

Det Veterinære Sundhedsråds årsberetning for 2003

Ansvarshavende for redaktionen: Lissi Vestergaard Karlsen

MINISTERIET FOR FAMILIE-
OG FORBRUGERANLIGGENDER

Fødevarestyrelsen

Årsberetning fra Det Veterinære Sundhedsråd for året 2003

1. udgave, 1. oplag, december 2005

Copyright: Fødevarestyrelsen

Elektronisk ISBN: 87-91569-99-0

Denne årsberetning findes kun i elektronisk form.

Fødevarestyrelsen

Mørkhøj Bygade 19, DK-2860 Søborg

Tlf. + 45 33 95 60 00, fax + 45 33 95 60 01

Hjemmeside: www.foedevarestyrelsen.dk

Fødevarestyrelsen er en del af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. Styrelsen står for administration og kontrol på veterinær- og fødevarerområdet.

Kontrollen med fødevarer og tilsyn med veterinære forhold varetages af 10 fødevareregioner fordelt over hele landet, mens regeldannelse og koordination af kontrollen foregår i Mørkhøj ved København.

Fødevarestyrelsen har ca. 1.600 årsværk i regionerne og ca. 350 årsværk i Mørkhøj.

Indhold

1	Det Veterinære Sundhedsråd	5
1.1	Rådets virksomhed.....	7
1.2	Masseproduktion i husdyrbruget fritager ikke for ansvar for det enkelte dyr.	8
1.3	Intensiv husdyrproduktion - Hvor går grænsen for, hvad der er etisk acceptabelt?	10
2	Afgørelser i tidligere refererede sager.....	13
3	Handelssager	16
3.1	Handelssager vedrørende heste.....	16
3.2	Handelssager vedrørende hunde og katte	27
4	Ansvarssager.....	44
4.1	Ansvarssager vedrørende heste.....	44
4.2	Ansvarssager vedrørende køer.....	58
4.3	Ansvarssager vedrørende svin	60
4.4	Ansvarssager vedrørende hunde og katte	75
4.5	Ansvarssager vedrørende mink.....	77
5	Dyreværnssager	92
5.1	Dyreværnssager vedrørende heste	92
5.2	Dyreværnssager vedrørende kvæg.....	107
5.3	Dyreværnssager vedrørende svin.....	175
5.4	Dyreværnssager vedrørende hunde og katte.....	253
5.5	Dyreværnssager vedrørende får og geder	266
5.6	Dyreværnssager vedrørende andre dyr	267
5.7	Dyreværnssager vedrørende blandede besætninger.....	290
6	Sager vedrørende dyrlægers virksomhed.....	317
7	Høringer	361
8	Andre sager	367
9	Generelle udtalelser	384
	Register	391

1 Det Veterinære Sundhedsråd

Det Veterinære Sundhedsråd er oprettet ved kongelig resolution af 8. juni 1851. Rådets opgaver og beføjelser er fastlagt i lov om dyrlægegerning m.v. jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af den 9. juni 2004

Medlemmer:

Professor, dr. med. Ove Svendsen, formand

Fagdyrlæge, Ph. D. Carl Kortbæk Svendsen, næstformand

Professor, dr. med. vet. Torben Greve (udtrådt den 1. juni 2005)

Professor, dr. med. vet., Eiliv Svalastoga

Veterinærdirektør, dr. med. vet., dr. med. vet. h.c., Preben Willeberg (udtrådt den 1. maj 2005)

Fagdyrlæge Svend Kargo Jensen

Klinikchef, Ph.D. dip. ECEIM, Susanne Nautrup Olsen (tiltrådt den 1. juni 2005)

Sekretariatet:

Faglig sekretær: Dyrlæge Lissi Vestergaard Karlsen

Juridisk sekretær: Fuldmægtig, cand. jur. cand. jur. Anders de la Cour

Adresse: Mørkhøj Bygade 19

2860 Søborg

Tlf.: 33 95 60 00

Præparater og andet materiale til undersøgelse sendes, efter aftale med den faglige sekretær, til følgende adresse:

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole

Laboratorium for Veterinær Patologi

Bülowsvej 17

1870 Frederiksberg C

Det Veterinære Sundhedsråd består af 5 medlemmer. Rådet nedsættes af ministeren. Ministeren skal ved sammensætningen af Rådet så vidt muligt sikre, at der blandt Rådets medlemmer er personer med indsigt i de faglige discipliner, der er af særlig betydning for løsning af de opgaver, der er henlagt til Rådet. Ministeren udpeger blandt Rådets medlemmer en formand og en næstformand.

Det Veterinære Sundhedsråd afgiver veterinærfaglige udtalelser i sager, der forelægges Rådet af ministeren. Ministeren kan fastsætte regler om, hvilke myndigheder der over for Rådet kan fremsætte begæring om en udtalelse fra Rådet, og i hvilke sager dette kan ske.

Rådet skal på begæring af de i før nævnte myndigheder inden for disses ressort afgive udtalelser om særlige spørgsmål af principiel karakter vedrørende forhold af veterinær betydning.

Rådet kan indhente udtalelser hos særligt sagkyndige eller anmode sådanne sagkyndige om at deltage i sagens behandling eller i behandlingen af det forelagte spørgsmål, når behandlingen af en for Rådet forelagt sag eller et forelagt spørgsmål forudsætter en sagkundskab, som Rådets medlemmer ikke i tilstrækkeligt omfang er i besiddelse af.

[Lov om dyrlæger](#)

[Bekendtgørelse om forelæggelse af veterinærfaglige spørgsmål for Det Veterinære Sundhedsråd og Fødevarestyrelsen](#)

[Bekendtgørelse om forretningsorden for Det Veterinære Sundhedsråd](#)

1.1 Rådets virksomhed

Rådet har i beretningsåret 2003 behandlet 15 handelssager, 12 ansvarssager, 115 dyreværnsager, 19 sager vedrørende dyrlægers virksomhed, 13 andre sager, 6 høringer og 7 generelle udtalelser.

	HANDELS- SAGER	ANSVARSS- SAGER	DYREVÆRNS- SAGER	I ALT
HESTE	10	5	09	24
KVÆG	-	1	29	30
FÅR OG GEDER	-	-	-	-
SVIN	-	4	42	46
HUNDE OG KATTE	05	1	11	17
FJERKRÆ OG FUGLE	-	-	01	01
ANDRE DYR	-	1	13	14
BLANDEDE BESÆTNINGER	-	-	10	10
I ALT	15	12	115	142

1.2 Masseproduktion i husdyrbruget fritager ikke for ansvar for det enkelte dyr.

Det Veterinære Sundhedsråd er et sagkyndigt og uafhængigt rådgivningsorgan, der udover at afgive veterinærfaglige udtalelser i enkeltsager på begæring tillige af egen drift kan fremkomme med udtalelser af principiel karakter vedrørende forhold af veterinærfaglig og dyreværns-mæssig betydning. Det Veterinære Sundhedsråd får gennem sin løbende sagsbehandling, et betydeligt indblik i, hvilke aktuelle dyreværns-mæssige problemstillinger, der forekommer i samfundet, og hvilke ændringer, der løbende sker i samfundets syn på dyrevelfærd og på forsvarlig behandling af dyr.

Der har gennem årene kunnet observeres en ændring i retning af en skærpelse i vurderingen af, hvad samfundet anser for at være dyreværns-mæssigt forsvarligt. Dette skyldes bl.a. øget viden om, hvorledes dyr bedst beskyttes mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, samt om hvorledes dyr huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Dette forhold har den konsekvens, at Det Veterinære Sundhedsråd dels løbende gennem revidering af tidligere udtalelser og redegørelser og dels gennem formulering af nye udtalelser, præciserer den ændrede holdning ved fortolkning af eksisterende love og bekendtgørelser samt i forbindelse med revision af sådanne eller i forbindelse med ny lovgivning. På denne måde ser Det Veterinære Sundhedsråd det som en vigtig opgave gennem sine faglige vurderinger at medvirker aktivt til en løbende justering af vurderingerne i takt med ændringer i samfundets forståelse af forsvarlig og uforsvarlig behandling af dyr.

Det Veterinære Sundhedsråd oplever i stigende grad under behandlingen af forelagte sager en tendens til, at hensynet til det enkelte dyr drukner i mængden af andre dyr i de store besætninger, især i store malkekvæg-, svine- og fjerkræbesætninger. Det gør sig også gældende i de nye typer af sager, der er resultatet af Fødevarerregionernes rutinemæssige, uanmeldte velfærdsinspektioner. Strukturudviklingen i de fleste produktioner går meget hurtigt i retning af større besætninger, større flokke af dyr og en øget mekanisering og automatisering, der medfører, at den enkelte medarbejder skal passe flere og flere dyr. Fortjenesten på det enkelte dyr marginaliseres, hvorfor løsningen kan blive masseproduktion med en reduceret opmærksomhed på det enkelte dyr og med en accept af, at der vil være et vist spild. Omkostningerne ved dette spild kan være, at de omfattede dyr ikke bedst muligt beskyttes mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe samt at de ikke huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Det Veterinære Sundhedsråd finder det påtrængende at indskærpe, at dyrene i de store besætninger skal passes af et tilstrækkeligt antal personer, der har de relevante faglige færdigheder og viden og er således uddannet, at det sikres, at det enkelte dyr passes forsvarligt. Dette indebærer, at der tages hånd om dyr, der bliver syge eller kommer til skade, ved at de omgående får en passende behandling. Denne behandling gives oftest bedst ved, at

dyrene tages ud af flokken og isoleres og behandles i skåne- eller sygeafdeling, eller ved at de aflives.

Det Veterinære Sundhedsråd har forståelse for nødvendigheden af, at der i storproduktionen oftest skal håndteres mange dyr ad gangen, men Rådet finder det uacceptabelt, at man under sådanne håndteringer stiltiende accepterer, at en vis del af dyrene derved kommer til skade.

Inden for svineproduktionen ses jævnligt, at grise drives eller transporteres så voldsomt eller stoves så tæt, at flere kommer til skade på lemmerne, pådrager sig sår eller får andre skader. Der ses i staldene for mange søer, der får lov at udvikle alvorlige skuldersår, enten fordi underlaget i farestierne i kombination med, at soen under opfostring af sit kuld taber for meget i vægt, eller at soen på grund af lidelser i lemmerne ligger så længe ned, at liggesår bliver følgen, såfremt der ikke gribes ind i tide.

Inden for produktionen af slagtekyllinger er det betænkeligt, at det accepteres, at kyllinger indfanges på en så voldsom måde, at en vis høj procentdel af dem pådrager sig brud på vingerne, eller at de opstaldes og fordres under forhold, der resulterer i, at de pådrager sig svidninger på trædepuderne eller andre smertevoldende lidelser i bevægeapparatet.

I forbindelse med opstaldning af malkekvæg i løsdriftsstalde er der fremkommet et begreb, der kaldes ”taberkøer”. Dette er oftest køer, der på grund af en sygdom, gangbesvær, størrelse eller andet bliver anvist en plads nederst i flokkens rangorden. Dette bevirker, at disse malkekøer ikke kan klare sig ved foderbordet og magrer af for til sidst at forsøges leveret til slagteriet eller blive aflivet. Ved ankomsten til slagteriet er sådanne afmagrede køer ofte så afkræftede og lidende, at de ikke er i stand til at rejse sig fra gulvet i lastvognen og undertiden tillige er nedtrådt af de øvrige kreaturer på læsset. I mange tilfælde skyldes dette fænomen, at staldpersonalet har så travlt, at der ikke tages den fornødne tid til tilsyn med køerne, så potentielle taberkøer i tide kan blive isoleret og behandlet.

Det Veterinære Sundhedsråd finder, at denne udvikling er betænkelig, hvorfor det bør give anledning til at præciseres, at en sådan masseproduktion ikke fritager for ansvar for det enkelte dyr.

På den baggrund ser Rådet, at der er to modsat rettede udvikling i gang med væsentlig risiko for kollisioner. Den ene udvikling går i retning af en skærpelse af samfundets syn på forsvarlig behandling af det enkelte dyr. Den anden udvikling går i retning af, at omsorgen for det enkelte dyr nedprioriteres i masseproduktionen. I et sådant spændingsfelt vil Rådet på et veterinærfagligt grundlag være talsmand for forsvarlig behandling af det enkelte dyr.

I forlængelse af disse betragtninger har Rådet anmodet formanden for Det Dyreetiske Råd, professor, D. phil. Peter Sandøe om en udredning om intensiv husdyrproduktion og grænserne for dyreværnsmæssig forsvarlighed. Denne udredning findes efterfølgende.

Det Veterinære Sundhedsråd

1.3 Intensiv husdyrproduktion - Hvor går grænsen for, hvad der er etisk acceptabelt?

Landbrugets husdyrproduktion har i tiden efter anden verdenskrig - og ikke mindst gennem de seneste tre årtier - gennemgået en voldsom udvikling i retning af stadig større effektivitet og stadig mere rationelle driftsformer, hvilket igen har medført lavere priser på kød, mælk og æg. Men i takt med udviklingen har der dog rejst sig en række problemer for dyrenes velfærd, som synes at overskride grænsen for, hvad der er etisk acceptabelt. I Danmark har der i debatten gennem de seneste par årtier været fokuseret på bl.a. burhøns, fikserede søer, slagtesvin i dårlige stalde, helårsopbundne køer, hurtigvoksende slagtekyllinger og transport af levende dyr over lange afstande. Spørgsmålet er så bare, hvordan man kan regulere forholdene.

Den danske dyreværnslov indeholder flere fornemme formålserklæringer, der klart synes at kunne tjene som grundlag for at stille spørgsmålstejn ved dele af det, som foregår inden for rammerne af den intensive husdyrproduktion. Dette gælder fx formuleringen i § 2, som siger: ”Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.” Tilsvarende paragraffer findes i andre EU landes lovgivning med baggrund i EUs direktiv om beskyttelse af dyr, som holdes til landbrugsformål.

Nogle gange vil det allerede på grundlag af de indledende paragraffer i dyreværnsloven være muligt at fastslå, at en praksis, som forekommer i landbrugets husdyrhold, ikke er lovlig. Det drejer sig især om forhold, hvor der ikke i tilstrækkeligt omfang føres tilsyn med og gribes ind i forhold til dyr, som bliver syge eller får skader. Domstolene fastsætter retspraksis understøttet af udtalelser fra Det Veterinære Sundhedsråd. Der bliver tilsyneladende strammet op i takt med, at den almindelige holdning ændrer sig i retning af at lægge mere vægt på hensynet til dyrene og mindre vægt på hensynet til økonomiske interesser. Eksempler, som er nævnt i en anden artikel i denne årsrapport, drejer sig om skuldarsår hos søer og de såkaldte taberkøer.

På andre områder skal der tilsyneladende regelændringer til for at få lovgivningens målsætninger ført ud i livet. Dette gælder i særlig grad, når en produktionsform tilsidesætter dyrs mulighed for få opfyldt deres adfærdsmæssige behov. Godt nok har justitsministeren mulighed for at fastsætte regler ”om dyrs opholdsarealer og opholdsrum og om inventaret heri, herunder at opholdsrum og inventar skal godkendes, før det tages i brug”. Men netop når det drejer sig om landbrugets dyr, er der snævre grænser for ministerens muligheder for at fastsætte regler uden at inddrage Folketinget. Med mindre det drejer sig om regler, der baserer sig på internationale forpligtelser, såsom EU-direktiver, kan ministeren kun fastsætte regler vedrørende dyr i landbruget i bekendtgørelsesform, når ”de er af mindre indgribende betydning”. Endvidere siger loven, at der ved sådanne regler ”skal [...] fastsættes overgangsordninger, der sikrer, at landbruget får rimelig tid til at omstille sig”, samt at reglerne skal forhandles med fødevarerministeren og landbrugets organisationer. I praksis

betyder dette, at de fleste stramninger af regler for hold af dyr i landbruget enten skal ske gennem lovgivning fra Folketinget eller på grundlag af fælles EU regler.

Baggrunden for de nævnte begrænsninger i muligheden for at gribe ind over for landbrugets dyrehold er vel dels, at landbrugsinteresser har haft indflydelse i forbindelse med tilblivelsen af den danske dyreværnslov. Men der er også set ud fra andre synsvinkler grundlag for at være tilbageholdende med nationale regler. Produktionen foregår nemlig i stigende grad på et marked med frie markedsbevægelser – et marked, som ikke respekterer landegrænser. En national lovgivning, som alene vedrører den produktion, der foregår inden for landets grænser, kan derfor ikke løse de dyreværnsproblemer, som måtte knytte sig til importerede produkter. Samtidig vil en restriktiv national lovgivning pålægge de nationale producenter øgede omkostninger og dermed stille dem ringere i den internationale konkurrence. Konsekvensen kunne i sidste ende være, at produktionen flyttede til lande med en mindre restriktiv dyreværnslovgivning, hvilket bestemt ikke ville være til gavn for dyrene.

Dette er baggrunden for, at lovgivning rettet mod at sikre landbrugsdyrene nogle anstændige forhold i stigende grad ligger i EU regi. Og der er kræfter, som arbejder på at bringe dyrevelfærd ind i en bredere international sammenhæng, f.eks. i regi af WTO. Generelt gælder om denne form for dyreværnslovgivning, at den retter sig mod at sikre nogle rammer for landbrugets produktion, som gør dem mindre sårbare over for på den ene side folkelig modstand og på den anden side unfair konkurrence.

Der synes at være en relativt bred principiel enighed om, at dansk dyreværnslovgivning må ses i en international sammenhæng, og at der er grænser for, hvor langt man bør gå med national lovgivning. Dog vil der i praksis være uenighed om, hvor grænsen skal sættes. Den ene fløj i diskussionen vil presse på for ændringer, som kan gøre Danmark til et foregangsland inden for dyrevelfærdsområdet. Her vil man kunne henvise til, at de danske svinelove har dannet grundlag for EUs reviderede direktiv om hold af svin; og man kan pege på, at de danske regler om hold af slagtekyllinger nu i vidt omfang synes at blive lagt til grund for i forhandlingerne om et nyt EU-direktiv på området. Den anden fløj vil derimod kræve, at ændringer af regler skal ske i takt med det øvrige EU – og i sin yderste konsekvens i takt med hele den øvrige verden.

Reguleringen af landbrugsdyrenes forhold baserer sig, som det fremgår på to tankegange: Den ene tankegang drejer sig om i et langsigtet perspektiv at forbedre dyrenes forhold, samtidig med at man tager hensyn til produktionsøkonomien. Den anden tankegang tilsiger, at lov er lov, og lov skal holdes. Logisk set behøver der ikke at være nogen modstrid mod de to tankegange; men på et andet plan skurrer de selvfølgelig mod hinanden. I praksis kan sammenhængen være svær for mange at kapere. Derfor ser man fx også landmænd, som uden de store skrupler bryder loven med henvisning til, hvad der er praktisk og økonomisk muligt. Dette må dog siges at være helt uacceptabelt; og ansvarlige repræsentanter for landbruget bør klart sige fra over for den slags lovløshed.

Ud fra en etisk betragtning er det vigtigt at fastholde, at det ikke er etisk acceptabelt at landbrugsdyr skal leve med en ringe velfærd, blot for at forbrugerne kan få lidt billigere fødevarer. Derfor er det vigtigt at fastholde det klare langsigtede mål om at sikre ordentlige

internationale standarder for dyrevelfærd. Da det på kort sigt kun i begrænset omfang er muligt at få indført sådanne standarder, er det samtidig væsentligt at holde alle de centrale aktører, erhverv, forbrugere og detailhandel, fast på deres del af det etiske ansvar.

Peter Sandøe
professor, D. phil.
formand for Det Dyreetisk Råd

2 Afgørelser i tidligere refererede sager

VE 1621-20.99 (Vedr.: Forsikrings-selskabs afslag af udbetaling af livsforsikret hest, trods aflivning foregik i overensstemmelse med Dyreværnsloven, s. 54 i årsberetning 1999/2000)

Advokatfirma A oplyste, at sagen blev afsluttet på baggrund af Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse.

Ve 1611-29.00 (Vedr.: En handelsundersøgelse af en hest, hvoraf der radiologisk konstateredes "kissing spines", s. 32 i årsberetning 1999/2000)

Sagen blev hævet ved retten i Odense, samtidig med at sagsøger tilkendtes at betale sagsomkostninger med 31.5000 inkl. moms.

2002-20-03-00011 (Vedr.: Ophævelse af køb af dressurhest på grund af mangler, s. 13 i årsberetning 2002)

Sagsøgte tilpligtedes inden 14 dage til sagsøgeren at betale 46.868,29 kr. samt 500 kr. pr. måned fra den 1. november 2001 og indtil dommens afsigelse (med fradrag af 1500 kr.) med tillæg af procesrente fra sagens anlæg, af 26.000 kr. – alt mod sagsøgers udlevering af hesten til sagsøgte.

Sagsøgte betalte inden 14 dage sagens omkostninger 16.000 kr. til sagsøgeren.

VE 0611-12.02 / 2003-20-03-00026 (Vedr.: Rigtigheden af en hests højdemål, s. 18 i årsberetningen 2002)

Byrettens dom blev anket til Østre Landsret. Der blev stillet et supplerende spørgetema. Østre Landsrets afgørelse foreligger derved i årsberetningen 2003 under handelssager vedrørende heste.

VE 0611-15.02 (Vedr.: Handelssag angående en hest, hvor det konstateredes, at hesten havde en stor ledmus, s. 25 i årsberetning 2002)

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

VE 0611-16.02 / 2003-20-03-00014 (Vedr.: Erstatningssag om en hest med knoglelidelser, s. 26 i årsrapporten 2002)

Der blev stillet supplerende spørgetema og afgørelsen foreligger derved i årsberetningen 2003 under handelssager vedrørende heste.

2002-20-04-00002 (Vedr.: En hest der var givet en anmærkningsfri helbredsattest, selvom den havde en ledmus, s. 44 i årsrapporten 2002)

Sagsøgte dyreklinik betalte inden 14 dage til sagsøgerne 152.500,00 kr. med den til enhver tid gældende procesrente fra den 14. august 1998 til betaling sker samt sagens omkostninger med 50.000 kr. og kørselsudlæg med 239 kr.

VE 0623-5.02/ VE 1623-8.99/ 2003-20-04-00014 / 2003-20-04-00020 (Vedr.: Ejer af en svinebesætning mod dyrlæge, s. 66 i årsberetningen 2002)

Sagsøgte dyrlæge blev ved retten i Horsens frifundet.

Sagsøgeren betalte sagsomkostningerne 22.500 kr. til sagsøgte.

Afgørelsen blev anket. Der blev stillet supplerende spørgetema.

Landsrettens afgørelse foreligger derved i årsrapporten 2003 under ansvarssager vedrørende svin.

2002-20-04-00001 (Vedr.: svinebesætning smittet med Ap2, s. 71 i årsberetning 2002)

Afgørelse forelå ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2002-20-04-00011 (Vedr.: Smågrise der var vaccineret mod PRRS, s. 78 i årsberetning 2002)

Det fandtes ikke godtgjort, at dyrlægen havde udstedt en garanti eller påtaget sig at ville betale erstatning, og da sagsøgers manglende tilmeldelse til det nationale PRRS- program ikke havde afskåret ham fra at anlægge sag mod producenten af vaccinen, blev dyrlægen frifundet.

Sagsøger betalte til sagsøgte dyrlæge 20.000 kr. i sagsomkostninger.

0631-31.02 (Vedr.: Vanrøgt af 3 heste og et føl, s. 89 i årsberetning 2002)

Tiltalte blev ved retten i Nykøbing Mors dømt til at undergive sig behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kunne træffe bestemmelse om genindlæggelse. Længstetiden for den idømte behandling var 5 år.

Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med dyr i et tidsrum af 5 år. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

Afgørelsen blev anket til landsretten. Vestre Landsret ændrede byrettens dom, således at tiltalte blev idømt at undergive sig Kriminalforsorgen. Længstetiden for denne foranstaltning fastsattes til 2 år, der regnedes fra landsretsdommen. Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr for bestandig. I øvrigt stadfæstedes dommen.

Statskassen betalte sagens omkostninger for landsretten.

2002-20-052-00026/ 2004-20-00091 (Vedr.: En handelsbesætning, hvor kreaturerne var afmagrede, s. 134 i årsberetning 2002)

Byrettens dom blev anket til Vestre Landsret, hvor byrettens dom ændredes, således at straffen nedsattes til betinget fængsel i 20 dage, og således at tiltalte for 3 år fra denne dom frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller beskæftige sig med produktionsdyr, når bortses fra erhvervsmæssig transport af dyr.

2002-20-052-00028 (Vedr.: Dyreværnsmæssigt pasning af kvæg som havde været kritisabelt, s. 137 i årsberetning 2002)

Tiltalte straffedes med fængsel i 30 dage og frakendtes retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr i 5 år.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2002-20-054-00011/VE 0634-44.02 (Vedr.: Vanrøgt af 5 hvalpe, s. 185 i årsberetning 2002)

Tiltalte blev ved byretten i Assens efter dyreværnsloven og hundeloven idømt en bøde på 4000 kr. Retten til at eje, bruge, passe eller i det hele taget beskæftige sig personligt med dyr blev frakendt tiltalte i 3 år.

Østre Landsret stadfæstede byrettens dom af de af byrettens anførte grunde, og under hensyn til, at tiltalte mindre end et år forinden nærværende forhold blev begået, var straffet for overtrædelse af dyreværnsloven.

Frakendelse regnedes fra landsrettens dom.

Tiltalte betalte sagens omkostninger for landsretten.

VE 0635-12.02/VE 1635-29.99 (Vedr.: En fåreavler, som havde ladet sine får går ude døgnet rundt uden sikring mod vejrliget eller adgang til drikkevand, byrettens dom s. 196 årsberetning 2002)

Vestre Landsret stadfæstede byrettens dom. Prøvetiden for den betingede straf og frakendelsen af retten til at bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med produktionsdyr regnedes fra landsrettens dom.

2002-20-057-00007 & VE 0638-28.02 (Vedr.: Vanrøgt af kreaturer og svin, s. 218 i årsberetning 2002 og vedrørende vanrøgt af en besætning, s. 233 i årsberetning 2002)

Sagen blev tilbagekaldt af anklageren den 19. august 2004, idet tiltalte på dette tidspunkt var forsvundet. Sagen blev den 19. november 2004 ved retten i Nykøbing Mors afsluttet, idet tiltalte var død.

2002-20-09-00005 (Vedr.: En klage over dyrlæges behandling af kat, s. 253 i årsberetning 2002)

Fødevareregionen modtog, trods skriftlig anmodning, ikke nogle bemærkninger om Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse i sagen.

3 Handelssager

3.1 Handelssager vedrørende heste

2003-20-03-00013

Skrivelse af 13. december 2002.

Til brug for Rettens behandling af en handelssag er Rådet blevet anmodet om at besvare et spørgetema at 17. juni 2002 fra Advokat A

Det Veterinære Sundhedsråd bedes foretage en gennemgang af røntgenfotos af hesten, der er optaget i henholdsvis september måned 2001 og oktober måned 2001.

Rådet udtalte:

Røntgenbilledevurdering:

Der foreligger 2 sæt røntgenbilleder:

1. sæt optaget af en hestepraksis. I alt 14 røntgenbilleder af benene af en hest.
2. sæt optagelser foretaget af en hesteklinik. I alt 6 røntgenbilleder af venstre forben af en hest.

Beskrivelse af de røntgenologiske fund:

Begge sæt samlet:

I begge sæt ses et selvstændigt forbeningspunkt øverst i den laterale (udvendige) dragtbrusk i venstre forben. Der observeres ingen væsentlige forskelle på de to sæt billeder. På grund af skråoptagelser er det vanskeligt at udtale sig om en eventuel forskel på de to dragter i venstre forben, yderligere er det vanskeligt at evaluere hovbenets grene i 2. sæt røntgenoptagelser på grund af geosedimentær forurening.

Radiologisk diagnose:

Forbenet dragtbrusk venstre forben udvendigt.

Spørgsmål 1:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes på baggrund af gennemgang af røntgenbillederne oplyse, om hesten i september måned 2001 led af dårligdomme.

Svar ad 1:

Det Veterinære Sundhedsråd kan ikke på baggrund af en gennemgang af røntgenoptagelserne oplyse, om hesten i september måned 2001 led af dårligdomme. Det Veterinære Sundhedsråd kan oplyse, at hesten i september måned 2001 havde radiologiske tegn på forbenet dragtbrusk udvendig på venstre forben. Den kliniske betydning af de røntgenologiske fund kan ikke vurderes alene på røntgenoptagelser, idet de påviste uregelmæssigheder, der som regel opstår

i hestens første leveår, ofte iagttages på røntgenoptagelser af heste, uden at disse udviser kliniske symptomer.

Spørgsmål 2:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse om hesten ved røntgenfotograferingen i oktober 2001 led af dårligdomme.

Svar ad 2:

Det Veterinære Sundhedsråd finder ingen væsentlige forskelle på de 2 sæt røntgenoptagelser optaget henholdsvis september 2001 og oktober 2001, hvorfor der henvises til svar ad Spørgsmål 1.

Spørgsmål 3:

Såfremt et af eller begge af ovennævnte spørgsmål besvares bekræftende, bedes Det Veterinære Sundhedsråd oplyse hvilke dårligdomme, der er tale om.

Svar ad 3:

Se svar ad spørgsmål 1 og 2.

Spørgsmål 4:

Såfremt Det Veterinære Sundhedsråd svarer bekræftende på, om hesten ud fra røntgenbillederne lider af dårligdomme, bedes Det Veterinære Sundhedsråd oplyse, om disse dårligdomme har betydning for anvendelse af hesten som ridehest.

Svar ad 4:

Som det fremgår af Rådets besvarelse af spørgsmål 1, 2 og 3, er det Rådets opfattelse, at de beskrevne radiologiske fund ofte kan iagttages hos heste, uden at de viser kliniske symptomer herpå, og dermed er uden betydning for hestens anvendelse som ridehest. I de relativt få tilfælde, hvor hesten udvikler symptomer på forbenet dragtbrusk, giver dette almindeligvis anledning til kronisk halthed af lettere karakter, eventuelt kan man både se og palpere forandringer i hovens balle og dragtregion. I så fald vil hestens anvendelighed som ridehest være nedsat, men det er yderst sjældent, at forbenet dragtbrusk giver anledning til uanvendelighed. Alene en klinisk undersøgelse med diagnostiske tests som for eksempel lokalbedøvelse vil kunne give et kvalificeret grundlag for at vurdere de radiologiske funds kliniske betydning.

Spørgsmål 5:

I tilfælde af dårligdomme bedes Sundhedsrådet nærmere beskrive disse og disses betydning.

Svar ad 5:

Der henvises til svar ad 1, 2, 3 og 4.

Spørgsmål 6:

I tilfælde af dårligdomme spørges Sundhedsrådet, om disse kan afhjælpes, og i bekræftende fald hvorledes og på hvor lang tid.

Svar ad 6:

Idet der henvises til svar ad 1 – 4 skal Rådet oplyse, at der blandt andet er beskrevet operationsmetoder til fjernelse af dragtbrusken, hvor man må påregne en rekonvalescens tid af måneders varighed.

Ved skrivelse af 15. februar 2004 blev der fremsendt et supplerende spørgetema:

Der er efterfølgende i forbindelse med anke udarbejdet et skønstema, som har givet anledning til et nyt udarbejdet spørgeskema til Det Veterinære Sundhedsråd.

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om at gennemgå sagens akter og i fornødent omfang de to sæt røntgenbilleder, om hvilke man har udtalt sig i erklæringen af 14. februar 2003. Man bedes specielt gennemgå skønserklæringen af 1. juli 2003 og supplerende skønserklæring af 24. oktober 2004. I forbindelse med sagens fortsatte behandling ved retten anmodes Rådet om at besvare spørgeskemaet udarbejdet af Advokat B af 6. december 2004.

Rådet udtalte:

Spørgsmål A:

Ad svaret på spørgsmål 2 bedes oplyst, i hvilket omfang det i svaret anførte er symptomer eller diagnoser.

Svar ad spørgsmål A:

Generelt for de foreliggende dyrlægeerklæringer er, at der i disse ofte er udsagn i form af en diagnose uden underbyggende objektive beskrivelser, for eksempel omtales ”balleforskydning” uden at beskrive, hvilken balle det drejer sig om, ligesom det heller ikke fremgår, hvorvidt den er forskudt op eller ned. Som i det aktuelle tilfælde med denne type af forbenet dragtbrusk, er det sædvanligt, at den balle, som dragtbrusken er grundlaget for, vil være mere fremtrædende, men uden at dette har nogen klinisk betydning for en eventuel halthed i den pågældende tå. Når dragtbrusken forbener bliver ballen mere fyldig end normalt. Kun skønserklæringen af 1. juli 2003 stedfæster med lokalbedøvelse halthedsårsagen til kodeleddet, hvilket sætter tvivl ved de andre diagnosers rigtighed og nedgør derfor deres betydning for halthed.

Spørgsmål B:

Ad svaret på spørgsmål 5 om, at haltheden sidder i koden, og at der kan være tale om en nyligt opstået skade eller en skade der skyldes den i svaret anførte ubalance spørges, om det kan udelukkes at haltheden skyldes andet end de i spørgsmål 3 nævnte 3 egenskaber eller lidelser.

Svar ad spørgsmål B:

Se svar ad spørgsmål A.

Spørgsmål C:

Det bedes oplyst om haltheden eventuelt kan skyldes en kodeledsforvridning.

Svar ad spørgsmål C:

Der findes på røntgenoptagelserne ingen tegn på alvorlige kroniske skader, som burde kunne påvises så lang tid efter købstidspunktet (næsten 2 år), hvis det havde været samme lidelse, som var persisteret siden handlen fandt sted. Derfor kan en mere tilfældig lettere skade på kodeleddet være mere sandsynlig for den aktuelle halthed.

Spørgsmål D:

Sundhedsrådet anmodes om at besvare spørgsmål 9 (er det den konstaterede forbenede dragtbrusk, bukkehov og balleforskydning, som gjorde hesten halt på undersøgelsestidspunktet og dermed uegnet til ridebrug?).

Svar ad spørgsmål D:

Som Sundhedsrådet i sin besvarelse den 14. februar 2003 fastslår, kan disse 3 lidelser være til stede uden at give anledning til halthed. De oprindelige undersøgelser stedfæster ikke haltheden, som er den egentlige årsag til tvistligheden. Rådet kan derfor ikke med nogen grad af sandsynlighed besvare spørgsmålet.

Spørgsmål E:

Sundhedsrådet anmodes endvidere om at oplyse, om det er sandsynligt, at den af skønsmanden konstaterede halthed og uegthed til ridebrug forelå på handelstidspunktet 29. september 2001.

I bekræftende fald bedes det oplyst, med hvilken grad af sikkerhed det kan antages, at hesten var halt på handelstidspunktet?

Svar ad spørgsmål E:

Det Veterinære Sundhedsråd kan ikke med nogen grad af sandsynlighed udtale sig desangående jævnfør svar ad C og D.

Afgørelse:

Sagsøgte nedlagde påstand om, at sagens skulle kaldes tilbage fra Det Veterinære Sundhedsråd, og såfremt der var afgivet en erklæring, skulle den ikke tillades at fremlægges i sagen.

Retten tog ingen af sagsøgtes påstande til følge eftersom brevet og billederne tidligere er fremlagt i sagen.

Sagsøger fik af retten i Århus medhold. Handlen blev således hævet, hvorfor sagsøgte skulle betale 83.000 kr. til sagsøger samt 45.000 kr. i sagsomkostninger

2003-20-03-00014 (VE 0611-16.02, s. 26 i årsrapporten 2002)

Skrivelse af 3. januar 2003.

A beder den 22. februar 2001 sin dyrlæge om at foretage en handelsundersøgelse af en hest. Denne undersøgelse er uden anmærkninger. Dyrlægen udfylder forsikringsbegæring og forsikringsselskabet udfærdiger sædvanlig police med ikrafttrædelsesdato 27. februar 2001. Bortset fra en standard reservation om, at der i 6 måneder fra dato ikke ydes erstatning for kroniske led – eller knoglelidelser, er der ingen forbehold, og til forbeholdet er der knyttet følgende bemærkning; ”reservationen kan hæves, såfremt en røntgenundersøgelse ikke giver anledning til bemærkninger”. Handlen indgås 24. februar 2001. I marts 2001 er hesten halt og bliver skoet, ligesom dyrlægen tilser hesten. Den 30. marts sendes hesten til et dyrehospital H1, hvor hesten under rytter viser let uren gang på højre forben, problemet vurderes at være så lavgradig, at det ville være svært at vurdere hesten hvis der blev foretaget diagnostiske bedøvelser. Hesten er herefter røntgenundersøgt alle fire ben inklusiv hovseneben uden anmærkninger. Den 8. maj 2001 tilser ejerens dyrlæge på ny hesten, og han er af den opfattelse, at udsigterne for hesten er ringe, og tilråder henvendelse til forsikringsselskabet. Den 15. maj 2001 undersøges hesten igen dyrehospitalet H1, der konstateres da tydelig halvhed venstre forben, positiv kileprøve og efter bedøvelse af hovens bagerste del (ramiblokade) ses bedring. Ved bedøvelse af hovleddet venstre for blev hesten haltfri. Der stilles diagnosen: ”hovledsbetændelse v. f.” Hovleddet behandles med Kenalog og hjemsendes med anbefaling om firpunktsko og eventuel genbehandling i hovleddet. Den 29. maj 2001 afgiver ejerens dyrlæge en erklæring om, at hesten bør aflives af dyreværnsmæssige hensyn. Attesterne sendes til forsikringsselskabet, der afslår erstatning.

Det Veterinære Sundhedsråd svarede på anmodningen på spørgetemaet uden at have de i sagen omhandlende røntgenbilleder. Rådet har nu modtaget 4 stk. røntgenoptagelser og skal nu svare på spørgetemaet af den 12. februar 2002 fra Advokat A1.

Rådet udtalte:

De modtagne røntgenbilleder har været gjort til genstand for ekstern ekspertvurdering.

Radiologisk vurdering:

Der foreligger 4 røntgenbilleder af en hests venstre forben optaget af dyrehospital D1 14. maj 2001.

De i attesterne omtalte billeder fra 30. marts 2001 er ikke medsendt. Alle 4 billeder er specialoptagelser af venstre forbens hovseneben i Oxspring´s projektion og sky-line optagelse. Derimod foreligger der ikke billeder optaget specifikt af hovleddet med horisontal strålegang forfra og fra siden.

Radiologisk diagnose:

Ufuldstændig optagelse til vurdering af hovled og hovseneben.

Diagnosen hovledsbetændelse kan hverken be- eller afkræftes på de foreliggende billeder, idet hovleddet ikke i fuldt omfang er synligt i de fremlagte projektioner.

Spørgsmål 1:

Sundhedsrådet anmodes om, på baggrund af røntgenbilleder og dyrlægeundersøgelserne i sagen, at udtale sig om, hvorvidt hesten på forsikringsbegæringens tidspunkt havde kroniske lidelser.

Svar ad 1:

De fremsendte røntgenoptagelser kan hverken be- eller afkræfte, hvorvidt hesten på forsikringsbegæringens tidspunkt havde kroniske lidelser; men det fremgår af dyrlæge D1's attest af 29. maj 2001, at hesten gennem flere måneder har været halt på venstre forben. Det fremgår endvidere af attest fra dyrehospital H1 dateret 6. juni 2001, at hesten 15. maj 2001 var tydelig halt på venstre forben, hvor der konstateredes positiv kileprøve. Efter bedøvelse af hovens bagerste del (Ramiblokade) sås en bedring. Ved bedøvelse af hovledet på venstre forben blev hesten haltfri.

Det er Rådets opfattelse, at en hest, som gennem flere måneder har været halt med de symptomer, som den i sagen omhandlende hest udviste, og som responderer på diagnostiske undersøgelser, som den pågældende hest gjorde den 15. maj 2001, med høj grad af sandsynlighed har en kronisk led – og eller knoglelidelse.

Afgørelse:

Sagsøgte blev frifundet ved retten i Århus. Sagsøgeren betalte til sagsøgte 737,50 kr. Sagsøger betalte sagens omkostninger med 7000 kr. Beløbet betaltes endeligt af statskassen.

2003-20-03-00018

Skrivelse af 13. maj 2003.

Den 28. juli 2000 undersøger dyrlæge A en hest i forbindelse med en handel. A finder intet unormalt og udfylder en forsikringsbegæring, således at hesten kan forsikres for 25.000 kr. Den 31. august 2000 undersøger dyrlæge B hesten og finder, at den er halt på venstre forben og at den halthed forstærkes efter bøjeprobe, herefter undersøges hesten med røntgen og ledningsanalgesi den 5. september 2000, hvor der findes dorsalmus i begge hovled samt forbenet dragtbrusk venstre for. Handelen ophæves og hesten går tilbage til sælger, men køber vil ikke betale de forgæves afholdte udgifter. Til brug for rettens behandling af sagen er Det Veterinære Sundhedsråd forelagt et spørgetema samt røntgenbilleder:

Røntgenbilledevurdering: Der foreligger 5 optagelser af en hests distale led, 1 af højre forben, 4 af venstre forben, alle optaget af en dyreklinik.

Beskrivelse: De forreste øverste konturer af begge forbens hovben er kun lidt forandret, men ovenfor (proximalt for processus ektensorius) findes et afrundet fritliggende knoglestruktureret legeme som i venstre side måler 5*7 mm og i højre side måler ca. 5*9 mm. I venstre forben ses nederste hjørne af dragtbruskene forbenet i ca. 1 cm udbredelse.

Radiologisk diagnose: Osteocondrose begge forbens hovled. Begyndende forbenet dragtbrusk venstre forben.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Idet der henvises til konstateret halthed den 31. august og den 5. september 2000 ud fra journal og røntgenundersøgelse forespørges, om det ud herfra kan konstateres, hvorvidt disse lidelser har været tilstede den 28. juli 2000.

Svar ad 1:

Ja, de fritliggende knoglestrukturerede legemer beliggende over hovleddendes processus ekstensorius i begge sider samt den forbenede dragtbrusk på venstre forben, har med stor grad af sandsynlighed været til stede den 28. juli 2000.

Spørgsmål 2:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende forespørges, om de nævnte lidelser typisk vil blive konstateret ved udførelse af en bøjeprøve.

Svar ad 2:

De i spørgsmål 1 omtalte lidelser vil ikke nødvendigvis blive konstateret ved udførelse af en bøjeprøve. Forbenet dragtbrusk giver kun yderst sjældent anledning til egentlige kliniske symptomer og forekomsten af osseøse legemer proximalt for processus ekstensorius udløser ikke altid en halthed eller reaktion ved bøjeprøve.

Spørgsmål 3:

Ville en røntgenundersøgelse den 28. juli 2000 have vist det samme som røntgenundersøgelse den 5. september 2000?

Svar ad 3:

Ja.

Spørgsmål 4:

Idet der henvises til den kliniske undersøgelse punkt 11 (handelsundersøgelsen), hvor der er mulighed for at angive, at røntgenundersøgelse skønnes nødvendig forespørges, hvornår en dyrlæge typisk vil tilkendegive dette.

Svar ad 4:

En dyrlæge vil typisk tilkendegive, at en røntgenundersøgelse af hestens ben skønnes nødvendig når en klinisk undersøgelse afslører unormale forhold. Disse unormale forhold kan afsløres ved dyrlægens inspektion, beføling (palpation) eller ved funktionsnedsættelse (halthed).

Spørgsmål 5:

Såfremt der konstateres reaktion på bøjeprøven på et eller flere ben forespørges, om dette normalt vil medføre behov for røntgenundersøgelse.

Svar ad 5:

Såfremt man ønsker en nøjere afklaring af, hvorfor dyret reagerede ved bøjeprøve på et eller flere ben, er det normalt, at der anvendes et eller flere diagnostiske hjælpemidler med henblik

på at karakterisere forandringerne blandt andet for at kunne udtale sig om en prognose. Dette kan gøres f. eks. ved hjælp af røntgenundersøgelse, ultralydsundersøgelse etc.

Spørgsmål 6:

Kan forbenet dragtbrusk normalt konstateres ved en klinisk undersøgelse.

Svar ad 6:

For at forbenet dragtbrusk skal kunne erkendes ved en klinisk undersøgelse fordres der, at dragtbruskens øverste dele er forkalkede, og at disse er palperbare. I nærværende konkrete tilfælde er dette ikke tilfældet.

Spørgsmål 7:

Såfremt spørgsmål 6 besvares bekræftende forespørges, om dette vil give anledning til, at røntgenundersøgelse skønnes nødvendig.

Svar ad 7:

Bortfalder.

Spørgsmål 1A:

Dersom spørgsmål 1 besvares bekræftende, ønskes oplyst med hvilken grad af sikkerhed, det må antages at den halthed, der konstateres ved en klinisk undersøgelse den 31. august og ved røntgenundersøgelse den 5. september 2000, har været til stede i samme grad den 28. juli 2000.

Svar ad 1A:

Det fremgår af sagsakterne at den halthed der kunne konstateres ved undersøgelsen den 31. august 2000 ikke kunne erkendes ved undersøgelsen af hesten den 28. juli 2000, hvor hesten blev undersøgt i forbindelse med forsikring. Hesten blev da undersøgt både i skridt og trav samt ved bøjeprobe uden at dette gav anledning til bemærkninger.

Spørgsmål 2A:

Såfremt 1 besvares bekræftende, ønskes oplyst i hvilken grad, haltheden skal have været tilstede den 28. juli 2000, før den typisk ville være konstateret ved bøjeprobe, og om der i den konkrete sag er belæg for at antage, at haltheden den 28. juli har været af en sådan grad.

Svar ad 2A:

Se svar ad spørgsmål 1 og 1A.

Spørgsmål 3A:

Det ønskes oplyst, om besvarelsen af spørgsmål 4 ville være anderledes, såfremt det lægges til grund, at dyrlægen alene er blevet anmodet om at foretage en undersøgelse af hesten, som er nødvendig for at der kan udstedes en forsikringsattest med henblik på at den pågældende hest forsikres for 25.000,00.

Svar ad 3A:

Nej.

Spørgsmål 4 A:

Det ønskes oplyst, om bøjeprøven foretaget den 28. juli 2000 må antages at have bevirket nogen reaktion hos hesten og i givet fald hvilken reaktion.

Svar ad 4 A:

Bøjeprøven udført den 28. juli 2000 må antages ikke at have bevirket nogen rektion; jævnfør svar ad spørgsmål 1A.

Spørgsmål 5A:

Hvor stor en del af dragtbrusken skal være forbenet, før den normalt konstateres ved en klinisk undersøgelse, og er der belæg for i den konkrete sag at antage, at forbedringen den 28. juli 2000 havde et sådant omfang.

Svar ad 5A:

Se svar ad spørgsmål 6.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

2003-20-03-00026 (VE 0611-12.02, s. 18 i årsrapporten 2002)

Skrivelse af 29. oktober 2003.

Det Veterinære Sundhedsråd har tidligere udtalt sig, da ovennævnte sag blev behandlet i Byretten på Frederiksberg.

I forbindelse med, at sagen nu skal behandles ved Østre Landsret, er der fremsendt supplerende spørgetemaer til Det Veterinære Sundhedsråd.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 7:

I svar på spørgsmål 4 i ovenfor anførte erklæring anførte Det Veterinære Sundhedsråd blandt andet følgende: ”Ved måling den 20. maj 1999 var hoppen 8 år gammel. På dette tidspunkt var alle hestens vækstlinier, som kan bidrage til vækst i højden, lukkede. Hestens højde ville herefter være konstant, dog afhængig af beskæring af hovene og evt. beslagtykkelse (sko)”.

Ved måling den 20. maj 1999 blev hestens højde angivet til 149 cm med sko.

Den 21. maj 2002 målt hesten til 154,5 cm.

I svar på spørgsmål 4 og 5 anførtes, at Det Veterinære Sundhedsråd fandt det ”ikke sandsynligt”, at hesten / ponyen var vokset mellem de to målinger den 20. maj 1999 til a) den 22. februar 2001 og b) til den 21. maj 2002.

Mere specifikt spørges, om det kan udelukkes, at hesten/ponyen er vokset 5,5 cm i perioden mellem den 20. maj 1999 og 21. maj 2002.

Svar ad spørgsmål 7:

Det Veterinære Sundhedsråd har ved at anvende betegnelsen "ikke sandsynligt" udtrykt, at Rådet ikke har kendskab til undersøgelser, der har dokumenteret normal højdevækst hos heste efter at vækstlinierne er lukkede.

Det Veterinære Sundhedsråd kan dog hypotetisk forestille sig, at der kunne have været en tumor (hævelse) i det område, hvor målet blev taget (dvs. enten en blodansamling, en byld eller en svulst). En sådan lokal tumor vil dog betinge en tydelig afvigelse fra det normale udseende og evt. også give anledning til andre symptomer. Der foreligger ikke oplysninger, der indikerer, at hesten skulle lide af en sådan form for lokal hævelse hverken fra ejer eller fra de undersøgende dyrlæger.

På ovenstående baggrund må udtalelsen: "Det Veterinære Sundhedsråd finder det ikke sandsynligt, at hesten / ponyen er vokset mellem målingerne fra den 20. maj 1999 til a) den 22. februar 2001 og b) til den 21. maj 2002, forstås således, at det med den viden, Det Veterinære Sundhedsråd har i dag, må betragtes som udelukket, at hesten / ponyen er vokset 5,5 cm i perioden mellem den 20. maj 1999 og den 21. maj 2002".

Indstævntes supplerende spørgetema i ankesagen:

Såfremt Det Veterinære Sundhedsråd finder anledning til at besvare de af appellanten stillede spørgsmål, bedes Det Veterinære Sundhedsråd begrunde besvarelsen, såfremt man ikke fastholder ordet "ikke sandsynligt".

Det Veterinære Sundhedsråd bedes besvare, om torntappene kan vokse, til trods for, at vækstlinierne er lukkede, fx i perioden fra det 8. til 10. år.

Svar ad supplerende spørgetema i ankesagen:

Det Veterinære Sundhedsråd har ikke kendskab til undersøgelser, der har dokumenteret at torntappe kan vokse og bidrage til højdevækst fra hestens 8. til 10. leveår. Jævnfør i øvrigt svar ad spørgsmål 7.

Afgørelse:

Der blev indgået forlig, således at den indstævnte dyrlæge betalte appellanten 125.000 kr..

2003-20-03-00027

Skrivelse af 20. januar 2004.

A køber den 17. januar 2001 en hest af B. Dagen før, den 16. januar 2001, blev hesten klinisk og røntgenologisk undersøgt af dyrlæge X. Allerede på leveringsdagen syntes A, at der var problemer med hestens ben. A retter herefter henvendelse til dyreklinik P, som besigtiger hesten, derefter kontaktes dyrlæge Y, som rekvirerer en udvidet ortopædisk undersøgelse på dyrehospital Q. Samtidig reklamerer A over for B, deraf beskrivelse af 7. februar 2001. Da A ikke finder, at hesten lever op til de forventninger, der var til den, og da B ikke reagerer på henvendelser, overgår sagen til advokaters videre behandling. Advokaterne udarbejder et syns- og skønstema, og der foretages en egentlig syns- og skønsforretning af dyrlæge Z.

Sagen udvikler sig til bl.a. at indeholde en ad citationssag mod dyrlæge X. I den forbindelse er der udarbejdet et spørgetema til Det Veterinære Sundhedsråd.

Der foreligger i sagen 15 røntgenoptagelser, der har været gjort til genstand for ekstern ekspertvurdering.

Rådet udtalte:

Beskrivelse af de radiologiske fund:

I højre forben ses den distale (nederste) kontur af kronbenets forreste del at være sæde for uregelmæssig forøgelse i det alleryderste område. Lige bag ved ses en forøgelse af densiteten (hvidet område) på røntgenbilledet.

I billedet af højre forben ses i anteriorposteriorplanet de mediale (indvendige) konturer distalt ligeledes at være sæde for en uregelmæssig opklaring på ca. 1 cm's udstrækning.

Radiologisk diagnose: Obs. hovledsarthrose (ledslidgigt) højre forben.

Spørgsmål 1:

Udviser de den 16. januar 2001 på dyrehospital Q optagne røntgenbilleder forhold, der skulle tages forbehold for i forbindelse med udførelsen af en forsikringsundersøgelse, når der lægges til grund, at der ikke var kliniske symptomer på nogen former for lidelser.

Svar ad 1:

De den 16. januar 2001 på dyrehospital Q optagne røntgenbilleder udviser forandringer nederst i højre forben omkring hovleddet (jf. ovenstående røntgenbeskrivelse).

Når det yderligere lægges til grund, at hesten på daværende tidspunkt var ung og relativt utrænnet, finder Det Veterinære Sundhedsråd, at de beskrevne forandringer burde have givet anledning til, at dyrlægen i forbindelse med forsikringsundersøgelsen havde gjort forsikringsselskabet opmærksom på tilstedeværelsen af disse forandringer.

Spørgsmål 1 A:

Kan der af de pågældende røntgenbilleder konstateres en lidelse på højre forben?

Svar ad 1 A:

Der kan på de pågældende røntgenbilleder konstateres forandringer knyttet til højre forbens hovled. Den type og karakter, som forandringerne har på optagelsestidspunktet, er forenelige med lidelsen ledslidgigt i hovleddet. Rådet kan ikke med nogen grad af sandsynlighed udtale sig om, hvorvidt eller hvornår dette vil kunne udvikle sig til et klinisk problem.

Spørgsmål 2:

Er den som bilag 4 fremlagte forsikringsbegæring udfyldt korrekt, når der henses til konklusionerne ovenfor?

Svar ad 2:

Den i bilag 4 fremlagte forsikringsbegæring burde have indeholdt en bemærkning eller anmærkning, der beskriver de forandringer, der kan iagttages omkring højre forbens hovled.

Afgørelse:

Sagsøgte tilpligtedes til overfor sagsøgeren at anerkende, at den leverede hest led af en væsentlig mangel, der berettigede sagsøgeren til at hæve handlen, og at sagsøger var berettiget til at kræve den erlagte købesum tilbagebetalt, ligesom sagsøger var berettiget til at kræve skadeserstatning.

Sagsøgte betalte inden 14 dage til sagsøgeren 108.539,30 med sædvanlig procesrente fra den 15. juni 2001 af 60.426,50 kr. til den 14. juni 2003, fra denne dato af 105.062,50 kr. til den 5. juli 2004, og fra denne dato af 108.539,30 kr. til betaling sker, samt sagens omkostninger med 24.000 kr.

Efter erlagt betaling skulle sagsøgeren returnere den solgte hest til sagsøgte.

3.2 Handelssager vedrørende hunde og katte

2003-20-03-00015

Skrivelse af 15. januar 2003.

Ved Forbrugerstyrelsen verserede en klagesag om køb af en hund importeret fra Sydafrika. Hunden var købt og leveret den 30. oktober 2001. Der blev ved købet ydet en "1 års garanti

Hunden blev den 17. september 2002 undersøgt af en dyrlæge, der konstaterede, at hunden led af albueledsdysplasi. Hunden blev den 4. oktober 2002 aflivet på grund af lidelsen.

Rådet bedes besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med relevante oplysninger i sagen:

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan den samme lidelse, som hunden var angrebet af, opstå andre steder i kroppen, f.eks. i hoften, og vil lidelsen i givet fald, udover placeringen, give de samme symptomer? Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, vil man i givet fald, udover lokaliseringen betragte de to lidelser som den samme sygdom?

Svar ad 1:

Sagsakterne ses ikke at indeholde sikker dokumentation, f. eks. røntgenundersøgelser, kikkertundersøgelser og ledvæskeundersøgelser, for hundens albuelidelse. Rådet kan således ikke besvare spørgsmålet på det foreliggende grundlag.

Anden del af spørgsmålet bortfalder.

Spørgsmål 2:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Indklagede betalte inden 30 dage fra Forbrugerklagenævnets afgørelse 6080 kr. til klageren.

2003-20-03-00016 (VE 0614-2.02, s. 36 i årsrapporten 2002)

Skrivelse af 15. januar 2003.

Sagen har tidligere af Forbrugerstyrelsen været forelagt for Det Veterinære Sundhedsråd, der har afgivet erklæring af 28. juni 2002.

Kammeradvokaten bistod Forbrugerstyrelsen i fortsat behandling af sagen og fremsendte relevante bilag i en fornyet henvendelse til Rådet.

I fortsættelse heraf blev Rådet anmodet om at besvare nedenstående supplerende spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Indklagede har oplyst, at de to andre hvalpe i kullet, der også havde sygdommen ”craniomandibulær osteopathi” (CMO), er blevet helbredt.

Giver denne oplysning Sundhedsrådet anledning til at ændre eller supplere de i erklæring af 28. juni 2002 indeholdte besvarelser?

Svar ad 1:

Nej.

Spørgsmål 2:

Indklagede har ved skrivelse af 23. august 2002 vedlagt kopi af udskrift fra <http://www.westieclubamerica.com/>

Giver oplysningerne heri Sundhedsrådet anledning til at ændre eller supplere de i erklæring af 28. juni 2002 indeholdte svar?

Svar ad 2:

Nej. Sundhedsrådet har ikke kendskab til dokumentation, der kunne ændre den vurdering, der er lagt til grund for Rådets svar i erklæring af 28. juni 2002.

Spørgsmål 3:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om sygdommen ”craniomandibulær osteopathi” (CMO) på baggrund af ovenstående generelt kan anses for at være en helbredelig sygdom?

Svar ad 3:

Sygdommen "craniomandibulær osteopathi" (CMO) er sædvanligvis selvbegrænsende efter et forløb på 4 til 10 måneder, således at de mildere tilfælde bliver klinisk raske. Blandt de sværere tilfælde vil der kunne bestå varige og i kliniske tilfælde invaliderende deformiteter af de angrebne knogler, især hos de hvalpe, hvor knogleforandringerne omfatter ikke kun underkæben, men også kæbeled og kraniets knogler. En del af de svære tilfælde er stærkt smerteplagede i den aktive fase af sygdommen og kan derfor ikke optage føde; aflivning kan i disse tilfælde være eneste dyreværnsmæssigt forsvarlige behandling.

Rådet kan således ikke besvare spørgsmålet generelt.

Spørgsmål 4:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om den i sagen omhandlede hund ville kunne være blevet kureret, således at den kunne leve uden væsentlige varige mén, herunder smerter?

Svar ad 4:

Rådet kan ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sandsynlighed. Se svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Sundhedsrådet anledning til yderligere bemærkninger?

Svar ad 5:

Nej.

Afgørelse:

Indklagede (kennelens ejer) skulle betale 6.000 kr. til klageren (køberen af hvalpen) samt tillæg af gebyr 80 kr. Nævnet lagde bl.a. erklæringerne fra Det Veterinære Sundhedsråd til grund for afgørelsen.

2003-20-03-00017 (VE 0614-3.02, s. 37 i årsrapporten 2002)

Skrivelse af 20. januar 2003 fra Kammeradvokaten.

Sagen har tidligere været forelagt Det Veterinære Sundhedsråd, der har afgivet udtalelse den 20. juni 2002.

Efterfølgende er de røntgenbilleder, der blev optaget 2½ måned efter leveringen til ejeren, blevet indhentet og vedlægges tillige med kopi af sagens øvrige relevante bilag.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Giver de fremlagte røntgenbilleder optaget den 15. juni 2001 Sundhedsrådet anledning til at ændre på besvarelsen af de i skrivelse af 25. januar 2001 (2002, red.) anførte spørgsmål?

Svar ad 1:

Rådet finder ikke, at fremlæggelsen af røntgenbillederne optaget den 15. juni 2001, der tidligere er beskrevet for Rådet i epikrisemeddelelse af den 15. juni 2001 med diagnosen "vækstdeform

antebrachium” med ”subluxation i albueled og carpus” samt ”leddeformitet”, giver anledning til at ændre Rådets tidligere svar. Rådet finder således fortsat, at spørgsmål 1 i skrivelse fra Forbrugerstyrelsen af 25. januar 2002 ikke kan besvares med nogen grad af sandsynlighed, idet der ikke foreligger dokumentation, f. eks. i form af røntgenundersøgelse, for årsagen til hævelsen og forandringerne i hundens venstre carpalled, der blev konstateret d. 6. april 2001. Besvarelsen af spørgsmål 2 – 5 fastholdes.

Spørgsmål 2:

Giver røntgenbillederne i øvrigt Sundhedsrådet anledning til at fremkomme med oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 2:

Nej

Afgørelse:

Det fremgik af erklæringen fra Det Veterinære Sundhedsråd, at lidelsen, der førte til hundens aflivning, opstod som følge af overbelastning under hundens opvækst. En stillingtagen til om overbelastningen fandt sted før eller efter leveringen krævede en yderligere bevisførelse, som ikke kunne finde sted for forbrugerklagenævnet. Sagen blev derfor afvist og fundet uegnet til nævnsbehandling, jf. forbrugerklagenævnslovens § 7, stk. 1.

2003-20-03-00019

Skrivelse af 10. april fra Forbrugerklagenævnet.

I Forbrugerstyrelsen verserede en klagesag om køb af en hvalp, født den 31. juli 2002. Hunden blev solgt og leveret til klageren den 1. oktober 2002. Hunden blev den 5. oktober 2002 undersøgt hos dyrlæge A der efter flere dages behandling konstaterede, at hunden led af Parvovirus. Der blev vedlagt kopi af dyrlægens erklæring samt alle relevante bilag. Rådet blev efter en gennemgang af sagens oplysninger anmodet om at besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med relevante oplysninger i sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Den pågældende hund er efter det oplyste født den 31. juli 2002 og leveret til klageren den 1. oktober 2002. Rådet bedes oplyse, om det på baggrund af sagens akter må anses for overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet led af Parvovirus. Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med journaloplysninger og attest af den 19. november 2002 fra Dyrlægehuset H1 ved dyrlæge D1, at hvalpen blev købt den 1. oktober, var lidt sløj allerede dagen efter, og efter tre dage begyndte den at kaste op, var nedstemt og havde vigende ædelyst. Ved undersøgelse hos dyrlægen den 5. oktober havde hvalpen temperatur 39,5. Der var opkast og diarre, der blev beskrevet som: ”Brunlig – blod! – stinkende”. Hvalpen var dehydreret, apatisk og uden appetit. Hvalpen blev indlagt og symptomatisk behandlet med væske og antibiotika. Næste dag havde den blodig diarre, men var feberfri. Hospitaliseringen

fortsatte de næste par dage med medicinsk behandling. Hvalpen rettede sig efter et par dage og blev hjemsendt til videre medicinsk behandling i hjemmet.

Sagsakterne ses således ikke at indeholde oplysninger om en specifik diagnosticering af lidelsens årsag ved f. eks. fæcesundersøgelser.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sandsynlighed.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælger på leveringstidspunktet vidste eller burde vide, at hunden led af den konstaterede lidelse.

Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 2:

Bortfalder.

Spørgsmål 3:

Giver sagen på baggrund af de foreliggende oplysninger Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Hundens symptomer som beskrevet i sagsakterne giver ikke et sikkert grundlag for en årsagsdiagnose. De beskrevne symptomer kan ses ved en række sygdomsårsager.

Afgørelse:

Sagen blev afsluttet, da det ikke måtte anses for åbenbart, at sagen ville kunne gennemføres med et gunstigt resultat for klageren. Sagen blev ikke behandlet i en nævnsafdeling, men blev afgjort af Forbrugerstyrelsen i henhold til bemyndigelse efter forbrugerklagenævnslovens § 7, stk.3, jf. stk.2. Der blev i sagen lagt vægt på udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd.

2003-20-03-00020

Skrivelse af 11.april 2003.

Ved Forbrugerklagenævnet verserede en klagesag om klagers køb af en hund af hankøn født den 1. september 2000. Hunden blev solgt og leveret til klager i november 2000. Hunden blev undersøgt den 21. marts 2001 på et dyrehospital H1 ved dyrlæge D1, der vurderede, at begge blinkhinder/brusk så ud til at være for store, og den 31. juli 2001 blev hunden opereret for blinkhindebrusk på begge øjne. Den 4. september 2001 blev samme hund opereret under diagnosen Fucithalamic Cherry eye us. Hunden blev den 24. juni 2002 aflivet.

Der vedlægges alle relevante bilag.

Rådet bedes efter en gennemgang af sagens oplysninger besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med en erklæring:

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Rådet bedes oplyse, om det må anses for overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet led af de af dyrlægen fundne tilstande vedrørende øjnene? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med journaludskrift og faktura fra dyrehospitalet H1, at hunden den 21. marts 2001 og i tiden derefter har været undersøgt og behandlet for et øjenproblem. Hunden, en hanhund født den 1. september 2000 og leveret til ejer den 10. november 2000, fik på dyrehospitalet den 21. marts konstateret tilsyneladende for store blinkhinder/-bruske. Den 31. juli 2001 blev der konstateret bilateral follikulær konjunktivitis og eversion (udadkrængning) af blinkhindebruske. Hunden blev opereret ved ekstirpation af blinkhindebrusken i begge øjne. Den 16. august konstateredes ødematøs membrana nictitans med follikulær konjunktivitis og tendens til "cherry eye" på venstre øje. Den 4. september blev tårekirtlen på venstre øjes membrana nictitans ekstirperet. Den 7. september blev der foretaget kontrol efter operationen af blinkhindekirtlen med tilfredsstillende resultat. Sagsakterne indeholder desuden en sundhedsattest af 23. oktober 2000 fra dyrehospital H2 v./ dyrlæge D2 på hvalpen, hvoraf det bl.a. fremgår, at der ved sundhedsundersøgelse på dette tidspunkt er konstateret normale forhold vedr. øjne. På baggrund af det fremsendte materiale kan Rådet ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sandsynlighed.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælger vidste eller burde have vidst, at hunden havde den anførte lidelse på leveringstidspunktet? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 2:

Bortfalder.

Spørgsmål 3:

Såfremt spørgsmål 1 er besvaret bekræftende, må det da antages, at lidelsen kunne være afhjulpet, såfremt den var blevet konstateret på et tidligere tidspunkt? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 3:

Bortfalder.

Spørgsmål 4:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 4:

Eversion (udadkrængning) af blinkhindebrusken er almindeligvis en udviklingsdefekt, der udvikler sig og bliver synlig under hundens opvækst, hvorfor lidelsen på det foreliggende grundlag ikke kan tilbagedateres.

Afgørelse:

Forbrugerstyrelsen afviste sagen med begrundelse i udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd.

Her fremgik det, at Rådet ikke fandt det muligt at udtale sig om, hvorvidt hunden på leveringstidspunktet led af eversion af blinkhindebrusk eller af ”cherry eye”. Ydermere udtales det at eversion er en udviklingsdefekt, hvorfor lidelsen ikke kan tilbagedateres.

Forbrugerstyrelsen mente derfor ikke, at køberen af hunden kunne dokumentere, at lidelsen var til stede på leveringstidspunktet, hvorfor køber ikke vil kunne få medhold i sagen.

2003-20-03-00021**Skrivelse af 23. oktober 2003.**

I Forbrugerstyrelsen verserede en klagesag om køb af en hund på ca. 8 måneder, der var solgt og leveret til klageren. På købstidspunktet virkede hunden ifølge klageren bange og trykket, og hunden forsøgte forgæves at komme af med afføringen. Klageren oplyste, at der tillige flød gulligt sekret ud af bagdelen på hunden. Hunden blev dagen efter undersøgt på dyrehospital DH1 af dyrlæge D1, der konstaterede, at der var tegn på livmoderbetændelse, feber og ildelugtende flåd fra skeden. Hunden blev herefter opereret for livmoderbetændelse.

Rådet blev bedt efter gennemgang af sagens oplysninger at besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med relevante oplysninger i sagen.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Den omhandlede hund er efter det oplyste leveret til klageren den 8. februar 2003 i en alder af 8 måneder. Rådet bedes oplyse, om det på baggrund af sagens akter anses for overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet må have lidt af livmoderbetændelse. Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af den 2. maj 2003 fra dyrlæge D1, at hunden allerede på købsdagen den 8. februar virkede sløj. Ved undersøgelse på dyrehospitalet DH1 konstaterede dyrlæge D1 alle tegn på livmoderbetændelse med feber og ildelugtende flåd fra skeden. Ved den efterfølgende operation samme dag fandtes både livmoder, æggestok og æggeleder betændt.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at det er overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet led af livmoderbetændelse.

Spørgsmål 2:

Rådet bedes oplyse, om behandlingen, der blev iværksat for hunden, må anses for at være et nødvendig og ikke for omfattende indgreb. Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af den 2. maj 2003 fra dyrlæge D1, at der ved undersøgelse af hunden på dyrehospitalet den 9. februar 2003 blev konstateret alle tegn på livmoderbetændelse med feber og ildelugtende flåd fra skeden. Ved den efterfølgende operation samme dag fandtes både livmoder, æggestok og æggeleder betændt.

Lægges ovennævnte til grund, er der Rådets vurdering, at den eneste relevante og nødvendige behandling af hunden var operation med fjernelse af de betændte organer.

Spørgsmål 3:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælger på leveringstidspunktet vidste eller burde vide, at hunden led af den konstaterede lidelse henset til, at symptomerne var som tidligere oplyst (udflåd, forstoppelse m.v.). Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne, at hunden virkede sløj allerede på leveringstidspunktet den 8. februar 2003. Den virkede trykket, havde afføringsbesvær samt gult snasket udflåd bagfra.

Lægges ovennævnte samt oplysningerne om hundens sygdom i svar ad 1 og 2 til grund, er det Rådets vurdering, at sælger med overvejende sandsynlighed allerede på leveringstidspunktet vidste eller burde have vidst, at hunden led af den konstaterede lidelse henset til, at symptomerne var som tidligere oplyst (udflåd, forstoppelse m.v.).

Spørgsmål 4:

Andre oplysninger af betydning for sagen. Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 4:

Nej.

Afgørelse:

Forbrugerstyrelsen afviste sagen.

2003-20-03-00022

Skrivelse af 27. oktober 2003.

Ved Forbrugerklagenævnet verserede en klagesag om klagers køb af en hund.

Hunden blev:

- født den 7. oktober 2001
- leveret til klageren den 14. januar 2002
- konstateret syg med tilstandene bl.a. albueledsdysplasi på forben og hofteledsdysplasi på venstre bagben den 25. april 2002
- aflivet pga. smerter den 17. januar 2003

Rådet bedes efter en gennemgang af sagens oplysninger besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med en erklæring.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Det fremgår af sagen, at dyret blev syg kort tid efter leveringen. Rådet bedes oplyse, om det må anses for overvejende sandsynligt, at dyret allerede på leveringstidspunktet var sygt som årsag til de sygdomstilstande, der indtrådte efter leveringen og senere førte til aflivning? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med udateret udtalelse fra hundens ejer og af klageformular til Forbrugerstyrelsen indgået den 8. januar 2003, at hunden blev leveret til ejeren den 14. januar 2002, og at den begyndte at halte den 30. marts 2002. Det fremgår af erklæring af den 11. februar 2003 fra Dyrehospital H1, at hunden blev røntgenfotograferet den 25. april 2002 af dyrlæge D1, da den havde været halt på højre forben i et stykke tid. Under indlæggelsen kunne det konstateres, at den ikke brugte sin bagpart korrekt og bl.a. havde besvær med at rejse sig. Der blev derfor også taget et røntgenbillede af hofterne. Der blev stillet diagnoserne hofteledsdisplasi i svær grad og albueledsdisplasi i begge albueled. Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke med nogen grad af sandsynlighed vurdere, om hunden var syg på grund af lidelserne hofteledsdisplasi i svær grad og albueledsdisplasi i begge albueled på leveringstidspunktet. De to nævnte lidelser er udviklingsdefekter, der fremkommer under hundens opvækst som resultat af et samspil mellem ydre forhold under hundens opvækst og en arvelig tilbøjelighed (disposition). De fremlagte sagsakter giver ikke Rådet sikre holdepunkter for at antage, hvornår sygdommene er opstået.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares med ja, må det da antages, at sælger vidste eller burde have vidst, at dyret var sygt på leveringstidspunktet? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 2:

Bortfalder.

Spørgsmål 3:

Er der mulighed for at behandle de fundne sygdomme (hvis ja, bedes behandlingen beskrevet) eller er det kroniske lidelser (eventuel behandling bedes beskrevet)? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 3:

Ja. Der henvises i denne forbindelse til relevant faglitteratur.

Lidelserne medfører ofte sekundære kroniske følgelidelser, f. eks. slidgigt, trods behandling. Der henvises i denne forbindelse til relevant faglitteratur.

Spørgsmål 4:

Hvis spørgsmål 1 besvares med nej, må det da antages, at årsagen til sygdommens opståen må tilskrives forhold, der kan henføres til klagerens pasning af dyret? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 4:

Rådet har ikke i sagsakterne fundet dokumentation for en antagelse om, at årsagen til sygdommens opståen må tilskrives forhold, der kan henføres til klagerens pasning af hunden.

Spørgsmål 5:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 5:

Nej.

Ved skrivelse af 24. februar 2004 stillede forbrugerstyrelsen Rådet supplerende spørgsmål i anledning af sagen.

Rådet udtalte:

På grund af købelovens formodningsregel i § 77a, stk. 3 (hvorefter mangler der viser sig inden for de første 6 måneder efter leveringen som hovedregel formodes at have været til stede allerede ved leveringen), stiller Forbrugerklagenævnet nogle afklarende spørgsmål i tilknytning til Rådets udtalelse af 27. januar 2004. Da Rådet ikke umiddelbart kan konstatere, på hvilket tidspunkt de to sygdomme hofteledsdysplasi i svær grad og albueledsdysplasi opstod hos hunden, blev Rådet bedt om at besvare følgende supplerende spørgsmål:

Spørgsmål 1.

Kan det udelukkes, at sygdommen var under udvikling allerede ved leveringen af hunden (hunden var da godt 3 måneder og sygdommen blev konstateret 3½ måned senere)? Hvis ja, hvorfor?

Har det nogen betydning, at hundens far har "A-hofter" og moren "D-hofter" ifølge kendelsen fra DKK af 5. september 2002.

Svar ad 1.

Nej. Uanset forældredyrenes hofteledsstatus kan det ikke udelukkes, at sygdommen var under udvikling ved leveringen af hunden, selv om hunden ikke viste symptomer herpå.

Spørgsmål 2.

Kan sygdommen skyldes en uhensigtsmæssig pasning eller påvirkning som hunden var udsat for efter leveringen? Svaret skal begrundes.

Svar ad 2.

Ja. Sygdommen er en udviklingsdefekt, der fremkommer under hundens opvækst som resultat af et samspil mellem ydre forhold under hundens opvækst og en arvelig tilbøjelighed (disposition).

Spørgsmål 3.

Er det efter Rådes opfattelse mest sandsynligt, at sygdommene har været under udvikling på leveringstidspunktet eller er det mere sandsynligt, at sygdommene er opstået efter leveringen

som følge af klagerens pasning og/eller påvirkning af hunden. Det skal angives hvilken mulighed der findes mest sandsynlig og dette skal begrundes.

Svar ad 3.

De fremlagte sagsakter indeholder ikke oplysninger til støtte for en vurdering af, hvornår sygdommene er opstået. Rådet kan således ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sandsynlighed.

Afgørelse:

Forbrugerklagenævnet fastslog, at køber var berettiget til et forholdsmæssigt afslag i købesummen, hvilket fastsattes til 4.000 kr. Køber fik dog ikke medhold i, at sælger skulle betale købers dokumenterede dyrlægeudgifter.

2003-20-03-00023

Skrivelse af 27. oktober 2003 fra Forbrugerstyrelsen.

Ved Forbrugerstyrelsen verserede en klagesag om køb af en hund, født den 30. november 2002. Hunden blev solgt og leveret til klageren den 2. februar 2003. Klageren oplyste, at hunden allerede dagen efter leveringen havde diarre. Den 6. februar 2003 fik hunden på dyreklinik DK1 konstateret akut mave-tarmbetændelse og sat i antibiotisk behandling. Efterfølgende blev hunden behandlet på dyreklinik DK2 og diagnosticeret til at have *Isoospora Canis* med sekundær diagnose: bughindebetændelse. Hunden blev hospitaliseret og opereret. Der vedlægges kopi af dyrlægekvitteringer samt alle relevante bilag.

Rådet blev bedt om efter en gennemgang af sagens oplysninger at besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med relevante oplysninger i sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Pågældende hund er efter det oplyste født den 30. november 2002 og leveret til klageren den 2. februar 2003. Rådet bedes oplyse, om det på baggrund af sagens akter må anses for overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet må have lidt at *Isoospora canis*, sekundær diagnose bughindebetændelse?
Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af den 29. marts 2003 fra dyrlæge D1, at hunden blev behandlet for en alvorlig mave-tarmbetændelse fra den 8. februar til den 11. marts 2003. Rådet læser sagsakterne med kopi af regning den 10. februar 2003 sådan, at *Isoospora canis* er påvist i dagene den 8. til den 10. februar 2003. Det fremgår af ejererklæringen af den 28. april 2003, at hunden fik diarre den 3. februar 2003.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at hunden med høj grad af sandsynlighed på leveringstidspunktet den 2. februar 2003 var smittet med *Isoospora canis*. Sagsakterne indeholde ikke oplysninger til støtte for, om hunden før leveringen viste sygdomstegn på *Isoospora canis* eller bughindebetændelse.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælgeren på leveringstidspunktet vidste eller burde vide, at hunden led af de konstaterede lidelser? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 2:

Nej. Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 3:

Efter gennemgang af de forelagte sagsakter er det Rådets opfattelse, at den i sagen omtalte operation sandsynligvis blev foretaget, bl.a. fordi dyrlægen fik oplyst, at hunden havde optaget et fremmedlegeme, efter den var leveret til klageren.

Det skal endvidere oplyses, at præpatenstiden for *Isospora canis*, dvs. tiden fra smitten til sygdommen bryder ud, er ca. 9 – 11 dage.

Afgørelse:

Forbrugerklagenævnet fandt, at køber var berettiget til et forholdsmæssigt afslag i købesummen, hvilket blev fastsat til 2.000 kr. Sælger fandtes ikke erstatningsansvarlig for købers dyrlægeudgifter til behandling af hunden.

2003-20-03-00024

Skrivelse af 22. januar 2004 fra Forbrugerstyrelsen, Forbrugerklagenævnet.

Ved skrivelse af 27. oktober 2003 og 22. januar 2004 har Forbrugerstyrelsen i forbindelse med en klagesag om køb af en hund forelagt Sundhedsrådet spørgsmål samt supplerende spørgsmål i sagen. Sagens genstand er en hund, som blev født den 30. november 2002 og solgt og leveret til klageren den 2. februar 2003. Hunden blev i perioden fra den 5. februar 2003 og til 8 måneders undersøgelsen den 21. august 2003 undersøgt og behandlet for gastrointestinale problemer, øremider, øjenbetændelse og fik ved 8 måneders undersøgelsen konstateret mangel på præmolare tænder (syv stk.).

Til brug for Rådets behandling af sagen vedlægges kopi af dyrlægejournaler, 8 måneders eftersyn samt alle relevante bilag.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Pågældende hund er efter det oplyste født den 30. november 2002 og leveret til klageren den 2. februar 2003. Rådet bedes oplyse, om det på baggrund af sagens akter må anses for overvejende sandsynligt, at hunden på leveringstidspunktet kunne have lidt af en behandlingskrævende maveinfektion/parasitter e.l., samt øjenbetændelse og øremider?

Svar ad 1:

Det fremgår af journalmaterialet, at hunden blev undersøgt den 5. februar 2003, hvor almenbefindendet blev fundet upåvirket, temperaturen normal uden palpatoriske fund. Det blev konstateret, at hunden hikkede, hvorefter der blev ordineret ormemedicin samt a-38 og fodring med Eukanuba. Yderligere ses af journaloptegnelsen følgende ord øremider, fucidin, bilateral conjunktivitis. På baggrund af det foreliggende materiale med speciel vægt på journalmaterialet vil Rådet vurdere, at der ikke foreligger objektiv dokumentation for, at de af klageren fremførte behandlingskrævende maveinfektion/parasitter samt øjenbetændelse og øremider, har været til stede i handelsøjeblikket. Rådets begrundelse herfor fremgår af, at der ikke foreligger en diaré-tilstand, at almenbefindendet er upåvirket, at der ikke er påvist parasitter (orm eller mider), hverken i øre eller tarmkanal, og at den conjunctivale betændelsestilstand ikke er beskrevet i en form, som gør det muligt at tilbagedatere denne til før den 2. februar 2003.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælgeren på leveringstidspunktet vidste eller burde vide, at hunden led af de konstaterede lidelser?

Svar ad 2:

Udgår.

Spørgsmål 3:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, må den medicin, der fremgår af vedlagte faktura anses for at have været nødvendig for at behandle lidelserne?

Svar ad 3:

Udgår.

Spørgsmål 4:

Andre oplysninger af betydning for sagen.

Svar ad 4:

Nej.

Supplerende spørgetema:

Spørgsmål 1:

Henset til, at hunden er født den 30. november 2002 og leveret til klageren den 2. februar 2003 og at det er konstateret af dyrlægen, at hunden mangler de nævnte tænder, må det da antages for overvejende sandsynligt, at hunden har manglet tænderne (eller anlæg hertil) på leveringstidspunktet?

Svar ad 1:

Rådet antager det med til vished grænsende sandsynligt, at hunden har manglet tænderne på leveringstidspunktet; idet de omhandlede tænder først bliver synlige i mundhulen, når hvalpen er mellem 110 (p1) til 185 dage, henset til at hvalpen var cirka 60 dage gammel, da den blev købt.

Hvorvidt tandanlæg til de manglende tænder har været til stede på leveringstidspunktet eller ved 8 måneders eftersynet, kan Rådet ikke besvare med nogen grad af sandsynlighed på det foreliggende grundlag.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, må det da antages, at sælgeren på leveringstidspunktet vidste eller burde vide, at hunden manglede tænderne?

Svar ad 2:

Bortfalder.

Spørgsmål 3:

Hvilken betydning har det for hunden, at den mangler de omhandlede tænder?

Svar ad 3:

Rådet anser det ikke for sandsynligt, at de manglende omhandlede tænder har nogen betydning for hundens anvendelse som familie-/selskabshund, jf. købsaftale af den 2. februar 2003.

Spørgsmål 4:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 4:

Nej.

Ved skrivelse af 23. juli 2004 stillede Forbrugerklagenævnet et supplerende spørgetema:

Rådet er i skrivelse af 23. juli 2004 fra Forbrugerklagenævnet blev anmodet om at fremkomme med supplerende bemærkninger eller eventuelt ændre Rådets tidligere udtalelse af 24. marts 2004 i sagen.

Rådet udtalte:

Rådet vil fastholde udtalelsen i svar af spørgsmål 1, af 24. marts 2004 på Forbrugerstyrelsens spørgsmål af 22. januar 2004, idet Rådet ikke med nogen grad af sikkerhed fra journal materialet finder det sandsynliggjort, at hundenes sygdomme havde samme årsagssammenhæng.

Rådet skal begrunde svaret i spørgsmål 3: ”Hvorfor de manglende tænder ikke har betydning for hunden, selv om der er tale om en hund til familie/selskabsbrug.”

Det er almen veterinær viden, at dagens hundepopulation ikke behøver et fuldt tandsæt for at fungere. Selv mangel på et betydeligt antal tænder er ingen hindring for normal adfærd som at spise, tygge kødben, bide og lege med pinde og bolde.

Mangel på tænder og tandanlæg er primært et problem, når det drejer sig om dyr, der anvendes i avlen, hvor der kan være særlige ønsker til tandsættets karakter. Endvidere kan det være problematisk for de hunde, som skal bruges til vagt og sikring, hvor manglende tænder dels visuelt mindsker det afskrækkende moment, dels antageligt betinger en noget ringere evne til at fange og fastholde bytte.

Afgørelse:

Under henvisning til udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd fandt Forbrugerklagenævnet ikke, at der kunne gives klageren medhold i det fremsatte krav, da der ikke var grundlag for at antage, at hundens maveinfektion/parasitter etc. kunne henføres til sygdomsanlæg eller lignende, som var tilstede på leveringstidspunktet.

2003-20-03-00025

Skrivelse af 30. oktober 2003 fra Forbrugerstyrelsen, Forbrugerklagenævnet.

Ved Forbrugerklagenævnet verserer en klagesag om klagers køb af en hund.

Dyret blev

- født den 12. oktober 2002
- leveret til klageren den 2. marts 2003
- konstateret psykisk afvigende i sin adfærd 3. marts 2003
- vurderet af dyreadfærds-klinik 1. maj 2003
- undersøgt af dyrlæge 7. maj 2003
- aflivet efter dyrlægeanbefaling pga. angstadfærd 15. maj 2003

Rådet bedes efter en gennemgang af sagens oplysninger besvare følgende spørgsmål samt fremkomme med en erklæring.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Det fremgår af sagen, at dyret dagen efter leveringen havde afvigende adfærd. Dette er bekræftet af dyrlægen 2 måneder efter leveringen. Rådet bedes oplyse, om det må anses for overvejende sandsynligt, at dyret allerede på leveringstidspunktet havde denne adfærd eller prægningen til, at adfærden ville udvikle sig i den retning, der indtrådte efter leveringen og senere førte til aflivning?

Besvarelsen bedes begrundet.

Svar ad 1:

I betragtning af, at "diagnosticeringen" af angsttilstanden først fandt sted 2 måneder efter, at den nye ejer overtog hunden, kan det ikke fuldstændigt udelukkes, at tilstanden har udviklet sig hos den nye ejer og altså ikke var tilstede på overtagelsestidspunktet.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sandsynlighed.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 besvares med ja, må det da antages, at sælger vidste eller burde have vidst, at dyret var afvigende på leveringstidspunktet?
Besvarelsen bedes begrundet.

Svar ad 2:

Selv hvis tilstanden var tilstede på overtagelsestidspunktet, er det ikke sikkert, at sælger havde kendskab derom. Angsttilstanden vil muligvis først komme til udtryk, når hunden udsættes for øget stimulation.

Spørgsmål 3:

Kan det antages, at opholdet i klagerens hjem er årsagen til sygdommens opståen, har forværret eller udviklet denne fx som følge af u hensigtsmæssig behandling og pasning, eller lignende som må tilskrives forhold, der kan henføres til klagerens pasning af dyret?
Hvis svaret er ja, skal det begrundes.
Hvis svaret er nej, skal det begrundes.

Svar ad 3:

En uhensigtsmæssig behandling af hunden efter overtagelsestidspunktet vil kunne fremkalde tilstanden. Hvis hunden inden da er opvokset i et relativt stimulusfattigt miljø, eller hvis hunden er arveligt prædisponeret for angst, vil overgangen til det mere stimulusrige miljø også kunne fremkalde tilstanden. Købers behandling og pasning af hunden behøver i så fald ikke at være årsag til, at tilstanden har udviklet sig.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke besvare spørgsmålet entydigt.

Spørgsmål 4:

Er der mulighed for at behandle de fundne psykiske tilstande hos en angst hund (hvis ja, bedes behandlingen beskrevet) eller er det lidelser som ikke kan "fjernes" igen således, at en aflivning er mest i overensstemmelse med dyrets tarv (dyreværn).
Besvarelsen bedes begrundet.

Svar ad 4:

Frygttilstande hører til et af de hyppigste adfærdsproblemer hos hunde. Behandlingen består af en kombination af tilvænning til den frygtudløsende stimulus ved gradvis tilnærmelse og indlæring ved hjælp af belønning. I praksis trænes hunden til at vise en anden adfærd end frygtreaktion (f.eks. at sidde på kommando), hvilket belønnes, hvorefter hunden kommanderes til at vise denne adfærd, mens den udsættes for den frygtudløsende stimulus. I begyndelsen af træningen afdæmpes stimulus så stærkt, at den ikke udløser frygt, og hunden belønnes for at vise rolig adfærd. Ved den følgende træning øges intensiteten af stimulus gradvis, dog så langsomt, at den ikke udløser frygt hos hunden. Træningen, som varer 3 uger eller mere, kan suppleres med angstdæmpende medicin. Ved korrekt gennemført træning er prognosen for helbredelse god.

Ved angsttilstande er fremgangsmåden den samme. Men da det ofte kan være vanskeligt at identificere, hvad der fremkalder tilstanden, er det derfor også vanskeligere at foretage

tilvænningen. Endvidere skal der trænes i flere omgange, afhængig af i hvor mange forskellige slags situationer, hunden viser angst, hvilket kan forlænge behandlingsperioden til flere måneder. I en del tilfælde vil en hund være i stand til at generalisere sin rolige adfærd fra specifikke stimuli til flere forskellige stimuli, men prognosen for helbredelse er dårligere end ved frygttilstande.

Da træningen skal udføres af dyrets ejer, og da den er ret omfattende både arbejdsmæssigt og tidsmæssigt, og i betragtning af, at dyrets velfærd er påvirket i den tid, træningen står på, forekommer det ofte, at ejeren af en sådan hund beslutter sig for aflivning. Denne beslutning understøttes af det forhold, at der kan være tale om en arvelig prædisposition eller mangelfuld prægning i hvalpetiden, altså tilstande der ikke kan ændres.

Spørgsmål 5:

Andre oplysninger af betydning for sagen?

Svar ad 5:

Ud fra de givne oplysninger kan det ikke udelukkes, at hundens afvigende adfærd enten skyldes uhensigtsmæssig behandling og pasning efter overtagelsestidspunktet, eller at overgangen fra et liv i en hundekennel til et liv i en familie med børn har fremkaldt tilstanden. Ligeledes kan det ikke fuldstændigt udelukkes, at sælger intet kendskab havde til hundens afvigende adfærd. Eftersom hundens afvigende adfærd er et symptom på nedsat velfærd, er det ikke urimeligt, at hunden aflives i stedet for at behandling forsøges.

Afgørelse:

Afgørelsen forelå ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

4 Ansvarssager

4.1 Ansvarssager vedrørende heste

2003-20-04-00013/ VE 0621-21/01

Skrivelse af 27. november 2001.

Dyrlæge A bliver bedt om at kastrere en hingst. Dyrlæge A informerer stald A om, at hesten ikke må fodres om morgenen inden indgrebet, og at dette vil blive foretaget ca. kl. 11.00. Inden indgrebet blev foretaget, blev hesten undersøgt med henblik på en eventuelt vid lyskekanal, denne fandtes normal. Det vurderedes, at der kunne foretages kastration på stående hest. Indgrebet blev foretaget uden komplikationer. Dyrlæge A blev ca. 1½ time efter indgrebet tilkaldt og blev af stald A informeret om, at hesten havde rullet sig og at der nu hang noget ud fra kastrationssåret. Dyrlæge A fandt, at der var tarmfremfald gennem kastrationssåret, og vurderede, at hestens tilstand var acceptabel og foranledigede transport af hesten til nærmeste hestehospital, ca. 10 minutters kørsel, med henblik på operation. Ved operationen blev tarmene reponeret, og dyrlæge A, som foretog indgrebet, fandt tarmafsnittet vitalt således at resektion ikke var nødvendig. Staldpersonalet på hestehospitalet blev instrueret om ikke at fodre hesten postoperativt, men holde den fastende. Hesten fik kontinuerligt natten igennem tilført væske intravenøst og blev ventrikelskyllet jævnlige. I løbet af natten fik hesten normal tarmperistaltik. Tidligt næste morgen fik den en let tarmforstoppelse, som forsøgte behandlet medicinsk. Klokker ca. 8.00 var der ophørt tarmmotorik, hesten havde negativ ventrikelskylning og der blev indgivet 1 l paraffinolie samt 2 liter tempereret vand. Kort efter begyndte hesten at postsvede og var meget dårlig. Klokker 12.00 blev hesten aflivet, og der fandtes ruptur af ventriklen. Ejeren af hesten søgte stald A samt hestehospitalet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1 :

Er det sædvanligt og forsvarligt at kræve, at en hingst er fastende før og efter et indgreb, hvorved hingsten kastreres?

I bekræftende fald bedes det oplyst, i hvor lang tid før og efter indgrebet hingsten bør være fastende.

Svar ad 1:

Ja.

I forbindelse med elektive operationer som kastration undlades fodring om morgenen på dagen for kastration. Efter kastration kan hesten fodres, når effekten af narkosemidler er ophørt.

Spørgsmål 2:

De samme spørgsmål som anført under 1. bedes besvaret vedrørende et efterfølgende operativt indgreb foranlediget af fremfald af bughuleorganer gennem kastrationsstedet.

Svar ad 2:

Tarmfremfald gennem kastrationsstedet er i modsætning til normal kastration en akut operation, der ofte nødvendiggør operation uden længerevarende faste. Ved denne type operative indgreb påbegyndes fodring efter operation med små portioner stråfoder, når det ved en klinisk vurdering antages, at risiko for en tarmlammelse med ventrikeldilatation (maveoverfyldning) ikke er til stede.

Spørgsmål 3:

Såfremt hingsten er blevet fodret med høg (eller andet foder) kort før eller efter kastration eller det operative indgreb foranlediget af fremfald af bughuleorganer gennem kastrationsstedet, bedes det oplyst, om dette kan medføre komplikationer, herunder ruptur af ventriklen.

Svar ad 3:

Det antages, at optagelse af rigelige mængder foder kort før kastration af liggende hest i totalbedøvelse kan fremkalde ruptur af ventriklen i forbindelse med kastning af hesten. Denne risiko er ikke til stede ved kastration af stående hest. Fodring kort efter kastration af stående hest kan næppe medføre komplikationer af betydning. Optagelse af rigelige mængder foder kort før operation for tarmfremfald antages at kunne fremkalde ruptur af ventriklen i forbindelse med totalbedøvelse og kastning af hesten. Fodring med rigelige mængder foder kort efter operation for tarmfremfald, der ofte kompliceres af tarmlammelse, antages at kunne føre til yderligere foderstagnation i mavetarmkanalen med forstoppelse eller forværring af tarmlammelsen med ventrikelruptur til følge.

Spørgsmål 4:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse om formålet med ventrikelskylninger. Det Veterinære Sundhedsråd bedes herunder nærmere oplyse, om der efter fortløbende negative ventrikelskylninger kan være foder, herunder store mængder af høg, i ventriklen.

Svar ad 4 :

Ventrikelskylning foretages primært med henblik på diagnostik af ventrikeldilatation. Derudover bruges den i behandlingsøjemed med henblik på tømning af ventriklen ved ventrikeldilatation. Efter fortløbende negative ventrikelskylninger kan det, afhængigt af foderets konsistens, mængde eller/og beskaffenhed stadig være muligt, at der forefindes foder i ventriklen.

Spørgsmål 5:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, hvorvidt den konstaterede ruptur kan være opstået i forbindelse med ventrikelskylninger.

Svar ad 5:

På det foreliggende grundlag finder Rådet det næppe sandsynligt, at den konstaterede ruptur kan være opstået i forbindelse med ventrikelskylningerne.

Spørgsmål 6:

Såfremt det lægges til grund, at hesten kort tid forinden aflivningen indtog de i bilag A2 nævnte væsker, herunder olie, bedes det oplyst, om den konstaterede ruptur kan skyldes indtagelse af disse væsker.

Svar ad 6:

Det kan ikke udelukkes, at indgift af de i bilaget nævnte væsker til en hest med udtalt ventrikeldilatation kan fremkalde den konstaterede ruptur. Såfremt der umiddelbart før indgiften er foretaget en ventrikelskylning, og denne viste sig at være negativ, er det næppe sandsynligt, at indgiften kan have fremkaldt ventrikelfrupturen.

Spørgsmål 7:

Endeligt bedes Det Veterinære Sundhedsråd oplyse, i hvilke tilfælde en hest gives paraffinolie, herunder den normale mængde, samt om det er normalt at give en hest med tom mave paraffinolie.

Svar ad 7:

Paraffinolie gives ved forstoppelse i blind- og stortarmen. En hest af almindelig størrelse ca. 500-600 kg gives ca. 5 l paraffinolie, dette kan indgives på tom mave.

Spørgsmål 8:

Såfremt det lægges til grund, at der ved obduktionen umiddelbart efter aflivningen af hingsten blev konstateret en rund ruptur ca. 8-10 cm i diameter med friske rande af curvatura major af ventriklen, og at ventrikellindholdet (hø eller andet foder) som følge heraf var introduceret ud i bughulen, bedes det oplyst, hvor lang tid forinden det må antages, at hingsten er blevet fodret med hø eller andet foder.

Svar ad 8:

Rådet kan ikke på det foreliggende grundlag besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 9:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, om det på baggrund af det beskrevne sygdomsforløb var nødvendigt og sædvanligt at aflive hingsten.

Svar ad 9:

Ja. Det var nødvendigt og sædvanligt.

Spørgsmål 10:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse om årsagen til den konstaterede ruptur i ventriklen.

Såfremt der kan være flere årsager hertil, bedes Det Veterinære Sundhedsråd opregne samtlige mulige årsager samt angive, hvilke årsager som anses for mest sandsynlige.

Svar ad 10:

Rådet finder det overvejende sandsynligt, at den konstaterede ruptur af ventriklen årsagsmæssigt kan relateres til en mave-tarmlammelse, som er en almindelig komplikation til tarmfremfald gennem kastrationsstedet. Se i øvrigt svar ad 6.

Spørgsmål 11:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, hvorvidt det er usædvanligt at foretage stående kastration af hingste, uden at hingste er fastende, og i benægtende fald hvorfor.

Svar ad 11:

Hingsten bør være fastende. Dette skyldes, at det i nogle tilfælde kan være nødvendigt at foretage kastration på totalbedøvet hest. Rådet er ikke bekendt med, om det er sædvanligt at foretage operationen, uden at dyret er fastet.

Spørgsmål 12:

Veterinær Sundhedsrådet bedes oplyse, hvilke forhold som kan tænkes at medføre en nedsættelse af fordøjelsesprocessen, herunder tømning af mavesækken i forbindelse med en operation som den i sagen skitserede.

Svar ad 12:

Tarmlammelse med overfyldning af ventriklen og ventrikelruptur forekommer som komplikation til svær mavetarmobstruktion f.eks. forstoppelse, tarmslyng, tarmfremfald med indeklemning af tarmen og lignende. Vedrørende sygdomsmekanismerne ved tarmlammelse i forbindelse med tarmlidelser henvises til kirurgiske lærebøger.

Spørgsmål 13:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, hvornår det ville være sædvanligt første gang at give foder efter en ukompliceret og vellykket operation, herunder tarmoperation som beskrevet i sagen.

Svar ad 13:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 14:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, hvorvidt det under det beskrevne hændelsesforløb er muligt, at den i sagen omhandlede hingst har indtaget stråfoder i løbet af natten før den foretagne kastration, og at der under hensyn til hændelsesforløbet som beskrevet fortsat er stråfoderpartikler i mavesækken fra dette måltid på tidspunktet for aflivningen/obduktion.

Svar ad 14:

Rådet finder det ikke sandsynligt.

Supplerende spørgetema:

Skrivelse af 10. december 2002.

Rådet fik på ny forelagt sagen med supplerende spørgetema.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet ikke finder, ud fra de foreliggende sagsakter, at sagen yderligere kan uddybes.

Spørgsmål 1:

Under antagelse af, at der ved obduktionen af en hingst, fandtes store mængder meget tørt halvt fordøjet hør og foder i hingstens mave, bedes Rådet oplyse, om det giver anledning til en ændret vurdering af årsagen til den konstaterede ruptur, jf. Rådets besvarelse af spørgsmål 10 i tidligere fremsendt spørgetema, når der i ”intensiv journal”, jf. sagens bilag A2, side 2 udfor rækken benævnt ”operation” og kolonnen med angivelse af klokkeslæt 12.00 er anført følgende med håndskrift: ”ventrikelruptur”- primær ventrikeloverfyldning”.

Rådet bedes begrunde sit svar.

Svar ad 1:

På baggrund af sagens foreliggende akter er det ikke muligt at afgøre, hvilket forhold har være udslagsgivende for hestens ventrikelruptur. I besvarelsen lægges desuden vægt på, at de foreliggende beskrivelser af de intraoperative fund er forskellige, samt at obduktionsrapporten er utilstrækkelig til at kunne sikre diagnosen primær ventrikeloverfyldning.

Begrundelse:

Hesten har været udsat for en række forhold, der kan medføre en langvarig stagnation af ventrikelindhold. Nyere forskning har vist, at tømning af hestens ventrikel foregår langsommere end hidtil antaget. Det er endvidere blevet dokumenteret, at tømningshastigheden forlænges flere timer under indflydelse af de farmaka, der normalt anvendes i forbindelse med beroligelse eller bedøvelse. I det aktuelle tilfælde har ventrikeltømningen yderligere været påvirket af bughuleoperationen og tarmfremfaldet. Det er således ikke muligt på sikker vis at relatere tidspunktet for ventrikelrupturens opståen til tidspunktet for det måltid, der har forårsaget en ukendt mængde maveindhold fundet ved obduktion.

Spørgsmål 2:

Finder Rådet det – under antagelse af, at hesten efter operationen for tarmfremfald havde afføring 2 gange, og under antagelse af, at der ved obduktionen af hesten fandtes store mængder meget tørt halvt fordøjet hør og foder i hestens mave – sandsynligt, at fodring af hesten har fundet sted 1) forud for kastrationsindgrebet, 2) i tiden mellem kastrationsindgrebet og det efterfølgende operative indgreb, eller 3) i tiden efter det efterfølgende operationsindgreb.

Rådet bedes begrunde sit svar og herved navnlig være opmærksom, dels på oplysningerne om de foretagne ventrikelskyldninger efter kastrationen, dels på ”+/-” angivelserne i rækken benævnt ”Ædelyst/drikkelyst” i ”intensiv journal”, jf. sagens bilag A2, side 2.

Svar ad 2:

På baggrund af sagens foreliggende akter er det ikke muligt at relatere tidspunktet for ventrikelrupturens opståen til tidspunktet for det måltid, der har forårsaget en ukendt mængde maveindhold fundet ved obduktion.

Begrundelse se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Såfremt Rådet ved besvarelsen af spørgsmål 2 finder det sandsynligt, at fodring af hesten har fundet sted i tiden efter det efterfølgende operationsindgreb, bedes Rådet under samme forudsætninger som ved besvarelsen af spørgsmål 2 og under antagelse af, at paralytisk ileus opstod få timer inden aflivning af hesten, oplyse om fodring må antages at have fundet sted i 1) en periode på 4-5 timer efter operationen, 2) en periode fra 4-5 timer til 8-9 timer efter operationen eller 3) i en periode fra 8-9 til 12-13 timer efter operationen.

Svar ad 3:

Se svar ad 2.

Spørgsmål 4:

Vil det efter Rådets opfattelse være normalt at fodre en hest med store mængder høg og foder i de i spørgsmål 3 nævnte tidsrum efter et større operativt indgreb, som det der fulgte efter kastrationsindgrebet?

Svar ad 4:

Nej, det er ikke normalt at fodre en hest inden for de i spørgsmål 3 nævnte tidsrum efter en bughuleoperation, som den der fulgte efter kastrationsindgrebet.

Spørgsmål 5:

Såfremt en hest efter en operation for tarmfremfald må antages at være blevet fodret med store mængder høg og foder i en af de i spørgsmål 3 nævnte tidsrum, bedes Rådet oplyse om – og om muligt i hvilken udstrækning – fodringen øger risikoen for ventrikelruptur, hvis der opstår paralytisk ileus.

Rådet bedes begrunde sit svar.

Svar ad 5:

Fodring inden for de 3 nævnte tidsrum efter en bughuleoperation, hvor tyndtarmen er involveret vil medføre en markant forøget risiko for ventrikelruptur, hvis der samtidig er opstået paralytisk ileus.

Begrundelse:

Patofysiologien ved paralytisk ileus er karakteriseret ved passagehindring i fordøjelseskanalen, hvorved stagnation af tarmindehold og fortsat sekretion af fordøjelsesvæsker medfører udvikling af sekundær ventrikeludspiling. Foderoptagelse vil derfor medføre en yderligere udspiling af ventriklen uden mulighed for videre fordøjelse. Rupturen opstår når det intraluminale tryk ved maksimal ventrikeludspiling overstiger ventrikelvæggens mekaniske styrke.

Spørgsmål 6:

I tilfælde af paralytisk ileus hos en hest, som samtidig må antages at have store mængder meget tør halvt fordøjet hør og foder i maven, bedes Rådet oplyse, om indtagelse af parafinolie og vand, jf. sagens bilag A2, må antages at forværre symptomerne på forstoppelse/kolik samt forøge risikoen for ventrikelruptur.

Rådet bedes begrunde sit svar.

Svar ad 6:

Ja, indgivelse af olie og vand i det nævnte tilfælde vil kunne antages at forværre symptomerne og øge risikoen for ventrikelruptur.

Begrundelse:

I det nævnte tilfælde vil indgivelse af olie og vand øge udspilingsgraden af ventriklen yderligere. Se i øvrigt begrundelse ad. 5.

Spørgsmål 7:

Er det i tilfælde af paralytisk ileus hos en hest sandsynligt, at der vil opstå ventrikelruptur, hvis ventriklen er tom, og navnlig hvis der jævnligt foretages ventrikelskyldning?

Rådet bedes begrunde sit svar.

Svar ad 7:

Nej, det er ikke sandsynligt, at der i det nævnte tilfælde, hvor ventriklen antages at være tom og hvor der jævnligt foretages ventrikelskyldninger, kan opstå ruptur.

Begrundelse: Hvis ventriklen vides at være tom er det intraluminale tryk lavt og det er derfor ikke sandsynligt, at en ventrikelruptur kan opstå. Ved jævnlige (hver 4-6 time) og korrekt gennemførte ventrikelskyldninger er det muligt at sikre et lavt intraluminale tryk i ventriklen.

Afgørelse:

Sagsøgeren hævdede sagen. Sagsøgeren betalte 38.000 kr. i sagsomkostninger til hver af de sagsøgte.

2003-20-04-00017 / 2002-20-04-00010/ VE 0621-22.02 (s. 54 i årsberetningen 2002)

Skrivelse af 13. marts 2003.

Fra advokatfirmaet A1 har Rådet i skrivelse af 13. marts 2003 fået stillet yderligere 7 spørgsmål i sagen om en hoppe, som døde efter forløsning af et dødt føl i juni 2001. Indtil nu er der besvaret 23 fra Rådets side.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 24:

I relation til besvarelsen af spørgsmål 21 bedes Det Veterinære Sundhedsråd oplyse om Rådet i forbindelse med afgivelse af erklæring af 11. juni 2002 i medfør af lov om dyrlægegerning § 2, stk. 4, har indhentet udtalelser fra særligt sagkyndige?

Svar ad 24:

Rådet er sammensat således, at der blandt medlemmerne findes særlig sagkundskab inden for fødselshjælp, og derfor har Rådet skønnet, at der ikke har været behov for at indhente udtalelse fra andre særligt sagkyndige.

Spørgsmål 25:

Kan en dyrlæge i forbindelse med en fødselskonsultation undersøge, hvorvidt hestens børmund er mere eller mindre sammentrukken?

Svar ad 25:

Ja.

Spørgsmål 26:

Under forudsætning af at hoppen fremstod rask, uden råmælk i yveret, uden afslappelse (lødning) af de brede bækkenbånd og med lukket børmund da dyrlægen ankom, bedes det oplyst, om det er en dyrlægefaglig fejl at sætte folingen i gang?

Svar ad 26:

Nej.

Spørgsmål 27:

Under forudsætning af at føllet ligger normalt og alene hovene føles i bunden af skeden liggende i børkroppen uden opblokning er begyndt, er det da en dyrlægefaglig fejl at bryde fosterhinderne, således at fostervandet ikke kan medvirke til opblokningen?

Svar ad 27:

Nej.

Spørgsmål 28:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes redegøre for sammenhængen mellem Rådets besvarelse af spørgsmål 10 og spørgsmål 12.

Svar ad 28:

Uagtet fostervandet er medvirkende til at opblokke livmoderhalsen, kan det være nødvendigt at bryde fosterhinderne med henblik på at forløse føllet så hurtigt som muligt. Ved dette indgreb afgår fostervandet, men dette skal opvejes mod en yderligere forhalelse af fødslen, som vil øge risikoen for, at føllet dør.

Spørgsmål 29:

Under forudsætning af at hoppens slimhinder ikke tjekkes, at hoppen er oppe at stå, æder hø og dermed fremtræder sund og rask, da dyrlægen forlader stalden, og det derfor kan lægges til grund, at der ikke foreligger bækkenskred og/eller forgiftning, bedes det oplyst, hvad den sandsynlige dødsårsag for hoppen må antages at være?

Svar ad 29:

Kan ikke besvares på det foreliggende grundlag, idet der hverken findes en grundig veterinærfaglig klinisk beskrivelse eller en obduktionsrapport.

Spørgsmål 30:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes oplyse, hvorledes Rådets besvarelse af spørgsmål 23 skal forstås sammenholdt med besvarelsen af spørgsmål 4 og 6, jf. ordene ”visse tilfælde”.

Det bedes særligt oplyst om ikke netop de af Rådet angivne ”visse tilfælde” er udtryk for en patologisk forløbende foling, der dyrlægefagligt skal behandles anderledes end en normalt forløbende foling?

Svar ad 30:

Som det fremgår af svar på spørgsmål 4 er ”visse tilfælde” anset for at være tilstande, hvor drægtigheden udgør en så stor belastning for hoppen, at den skal afbrydes med henblik på at forhindre unødigt smerte, lidelse og væsentlig ulempe for hoppen. Med hensyn til besvarelsen af spørgsmål 6 og spørgsmål 28 er ”visse tilfælde” anset for at være tilstande, hvor det er nødvendigt at forløse hoppen så hurtigt som muligt med henblik på at få et levende føl. ”Visse tilfælde” er således i begge besvarelser ikke nødvendigvis et udtryk for en patologisk forløbende fødsel.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

2003-20-04-00022

Skrivelse af 31. marts.

I forbindelse med en handelssag, hvor den indkøbte hest udviste ataksi/slingerhed efter handlens indgåelse, er der opstået strid mellem sagens parter. Det Veterinære Sundhedsråd har tidligere udmeldt syns- og skønsmand i sagen, og nu ønskes Det Veterinære Sundhedsråds svar på supplerende spørgetema af 31. marts 2004 fra advokat A.

Rådet udtalte:

Spørgsmål A:

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om at oplyse, hvorvidt lidelsen ”cervical stenotisk myelopathi” kan forekomme, uden at dette kan konstateres ved røntgenundersøgelse. Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om at oplyse, hvor lang tid, der sædvanligvis forløber fra lidelsen indtræder til denne kan konstateres på røntgenoptagelser.

Svar ad A:

Rådet antager, at der med spørgsmålet menes ”cervikal vertebral malformation” (CVM), som er den mest almindelige årsag til den kliniske tilstand ”spinal ataksi” eller ”wobblers syndrom”. CVM underinddeles i to grupper, hvor årsagsforholdene er forskellige, men den symptomudløsende konsekvens den samme; nemlig at rygmarven i halshvirvelsøjlen udsættes for tryk-kompression enten som 1) ”cervikal vertebral instabilitet” (CVI), som er en tilstand hvor dynamikken i forbindelse med fleksion af halsen giver anledning til kompression af rygmarven og 2) ”cervikal spinal stenose” (CSS), som er en tilstand, hvor kompressionen er uafhængig af halsens bevægelser.

På almindelige røntgenoptagelser vil det være vanskeligt at evaluere lavgradig benet forsnævring, lige som man ikke på almindelige røntgenoptagelser vil kunne afsløre forandringer i bløddelene som årsag til stenose (forsnævring). Lidelsen kan således forekomme uden, at der kan erkendes sikre forandringer på almindelige røntgenoptagelser. Rådet kan ikke med nogen grad af sandsynlighed udtale sig om, hvor lang tid, der sædvanligvis forløber fra lidelsen indtræder til, at den kan konstateres på almindelige røntgenoptagelser.

Spørgsmål B:

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om generelt at beskrive årsagen til at hesten kan få lidelsen ”cervical stenotisk myelopathi”, samt beskrive sygdomsforløbet, og herunder anføre, om lidelsen er medfødt og kronisk, og i hvilket omfang det skønnes normalt, at en hest, der får den pågældende lidelse, vil skulle aflives efter dyreværnsloven.

Svar ad B:

Idet Rådet indledningsvist tager samme forbehold i dette spørgsmål som i spørgsmål A, skal Rådet udtale, at der ikke er én årsag til CVM og dermed CVI og CSS, men at en række forskellige forandringer kan give anledning til symptomkomplekset. Det symptomudløsende er kompression (tryk) på rygmarven i halsregionen, hvilket giver anledning til neurologiske forstyrrelser med tab af normal neuromuskulær funktion. Der angives i litteraturen to årsager til udvikling af det karakteristiske symptombillede på kompression af rygmarven, såkaldt slingerhed/ataksi/wobblers syndrom eller CVM jf. svar ad spørgsmål A. CSS giver større eller mindre knogleforandringer, evt. lokaliseret til hvirvlernes facetled og ofte i kombination med bløddelsforandringer i ligamenterne mellem hvirvlerne, således at kompressionen kan være såvel dorsalt (øverst) som ventralt (i bunden) af hvirvelkanalen.

Rådet vil karakterisere lidelsen som en udviklingsanomali, hvor der er en genetisk prædisposition, og tilstanden må betegnes som kronisk og invaliderende.

Sygdomsforløbet er præget af slingerhed og svaghed, der giver sig til kende ved ataksi, spasticitet og dysmetri. Tilstanden debuterer almindeligvis på et eller begge bagben og kan progrediere til forbenene.

Rådet finder, at heste, der får den pågældende lidelse og er atakstiske eller udvikler fremadskridende ataksi og inkoordinering af lemmerne, bør aflives før de forvolder skade på sig selv eller omgivelserne.

Spørgsmål C:

Vil der ved en lidelse, der diagnosticeres som ”cervical stenotisk myelopathi”, kunne konstateres degeneration af hestens knogler/rygrad?

Svar ad C:

I det Rådet under samme antagelse som under Spørgsmål A og B yderligere antager, at der med ”hestens knogler/rygrad” menes i hestens hvirvler, altså udelukkende i knoglerne i rygraden, og endvidere antager, at der med degeneration skal forstås patologiske forandringer og ikke udelukkende degenerative forandringer, vil Rådet henvise til svar ad Spørgsmål A og B og tilføje, at der principielt bør kunne konstateres forandringer i hestens hvirvler, hvis årsagen til denne slingerhed er CSS. Rådet finder dog igen anledning til at bemærke, at symptomerne fra CSS hidrører fra kompression af rygmarven; og at bløddelsvæv kan spille en væsentlig rolle heri.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

2003-20-04-00024

Skrivelse af 25. juni 2003.

En hoppe ”XX” blev insemineret (i alt 10 gange) med frisk sæd fra en angivelig fertil hingst (”X”) i 4 brunstperioder fra april til juli 2002. Brunstperiodernes længder og brunstintervallernes optræden var inden for de normale rammer, og som det fremgår af dyrlægens erklæring, blev der ikke konstateret infektiøse tilstande i kønsorganerne. Idet der dog var mistanke om en vulva-vestibulum insufficiens, blev der udført en såkaldt Caslick’s operation (vulva-plastik) efterfulgt af intrauterine antibiotikabehandlinger. Trods alle anstrengelser blev hoppen ikke drægtig.

Rådet udtalte:

Idet hoppen ikke blev drægtigt ved flere på hinanden følgende insemineringer bedes Rådet på baggrund af gennemgang af hændelsesrapporter og udtalelse fra dyrlæge D1 besvare følgende spørgsmål vedrørende hesten.

Spørgsmål 1:

Kan det konstateres på hesten, om den er gold eller af anden grund ikke kan blive drægtig?

Svar ad 1:

Det fremgår, at hoppen har udvist normal brunstadfærd og har haft ægløsning (ovulation) inden for de normale intervaller. Dette kan ikke endeligt be- eller afkræfte hvorvidt hoppen ikke kan blive drægtig, idet dette kræver yderligere undersøgelser. Rådet kan derfor ikke på det foreliggende grundlag besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 2:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, kan det da konstateres, om hesten var gold på handelstidspunktet?

Svar ad 2:

Udgår

Spørgsmål 3:

Det bedes oplyst, om det kan forventes, at hesten bliver ifolet?

Svar ad 3:

Dette kan ikke besvares på det foreliggende grundlag, og det skal præciseres, at en forudsigelse af drægtighed/ ikke drægtighed for en given hoppe generelt må anses for at være behæftet med stor usikkerhed.

Spørgsmål 4:

Såfremt spørgsmål 3 besvares bekræftende, bedes de procentvise chancer herfor oplyst.

Svar ad 4:

Se svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Såfremt spørgsmål 3 besvares bekræftende, bedes hestens procentvise chancer for at få føl oplyst.

Svar ad 5:

Se svar ad 3.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

2003-20-04-00025

Skrivelse af 22. august 2003.

A køber den 13. januar 2002 en hest af B. I forbindelse med købet foretager dyrlæge D1 en handelsundersøgelse af hesten, som derefter forsikres.

A har i stigende grad vanskelighed ved at anvende hesten til ridebrug, og dyrlæge D2 undersøger hesten, attest af den 5. marts 2002, hvor der fandtes dårligt udviklet rygmuskulatur samt muskelatrofi og uren gang. Attesten konkluderer, at "idet hesten på intet tidspunkt siden A

køber den har været normalt ridelig, må skaden anses for at have været til stede i handelsøjeblikket,..."

Der foreligger i sagen syns- og skønserklæring samt supplerende syns- og skønserklæring dateret henholdsvis 19. december 2002 og 3. februar 2003. I disse erklæringer besvares 10 spørgsmål med relation til hestens sygehistorie.

Syns- og skønsmændens undersøgelser afslører, at hestens tilstand ved bøjepøver ikke er normal, og at hestens bevægelser ej heller er normale, det er dog ikke muligt for skønsmændene at udtale sig om, hvorvidt hesten igen vil blive egnet til ridebrug, lige som det heller ikke på undersøgelsestidspunktet kan fastlægges, hvornår hesten blev påført den lidelse eller skade, der gør den uegnet til ridebrug.

Sagen har været behandlet ved Byretten. I forbindelse med sagens videre forelæggelse for Landsretten er Det Veterinære Sundhedsråd blevet forelagt et spørgetema. Endvidere er der til Rådets behandling af sagen fremsendt 14 røntgenbilleder af en hest alle optaget af et hestehospital den 17. december 2002.

Det Veterinære Sundhedsråd har gjort disse til genstand for ekstern ekspertvurdering:

Rådet udtalte:

Til Rådets behandling af sagen er der fremsendt 14 røntgenbilleder af en hest, alle optaget af et hestehospital 17. december 2002.

Det Veterinære Sundhedsråd har gjort disse til genstand for ekstern ekspertvurdering som er gengivet nedenfor:

Røntgenbilledvurderingen:

De distale konturer af begge forbens hovseneben, men især venstre forben, er sæde for uregelmæssige opklaringer af varierende størrelse og form.

I venstre bagbens haseled ses den mediale (inderste) ledrulle på talus affladet i konturerne med en udstrækning på 10 – 13 mm. Desuden ses den mediale ledkam på tibia i samme led at være sæde for en glat kontureret, men uregelmæssig fortykkelse af konturen på 5 – 6 mm.

Radiologisk diagnose:

Obs pro hovsenebensbetændelse begge forben.

Obs pro osteochondrose venstre haseled med begyndende arthrose (slidgigt).

I betragtning af, at hesten kun er 5 år på røntgenfotograferingstidspunktet, må opklaringerne i hovsenebenene anses for at være meget suspekter, men betydningen af disse skal vurderes ud fra de kliniske manifestationer og reaktion på diagnostiske tests og lokalbedøvelser. Tilsvarende må forandringerne i venstre bagbens haseled overvejes, især når de kliniske symptomer ved syns- og skønundersøgelsen viser uregelmæssige kliniske forhold i pågældende ben.

For begge observationers vedkommende kan der være tale om, at lidelserne kan have været til stede flere halve år forud for den udførte røntgenfotografering.

Spørgsmål 1:

Det Veterinære Sundhedsråd bedes på baggrund af det i sagen foreliggende materiale oplyse:

A) om hesten på tidspunktet for handelens indgående i januar 2002 havde en halthedsudløsende lidelse, og

B) om hvilken lidelse, der i tilfælde af bekræftende svar på A), var tale der om?

Svar ad 1:

A): Det Veterinære Sundhedsråd kan ikke med nogen grad af sandsynlighed udtale sig om, hvorvidt hesten på tidspunktet for handelens indgåelse i januar 2002 havde en lidelse, som gav anledning til halthed

For begge de radiologiske diagnosers vedkommende, obs hovsenebensbetændelse begge forben, og obs osteochondrose med begyndende arthrose venstre haseled er der tale om lidelser, som røntgenologisk kan have været til stede i flere halve år forud for røntgenoptagelsen den 17. december 2002, men som ikke behøves klinisk at give sig til kende ved halthed. Den 5. marts 2002 beskriver dyrlæge D2 i sin attest, at hesten er urent gående på venstre bagben. Dette symptombillede er foreneligt med de radiologiske forandringer observeret 17. december 2002 i venstre haseled, men forholdet er ikke undersøgt nærmere i marts 2002. Ligeledes er de af syns- og skønsmanden beskrevne symptomer fra forbenene i attest dateret 3. februar 2003, hvor der beskrives en generel stiv og relativ kortsåret gang med visiteringsømhed i begge forhove, foreneligt med en radiologisk diagnose hovsenebensbetændelse i forbenene. Tilstanden er dog ikke undersøgt nærmere på dette tidspunkt.

Svar ad B:

Se svar ad 1. A.

Spørgsmål 2:

Idet det lægges til grund, at dyrlæge D1 forud for handelen foretog sædvanlig handelsundersøgelse efter Den Danske Dyrlægeforenings retningslinier herom, bedes det oplyst, hvorvidt de symptomer der er angivet i bilag 5 og de symptomer, der angives af syns- og skønsmanden i syns- og skønserklæringerne, burde være opdaget af dyrlæge D1 som handelsundersøgende dyrlæge, såfremt de var til stede på tidspunktet for handelsundersøgelsen?

Svar ad 2:

Selv om de radiologiske forandringer beskrevet på røntgenoptagelserne dateret 17. december 2002 eventuelt var til stede på tidspunktet for handelsundersøgelsen, er det ikke nødvendigvis sikkert, at disse på det tidspunkt ville give anledning til kliniske symptomer, som enten kan iagttages ved inspektion, beføling, mønstring før og efter belastning (bøjeprøve). Hvorvidt eventuelt tilstedeværende radiologiske forandringer af den ovenfor beskrevne type giver anledning til symptomer på undersøgelsestidspunktet, afhænger af flere ydre omstændigheder, blandt andet af et nøje kendskab til hestens brug og træningstilstand forud for undersøgelsen.

Det Veterinære Sundhedsråd finder ikke grundlag for at drage resultaterne af dyrlæge D1s undersøgelse af 13. januar 2002 i tvivl for så vidt angår, om hesten har udvist symptomer i forbindelse med undersøgelsen.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Den af dyrlæge D2 udfærdigede hesteforsikringsattest dateret 11. januar 2002 har et punkt 11. bevægelse; i denne gruppe står omtalt bøjeprøver. Under alle bøjeprøver, henholdsvis venstre forben, højre forben, venstre bagben og højre bagben er der foretaget afkrydsning i rubrikken: reaktion. Endvidere er der ikke foretaget nogen afkrydsning til spørgsmålet "Har De kendskab til om hesten tidligere har været underkastet nedennævnte undersøgelser?".

Rådet har ved besvarelsen af det medsendte spørgetema lagt til grund, at dyrlæge D2s besvarelse i spørgsmål 11: bevægelse; burde være afkrydset under rubrikken ingen bemærkninger for så vidt angår bøjeprøver på alle fire ben. For sidste spørgsmål i attesten, som ikke er besvaret, har Rådet forudsat, at denne besvarelse er negativ.

Afgørelse:

Sagsøgte tilpligtedes til at anerkende, at sagsøgerens køb af hesten var hævet med rette. Sagsøgte betalte inden 14 dage 37.436,50 kr. til sagsøgeren. Sagsøgte betalte procesrente af 22.000 kr. fra den 10. februar 2002 til den 13. juni 2002, af 25.236,00 kr. fra den 13. juni 2002 til den 4. februar 2003, og af 37.436,050 kr. fra den 4. februar 2003 til betaling skete. Sagsøgte betalte inden 14 dage sagsomkostningerne til sagsøgte med 19.000 kr. og sagsomkostningerne til statskassen med 1.360 kr.

4.2 Ansvarssager vedrørende køer

2003-20-04-00016 (VE 0622-6.01, s. 60 i årsrapporten 2002)

Skrivelse af 26. februar 2003.

Sagen blev forelagt Rådet på ny med supplerende spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 6 :

Er det korrekt, at rubrik 13, 14 og 15 i sagens bilag 2 er beregnet til at blive udfyldt under transporten og efter transportens gennemførelse?

Fødevederedirektoratets svar ad 6:

Ruteplanens rubrik 13 og rubrik 14 udfyldes inden forsendelsen af dyrene i forbindelse med udarbejdelse af den ruteplan, der forelægges embedsdyrlægen på afgangsstedet, og angiver planlagte pauser. Rubrik 15 udfyldes undervejs og angiver det planlagte opholds varighed.

Spørgsmål 7:

Hvilken funktion har det skema, som er fremlagt som sagens bilag 2?

Fødevederedirektoratets svar ad 7:

Sagens bilag 2 er en kopi af en ruteplan, som omhandlet af § 14, stk. 3- 7 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 201 af 16 . april 1993 om beskyttelse af dyr under transport. I det omfang, der er krav om ruteplan for en forsendelse af dyr, udarbejdes ruteplanen af den ansvarlige for transporten, og attesteres af embedsdyrlægen på afgangstedet. Ruteplanen ledsager sammen med sundhedscertifikatet dyrene under forsendelsen og den, der varetager transporten anfører undervejs hvor og hvornår dyrene er blevet vandet og fodret. Efter forsendelsen returneres ruteplanen til embedsdyrlægen på afgangstedet. Funktionen af ruteplanen er dels at transportøren planlægger hele forsendelsen af dyrene inden transporten påbegyndes og dokumenterer dette overfor embedsdyrlægen på afgangstedet, dels at oplysninger om selve forsendelsens forløb dokumenteres og fremsendes til embedsdyrlægen til evaluering.

Spørgsmål 8:

Skal den dyrlæge, som godkender en transport som den i sagen omhandlende, tage hensyn til, om der er planlagte pauser under transporten?

Fødevederedirektoratets svar ad 8:

Embedsdyrlægen, der attesterer ruteplanen på afgangstedet, skal ved vurdering af den forelagte ruteplan blandt andet tage hensyn til de fastsatte vandings- og fodringshyppigheder samt køretider og hvileperioder i ovennævnte bekendtgørelses bilag 3. For så vidt angår kvæg skal de efter maksimalt 14 timers transport have en hvileperiode på mindst en time, hvor de fodres og vandes. Efter denne hvileperiode kan de transporteres i endnu maksimalt 14 timer.

Spørgsmål 9:

I fortsættelse af Rådets besvarelse af spørgsmål 3c og 3d bedes det oplyst, hvilken maksimal hastighed, der bør holdes ved transport af kvier som de i sagen omhandlende?

Fødevederedirektoratets svar ad 9:

I forbindelse med vurdering af dyrenes egnethed til den påtænkte transport, er det en forudsætning, at gældende færdselsbestemmelser overholdes. Der skal gøres opmærksom på, at hastighedsbegrænsninger for lastbiler på tidspunktet for forsendelsen ikke har været den samme i de lande forsendelsen omfatter. Det er direktoratets opfattelse, at hastigheden i Danmark var max. 70 km/t, mens den f.eks. i Tyskland var 80 km/t. I øvrigt skal chaufføren udvise den fornødne hensynsfuldhed over for dyrene under kørsel.

Rådets kommentarer:

Rådet skal tilføje, at Rådet ikke finder det muligt at sætte en maximal hastighedsbegrænsning på dyretransporter. Hver transport skal alene tage hensyn til, at dyrene ikke lider unødigt fysisk og psykisk overlast, men skånes mest muligt og under hensyntagen til det enkelte dyrs tilstand. Rådet finder således ikke, at en generel hastighedsbegrænsning nødvendigvis tilgodeser kravene til at en transport udføres så skånsomt som muligt i forhold til det enkelte dyr.

Spørgsmål 10:

I fortsættelse af Rådets besvarelse af spørgsmål 2 og spørgsmål 3 bedes Rådet oplyse, om den i sagen omhandlende transport kan kategoriseres som en ”længerevarende transport”. Endvidere bedes det oplyst, hvilke dyresundhedsmæssige risici der er tale om.

Svar ad 10:

Jævnfør Fødevarerdirektoratet kan forsendelser af dyr over 8 timer kategoriseres som længerevarende transporter.

Med hensyn til, hvilke dyresundhedsmæssige risici, dyrene udsættes for ved længerevarende transporter, skal Rådet som udgangspunkt anføre, at enhver transport udgør en belastning for dyrene. Højdrægtige dyr, der i forvejen er belastet af drægtigheden, der nedsætter deres fulde bevægelighed, vil under transport, og specielt længerevarende transport, belastes yderligere. Herved kan de blive udsat for smerte, lidelse og væsentlig ulempe. Ved den længerevarende negative påvirkning er der udover den almindelige risiko for belastningsskader risiko dels for udvikling af transportstress (Se svar ad 2, 5, 5a og 5c) og dels for fremprovokation af en for tidlig og oftest problematisk fødsel. Dette udgør efter Rådets opfattelse en dyreværnsmæssig uacceptabel situation.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

4.3   **Ansvarssager vedrørende svin**

2003-20-04-00014/ 2003-20-04-00020 (VE 0623-5.02/ VE 1623-8-99, s. 66 i årsberetning 2002)

Skrivelse af 6. maj 2003

Ved skrivelse af 6. maj 2003 blev der fremsendt supplerende spørgetema i ovennævnte sag.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 17:

Hvilke symptomer, der typisk forløbe om nogen, kan opstå hos en svinebesætning som følge af overbelægning, og hvor lang tid skal med overbelægning før sådanne symptomer viser sig?

Svar ad 17:

Symptomer, der kan opstå i en svinebesætning som følge af overbelægning, afhænger, både hvad angår styrke og art, i høj grad af, hvilken sygdomsprofil der er på besætningen, og af, hvordan staldforhold og management i øvrigt er.

Følgende forhold har indflydelse på symptomer og sværhedsgrad af disse:

1. Er der tale om flere lungepatogener som f.eks. Mycoplasmer, Pasteurella og/eller PRRS, vil symptomer på lungelidelser i form af hoste, lungebetændelse og nedsat tilvækst som følge heraf kunne opstå inden for få dage.

2. Hvis der er tale om kontinuerlig indsættelse af grise, hvor grise af forskellig alder og dermed forskellig sygdomsstatus går i samme stald forværres symptomerne oftest kraftigt, hvorimod de mindskes, hvis der køres med sektioneret alt ind-alt ud drift.
3. Symptomerne påvirkes af, om ventilation og dermed luftkvalitet er god eller dårlig.
4. Hvis der sker sammenblanding eller tilbageførsel af restgrise øges smittespredningen og dermed symptomerne.
5. Hvis de indsatte grise har en anden sygdomsstatus end de, der er i besætningen, kan symptomerne vedvare permanent.

Spørgsmål 18:

Hvor lang tid vil der typisk forløbe fra en effektiv bekæmpelse af symptomer/følger efter overbelægning er sat ind, og indtil tilstanden er normaliseret?

Svar ad 18:

Rådet kan ikke give et entydigt svar på spørgsmålet, idet dette afhænger af hvilken og hvor effektiv en bekæmpelse, der kan sættes ind.

Rådet skal henvise til Svar ad 17 og anføre, at hvis forholdene beskrevet under punkt 5 er tilstede, vil tilstanden ikke normaliseres.

Spørgsmål 19:

Når Rådet i svar ad spørgsmål 2 A finder det sandsynligt, at PRRS smitte er indført i besætningen i forsommeren 1998, ønskes det oplyst, hvorvidt Rådet er enig eller uenig i, at de i samme periode konstaterede forringede produktionsresultater primært må tilskrives PRRS smitten?

Svar ad 19:

Rådet finder det ikke muligt ud fra det forelagte at oplyse, hvorvidt de forringede produktionsresultater primært må tilskrives PRRS smitte og i givet fald, hvor stor en del af forringelsen, der kunne skyldes en sådan smitte, idet der henvises til svar ad 17 vedrørende de øvrige forhold i besætningen.

Spørgsmål 20:

Når Rådet i ad spørgsmål 3 finder, at sagsøgte retrospektivt burde være tilskyndet til at udtage blodprøve den 13. august 1998, og Rådet samtidig ad svarene på spørgsmål 4 og 15 ikke finder, at sagsøgte har begået en faglig fejl, ønskes oplyst hvilke oplysninger, om nogen, sagsøgte den 13. august 1998 har savnet for at skønne anderledes? - Rådet bedes i den forbindelse svare på, om man er enig eller uenig i, at eneste nye undersøgelsesresultat efter den 13. august 1998 er blodprøveudtagningen den 7. januar 1999, og at alle øvrige oplysninger om sygdomsforløbet således har været tilgængelige på det tidspunkt, hvor sagsøgte skønner det ufornuddent / undlader blodprøveudtagning?

Svar ad 20:

Rådet skal gentage, at bedømmelsen af, om der skal udtages diagnostisk materiale til undersøgelse af et sygdomsproblem i en besætning altid vil bero på et fagligt skøn. I det konkrete tilfælde kunne kendskabet til besætningen, tidligere og fortsatte Pasteurelladiagnoser, viden om Mycoplasma tilstedeværelse samt overbelægningen være faktorer, der indgik i vurderingen. Rådet kan således ikke oplyse, hvilke oplysninger sagsøgte har savnet for at skønne anderledes.

Rådet er på den baggrund enig i, at eneste nye undersøgelsesresultat efter den 13. august 1998 er blodprøveudtagningen den 7. januar 1999.

Spørgsmål 21:

Når Rådet i svar ad spørgsmål 7 anfører, at der var påvist Pasteurella multocida som en sekundær lungeinfektion til en række sygdomme, herunder bl.a. PRRS, ønskes oplyst, hvad en dyrlæge på generel grundlag bør gøre for at diagnosticere henholdsvis udelukke de enkelte sygdomme?

Svar ad 21:

Generelt bør en dyrlæge ud fra faglig kunnen og erfaring, kendskab til besætningen samt sygdommens klinik søge at stille så eksakt en diagnose som muligt. I den forbindelse kan indsendelse af materiale indgå til henholdsvis udelukkelse eller bekræftelse af en diagnose. Om en sådan indsendelse skal finde sted, er i høj grad overladt til dyrlægens faglige skøn.

Spørgsmål 22:

Af bilag 10.5 fremgår under bemærkninger: ”Pt. afledt betinget status”, hvad indebærer dette, om nogen, af forholdsregler hos dyrlægen i forhold til SPF henholdsvis besætning / besætningsejer?

Svar ad 22:

”Afledt betinget status” kan af SPF-sundhedsstyringen og kun af dem, indføres for besætninger, der inden for de seneste 42 dage har modtaget dyr fra en besætning, der får ”betinget status”. Det indføres for at undgå, at der i en opklaringsfase flyttes eventuelt smitte til andre besætninger.

Ejer, dyrlæge og andre, der har kontakt med besætningen, skal under den ”afledte betingede status” agere, som om besætningen var smittet med den mistænkte sygdom, indtil SPF-sundhedsstyringen enten afkræfter eller bekræfter mistanken.

Rådet mener ikke, at der i sagens besætning på noget tidspunkt af SPF-sundhedsstyringen var indført ”afledt betinget status”, hvilket heller ikke fremgår af de forelagte 15-ugers-erklæringer.

Afgørelse:

Sagsøgte dyrlæge blev ved retten i Horsens frifundet.

Sagsøgeren betalte sagsomkostningerne 22.500 kr. til sagsøgte.

Afgørelsen blev anket til Vestre Landsret, som stadfæstede byrettens dom.

Sagens omkostninger for landsretten betales af appellanten med 23.000 kr. til indstævnte.

Der blev i sagen lagt vægt på Det Veterinære Sundhedsråds udtalelser.

2003-20-04-00018**Skrivelse af 8 april 2003.**

En slagtesvinebesætning viste stigende reaktion på kødsaftprøver overfor Salmonella og kom i Niveau 2. I forlængelse heraf udfærdigede besætningsdyrlægen i samråd med ejer, fodermester og konsulent en handlingsplan for en salmonella-sanering.

Handlingsplanen bestod af 10 punkter gældende for 4 uger. I punkt 3 anførtes, at hver staldsektion skulle vaskes grundigt, hvorefter der med "mild hånd" udstrøedes en blanding af lige dele Hydratkalk og Stalosan i alle hjørner og sprækker. I punkt 4 anførtes, at der hver anden dag skulle udstrøes samme blanding i samtlige stier. I punkt 5 anførtes, at der i strawflow-sektionen efter daglig skrabning af gulvet skulle udstrøes Hydratkalk/Stalosan-blanding. I punkt 6 anførtes at gyllekummerne skulle tømmes efter vask og Hydratkalk skulle fyldes i. I punkt 7 anførtes, at gangarealer dagligt skulle strøes med Hydratkalk.

Ca. 2 måneder senere tilkaldtes dyrlægen på grund af kraftige svidningsskader på hud, øjne, næse og mundslimhinder hos et hold nyindkøbte grise. Skaderne var så alvorlige, at det var nødvendigt at aflive 126 grise i de følgende dage af dyreværnsmæssige årsager.

Efterfølgende rejstes der krav om erstatning mod dyrlægen for professionelt ansvar for skaderne som følge af den udfærdigede handlingsplan for salmonellasanering. Kravet anmeldtes af dyrlægen til dennes ansvarsforsikring, og der opstod uenighed om, hvem der var ansvarlig for skaderne. Der var uenighed om, hvorvidt handlingsplanen var fulgt, idet der var tvivl om, hvorvidt der var opblandet Stalosan i Hydratkalken eller ej.

I forbindelse med sagen anmodedes Rådet ved skrivelse af 1. april 2003 fra sagsøgers advokat om at besvare følgende spørgsmål til sagen.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Kan en blanding af Stalosan og Hydratkalk, i blandingsforholdet 1:1, anvendes som strøelse i forbindelse med salmonellasanering i svinestier?

Svar ad 1:

Nej. Hydratkalk er stærkt basisk og må aldrig anvendes i stier eller på arealer, hvor dyr kan komme i kontakt med det på grund af dets stærkt ætsende egenskaber. Anvendes det til desinfektion i stier, skal det afskylles omhyggeligt inden stierne tages i brug.

Opblanding af Hydratkalk med Stalosan i forholdet 1:1 kan efter Rådets opfattelse af samme grund ikke anvendes, idet det på ingen måde fjerner risikoen for ætsningsskader på dyrene.

Spørgsmål 2:

Hvis spørgsmål 1 svares benægtende, ønskes der en begrundelse for hvorfor det ikke kan anvendes som forespurgt?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Hvis spørgsmål 1 besvares positivt, ønskes der svar på, om det er en almindelig sammensætning af strøelse?

Svar ad 3:

Udgår.

Spørgsmål 4:

Hvis spørgsmål 1 besvares positivt, ønskes der svar på om ændringer i blandingsforholdet kan medføre bivirkninger?

Svar ad 4:

Udgår.

Spørgsmål 5:

Hvis spørgsmål 4 besvares positivt, ønskes der i givet fald svar på hvilket blandingsforhold der medfører bivirkninger?

Svar ad 5:

Udgår.

Spørgsmål 6:

Hvis spørgsmål 1 besvares positivt, ønskes der svar på, om der findes kendte bivirkninger ved anvendelse af en blanding af Stalosan og Hydratkalk i blandingsforholdet 1:1 i forbindelse med brug i husdyrhold?

Svar ad 6:

Udgår.

Spørgsmål 7:

Ved besvarelsen af flg. spørgsmål gøres det klart, at der ikke mellem parterne er enighed om, hvorvidt dyrlægens handlingsplan er fulgt. Besvarelsen af spørgsmålet bygger således på en forudsætning, der er bestridt af sagsøgte.

Hvad er årsagen/årsagerne til, at der i den konkrete sag alene kunne konstateres svidningsskade hos de svin, der befandt sig i strawflow-sektionen, medens der ikke var svidningsskader på de svin, der befandt sig i stier, hvor der var spaltebund under forudsætning af, at svinene begge steder har modtaget den samme behandling i henhold til dyrlægens handlingsplan?

Svar ad 7:

For at Hydratkalks stærkt ætsende egenskab kan komme til udtryk skal der dels være en vis mængde til stede og der skal tilføres vand/fugt. Efter Rådets vurdering vil disse faktorer i langt højere grad være tilstede i strawflow-stierne end i stierne med fuldspalter. Ved udstrøning af Hydratkalk på et spaltegulv havner det meste hurtigt i gyllekummen medens udstrøning i strawflow-stier, der har fast gulv i hele stien, giver en stor og blivende koncentration af pulver på det faste gulv. Herudover er der langt større mulighed for tilførsel af fugt fra grisenes urin og fra vandnipler m. v. i forhold til et spaltegulv, hvor der normalt er tørt på grund af, at gulvet er drænet overalt.

Spørgsmål 8:

Er en dyrlæge, der iht. lovgivningen ser sig nødsaget til at slå en besætning helt eller delvis ned, almindeligvis forpligtet til at indsende prøver til nærmere undersøgelse på veterinært laboratorium eller lignende?

Svar ad 8:

Nej. Det afhænger af dyrlægens vurdering i den konkrete sag. Rådet finder ikke, at indsendelse af prøver i den konkrete sag ville have kunnet bidrage til opklaring af årsagen, da denne var kendt på forhånd.

Indsendelse af stibundsmateriale til evt. afklaring af tvisten vedr. det anvendte blandingsforhold kunne måske have været gavnligt, men ikke m. h. t. den nødvendige nedslagning af grisene.

Spørgsmål 9:

Hvis spørgsmål 8 besvares positivt, ønskes der svar på om der findes undtagelser til denne almindelige forpligtigelse?

Svar ad 9:

Udgår.

Spørgsmål 10:

Er den rådgivning, der er indeholdt i den i bilag 1 vedlagte handlingsplan pr. 23. maj 2001, punkt. 1-10, i overensstemmelse med de faglige standarder på området?

Svar ad 10:

Rådet vil vurdere den rådgivning, der er indeholdt i bilag 1, pkt. 1-10, som værende i overensstemmelse med de faglige standarder på området, bortset fra rådgivningen i punkt 3, 4 og 5 vedrørende tilførsel af Hydratkalk/Stalosan til stier indeholdende levende grise, jf. svar ad 1.

Spørgsmål 11:

Hvis spørgsmål 11 (10?) besvares benægtende, ønskes der svar på hvorfor rådgivningen ikke er i overensstemmelse med de faglige standarder på området?

Svar ad 11:

Se svar ad 10.

Spørgsmål 12:

Hvis spørgsmål 11 (10?) besvares positivt, ønskes der svar på, om det har afgørende betydning herfor, at handlingsplanen strækker sig længere end 4 uger?

Svar ad 12:

Rådet vurderer ikke, at det har afgørende betydning om handlingsplanen strækker sig 4 uger eller længere, idet kontakt med Hydratkalk omgående under de rette betingelser vil kunne give anledning til uoprettelige ætsninger på grisene.

Afgørelse:

Retten i Herning afsagde dom imod dyrlægen.

Landsretten stadfæstede byrettens dom, således at dyrlægen blev erstatningsansvarlig overfor svinefarmen. Der var ikke grundlag for at lade erstatningen nedsætte eller bortfalde på grund af egen skyld. Retten lagde i sin begrundelse vægt på det Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse, det havde således været uforsvarligt at anvende hydratkalk i stalde, hvor der gik grise, og hydratkalken måtte anses for at have forårsaget skaderne.

Byrettens dom stadfæstedes ved landsretten, dog således at erstatningen på 139.206 kr. tillagdes moms.

Dyrlægen betalte sagens omkostninger for landsretten til indstævnte med 15.000 kr.

2003-20-04-00019

Skrivelse af 17. maj 2003.

En ejer af en sobesætning sagsøgte et foderstoffirma på grund af levering af foder med for lavt indhold af A-vitamin. Dette skulle efter anmeldelsen have været skyld i nedsatte produktionsresultater på grund af A-vitaminmangel resulterende i en negativ indvirkning på søerne omkring faring og løbning.

Rådet anmodedes om at stille én eller flere syns- og skønsmand i forslag til besvarelse af de til sagen fremkomne spørgsmål af mere praktisk veterinær art.

Rådet udtalte:

Rådet giver en person A som forslag som syn- og skønsmand.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

2003-20-04-00021

Ejeren af en SPF-udendørs sobesætning opdagede en formiddag, at der trods regelret opsatte "Adgang forbudt"-skilte pludselig var kørt 4 militærkøretøjer med personel ind på hans besætningsområde. Soldaterne gik gennem foldene over på naboens mark og tilbage samme vej. Det forbudte og forkastelige i deres indtrængen blev af ejeren påtalt i stærke vendinger overfor dem, hvorefter de forlod området.

Ca. 1 uge senere observerede besætningsdyrlægen tegn på svinedysenteri blandt de nyligt fravænnede grise, og diagnosen bekræftedes efter indsendelse af materiale til laboratorium. Besætningen lå isoleret uden dysenteribesætninger indenfor 3-5 km afstand og havde været udendørs SPF-besætning med højeste status gennem 10 år.

Forsvarskommandoen blev sagsøgt for uretmæssig indtrængen på besætningsområdet samt for ved deres handling at have indført smitte med svinedysenteribakterien i besætningen. Dette havde givet et stort tab i form af udgifter til medicinering og sanering af besætningen samt en nedsat produktion før og under saneringen. Erstatningsopgørelsen blev under sagsforberedelsen opgjort til over 900.000 kr. Forsvarskommandoen afviste at være ansvarlige for smitten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet anmodes om at udtale, hvorvidt der er en mulig årsagssammenhæng mellem den af sagsøger beskrevne indtrængen af soldater på sagsøgers ejendom den 27. oktober 2000 og det udbrud af svinedysenteri, der konstateres den 7. november 2000?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at 4 biler med personel kørte ind på besætningsområdet, og at soldaterne derefter til fods passerede gennem folde med drægtige søer og tilbage igen til trods for, at der forskriftsmæssigt var opsat "Adgang forbudt"-skilte ved indkørslen og langs hegnene. 11 dage senere fandt besætningsdyrlægen tegn på svinedysenteri hos fravænnede grise, og diagnosen bekræftedes på laboratorium.

Rådet skal anføre, at svinedysenteri anses for en meget smitsom tarmsygdom, der overføres mellem besætninger dels ved passiv overførsel via inficeret gødning enten med fodtøj, redskaber, bildæk o.l. eller ved handel med inficerede dyr. Inkubationstiden for sygdommen angives som værende fra 2 dage til 3 måneder afhængig af forholdene og dosis af smitte. Rådet kan på den baggrund ikke afvise en sammenhæng mellem soldaternes indtrængen blandt søerne og det 11 dage senere konstaterede udbrud af svinedysenteri.

Spørgsmål 2:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, anmodes Rådet om at redegøre for sandsynligheden for, at udbruddet af svinedysenteri den 7. november 2000 må antages at være forårsaget af den beskrevne indtrængen på sagsøgers ejendom?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at der ikke er besætninger med svinedysenteri indenfor 3-5 km afstand og dermed, at risikoen for overførsel af smitten via gnavere eller andre dyr i den vilde fauna må anses for minimale. Der er ikke i sagsakterne angivet andre brud på smittebeskyttelsen end soldaternes indtrængen. Ingen udover besætningsdyrlægen havde været i besætningen lang tid forud for udbruddet, og dyrlægen havde ikke blandt sit klientel på daværende tidspunkt andre besætninger med svinedysenteri, ligesom dyrlægen hver gang,

besætningsområdet blev besøgt, forskriftsmæssigt klædte om til besætningens tøj og støvler, og der vaskedes hænder.

Lægges disse oplysninger til grund, anser Rådet soldaternes indtrængen som værende en sandsynlig årsag til udbruddet af svinedysenteri. Graden af sandsynlighed kan ikke fastsættes eksakt.

Spørgsmål 3:

Hvis det lægges til grund, at smitten blev overført til sagsøgers mark ved soldaternes indtrængen på ejendommen, anmodes Rådet om at udtale, hvorvidt sagsøger har forsømt at træffe relevante foranstaltninger, der kunne have hindret, at smitten blev overført til sagsøgers besætning eller formindsket udbruddets omfang og sagsøgers tab?

Svar ad 3:

Sagsøger har efter Rådets opfattelse ikke haft mulighed for at træffe foranstaltninger, der kunne have hindret, at smitten blev overført, hvis det lægges til grund som anført, at der overalt forskriftsmæssigt var opsat ”Adgang forbudt”-skilte, der angiveligt ikke blev respekteret af soldaterne. Ligeledes ser Rådet ikke i sagsakterne nogle fakta, der skulle angive, at sagsøger ikke har gjort, hvad der var muligt for at mindske udbruddets omfang eller sine tab.

Spørgsmål 4:

Rådet anmodes om at udtale, med hvilken grad af sandsynlighed, at overførslen af smitte må antages at have andre årsager, herunder fx andre brud på smittebeskyttelsen eller overførsel gennem den vilde fauna (gnavere og fugle etc.)?

Svar ad 4:

Se svar ad 2.

Spørgsmål 5:

Rådet anmodes om at angive, hvilke mulige smitekilder, der kan forårsage smitte med svinedysenteri og herunder angive, hvad der er de mest almindelige årsager til smitteoverførsel?

Svar ad 5:

Den mest almindelige årsag til overførsel af svinedysenteri bakterien er overførsel fra en inficeret besætning af gødning til en ikke inficeret besætning. Dette kan ske gennem direkte overførsel af smittede dyr eller, hvilket er mest almindeligt i dag, gennem passiv utilsigtet direkte eller indirekte overførsel af inficeret gødning via fodtøj, klæder, redskaber, køretøjer o. l. Dette kan ske, hvis der sker brud på smittebeskyttelsen. Herudover kan gnavere, fugle og andre dyr, der trænger ind på besætningsområdet, overføre smitten.

Spørgsmål 6:

Rådet anmodes om at oplyse, hvorvidt der procentuelt forekommer flere tilfælde af smitteoverførsel til frilandsbesætninger end til indendørsbesætninger, og i bekræftende fald at angive årsagerne hertil?

Svar ad 6:

SPF-sundhedsovervågningen har til belysning af, om det var påkrævet at indføre skærpede sundhedsregler for udendørs SPF-besætninger til beskyttelse mod smitte med dysenteribakterier og smitte med andre smitstoffer, foretaget en statistisk undersøgelse over antallet af nysmittede udendørsbesætninger i forhold til indendørsbesætninger. Denne undersøgelse viser, at der procentuelt ikke er større risiko for smitte til udendørsbesætninger med de nuværende regler for smittebeskyttelse.

Spørgsmål 7:

Rådet bedes redegøre for de restriktioner, der er opsat vedrørende SPF-besætninger på friland. Rådet bedes i tilslutning hertil redegøre for på hvilken baggrund reglerne er opstillet?

Svar ad 7:

SPF-besætninger på friland er udover reglerne gældende for indendørs SPF-besætninger underlagt yderligere regler, da udelukkelsen af fugle, hunde, katte, og vildt ikke kan gennemføres så restriktivt som ved indendørs svinehold.

De yderligere regler indeholder krav om afstand til nærmeste nabobesætning med svin, om smittebeskyttelse, om hegning, om forrum, om udlevering af svin og om diverse rutiner. Den eksakte ordlyd af alle disse punkter fremgår af Bilag H.

Reglerne er opstillet for at kunne tage højde for de specielle forhold, hvorunder frilandsgrise holdes og for at sikre, at der træffes foranstaltninger, der tilgodeser en høj grad af smittebeskyttelse.

Spørgsmål 8:

Rådet anmodes om, ud fra oplysninger om sagsøgers besætning, at redegøre for det tab, som sagsøgeren påføres ved udbrud af svinedysenteri, herunder den udgift som sagsøger har til sanering af besætningen, refererende til de fremlagte opgørelser?

Svar ad 8:

Rådet finder, at en opgørelse over et muligt tab påført ved udbrud af svinedysenteri, blandt andet kan omfatte:

- 1) udgifter til medicin, foder, dyrlæge, konsulent, løn til ekstra arbejdskraft
- 2) nedsat afregningspris (bortfald af tillæg)
- 3) nedsat dækningsbidrag ved nedsat produktion
- 4) udgifter til etablering og reetablering af folde
- 5) løn for eget merearbejde

For yderligere udredning af sagsøgers tab skal Rådet henvise til sagkyndig bistand indenfor området.

Spørgsmål 9:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 9:

Nej.

Supplerende spørgetema:

Rådet har tidligere besvaret spørgsmål i nærværende sag og sagen har været for byretten, hvor Forsvarskommandoen blev dømt til at betale erstatning til besætningsejeren. Denne afgørelse blev anket til landsretten af Forsvarskommandoen, der fik tilladelse til at fremsende et supplerende spørgetema indeholdende spørgsmål dels fra Forsvarskommandoen og fra besætningsejeren til Rådets besvarelse.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er det hensigtsmæssigt og sædvanligt, at der, som i nærværende sag, på ejendomme med SPF-frilandsbesætninger forefindes en servicevej, der grænser op til en vej med offentlig adgang, og som - når bortset fra skiltningen – giver uhindret passage helt frem til foldene, og når det ifølge besætningsejerens forklaring for byretten, i flere tidligere tilfælde er sket, at uvedkommende er kørt ind ad servicevejen?

Svar ad 1:

Rådet finder ikke i sagsakterne beskrivelser af forhold vedrørende besætningens indretning med hensyn til omfangshegn, advarselsskiltning, afstandskrav, adgangsforhold og placering og brug af servicevej, der kan danne baggrund for at betegne forholdene som u hensigtsmæssige eller usædvanlige.

Spørgsmål 2:

Finder Rådet, at de tidligere tilfælde af uvedkommende færdsel på servicevejen, jf. spørgsmål 1, burde have givet anledning til, at adgangsmulighederne til foldene fra vejen med offentlig adgang blev indskrænket?

Svar ad 2:

Se Svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Er det sædvanligt, at mindreårige børn hjælper til med pasningen af SPF-frilandsgrise?

Svar ad 3:

Rådet opfatter ikke spørgsmålet som værende veterinærfagligt og kan på den baggrund ikke besvare det.

Spørgsmål 4:

Er det Rådets opfattelse, at de ovennævnte forhold kan have forøget risikoen for brud på smittebeskyttelsen?

Svar ad 4:

Se Svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Er det efter Rådets opfattelse muligt, at den tilsynsførende dyrlæge under det forrige kontrolbesøg 5 uger tidligere kan have overset, eller ikke haft mulighed for at konstatere, hvorvidt dysenteribakterien allerede på dette tidspunkt var tilstede i besætningen, fx fordi sygdommen endnu ikke var kommet til udbrud, eller kun fandtes blandt dyrene ude på markerne, og når den tilsynsførende dyrlæge under sit besøg fortrinsvis opholdt sig i stalden?

Svar ad 5:

Inkubationstiden for svinedysenteri angives som tidligere nævnt fra 2 dage til 3 måneder. Det er Rådets opfattelse, at introduktion af svinedysenteri i en besætning med fri cirkulation af dyr, maskiner og personale, oftest i løbet af 1 til 2 uger giver sig til kende i form af svær klinisk diarre, der for både ejer og besætningsdyrlæge vil være svær at overse. Sygdommen er meget smitsom og spredes hurtigt mellem de fritgående søer og pattegrise på marken og vil ligeledes hurtigt blive bragt med de fravænnede grise ind i stalden.

Lægges dette til grund, finder Rådet det meget lidt sandsynligt, at smitten har været tilstede 5 uger tidligere, men enten blev overset af ejer og dyrlæge eller endnu ikke var kommet i udbrud eller udelukkende skulle have været tilstede blandt dyrene på marken.

Spørgsmål 6:

Ville det, såfremt der var blevet foretaget observationer eller taget prøver fra søerne i den fold, hvor soldaterne efter indstævntes oplysninger skulle have trængt ind, eller i øvrigt være foretaget yderligere undersøgelser, fx af soldaternes fodtøj og bilernes dæk eller af dyrene ude på marken, da smitten blev konstateret, have været muligt at få nærmere oplysninger om hvor, hvornår og hvordan, smitten måtte antages at være blevet bragt ind i besætningen?

Svar ad 6:

Rådet finder det ikke sandsynligt, at de i spørgsmålet foreslåede observationer eller prøver af dyrene på marken, da smitten blev konstateret, ville have givet nærmere oplysninger om hvor, hvornår og hvordan smitten måtte antages at være blevet bragt ind i besætningen, idet den livlige daglige trafik af dyr, maskiner og personale rundt imellem de forskellige dele af besætningsområdet ville maskere tydingen af eventuelle fund.

Med hensyn til undersøgelse af soldaternes fodtøj og militærbilernes dæk, hvis disse kunne være fundet, da smitten blev konstateret, finder Rådet, at disse udelukkende ville have kunnet have værdi, hvis der ved sådanne prøver var blevet påvist dysenteribakterier, idet et negativt fund både på grund af tidsforløb, prøveusikkerhed, afslidning og rengøring ikke ville kunne frikende disse som eventuelle smitekilder.

Rådet finder således ikke, at de i spørgsmålet foreslåede prøver og observationer, da smitten blev konstateret, ville have resulteret i en afklaring af smitekilden eller smittegangen.

Spørgsmål 7:

Med hvilken grad af sandsynlighed kan det den 7. november 2000 konstaterede udbrud af svinedysenteri i fravænningsstalden henføres til soldaternes beskrevne passage af folden med drægtige søer den 27. oktober 2000 mellem kl. 9 og 11 om formiddagen, hvis det lægges til

grund, at der var tale om soldater på en endags tur og ikke på en længerevarende øvelse, at soldaterne har forladt kasernen om morgenen og er kørt i VW transportere, at biler og fodtøj i overensstemmelse med forsvarets almindelige instrukser om morgenen har været rengjorte, at der ikke foreligger oplysninger om, hvorledes de pågældende soldater skulle være kommet i kontakt med svinedysenteriinficeret svinegødning, og at der ikke i øvrigt foreligger oplysninger om, at de pågældende har haft en særlig risiko for på et tidligere tidspunkt at have været i kontakt med inficeret svinegødning?

Svar ad 7:

Rådet finder, at færdsel med et køretøj på offentlig vej, hvor f.eks. grisetransporter gennem tabt inficeret grisegødning, giver mulighed for, at dette overføres til køretøjets dæk, vil indebære en risiko for, at køretøjet efterfølgende bringer smitten videre til de områder eller personer, der kommer i kontakt med køretøjet.

Rådet kan ikke angive en grad af sandsynlighed for, at dette vil ske, men Rådet skal nævne, at dette er en del af grundlaget for reglerne om smittebeskyttelse i SPF-besætninger i form af karantænetid, omklædning og vask inden indtræden i besætningsområdet.

Spørgsmål 8:

Kan det afvises, at smitten kan være blevet indbragt i besætningen på anden måde, fx ved at personer eller køretøjer, vilde dyr og lignende kan have bevæget sig ind på servicevejen/besætningsområdet medbringende smitten uden besætningsejerens vidende? Rådet bedes i givet fald give eksempler på, hvorledes smitten kan være blevet indbragt.

Svar ad 8:

Rådet kan ikke afvise, at noget sådant kunne være sket, men Rådet kan ikke i sagsakterne finde fakta, der angiver, at sådanne andre brud på smittebeskyttelsen skulle være sket.

Spørgsmål 9:

Hvor lang tid vil der normalt gå fra svinedysenteribakterien er indslæbt på marken i en fold med drægtige søer, indtil smitten må forventes at være blevet overført til og er kommet i udbrud hos 30 kg's grisene i fravænningsstalden, givet de ydre omstændigheder i sagen? Rådet bedes i den forbindelse angive, hvorvidt dosis af smitte har betydning for inkubationstiden.

Svar ad 9:

En høj dosis vil alt andet lige nedsætte inkubationstiden, idet opformering af mange bakterier hurtigere overskrider en organismes naturlige forsvarsmekanismer. Tidsforløbet inden spredning af smitten i en sådan besætning afhænger herudover i høj grad dels af, hvor ofte og hvordan, der flyttes grise fra mark til stald, og dels af, hvor stor trafik af dyr, personale og redskaber, der er rundt i besætningsområdet. På den baggrund ser Rådet sig ikke i stand til at angive en "normaltid" for smittespredningen.

Spørgsmål 10:

I det omfang Rådet måtte finde, at der er en vis sandsynlighed for, at svinedysenteriudbruddet må henføres til de pågældende soldaters indtrængen, bedes Rådet redegøre nærmere for, hvor soldaterne i givet fald må antages at have fået svinedysenteribakterierne fra, og hvorledes bakterierne i løbet af det angivne tidsrum må antages at være blevet bragt fra folden, hvor der gik drægtige søer, til fravænningsstalden, hvor der gik fravænnede smågrise, og hvor sygdommen blev konstateret i udbrud hos 30 kilos-grise den 7. november 2000?

Svar ad 10:

Se Svar ad 7 og Svar ad 9.

Spørgsmål 11:

Har det nogen betydning for Rådets besvarelse af ovennævnte spørgsmål, hvorvidt den påståede indtrængen skete den 27. oktober 2000 eller ”dagene heromkring”, herunder særlig betydningen af, hvorvidt den påståede indtrængen skete den 27. eller den 30. oktober 2000?

Svar ad 11:

Nej.

Spørgsmål 12:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 12:

Nej.

Besætningsejerens spørgsmål:

Spørgsmål A:

Findes der regler for opbevaring, transport og udbringning af gødning, der kan være inficeret med svinedysenteri?

Svar ad A:

Rådet er ikke bekendt med sådanne specielle regler for gødning inficeret med svinedysenteri.

Spørgsmål B:

Kan det afvises, at militære køretøjer og personel, der bevæger sig rundt på såvel offentlige som private veje og andre arealer, kan komme i berøring med inficeret gødning eller andet inficeret materiale?

Svar ad B:

Nej. Se svar ad 7.

Spørgsmål C:

Findes der særlige regler for markering af dysenteribesætninger?

Svar ad C:

I konventionelle besætninger: Nej.

I SPF-besætninger: Ja.

Der skal på indgangsdøren til SPF-besætningers forrum være opsat et dørskilt, hvorpå besætningens sundhedsstatus inden for SPF-systemet er angivet på etiketten. I det tilfælde, at besætningen er inficeret med svinedysenteri, vil der på dørskiltet stå: SPF+Dys.

Spørgsmål D:

Findes der særlige regler for markering af gødninger fra dysenteribesætninger?

Svar ad D:

Rådet er ikke bekendt med sådanne regler.

Spørgsmål E:

Når det vedrørende spørgsmål 1 oplyses, at servicevej ikke grænser op til offentlig vej men op til normalvej/gårdsplads, at der forinden man kommer til servicevejen er opsat 2 skilte med ”adgang forbudt”, at den uvedkommende færdsel, der tidligere har fundet sted ind på servicevejen, var i forbindelse med frilandsbesætningens etablering i 1993, vil disse oplysninger medføre en anden besvarelse af spørgsmål 1 end oprindeligt antaget?

Svar ad E:

Nej.

Spørgsmål F:

Når der som spørgsmål under E oplyses, at den uvedkommende færdsel, der blev oplyst om i byretten, fandt sted i forbindelse med besætningens etablering, og at der ikke frem til soldaternes indtrængen havde været brud på smittebeskyttelseslinjen, vil dette da give anledning til en anden besvarelse af spørgsmål 2 end oprindeligt antaget?

Svar ad F:

Nej.

Spørgsmål G:

Når det oplyses, at der ved ”mindreårige børn” er tale om en dreng født i november 1990, at der er tale om at alle forskrifter vedrørende adgang og bevægelse i det lukkede område er sket i forbindelse med SPF's gældende regler herfor (fuldstændig skift af tøj, fodtøj samt afvaskning), vil dette da give anledning til en anden besvarelse af spørgsmål 3 end oprindeligt antaget?

Svar ad G:

Se Svar ad 3.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning, da sagens part ikke havde fremsendt den.

4.4 Ansvarssager vedrørende hunde og katte

2003-20-04-00023

Skrivelse af 20. juni 2003.

To dværggravhunde blev bidt ihjel af en anden hund. Efterfølgende opstod der tvist om værdiansættelsen for de to dværggravhunde mellem forsikringselskabet, hvor skadevolderen havde sin ansvarsforsikring, og gravhundenes ejer. Tvisten opstod, blandt andet fordi to af den ene gravhunds hvalpe var registreret med cataract. Hundenes ejer søgte forsikringselskabet.

I forbindelse med retssagen sendte forsikringselskabets advokat et spørgetema til Det Veterinære Sundhedsråd.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Sundhedsrådet bedes kort redegøre for måderne (patogenesen) for sygdommen cataracts opståen - herunder om cataract hos ruhåret dværggravhund kan skyldes sequelae af ormeinfestation?

Svar ad 1:

Forekomst af cataract hos alle hunderacer skyldes langt overvejende en arvelig faktor. Ormeinfestationer er i faglitteraturen for den veterinære ophthalmologi ikke beskrevet som værende årsag til cataract.

Spørgsmål 2:

Hvis cataract kan skyldes sequelae af ormeinfestation, hvad er da sandsynligheden for, at cataract hos 2 af Freckle Face Classics hvalpe skyldes dette?

Svar ad 2:

Bortfalder.

Spørgsmål 3:

Kan det ved undersøgelse af hvalpene afgøres, om der er tale om arvelig cataract, eller om sygdommen skyldes andre årsager?

Svar ad 3:

Ved en officiel øjenundersøgelse (Øjenlysning), der som regel sker første gang efter hunden er fyldt 1 år, kan et medlem af Den Danske Dyrlægeforenings panel af øjendyrlæger afgøre, om der foreligger et tilfælde af arvelig cataract. Arvegangen for cataract er opgivet som værende ukendt hos racen.

Spørgsmål 4:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om oculære reaktioner som følge af orme-infestationer er hyppigt forekommende set i forhold til hyppigheden af arvelig cataract.

Svar ad 4:

Oculære reaktioner som følge af ormeinfestationer er her i landet ikke almindeligt forekommende, og manifestationer med fremkomsten af cataract som følge af ormeinfestationer er i faglitteraturen for veterinær ophthalmologi ikke beskrevet.

Spørgsmål 5:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om oculære reaktioner som følge af orme-infestationer har deres sæde i retina.

Svar ad 5:

Ormeinfestationer kan være årsag til oculære manifestationer i forskellige afsnit af øjet, og her bl.a. i retina (nethinden), men ikke med forandringer i øjets linse.

Spørgsmål 6:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om øjensygdommen arvelig cataract giver forandringer i linsen.

Svar ad 6:

Øjensygdommen arvelig cataract har som sygdom kun relation til øjets linse, og det gælder alle former for cataract, at dette er en sygdom i øjets linse.

Spørgsmål 7:

Sundhedsrådet bedes oplyse, om en dyrlæge, der er medlem af Den Danske Dyrlægeforenings øjenpanel, ved undersøgelse af hvalpe og unghunde (øjenslysning) vil kunne skelne mellem, om der er tale om oculære reaktioner som følge af ormeinfestationer, andre påvirkninger/forhold, eller om arvelig cataract.

Svar ad 7:

Et medlem af Den Danske Dyrlægeforenings panel af øjendyrlæger kan ved en undersøgelse, efter hunden er fyldt 1 år, afgøre, om der foreligger en arvelig cataract eller ikke.

Spørgsmål 8:

Hvis cataract kan skyldes sequelae af ormeinfestation, og et moderdyr havde cataract som følge af sequelae af ormeinfestation, kan dette da være årsag til cataract hos moderdyrets hvalpe?

Svar ad 8:

Som besvaret i spørgsmål 1 og 2 kan ormeinfestation ikke forårsage en cataract.

Spørgsmål 9:

Er arvegangen for cataract recessiv eller dominant hos Ruhårede Dværggravhunde?

Svar ad 9:

Arvegang for cataract hos Ruhåret Dværg Gravhund er ukendt.

Spørgsmål 10:

Hvis arvegangen er recessiv (eller med overvejende sandsynlighed må anses for at være recessiv), kan det da på den baggrund udelukkes, at f. eks. kun faderen kan have genet eller generne for sygdommen, således at også hunden må anses for at være skjult anlægsbærer?

Svar ad 10:

Såfremt arvegangen hos hunden er en simpel recessiv nedarvning, er det nødvendigt, at både faderen og moderen er anlægsbærere eller har sygdommen.

Afgørelse:

Sagen blev forligt således, at sagsøgte, forsikringselskab, 14 dage fra forligets tilførelse i retsbogen betalte 23.100 kr. til sagsøgeren, ejeren af gravhundene, med tillæg af procesrente fra sagens anlæg til betaling skete samt procesrente af 40.500 fra sagens anlæg den 7. januar 2003.

Retten bestemte, af sagsøgte inden 14 dage betalte 7000 kr. inklusiv moms til sagsøgeren i sagsomkostninger. Sagsøgte skulle endvidere betale 1.900 kr. til sagsøgerens omkostninger for syn og skøn.

4.5 Ansvarssager vedrørende mink

2003-20-04-00026

Skrivelse af 19. august 2003.

I slutningen af april og i maj måned 2000 blev der konstateret udbrud af Salmonella dublin infektion på 25 mink- og rævefarme. Denne sygdom er meget sjældent forekommende hos mink og ræve. Alle de berørte farme havde fået leveret foder fra samme fodercentral og ca. 60 % af fodercentralens kunder havde disse problemer.

Sygdommen viste sig ved børbetændelse, døde fostre i børen på tæven, aborter, meget svagt fødte hvalpe samt dødsfald hos tæver og hvalpe. Dødeligheden blev opgjort til en overdødelighed blandt tæverne på ca. 8 % og hvalperesultatet var 1,3 mindre hvalpe i gennemsnit ved udsætning af hvalpe på de berørte farme.

På fodercentralen blev der gennemført en række undersøgelser af såvel råvarer som færdigfoder fra perioden før udbruddene fremkom, men dette afslørede ikke en evt. smittekilde.

De berørte farme anlagde sag imod fodercentralen og dennes forsikringselskab, for at få dækket tabene. I forbindelse med sagen blev en udenlandsk leverandør af hæmoglobinpulver, der indgik i foderet, medinddraget i sagen, da dette på papiret var det eneste produkt, hvori indgik produkter fra kvæg, der er den naturlige vært for Salmonella dublin bakterien.

I forbindelse med den omfattende sag med mange parter blev Rådet anmodet om ud fra sagens bilag og evt. indhentede yderligere oplysninger at besvare 3 omfattende spørgetemaer.

Rådet udtalte:

Da infektion hos pelsdyr med Salmonella dublin er sjældent forekommende og materiale og undersøgelser vedrørende denne sygdom derfor er tilsvarende sparsomt, og da de forskere, der i Danmark besidder en vis viden herom på forhånd er inddraget i sagen, har Rådet i forbindelse med besvarelsen af de fremsendte spørgetemaer indhentet ekstern bistand. Den eksterne bistand besidder en høj grad af viden om specielt denne sygdom hos mink under svenske forhold.

Vedrørende Salmonella dublin hos pelsdyr angives generelt følgende:

Salmonella dublin er et meget usædvanligt fund ved bakteriologisk dyrkning fra mink eller blåråv i Sverige. Bakterien er aldrig blevet påvist hos sølvråv, i det mindste ikke efter 1956. De eneste gange, hvor Salmonella dublin har forårsaget sygdomstilfælde og dermed udtagelse af prøver indenfor svensk pelsdyravl efter 1968 har været i forbindelse med drægtighed og fødsel hos såvel mink som blåråv. I Sverige anvendes regelmæssigt ikke-varmebehandlet slagteaffald i pelsdyrfoder. Det indebærer, at salmonellabakterier kan forekomme i råvarerne og foderblandingen, selv om kontrollen med salmonella nu til dags er grundig. Andelen af salmonellasmittede kreaturer, svin og fjerkræ er mindre end 1 %, og affald fra smittede dyr må ikke indgå i råvarerne, som leveres fra slagterierne.

Salmonelladyrkning indgår i den almindelige bakteriologiske undersøgelse, som tidligere indgik i samtlige svenske minkobduktioner. Nu til dags gennemføres bakteriologisk undersøgelse kun, hvis de makroskopiske obduktionsfund tyder på en bakteriel infektion. Hvis Salmonella dublin var en sædvanlig forekommende årsag til dødelighed eller en sædvanlig tarmbakterie hos mink, burde den ofte påvises i rutineundersøgelser og derfor indrapporteres til den offentlige kontrol, og dette er ikke tilfældet. Ifølge oplysninger gennemføres bakteriologisk dyrkning fortsat på de fleste obducerede danske mink på DVI i Århus.

Beskrivelse af tilfælde fra Sverige:

Salmonella dublin er påvist i totalt 15 svenske minkfarme siden 1949 og halvdelen af fundene blev gjort før 1968. I perioden 1968-2003 er der indtruffet tre udbrud af Salmonella dublin hos mink (1973, 1986 og 1995). Alle tre udbrud skyldtes formodet smittespredning fra biprodukter fra kvæg gennem foderet og forårsagede aborter og børbetændelser i de angrebne farme. Salmonella dublin påvistes endvidere i en blåråvefarm i 1996.

Ved udbruddet i 1973 påvistes Salmonella dublin i tre minkfarme. I to af farmene påvistes smitten i den sidste uge af april, og flere af de obducerede tæver var døde i forbindelse med fødslen og viste blødninger i placenta. I den tredje farm forelå samtidigt virusenteritis, og Salmonella dublin påvistes ved rutineprøvetagning fra de indre organer. Der savnes yderligere information om disse udbrud, f.eks. hvorvidt farmene havde fælles foderleverandør.

I 1986 blev en af de farme, som blev smittet og efterfølgende saneret, igen smittet med Salmonella dublin. Farmen rapporterede i begyndelsen af maj måned, at tæverne aborterede med dobbelt så høj en frekvens som året før. Ved obduktion den 15. maj og 4. juni af

opsamlede nedfrosne tæver fandtes børbetændelse (purulent metritis), nogle gange med tilbageværende fostre. Salmonella dublin påvistes i obduktionsmaterialet. Slagteaffald fra kreaturer indgik i foderplanen og blev antaget at være smitekilden.

Ved udbruddet i 1995 blev et antal farme angrebet. De modtog foder fra samme fodercentral. Ved månedsskiftet april-maj meddelte flere af fodercentralens kunder, at minktæver aborterede døde hvalpe, hvorefter tæverne døde. De første minktæver obduceredes den 3. maj 1995. Tæverne havde børbetændelse (purulent metritis) og i nogle tilfælde sås ruptur af børen og spredning af betændelsen til bughinden (purulent peritonitis). Salmonella dublin påvistes ved bakteriologisk dyrkning fra børen og i nogle tilfælde også fra milt og lunger. Andre specifikke patogener påvistes ikke. Fodercentralen leverede foder til 43 farme, og foderet blev produceret hver anden dag i den aktuelle periode i april måned. I foderet indgik slagteaffald fra to mindre kreaturslagterier.

Salmonella dublin påvistes i totalt 6 dyregrupper (rapporteret som fire farme i den officielle rapport). Efter grundig rengøring og desinfektion af fodercentralen udtoges der den 1. juni 1995 i alt 27 miljø- og foderprøver, inkluderende frosne referenceprøver af foderblandingerne fra den 10., 12., 15., 18. og 21. april. Salmonella dublin blev kun påvist i foderblandingen som var produceret den 12. april, det vil sige mere end 2 uger før de kliniske symptomer blev rapporteret fra avlerne. Med baggrund i, at Salmonella dublin har kreaturer som sin naturlige hovedvært, blev der, efter samråd mellem SVA og Statens Jordbruksverk, draget den konklusion, at ikke-varmebehandlet slagteaffald fra kreaturer inficeret med Salmonella dublin forårsagede udbruddet.

I juni 1996 påvistes Salmonella dublin i de indre organer hos to ud af seks blåræv tæver som blev obduceret fra en farm, hvor flere tæver døde i slutningen af drægtigheden. Alle de obducerede blåræv tæver havde tarmbetændelse, fedtlever og gulsot. Farmen blev rengjort og desinficeret. Ved en opfølgende udtagelse af prøver fra et begrænset antal foderblandinger og råvarer påvistes ikke Salmonella, hvilket imidlertid ikke frikender foderet som kilde. Ikke varmebehandlet affald fra kreaturslagtninger indgik i foderet og blev antaget som værende smitekilden.

Spørgetema fra advokatfirma A1:

Spørgsmål A:

Er det sædvanligt, at foderkontamination med Salmonella dublin forårsager skader hos mink? Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, bedes det præciseret, hvilke skader der normalt forekommer og risikoen herfor.

Svar ad A:

Som det fremgår af den indledende gennemgang, er Salmonella dublin en meget usædvanlig årsag til sygdom hos farmede mink. Hvis sygdom opstår, har de indtil nu været forbundet med sen drægtighed og fødsel og har givet anledning til børbetændelse og abort samt dødsfald blandt angrebne tæver. En bedømmelse af risikoen for angreb er vanskelig at angive, da der mangler eksperimentelle studier. Det skal dog bemærkes, at ikke alle minktæver i en farm, som blev fodret med kontamineret foder, har aborteret, som er observeret i udbrud i Sverige.

Det er ukendt, hvilken dosis Salmonella dublin-bakterier, der kræves for at forårsage kliniske symptomer, som børbetændelse, abort eller dødsfald.

Spørgsmål B:

Kan forholdene hos den enkelte minkavler have indflydelse på, om eventuel foderkontamination med Salmonella dublin forårsager skade på minkene, f.eks. uhensigtsmæssig opbevaring af foderet, dårlig hygiejne, plasmocytose, fedtede mink, vejr- og lysforhold m. v.

Svar ad B:

Den vigtigste faktor hos den enkelte avler er, om minkene befinder sig i slutningen af drægtigheden, når det kontaminerede foder gives til dem. Brist i foderhygiejnen, som indebærer, at dyrene belastes med store mængder bakterier samtidig med, at Salmonella dublin findes i foderet, kan højst sandsynligt forværre prognosen. Samtidig behandling af minkene med antibiotika kan, hvis Salmonella-stammen er følsom, mindske risikoen for sygdomsudbrud. Der mangler epidemiologiske og eksperimentelle studier, der eventuelt skulle kunne identificere andre risikofaktorer. Generelt anses visse blå minktyper med det recessive aleutiangén i dobbelt dosis og som har Chediak-Higashi syndrom, som værende mere følsomme for bakterielle infektioner blandt andet som følge af, at deres granulocytens funktion er nedsat. I de sygdomsudbrud forårsaget af Salmonella dublin, som er forekommet i Sverige, er en sådan forskel i følsomhed ikke blevet fundet.

Spørgsmål C:

Er det muligt for en foderleverandør, inden leverance, med sikkerhed at konstatere, om minkfoderet er kontamineret med Salmonella dublin, og i bekræftende fald om sådanne undersøgelser/ tiltag har været sædvanlige og hensigtsmæssige for leverandører af minkfoder i foråret 2000?

Svar ad C:

Rådet finder ikke, at det er muligt, inden leverance, med fuldstændig sikkerhed at gardere sig imod kontamination med Salmonella dublin.

Men Rådet finder, at det gennem nøje og samvittighedsfuld overholdelse i alle led af forskrifterne for høj hygiejnisk standard af dels de enkelte ingredienser, af håndterings- og blandingsprocedurer sammenholdt med en sufficient løbende kontrol af alle relevante led i produktionen er muligt at nedbringe risikoen for, at færdigvaren skulle kunne være kontamineret med Salmonella dublin bakterier.

Minkfodercentraler deltager i den frivillige foderkontrol, der har til formål gennem retningslinjer for og kontrol af driften kombineret med dels en løbende udtagelse af prøver og dels gennem stikprøver af råvarer og færdigprodukter at sikre den højeste kvalitet og sikkerhed i færdigvaren. Reglerne for kontrollens udførelse og prøvemængder tilrettelægges løbende under ansvar af Dansk Pelsdyravlerforenings foderudvalg. Denne kontrol har bevirket, at foderkvaliteten generelt er i orden og kontamination af foderet med sygdomsfremkaldende bakterier er yderst sjældent forekommende.

Spørgsmål D:

Må aftagere af minkfoder forvente, at foderet lejlighedsvis kan være kontamineret med Salmonella dublin? Spørgsmålet bedes tillige besvaret for minkfoder leveret i foråret 2000.

Svar ad D:

Rådet finder ikke, at aftagere af minkfoder på noget tidspunkt må forvente, at foderet lejlighedsvis kan være kontamineret med Salmonella dublin.

Spørgsmål E:

Er det muligt at fastslå, hvorfra den infektion med Salmonella dublin, som er konstateret i visse af sagsøgernes minkbesætninger i april/maj 2000, hidrører og i givet fald, hvilken dokumentation foreligger herfor?

Svar ad E:

Da kreaturer er den naturlige hovedvært for Salmonella dublin, bør man baseret på videnskab og afprøvede erfaringer kunne fastslå, at smitten højst sandsynligt stammer fra kreaturer, og at smitten er blevet overført gennem minkenes foder. Man skulle eventuelt kunne anvende molekylære fingeraftryk for at bestemme subtypen af Salmonella dublin-stammer som blev isoleret fra minkene og sammenligne dem med isolater fra i første omgang danske kreaturer. En undersøgelse på SVA af 80 stammer af Salmonella dublin indsamlet 1969-1998 gav med makrorestriktionsenzym analyse og pulsfelt-gel elektroforese (PFGE) lovende resultater. Isolaterne kunne inddeles i tretten subtyper A1-A13, og subtyperne kunne nogle gange deles op i undergrupper, A1b, A1c osv. Optagelse af sådanne fingeraftryk kan ikke altid absolut bevise epidemiologiske sammenhænge.

Spørgsmål F:

Såfremt det i svaret på spørgsmål E antages, at infektionen med Salmonella dublin helt eller delvist hidrører fra det af sagsøgte leverede foder, bedes det oplyst, hvordan den er kommet i foderet?

Svar ad F:

Den mest sandsynlige årsag til, at Salmonella dublin fandtes i minkenes foder, er kontaminering af foderet i leverandørledet. Den største risiko for smitte foreligger, hvis ikke varmebehandlede, inficerede animalske råvarer kontaminerer foderet. Man bør grundigt udrede i hvilken udstrækning kød, gødning eller affald fra kreaturslagteri opbevares eller håndteres i foderkøkkenet eller i beholdere, kølerum, fryserer eller lastbiler, som kunne have været i kontakt med de anvendte råvarer eller med foderblandingen. Resultatet af råvareanalyserne i bilag L viser, at både "slagteaffald" fra uspecificerede dyrearter og "vom" fandtes i minkfoderkøkkenet. Det forekommer sandsynligt, at årsagen til kontaminationen skal findes blandt disse råvarer. Salmonella dublin kan imidlertid også forekomme i varmebehandlede råvarer, hvis disse kontamineres efter varmebehandlingen.

Spørgsmål G:

Såfremt det i svaret på spørgsmål E antages, at infektionen med Salmonella dublin helt eller delvist hidrører fra det af sagsøgte leverede minkfoder, bedes det oplyst, hvorfor det ikke har været muligt at påvise Salmonella dublin i de foretagne analyser af råvarer anvendt af sagsøgte, jfr. sagens bilag L, henholdsvis minkfoderet leveret af sagsøgte, jfr. sagens bilag B?

Svar ad G:

Det fremgår ikke af de i sagen værende analyseresultater, hvordan prøveudtagningen er sket og hvor stor mængde af hver råvare eller foderblanding, som er analyseret. Nogle gange kan Salmonella påvises selv om der analyseres ganske få prøver, hvilket så viser, at bakterien forekommer i varen. En begrænset prøveudtagning kan dog ikke bevise total frihed for Salmonella eller andre smitstoffer. Særligt vanskeligt bliver det, hvis den vare, hvoraf prøven tages, består af ikke homogeniseret slagteaffald. Korrekt stikprøveudtagning afpasses altid efter partiets størrelse, analysens følsomhed og et forud bestemt sikkerhedsniveau. Jo højere sikkerhedsniveau, der ønskes, jo større antal prøver må man analysere. Ved prøveudtagning af frosne blokke af slagteriaffald tages prøven normalt af et fåtal af organstykker som hidrører fra et eller et fåtal af de slagtede dyr. Selvom man indretter prøveudtagningen til et sikkerhedsniveau på 95 % indebærer det, at 5 blokke ud af 100 kan indeholde Salmonella uden at det opdages. Fire prøver af vom udtaget i august, hvor Salmonella ikke påvises, beviser ikke, at vom, som håndteredes på fodercentralen i april, var fri for Salmonella. På samme måde kan én daglig negativ prøve udtaget ud af 21-22 store omgange af tilberedninger i et stort foderkøkken på ingen måde bevise, at foderet, som produceredes, var salmonellafrit.

Den dokumentation for Salmonella-frihed, som følger med partiet af hæmoglobinmel bygger på, at fremstillingsprocessen ved korrekt udførelse medfører, at Salmonellabakterier ikke kan overleve. Kvalitetskontrollen gennemføres ved en såkaldt HACCP, som indebærer, at man regelmæssigt registrerer væsentlige data under processen for at kunne identificere fejl i processteknikken inden produktet forlader fabrikken. Stikprøver vedrørende mikrobiel kontamination udtages ifølge HACCP-programmet, og hvis antallet af påviste mikrober eller vandindholdet ligger over en fastsat grænseværdi, justeres tiden eller temperaturen for spray-tørringen.

Det færdige produkt er, som det fremgår af dokumentationen, ikke analyseret for Salmonella efter spray-tørringen og opvarmningen. Det skal her bemærkes, at det af flowdiagrammet (Kromann Reumert, bilag: Bi 3) fremgår, at ikke varmebehandlede råvarer (hæmoglobin til blokfrysning) håndteres i samme anlæg.

Sensitiviteterne for prøveudtagelserne af hæmoglobinmelet og foderblandingerne kan beregnes på baggrund af de prøvede partiers totale vægt/volumen, prøveudtagelsesmetodikken og den udtagne prøvestørrelse (som ikke fremgår af prøvesvarene).

Spørgsmål H:

Såfremt det i svaret på spørgsmål E antages, at infektionen med Salmonella dublin helt eller delvist hidrører fra det af sagsøgte leverede minkfoder, bedes det oplyst, hvorfor det kun er visse af sagsøgte kunder – som i øvrigt har fået leveret minkfoder på forskellige datoer, jfr. sagens bilag H og I – der har fået konstateret Salmonella dublin?

Svar ad H:

Ved tilberedning af minkfoder sker der sædvanligvis ingen total homogenisering af hele dagsproduktionen af foder. Det er derfor yderst usandsynligt, at forekommende Salmonella bakterier skulle være jævnt fordelt i alle foderbiler og minkportioner. Hvis en kontamination skulle være forekommet efter tilberedningen eller fandtes i visse råvarepartier, ville tilblendingen til foderet blive ujævn. Ved overførsel af smitte påvirkes forløbet også af den dosis bakterier, som dyret fodres med.

Spørgsmål I:

Hvilken del af dødsfaldene/aborterne hos sagsøgerne i foråret 2000 er med sikkerhed forårsaget af infektion med Salmonella dublin?

Svar ad I:

Den sikreste måde at bedømme, hvor store tab Salmonella dublin-infektionen forårsagede, er en gennemgang af de enkelte farmes dødsfalds- og abortfrekvenser i hvalpesæsonerne før og efter 2000 sæsonen, sammenholdt med fodercentralens eller landsgennemsnittet for samme perioder. Da abort, børbetændelse og dødsfald i forbindelse med fødselsperioden er typiske for Salmonella dublin-infektion hos mink men meget usædvanlige i andre sammenhænge, og de obduktioner, der blev gennemført tydede på Salmonella dublin, anser Rådet den på denne måde kalkulerede overdødelighed som forårsaget af Salmonella dublin-infektionen.

Spørgetema fra advokatfirma A2:

Spørgsmål 1:

Hvad er Salmonella dublin, og hvilke karakteristika og betydning har denne salmonellatype hos mink?

Svar ad 1:

Se Svar ad A under advokatfirma A1.

Spørgsmål 2:

Hvor stor er udbredelsen af Salmonella dublin infektioner i minkbesætninger i Danmark i aktuelt og historisk lys?

Svar ad 2:

De statistiske oplysninger vedrørende fund af Salmonella dublin i laboratorieundersøgte mink i Danmark angiver, at denne er sjældent forekommende. Inden for de sidste 10 år er Salmonella dublin kun påvist hos mink og ræve i år 2000, hvor 25 farme fik diagnosticeret sygdommen. Historisk skal man mere end 50 år tilbage for at finde betydelige udbrud af denne infektion hos disse dyrearter.

Spørgsmål 3:

I hvilket omfang er der konstateret Salmonella dublin i de sagsøgerne tilhørende besætninger i år 2000?

Svar ad 3:

Se svar ad 2 og Svar ad 4 i Bilag 4?

Spørgsmål 4:

Hvad er symptomerne på Salmonella dublin-infektion i en minkbesætning?

Svar ad 4:

Se Svar ad A under advokatfirma A1.

Spørgsmål 5:

Er det korrekt, at Salmonella dublin bakterien ikke forekommer hos mink eller i miljøet i øvrigt og heller ikke i nogen andre foderkomponenter i minkfoder, bortset fra affaldsprodukter fra kvæg?

Svar ad 5:

Se Svar ad A under advokatfirma A1 samt foranstående beskrivelse af tilfældene fra Sverige.

Spørgsmål 6:

Det bedes oplyst, hvilke smitteveje som kan forårsage infektion med Salmonella dublin hos mink?

Svar ad 6:

Smitte med Salmonella dublin til mink har hidindtil udelukkende været forbundet med fodersmitte. Salmonella-bakterier smitter ikke via luften. De skal normalt indtages via munden for at forårsage infektion.

Spørgsmål 7:

Det bedes oplyst, om der er noget grundlag for at antage, at Salmonella dublin har været til stede i minkfoderet i et lille eller et ujævnt fordelt omfang og i bekræftende fald om dette kan forklare, hvorfor ikke alle minkbesætninger, der har fået leveret minkfoder med den samme fodervogn, efterfølgende har fået konstateret Salmonella dublin i minkbesætningen?

Svar ad 7:

Se Svar ad H under advokatfirma A1.

Spørgsmål 8:

Det bedes oplyst om en minkbesætning, der indtager foder, der er inficeret med Salmonella dublin, vil blive syg heraf og sædvanligvis vil dø eller må aflives og i bekræftende fald ønskes det oplyst, hvor lang tid der sædvanligvis vil gå fra det tidspunkt, hvor en minkbesætning indtager foder, der er inficeret med Salmonella dublin, til det tidspunkt hvor minkene bliver syge og der kan påvises Salmonella dublin i minkene?

Svar ad 8:

Der findes ingen eksperimentelle studier, som i detaljer beskriver forløbet efter fodring af drægtige tæver med Salmonella dublin inficeret foder. Salmonella-infektion hos mennesker har en inkubationstid på 1-3 døgn, nogle gange op til 10 døgn. Infektionsdosis varierer, ligesom den individuelle modtagelighed er varierende, men ofte kræves en relativ høj dosis, for at fremkalde sygdom hos mennesker. Hvis Salmonella forekommer i fede levnedsmidler, anses infektionsdosis, der resulterer i sygdom, dog for at være lavere. I det udbrud af Salmonella dublin hos drægtige tæver, som blev undersøgt i Sverige, påvist Salmonella dublin i foder fremstillet ca. to uger før de første kliniske symptomer viste sig på farmene.

Spørgsmål 9:

Er det ved laboratorieanalyse af råvarer og foderblandinger fra sagsøgtets produktion muligt at fastslå, hvorvidt foderprøven indeholder Salmonella dublin?

Svar ad 9:

Hvis korrekt håndterede analyser viser vækst af Salmonella dublin, kan man fastslå, at bakterien fandtes i varen, hvorfra den var udtaget. Det er imidlertid betydeligt mere kompliceret at vise, at Salmonella ikke fandtes i varen. Al angivelse af frihed for bakterien sker på et defineret sikkerhedsniveau. Ved udtagning af prøver med 99 % sikkerhedsniveau har for eksempel svensk importkontrol i humane levnedsmidler påvist Salmonella i levnedsmidler, som i afsenderlandet frikendtes på 95 % sikkerhedsniveau. Værdien af undersøgelse af foderprøver for at frikende et parti foder afhænger således af det sikkerhedsniveau, der danner grundlag for udtagelsen af prøverne.

Spørgsmål 10:

Udelukker det faktum, at der ikke er konstateret Salmonella dublin-bakterier i de laboratorieanalyserede foderprøver fra sagsøgtets produktion, at foderet er kilden til de konstaterede Salmonella dublin-infektioner?

Besvarelsen ønskes nærmere begrundet og eventuelt dokumenteret.

Svar ad 10:

Se Svar ad 9.

Spørgsmål 11:

Kan det med overvejende sandsynlighed fastslås, at den infektion med Salmonella dublin, som er konstateret i sagsøgernes minkbesætninger i april / maj 2000, jf. de som bilag M fremlagte laboratorieundersøgelsesrapporter, hidrører fra det af sagsøgte leverede foder?

Svar ad 11:

Den absolut mest sandsynlige forklaring på de samtidige udbrud af Salmonella dublin smitte blandt mink i flere farme med samme foderleverandør er, at smitten er tilført minkene gennem foderet.

Spørgetema fra advokatfirma A3:

Spørgsmål BI-1:

De af sagsøgerne påståede unormale dødsfald blev angiveligt konstateret i foråret 2000. Kan Rådet på det foreliggende grundlag udelukke, at en eventuel Salmonella dublin kontamination er sket på et tidligere tidspunkt, eventuelt efterår 1999 eller vinter 1999/2000, således at en kontamination har bredt sig i takt med stigende temperatur i foråret 2000? Det bedes i den forbindelse oplyst, hvorvidt vækstbetingelserne for Salmonella dublin har sammenhæng med temperaturen og hvor lang tid, Salmonella dublin kan overleve under optimale betingelser.

Svar ad BI-1:

Da infektionen overføres via kontamineret foder og ikke ved smitte fra dyr til dyr, er det Rådets opfattelse, at man kan udelukke, at en eventuel tidligere kontamination under stigende temperaturforhold på farmene skulle have bredt sig på farmene under de forhold, mink huses i Danmark, idet dyrene huses enkeltvis.

Tarmbakterien Salmonella dublin vokser optimalt ved en temperatur på 37° C, men kan også vokse ved både lidt højere og ved lavere temperaturer. Overlevelsestiden for bakterier er afhængig af faktorer som fugt, substrat, iltmængde, bakterietype og temperatur, således at overlevelsestiden generelt stiger med faldende temperatur.

Spørgsmål BI-2:

Det bedes oplyst om der tidligere er konstateret Salmonella dublin hos følgende arter:

Heste, Får, Hunde, Rotter, Mus, Kvæg

I bekræftende fald bedes det oplyst, om det kan udelukkes, at en eventuel kontamination hos mink og ræve kan hidrøre fra disse dyr eller ekskrementer fra disse dyr.

Svar ad BI-2:

Rådet skal vedrørende eksakte oplysninger om mulige påvisninger af Salmonella dublin bakterier hos enkelt dyr indenfor de nævnte dyrearter henviser til de elektroniske statistikker over bakteriefund på Danmarks Veterinærinstitut.

Rådet skal gentage, at Salmonella dublin er en salmonellatype, der er usædvanlig hos andre dyr end kreaturer og som kun findes latent tilstede hos denne dyreart.

Den absolut mest sandsynlige smitekilde ved udbrud af Salmonella dublin samtidigt i flere minkfarme er på den baggrund fodersmitte som følge af, at produkter fra inficerede kreaturer er indgået i foderet. Hvis Salmonella dublin fra en anden dyreart end kreaturer skulle have forårsaget problemet kræves, at disse inficerede dyr, eller deres afføring, er indgået i eller har kontamineret minkfoderet på fodercentralen.

Risikoen for, at et flertal af smittede dyr, deres gødning i form af f.eks. kvæggylle eller sabotører samtidigt skulle have overført smitte, som har kontamineret de lokale fodersiloer eller foderhåndteringer i flere geografisk adskilte farme, anses af Rådet for forsvindende lille.

Hypotesen om, at Salmonella-bakterierne skulle være tilført og iblandet foderet, inden foderet blev leveret til kunderne, forudsætter i princippet, at en person, som deltager i tilberedningen af foderet, er indblandet, hvilket forekommer mindre sandsynligt.

Risikobedømmelsen må tage højde for, at Salmonella dublin er en salmonellatype, som er usædvanlig hos andre dyr end kreaturer.

Spørgsmål BI-3:

I forlængelse af spørgsmål BI-2 bedes det oplyst, hvorvidt det kan udelukkes, at en eventuel kontamination kan hidrøre fra de i spørgsmål BI-2 nævnte smitekilder eller andre smitekilder, hvor der ikke umiddelbart i 1999/2000 har været konstateret udbrud?

Svar ad BI-3:

Se Svar ad BI-2.

Spørgsmål BI-4:

Foreligger der undersøgelser eller prøver fra mus, rotter, ræve, vilde mink og andre vilde dyr i området, der kan fastslå, om disse er bærere af Salmonella dublin?

Svar ad BI-4:

Rådet er ikke bekendt med sådanne undersøgelser.

Spørgsmål BI-5:

Kan Salmonella dublin overleve i og overføres fra andre kilder end dyr, der har haft konstateret Salmonella dublin i udbrud?

Svar ad BI-5:

Ja. Kreaturer kan huse Salmonella dublin uden at vise sygdomssymptomer.

Spørgsmål BI-6:

Der har været flere tilfælde af sabotage mod minkfarme i Danmark. Kan det på det foreliggende grundlag udelukkes, at den påståede kontamination hidrører fra forsætlige forsøg på at kontaminere de ramte dyr?

Svar ad BI-6:

Med henvisning til Svar ad BI-2 finder Rådet det meget lidt sandsynligt, at sabotage på alle de angrebne farme på samme tidspunkt ville kunne finde sted. En eventuel sabotage på fodercentralen bestående i tilblending af Salmonella dublin-kontamineret materiale til foderet er en mulighed, som Rådet har svært ved at forholde sig til.

Spørgsmål BI-7:

Det bedes oplyst, hvorledes opdræt af mink sker, herunder om der er farme, der er specialiseret i levering af avlsdyr eller lignende. Det bedes i den forbindelse oplyst om kontamination eventuelt kan stamme fra sådanne dyr?

Svar ad BI-7:

Opdræt af mink sker for langt den største dels vedkommende med henblik på pelsning af de opdrættede mink om efteråret bortset fra den del, der efter sortering efter kvalitet, størrelse og andre parametre udtages til avl til overvintring og brug i næste avlssæson. Denne gruppe af udtagne avlsdyr omfatter hos nogle avlere også en større eller mindre del avlsdyr til salg. Alle farmere skal bruge fremmede avlsdyr til blodfornyelse eller kvalitetsforbedring på egen farm, ligesom farmere, der totalsanerer farmens dyr på grund af sygdomme som f.eks. Plasmocytose, har brug for nye dyr.

Hvis en sådan handel med avlsdyr skulle kunne have forårsaget udbruddene på geografisk adskilte farme, ville det kræve, at det kunne eftervises, at alle de angrebne farme fra en og samme avler havde indkøbt og indsat smittede tæver i væsentlig mængde på deres farme i foråret 2000.

Spørgsmål BI-8:

Det fremgår af det af sagsøgerne tilvejebragte analysemateriale, at der angiveligt blandt andet er konstateret følgende i de analyserede dyr: (Almindelig) Salmonella, Salmonella DT 104, Salmonella dublin, Salmonella Enterica, E-coli-bakterier, Hafnia alvei, Streptokokker og Plasmocytose.

Rådet bedes på baggrund af det af sagsøgerne fremlagte materiale vurdere, i hvilket omfang det kan konstateres, at dødsårsagen som påstået af sagsøgerne har været Salmonella dublin og ikke eksempelvis Plasmocytose, som der efter det oplyste var store problemer med i den pågældende periode. Det bedes i den forbindelse oplyst om det på grundlag af det tilvejebragte analysemateriale kan fastslås om eventuelt konstateret Salmonella dublin har været tilstede i dræbende mængder?

Svar ad BI-8:

Det fremgår af obduktionsresultaterne, at Salmonella dublin er fællesnævneren i de undersøgte tilfælde. Antistoffer mod Plasmocytose eller fund af nogle af de andre i spørgsmålet nævnte bakterier er sporadiske fund og ikke fælles for de undersøgte tilfælde. Med baggrund i tidligere beskrevne udbrud af Salmonella dublin hos mink taler obduktionsfund, det kliniske billede og dyrkningsresultaterne entydigt for, at de observerede problemer forårsagedes af Salmonella dublin.

Spørgsmål BI-9:

Kan en eventuel kontamination hidrøre fra gylle, der er blevet anvendt eller spredt på eller i nærheden af burene med mink og ræve?

Svar ad BI-9:

Se Svar ad BI-2.

Spørgsmål BI-10:

Såfremt den påståede kontamination forudsættes at hidrøre fra foderet, ville det da være sandsynligt, at ikke alle bedrifter, der anvendte det pågældende foder, havde konstateret problemer?

Svar ad BI-10:

Se Svar ad H under advokatfirma A1.

Spørgsmål BI-11:

Er der tidligere konstateret Salmonella dublin hos mennesker? I bekræftende fald bedes det oplyst om det kan udelukkes, at en eventuel kontamination hidrører fra personer, der har arbejdet eller været til stede på sagsøgernes farme?

Svar ad BI-11:

Salmonella dublin påvises i Danmark årligt hos 20-50 mennesker. Disse bliver syge med feber og diarré.

Rådet mener, at det kan udelukkes, at kontaminationen stammer fra personer, der har arbejdet på sagsøgernes farme (se svar ad BI-2).

Hvis det kan eftervises, at der på fodercentralen i perioden, hvor kontaminationen må antages at have fundet sted, har befundet sig en Salmonella dublin-inficeret medarbejder og at denne via sin afføring har kontamineret foderet, ville dette også være en mulig smittevej, som Rådet dog anser for meget usandsynlig, men nem at eftervise ud fra ovenstående.

Spørgsmål BI-12:

Rådet anmodes om udtømmende (om muligt), at angive mulige smitekilder til den påståede Salmonella dublin kontamination.

Svar ad BI-12:

Se Svar ad BI-2.

Spørgsmål BI-13:

Rådet bedes angive, hvilke konstaterede smitekilder, der har været ved tidligere kendte udbrud af Salmonella dublin.

Svar ad BI-13:

Smittekilder ved tidligere kendte udbrud har drejet sig om foder indeholdende ikke varmebehandlede bestanddele eller kontaminationer stammende fra kreaturer.

Spørgsmål BI-14:

Kan det udelukkes, at der tilbage fra 1999 eller tidligere har været små mængder af kontamineret foder i sagsøgernes foderbeholdere, og at dette i takt med de stigende temperaturer i foråret 2000 har bredt sig?

Svar ad BI-14:

Ja.

Spørgsmål BI-15:

Er det sandsynligt, at blod, der straks efter slagtning nedkøles til 3° C, holdes nedkølet, separeres og derefter spraytørres til hæmoglobinpulver i 30 sekunder ved 180° C, efter spraytørringen kan være kontamineret med Salmonella dublin? Det bedes i den forbindelse oplyst ved hvilken temperatur Salmonella dublin må antages at blive elimineret.

Svar ad BI-15:

Under den forudsætning, at hæmoglobin fra slagteblod opvarmes til 180° C i mindst 30 sekunder, vil eventuelt tilstedeværende salmonellabakterier være elimineret.

Efter opvarmningen kan pulveret dog kontamineres på ny, hvis Salmonella dublin findes i miljøet. Eventuelle variationer i tid og temperatur under tørringsprocessen kan også påvirke resultatet.

Det forekommer mest sandsynligt, at Salmonella dublin kontaminerede minkfoderet via iblanding af eller kontakt med ikke varmebehandlede produkter fra slagte kreaturer. Den mest sandsynlige forklaring på udbruddet er, at sådanne produkter på fodercentralen er indgået i foderblandingen eller f.eks. er håndteret i samme kødhakkere eller rørledninger som minkfoderet.

En kontamination af hæmoglobinmelet efter varmebehandlingen kan imidlertid også have introduceret smitten til minkfoderet.

Spørgsmål BI-16:

Såfremt spørgsmål BI-15 besvares bekræftende, bedes Rådet vurdere, hvorvidt det er sandsynligt, at hæmoglobinpulveret – efter spraytørring i 30 sekunder ved 180° C – kan have været kontamineret med Salmonella dublin i et omfang, der kan have medført de sagsøgerne påståede dødsfald.

Svar ad BI-16:

Se Svar ad BI-15.

Spørgsmål BI-17:

Kan det af et uafhængigt laboratorium på grundlag af nedfrosne foderprøver konstateres om der har været Salmonella dublin i det af sagsøgte leverede foder, og er det muligt at bestemme hvilke ingredienser der indgår i foderet.

Svar ad BI-17:

Udover en påvisning ved fremvækst af Salmonella dublin-bakterien i laboratoriet er det ikke muligt at konstatere, om Salmonella dublin har været tilstede i en foderprøve.

En bestemmelse af, hvilke ingredienser, der indgår i en foderprøve, vil kræve omfattende DNA-analyser.

Spørgsmål BI-18:

Kan det ved mikrobiologiske eller andre metoder ved analyse af afdøde dyr konstateres, hvorfra en Salmonella kontamination hidrører.

Svar ad BI-18:

Se Svar ad E under advokatfirma A1.

Sammenfatning:

Det er mest sandsynligt, at de angrebne minkfarme blev smittet fra en fælles smittekilde, sandsynligvis kød eller biprodukter fra slagtecreaturer, via minkfoderet. Det er ikke altid, at et stort produktionsanlæg kun håndterer produkter indenfor hovedproduktionen. Man bør se nærmere på, om animalske produkter, som ikke var bestemt for minkfoder, kan have været lagret, indfrosset, malet eller på anden måde håndteret i eller ved anlægget i den aktuelle tidsperiode.

Det forekommer mere sandsynligt, at en sådan eventuel håndtering af ferske animalske produkter forårsagede smitten end at Salmonella dublin blev tilført med det varmebehandlede hæmoglobinmel.

Subtypning af de isolerede Salmonellastammer bør kunne give svar på, om de forskellige farme var smittet med identiske bakteriestammer, hvilket ville tale for en fælles smittekilde, og giver mulighed for at sammenligne isolater fra mink med isolater fra slagtecreaturer i Danmark og eventuelt i Tyskland.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

5 Dyreværnssager

5.1 Dyreværnssager vedrørende heste

2003-20-051-00008

Skrivelse af 27. januar fra politimesteren i Køge.

En hest anmeldtes en morgen løbende frit uden for indhegningen og fandtes blødende fra sår omkring anus og på halen. 2 sår blev sutureret af en tilkaldt dyrlæge. Et vidne havde set hesten løbe med en gren eller et lille træ viklet ind i halehårene.

Næste morgen fandtes hesten ude igen og med nye skader i form af afskrabninger på bagkrop og bagben. Vidner havde om natten set en mand ride på hesten, og han blev sigtet for brugstyveri og overtrædelse af dyreværnsloven ved at have påført hesten sårene. Han indrømmede at have redet på hesten, men hævdede, at han derefter havde sluppet hesten fri, så den selv kunne løbe hjem, og at skaderne måtte være sket efterfølgende. Han hævdede, at han kun havde redet hesten 1 gang. Der var således tvivl om, hvad der havde forårsaget skaderne og der var ikke vidner, der havde set hans adfærd overfor hesten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan skaderne på hestens hale og ved dens anus være forårsaget ved den omtalte gren/mindre træ. Skaden ved anus er navnlig beskrevet i dyrlægeattest, bilag 30, ligesom den er nævnt i dyrlægeattest, bilag 29, og fremgår af fotos i bilag 34?

Svar ad 1:

Følgende fremgår af sagsakterne: Sigtede vedstår at have taget hesten ud og har redet en natlig tur, hvorefter han har sluppet hesten løs, for at den selv skulle finde hjem. Han angiver, at på det tidspunkt var hesten uskadt.

Af det fremsendte materiale fremgår, at hesten efter første nat uden for folden er nedstemt og træt og har afskrabninger på højre side af halen og 5-6 rifter omkring anus. 2 af rifterne bliver sutureret. Den ene var 1 cm dyb. Rifternes alder bedømmes til under 8 timer.

Et vidne har set hesten løbe uden rytter og med en gren, mindre træ eller en pind viklet ind i halehårene.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at omtalte gren eller mindre træ viklet ind i hestens halehår under flugten kan have forårsaget de omtalte skader.

Spørgsmål 2:

Kan årsagen til skadens opståen karakteriseres som mishandling efter dyreværnsloven?

Svar ad 2:

Årsagen til skadernes opståen er ikke i sagsakterne endeligt klarlagt. Antages det jf. svar ad 1, at årsagen er den omtalte gren eller lille træ viklet ind i halehårene ved et uheld, vil Rådet betegne forholdet som tilskadekomst som følge af uheldige omstændigheder. Kan det derimod påvises, at skaderne er påført hesten med overlæg, hvilket efter Rådets opfattelse vil kræve, at hesten har været bundet eller på anden måde passiviseret, vil Rådet anse forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens § 1, stk 1.

Spørgsmål 3:

Kan årsagen til skadens opståen karakteriseres som mishandling efter dyreværnsloven?

Svar ad 3:

Se svar ad 2.

Spørgsmål 4:

Kan hesten selv have påført sig skaderne?

Svar ad 4:

Rådet anser det for usandsynligt, at hesten selv har kunnet påføre sig skaderne.

Spørgsmål 5:

Kan Rådet udtale sig om, hvordan skaderne, som er beskrevet i bilag 29, på hestens bagben og lår, herunder begge kodebøjninger, og rifterne i området omkring anus er opstået, og i givet fald kan skadernes opståen karakteriseres som mishandling eller uforsvarlig behandling efter dyreværnsloven?

Svar ad 5:

Rådet finder ikke i sagen nogle oplysninger, der giver holdepunkter for en udtalelse vedrørende årsagen til skaderne.

Spørgsmål 6:

Kan hesten selv have påført sig skaderne?

Svar ad 6:

Se svar ad 5.

Spørgsmål 7:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 7:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalen blev frafaldet i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 1.

2003-20-051-00011

Skrivelse af 27. maj 2003 fra politimesteren i Ringsted.

En besøgende hos en nabo konstaterede, at en 6-7 årig pony i en boks uden strøelse ikke var i stand til at rejse sig. Den besøgende kontaktede en lokalt praktiserende dyrlæge, som en halv time senere tilså ponyen. Til afhøringsrapporten havde dyrlægen forklaret, at hesten havde sår flere steder, herunder i munden, og at ponyen var meget afmagret og så afkræftet, at den ikke kunne rejse sig. Af dyrlægens skrivelse fremgår det, at ponyens kropsvægt skønnedes kun at være 25 % af normal vægt, og at den havde sår på hoftehjørner og i hovedet af at ligge på et bart cementgulv. Dyrlægen aflivede straks ponyen. Ejeren af ponyen kunne ikke forklare, hvorfor den var så afmagret. Ejeren havde ikke tilkaldt dyrlæge til ponyen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Med skrivelse af 27. maj 2003 har politimesteren i Ringsted anmodet Rådet om en udtalelse om, hvorvidt Rådet finder, at ejerens behandling af hesten, en 6-7 årig pony – henset til dens helbredstilstand og foderstand – kan siges at være en uforsvarlig behandling af hesten.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at en 6-7 årig pony i en boks uden strøelse ikke var i stand til at rejse sig. En praktiserende dyrlæge har forklaret, at ponyen var meget afmagret og så afkræftet, at den ikke kunne rejse sig, at ponyens kropsvægt skønnedes kun at være 25 % af normal vægt, og at den havde sår på hoftehjørner og i hovedet af at ligge på et bart cementgulv. Dyrlægen aflivede straks ponyen. Lægges dette til grund, finder Rådet, at hesten har været udsat for højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe og at hesten ikke er huset, fodret, vandet og passet efter dens behov.

Det fremgår af dyreværnslovens § 1, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Af lovens § 2 fremgår, at dyr skal behandles omsorgsfuldt, herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at ponyen er behandlet groft uforsvarligt med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Ved Retten i Ringsted straffedes tiltalte med fængsel i 30 dage. Tiltalte straffedes for groft at have tilsidesat sine pligter efter dyreværnsloven. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-051-00012

Skrivelse af 30. juni fra politimesteren i Hillerød.

En beslagsmed blev anmeldt for at have stukket den spidse ende af grovfilen ind i siden på en hest under skoningen. Anmelder havde fra et vindue observeret beslagsmeden og oplyste, at hun havde set, at hesten var blevet urolig, og smeden, som havde venstre forben mellem benene, havde slået hesten på bagdelen med grovfilens flade ende og derefter ind i siden på den med den spidse ende. Beslagsmeden oplyste, at da hesten blev urolig, havde han stødt den

flade ende af grovfilen ind i siden på hesten og ikke den spidse, og derved var et gammelt sår brudt op. Hesten blev indenfor et par timer tilset af en dyrlæge, som vurderede at såret var opstået indenfor nogle timer og var cirkulært med en diameter på ca. 1 cm.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Rådet anmodes om en udtalelse om en eller flere af de nedennævnte handlinger indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling jfr. Dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1.

1. Slag mod hestens bugvæg med den flade ende af en grovfil af den type, som er beskrevet i politirapportens bilag 2 side 2 og delvis ses på foto bilag 5 billede nr. 2.
2. Slag mod hestens bugvæg med den spidse ende af en grovfil af den type, som er beskrevet i politirapportens bilag 2 side 2 og delvis ses på foto bilag 5 billede nr. 2.
3. Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger

Svar ad spørgsmål:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet udelukkende besvarer veterinærfaglige spørgsmål.

Ad 1: Rådet finder, at slag mod hestens bugvæg med den flade ende af en grovfil, som beskrevet, er uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1. Rådet skal dog bemærke, at der kan opstå situationer, hvor et slag med den flade side kan være nødvendigt af sikkerhedsmæssige årsager. Hvorvidt dette har været tilfældet i den givne situation, kan Rådet ikke, ud fra det foreliggende, afgøre.

Ad 2: Rådet finder, at slag mod hestens bugvæg med den spidse ende af en grovfil, som beskrevet, er groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §1.

Ad 3: Rådet har ingen yderligere bemærkninger.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 10.000 kr. for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk.1 jf. § 1.

2003-20-051-00013

Skrivelse af 18. juli fra politimesteren i Aalborg.

En fransk chauffør blev i Nordjylland standset af politiet med en hestetransportvogn indeholdende 4 heste, hvoraf de 3 var transporteret fra Belgien og den sidste fra midtjylland. Hestene skulle til Finland. De belgiske heste havde transportpapirer, medens den midtjyske ingen papirer havde med. Transportvognen var ikke godkendt til hestetransport, den udfærdigede ruteplan var ikke fulgt, og de 3 belgiske heste var fyldt med blødende sår. Fødevederedirektoratet stillede med 2 dyrlæger, der undersøgte transportvogn samt heste.

Vognens indretning var stærkt kritisabel, idet hestene ikke havde plads til at stå naturligt, men var tvunget til at stå med bagdelene imod den ene sidevæg og hovederne til siden på grund af de trange pladsforhold.

De 3 heste fra Belgien havde alle alvorlige blødende afskrabninger og dybe sår fra inventaret, ligesom de var dehydrerede og svedige. Der var kun 2 cirkulære ventilationshuller på ca. 10 cm i diameter foran på ladet og en smal sprække på max. 3 cm bagerst i vognen, hvilket ikke kunne holde temperatur og fugtighed nede på et acceptabelt niveau.

Transporten havde været undervejs i knapt 2 døgn. Chaufføren hævdede, at hestene hver 2.-3. time havde fået vand og foder, ligesom han hævdede, at der nord for Hamborg var sket en aflæsning med hvile, foder og vand i boks i ca. 24 timer. Han havde dog ikke indført notater vedr. dette i ruteplanen, ligesom hans fartskriver ikke var udskiftet efter reglerne og således ikke kunne sandsynliggøre hans køretid samt pauser.

Hestene blev sat på rekreation i en lejet stald under løbende dyrlægetilsyn og behandling og senere udleveret til forsvarlig videre transport.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Forekommer det sandsynligt, at chaufføren som forklaret, løbende under hestetransporten, der startede den 27. maj 2003 om aftenen, har givet de 3 heste, der blev transporteret fra Belgien, hvile, vand og foder, henset til den tilstand, som de 3 heste befandt sig i, da politiet stoppede hestetransporten den 29. maj 2003 kl. 18.30?

Svar ad 1:

Det fremgår af rapporten fra Fødevarerinspektatets dyrlæge, at der ved åbning af bagsmækken til transportvognen var en høj temperatur og luftfugtighed hos hestene, at eneste ventilationsmulighed var 2 cirkulære åbninger med en diameter på ca. 10 cm i ladets front og en sprække langs bagsmækken på højst 3 cm.

Bredden af ladet var 2,44 m, bringebommen var anbragt 55 cm fra den ene væg efterladende en bokslængde på 1,89 m til hestens krop.

Alle 4 heste stod således med halepartiet presset op mod den ene sidevæg og hovedet til siden, idet pladsforholdene ikke tillod hestene at stå i naturlig stilling.

Den brune hingst var våd af sved på hals og store dele af kroppen og virkede udmattet. Den havde en 7 gange 10 cm blodig dyberegående hudafskrabning på hoftehjørnet samt en 3 gange 20 gange 5 cm stor hævelse med delvis hudafskrabning på højre lår. På ydersiden af haleroden sås en 18 gange 4 cm stor hudafskrabning. Herudover var der mindre spredte friske og blodige afskrabninger.

De to hopper virkede ligeledes udmattede og havde hudafskrabninger omkring hale og på de ydre kønsorganer.

Den 4. hest pålæst i Danmark virkede umiddelbart frisk, men havde filtrede halehår p. g. a. alt for lidt plads i længderetningen.

Den tilkaldte praktiserende dyrlæge konstaterede herudover, at de 3 heste fra Belgien var dehydrerede. Hingsten havde feber, og den var støttehalt på højre bagben på grund af dens sår og hævelser.

Af de medsendte fotos fremgår ud over det beskrevne, at hestene generelt var smalle og havde lettere opkneben bug.

Lægges dette til grund, finder Rådet det ikke sandsynligt, at hestene under transporten løbende har fået hvile, vand og foder. Rådets vurdering er, at tildelingen af hvile, vand og foder på ingen måde har været tilstrækkelig, jf. bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 5a, stk. 2 og § 6, stk. 4.

Spørgsmål 2:

Har chaufføren under transporten af hestene behandlet dyrene forsvarligt og beskyttet dem bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe?

Spørgsmålet bedes besvaret dels for så vidt angår de 3 heste, der er transporteret fra Belgien, dels for så vidt angår den 4. hest, der blev afhentet i Jylland.

Svar ad 2:

Vedr. de 3 heste fra Belgien:

Hestene er transporteret på en sådan måde, at de på grund af transportvognens alt for trange pladsforhold har pådraget sig trykninger, sår og skader, ligesom der ikke har været den fornødne ventilation. Herudover fremstår de ved undersøgelsen udmattede, dehydrerede og med opkneben bug, som tegn på tildeling af vand, foder og hvile i utilstrækkelig mængde.

Rådet finder, at hestene således ikke er behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. punktum og bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 6 stk. 1, 2 og 7, 1. punktum

Vedr. den 4. hest afhentet i Nordjylland:

Hesten havde ikke opholdt sig så længe på bilen, at den havde udviklet skader, og den virkede frisk. Ved at blive transporteret med alt for lidt plads i længderetningen, så den ikke kunne stå i naturlig stilling, er hesten ikke beskyttet bedst muligt imod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr jf. dyreværnslovens § 1, 2 og 3, stk. 1 og bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 6, stk. 1, 2 og 7, 1. punktum.

Spørgsmål 3:

Såfremt spørgsmål 2 besvares benægtende, anmodes Rådet om at oplyse, om der er tale om grov uforsvarlig behandling af hestene eller eventuelt mishandling?

Spørgsmålet bedes besvaret dels for så vidt angår de 3 heste, der er transporteret fra Belgien, dels for så vidt angår den 4. hest, der blev afhentet i Skals.

Svar ad 3:

Se Svar ad 2.

Spørgsmål 4:

Indebærer lastvognskassens indretning, herunder dens mål, pladsforhold og ventilationsmuligheder, en forsvarlig behandling af de transporterede heste, hvor de er beskyttet bedst muligt mod smerte lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe?

Svar ad 4:

Lastvognens indretning med 1,89 m fra bringebom til den ene væg og 55 cm til den anden giver ikke voksne heste med stangmål fra 158 til 166 cm plads til at stå frit og i naturlig stilling, men gør, at de permanent tvinges til at ramme den ene sidevæg med bagenden og den anden med hovedet. Kassens indretning har således hindret hestene i at indtage en naturlig stilling og har hindret deres naturlige bevægelse resulterende i de påførte skader. Hestene er således ikke beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 3, stk. 1 og bekendtgørelse nr. 201 af 16, april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 5a, stk 1 og § 6, stk. 1, 2, 3, 1. punktum og 7, 1. punktum.

Spørgsmål 5:

Såfremt spørgsmål 4 besvares benægtende, anmodes Rådet om at oplyse, om indretningen af hestetransporten indebærer en grov uforsvarlig behandling af hestene eller eventuelt mishandling?

Svar ad 5:

Se Svar ad 4.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens slutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-051-00014

Skrivelse af 30. september fra politimesteren i Ringkøbing.

En hesteejer blev anmeldt og sigtet for overtrædelse af dyreværnsloven. Hans hest, en sort vallak på ca. 30 år, havde i ca. 6 år haft svulster ved øjnene, og svulsterne var gennem årene blevet større og større. Hesten var gennem årene tilset af 3 forskellige dyrlæger pga. problemet, sidst ca. 1½ måned før anmeldelsen, hvor dyrlæge D1 vurderede, at der ikke var tvivl om, at hesten burde aflives. I forbindelse med anmeldelsen og optagelsen af politirapporten blev dyrlæge D2 tilkaldt. Denne udtalte, at hesten – under hensyn til alderen – tilsyneladende var i en rimelig forfatning. Dog var det uacceptabelt, at den uden behandling gik rundt med de store svulster ved øjnene. Dyrlæge D2 anbefalede aflivning, og dette blev udført.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan det ud fra forklaringer og fotos vurderes, om hesten er påført smerte, lidelse, angst eller væsentlig ulempe?

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten med billedmateriale og erklæring af 12. august 2003 fra dyrlægen, at ponyen fandtes mager, men ikke kritisk dyrets alder taget i betragtning. Hud og hårlag fandtes i rimelig stand.

Hovene var for lange (især forhovene) og trængte kraftig til beskæring.

Ponyens almentilstand vurderedes at være uforstyrret, den gik rolig rundt og græssede under observationen.

Ved inderste øjenvinkel på begge øjne sås svulstdannelser udgående fra øjenslimhinden. Der sås ingen irritation på hornhinden, selve øjet var tydeligvis ikke involveret. Svulstdannelsen ved højre øje var en kugle med en diameter på ca. 5-7 cm. Der var kraftig rødme i den inderste del ved øjet som tegn på irritation/lokalbetændelse. Den yderst flade var skorpet og indtørret med revner.

Svulstdannelsen ved venstre øje var en kugle med en lang bred stilk. Svulsten var ca. 20 cm lang og havde en diameter på ca. 10 cm på det bredeste sted. Stilkens slimhinde havde en kraftig rødme inderst mod øjet, mens den yderste flade var indtørret, revnet, væskende og angrebet af maddiker.

Vurdering: Der var kun i meget begrænset omfang tegn på, at ponyen var påvirket af tilstanden. Svulsternes tilstand viste dog, at solen, vinden, fluer og andre insekter havde skadet dem kraftigt.

På grund af svulsternes størrelse og de beskadigelser, der var tilføjet dem, fandtes det uacceptabelt, at ponyen fortsat skulle gå med sådanne forandringer.

Hestens situation burde tidligere have været afhjulpet ved enten at være behandlet eller aflivet. Ved at gå i så lang tid med de store svulster ved øjnene har hesten ikke været behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med dens behov. Den har ved at gå med de store svulster været udsat for uforsvarlig behandling.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Kan der i givet fald siges noget om smertegraden?

Svar ad 2:

Det fremgår af erklæring af 12. august 2003 fra dyrlægen, at der kun i meget begrænset omfang var tegn på, at ponyen var påvirket af tilstanden.

Lægges dette til grund, kan smertegraden vurderes til at have været lav.

Spørgsmål 3:

Kan behandlingen af hesten karakteriseres som uforsvarlig?

Svar ad 3:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 4:

Hvilken behandling kunne der være foretaget?

Svar ad 4:

Der kunne være foretaget kirurgisk fjernelse, evt. i kombination med cryokirurgi og immunterapi.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte blev frikendt, idet retten fandt det betænkeligt at kende tiltalte skyldig, eftersom hesten var blevet plejet og passet, at det var svært for familien at træffe endelig beslutning om aflivning, at den tilsynsførende dyrlæge ikke fandt anledning til at gribe ind og at hesten kun i meget begrænset omfang udviste tegn på at være påvirket af tilstanden.

2003-20-051-00015

Skrivelse af 30. september 2003 fra politimesteren i Ringsted.

En berider rykkede voldsomt i biddet på en islandsk hest, som skulle læsses på trailer. Hesten havde et hingstebid på, idet den ikke umiddelbart ville læsses, og berideren fandt det derfor hensigtsmæssigt at give den et hingstebid på. Hesten begyndte at bløde ud af munden, og ejeren stoppede berideren. Senere samme aften så ejeren, at der kom blod og slim ud af hestens mund. Hesten var stille på folden og holdt sig for sig selv. To dage efter opdagede ejeren, at hesten havde en flænge i munden og tilkaldte dyrlæge. Forholdet blev anmeldt. Ved inspektion af hingstebiddet fandtes der intet unormalt ved dette. Ejeren oplyste, at berideren skulle hjælpe hende med hesten, som hun ville sætte i konkurrencer. Berideren havde prøvet hesten ude i skoven, og efterfølgende havde den vægret sig ved at gå i traileren, hvilket den ikke havde gjort tidligere. Berideren oplyste, at han ikke havde redet hesten hårdt i skoven

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt skaderne på hestens tunge må antages at hidrøre fra beriderens håndtering af hesten enten i forbindelse med ridning af hesten eller i forbindelse med læsning af hesten i en trailer.

Svar ad 1:

Det fremgår ikke af sagsakterne, at hesten udviste afværgereaktion ved pålægning af hingstebiddet. Det fremgår heller ikke, at der var blod fra munden eller på biddet, efter at berideren kom tilbage efter ridturen. Rådet konkluderer derfor, at der ikke var afværgereaktion eller blod. Rådet finder det derfor næppe sandsynligt, at hesten har pådraget sig skaden på tungen under ridningen.

Rådet har anmodet Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, om at vurdere de tilsendte billeder. Det vurderedes, at læsionerne var placeret ca. 12-14 cm fra tungespidsen, sårets dybde vurderedes til at være 3 cm. Tungelæsionen præsenteredes som et sår med skarpe rande. I sårets bund og stedvist på sårets flader iagttoges en let, mørk og tynd sårskorpedannelse. Langs sårrenden sås en millimeter tynd lys stribering, der sandsynligvis er udtryk for begyndende epithelial regeneration. Det vurderedes ikke, at såret var sæde for substansstab, idet fikseringen af tungen mod højre betingede, at sårrendene blev forskudt fra hinanden. Der kan ikke ses arvævdsdannelse i såret. På baggrund af det tilsendte billedmateriale vurderedes sårets alder til at være 2 døgn.

Lægges ovennævnte og fremsendte sagsmateriale samt det forhold at hesten ved voldsomme ryk i hingstebiddet i forbindelse med læsningen begyndte at bløde ud af munden til grund, finder Rådet det sandsynligt, at såret på tungen er opstået som følge af uhensigtsmæssig brug af hingstebiddet i forbindelse med læsning af hesten.

Spørgsmål 2:

I bekræftende fald anmodes om en udtalelse om, hvorvidt beriderens håndtering af hesten den 15. april 2003 indebar en uforsvarlig behandling af hesten, herunder om der derved har fundet mishandling eller en grovere uforsvarlig behandling sted, jf. dyreværnslovens §§ 1, 28, stk. 1 og 29, stk. 1.

Svar ad 2:

Ved at forsøge at læsse en hest ved gentagne gange at rykke hårdt i et hingstebid, således at hesten til sidst bløder ud af munden og med stor sandsynlighed pådrager sig den på billedet viste tungelæsion, finder Rådet, at hesten har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at hesten har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1.

Supplerende spørgsmål:

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Vil den på fotoene viste beskadigelse resultere i en umiddelbar stor blødning, som straks vil være synlig og danne tydelige spor på det underlag hvorpå hesten står, herunder på et gulv i en hestetrailer, hvor der ikke er halm, savsmuld el. lign.

Svar ad 1:

Da der mest sandsynligt er tale om et delvist revet sår, vil det ikke nødvendigvis resultere i en umiddelbar stor blødning. Der blev konstateret blod fra hestens mund efter anlæggelse af hingstebid.

Spørgsmål 2:

Hvor hurtigt vil blødningen ophøre, og vil skaden på et tidspunkt alene kunne ses ved, at der kommer slim ud af munden, og hvornår vil det ske.

Svar ad 2:

Blødning fra sår i mundhulen og af denne art er normalt kortvarig. Slimen set fra hestens mund er mest sandsynligt spyt, der som følge af læsionen og smerterne fra læsionen dannes i større mængder, som hesten har vanskeligt ved at synke. Smerterne fra læsionen vil øges i takt med udviklingen af den betændelsesreaktion, der vil opstå i det læderede væv. Der vil medgå flere timer, inden betændelsesreaktionen er fuldt udviklet.

Spørgsmål 3.1 – 3.3:

Der vedlægges diverse fotos af muler på islænderheste, og hvor mundens længde er vist med en tommestok til det sted hvor et bid normalt vil være beliggende.

Det bedes oplyst

3.1 - hvor langt fra tungespidsen det vedlagte hingstebid vil være når biddet er placeret i mundvigen

3.2 - om et bid der er beliggende i mundvigen vil kunne skade en tunge 12-14 cm fra tungespidsen

3.3 - om det er normalt, at en islænder rækker tunge ved læsning, eller på anden måde skubber tungen frem i munden.

Svar ad 3.1:

Ved lukket mund ligger tungespidsen frem til bagfladen af fortænderne. Et bid placeret ved mundvigen vil derfor være placeret 4-5 cm fra tungespidsen. Et bid vil imidlertid ofte være placeret længere bagtil end ved mundvigen på grund af træk fra hovedets seletøj.

Svar ad 3.2:

Da heste har stor bevægelighed af tungen, kan det ikke udelukkes, at en læsion forårsaget af et bid kan opstå 12-14 cm fra tungespidsen.

Svar ad 3.3:

Det er usædvanligt, at heste af islænderracen rækker tunge under læsning. Efter anlæggelse af et for hesten nyt og ukendt bid vil det ikke være usædvanligt, at hesten arbejder med tungen med bidet i munden og herunder skubber tungen langt frem i munden.

Spørgsmål 4:

Er det på de som bilag 12 fremlagte fotos viste sår fremkommet ved skæring eller knusning.

Svar ad 4:

Såret i tungen er mest sandsynligt opstået ved en kombination af knusning og rivning.

Spørgsmål 5:

Vil det på de som bilag 12 vedlagte fotos viste sår kunne fremkomme med såvel et skarpt som et ikke skarpt ”instrument”.

Svar ad 5:

Ja, jf. svar ad 4.

Spørgsmål 6:

Under hvilke forhold/hvorledes vil det vedlagte hingstebid kunne skære i en hests tunge således, at der fremkommer den viste beskadigelse.

Svar ad 6:

Dersom hesten har skubbet tungen langt frem ved åben mund og hingstebidet samtidig rammer tungen med stor kraft, kan tungen slimhinde sprænges, mens resten af læsionen kan opstå ved rivning (spaltning) forårsaget af den kraft, som bidet har udøvet mod den foran liggende del af tungen.

Spørgsmål 7:

Er det bekendt, at pågældende bid tidligere har givet anledning til tilsvarende beskadigelse.

Svar ad 7:

Dette er ikke Rådet bekendt.

Spørgsmål 8:

Er det forventeligt, at biddet skulle kunne give anledning til en skade, herunder den der fremgår af de fremlagte fotos.

Svar ad 8:

Nej, det er ikke forventeligt, men ved uhensigtsmæssig anvendelse kan der opstå læsioner i mundhulen.

Spørgsmål 9:

Har det betydning om hestens tænder er raspede eller ikke raspede

Svar ad 9:

Nej.

Spørgsmål 10:

Sårets alder bedes nærmere bedømt, og det bedes beskrevet hvilke enkeltheder på de fremlagte fotos der danner grundlag for konklusionerne om sårets alder.

Svar ad 10:

Der henvises til Rådets tidligere udtalelse af 20. februar 2004 i denne sag.

Spørgsmål 11:

Vil en islænder der har en beskadigelse som den viste på bilag 12 ved ridning kunne føles usædvanlig træg/ufølsom i munden

Svar ad 11:

En hest med en sådan læsion af tungen vil sandsynligvis søge at modsætte sig anlæggelse af bid i munden, idet anlæggelsen vil være smertevoldende. Anlægges biddet med tvang, vil hesten sandsynligvis udvise usædvanlige bevægelser af hovedet. Rådet kan ikke med nogen grad af sandsynlighed besvare spørgsmålet, om hesten ved ridning kunne føles usædvanlig træg/ufølsom mund.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved Østre Landsret frifundet, idet landsretten nærede betænkelighed ved at anse tiltalens rigtighed for bevist. Statskassen betalte sagens omkostninger for begge retter.

2003-20-051-00016

Skrivelse af 23. Oktober 2003 fra politimesteren i Frederikshavn.

To hopper på henholdsvis 8 og 6 år, gik på en mark med ekstremt forvoksede hove. Den otteårige hoppe flyttede sig meget modvilligt og kun en meget kort afstand, før den igen stod naglet til jorden. Hoppens bevægelser var stærkt besværede og forvoldte hoppen mange smerter, der medførte en hoppende gangart med højt løftet til kastende bevægelser af hovedet. Når hoppen stod stille, stod den med understillede bagben og forbenene strakt fremad for at aflaste hovene. Den 6 årige hoppe bevægede sig mere omkring, men ligeledes med en hoppende gangart. Overladt til sig selv, stod den med understillede bagben og fremstrakte

forben. Ejeren ville have hestene tilset af sin egen dyrlæge. Politiet og dyrlægen tilså hestene sammen. Dyrlægen udtalte, at det ville tage for lang tid at rette hovene og fandt, at hestene burde aflives, men mente, at der var meget godt kød på hestene, og at det ville være synd at lade dette gå til spilde. Dyrlægen kendte en slagter, som nok kunne komme indenfor en 14 dages tid. Dyrlægen fandt ikke, at hestene ville lide så meget mere ved at vente et par dage. Politiet besluttede at tilkalde kredsdyrlægen, idet de ikke fandt, at dyrene kunne gå i 14 dage før aflivning. Kredsdyrlægen pålagde, at dyrene straks blev beskåret og smertebehandlet, subsidiært aflivet. Ejeren valgte selv at aflive hestene med en bolt pistol, hvilket blev gjort under overværelse af kredsdyrlægen og politiet. Ejeren oplyste, at hestene aldrig var blevet beskåret. De var ikke vant til at blive håndteret.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Der skal anmodes om en udtalelse om, hvorvidt en manglende beskæring, som beskrevet indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eventuelt en mishandling eller groft uforsvarlig behandling.

Svar ad 1:

Det fremgår af kredsdyrlægens skrivelse af 3. september 2003, at den otteårige hoppe flyttede sig meget modvilligt og kun en meget kort afstand, før den igen stod naglet til jorden. Hoppens bevægelser var stærkt besværede og forvoldte hoppen mange smerter, der medførte en hoppende gangart med højt løftet til kastende bevægelser af hovedet. Når hoppen stod stille, stod den med understillede bagben og forbenene strakt fremad for at aflaste hovene. Den 6 årige hoppe bevægede sig mere omkring, men ligeledes med en hoppende gangart. Overladt til sig selv, stod den med understillede bagben og fremstrakte forben. Efter aflivningen blev længden af hovenes såleflade målt fra kanten af ballen til tåspidsen. Den 8 årige hoppe måltes til hhv. 29 cm på højre forhov, 32 cm på venstre forhov, 24 cm på højre baghov og 26 cm på venstre baghov. På den 6 årige hoppe blev de målt til: 32 cm på højre forhov, 29 cm på venstre forhov, 29 cm på venstre baghov og 27 cm på højre baghov. Hovene ses således ikke at være blevet beskåret gennem år. Det fremgår endvidere af sagens akter, at hestene aldrig er blevet beskåret.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at hopperne igennem flere år har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dyrene er således ikke behandlet omsorgsfuldt, under hensyntagen til deres adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendt praksis. Rådet finder, at de to hopper har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for ikke omsorgsfuld hovpleje på heste en bøde på 6.000 kr.

2003-20-051-00017

Skrivelse af 21. Oktober 2003 fra politimesteren i Svendborg.

Ved et ridestævne blev det konstateret, at en hest havde pådraget sig sår på begge sider af næseryggen noget højere end ved den normale placering af næsebånd. Sårene skulle angiveligt være fremkommet ved, at berideren, der stillede op i stævnet på den pågældende hest, havde benyttet en næserem med indvendigt påsatte jernnitter. Berideren benægtede at have benyttet en sådan næserem. På baggrund af forskellige vidnesbyrd blev berideren af Dansk Ride Forbunds Ordens- og Amatørudvalget idømt 2 års karantæne og en bøde på kr. 5.000,-. Kendelsen blev anket til Danmarks Idræts-Forbunds Appeludvalg, som imidlertid stadfæstede kendelsen. Efter medieomtale af sagen anmeldtes berideren til politiet for overtrædelse af dyreværnsloven.

Rådet udtalte:

Det Veterinære Sundhedsråd skal indledningsvist bemærke, at Rådet besvarelse alene er veterinærfaglig.

Spørgsmål 1:

Det fremgår af sagens materiale, at berideren den 4. august 2002 under et ridestævne angiveligt har forsynet sin hest med en næserem med indvendigt påsatte jernnitter, hvilket forårsagede store åbne sår på hestens næseryg. Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt ovennævnte forhold – såfremt det lægges til grund – indebærer en uforsvarlig behandling/grovere uforsvarlig behandling/ eller mishandling af dyr, jfr. dyreværnslovens §§ 1, 2, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1.

Svar ad 1:

Det fremgår af fotos i sagens akter, at hesten havde to hudafskrabningslignende læsioner, en på hver side af næseryggen, lokaliseret noget højere end den normale højde for placering af et næsebånd. I sagens akter forekommer flere fotos af et næsebånd med 8 indvendigt påsatte afrundede metalnitter. Lægges det til grund, at de pågældende læsioner er forårsaget af det affotograferede næsebånd, finder Rådet, at hesten har været påført smerte og væsentlig ulempe, samt at den ikke har været behandlet omsorgsfuldt. Rådet finder, at der er tale om uforsvarlig behandling af hesten, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Det ønskes endvidere oplyst, om sagens fakta giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2:

Nej

Supplerende spørgsmål:

Det Veterinære Sundhedsråd skal indledningsvist bemærke, at Rådets besvarelse alene er veterinærfaglig.

Spørgsmål 1:

Er de to hudafskrabningslignende læsioner, der fremgår af sagens bilag 6 og 7, placeret samme sted på hestens næse som det næsebånd, hesten er forsynet med på bilag 33.

Svar ad 1:

Ja. Læsionerne, som fremgår af bilag 6 og 7, er lokaliseret præcist ud for det område af næseryggen, hvorpå næsebåndet på billedet i bilag 33 er placeret. Den gråmelerede plet midt på næseryggen lokaliseret lidt distalt for læsionerne i bilag 6 og 7 er netop synlig distalt for næsebåndet på billedet i bilag 33.

Spørgsmål 2:

Er brugen af et næsebånd med indvendigt påsatte jernnitter som det i sagen foreliggende, jf. sagens bilag 8-10, en uforsvarlig behandling af dyr.

Svar ad 2:

Ja. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 3:

Kan de to hudafskrabningslignende læsioner, der fremgår af sagens bilag 6 og 7, være forårsaget af, at hesten har overnattet i en transportvogn, påført grime.

Svar ad 3:

Rådet finder, at dette er lidet sandsynligt. Næsebåndet på en grime er typisk placeret langt mere distalt end der, hvor læsionerne i sagen er lokaliseret. Læsionernes lokalisering på hver sin side af næseryggen og i samme niveau er forenelig med, at de er forårsaget af et stramt næsebånd, hvor nitter vil udløse den største læsion på de to udvendige vinkler på næseryggen, idet presset mod huden netop på denne lokalisering vil være mest udtalt.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 3.000 kr.

5.2 Dyreværnssager vedrørende kvæg

2003-20-052-00036

Skrivelse af 10. december 2002 fra politimesteren i Holstebro.

En landmand blev anmeldt for mishandling og vanrøgt af sin ammekobesætning, hvoraf nogle var udegående, andre stod i bindestald og andre var i en ungdyrsstald. Herudover fandtes der på gården en slagtesvinestald med 500 slagtesvin.

Forholdene for de udegående og de, der var placerede i bindestalden, var ikke optimale, men anmeldelsen angik ungdyrsstalden, hvor alle dyrene viste sig at være døde. Der fandtes minimum 62 døde kreaturer, som var døde over en periode på 3-4 måneder.

Ejeren oplyste, at han om sommeren fandt 4 kreaturer døde. Dette fund fik ham til at "gå i baglås", og han blokerede døren til stalden og var siden ikke derinde og foretog sig intet for at fodre og passe de overlevende. Alle øvrige dyr afgik således efterhånden ved døden og gik i forrådnelse. Han oplyste, at der havde været liv inde i stalden i lang tid, men disse livstegn ophørte efterhånden. Der bredte sig en stank fra de rådende dyr. Adspurgt af kone og børn om lugten svarede ejeren, at det var gylletanken, der lugtede i sommervarmen.

Ejeren angav et dårligt ægteskab og travlhed med høst og efterårsarbejde som medvirkende til, at det var gået så galt.

Ved undersøgelsen af de døde kreaturer, fandt man alle grader af forrådnede kreaturer lige fra kun knoglerester til sammenhængende kadaverøse kroppe. Der fandtes hårboller, knoglerester samt øremærker i de sidst døde kreaturer som tegn på, at de havde ædt af de døde artsfæller. Der havde hele tiden været vand i vandkopperne hos dyrene men intet foder. Der blev ikke ved de efterfølgende undersøgelser fundet tegn på sygdomme, der kunne have forårsaget de mange dødsfald.

Ejeren fik efterfølgende psykologhjælp og der blev foranstaltet hjælp til pasning af den øvrige besætning.

I forbindelse med sagen imod landmanden anmodede politimesteren Rådet om på baggrund af tilsendte sagsakter at besvare 2 spørgsmål .

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Idet oplysningerne i obduktionserklæringen og sigtedes egen rapportforklaring ønskes lagt til grund, skal jeg anmode om en udtalelse, herunder om forholdet kan betegnes som groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling?

Svar ad 1:

Af obduktionsattesten fremgår, at de ca. 62 kreaturer er døde over en længere periode af ugers, sandsynligvis måneders varighed. Formaverne på de obducerbare kadavere indeholdt hår, hårboller, knoglerester og plasticøremærker som tegn på, at de længst levende har forsøgt at ernære sig ved at slikke og æde af de døde artsfæller. Alle dyrene var stærkt afmagrede. Der blev ikke påvist specifikke dødsårsager, men samtlige fund peger i retning af langvarig og svær protein- og energimangel som årsag til dødsfaldene.

Af sigtedes forklaring fremgår, at han før høst fandt 4 døde dyr i stalden og efterfølgende afspærrede stalden og undlod at fodre. Han foretog sig herefter intet i stalden og var ikke siden derinde. Han havde bemærket, at der var liv i stalden i lang tid, men dette ophørte efterhånden. Der har under hele perioden været vand i de automatiske drikkeopper i stalden.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at ejeren ved sin handlemåde med undladelse af fodring og tilsyn med dyrene har udsat disse for den højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og ikke behandlet dem omsorgsfuldt, herunder fodret og passet dem efter deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Rådet vil betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling.

Spørgsmål 2:

Endvidere skal jeg anmode om en udtalelse om, hvorvidt rettighedsfrakendelse bør komme på tale?

Svar ad 2:

Rådet skal indledningsvis anføre, at en evt. frakendelse af retten til at eje, bruge, passe eller beskæftige sig med dyr udelukkende må bero på en juridisk vurdering og dermed overlades til domstolene. Rådet finder dog på baggrund af sagens grove karakter, at overvejelser vedrørende en sådan rettighedsfrakendelse burde komme på tale, jf. dyreværnslovens § 29.

Afgørelse:

Tiltalte gårdejer blev kendt skyldig og straffet med betinget fængsel i 40 dage.

Tiltalte skulle undergive sig psykiatrisk behandling, samt udføre ulønnet samfundstjeneste i 60 timer.

Tiltalte blev for bestandigt frakendt retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med levende dyr i produktionsmæssig øjemed.

Retten lagde blandt mere udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd til grund for sin afgørelse.

2003-20-052-00037

Skrivelse af 10. januar 2003 fra politimesteren i Assens.

Ved ankomsten til et kreaturslagteri fandtes 2 køer liggende på ladet af transportvognen ude af stand til at rejse sig. De 2 køer var fra 2 forskellige ejere. Forholdet anmeldtes af den modtagende dyrlæge, idet både chauffør og dyrenes 2 ejere anmeldtes for overtrædelse af henholdsvis bekendtgørelsen om beskyttelse af dyr under transport og overtrædelse af dyreværnsloven grundet for sen indgriben under sygdomsforløbet i besætningen.

Ko nr. 1, en ca. 4 år gammel ko, var ved ankomsten ude af stand til at rejse sig ligesom den ikke kunne løfte hoved eller ben, der alle faldt modstandsløse tilbage, når de løftedes. Den lå fladt på siden.

Ko nr. 2, en ca. 3½ år gammel ko, var også ved ankomsten ude af stand til at rejse sig og kunne ikke løfte hoved eller ben. Også den lå fladt på siden.

Af anmeldelserne fremgår, at begge køer var lidende af fremskreden afmagring og en generel tilbagedannelse af muskelvæv (atrofi), og ved ankomsten var de døende af afkræftelse (kakeksi). Ingen af køerne havde været afsondret fra de øvrige under transporten.

Begge ejere af køerne vedgik, at køerne var afmalkede køer i dårlig foderstand, men ingen af køerne havde vist tegn på afkræftelse eller sygdom i besætningerne. Der havde ikke været problemer i form af bevægelsesforstyrrelser eller tegn på smerter, der kunne give anledning til at tro, de var syge, og der havde ikke været problemer med at få dem læsset på vognen.

Chaufføren oplyste ligeledes, at der ikke havde været problemer ved læsningen. Dyrene var placeret 4-5 løsgående køer sammen mellem hvert skillerum. Dyrene var iagttaget under læsningen, og han havde bedømt dem som egnede til transport, da der ikke havde været noget usædvanligt ved dem. Han mente ikke, at han på nogen måde kunne have forudset, at dyrene ville falde om under transporten. Han ville ikke afvise, at det, at køerne var magre, kunne have været medvirkende til, at de var faldet og måske trådt ned af de øvrige. Han oplyste, at han ikke havde bemærket noget unormalt under transporten og benægtede, at denne skulle have været voldsom.

Der er ikke foretaget obduktion eller vejning af de sagen omhandlende køer. Af medsendte fotos ses begge køer at være magre og stærkt tilsmudsede af frisk gødning, savsmuld og blod fra aflivningen.

Fra samme transport havde 3 køer ved slagtingen friske udbredte trykninger på hele kroppen tydende på transportskader efter en uforsvarlig transport.

I forbindelse med sagerne udbeder anklagemyndigheden sig Rådets svar på 6 enslydende spørgsmål til anmeldelserne overfor køernes ejere. Herudover udbedes Rådets besvarelse af 4 spørgsmål i forbindelse med anmeldelsen mod chaufføren, der var ansvarlig for transporten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Vil den beskrevne transport kunne karakteriseres som forsvarlig?

- Kan det i benægtende fald beskrives, hvorfor koen ikke bør transporteres som nævnt.

Svar ad 1:

Af sagsakterne fremgår, at koen ved ankomsten til slagteriet var liggende på siden, ude af stand til at rejse sig ligesom den ikke kunne løfte hoved eller ben. Koen beskrives som stærkt afkræftet og døende, hvorfor den aflives straks. Koen beskrives i anmeldelsen som lidende af fremskreden afmagring og generel tilbagedannelse af muskelvæv (atrofi), og den var ved ankomsten døende af afkræftelse (kakeksi). Koen har ikke under transporten været afsondret fra de øvrige. Der er ikke foretaget obduktion eller vejning af koen til nærmere beskrivelse af dens tilstand og evt. sygdom.

Af vidneforklaring fra ejer og chauffør fremgår, at der ikke har været tale om sygdom eller noget unormalt i besætningen eller ved pålæsningen. Koen var anbragt løsgående sammen med 3-4 andre køer imellem skillerum.

Af de medsendte fotos fremgår, at koen er mager og tilsmudset med frisk gødning, savsmuld og blod fra aflivningen.

Lægges ovennævnte til grund, ser Rådet sig ikke i stand til at udtale sig om, hvorvidt transporten kan karakteriseres som uforsvarlig. Det fremgår ikke af det forelagte, hvorvidt der er tale om sygdom hos koen eller uheld eller andet stammende fra transporten

Lægges oplysningerne vedr. koens normale tilstand ved pålæsningen til grund, finder Rådet, at forsvarligheden af transporten afhænger af koens anbringelse på vognen, af størrelsen af de dyr, hvormed den samtransporteres og af, om der under transporten er foregået noget voldsomt, der har kunnet afstedkomme koens fald og senere nedtrampning.

Spørgsmål 2:

Kan det på baggrund af den modtagende dyrlæges undersøgelse af koen antages, at koen er fodret tilstrækkeligt?

Svar ad 2:

Af dyrlægens anmeldelse fremgår, at koen ved ankomsten er svag og med tilbagedannet muskulatur og manglende underhudsfedt. Det ses ikke undersøgt, hvorvidt koen er fodret tilstrækkeligt, og der er ikke foretaget obduktion for at fastslå årsagen til koens afmagrede tilstand.

Det fremgår heroverfor af ejerens oplysninger, at koen har været højtydende og ikke har udvist tegn på sygdom i besætningen, ligesom ejeren anser afmagringen som forårsaget af mælkeproduktionen.

Lægges dette til grund, kan Rådet ikke udtale sig om, hvorvidt koens afmagrede tilstand skyldes utilstrækkelig fodring.

Spørgsmål 3:

Kan pleje og pasning i øvrigt antages at have været tilstrækkelig?

- Kan det i benægtende fald beskrives, hvori manglerne består.

Svar ad 3:

Med henvisning til svar ad 1 og 2 kan Rådet ikke udtale sig med nogen grad af sikkerhed vedr. pleje og pasning.

Spørgsmål 4:

Kan der sammenfattende siges at foreligge uforsvarlig behandling af dyr?

- I bekræftende fald, hvori ligger den uforsvarlige behandling

Svar ad 4:

Se svar ad 1, 2 og 3.

Spørgsmål 5:

Kan forholdet have karakter af mishandling?

Svar ad 5:

Se svar ad 1, 2 og 3.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej.

Ved skrivelse af 10. januar 2003 fra politimesteren i Assens blev der fremsendt et supplerende spørgetema i ovennævnte sag:

Spørgsmål 1:

Vil de omhandlende køer kunne betragtes som egnede til transport?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at hverken ejere eller chauffør ved pålæsningen fandt noget usædvanligt ved køerne, udover at de var magre. Chaufføren oplyser, at han på ingen måde kunne forudse, at dyrene ville falde om under transporten. Der er ikke hverken i anmeldelse eller øvrige sagsakter redegjort præcist for, hvordan køerne var placerede på vognen, udover at de ikke var afsondrede fra de øvrige dyr. Der er heller ikke påvist nogen sygdom som årsag til dyrenes afkræftede tilstand ved ankomsten.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke udtale sig om, hvorvidt køerne var transportegnede, jf. Bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport af 16-04-1993, §13, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Kan det antages, at køerne er påført unødigt lidelse på grund af transporten?

Svar ad 2:

De 2 køer blev ved ankomsten til slagteriet fundet ude af stand til at rejse sig, var slappe og betegnedes som døende af afkræftelse.

Lægges dette til grund, finder Rådet, at køerne under transporten er påført smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Det oplyses i anmeldelsen, at 3 køer fra samme transport ved slagtingen havde udbredte trykninger på hele kroppen tydende på en voldsom transport.

Såfremt det kan eftervises, at en sådan har fundet sted, finder Rådet, at dyrene er blevet transporteret under sådanne forhold, at de kunne komme til skade og blive påført unødigt lidelse, jf. bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport af 16. april 1993, §14, stk. 7.

Spørgsmål 3:

Vil den beskrevne transport kunne betegnes som forsvarlig?

Svar ad 3:

Hvis oplysningerne vedr. køernes normale tilstand ved pålæsningen lægges til grund, finder Rådet, at forsvarligheden af transporten afhænger af køernes anbringelse på vognen, af størrelsen af de dyr, hvormed de samtransporteredes og af om der under transporten var foregået noget voldsomt, der har kunnet afstedkomme køernes fald og senere nedtrampning, jf. svar ad 1 og 2.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Nej.

Afgørelse:

Påtalen mod de to sigtede blev opgivet, da videre forfølgning ikke kunne forventes at føre til domfældelse. Ved afgørelsen blev der navnlig lagt vægt på udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd.

2003-20-052-00038

Skrivelse af 6. februar 2003 fra politimesteren i Holstebro.

I begyndelsen af januar måned 2003 befandt 69 kreaturer sig på en 36 tønder land stor fold med adgang til overdækket tørt leje i en tidligere svinestald, der stadig var indrettet til formålet med gange og skillerum. Kreaturerne havde adgang til svinestalden gennem en almindelig stalddør. Kreaturerne havde ikke benyttet svinestalden til at søge ly for vejrliget. I efteråret 2002 havde kreaturerne haft adgang til en stor lade, hvor indgangen var en stor port. Laden havde kreaturerne benyttet. Den var imidlertid taget i anvendelse til andet formål, hvorefter arrangementet med svinestalden var taget i anvendelse.

Kreaturerne havde altså villet søge ly i bygning, når adgangsforholdene var afpasset efter deres behov.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Idet det lægges til grund, at ejeren af en ejendom i dagene op til den 7. januar 2003 på sin ejendom har haft 69 kreaturer til at opholde sig udendørs døgnet rund i vintervejr, fordi kreaturerne ikke ville benytte en dør til en staldbygning, hvor de kunne søge tørt leje, anmodes Rådet om en udtalelse med hensyn til, om arrangementet kan betegnes som uforsvarlig behandling af kreaturerne.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at 69 kreaturer i begyndelsen af januar måned 2003 befandt sig på en 36 tønder land stor fold med adgang til overdækket tørt leje i en tidligere svinestald, der stadig var indrettet til formålet med gange og stier. Kreaturerne havde adgang til svinestalden

gennem en almindelig stalddør. Kreaturerne havde ikke benyttet svinestalden til at søge ly for vejrliget. I efteråret 2002 havde kreaturerne haft adgang til en stor lade, hvor indgangen var en stor port. Laden havde kreaturerne benyttet. Den var imidlertid taget i anvendelse til andet formål, hvorefter arrangementet med svinestalden var taget i anvendelse.

Om vinteren skal udegående kreaturer have adgang til at søge ly på overdækket, tørt strøet leje. Pågældene faciliteter skal være indrettet på en sådan måde, at de tilgodeser dette krav og virker efter hensigten.

Rådet finder ikke, at den i sagen beskrevne stald på grund af den snævre adgang gennem en smal dør samt staldens fysiske indretning med opdeling i stier med smalle gange opfylder dette krav. Staldens indretning har resulteret i at kreaturerne ikke har benyttet stalden. Rådet finder det ikke muligt for 69 kreaturer at finde ind i og benytte en sådan stald, bl.a. på grund af rangorden og dominante dyr.

Ved at undlade at sikre, at kreaturerne havde adgang til en til formålet indrettet bygning, som kreaturerne ville benytte, således at de kunne søge ly på overdækket, tørt strøet leje, finder Rådet, at kreaturerne har været udsat for uforsvarlig behandling jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Rådet skal endvidere henvise til DyreværnsRådets og Det Veterinære Sundhedsråds fællesudtalelse af 14. december 2001, om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr.

Afgørelse:

Politimesteren undlod at rejse tiltale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Afgørelsen skyldes at der aldrig har været rejst en formel sigtelse mod den pågældende, men alene er blevet givet anvisninger.

2003-20-052-00039

Skrivelse af 23. januar fra politimesteren i Kalundborg.

Ejeren af en kvægbesætning blev meldt til politiet den 10. december 2001. Det fremgik af politiets og Fødevareregionens rapporter, at der var meget rodet i og omkring staldene. Det flød med bygningsaffald, værktøj, redskaber og maskiner m.m. i og omkring gården. I en kombineret dybstrøelses- og spaltstald gik en stor flok køer og ungkreaturer. Mange af sidepladerne på stalden var helt eller delvist ødelagte, to store porte var erstattet af hegn og vinduerne var fjernet. Der var derfor ikke mulighed for at søge læ for vinden i stalden. I et skur ved siden af løsdriftstalden gik 5 små kalve i dybstrøelse. Skuret, der var meget højt, havde et tag og 3 vægge. Kalvene kunne ikke søge læ for vinden i skuret. I overensstemmelse med Fødevareregionens pålæg fremsatte politiet til ejeren en række påbud.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Idet det lægges til grund, at der i en kombineret dybstrøelses- og spaltstald, hvor der befandt sig en stor flok køer og ungkreaturer, og hvor stalden på grund af ødelagte sideplader,

manglende ruder i vinduerne, og porte som var erstattet med hegn, ikke kunne yde tilstrækkelig læ for vind nogen steder i stalden, spørges om dette indebærer en uforsvarlig, en groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens § 28 og § 29?

Svar ad 1:

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene ikke er behandlet forsvarligt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Idet det lægges til grund, at der i et skur placeret ved siden af løsdriftstalden, hvor der gik 5 kalve på dybstrøelse, og som bestod af 3 vægge og et loft, der var konstrueret på en sådan måde, at der var relativt højt til loftet i forhold til dybden af stalden, hvilket gav en meget stor åbning i forhold til liggearealet således, at der ikke kunne etableres ordentlig læ for de 5 kalve, spørges om dette indebærer en uforsvarlig, en groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens § 28 og § 29?

Svar ad 2:

Se svar ad 1

Spørgsmål 3:

Idet det lægges til grund, at én af kalvene var meget mager, grænsende til afmagret og havde tegn på diarré, da den var tilsølet af afføring på bagparten, spørges om dette indebærer en uforsvarlig, en groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens § 28 og § 29?

Svar ad 3:

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene ikke er behandlet forsvarligt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, idet den på et tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet burde have været tilset og behandlet af en dyrlæge.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Nej

Afgørelse:

Ejeren af besætningen vedtog udenretsligt en bøde på 2.000 kr.

2003-20-052-00040

Skrivelse af 7. februar 2003 fra politimesteren i Nakskov.

Ved det levende syn på et slagteri fandtes en kos højre horn at være vokset ind igennem huden et par cm nedenfor øjet. Leverandøren oplyste, at koen havde gået ude i længere tid, og at han havde overset problemet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Anser Rådet, at koen ved at have udviklet det i anmeldelsen beskrevne horn, hvorved dette havde penetreret huden og det underliggende knoglevæv i en dybde af 35 mm, er blevet behandlet omsorgsfuldt og forsvarligt og derved beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte ko og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af højre horn fandtes dette at have forårsaget indtrængning i dyrets hoved 2,5 cm nedenfor højre øje. Efter gennemsavning af penetrationsområdet fandtes dette at udgøres af en cirkulær kanal med en dybde på 3,5 cm og dækket af et 2 mm tykt sårhelingsbindevæv. Dannelsen af kanalen havde medført en kanalformet tilbagedannelse af det underliggende knoglevæv, således at afstanden til den underliggende sinus var reduceret til 0,5 cm. Indvæksten af hornet igennem huden og 3,5 cm ned i den underliggende knogle har pågået over flere måneder. Koens situation burde for længst have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at tilkalde en dyrlæge med henblik på afhorning af koen. Under sygdomsforløbet i besætningen har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at koen ikke er behandlet omsorgsfuldt og forsvarligt. Rådet finder, at koen har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, sidste punktum.

Spørgsmål 2:

Hvis nej til spørgsmål 1: Er transporten til slagtehuset, så foretaget på en sådan måde, at koen er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Svar ad 2:

Såfremt koen har været adskilt fra de andre dyr under transporten, finder Rådet, at koen er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Såfremt koen ikke har været adskilt fra de andre dyr under transporten, finder Rådet ikke, at koen er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Spørgsmål 3:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 1:

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Sigtede ejer af koen vedtog udenretligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-052-00041

Skrivelse af 28. januar fra politimesteren i Ribe.

En tyr indgik i en byttehandel, hvor der i bytte skulle leveres en ikke-drægtig 2-års kvie. Efterfølgende erfarede tyrens tidligere ejer, at den leverede kvie dels var drægtig og dels havde et meget vanskeligt temperament. Byttehandelen forlangtes annulleret, men tyrens nye ejer trak tiden og, da tilbagebytningen endelig efter 13-14 uger blev effektueret, fandtes tyren afmagret og sløv. Ved hjemkomsten blev tyren undersøgt af en dyrlæge, der konstaterede, at tyren var afmagret og utrivelig og havde lange klove. Herudover konstateredes et stærkt angreb af lungeorm. Tyren blev behandlet for lungebetændelse.

Forholdet blev anmeldt som vanrøgt af tyren og herudover krævedes erstatning svarende til tyrens oprindelige værdi samt påløbne udgifter til transport og dyrlæge. Anmeldte benægtede vanrøgt og at der kunne være tale om erstatning. Han hævdede, at tyren havde været lille og svag fra starten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Jeg anmoder om en udtalelse om, hvorvidt behandlingen af tyren i nævnte tidsrum – eventuelt i slutningen af perioden – på grundlag af en erklæring fra en dyrlæge og de af tyren tagne fotos kan anses for, at have været omsorgsfuld, og om dyret har været fodret og passet – herunder vedrørende klove og behandling mod orm – under hensyntagning til dets fysiologiske og sundhedsmæssige behov.

Svar ad 1:

Det fremgår af medsendte fotos og af dyrlægeerklæringen, at tyren var mager uden synligt eller føleligt fedtlag på ribbenene og med fremstående tværtappe på lændehvirvlerne. Vommen var indsunken og klovene var lange. Der var ved hjemkomsten påvist store mængder af lungeormelarver i en gødningsprøve. Tyren var behandlet for lungebetændelse et par gange og dyrlægen vurderede, at tyrens lungekapacitet var nedsat.

Der er i sagen ingen oplysninger, der angiver, at tyren ved byttehandelens indgåelse ca. 3 måneder forud, skulle have været mager, ligesom der ikke ses foretaget nogen form for dyrlægeundersøgelse eller behandling af tyren hos den nye ejer.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at den nye ejer på et tidligere tidspunkt burde have fået tyren tilset og behandlet af en dyrlæge. Ved at undlade dette har tyren ikke været behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige behov, og på den måde er den ikke beskyttet bedst muligt imod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Giver sagens fakta Rådet anledning til yderligere bemærkninger?

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Sigtede ejer af besætningen vedtog udenretligt en bøde på 2.000 kr.

2003-20-052-00042

Skrivelse af 20. februar 2003 fra politimesteren i Nykøbing Falster.

En gårdejer overtog en ejendom med en malkekvægsbesætning på ca. 100 malkekøer og opdræt. Efter ca. halvandet år anmeldtes gårdejeren for mishandling af dyrene, idet der lå mange ophobede døde dyr på ejendommen. Ved gennemgang af besætningen i forbindelse med anmeldelsen fandtes køerne inde i stalden stort set i orden, bortset fra en død ko på spalterne, en død spædkalv og en syg kalv med lungebetændelse. Tre køer fandtes at halte på et ben.

Udenfor fandtes en ko liggende ude af stand til at rejse sig og i dårlig forfatning og med høj feber. Koen havde ligget samme sted i ca. 6 dage uden, at der var tilkaldt dyrlæge. Der havde ikke været dyrlæge i besætningen i det sidste ca. halve år. Den tidligere dyrlæge havde sagt klienten op p.g.a. manglende betaling af dyrlægeregningerne.

I en cementeret køresilo/møddingsplads fandtes en stor bunke døde køer og kalve. Mange havde været døde i adskillige uger. Der var ikke afhentet døde dyr fra ejendommen i ca. ½ år. Ved gennemgang af besætningslister sås 87 køer og kalve døde siden overtagelsen, og der manglede ca. 30 dyr, der var udmeldt som døde og leverede til destruktion, men aldrig var blevet bestilt afhentet.

Ejeren mente, at besætningen ved overtagelsen var ødelagt på grund af fodring med et sodapræpareret foder, der skulle have givet svidninger i hals og mund på dyrene og været årsag til de mange dødsfald, der skulle være sket meget pludseligt, idet dyrene døde mellem hænderne på dem. Af rekvirerede dyrlægeregninger fremgår ikke noget, der kan bestyrke denne antagelse som årsag til dødsfaldene, og de fleste dyr er døde fra ca. 7 måneder efter overtagelsen af gården og frem til anmeldelsesdagen.

I forbindelse med forberedelse af dyreværnsagen anmodedes Rådet om at besvare nogle spørgsmål.

Rådet udtalte:

Det bedes af udtalelsen fremgå om den udviste adfærd overfor dyrene kan betegnes som uforsvarlig, vanrøgt, groft uforsvarlig eller mishandling.

Spørgsmål 1:

Hvis der var tale om foderstofproblemer som beskrevet ville disse så resultere i, at dyrene – såvel voksne dyr som kalve – døde indenfor en kort periode, og i bekræftende fald, hvor kort en periode?

Ville samtlige dyr udvise de samme symptomer som følge af pågældende foderstofproblemer?

Ville dyrene lide uforholdsmæssigt uden at blive tilset af en dyrlæge?

Giver spørgsmålene anledning til bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 1:

Sigtede anfører, at hun ved overtagelsen af besætningen den 26 januar 2000 fik en besætning, der var udsat for sygdom, der skyldtes fodring med et sodapræpareret foder, der havde givet svidninger i hals og mund, og som gjorde, at dyrene nærmest døde mellem hænderne på dem.

Efter gennemgang af sagens akter, herunder kopi af dyrlægeregninger fra 30. januar 2000 til 26. december 2001, hvor sidste besøg af dyrlæge fandt sted, samt besætningslister, der beskriver hvilke dyr, der er døde og tidspunktet for dødsfaldene, finder Rådet ikke grundlag for at antage, at omtalte ikke nærmere beskrevne foderstofproblem ligger til grund for de mange dødsfald.

Rådet baserer sin vurdering på dels det faktum, at der ikke på dyrlægeregningerne findes diagnoser eller behandlinger, der tyder i den retning og dels det faktum, at i besætningslisterne er 60 kreaturer ud af de 87 døde ikke tilstede i besætningen ved overtagelsen. Herudover ses, at af de 37 døde køer er de 31 køer døde efter den 1. september 2000, altså mere end 7 måneder efter, at den beskrevne påvirkning fra foderet skulle have fundet sted. Skulle foderfejlen have fundet sted, medens sigtede fodrede dyrene, finder Rådet ingen angivelser af symptomer eller diagnoser, der kan danne baggrund for en sådan antagelse.

Rådet finder det på den baggrund ikke muligt at besvare den del af spørgsmålet, der vedrører over hvor kort en periode eller med hvilke symptomer dyrene er døde.

Rådet finder det dog stærkt betænkeligt, at sigtede, der efter den 26. december 2000, hvor sidste tilkald af dyrlæge fandt sted, har ca. 55 dødsfald uden at dette har foranlediget tilkald af dyrlæge og Rådet anser det for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Spørgsmål 2:

Ved Fødevarerinspektoratets inspektion på stedet den 7. juni 2001 fandtes staldens forreste gyllekanaler i såvel malkekvægsafsnittet som i ungdyrsafsnittet tilstoppede, ligesom der ingen strøelse var i sengebåsen hos køerne.

Vil den forringede standard i stalden have betydning for den omsorgsfuldhed der skal udvises overfor dyrene, herunder deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov?

Giver spørgsmålet anledning til bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 2:

Rådet finder i sagsakterne intet udover det i spørgsmålet anførte vedrørende gyllekanaler samt manglende strøelse i sengebåse hos køerne til bedømmelse af staldens og pasningens standard. Der er således ikke oplysninger om, at køerne skulle være tilsmudsede eller have specielle sygdomme, der kan relateres til staldens standard. Det angives i Bilag 24, at køer og ungdyr i stalden findes i rimelig foderstand og ikke udviser nogen form for vanrøgt.

Lægges dette til grund finder Rådet således ikke holdepunkter for at fremkomme med en udtalelse om, hvorvidt staldens standard her har betydning for den omsorgsfuldhed, der skal udvises overfor dyrene, men Rådet skal generelt anføre, at alle dyr skal passes i overensstemmelse med deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 3:

Ved Fødevarerinspektionens inspektion den 7. juni 2001 fandtes 1 spædkalv død i boksen. Kalven havde været i live ved morgenfodringen. I naboboksen lå en kalv med hyperventilation. I malkeafsnittet fandtes en død ko, hvis hud var opløst og skrabet af i store områder på grund af tråd og gødning fra de øvrige køer. Koen skønnes at have været død i mindst 14 dage. Pågældende dyr havde ikke været tilset af dyrlæge.

Har dyrene lidt uforholdsmæssigt uden at blive tilset af dyrlæge og eventuelt behandlet?

Giver spørgsmålet anledning til eventuelle bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 3:

Lægges det i spørgsmålet anførte samt sagens akter i øvrigt til grund, finder Rådet, at kalvene med stor grad af sandsynlighed ved ikke at være blevet tilset og behandlet af en dyrlæge, da de blev syge, har været udsat for den høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og ikke er blevet passet omsorgsfuldt under hensyntagen til deres sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Rådet anser forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Sagen giver intet grundlag for udtalelse vedrørende den døde ko.

Spørgsmål 4:

Ved inspektionen den 7. juni 2001 lå en ko op ad hegnet udenfor stalden. Den havde ligget der fra den 1. eller den 2. juni. Ifølge sigtede havde koen fået en fibersprængning i stalden, da de øvrige køer havde sprunget på hende. Koen var blevet vandet og fodret på stedet. Af lejet fremgik det tydeligt, at koen ikke havde været vendt, mens den havde ligget der. Koen havde

gravet sig ned i lejet og lå i sin egen gødning. Forsøg på at rejse/vende koen blev opgivet. Koen var ikke tilset af dyrlæge.

Har koen lidt uforholdsmæssigt uden at blive tilset af dyrlæge og eventuelt behandlet?

Giver spørgsmålet anledning til eventuelle bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 4:

Lægges det i spørgsmålet anførte samt sagens øvrige akter, herunder fotos, til grund, finder Rådet, at koen ved at være bragt ud af stalden og anbragt i 6 dage ude af stand til at rejse sig eller vende sig, med en temperatur på 40,4 ° C og uden tilkald af en dyrlæge, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet anser forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Spørgsmål 5:

Ved inspektionen den 7. juni 2001 fandt man på en cementeret møddingsplads bag staldbygningen et antal døde dyr, der lå i en bunke, hvor flere af dyrene skønnes at have været døde i 4-6 uger. Det drejede sig om 8 køer, 3 spædkalve og 1 ungdyr. Ingen af dyrene var tilset af dyrlæge inden de afgik ved døden.

Har dyrene lidt uforholdsmæssigt uden at være tilset af dyrlæge og eventuelt behandlet?

Giver spørgsmålet anledning til eventuelle bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 5:

Rådet skal vedrørende dyrenes forhold før og under dødsfaldene og vedrørende de manglende tilkald af dyrlæge henviser til svar ad 3 og 4.

Vedrørende det forhold, at døde dyr over en lang periode ikke straks er blevet fjernet fra stald eller ejendom til godkendt destruktion, skal Rådet bemærke, at man finder det betænkeligt i henseende til spredning af sygdomme og infektioner, jf. bekendtgørelse nr. 1387 af 28. december 2000 om bortskaffelse og forarbejdning af animalsk affald m. m., § 6, stk. 1, nr. 1.

Spørgsmål 6:

Den 11. september 2001 blev gården overtaget af kurator. Ved overtagelsen fandt man 3 døde dyr i siloerne. Dyrene var i kraftig forrådnelse. Dyrene var ikke tilset af dyrlæge inden de afgik ved døden.

Har dyrene lidt uforholdsmæssigt uden at være tilset af dyrlæge og eventuelt behandlet?

Giver spørgsmålet anledning til eventuelle bemærkninger fra Rådet?

Svar ad 6:

Se svar ad 5.

Afgørelse:

Politimesteren besluttede at opgive påtalen. Begrundelsen var at videre opfølgning ikke ville kunne ventes at føre til straf; da forholdet er forældet som følge af en 2-årig forældelsesfrist, jfr. Straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1.

2003-20-52-00043

Skrivelse af 27. februar 2003 fra politimesteren i Tønder.

En vognmand blev i forbindelse med indtransport af kreaturer til et slagteri anmeldt adskillige gange og sigtet for 14 forhold. Rådet har tidligere i samme sagskompleks afgivet udtalelse vedr. forhold 1, 2, 5(4) og 6(5).

Forhold 1: Vask af bil medens en hingst opholdt sig på ladet.

Forhold 2: Liggende svag ko samt våde og forkomne køer.

Forhold 5(4): 15 timers transport med 2 døde køer til følge samt 17 timers transport med 2 køer med friske blodudtrædninger.

Forhold 6(5): 12 timers transport af syg, svag ko døende af afkræftelse.

I forbindelse med yderligere anmeldelser mod samme vognmand for overtrædelser af dyreværnsloven og transportbekendtgørelsen anmodedes Rådet af Politimesteren om besvarelse af spørgsmål til følgende forhold:

Forhold 4: Indtransport af liggende afmagret og afkræftet ko.

Forhold 7: Indtransport af liggende ko med udtalte afskrabninger og blodudtrædninger.

Forhold 8: Indtransport af 2 nedtrampede køer med friske trykninger.

Forhold 9: Indtransport af 2 nedtrampede køer med halefraktur og trykninger på ryg og bryst.

Forhold 10: Indtransport af liggende moribund ko med trykninger og 12 timers transporttid.

Forhold 13: Indtransport af liggende moribund ko med trykninger og lang transporttid.

Forhold 14: Indtransport af kreaturer med ca. 11 timers køretid uden vand og foder med videre yderligere forhold i sagskomplekset vedrørte manglende brug af farts skriver.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Ved besvarelsen bedes Rådet om med angivelse af forhold og kreaturerne nr. at oplyse:

1. hvorvidt transporten og behandlingen af dyret under de beskrevne omstændigheder er almindelig anerkendt,
2. i hvilket omfang dyret må antages at have været i en sådan tilstand ved afhentning hos leverandøren, at det var uegnet til transport,
3. i hvilket omfang dyrets tilstand ved ankomsten til slagteriet må antages at være opstået eller forværret under transporten, og da på hvilken måde,
4. i hvilket omfang dyrets eventuelle lidelse kunne erkendes og afhjælpes under transporten,

5. hvorvidt transporten af dyret under de beskrevne omstændigheder har indebåret en uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyret,
6. hvorvidt forholdet i øvrigt giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger med angivelse af disse.

Svar ad Forhold 4:

Vedr. ko nr.1.

Ejeren oplyste, at han var klar over at have sendt en syg og mager ko af sted, og vidste, at der var noget galt med koen, men at den selv var gået på bilen. Han mente ikke at være skyld i koens dårlige forfatning ved ankomsten, hvor den var ude af stand til at rejse sig.

Vognmanden indrømmede, at koen havde været under transport i ca. 10 timer. Koen blev afvist til slagtning. Vognmanden mener ikke, at koen var mere mager end økologiske køer normalt er. Såvel ejer som vognmand anmeldes for dels ikke at have slagtet/aflivet koen tidligere og for at have transporteret et dyr i alment svækket tilstand.

Lægges ovennævnte samt sagens akter inklusiv fotos til grund, finder Rådet:

1. ikke at transporten og behandlingen af dyret under de beskrevne omstændigheder er almindelig anerkendt og
2. at koen må antages at have været i en sådan tilstand ved afhentningen, at den må anses for uegnet til transport og
3. at koens tilstand helt klart på grund af dens almene svækkelse og afmagrede tilstand er forværret under transporten og
4. at koens tilstand ved det pligtige opsyn under transporten kunne være erkendt og afhjulpet undervejs, hvilket bedst ville være sket ved at aflive den, jf. Bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 13, stk. 3.
5. at koen under transporten har været udsat for lidelse, smerte, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og Rådet anser forholdet som uforsvarlig behandling af koen, jf. dyreværnslovens § 1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere kommentarer.

Svar ad Forhold 7:

Vedr. ko nr. 2.

Det fremgår af anmeldelsen, at koen ved ankomsten til slagteriet ikke var i stand til at rejse sig, men lå fladt på siden. På bov og bryst havde den 20-30 cm lange hudafskrabninger. Efter slagtningen konstateredes hele ryggen at være sæde for blodudtrædninger og ødem. Der var hypostatisk atelektase i lungerne som tegn på at koen havde ligget i 3-6 timer. Herudover fandtes akut bughindebetændelse. Koens ejer oplyste, at han overlod til vognmanden at afgøre, om han ville have koen med, idet koen var mager og kun vejede 80 % af en normal jersey-ko. Koen transporteredes i 9-10 timer og var ikke adskilt fra de øvrige dyr.

Vognmanden oplyste, at det var umuligt og farligt at komme ind til køerne for at tilse dem og evt. aflive en ko, der havde lagt sig under transporten.

Lægges ovennævnte samt sagens akter inklusiv fotos til grund finder Rådet:

1. at transporten og behandlingen af koen under de beskrevne omstændigheder ikke er almindelig anerkendt, jf. punkt 4.
2. at koen med overvejende sandsynlighed har været i en sådan tilstand ved afhentningen, at den ikke var egnet til transport sammen med andre køer i 9-10 timer.
3. at koens tilstand ved ankomsten til slagteriet er klart forværret under transporten på grund af dens svækkede tilstand og nedtrampning fra de øvrige dyr.
4. at koens tilstand kunne og skulle erkendes og afhjælpes under transporten, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den, jf. Bekendtgørelse nr. 201 af 16 april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 13, stk. 3, om ydelse af førstehjælp, dyrlægebehandling eller aflivning af tilskadekomne dyr under transport samt samme bekendtgørelses § 5a, stk. 2, jf. bilag 3 A, punkt 2 om adgang til dyrene. Vognmandens udtalelse om, at det er umuligt og farligt at gribe ind overfor dyr, der er faldet om under transport, finder Rådet giver anledning til bekymring.
5. at koen under transporten har været udsat for lidelse, smerte, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil anse forholdet som groft uforsvarlig behandling af koen, jf. dyreværnslovens § 1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere kommentarer.

Svar ad Forhold 8:

Vedr. ko nr. 3 og ko nr. 4.

Det fremgår af anmeldelsen samt vedlagte fotos, at køerne ved den slagtemæssige behandling havde friske dels overfladiske og dels dyberegående friske blødninger over ryg, kryds og bove og at der måtte udrenses adskillige kilo blodigt kød. Skaderne bedømtes, at være opstået under indtransporten til slagteriet. Køerne havde efter ejernes oplysninger været friske og raske ved afsendelsen. Der er ikke angivelse af køernes transporttid. Køerne havde 23 m², hvor de 12 køer var fordelt i 3 rum med 4 i hver. Der var strøet savsmuld og køerne blev tilset 1 gang under transporten, og da stod alle køer op.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet:

1. såfremt køerne er transporteret i grupper, hvor dyrene er af væsentlig forskellig størrelse, og såfremt transporten ikke er udført så skånsom som muligt for dyrene, ikke at transporten og behandlingen af køerne er almindelig anerkendt. Tillige finder Rådet at køerne har haft så meget plads, at de ikke har kunnet støtte sig til hinanden, hvilket efter Rådets opfattelse kan have været medvirkende til, at de har mistet balancen og er faldet omkuld. Dette kunne have været undgået ved at flytte skillerummene tættere sammen, jf.

§ 6, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16 april 1993 om beskyttelse af dyr under transport. En voldsom kørsel med hurtige sving eller hastighedsændringer vil kunne forstærke påvirkningerne på køerne.

2. at køerne har været transportegnede ved afhentningen
3. at køerne med stor sandsynlighed er påført trykninger under transporten ved i perioder at have været liggende, således at de øvrige har kunnet trampe på dem.
4. at køernes tilstand under transporten ved det enkelte tilsyn ikke har kunnet erkendes, da de på dette tidspunkt alle stod op.
5. at køerne under transporten har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad Forhold 9:

Vedr. nr. 5 og nr. 6.

Det fremgår af anmeldelse og fotos, at koen nr. 5 ved den slagtemæssige behandling fremviste subkutane blodudtrædninger i lyske og på bryst samt et friskt brud på halen. Ko nr. 6 havde friske subkutane blodudtrædninger på ryggens brystdel. Beskadigelserne af dyrene formodes at være opstået under en sandsynligvis hårdhændet transport ved nedtrampning fra de øvrige dyr. Transporttiden blev angivet til ca. 13 timer. Køerne blev angivet at skulle have været i orden ved læsningen, og der var 14 køer på bilen under transporten.

Lægges ovennævnte samt fotos til grund, finder Rådet:

1. ikke at transporten og behandlingen af dyrene er almindelig anerkendt, idet en transport over 8 timers varighed, skal opfylde betingelserne i bilag 3, litra A. punkt 2, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, vedrørende supplerende krav til transportmidlet, vandings- og fodringshyppighed samt køretid og hvilepauser, dette ses ikke ud fra de forelagte sagsakter at være opfyldte. Se tillige svar ad forhold 8, 1.
2. at dyrene må anses for at have været transportegnede ved læsningen.
3. at køerne med stor sandsynlighed er påført skaderne under transporten
4. at det ikke er muligt ud fra det oplyste at bedømme, hvorvidt køernes lidelser har kunnet erkendes og afhjælpes under transporten.
5. at køerne under transporten har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad Forhold 10:

Vedr. ko nr. 8.

Koen fandtes ved ankomsten til slagteriet efter ca. 10 timers transport liggende under de andre dyr ude af stand til at rejse sig. Den havde kolde ekstremiteter, var kraftsløs og uden øjenlågsrefleks. Efter slagting fandtes der lav kødtemperatur, blodudtrædninger i kødet på ryg og bove og kredsløbsinsufficiens. Ud over denne ko fandtes på samme læs en død ko. Der var ikke strøelse, drikkevand, foder eller direkte adgang til dyrene.

Det oplyses i sagen, at der under transporten var omlæst nogle dyr, idet der fra denne transport var udtaget 4 dyr til anden vogn. På dette tidspunkt var sagens ko liggende hjælpeløs uden, at der blev truffet foranstaltninger til at afhjælpe dens nødstedte situation.

Lægges ovennævnte samt sagens akter inklusiv fotos til grund, finder Rådet:

1. at transporten af dyret under de beskrevne omstændigheder ikke er almindeligt anerkendt, idet dyr skal transporteres under forhold, så de ikke kan komme til skade eller påføres unødigt lidelse, jf. bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, §14, stk.7 og samme bekendtgørelses bilag 3, litra A, punkt 1 og 2.
2. at dyret må antages at have været transportegnet ved pålæsningen.
3. at dyrets hjælpeløse tilstand ved ankomsten er opstået under transporten ved nedtrampning fra de øvrige
4. at dyrets lidelse blev erkendt under transporten uden, at der blev truffet rimelige foranstaltninger til at afhjælpe dyrets situation gennem dyrlægebehandling eller aflivning, jf. bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 13, stk 3.
5. at transporten af dyret under de beskrevne omstændigheder har påført dyret smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet anser forholdet som en groft uforsvarlig behandling af koen, jf. dyreværnslovens §1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad Forhold 13:

Vedr. ko nr. 9.

Koen fandtes ved ankomsten til slagteriet efter en transporttid på 12-13 timer liggende i brystleje med spredte bagben ude af stand til at rejse sig. Koen havde kolde ekstremiteter. Den var ikke adskilt fra de øvrige dyr. Efter slagtingen fandtes blod- og væskeudtrædninger på lår, ryg og skulderblad. Kødtemperaturen var lav og slagtekroppen blev kasseret. Koen oplystes, at have været rask ved pålæsningen, men chaufføren fandt den efter ca. ½ times transport ude af stand til at rejse sig. Han lod den ligge i et rum på bilen sammen med en anden ko under den efterfølgende 11-12 timer lange transport.

Lægges ovennævnte samt sagens akter herunder fotos til grund, finder Rådet:

1. at transporten og behandlingen af koen under de beskrevne omstændigheder ikke er almindeligt anerkendt. Chaufføren skulle have ydet førstehjælp til koen, hvilket bedst ville være sket ved at lade den aflive eller slagte straks, han blev klar over dens tilstand, jf. bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, § 13, stk. 3.
2. at koen må antages at have været transportegnet ved pålæsningen.
3. at koens skader angiveligt er opstået og forværret under den lange transport.
4. at dyrets lidelser blev erkendt og burde være afhjulpet under transporten, jf. svar ad punkt 1.
5. at transporten af koen under de beskrevne omstændigheder har påført den smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet anser forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1.
6. at forholdet ikke giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad Forhold 14:

Et læs kreaturer ankom til slagteriet efter 10 timer og 50 minutters transport. Der fandtes på vognen intet foder, ingen mulighed for tildeling af drikkevand ligesom der ikke var direkte adgang til dyrene for chaufføren.

Vognmanden anmeldtes for dette og i forbindelse med sagen anmodes Rådet om en udtalelse.

Rådet finder ikke en transporttid med kreaturer på 10 timer og 50 minutter med det beskrevne transportmiddel er almindelig anerkendt, idet transport af kreaturer uden tilstedeværelse af foder, uden mulighed for tilførsel af drikkevand og uden mulighed for direkte adgang til dyrene ikke må overstige 8 timer, jf. bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, bilag 3, litra A, punkt 1 og 2. Rådet anser på den baggrund transporten som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1.

Rådet skal endvidere i henhold til forholdene 4, 7-10, 13-14 henviser til Rådets svar ad 3 og svar ad anmodning om udtalelse i skrivelse af 4. december 2002.

Afgørelse:

Den tiltalte indehaver af transportvirksomheden blev ved retten i Tønder idømt fængsel i 40 dage. Straffen skulle ikke fuldbyrdes, hvis tiltalte overholdte følgende betingelser:

1) Tiltalte måtte ikke begå noget strafbart i et år fra dommens afsigelse. Tiltalte idømtes en tillægsbøde på 5000 kr. og frakendtes retten til at udføre transport af hvirveldyr i 5 år.

Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

Den tiltalte chauffør idømtes en bøde på 5000 kr.

Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

De tiltalte betalte sagens omkostninger. Dog betalte hver især sin andel af salæret til den beskikkede forsvarer, således betalte chaufføren 5000 kr. af salæret til den beskikkede forsvarer, og indehaveren af transportvirksomheden den øvrige del af salæret.

2003-20-052-00044

Skrivelse af 6. marts 2003 fra politimesteren i Tønder.

En ko blev transporteret levende til slagteriet i en hestetrailer. Koen blev undersøgt på traileren, idet den var ude af stand til at rejse sig. Koen blev skudt og afblødt på traileren. Ved efterkontrollen fandtes ved indsnit på muskulaturen i begge inderlår blod- og væskeudtrædning imellem muskellagene. Ved indsnit på hoftelæddene fandtes i begge sider rigelig med blodtilblandet ledvæske. I begge sider var ligamentet i hofteskålen overrevet. Oversiden af halen var i hele sin udstrækning sæde for en sammenhængende blod- og væskeudtrædning. Ejeren oplyste, at koen samme morgen skulle transporteres til slagteriet. På vej ud til vognen var den skredet ud og kunne efterfølgende ikke rejse sig. Han havde ladet koen ligge lidt, og den havde senere rejst sig. Ved kontakt til vognmanden havde denne oplyst, at han ikke kunne transportere den, idet han ikke kunne adskille den fra de andre dyr. Ejeren oplyste endvidere, at han flere gange havde kontaktet slagteriet, hvor han blandt andet af en dyrlæge havde fået oplyst, at koen skulle tilses af en dyrlæge, således at den kunne blive vurderet med hensyn til transportegnethed. Han havde kontaktet sin dyrlæge, som ligeledes havde informeret ham om, at koen skulle tilses og vurderes af en dyrlæge og nødslagningsattest udfærdiges med hensyn til transporten. Han havde derefter fået fat i overdyrlægen, som ikke kunne give ham nogen tilladelse. Senere havde han fået kontakt til en unavngiven mand på slagteriet, som havde givet ham tilladelse til at transportere koen, blot den kom inden kl. 14.00, så der var hjælp til aflæsningen

Rådet udtalte:

Politimesteren har bedt Rådet om at besvare spørgsmålene ud fra følgende forudsætning:

At de i erklæringen indeholdte oplysninger lægges til grund, herunder at bruddet er opstået samme dag inden transporten.

Spørgsmål 1:

Hvorvidt transporten af dyret i en hestetrailer har indebåret en uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyret.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte ko, og ladet det obducere. Ved undersøgelse af begge hoftelædder med omkringliggende muskulatur fandtes ligamentum capitis ossis femoris i begge hoftelædder at være rumperet. Blodimbibering af ledbrusken. På venstre lårbenshoved fandtes to områder med bruskerosion. Ved histologi af de rumperede ligamenter vurderedes læsionerne at have en alder på ikke under 4-5 timer. Ved undersøgelse af halen fandtes komplet transvers brud af 3. coccygiale vertebra (C3). Ved histologi af området omkring bruddet vurderedes dette at have en alder på ca. 1-2 timer. Koens situation burde straks have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive/nødslagte den.

Lægges ovennævnte samt de i erklæringen indeholdte oplysninger til grund, burde koen således ikke have været transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for høj grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt de i erklæringen indeholdte oplysninger til grund, finder Rådet, at koen ved at blive læsset og transporteret levende til slagteriet har været udsat for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Rådet finder, at det er en skærpende omstændighed, at ejeren transporterede koen, uagtet at han af flere dyrlæger blev oplyst om, at koen skulle tilses af en dyrlæge forud for transporten med henblik på vurdering af, om den var transportegnet.

Spørgsmål 2:

I hvilken omfang dyrets tilstand ved ankomsten til slagteriet må antages at være forværret under transporten og i givet fald på hvilken måde.

Svar ad 2:

Under læsning samt transport blev koen udsat for yderligere smertepåvirkning. Desuden foreligger der under transport risiko for, at skader forværres og at der opstår nye skader.

Spørgsmål 3:

Om sagen i øvrigt giver Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Der skal henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Sigtede vedtog en udenretlig bøde på 4.000 kr.

2003-20-52-00045

Skrivelse af 12. marts 2003 fra politimesteren i Varde.

En fedekalveproducent med udearbejde på fuld tid blev anmeldt for vanrøgt, idet der på hans ejendomme med ca. 215 fedekalve fandtes døde dyr samt flere ubehandlede syge og magre kalve med betændelser i led, ben, hofter samt amputerede haler. Der var flere anmeldelser strækkende sig over en periode på ca. ½ år, hvor forholdene ikke trods pålæg fra Fødevareregion og politi blev bragt i orden. Der var overbelægning i kalveboksene og manglende vedligehold af inventar og vandkopper og der lå i kalvenes bokse inventar- og bygningsdele, der var til fare for dyrene. Herudover var der i den ene række af bokse ca. 10 cm oversvømmelse med gylle, så dyrene ingen steder kunne ligge tørt. Det blev opgjort, at der over de sidste par år havde været en dødelighed på 26,5 % i besætningen. De syge og tilskadekomne dyr var ikke blevet behandlet eller flyttet til sygeboks.

Det var Fødevarerregionens opfattelse, at ejeren ikke havde vilje eller evne til at passe så mange dyr.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvis det lægges til grund,

- at der i 6 af 7 fællesbokse stod gylle over spaltegulvet, således at tyrekalvene dér var indsmurt i gylle og ikke havde mulighed for at finde tørt leje,
- at der i 4 af boksene var flere dyr end ædepladser,
- at der gik dyr med store horn sammen med dyr uden horn, vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 1:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at dyrene ikke er blevet behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og at de ikke er behandlet omsorgsfuldt og passet under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 2:

Hvis det lægges til grund,

- at i en fællesboks var fodertruget trådt i stykker og vendte en skarp kant opad med risiko for dyrene til følge,
- at i en fællesboks med 62 tyrekalve var der risiko for, at tyrekalvene kunne komme til skade, idet der fremstod et fald på 1 meter fra spaltegulv til hvileareal,
- at der på en skråning, hvor dyrene kunne gå ned, henlå ødelagt forværk og murbrokker, og der lå løse betonelementer på foderpladsen, vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 2:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at dyrene på grund af den manglende vedligeholdelse og de løse bygningsdele i boksene samt fællesboksens konstruktion har været udsat for en stor risiko for at blive påført skader. Rådet finder, at dyrene ved at opholde sig i en stald under sådanne forhold ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe eller er huset under hensyntagen til deres behov, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. punktum, samt § 8 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 3:

Hvis det lægges til grund,

- at der i en boks gik en syg tyr sammen med 3 raske tyre, og hvor tyren var springhalt på højre bagben, haseleddet var meget hævet, halen manglede de yderste led, og hvor det af obduktionserklæring, idet tyren blev besluttet aflivet, fremgik, at der var haseledsbetændelse i højre bagben, atrofi af muskler og en ældre lungebetændelse i venstre lunge med adhærencer, og
- at der ikke var taget fornødne skridt til afhjælpelse af dyrets lidelser, vil dette da indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 3:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at tyren ved, at der ikke fra ejerens side var taget skridt til at afhjælpe dens nødstedte situation enten ved anbringelse i velstrøet sygeboks og behandling eller ved aflivning, har været udsat for højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling.

Spørgsmål 4:

Hvis det lægges til grund,

- at der i en boks med 13 tyre og 11 ædepladser gik en tyr med et meget hævet forben og en tyk kode på højre forben, hvor halen, der manglede de yderste led, var hævet, haleroden og venstre hofte var meget hævet, tyren haltede på højre forben, at den var mager og blev stanget af en tyr med horn,
- at dyret på grund af sin tilstand blev besluttet aflivet,
- at det af obduktionserklæringen vedr. dette dyr fremgår, at der er infektioner i hale, halerod og kode, bylder i venstre hoftekam og højre forben, samt et ældre brud på højre underarmsknogle med fisteldannelse,
- at der ikke var taget skridt til afhjælpelse af dyrets lidelser, vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 4:

Se: Svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Hvis det lægges til grund,

- at der i en boks med 12 tyre og 11 ædepladser befandt sig en tyr, der var ude af stand til at rejse sig,
- at tyren var meget mager,
- at det på grund af tyrens tilstand blev besluttet at aflive den,
- at det af obduktionserklæringen vedrørende dette dyr fremgår, at der ingen fedt var i bughule eller brysthule, og at det havde tykke haseled,

- at der ikke var taget skridt til at afhjælpe dyrets lidelse, vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 5:

Se: Svar ad 3.

Spørgsmål 6:

Hvis det lægges til grund,

- at der i samme boks med 12 tyre og 11 ædepladser yderligere befandt sig en tyr med en barnehoved stor ansamling ved venstre hofte og en betydelig ansamling på venstre lår, at tyrens venstre forknæ var hævet, halen var hævet, og de yderste led af halen manglede,
- at tyren var meget mager,
- at det på grund af dyrets tilstand blev besluttet at aflive det,
- at det af obduktionserklæringen fremgår, at der var en byld ved venstre forknæ og venstre hoftehjørne, og at der ingen fedt var i bughule eller brysthule,
- at der ikke var taget skridt til at afhjælpe dyrets lidelser,
vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 6:

Se: Svar ad 3.

Spørgsmål 7:

Hvis det lægges til grund

- at der på en anden ejendom, hvor der i en boks gik 6 – 7 tyre, vægt 150 kg, fandtes vådt og gødningstilmudset halm, således at ikke alle dyr kunne finde tørt leje,
vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 7:

Lægges det i spørgsmålet anførte til grund, finder Rådet, at dyrene ved ikke at kunne finde hvile på et tørt leje, ikke har været behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 1 og 2.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 8:

Hvis det lægges til grund

- at 3 tyre den 4. marts 2002 og i tiden forud gik i fælles boks med andre tyre, selv om en af tyrene var mager og udpræget støttehalt på højre forben, en af tyrene var mager og støttehalt på venstre forben, og en af tyrene var mager og støttehalt på højre forben,
vil dette da kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 8:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at de 3 tyre ved, at der ikke fra ejerens side var taget skridt til at afhjælpe deres nødstedte situation enten ved anbringelse i velstrøet sygeboks og behandling eller ved aflivning, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 9:

Hvis det lægges til grund

- at der den 3. juni 2002 og nogen tid forud havde gået 75 tyrekalve af meget forskellig størrelse, fra ca. 50 – 60 kg og til ca. 400 kg sammen i en stor fællesboks,
  - at de små kalve blev tyranniserede af de større dyr, hvoraf nogle havde store horn,
  - at de mindre kalve kun med største besvær og under risiko for at komme alvorligt til skade ved klemning af større dyr kunne optage foder og vand,
  - at de mindre dyr var blevet sat tilbage i vækst, var magre, utrivelige og virkede nedstemte,
- vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 9:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at de mindre kalve ved at opholde sig på denne måde ikke er behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe samt ikke er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres behov, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. punktum.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 10:

Hvis det lægges til grund

- at der i den store fællesboks med 75 tyrekalve befandt sig 10 syge eller halte tyrekalve som beskrevet i sagens bilag 5, til forhold 3, underbilag 3, og at de halte kalve, hvis halthed havde stået på længere tid, ikke var blevet tilset af en dyrlæge,
- vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 10:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at de 10 kalve ved, at der ikke fra ejerens side var taget skridt til at afhjælpe deres nødstedte situation enten ved anbringelse i velstrøet sygeboks og behandling eller ved aflivning, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 11:

Hvis det lægges til grund

- at alle 75 kalve i den store fællesboks har været udsat for risiko for at kunne komme til skade på grund af løse metaldele i boksen, og ikke alle har kunnet finde tørt leje samtidigt, vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 11:

Se: Svar ad 2.

Spørgsmål 12:

Hvis det lægges til grund

- at en tyrekalv på ca. 300 kg gik sammen med 2 andre tyrekalve, uagtet den kun tog ganske lidt støtte på venstre bagben og virkede nedstemt, vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere og uforsvarlig behandling.

Svar ad 12:

Lægges ovennævnte vedr. tyren til grund, finder Rådet, at den, straks dens tilstand blev erkendt, burde være adskilt fra de øvrige i velstrøet sygeboks og omgående være sat i behandling. Alternativt kunne den være aflivet. Ved ikke at have sørget for dette har tyren været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og er ikke passet omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 13:

Hvis det lægges til grund

- at vandkoppen i boksen, beskrevet i spørgsmål 13, var defekt, og tyrekalvene kun med besvær kunne nå en vandkop i en tilstødende boks, vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 13:

Dyr skal altid have let adgang til drikkevand. Rådet finder, at dyrene under de beskrevne forhold vedr. den defekte vandkop ikke har haft let adgang til drikkevand. De har således ikke fået drikkevand under hensyntagen til deres behov, jf. dyreværnslovens § 2.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 14:

Hvis det lægges til grund,

- at der i en boks med 6 tyrekalve på ca. 300 kg gik en tyrekalv, der var ømbenet på alle 4 ben, havde hævet venstre forknæ, var mager, virkede nedstemt, og havde en håndfladestor trykning på højre lår,

- at kalven ikke var tilset af en dyrlæge,
vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr,
eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 14:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at tyrekalven ved, at der ikke fra ejerens side var taget skridt til at afhjælpe dens nødstedte situation enten ved anbringelse i velstrøet sygeboks og behandling eller ved aflivning, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 15:

Hvis det lægges til grund,

- at skålen til vandkoppen i den i spørgsmål 14 omhandlede boks var itu, således at den ikke kunne give tilstrækkeligt med drikkevand til de 6 tyrekalve, idet vandet løb ud af skålen,
vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr,
eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 15:

Se: Svar ad 13.

Spørgsmål 16:

Hvis det lægges til grund,

- at der i en boks med 16 tyrekalve á ca. 300 kg gik en tyrekalv, der kun tog ganske lidt støtte på højre forben, hvor begge forknæ var hævede, og hvor hævelserne var af en sådan karakter, at lidelsen af kredsdyrlægen vurderedes at have stået på i over en uge,
- at tyrekalven havde vanskeligt ved at klare sig mellem de 15 andre,
- at den virkede nedstemt,
- at den ikke havde været tilset af en dyrlæge,

vil dette da efter Rådets opfattelse kunne karakteriseres som en uforsvarlig behandling af dyr,
eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 16:

Lægges de i spørgsmålet anførte forhold til grund, finder Rådet, at tyrekalven ved, at der ikke fra ejerens side var taget skridt til at afhjælpe dens nødstedte situation enten ved anbringelse i velstrøet sygeboks og behandling eller ved aflivning, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Sagens karakter giver i øvrigt Rådet anledning til følgende bemærkning: Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke har viser evne eller vilje til at tilvejebringe dyreværns-mæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til

overvejelser om, hvorvidt der skal ske helt eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jvf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes med fængsel i 20 dage.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-052-00046

Skrivelse af 17. marts 2003 fra politimesteren i Haderslev.

En ungtyr, der var fremførings- og støttehalt i middelsvær grad, blev transporteret levende til slagtning. Ungtyren var adskilt fra de andre dyr under transporten, samt ledsaget af en nødslagtningsattest, af hvilken det bl.a. fremgik, at ungtyren af dyrlægen var godkendt til levende transport. På højre bagben var den bjørnefodet. På venstre bagben fandtes der svind af muskulaturen over og foran knæleddet. Ungtyren gik med stærkt understillet baglemmer, krummet ryg og hævet hale. Ved efterkontrollen fandtes store dele af lårmuskulaturen på venstre bagben, at være tilbagedannet, grå-hvidligt misfarvet, hård i konsistens og med indlejring af talrige bindevævsdrag. Leverandøren oplyste, at ungtyren var blevet født med bjørnefod ca. 8 måneder tidligere. Den havde altid gået i dybstrøelse og været den som havde været mest livlig af kalvene. Chaufføren oplyste, at han flere gange tidligere havde nægtet at medtage kalven, idet den var halt, men da dyrlægen havde skrevet en attest på at den kunne transporteres levende, havde han taget den med. Dyrlægen oplyste, at han, dagen før ungtyren skulle transporteres, havde tilset den. Han havde fundet at den havde bjørnefod på højre bagben, ingen hævelser i sener eller led. Han havde ligeledes fundet, at den havde en medfødt nervelammelse i venstre bagben. I sin bedømmelse af ungtyrens transportegnethed havde han tillige medtaget at den var livlig sammen med de andre kalve i dybstrøelsesstalden, samt åd og drak

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at der ikke har været frataget materiale til patologisk undersøgelse.

Spørgsmål 1:

Kan ungtyren være født med bjørnefod?

Svar ad 1:

Ja.

Spørgsmål 2:

Hvis bjørnefodethed er medfødt skal kalven så behandles anderledes end de andre kalve?

Svar ad 2:

Ja. Tilstanden vil ofte rette sig i løbet af 8-10 dage. Sker dette ikke, bør kalven følges tæt med hyppig kloveskæring, og kalven bør gå på fast underlag.

Spørgsmål 3:

Kan bjørnefodethed være udviklet som følge af den manglende muskelkraft i venstre ben?

Svar ad 3:

En manglende muskelkraft i venstre bagben kan have bevirket, at en medfødt bjørnefodethed kan forstærkes af den øgede belastning på højre bagben.

Spørgsmål 4:

I så fald hvor lang tid tilbage kan lidelsen så tilbagedateres?

Svar ad 4:

Bortfalder.

Spørgsmål 5:

Kan man ud fra det oplyste og billederne vurdere, om lidelsen er medfødt eller senere udviklet?

Svar ad 5:

Se svar ad 1 og 3.

Spørgsmål 6:

Kan ungtyren have fungeret normalt i flokken trods de ovennævnte lidelser?

Svar ad 6:

Hvorvidt en ungtyr med ovennævnte lidelser har kunnet fungere normalt i flokken afhænger af det enkelte individ. Oftest vil dyret have svært ved at følge med i flokken.

Spørgsmål 7:

Hvor grundig en dyrlægeundersøgelse kræves for at kunne udstede en ”slagteattest for syge og nødslagtede dyr” (transportattest) i det foreliggende tilfælde?

Svar ad 7:

I det foreliggende tilfælde bør et minimum være følgende: Måling af temperatur, puls og respiration bør foretages. Inspektion samt palpation af højre og venstre bagben. Tillige skal ungtyren ses mønstret på fast underlag, hvilket er påkrævet, idet den går i dybstrøelse.

Spørgsmål 8:

Var ungtyren efter det oplyste egnet til transport eller burde den være nødslagtet?

Svar ad 8:

Det fremgår af fremsendte sagsmateriale, at ungtyren i gang var fremførings- og støtthalt i middelsvær grad på venstre bagben. På venstre bagben var der svind af muskulaturen i området over knæet. Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse fandtes denne muskulatur at være tilbagedannet, grå-hvidligt misfarvet, hård i konsistens og med indlejring af talrige bindevævsdrag. Ungtyren var bjørnefodet på højre bagben, således at den tog støtte på hele

bagsiden af koden og biklovene. Ungtyren burde således ikke have været transporteret levende til slagtning, men burde have været nødslagtet.

Spørgsmål 9:

Kan ungttyren være blevet påført lidelse som følge af transporten?

Svar ad 9:

Lægges svar ad 8 samt fremsendte sagsmateriale til grund, har ungttyren under læsning og transport været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Spørgsmål 10:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 10:

Rådet skal henvise til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte 1 blev ved retten i Haderslev frifundet

Tiltalte 2 blev ved samme ret idømt en bøde på 2.500 kr. med en forvandlingsstraf på 6 dages fængsel. Tiltalte 2 betalte sagens omkostninger.

2003-20-052-00047

Skrivelse af 18. marts 2003 fra politimesteren i Ringsted.

I sagen er der to sager med vinterudegående kreaturer tilhørende den samme ejer.

Den første sag stammer fra vinteren 2001/2002 og den næste sag fra den følgende vinter. En stor besætning med mere en 300 stk. kvæg holdes ude om vinteren på åbne arealer uden adgang til læ og ofte uden adgang til tørt leje og helt uden adgang til tørt leje i læ. Ejeren har haft tilsvarende sager i årene 1996, 1997 og 1998 og modtaget bøde herfor. En tilsvarende sag fra vinteren 1999 blev frafaldet på af mangler på bevis. Ejeren er af den faste overbevisning, at dyrene holdes forsvarligt og henviser til sagen i 1999. Ejeren ønsker derfor ikke at tale med politiet eller at følge politiets anvisninger.

Vinteren 2002:

Sagen anmeldes den 30. januar 2002, og politiet og en dyrlæge fra fødevareregionen aflægger besøg den 5. februar 2002. Det fremgår af dyrlægens rapport dateret den 8. februar 2002, at ca. 300 stk. kvæg gik på 4 folde. På to nabofolde gik ca. 100 kreaturer. Begge folde var trådt op overalt, og dyrene stod i mudder i en dybde fra 10 cm til ca. 40 cm. På den ene side af foldene var der anrettet et læbælte bestående af et rektangel af rundballe, der lå i forlængelse af hinanden. Inden for dette areal var der anbragt 10-15 rundballe, hvor båndene var fjernet, så dyrene kunne æde halmen og trække den ud som strøelse. I en afstand af 1-1 ½ m ud fra hver åbnet balle var der i konsekvens heraf strøet og tørt. Læarealet var ca. 20 gange 40 m svarende til 800 kvadratmeter. I den ene fold gik der ca. 200 kreaturer. Arealerne var store og veldrænede og betydelige dele af foldene var ikke trådt op. På den ene fold var der opstillet rundballe i en ret vinkel med siderne henholdsvis 20 og 50 m, så der var kun læ for to

vindretninger. På folden med kalve og ungkreaturer var der ligeledes søgt etableret læ ved opstilling af rundballer. Ved begge læsteder blev der fodret med åbnede baller, hvor omkring der var strøet og tørt leje, men alle dyr kunne ikke finde plads.

Vinteren 2003:

Sagen anmeldes den 30. januar 2003, og politiet og en dyrlæge var fødevareregionen aflægger besøg den 4. februar 2002. Det fremgår af dyrlægens rapport dateret den 6. februar 2003, at ca. 340 stk. kvæg gik på fem folde. På den ene fold med ca. 120 kreaturer var folden beliggende mellem to huse, og på nordsiden var der en skrænt med træer. På langsiden ud mod en vej var der helt åbent. I østenden af folden var der et område på ca. 10 gange 40 meter, hvor der var strøet halm. Arealet var ret fugtigt og i vid udstrækning gødningsdækket, så der var meget lidt strøelse tilbage. De resterende 220 kreaturer var fordelt på fire folde uden beplantning. Som værn mod vind og vejr var der opsat en vinkel af bigballer, som gav en vis lævirkning til dyrene i to af foldene. Der var udlagt halm i foldene. Halmen var dog temmelig fugtig i de fleste af foldene.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

På baggrund af de i sagerne foreliggende erklæringer fra dyrlæge D 1 og dyrlæge D 2 samt de til sagerne optagne fotos, der viser forholdene i de i sagerne omhandlede vinterperioder, samt dyrlæge D 3's kontrolrapport af 5. september 2002 anmoder politimesteren i begge sager om Rådets udtalelse. Specielt anmoder politimesteren om udtalelse om, hvorvidt Rådet finder, at de i sagen omhandlede læbælter og nærliggende skov samt de opstillede halmballer, således som det er beskrevet i dyrlægens erklæring og dokumenteret ved fotos, yder dyrene en sådan beskyttelse mod vejr og vind, at de kan anses for tilstrækkelige og således opfyldte kriteriet: "en beplantning, som yder en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør".

Svar ad 1:

Det skal indledningsvist anføres, at sagsakterne ikke omfatter dyrlæge D 3's kontrolrapport af 5. september 2002.

Det fremgår af sagsakterne og medfølgende fotos, at en meget stor besætning af kreaturer af racen Angus i januar og februar måned 2002 og 2003 befandt sig på åbne folde uden anden mulighed for læ end rækker af rundballer udlagt på foldene. Der var ingen beplantning på foldene. Dyreværnslovens § 2 foreskriver, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres og vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Dyreværnslovens § 3, stk. 1 foreskriver, at rum eller arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses, jf. § 2. Dyr skal endvidere sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. Dette ses ikke at være tilfældet i denne sag.

Kreaturer af denne race kan forsvarligt holdes ude om vinteren uden adgang til læskur eller bygning under forudsætning af, at dyrene holdes på store arealer, hvorpå der er en beplantning, som yder en høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør. Der var ingen beplantning på de pågældende folde, og de opstillede rundballer kan ikke gøre det ud for et læskur, idet de ikke kan yde høj grad af både læ og beskyttelse mod nedbør.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturer, jf. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Politimesteren anmodede tillige specielt om en udtalelse om, hvorvidt den ved opstillingen af halmballer, som dyrene trækker strå ud af, etablerede halmmåtte forsyner dyrene med et tørt leje, der falder ind under kriteriet: ”har en særlig veldrænet bund (fx et tykt lag grannåle)”?

Svar ad 2:

Kreaturer, der holdes forsvarligt, skal have mulighed for at søge hvile på et tørt, strøet leje af en sådan størrelse, at alle dyr kan hvile samtidig. Dette forhold kan for kreaturer af racen Angus om vinteren tilgodeses ved et tørt leje på en særlig veldrænet bund under forudsætning af, at lejet kan søges, hvor der er høj grad af læ og beskyttelse mod nedbør.

Det fremgår af sagsakterne og medfølgende fotos, at to nabofolde med ca. 100 kreaturer i februar måned 2002 var trådt op overalt, og dyrene stod i mudder i en dybde af 10-40 cm. Kreaturerne kunne søge leje på tørt, strøet underlag i den halm, som dyrene havde trukket uf af 10-15 rundballer anbragt på foldene som foder. Dette tørre og strøede areal er ikke tilstrækkeligt til, at ca. 100 kreaturer kan finde hvile samtidigt. Desuden var sikringen mod vejr og vind alene etableret ved rundballer, jf. svar ad 1.

Det fremgår tillige af sagsakterne fra februar måned 2003, at et areal på 10 x 40 m med strøet halm i en fold med ca. 120 kreaturer var ret fugtig og i vid udstrækning gødningsdækket, så der var meget lidt tør strøelse tilbage. I andre fire folde med ca. 220 kreaturer var der udlagt halm, som var temmelig fugtig i de fleste af foldene. Kreaturerne har således ikke haft adgang til tørt leje i et omfang, der dækker behovet for alle kreaturer. Desuden var sikringen mod vejr og vind alene etableret ved rundballer, jf. svar ad 1.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturer, jf. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1, samt DyreværnsRådets og Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af den 14. december 2001 om udendørs hold af dyr i vinterperioder og perioder med vinterlignende vejr.

Supplerende spørgetema:

Skrivelse af 16. oktober 2003 fra politimesteren i Ringsted.

Rådet udtalte:

Dyrlæge D3's erklæring af 5. september 2002 giver ikke Rådet anledning til at ændre Rådets udtalelse af 4. juli 2003.

Afgørelse:

Ved Retten i Ringsted straffedes tiltalte med en bøde på 15.000 kr. Forvandlingsstraffen var fængsel i 14 dage. Det pålagdes endvidere tiltalte under tvang af fortløbende ugentlige tvangsbøder på 1.000 kr. at bringe forholdene for dyrene i overensstemmelse med dyreværnslovens krav.

Man lagde ved afgørelsen vægt på udtagelsen fra det Veterinære Sundhedsråd. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-052-00049

Skrivelse af 20. marts 2003 fra politimesteren i Roskilde.

Ca. 20 kreaturer af racen Hereford, heraf 2 mindre kalve, 1 tyrekalv og 2 kviekalve gik i februar måned ude på en 8 tdr. land stor fold. Endvidere fandtes uden for folden under en presenning to døde kalve med en anslået alder på 4 måneder. Dyrenes ernæringstilstand var god for enkelte dyr, mens resten var middel eller under middel. En nyfødt kalvs tilstand var alvorlig. Den var meget lille, havde diarré og havde svært ved at følge moderen. Den stod det meste af tiden apatisk med krum ryg og sænket hoved. Kalven blev senere aflivet. Et foderbord til roepiller var så smalt, at kun 6 dyr kunne æde ad gangen. Kreaturerne fik vand fra et vandhul, der bortset fra et 50 x 50 cm hul var tilfrosset. Der fandtes et 30-35 kvadratmeter skur på folden. Ved indgangen fandtes et ca. 20 cm flydende lag af mudder og gødning. Skurets bund var af samme beskaffenhed. I mudderet i skuret fandtes et dødt ungdre. Sammen med tilkaldt dyrlæge meddelte politiet en række pålæg, som ejeren ikke var indstillet på at følge.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Indebærer det forhold, at omkring 20 stk. udegående Hereford kreaturer ikke hele tiden har adgang til frisk vand, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle kreaturerne omsorgsfuldt, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at kreaturerne havde adgang til at drikke vand fra et vandhul på folden. Når vandhullet var tilfrosset, blev der slået hul på isen én gang om dagen. I perioder med frostvejr havde kreaturerne således kun adgang til drikkevand én gang i døgnet inden hullet atter frøs til.

Efter dyreværnslovens § 2 skal dyr behandles omsorgsfuldt og vandes under hensyntagen til deres behov. Dette behov tilgodeses ved, at kreaturerne hele tiden har adgang til drikkevand. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturer, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Indebærer det forhold, at omkring 20 stk. udegående Hereford kreaturer alene fodres 1 gang i døgnet, hvor al foder bliver ædt, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle kreaturerne omsorgsfuldt, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at kreaturerne alene fodredes én gang i døgnet. Efter dyreværnslovens § 2 skal dyr behandles omsorgsfuldt og fodres efter deres behov. Dette behov tilgodeses bedst ved at kreaturerne hele tiden har adgang til foder og som minimum fodres to gange i døgnet. Kreaturer, der går ude om vinteren, skal fodres ekstra, så de kan fastholde deres huld og legemstemperatur.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturer, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 3:

Indebærer det forhold, at foderpladsen for omkring 20 stk. udegående Hereford kreaturer har en sådan størrelse, at ikke alle omkring 20 stk. kreaturer kan komme til at æde samtidig, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle kreaturerne omsorgsfuldt, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne, at ikke alle kreaturer kunne komme til at æde samtidig. Efter dyreværnslovens § 2 skal dyr behandles omsorgsfuldt, herunder fodres efter deres adfærdsmæssige behov. Efter dyreværnslovens § 3, stk. 1, 1. punktum, skal rum eller arealer, hvor dyr holdes, indrettes på en sådan måde, at dyrenes behov tilgodeses, jf. § 2. Dominerende kreaturer i en flok vil kunne holde svagere individer væk fra foderet, såfremt der ikke er plads, så alle kan æde samtidigt.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og § 3, stk. 1, 1. punktum samt bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, nr. 707 af 18. juli 2000, § 15.

Spørgsmål 4:

Indebærer det forhold, at der i vinterperioden eller i perioder med vinterlignende vejr ikke hele tiden er adgang til et læskur eller bygning, hvor alle omkring 20 stk. udegående Hereford kreaturer samtidigt kan hvile på et tørt strøet leje, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle kreaturerne omsorgsfuldt, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 3, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 4:

Det fremgår af sagsakterne, at der på folden var et ca. 35 kvadratmeter stort skur med tag, lukket på tre sider og med åbning i den fjerde side. Overalt i skuret var der et ca. 20 cm dybt søle af mudder og gødning. Der var således ikke muligheder for at søge tørt strøet leje i læ. Efter dyreværnslovens § 2 skal dyr behandles omsorgsfuldt og efter § 3, stk. 1, 3. punktum, skal dyr sikres mod vejr og vind i overensstemmelse med deres behov. Dette indebærer, at kreaturer, der går ude om vinteren, skal have adgang til bygning eller læskur med tørt strøet leje, samt at der er plads til alle kreaturer i bygningen eller skuret på én gang. Et skur på 30-35 kvadratmeter kan ikke på én gang huse 20 kreaturer.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturer, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og § 3, stk. 1, 3. punktum, samt DyreværnsRådets og Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af den 14. december 2001 om udendørs hold af dyr i vinterperioder og perioder med vinterlignende vejr.

Spørgsmål 5:

Indebærer det forhold, at der kun en gang i døgnet føres tilsyn med 20 stk. udegående Hereford kreaturer, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse at behandle kreaturerne omsorgsfuldt, eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 5:

Efter dyreværnslovens § 3, stk. 3 skal dyr tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal tilses jævnlige.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne tilsynet som forsvarligt. Når udegående kreaturer om vinteren er drægtige og skal føde, bør tilsynet være så hyppigt, at en nyfødt kalvs behov tilgodeses, eller alternativt det drægtige kreatur bør bringes på stald, hvor fødselen kan finde sted. Det fremgår af sagsakterne, at der på folden befandt sig en nyfødt kalv i en alvorlig tilstand. Kalven var meget lille, havde diarré og havde svært ved at følge moderen. Den stod for det meste af tiden apatisk med krum ryg og sænket hoved. Kalven blev senere aflivet.

Lægges dette til grund, anser Rådet forholdet som groft uforsvarlig behandling af kalven, jf. dyreværnslovens § 1 og § 3, stk. 3.

Spørgsmål 6:

Indebærer det forhold, at to udegående kalve dør uden at have været tilset af en dyrlæge, en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 6

Det fremgår af sagsakterne, at to døde kalve blev fundet i sneen uden for folden. Kalvenes alder blev anslået til 4 måneder. Beskrivelsen i sagsakterne giver ikke Rådet mulighed for at besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 7:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 7:

Nej

Afgørelse:

Tiltalte vedtog at betale en bøde på 6.000 kr. og sagens omkostninger for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1 og stk. 2, jf. § 1, og § 3. Forvandlingsstraffen blev fastsat til fængsel i 10 dage

2003-20-052-00051

Skrivelse af 13. maj 2003 fra politimesteren i Varde.

Ejeren af en besætning anmeldtes for overtrædelse af dyreværnsloven, idet der på marken fandtes 3 køer med ældre, dybe trykninger, som efter Fødevarerregionens opfattelse skyldtes tidligere gentagne traumer. Herudover fandtes 5 køer med følgende lidelser: Den ene var mager og gik dårligt på bagbenene, idet den havde en klovsko på det ene bagbens yderklov. Den anden var ekstrem mager og gik med en klovforbinding. Den tredje tog næsten ikke støtte på højre bagben. Den fjerde var meget halt på et hævet bagben, hvor der ud fra et sår på kodeleddet flød pus. Den femte var meget dårligt gående og tog næsten ikke støtte på venstre bagben. Ejeren fik påbud om straks at få disse 5 dyr tilset af en dyrlæge eller aflivet. Efter dyrlægens undersøgelse blev én ko aflivet, to blev slagtet og de sidste 2 blev behandlet og kom sig.

Ejeren oplyste, at køerne tidligere var tilset af dyrlæge, men han kunne ikke dokumentere dette. Hans besætningsdyrlæge var fra en landsdækkende veterinær tjeneste, der kun kunne tilse dyrene én gang om måneden, så ejeren havde overvejet at skifte til en lokal dyrlæge.

I forbindelse med sagen anmodedes Rådet gennem skrivelse af 13. maj 2003 fra politimesteren om at besvare 3 spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Lægges til grund, at der ved politiets og Fødevarerregionens besøg den 26. september 2002 fandtes 3 køer på marken, som havde gamle trykninger, som – efter Fødevarerregionens opfattelse – skyldtes tidligere store traumer, der har medført smerte, lidelse og væsentlig ulempe, vil det da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 1:

Det fremgår af det medsendte materiale, herunder 7 fotos, at de 3 køer havde ældre dybe trykninger på haser, hofter og knæ. Én havde for lange klove, og alle 3 var magre.

Lægges disse oplysninger til grund, finder Rådet, at trykningerne har medført smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe for dyrene. Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og Bek. nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §5.

Spørgsmål 2:

Lægges til grund, at der ved samme besøg fandtes 5 køer på marken, som politiet efterfølgende efter anmodning fra Fødevarerregionen gav ejeren påbud om at lade tilse af en dyrlæge og enten behandle for deres lidelse eller aflive, idet den ene ko var meget mager, gik dårligt på bagbenene og havde en klovsko på venstre bagben, den anden var ekstrem mager med klovforbinding på venstre bagben, den tredje var meget dårligt gående og næsten ikke tog støtte på højre bagben, den fjerde var meget halt på højre bagben fra koden og ned, ligesom der ud for kodeleddet var et lille sår, hvorfra der flød pus, og den femte var meget dårligt gående og næsten ikke tog støtte på venstre bagben, vil det da efter Rådets opfattelse

indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 2:

Lægges ovennævnte oplysninger om køerne til grund sammenholdt med det forhold, at det ikke har kunnet dokumenteres, at dyrene var eller havde været i behandling, finder Rådet, at køerne har været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe under deres sygdom, og ved ikke at være behandlet så snart lidelserne opstod har de ikke været passet efter deres sundhedsmæssige behov.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §5.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretlig en bøde på 5000,00 kr.

2003-20-052-00052

Skrivelse af 4. juni 2003 fra politimesteren i Nakskov.

To tyre stod bundet i en transportvogn på et slagteri fra den 19. maj 2003 kl. 14.15 til 20. maj 2003 kl. 07.30. Dyrene kunne ikke lægge sig ned og havde ikke adgang til vand og foder. En dyrlæge havde flere gange givet slagteriet mundtligt påbud om at tilvejebringe dyreværnsmæssigt acceptable forhold for de opstaldede dyr. Den 6. februar 2002 gav Fødevarerregionen slagteriet en skriftlig indskærpelse og den 19. september 2002 et skriftligt påbud. Da påbuddet ikke blev efterlevet, anmeldte Fødevarerregionen forholdet. Ejeren af slagteriet erkendte forholdet og ønskede sagen afgjort ved et bødeforlæg.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt Rådet anser kreaturerne i tidsrummet fra mandag den 19. maj 2003 kl. 14.15 til den 20. maj 2003 kl. 07.30 ikke var behandlet omsorgsfuldt og forsvarligt, ligesom hvorvidt dyrene var beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse, ved at de var holdt bundet i lastrummet på transportvogn uden adgang til vand og foder og uden mulighed for at lægge sig ned.

Svar ad 1:

Dyr skal aflæsses så hurtigt som muligt efter ankomsten til slagteriet. Dyrene skal tøjres således, at de kan ligge ned uden besvær og uden risiko for at pådrage sig skade. Overnattende kreaturer på slagterier skal tillige have lettilgængelig og konstant adgang til grovfoder af god kvalitet og frisk drikkevand.

Ovenstående forhold ses ikke at være tilvejebragt for de to tyre opstaldet på slagteriet i en transportvogn. De to tyre er således ikke behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov samt beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Under opstaldning på slagteriet har de to tyre været udsat for smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovenstående samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at de to tyre har været udsat for uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 2:

Om Rådet anser forholdet har skærpene omstændighed, idet slagtehuset gentagende gange har fået indskærpet opstaldningsforholdene på stedet.

Svar ad 2:

Rådet kan ikke udtale sig om hvorvidt forholdet, som angivet i spørgsmålet, er skærpene omstændighed, idet dette må bero på en juridisk vurdering.

Spørgsmål 3:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet finder det kritisabelt, jf. § 20, stk. 1 i dyreværnsloven, at forholdet ikke anmeldes til politiet på et tidligere tidspunkt, således at dyrene, som opstaldes på slagteriet, kunne have fået tilvejebragt dyreværns-mæssige forsvarlige forhold.

Rådet finder tillige, såfremt der ikke straks tilvejebringes dyreværns-mæssigt acceptable forhold for de på stedet opstaldede dyr, at det bør føre til overvejelse om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele taget beskæftige sig med dyr, jf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 29. januar 2001 for opstaldning af kreaturer, der føres til slagtning

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for overtrædelse af dyreværnsloven om slagtning og aflivning af dyr en bøde på 12.500 kr.

2003-20-052-00053

Skrivelse af 16. juni 2003 fra politimesteren i Silkeborg.

En ko, som var kraftig halt på højre bagben, blev transporteret levende til slagting. Koen var adskilt fra de andre kreaturer under transporten. Koen var tydeligt hævet på benet og havde en betændt yderklov. Den var mager, utrivelig og med mange både overfladiske og dybe trykninger på krop og lemmer, men med alvorligere dybtgående trykninger lokaliseret især til højre yderlår og haseled, venstre forknæled samt spidsbryst. Temperaturen var indenfor normalområdet, mens respirationen var let forøget. Koen blev skudt på rampen samt henvist til destruktion som uegnet til konsum. Leverandørerne oplyste, at der ikke havde været noget at bemærke på koen forud for transporten, udover, at den trak lidt på benet. Koen havde før slagting, gået i en dybstrøelsesboks sammen med 6-10 andre køer. Den havde ikke haft feber i den periode på 2-3 uger, hvor den havde været halt. Leverandørerne havde ikke vurderet, at dyrlægebehandling var nødvendig. Chaufføren oplyste, at, da koen kunne støtpe på alle 4 ben, ligesom den blev transporteret separat fra de andre kreaturer, havde han ingen betænkeligheder ved at transportere den.

Rådet udtalte:

Vedrørende levende transport af en syg ko:

Spørgsmål 1:

Indblevende transport af en ko i den ovenfor beskrevne tilstand, at dyret er behandlet forsvarligt, beskyttet og omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, jf. Redegørelse fra det Veterinære Sundhedsråd om transport af syge eller tilskadekomne dyr?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte ko og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af nederste del af højre bagben, fra piben og nedefter, fandtes den nederste del fra kodeleddet og til yderkloven at være voldsomt forstørret, ca. dobbelt så stor som normal størrelse, og underhuden var fibroseret i både ballen og op langs koden. Ud for kodeleddet fandtes underhuden på ydersiden at have en tykkelse på 15 mm og på indersiden 5 mm. I kronranden fandtes voldsomme fibrinbelægninger, som tegn på ødem og fibrinudsvedninger. I sålen fandtes en fistel/stik-kanal ved ballen, der førte op i en lommedannelse i hornet med pus og staldgulvsmateriale. Lommedannelsen kommunikerede med klovleddet til 4. tå. I klovleddet fandtes en voldsom, nekrotiserende, ildelugtende ledbetændelse, med nekrotiserende knoglebetændelse af os sesamoidea distalis IV, hvoraf der kun fandtes reminiscenser. Der fandtes formative forandringer af ledfladerne og granulationsvæv op til 2 cm's tykkelse i leddet. Forandringerne er formodentlig startet som enten en indstikslæsion eller en såleknusning. Forandringerne skønnes at være ikke under en måned gammel.

De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Koen burde ikke have været transporteret levende til slagting. Under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet ikke, at koen er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov), samt jf. Redegørelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Spørgsmål 2:

Indebærer en transport som ovenfor beskrevet en uforsvarlig behandling af dyret eller eventuelt mishandling eller groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at koen under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1, samt, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Vedrørende dyrlægebehandling af en syg ko:

Spørgsmål 1:

Indebærer undladelse af dyrlægebehandling af en klovbetændelse af den ovenfor omtalte type under de beskrevne omstændigheder, at dyret er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Svar ad 1:

Lægges svar ad 1 vedrørende levende transport af en syg ko samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at koens situation for længst burde have været afhjulpet, hvilket bedst ville være sket ved, at koen var blevet tilset og behandlet af en dyrlæge eller aflivet.

Rådet finder således ikke, at koen er blevet behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Ved ikke at være tilset af en dyrlæge med henblik på behandling eller aflivning har koen været udsat for en betydelig grad af smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen har være udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §1.

Spørgsmål 3:

Indebærer undladelse af dyrlægebehandling som beskrevet ovenfor under spørgsmål 1 en passende behandling af et sygt dyr, jf. Bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr § 5.?

Svar ad 3:

Nej. Se svar ad 1 og 2.

Spørgsmål 4:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte ansvarlige for sagen vedrørende ko vedtog udenretlig en bøde på 3000 kr.

Tiltalte chauffør vedtog en udenretlig en bøde på 1000 kr.

2003-20-052-00054

Skrivelse af 18. juni 2003 fra politimesteren i Tønder.

En landmand anmeldtes gennem Fødevareregionen af den praktiserende dyrlæge for formodet overtrædelse af dyreværnsloven, idet der på hans ejendom gik mange kreaturer udendørs om vinteren. Ligeledes anmeldtes han for at have små kalve gående sammen udendørs i hytter, der var for små og uhumske og uden strøelse.

Ved gennemgangen af besætningen i januar måned fandtes kalve i alderen fra 0-5 måneder opstaldet i udendørs gødningsfyldte hytter og uden plads til, at alle samtidig kunne ligge ned inde i hytterne.

På marken gik ca. 50 kvier uden adgang til vand og uden adgang til læskur eller bygning med et tørt leje.

Ca. 30 kvier og tyre blev opstaldet i et gammelt roehus, hvor hele gulvet var dækket af gødning og rummet var så tæt belagt, at dyrene ikke samtidig havde mulighed for at ligge ned. I en ny kostald fandtes ca. 200 køer, selvom stalden kun var indrettet med 158 sengebåse.

Der fandtes 2 døde kreaturer ved stalden og der blev efterfølgende fundet nedgravede kadavere af døde kreaturer på ejendommen.

Ved besøget blev 7 ungkreaturer påbudt aflivet på grund af uheldige kroniske ledlidelser. Endvidere blev ca. 80 dyr påbudt flyttet til en anden gård til videre pasning. De udendørs kalve flyttedes indendørs i dybstrøelse, hvor vanding og fodring blev etableret.

Sigtelserne mod ejeren omfattede udover formodet overtrædelse af dyreværnsloven også en sigtelse for at have haft beholdninger af ulovligt indført medicin, ligesom ca. 30 % af dyrene ikke var regelret øremærkede eller registrerede i CHR-registret.

Der var på gården som medhjælp ansat 2 lettiske statsborgere uden opholds- og arbejdstilladelse.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt et eller flere af de beskrevne forhold eller den samlede situation på stedet efter Det Veterinære Sundhedsråds opfattelse må betegnes som

- Grovere og uforsvarlig behandling af dyr eller
- Vanrøgt eller på anden måde uforsvarlig behandling af dyr?

Svar:

Det fremgår af sagsakterne

at 36 kalve gik udendørs i hytter, hvor der ikke var tilstrækkelig plads til antallet af kalve i den enkelte hytte, ligesom der ikke var rengjort eller strøet, således at kalvene ikke havde adgang til tørt leje.

1. at 12 spæde kalve gik på fodergangen uden rengøring eller strøelse, således at der ikke var adgang til tørt leje
2. at ca. 200 malkekøer gik i løsdriftstald med sengepladser til 158 køer
3. at 30-40 kvier og tyrekalve gik så tæt i et rum, at de ikke havde mulighed for at ligge ned samtidig, og hvor der ikke var adgang til foder og vand
4. at 50 kvier gik på en åben mark om vinteren uden mulighed for at søge læ eller tørt leje, ligesom de ikke havde adgang til drikkevand
5. at der i en spaltstald gik 12-14 store tyre i gylleoversvømmelse, så det var vanskeligt for dem at finde tørt leje
6. at en død kvie lå med et aborteret dødt foster blandt andre kvier
7. at ejeren havde undladt at sørge for passende behandling af 7 tyre og kvier, der måtte aflives på grund af betændelse i led og ben
8. at ejeren havde undladt at ansætte tilstrækkeligt personale til pasning af dyrene, idet der udover ejeren kun var 2 medarbejdere.

Lægges de i punkt 1-9 beskrevne forhold samt sagens øvrige materiale, herunder fotos, til grund, finder Rådet forholdene for dyrene stærkt kritisable. Ejeren burde for længst have taget skridt til at afhjælpe disse forhold ved bl.a. at have tilkaldt en dyrlæge med henblik på at behandle eller aflive de i punkt 8 nævnte dyr og ved at have ansat tilstrækkelig arbejdskraft.

Ved sine forsømmelser og utilstrækkelige behandling af dyrene har han udsat dem for lidelse, smerte, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet vil for punkterne 1-7, 9 karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr og punktet 8 for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. punktum og jf. bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 3 og 7 og jf. bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve, § 14, stk. 2 samt jf. Udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd og DyreværnsRådet af 14. december 2001 om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr.

Afgørelse:

Retten dømte tiltalte 20 dages betinget fængsel og frakendte tiltalte retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr i 5 år.

2003-20-052-00055

Skrivelse af 1. juli fra politimesteren i Aalborg.

Ejeren af en kreaturbesætning blev anmeldt til politiet på grund af mangelfuld fordring og pasning af dyrene. Besætningen bestod af 58 kreaturer og to kalve fordelt i tre stalde. I en ny bindestald var der 40 kreaturer omfattende store kvier og ældre køer. Mange af kreaturerne var magre, og nogle var særlig magre med synligt fremspringende hoftehjørner og skulderblade samt skarp ryg og stærkt markerede ribben. På staldgangen lå en stor ophobning af gødning, og gylle sivede fra bunken ind over den bageste del af båsene, i nogle tilfælde i et sådan omfang, at dyrene ikke kunne finde tørt leje. Mange af dyrene var smudsige på bagparten og lårene, og et enkelt dyr havde blødende ætsning på låret. I to ældre bindestalde var der 20 kreaturer, hvoraf mange var afmagrede og nogle særlig afmagrede med synligt fremspringende hoftehjørner og skulderblade samt skarp ryg og stærkt markerede ribben.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Har dyrene på ejendommen været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, såfremt det lægges til grund, at forholdene har været som nedenfor beskrevet?

- At der den 13. marts 2003 ved politiets og dyrlæges henvendelse på ejendommen blev optalt 60 stk. kvæg fordelt i 3 selvstændige stalde med direkte forbindelse mellem stalde.
- At der i to ældre staldbygninger befandt sig 20 kvier, hvoraf de fleste var meget magre, og nogle var ekstremt afmagrede med synligt fremspringende hoftehjørner og skulderblade samt skarp ryg og stærkt markerede ribben (foto 4-10).
- At der i disse to stalde intet foder sås i krybberne, men vand i alle drikkekopper
- At der i en nyere kostald befandt sig 40 kreaturer, hvoraf de fleste var meget magre, og flere var ekstremt afmagrede med synligt fremspringende hoftehjørner og skulderblade samt skarp ryg og stærkt markerede ribben (foto 11-16).
- At der i denne stald intet foder sås i krybberne men vand i alle drikkekopper
- At der i staldgangen lå en stor ophobning af gødning (foto 17), hvorfra der var sivet gylle ind over båsene, således at nogle af dyrene ikke havde mulighed for at finde tørt leje (foto 18-21).

- Det kan oplyses, at sigtede til politirapporten har oplyst, at han dagligt fodrede med kraftfoder, A-blanding 1-2 kg, græsensilage 8-9 kg og halm ca. 6 kg, og at fodring foregik en gang i døgnet, samt at udmugningsanlægget havde været i stykker (sagens bilag 5).

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der på staldgangen lå en stor ophobning af gødning, og gylle sivede fra bunken ind over den bageste del af båsene, i nogle tilfælde i et sådan omfang, at dyrene ikke kunne finde tørt leje. Mange af dyrene var smudsige på bagparten og lårene, og et enkelt dyr havde blødende ætsning på låret.

Rådet finder, at kreaturer, som ikke kan finde tørt leje, men må ligge i gylle, er udsat for smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Spørgsmål 2:

Er dyrene behandlet omsorgsfuldt under hensyn til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, såfremt de under spørgsmål 1 anførte omstændigheder samt de øvrige oplysninger i sagen lægges til grund?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at mange af kreaturerne var magre og at nogle var særlig magre med synligt fremspringende hoftehjørner og skulderblade samt skarp ryg og stærkt markerede ribben. Forekomsten af så mange magre og enkelte særligt magre kreaturer peger på, at besætningen ikke har været behandlet omsorgsfuldt og fodret efter kreaturerens behov.

Spørgsmål 3:

Er staldene indrettet på en sådan måde, at dyrenes behov tilgodeses, såfremt de under spørgsmål 1 anførte omstændigheder samt de i sagen øvrige oplysninger lægges til grund?

Svar ad 3:

Ved forsvarlig pasning af dyrene finder Rådet, at staldene er indrettet på en sådan måde, at dyrenes behov tilgodeses.

Spørgsmål 4:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at der foreligger uforsvarlig behandling af dyr, groft uforsvarlig behandling af dyr eller groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, såfremt de under spørgsmål 1 anførte omstændigheder samt sagens oplysninger i øvrigt lægges til grund?

Svar ad 4:

Lægges svar ad 1 og ad 2 til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Det veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Nej

Supplerende spørgsmål:

Spørgsmål 1:

Har dyrene på ejendom nr. 1 og ejendom nr. 2, været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, såfremt det lægges til grund, at forholdene har været som nedenfor beskrevet?

- At det ved politiets kontrolbesøg den 1. juni 2003 på ejendom nr. 1, konstateredes at alle dyrene gik i en jordfold, hvor der var 2 foderkrybber, hvoraf den ene var næsten tom og den anden helt tom, ligesom der intet andet foder var i folden, men hvor der var tilgængeligt med vand.

- At politiet og en dyrlæge den 6. juni 2003 rettede henvendelse på ejendom nr. 1, efter en anmeldelse om misrøgtede køer, og at politiet konstaterede, at 58 køer gik i en jordindhegning tæt ved gården, hvor der var opstillet en vandtank med drikkebrug, således at 2 køer kunne drikke ad gangen, men at vandtanken var tom, ligesom drikkebrugene og jorden omkring vandtanken var tørre. Der var i jordfolden opstillet 2 fodringsbure med 56 foderpladser, men begge bure var tomme. Der befandt sig i alt 5 køer, som var tøjrede og ikke havde adgang til vand og meget begrænsede fodermuligheder, idet græsset / ukrudtet var afgrøvet.

Af foder var der på en gammel møddingsplads en stak ensilage på ca. 10 x 5 x 1 meter og i en af staldene fandtes 2 stk. 25 kg fodersække, der var halvt fyldte.

I kostaldene, hvor politipatruljen antog, at køerne ikke havde været opstaldet i længere tid, fandtes bag hver bås møg i ca. ½ meters højde.

Dyrlægen konkluderede (bilag 2/4), at besætningen bar tydeligt præg af manglende energi i form af foder, og at særligt én ko var stærkt afkræftet og på grænsen til at måtte slås ned.

Der henvises vedrørende dyrenes tilstand til fotomappe optaget samme dag.

- At politi og dyrlæge den 25. juli 2003 rettede henvendelse på ejendom nr. 1, på kontrolbesøg, hvor det fremgår af dyrlægens skrivelse af 25. juli 2003, modtaget hos politiet den 18. august 2003, at dyrene generelt var i bedre foderstand end den 13. marts 2003, at der fandtes tilstrækkeligt med foder i form af græs og vand, men at én ko havde vanskeligt ved at rejse sig, den var slinger, når den gik og sank sammen ved gang og var ved at falde, hvorfor sigtede af dyrlægen blev påbudt straks at nødslette eller aflive koen.

- At politiet den 8. september 2003 efter anmeldelse rettede henvendelse ved ejendom nr. 2 hvor 22 kvier gik på en mark på ca. 8 tdr. land, hvor græsstråene var bidt helt ned over hele arealet, men hvor der var rigeligt med vand fra en opstillet tankvogn. Efter sigtedes og anmelders oplysning har kvierne gået på marken i 3 – 4 uger, og sigtede har oplyst, at han kun 1 gang har bragt noget halm til dyrene, men at der fandtes græs, ukrudt og lidt korn på marken, da de blev sat ud på marken.

Svar ad 1:

Oplysningerne i sagen vedrørende forholdene for kreaturerne på ejendommen den den 1. 6 juni 2003 giver ikke Rådet grundlag for en udtalelse om dyrene har været udsat for smerte, lidelse angst, varigt men eller væsentlig ulempe.

Det fremgår af sagsakterne, at 58 kreaturer den 6. juni 2003 gik i en jordindhegning uden adgang til foder og drikkevand. Desuden var 5 andre kreaturer tøjrede uden adgang til drikkevand og meget beskeden adgang til foder. Den tilkaldte dyrlæge konstaterede, at besætningen bar tydelig præg af manglende energi i form af foder, og at en ko var så stærkt afkræftet, at det var på grænsen for, at den af dyreværnslemæssige årsager måtte aflives.

Lægges ovennævnte til grund, vurderer Rådet, at kreaturerne har været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Rådet vurderer tillige, at kreaturerne ikke har været behandlet omsorgsfuldt under hensyn til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2. Rådet finder, at der foreligger groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår af sagsakterne, at der ved et kontrolbesøg den 25. juli 2003 fandtes forbedrede forhold for kreaturerne, men at en ko havde vanskeligt ved at rejse sig. Den var slinger, når den gik, og sank sammen og var ved at falde. Det blev påbudt af dyrlægen, at koen straks skulle nødslagtes eller aflives. Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen, dengang den blev konstateret syg, skulle have været tilset af dyrlæge. Ved at undlade dette, har koen været udsat for smerte, lidelse, angst varigt men og væsentlig ulempe. Rådet vil betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1.

Det fremgår af sagsakterne, at politiet den 8. september 2003 efter anmeldelse konstaterede, at 22 kreaturer gik på en mark på ca. 8 tdr. land, hvor græsset var bidt helt ned. Til sagen er det oplyst, at kreaturerne har gået på marken i 3-4 uger, men at de kun én gang var blevet fodret med halm. Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at kreaturerne har været udsat for mangelfuld fodring. Kreaturerne har herved været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Kreaturerne har tillige ikke været behandlet omsorgsfuldt under hensyn til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Rådet finder, at der foreligger uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Er dyrene behandlet omsorgsfuldt under hensyn til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, såfremt de under spørgsmål 1 anførte omstændigheder samt de i sagen øvrige oplysninger i sagen lægges til grund, herunder også oplysningerne vedrørende forholdene den 13. marts 2003 som tidligere er fremsendt og besvaret (Rådets j. nr. 2003-20-052-00055)?

Svar ad 2:

Der henvises til svar ad 1. Oplysningerne vedrørende forholdene den 13. marts 2003 har Rådet tidligere besvaret med skrivelse dateret 19. september 2003.

Spørgsmål 3:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at der foreligger uforsvarlig behandling af dyr, groft uforsvarlig behandling af dyr eller groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, såfremt de under spørgsmål 1 anførte omstændigheder samt sagens øvrige oplysninger i sagen lægges til grund, herunder også oplysningerne vedrørende forholdene den 13. marts 2003, som tidligere er fremsendt og besvaret .

Svar ad 3:

Der henvises til svar ad 1. Oplysningerne vedrørende forholdene den 13. marts 2003 har Rådet tidligere besvaret med skrivelse dateret 19. september 2003.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Ja. Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværns-mæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske helt eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Denne forelå ikke ved redaktionens slutning og vil blive bragt i en senere beretning.

2003-20-052-00056

Skrivelse af 11. juni 2003 fra politimesteren i Varde.

En ko, som var stærkt afmagret, blev transporteret levende til slagtning. Ved ankomsten var koen stærkt afkræftet, pustende og ude af stand til at rejse sig. Den havde et stort sår på venstre bagpipe samt flere sår rundt omkring på kroppen. Koen var nedstemt og uinteressert i omgivelserne. Koen blev skudt på vognen. Ved den efterfølgende kødkontrol fandtes slagtekroppen afmagret, stærkt væskedrivende samt bleget misfarvet. I lungerne fandtes der væskeansamlinger. Slagtekroppen blev kasseret. Koen havde ikke været adskilt fra de andre dyr under transporten, der var på ca. 150 km. Chaufføren erkendte, at koen ikke burde have været transporteret. Han oplyste endvidere, at han havde påtalt over for ejeren, at koen så dårlig ud, men at han havde ladet sig overtale til at tage koen med. Leverandøren oplyste, at koen var en smule afmagret, samt at den havde haft en kalv ved siden, inden den blev sendt til slagtning. Han havde selv hjulpet med at læsse koen, som selv gik op i lastbilen. Den havde på daværende tidspunkt ikke haft sår. Leverandøren erkendte. Leverandørens advokat meddelte politiet, at sagen ønskedes afgjort for en domstol. Besætningsdyrlægen oplyste, at hans praksis ikke havde haft omhandlede ko under behandling, at dyrlægerne fra hans praksis jævnligt kom i besætningen og intet havde at udsætte på denne.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Lægges til grund, at ko nr. 1, ved ankomsten til et kreaturslagteri fandtes stærkt afmagret, afkræftet, pustende og ude af stand til at rejse sig, havde et stort sår på venstre bagpipe samt flere andre sår rundt på kroppen, ligesom den virkede nedstemt og uinteressert i omgivelserne, vil det da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr.

Svar ad 1:

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen har været udsat for groft uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 2:

Lægges til grund, at ovennævnte ko i stedet for som sket, var blevet transporteret adskilt fra de øvrige kreaturer på lastbilen, ville transporten da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 2:

Også såfremt man lagde til grund, at ovennævnte ko var blevet transporteret adskilt fra de øvrige kreaturer på lastbilen, finder Rådet, at koen ville have været udsat for groft uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Det fremgår af sagens akter, at der vedrørende ko nr. 1 igennem længere tid har hersket dyreværns-mæssigt kritisable forhold. Af fremsendte sagsmateriale fremgår det, at koen gennem længere tid havde været mager, på trods af, at den åd normalt, og at koen på intet tidspunkt under forløbet blev tilset af en dyrlæge med henblik på behandling eller aflivning. Endvidere fremgår det tydeligt af sagsmaterialet, at koen ved ankomsten til slagteriet fremstod stærkt afmagret, afkræftet og ude af stand til at rejse sig.

Lægges ovennævnte til grund, burde koens situation for længst have været erkendt og afhjulpnet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. Koen burde ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe. Under transporten har den været udsat for høj grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen under sygdomsforløbet i besætningen har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen ved at blive transporteret i en stærkt afmagret og afkræftet tilstand har været udsat for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretlig en bøde på 5000 kr.

2003-20-52-00057

Skrivelse af 23. januar 2003 fra politimesteren i Haderslev.

Ved et levende syn på et slagteri blev det konstateret, at en ko på tværs af skedeåbningen gennem to stikkanaler havde fået stukket bindegarn igennem begge skamlæber i såvel hud som slimhinde. Bindegarnet var knyttet på udvendige side. Stikkanalerne var sæde for sårdannelse og lumen i begge kanaler var 3-4 gange større en rebmaterialets tykkelse. Leverandøren erkendte forholdet og oplyste, at omhandlede ko efter kælvningen havde skudt livet ud, og at dette forhold kunne afhjælpes ved at stikke hånden ind og skubbe livmoderen tilbage. Så vidt han huskede, havde hans dyrlæge forsøgt at afhjælpe koens situation ved at isætte nogle plasticstribs ved skedeåbningen. Vedrørende den i sagen beskrevne skedesutur havde han nok selv foretaget indgrebet, men kunne dog ikke huske hvornår og hvordan. Sigtedes praktiserende dyrlæge var chokeret over, at landmanden selv havde foretaget det nævnte indgreb og kunne oplyse, at hverken han eller andre fra hans praksis havde været ude og behandle pågældende ko.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

På baggrund af den i rapporterne samt med fotos skitserede sutur bedes det oplyst, om skedesuturen er udført på dyrlægemæssigt forsvarlig måde (lege artis)?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte ko og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved inspektion fandtes i skedevæggen af såvel højre som venstre skamlæbe penetrerende læsioner resulterende i kanaldannelse mellem hudoverflade og skedeslimhinde. Læsionerne i de to sider af skedevæggen fandtes ud for hinanden og fandtes i den øverste tredjedel afskeden, midt på skeden og i den nederste tredjedel.

I den øverste tredjedel af begge skamlæberne fandtes 2 penetrerende læsioner med en indbyrdes afstand på ca. 2 cm og med en diameter på ca. 5 mm. Mellem de to læsioner i huden fandtes en impression svarende til, at der tidligere kunne have været et træk fra en løkke eller lignende gennem de to kanaler. I højre skamlæbe var den ene stikkanal lukket, karakteriseret ved arvævsdannelse i skedevæggen.

I den midterste tredjedel fandtes i begge sider af skedevæggen større penetrerende læsioner. I venstre skamlæbe fandtes en diameter af kanalen på ca. 2,5 cm og højre skamlæbe en diameter på 4,5 cm. Gennem kanalerne var etableret en suturlignende foranstaltning bestående af bindegarn, som var lagt dobbelt. Visse steder fandtes en lokal overfladisk sårdannelse under bindegarnet. I højre skamlæbe fandtes ca. 2 cm forskudt til højre i forhold til den ovenfor beskrevne læsion endnu en penetration af skedevæggen med en diameter på 5-10 mm.

På den nederste tredjedel af skedevæggen fandtes en penetrerende læsion i venstre skamlæbe. Højre skamlæbe var beskadiget ved den slagtemæssige behandling og kunne ikke vurderes med sikkerhed. Læsionerne vurderes til at være af ugers varighed.

Anvendelse af bindegarn har medført en lokal reaktion i området.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund finder Rådet ikke, at skedesuturen er udført dyrlægemæssigt forsvarligt.

Spørgsmål 2:

Har koen under udførelsen af skedesuturen samt i tiden efter været udsat for lidelse og smerte.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at sigtede har foretaget behandlingen, som indbefatter penetration af skamlæberne (vulva) med en skarp genstand som for eksempel en sækkenål og efterfølgende isætning af bindegarn. Dette indgreb skal udføres under enten lokal- eller rygmarsbedøvelse af en dyrlæge. Rådet finder, at koen under udførelsen af indgrebet af sigtede har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Rådet finder, at koen har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1,2 og 14 samt dyrlægelovens § 4, stk. 1, litra b.

I tiden efter indgrebet finder Rådet, at koen har været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Den sigtede vedtog udenretligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-52-00058

Skrivelse af 9. september 2003 fra politimesteren i Nakskov.

En ko, som blev transporteret levende til slagteriet, fandtes ved ankomsten til slagteriet liggende, udstrakt på venstre side, stærkt forkommen, tilsølet af gylle på venstre side på vognens bund. Koen befandt sig i et afsnit med 5 andre køer på bageste del af en anhænger. Koen var ude af stand til selv at rejse sig og blev skudt og afblødt på bilen. Ved veterinærkontrollens eftersyn af slagtekroppen fandtes koen at have pådraget sig voldsomme transportskader i form af udbredte og dybtgående blødninger især på højre side samt brud af de 3 bageste ribben på højre side. Der blev ved udrensning af kroppen bortskåret mere end 50 kg blodigt væv. Dyrlægen skønnede ud fra skadernes art og omfang, at koen havde befundet sig liggende under det meste af transporten, som varede 4-6 timer. Ved måling af rummet, som de 6 køer havde opholdt sig i undertransporten, fandtes dette at være 1 kvm for lille i henhold til gældende regler. Dyrlægen vurderede, at dette kunne være årsagen til, at koen ikke havde kunnet genvinde fodfæstet. Chaufføren oplyste, at han under transporten havde tilset dyrene 3 gange og herunder ikke havde bemærket, at nogle køer skulle have lagt sig ned. Han erkendte, at de måtte have haft for lidt plads.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Anser Rådet, at koen ved at have udviklet de i anmeldelsen beskrevne transportskader i form af udbredte og dybtgående blødninger på højre side af slagtekroppen, ligesom koen havde brud på 3 bageste ribben på højre side, derved er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der vedrørende transporten af omhandlede ko samt 5 andre køer har hersket dyreværns-mæssigt kritisable forhold. Således blev koen transporteret på et for lille areal sammen med de 5 andre køer, koen havde derfor ikke mulighed for at rejse sig, og der opstod derved de i spørgsmål 1 anførte læsioner.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet ikke, at koen er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Spørgsmål 2:

Er transporten til slagtehuset så foretaget på en sådan måde, at koen er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Svar ad 2:

Ved at blive transporteret på et for lille areal sammen med 5 andre køer finder Rådet, at transporten er foretaget på en sådan måde, at koen ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Se tillige svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Finder Rådet, at der i herværende sag vil være tale om et evt. arbejdsgiveransvar.

Svar ad 3:

Rådet ser sig ikke i stand til at besvare spørgsmålet, idet dette er et juridisk spørgsmål.

Spørgsmål 4:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 4:

Lægges svar ad 1, 2 og fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at koen under transporten har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. § 1 i dyreværnsloven, samt § 5a, stk. 1, § 6, stk. 1 og § 14, stk. 7 i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Afgørelse:

Den sigtede vedtog udenretligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-052-00059

Skrivelse af 17. september 2003 fra politimesteren i Hobro.

To tyrekalve med stærkt forvoksede klove blev læsset af på et marked. Ved indsyningen, foretaget af en dyrlæge, fandtes kalvene at være meget dårligt gående, idet de gik med stiv, ømmende gang og havde vanskeligt ved at føre bagbenene frem på naturlig måde. Kalvene støttede overvejende på ballen. Dyrene blev godkendt med betinget adgang til markedet og skulle sendes med først afgående lastbil til nærmeste slagteri, i særligt aflukke. Leverandøren erkendte forholdet og oplyste, at dyrene havde gået i løsdrift, samt at han ikke havde fået tilkaldt klovbeskærer i denne omgang.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt de 2 tyrekalve, med hensyn til de stærkt forvoksede bagklove, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, medens de var hos deres ejer.

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlægens anmeldelse af 3. september 2003, samt vedlagte foto, at der vedrørende de to omhandlede tyrekalve har hersket dyreværnsmæssigt kritisable forhold. Således fandtes kalvene, ved aflæsning på markedet, at gå med stiv ømmende gang og de havde vanskeligt ved at føre bagbenene frem på naturlig måde. Ryggen holdtes stærkt fikseret for at holde balancen. Alle indsendte klove fra de to dyr var stærkt forvoksede. Inderklovene var ca. 15-20 cm. og yderklovene 20-25 cm fra balle til klovspids og stærkt opadkrummede. Kalvene støttede overvejende på ballen, hvilket medførte maksimalt udstrækker den dybe bøjesene.

Rådet har rekvireret materiale fra de i sagen omtalte kalve og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af et højre bagben og et venstre bagben fandtes inder- og yderklovene stærkt forvoksede med dannelse af gængeform til følge. Ved gennemsavning af klovene fandtes disse at være sæde for dannelse af dobbeltsål. Da hornet i klovvæggen vokser ned fra kronen mod sålen med en hastighed på ca. 7 mm om måneden, har nærværende forandringer været under udvikling i månedsvis. Kalvenes situation burde for længst have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved, at de var blevet beskåret eller på et tidligere tidspunkt at slagte subsidiært aflivet. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Kalvene burde således ikke have været transporteret levende. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har de været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at kalvene i besætningen samt under læsning og transport, har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum, samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Hvorvidt sagens fakta giver Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2:

Rådet finder det dyreværnsmæssigt betænkeligt, at de to tyrekalve i henhold til den kliniske beskrivelse af dyrenes tilstand, bliver godkendt til videre transport og ikke bliver aflivet/nødslagtet på markedet.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretlig bøde på 7500 kr.

2003-20-052-00060

Skrivelse af 21. oktober 2003 fra politimesteren i Silkeborg.

Ejeren af en kvægbesætning blev anmeldt for overtrædelse af dyreværnsloven, idet der på hans ejendom blev fundet 18 døde afmagrede kreaturer i vekslende grader af forrådnelse. Herudover fandtes de levende kreaturer stærkt afmagrede og det skønnedes, at de alle havde fået for lidt foder og vand. Der herskede overalt i stalde og udenfor stærkt rodede forhold ligesom der ikke var muget eller strøet, hvor dyrene skulle opholde sig.

Ejeren var efter en skilsmisse blevet handlingslammet og indrømmede, at dyrene ikke var blevet passet ordentligt eller tilset af en dyrlæge inden de døde. Af samme grund havde han heller ikke magtet at få fjernet de døde dyr.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet alene afgiver udtalelser vedrørende det veterinærfaglige i forelagte sager, hvorimod bedømmelser vedrørende eventuelle overtrædelser af lovgivningen beror på en juridisk vurdering, hvilket således er overladt til domstolene.

Forhold 1:

Sagsfremstilling:

En kvie fandtes liggende ubevægelig på marken. Dyret lå fladt ned på siden og var afmagret og tydeligvis dehydreret med indsunkne øjne og blege slimhinder. Dyrets huld blev af dyrlægen vurderet til 1 (på en skala fra 0-5). Dyrets hårlag, som var langt og strittende, viste ifølge dyrlægen tegn på en længere periode med utrivelighed og underernæring, og dyrlægen resolverede, at dyret på grund af organsvigt og underernæring skulle aflives. Der henvises til sagens bilag 19, foto 20-21.

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand, at dyret er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jfr. dyreværnslovens § 1 og § 2?

Svar ad 1:

Dyr skal behandles omsorgsfuldt og forsvarligt ligesom de skal huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Endvidere skal de ved sygdom straks behandles, og hvis de ikke herved bliver raske, skal de aflives. Lægges de i sagen fremlagte forhold vedrørende kvien til grund, finder Rådet, at den har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Forhold 2:

Sagsfremstilling:

På marken gik der ca. 15 kreaturer i varierende alder. Marken var nedbidt, og der var ikke nok græs til at tilfredsstille dyrenes behov for næringsoptag. Udenfor var eneste mulighed for adgang til vand en gammel mælketank. Tanken indeholdt ca. 10-20 cm brungrønt vand, og tankens sider var så høje, at de større kreaturer kun lige kunne nå overfladevandet, såfremt tanken var fyldt til randen, medens de mindre og yngre kreaturer ikke ville være i stand til at nå vandet. Indersiden af tanken bar præg af ikke at have været fyldt i lang tid, idet siderne var besat af tørre, krakelerende belægning/flager af alger og salte hele vejen ned til væskeoverfladen, jfr. bilag 19, foto 16-17.

Passagen til stalden var relativ snæver (ca. 3 meter) og der lå en død ko i passagen. Passagen var endvidere dækket af overskårne bildæk, hvilket resulterede i, at der var dybe huller, som dyrene skulle forcere for at komme ind i stalden. Dette har ifølge dyrlægen virket som en betydelig forhindring, hvis dyrene søgte foder/vand/ly og læ i stalden. Hele stalden var forfalden og i stalden var der væltede skillevægge, udstikkende jernstænger og spandeholdere, hvorfor der var stor risiko for, at dyrene kunne komme til skade. I stalden var det ikke muligt for dyrene at finde tørt leje, og strøelse var der intet af. Samtlige drikkekopper i stalden var tørre, støvede og ikke funktionelle.

Alle dyrene på marken fremstod med store hoveder, strittende langt hårlag, fremstående ribben og med kraftig indfalden muskulatur på lemmerne. Enkelte dyr gik med halsbånd på med nedhængende kæder, selvom dyrene ikke blev bundne mere. Dyrenes adfærd var ifølge dyrlægen ikke normal, idet ingen af dyrene stod eller lå og tyggede drøv, men var alle konstant søgende efter græs/føde på jorden. Dyrlægen konstaterede endvidere, at dyrenes hårlag viste tegn på forøget slikkeaktivitet henover ryg/flanker/lår og det kunne efter hans opfattelse skyldes ektoparasitter eller et behov for at optage mineraler/fugt fra hudoverfladen. 2 af dyrene udviste efter dyrlægens vurdering så abnorm adfærd, at de blev aflivet. Jfr. bilag 19, foto 20-21.

Der henvises endvidere til dyrlæge A 1' konklusion i rapporten af 23. april 2003 (bilag 8), som er refereret nedenfor under forhold 4.

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne indretning af stalden, passagen til stalden og forholdene omkring adgang til foder og vand samt dyrenes tilstand, at dyrene er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagen, at dyrene ikke har fået det foder eller vand, som de har haft behov for, ligesom de forhold, hvorunder de har været opstaldet, har været stærkt mangelfulde. Dyrene er herved blevet underernærede og dehydrerede, og de er døde af afkræftelse. Tilstanden er udviklet over uger eller måneder, hvilket ses af både de levende og døde kreaturers tilstand. Kreaturerne har under denne tiltagende afmagring og tørst været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet lægger i sin bedømmelse af forholdet vægt på graden af smerte og lidelse, dyrene har været udsat for, samt den lange tidsperiode forholdet har stået på.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyrene eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Forhold 3:

Sagsfremstilling:

Bagved staldbygningen lå 2 døde køer. Der var ikke tegn på, at de var blevet aflivet. Dyrene viste ifølge dyrlægen tegn på kadaverose. På den ene af køerne var bugvæggen hårløs med tydelig grønfarvning af huden og underkæbeknoglen var fuldstændig blottet og fremstod brunlig. Jfr. bilag 19, foto 1, 4, 18 og 19.

Der henvises endvidere til dyrlægens konklusion i rapporten af 23. april 2003, som er refereret nedenfor under forhold 4.

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand, at dyrene er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jfr. dyreværnslovens § 1 og § 2?

Svar ad 1:

Det fremgår af materialet, at dyrene var selvdøde, og af dyrlægeerklæringerne (bilag 8 og 10), at også de døde dyr var afmagrede. Lægges dette til grund, finder Rådet, at dyrene er døde af mangel på vand og foder gennem en længere periode. Også disse dyr har på den baggrund under den tiltagende afmagring og tørst været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet lægger i sin bedømmelse af forholdet vægt på graden af smerte og lidelse, dyrene har været udsat for, samt den lange tidsperiode forholdet har stået på.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Forhold 4:

Sagsfremstilling:

I stalden lå 14 døde kreaturer – 10 større kreaturer og 4 spædkalve. Dyrene lå spredt rundt i stalden, som de nu var faldet om. Ingen af dyrene viste tegn på aflivning. Dyrene viste varierende grad af kadaverose, varierende grad af indtørrethed, indsunkne tørre øjne, blottede kæbeknogler og misfarvning. Samtlige dyr var afmagrede. Ingen af dyrene udviste rigor mortis (dødsstivhed). Ifølge dyrlægen havde spædkalvene ikke kunnet få mælk/erstatning, uden at de øvrige dyr har haft mulighed for at komme til. Der henvises til bilag 19, foto 5 til 15.

Dyrlægen har i en rapport af 23. april 2003 konkluderet følgende:

”Det er undertegnedes mening, at der er tale om underfodring af samtlige kreaturer på ejendommen igennem længere tid. Underfodringen har resulteret i et stort væggtab hos dyrene og nedsat vækst. Endvidere vil underernæring hos drægtige dyr resultere i høj kalvedødelighed p.g.a. reduceret fødselsvægt og svagfødte kalve. Sandsynligvis er de øvrige dyr døde af en kombination af underernæring, manglende vand og ubalance i mineralstofskiftet.”

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand – sammenholdt med den under forhold 2 beskrevne indretning af stalden samt forholdene omkring adgang til foder og vand, at dyrene er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3?

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlægeerklæringerne, at alle de døde dyr var underernærede og dehydrerede og at forholdene for dem alle havde været stærkt mangelfulde angående foder, vand og opholdssted. Rådet finder det overvejende sandsynligt, at dyrene alle er døde af den heraf følgende afkræftelse. Tilstanden har udviklet sig over uger eller måneder, hvilket ses af de døde kreaturers tilstand. Kreaturerne har under denne tiltagende afmagring og tørst været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet lægger i sin bedømmelse af forholdet vægt på graden af smerte og lidelse, dyrene har været udsat for, samt den lange tidsperiode forholdet har stået på.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Forhold 5:

Sagsfremstilling:

I laden fandtes 2 ungdyr i boks. Disse dyr var kraftigt afmagrede og utrivelige. Boksen var fyldt med gylle (ca. 60-70 cm), og det var ikke muligt for dyrene at finde tørt leje. Der var ikke muget ud i flere måneder, og der var ingen strøelse i de øverste 20 cm. Delvis nedtrådt i gyllen lå der yderligere 2 døde ungdyr, som ligeledes var afmagrede. Krybben i boksen var fyldt med afføring, og der stod skillevægge oppe i krybben, hvorfor det ikke var muligt at fodre dyrene i krybben. Inde i boksen stod en gammel kedel som drikkekar. Denne var ¼ fyldt af ildelugtende afføring-tilblandet vand. Der henvises til bilag 19, foto 2-3.

Der henvises endvidere til dyrlægens konklusion i rapporten af 23. april 2003, som er refereret ovenfor under forhold 4.

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand, at dyrene er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3?

Svar ad 1:

Dyr skal kunne finde hvile på et tørt leje og have permanent adgang til rent drikkevand og fodres efter deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov. Det fremgår af sagen, at ingen af dyrene har fået det foder eller vand, de har haft behov for, ligesom forholdene, hvorunder de har været opstaldet, har været stærkt mangelfulde. Dyrene er herved alle blevet underernærede og dehydrerede og 2 ud af 4 er døde af afkræftelse og sygdom. Tilstanden er udviklet over uger eller måneder, hvilket ses af både de levende og døde kreaturers tilstand. Kreaturerne har under den tiltagende afmagring og tørst og fugtige opholdssted været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet lægger i sin bedømmelse af forholdet vægt på graden af smerte og lidelse, dyrene har været udsat for, samt den lange tidsperiode forholdet har stået på.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes ved Retten i Silkeborg med fængsel i 40 dage. Fuldbyrdelsen blev udsat og ville bortfalde såfremt tiltalte i en prøvetid på 2 år, ikke begik strafbart forhold, og såfremt tiltalte inden for en længstetid på 8 måneder efter Kriminalforsorgens nærmere bestemmelse udførte ulønnet arbejde (samfundstjeneste) i 60 timer. Tiltalte var i afviklingstiden under tilsyn af Kriminalforsorgen. Tiltalte frakendtes retten for 5 år til at eje, bruge, passe eller i det hele beskæftige sig personligt med produktionsdyr. Tiltalte pålagdes under tvang af 1000 kr. om måneden, at indsende et fuldstændigt gødningsregnskab for 2000/2001 til Plantedirektoratet.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-052-00061

Skrivelse af 22. oktober 2003 fra politimesteren i Assens.

En besætningsejer med ca. 100 malkekøer anmeldtes efter kontrolbesøg i besætningen for overtrædelse af dyreværnsloven, idet ca. 98 % af køerne havde skæve eller krumme haler og nogle havde fået halerne delvis amputerede.

Besætningsejeren oplyste, at han selv havde tilføjet dem deres haleskader, idet han forsætligt havde tilføjet dem skaderne, idet han mente, det havde en opdragende effekt, hvis han, når de sparkede under malkningen, tog med den ene hånd omkring halen og brækkede halen hårdt, hvorved skaderne opstod. Dette medførte, at der enten opstod en knude på halen eller at halerne blev skæve, krumme eller S-formede. I enkelte tilfælde brækkede halen helt over og blødte. Hos sådanne amputerede han selv efterfølgende halen med en kniv.

I forbindelse med sagen blev Rådet af politimesteren gennem skrivelse af 22. oktober 2003 anmodet om at besvare følgende spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan Rådet udtale sig om, hvorvidt den omtalte fremgangsmåde med anvendelse af omvridning af haler med skader til følge, kan betegnes som grovere uforsvarlig behandling af dyr.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagen, at ejeren af besætningen på ca. 100 malkekøer med forsæt for at ”opdrage” køerne, når de sparkede under malkningen, havde påført 98 % af dem skader på halerne i form af ledskred eller brud med forskydning af knogleenderne, hvilket resulterede i, at de stort set alle stod med ”knuder”, ”krumme” eller ”krumme S-formede” haler.

Ejeren erkendte, at han, hvis de sparkede under malkningen, blev ophidset og tog halen med den ene hånd og brækkede den hårdt, hvorved de beskrevne skader opstod.

Ejeren erkendte ligeledes, at han hos nogle køer, der efter den hårdhændede behandling blødte fra den brækkede hale, efterfølgende havde set sig nødsaget til selv med en kniv at amputere den del af halen, der blev hængende i haleskindet.

Dyr skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt. Lægges de i sagen fremlagte oplysninger til grund, finder Rådet, at dyrene ved den systematiske og hårdhændede behandling er blevet påført en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og de er derfor ikke passet omsorgsfuldt

Rådet finder det herudover særligt kritisabelt, at ca. 98 ud af 100 køer med forsæt og over lang tid er blevet påført lidelserne og at det for nogle af disse gælder, at ejeren efterfølgende uden bedøvelse med en kniv har amputeret den læderede halestump.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Kan antallet af omvredne haler og de gentagne handlinger medføre, at forholdet kan betegnes som mishandling.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes i Retten i Faaborg med fængsel i 60 dage. Fuldbyrnelsen af straffen udsattes og bortfaldt efter forløbet prøvetid på 2 år på det vilkår, at tiltalte ikke begik strafbart forhold i prøvetiden. Tiltalte frifandtes for påstanden om frakendelse af retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr.

Østre Landsret stadfæstede byrettens dom, med den ændring at tiltalte frakendtes retten til i en periode på 3 år at passe eller i det hele beskæftige sig personligt med produktionsdyr.

Tiltalte betalte sagens omkostninger for byretten og landsretten.

2003-20-052-00062

Skrivelse af 6. november 2003 fra politimesteren i Slagelse.

En slagter anmeldtes af et vidne til episoden for overtrædelse af dyreværnslovens § 1, 2 og 13 og jagtloven og politivedtægten, idet han med sin jagtriffel havde skudt og efterfølgende ved overskæring af halspulsåren havde afblødt 4 kreaturer på en mark. En dyrlæge havde givet tilladelse til, at dyrene på grund af deres vilde tilstand blev nødslagt på denne måde, idet dyrlægen skønnede, at dyrene ville få alvorlige fysiologiske forstyrrelser gennem indfangning og levende transport til slagteriet. Dyrene blev skudt i panden, hvor man normalt skyder dem med boltpistol. Et enkelt dyr fik efterfølgende et ekstra skud i panden, da det lå og sparkede så meget, at han skønnede det for farligt at nærme sig dyret for overskæring af halspulsåren. Anmelderen mente ikke at dyrene, og specielt det dyr, der måtte have 2 skud, var aflivet forsvarligt. Ligeledes mente han, at riffelskydningen var foregået i udkanten af et bebygget område og uden den tilstrækkelige kuglefang.

I forbindelse med sagen blev der rejst tvivl om definitionen af begrebet nødslagtning og om hvorvidt bedøvelse gennem skud i panden med riffelprojektil er en tilstrækkelig bedøvelse før afblødning og slagtning.

Rådet udtalte:

1. Begrebet nødslagtning:

Ved nødslagtning forstås en slagtning, hvor aflivningen efter beslutning af en dyrlæge foretages uden for et slagteri, og hvor den afblødte slagtekrop efterfølgende transporteres til slagteriet med henblik på yderligere slagtemæssig behandling samt kontrol af slagtekroppen..

Nødslagtning kan foretages efter tilskadekomst eller ved alvorlige fysiologiske forstyrrelser eller funktionsforstyrrelser, der ville medføre en unødigt lidelse, hvis dyret transporteres levende til slagteriet.

Hvis et slagtedyr er uvan og vild af natur, vil det på grund af sin tilstand udsætte både sig selv og sine omgivelser for en betydelig risiko for tilskadekomst under en evt. indfangning og transport. Sådanne dyr kan oftest med fordel nødslægtes, idet indfangning og transport meget ofte vil påføre dyret en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. En nødslagtning efter de i § 14 i bekendtgørelsen nr. 798 af 19. september 2003 om fersk kød m.m. anførte betingelser vil efter Rådets bedømmelse altid i sådanne tilfælde være til dyrets bedste, jf. bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr, § 3.

Forud for en nødslagtning skal dyret altid undersøges af en dyrlæge, som vurderer om og hvordan nødslagtningen i det aktuelle tilfælde skal foregå.

2. Hvorvidt anvendelse af riffel under de oplyste omstændigheder er en tilstrækkelig bedøvning:

Rådet skal indledningsvis anføre, at enhver metode, der hurtigt bringer dyret i en bevidstløs tilstand og som varer indtil døden indtræder, er anvendelig som bedøvelse før aflivning af dyr. Rådet finder på den baggrund ikke, at der er forskel på, om dyret bedøves med boltpistol eller med en riffelkugle, så længe ovennævnte krav er overholdt.

Den i sagen anvendte fremgangsmåde, hvor dyrene med riffelprojektil er skudt i panden på tæt hold og hvor alle dyr er faldet til jorden efter skuddet, falder efter Rådets bedømmelse inden for rammerne for en lovlig bedøvelse, jf. bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagting og aflivning af dyr, § 50.

Det faktum, at 1 dyr skulle have 2 skud inden det lå helt roligt, anser Rådet ikke entydigt som bevis for, at dyret var ved bevidsthed efter første skud, idet graden af efterfølgende uro med benbevægelser ikke er ensbetydende med, at dyret er ved bevidsthed.

Afgørelse:

Politiet besluttede at indstille efterforskningen i sagen under henvisning til at der ikke var rimelig formodning for at et strafbart forhold var begået.

2003-20-052-00063

Skrivelse af 11. november 2003 fra politimesteren i Varde.

En meget mager ko transporteredes levende til slagteri dagen efter, at en tilkaldt dyrlæge havde diagnosticeret venstresidig løbedrejning og behandlet koen med 15 ml FMP (fluormethylprednisolon) for at opretholde et godt almenbefindende. Dyrlægen vurderede, at koen på normal vis kunne transporteres til slagting den følgende dag. Jævnfør vognmanden gik koen ubesværet op på lastvognen. Ved ankomsten til slagteriet efter godt tre timers transport lå koen udstrakt på lastvognens gulv med bagoverbøjet hals og udsendte klagelyde. Koen var indsmurt i gødning og ude af stand til at rejse sig. Koen var ikke adskilt fra andre dyr og der var ingen strøelse på gulvet. Koen blev aflivet på vognen. Chaufføren udtalte, at hvis han havde været bekendt med, at koen var syg, ville han have afvist at transportere den.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Lægges til grund, at ko ved ankomsten til slagteriet lå udstrakt i bunden af bilen, med tilbageslået hoved og udsendende klagelyde, var indsmurt i gødning og ude af stand til at rejse sig, samt at den dagen før transporten fandtes med normal temperatur, mager uden at være afmagret og i god kondition, men med venstresidig løbedrejning, vil transport af koen sammen med andre kreaturer da efter Sundhedsrådet opfattelse indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at ejeren af koen efter anvisning fra dyrlæge lader koen transportere til slagteri. Lægges dette til grund, finder Rådet det betænkeligt at anse ejerens behandling som uforsvarlig behandling af koen.

Det fremgår yderligere af sagsakterne, at chaufføren af transportvognen ikke var orienteret om, at koen havde venstresidig løbedrejning. Lægges dette til grund samt at ejeren efter anvisning fra dyrlæge lader koen transportere til slagteri, finder Rådet det betænkeligt at anse chaufførens behandling som uforsvarlig behandling af koen.

Spørgsmål 2:

Lægges til grund, at ovennævnte ko i stedet for som sket var blevet transporteret adskilt fra de øvrige kreaturer på lastbilen, ville transporten da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Lægges til grund, at spørgsmål 1 og 2 besvares bekræftende, burde praktiserende dyrlæge D1 dagen forinden, da hun konstaterede den i spørgsmål 1 beskrevne tilstand, så have vurderet, at koen skulle have været nødslagt på ejendommen, og indebar i bekræftende fald fejlvurderingen uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af dyr?

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrlægen ikke udarbejdede en slagteattest, hvorved koen kunne være transporteret under behørlige forhold til slagteriet og tilbageholdelsesfristen for slagting efter behandling med medicin kunne have været overholdt på korrekt vis, jf. § 38 i bekendtgørelse nr. 134 af 6. maj 2003 om lægemidler til dyr. Efter at have stillet diagnosen venstresidig løbedrejning behandlede dyrlægen koen med 15 ml fluormethylprednisolon (FMP) i.v. Dyrlægen anså koen for transportegnet til trods for venstresidig løbedrejning. Dyrlægen vurderer dernæst, at koen bør behandles med fluormethylprednisolon, 15 ml i.v., for at friske den op. I den konkrete situation er denne behandling særdeles betænkelig, idet behandlingen nok umiddelbart kan friske koen op, men samtidig tærer behandlingen på koens ernærings- og omsætningsmæssige ressourcer. Når virkningen af behandlingen i løbet af et døgn klinger af, vil koen ressourcemæssigt være endnu dårligere stillet. Den er derfor i langt mindre grad transportegnet. Med en standarddosis på 1-2 ml pr. 100 kg lgv. er tilbageholdelsestiden for slagting 1 døgn efter behandlingen. Dyrlægen gav 50-100 % mere end standarddosis. En dosis på 15 ml svarer til en legemsvægt på mindst 750 kg. Det vejede den pågældende ko langt fra. Under disse omstændigheder skal tilbageholdelsestiden forlænges med op til én halveringstid eller mere, hvilket burde fremgå af en slagteattest.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at koen ikke er behandlet forsvarligt, jf. dyreværnslovens § 1. Rådet finder tillige på ovennævnte grundlag, at dyrlægen ikke har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. dyrlægelovens § 7, stk. 1.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger.

Svar ad 4:

Nej

Afgørelse:

Efterforskningen mod ejeren og chaufføren blev indstillet jf. retsplejelovens § 749, stk. 2, og påtalen mod dyrlægen blev opgivet jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

2003-20-052-00064/ 2004-20-052-00091

Skrivelse af 1. december 2003 fra politimesteren i Ribe.

En gårdejer og handelsmand anmeldtes for på sin mark at have liggende en ko, der var meget mager. Koen havde store åbne liggesår på venstre bagben omkring hofte og knæ, og trykninger med granulationsvævsdannelse på albuer og under bryst. Ved ankomsten af politipatrulje og dyrlæge fra Fødevareregionen skød ejeren straks koen med boltpistol og afblødte den, inden de ankomne nåede frem til koen. Ejeren hævdede, at koen havde været i stand til at stå op og var blevet vandet dagen før anmeldelsen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er koen i den sidste måned forud for den 7. august 2003 blevet behandlet omsorgsfuldt og passet under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige behov efter, at den havde pådraget sig det konstaterede sår og herunder beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse med henblik på helbredelse?

Svar ad 1:

Det fremgår af erklæringen fra Fødevareregionens dyrlæge, at koen var mager med tydeligt aftegnede ribben, rygrad og lemmer. Koenes højre side var uden læsioner. På venstre side havde den liggesår på venstre bagben omkring hofte og knæ. Såret omkring hofte var åbent og 7 x 11 cm stort med henfalden hud og omdrejer (knogle) stikkende frem i såret. På ydersiden af venstre bagknæ var der en 12 x 6 cm stor trykning med friske blodudtrædninger og hudafskrabninger. Muskulaturen på benet var kraftigt reduceret. På forreste del af bryst og på begge albuer var der trykninger med granulationsvævsdannelse. Liggesåret omkring hofteleddet bedømtes af dyrlægen til at være under en måned gammelt. Det vurderedes, at koen i nogen tid ikke havde været i stand til at rejse sig på grund af infektion i de åbne sår. En spand med vand anbragt foran koen dagen før var ikke rørt, og der var ikke anbragt foder hos dyret. Dyrlægen vurderede, at koen sandsynligvis havde ligget i minimum 4 dage. Koen havde ikke været tilset af dyrlæge eller behandlet for sine sår.

Lægges disse oplysninger samt fotos til grund, finder Rådet, at koen ved gennem ca. en måned at have haft et alvorligt, åbent og livstruende liggesår ved hofteleddet, så den til sidst i flere dage ikke har kunnet rejse sig og ikke få foder eller drikkevand, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og således ikke er

behandlet omsorgsfuldt, herunder fodret, vandet eller passet under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige behov.

Koen burde på et langt tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet have været tilset af en dyrlæge og enten behandlet for sine lidelser og sår eller aflivet.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5, 1. og 2. punktum.

Spørgsmål 2:

Burde dyrlæge være tilkaldt på et tidligt tidspunkt i forløbet?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver sagens fakta Rådet anledning til yderligere bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Byrettens dom blev anket til Vestre Landsret, hvor byrettens dom ændredes, således at straffen nedsattes til betinget fængsel i 20 dage, og således at tiltalte for 3 år fra denne dom frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller beskæftige sig med produktionsdyr, når bortses fra erhvervsmæssig transport af dyr.

2003-20-052-00065

Skrivelse af 9. december 2003 fra politimesteren i Thisted.

Ejerne af 22 kreaturer, der i august måned gik i en lejet fold på ca. 8 Ha lyng/græs/krat, blev anmeldt, fordi kreaturerne i en periode ikke havde haft mulighed for at få drikkevand. Folden forsynedes normalt med drikkevand fra en kilde gennem et rørsystem til en vandbeholder. Efter en længerevarende tørkeperiode var kilden imidlertid udtørret og karret tomt, således at kreaturerne i en periode havde været frarøvet enhver mulighed for at få drikkevand. Området var stærkt afgræsset, og det skønnes således også, at dyrene ikke havde adgang til tilstrækkeligt foder.

Ved inspektionen virkede 6-7 af dyrene magre og opknebne i baglivet, ligesom nogle gik med slingrende gang.

Efter anmeldelsen blev dyrene tilført drikkevand, hvorved deres tilstand relativt hurtigt normaliseredes.

Der var i sagen nogle misforståelser om, hvem der havde ansvaret for at tilse, hvorvidt der var drikkevand tilstede i karret.

Dyrene flyttedes umiddelbart til en anden fold med god afgræsning og vandtilførsel fra kommunal drikkevandsforsyning og regulering af vandstand via flydestop.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Indebærer den konkrete adfærd en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk.1?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at 22 kreaturer i august måned gik i en ca. 8 Ha stor fold bestående af lyng, græs samt spredt buskbevoksning. Temperaturen var ca. 28° C., og der havde været tørke igennem længere tid, hvorfor den normale vandforsyning fra naturlig kilde var udtørret. Dyrene havde således ikke haft adgang til drikkevand. Folden var stærkt nedgræsset.

Ejeren havde ikke gennem tilsyn sikret sig, at kilden vedvarende gav vand til dyrene.

Af de 22 dyr gik 6-7 kvier med slingrende stiv gang med spredte forben, for bedre at kunne holde balancen og de var magre og meget opknebnede i baglivet. Der var ringformede, indtørrede gødningsklatter, der kan tages som udtryk for dels væskemangel og dels indtagelse af sparsomt foder. Efter anmeldelsen blev dyrene tilført drikkevand, hvorved deres tilstand relativt hurtigt normaliseredes, ligesom de flyttedes til en anden fold.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene uden mulighed for at kunne få drikkevand ikke er behandlet omsorgsfuldt, herunder vandet og fodret under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov ligesom de ikke er behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af kreaturerne, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3.

Spørgsmål 2:

Indebærer den konkrete adfærd en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk.1 såfremt det lægges til grund, at kreaturerne i ikke under 1 døgn har været uden vand?

Svar ad 2:

Med henvisning til Svar ad 1 skal Rådet udtale, at såfremt, det kan eftervises, at kreaturerne i den varme og tørre sommerperiode ikke har haft adgang til drikkevand i en periode, der strækker sig ud over 1 døgn, vil Rådet karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyrene, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Denne forelå ikke ved redaktionens slutning og vil blive bragt i senere årsberetning.

5.3 Dyreværnssager vedrørende svin

2003-20-053-00024

Skrivelse af 22. januar 2003 fra politimesteren i Hjørring.

Den 19. september 2002 blev tre grise transporteret levende til slagteriet. Gris 1 var springhalt højre forben og havde et inficeret halesår. Gris 2 var let støtthalt højre forben og havde et inficeret halesår. Gris 3 udviste CNS forstyrrelser, idet den havde usikker gang og udførte cirkelbevægelser. Chaufføren oplyste, at han intet havde bemærket ved de 3 grise. Leverandøren oplyste, at han kunne erkende de faktiske forhold, men nægtede overtrædelse af dyreværnsloven. Han oplyste endvidere, at normalt blev halebidte grise sendt til Tyskland, hvor sådanne grise ikke blev kasserede.

Den 26. september 2002 blev en gris fra samme leverandør og af samme chauffør transporteret levende til slagteriet. Grisen 1 var svært støtthalt på højre bagben. Overladt til sig selv støttede grisen ikke på benet og lagde sig hurtigt ned. Leverandøren oplyste, at grisen ved en vægt på ca. 50 kg fik en klovbyld ved biklovene, den blev isoleret i sygesti og behandlet. Han fremførte endvidere, at klovbyld var svær at behandle. Ved læsningen havde grisen et stift kodeled, og leverandøren samt chaufføren var blevet enige om, at grisen kunne transporteres. Chaufføren oplyste, at da han ankom 3 timer senere til slagteriet, var grisen halt.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Vedrørende Svineavlere:

Om hvorvidt han i tiden før den 19. september 2002 på en ejendom, som svineavler, med hensyn til tilsyn, sygdom og skader behandlede dyrene forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, varige mén og væsentlig ulempe, idet han den 19. september 2002 lod et læs grise indtransportere, selvom en gris var svært springhalt og havde inficeret halesår, én gris var lettere støtthalt og havde inficeret halesår, ligesom en gris havde usikker gang og udførte cirkelbevægelser.

Endvidere forespørges Rådet om dyrene med hensyn til tilsyn, sygdom og skader er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra de i sagen omtalte grise og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af gris 1 fandtes albueleddet at være sæde for en kronisk, moderat fibrinpusholdig ledbetændelse, ikke under 10 dage gammel, samt en kronisk voldsom, deformerende arthrose i samme led; disse sidstnævnte degenerative forandringer må antages at være endnu ældre. Ved undersøgelse af gris 2 fandtes højre forbens underarmsknogle at være sæde for en kronisk pusholdig knoglemarvsbetændelse med opbrud til underhuden med dannelse af en byld. Forandringerne skønnes at være ikke under 8 dage gamle. Det fremgår endvidere af fødevarerregionens anmeldelse, at en gris med CNS symptomer blev indtransporteret levende. Grisenes situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive dem. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisene burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har de været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst, varigt mén samt væsentlig ulempe. Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, er dyrene således ikke behandlet omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §2.

Rådet finder, at grisene i besætningen samt ved at blive læsset og transporteret levende til slagtning, har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Vedrørende chaufføren:

Om hvorvidt han den 19. september 2002 som chauffør på en lastbil under transport af 235 grise fra ejendommen beliggende til en slagtergård, med hensyn til sygdom og skader behandlede dyrene forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, idet én gris var svært springhalt og havde inficeret halesår, én gris var lettere støttehalt og havde inficeret halesår, ligesom en gris havde usikker gang og udførte cirkelbevægelser.

Endvidere forespørges Rådet om dyrene – under transporten – med hensyn til sygdom og skader er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsmateriale til grund, har grisene ved at blive læsset og transporteret levende til slagtning været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport. Rådet finder således ikke, at dyrene under

transporten er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Spørgsmål 3:

Afslutningsvis forespørges Rådet om sagens fakta giver anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal henvide til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Spørgsmål 1:

Vedrørende Svineavleren:

Om hvorvidt han i tiden før den 26. september 2002 på en ejendom, som svineavler, med hensyn til tilsyn, sygdom og skader behandlede dyret forsvarligt og beskyttede det bedst muligt mod smerte, lidelse, varige mén og væsentlig ulempe, idet han den 26. september 2002 lod et læs grise indtransportere, selvom en gris var svært støtthalt.

Endvidere forespørges Rådet om dyret med hensyn til tilsyn, sygdom og skader er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til dets fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af gris fandtes ved 4. tå i koderegionen på højre bagben, ovenpå og på siden, en indkapslet hulhed under huden og i musklerne. Hulheden havde en udbredelse på 7 cm i længden og 13 cm rundt om foden og indeholdt rester af pus, fibrin og blod. Bindevævskapslen havde en tykkelse på 4 mm. Grisens situation burde for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved enten at aflive den eller ved at få den tilset og behandlet af en dyrlæge, da det blev klart, at behandlingen ikke havde den ønskede effekt. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, er dyret således ikke behandlet omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §2. Rådet finder, at grisen i besætningen samt ved at blive læsset og transporteret levende til slagtning, har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Vedrørende chaufføren:

Om hvorvidt han den 26. september 2002 som chauffør på en lastbil under transport af 213 grise fra ejendommen til en Slagtergård, med hensyn til skader behandlede dyrene forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, idet én gris var svært støtتهhalt.

Endvidere forespørges Rådet om dyret – under transporten – med hensyn til skader er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til dets fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsmateriale til grund, har grisen ved at blive læsset og transporteret levende til slagtning været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Rådet finder således ikke, at dyret under transporten er behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til dets fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov.

Spørgsmål 3:

Afslutningsvis forespørges Rådet, om sagens fakta giver anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal henvise til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Den sigtede svineavler vedtog en udenretlig bøde på 3000 kr.

Den sigtede chauffør vedtog en udenretlig bøde på 2000 kr.

2003-20-053-00025

Skrivelse af 13. januar 2003 fra politimesteren i Nakskov.

Under sundhedsinspektion af slagtesøer til eksport bemærkede den tilsynsførende dyrlæge en so med dybe sår i halsregionen. Disse var formentlig opstået som følge af, at soen havde været opbundet i et uhensigtsmæssigt bindsel. Der var store blødende sår på begge sider af halsen. Såret på den ene side var 2-3 cm dybt og 15-20 cm langt med fortykkede rande. Der var fordybninger i både nakke- og struberegionen.

Soens ejer anmeldtes for at have haft soen opbundet i et uegnet bindsel og for ikke at have ført tilstrækkeligt tilsyn med soen, hvorved skaderne ville være opdaget i tide og derved undgået eller afhjulpet.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Anser Rådet, at soen ved at have stået i bindsel har haft den fornødne bevægelsesfrihed og er blevet behandlet omsorgsfuldt og forsvarligt samt beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse?

Svar ad 1:

Det fremgår af oplysningerne i politirapport og Fødevarerregionens anmeldelse af 17. december 2002 samt fotos, at soen ved leveringen til eksport havde sår på begge sider af halsen, idet der på venstre side var et 2-3 cm dybt og 15-20 cm langt åbent og blødende sår med fortykkede rande. På højre side af halsen var et ca. 10 cm. langt sår af samme karakter. Der var fordybning i såvel nakke som struberegion.

Anmeldte erkendte forholdet, men mente, at sådanne skader kunne opstå ret hurtigt. Normalt tilpassede han bindslerne, hvis noget sådant var under opsejling.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at anmeldte ved ikke at have ført tilsyn med soen, herunder tilsyn med om bindslet trænger til justering, har udsat soen for smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Rådet finder, at soen ved på denne måde at have stået opbundet i et utilpasset bindsel ikke er blevet behandlet omsorgsfuldt og forsvarligt samt beskyttet bedst muligt mod smerte og lidelse.

Rådet vil betragte forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 2.

Spørgsmål 2:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkning?

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Ejeren af soen vedtog en udenretlig bøde på 4.000 kr.

2003-20-053-00027

Skrivelse af 22. januar 2003 fra politimesteren i Vejle.

Højre hjørnetand på en orne fandtes af veterinærkontrollen ved bagudrettet og cirkulær vækst at være vokset igennem underkæbeknoglen, således at den var synlig på tungesiden. Ornen var ved normalt huld. Leverandøren oplyste, at han intet unormalt havde bemærket ved ornen.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Har grisen med det nævnte sygdomsbillede været udsat for smerte, lidelse og angst i betydelig grad og burde der for længst have været taget initiativ til afhjælpning af den situation.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte orne og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Præparatet var afhudet ved modtagelsen. Ved undersøgelse af underkæben fandtes hjørnetænderne i undermundens bilateralt symmetrisk at være vokset bueformet bagud. Højre hjørnetand havde gennemvokset underkæben i et niveau 2 cm under kindtandsrækken, under M1. Hjørnetandens frie ende var synlig på underkæbens tungeside. Det udvendige og indvendige penetrationssted var slimhindebeklædt. I området omkring gennemvækststedet var underkæbeknogle tykket med ca. 5 mm. Ornen har under forløbet været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet finder, at opdrætteren for længst burde have taget initiativ til afhjælpning af ornens situation vedr. tandvæksten, jf. svar ad 3.

Spørgsmål 2:

Kan der siges noget om tilstandens varighed.

Svar ad 2:

Tilstanden anslås at have en alder på flere måneder.

Spørgsmål 3:

Kan opdrætteren have været uvidende om grisens situation og i benægtende fald har pgl. handlet ”uforsvarligt” eller ”groft uforsvarligt”?

Svar ad 3:

Af sigtedes vidneforklaring fremgår, at han ikke havde bemærket, at ornen ikke havde det godt. Han burde dog ved de daglige tilsyn have erkendt ornens abnorme tilstand vedr. tandvæksten.

Rådet erkender, at det kan være svært at bedømme, om tænder er indgroede i tandkødet på en orne, men Rådet finder, at tandvækstens unormale retning burde have medført skærpet tilsyn med ornen, herunder regelmæssig undersøgelse af mundhulen, med henblik på diagnosticering af eventuel risiko for indvækst af tænderne. Rådet er opmærksom på, at dette er forbundet med en vis risiko for vedkommende, der undersøger dyret, og finder derfor, at dette af sikkerhedsmæssige årsager kunne være udført af den tilsynsførende dyrlæge. Ornens situation kunne på denne måde for længst have været erkendt og afhjulpet.

Rådet finder, at ornen har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum..

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i vejle idømt en bøde på 1000 kr.
Retten fastsatte forvandlingsstraffen til fængsel i 6 dage.
Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00028**Skrivelse af 5. februar 2002 fra politimesteren i Varde.**

Ejeren af en frilandssobesætning anmeldtes for anden gang til politiet på grund af, at hans svin brød ud af indhegningen og løb på nabomarkerne og offentlig vej.

Da politi og embedsdyrlæger gennemgik besætningen, fandtes heget mangelfuldt og nogle steder ikke eksisterende. Herudover fandtes et svin med et fortykket haseled, et svin, der ikke kunne støtte på et bagben og en syg dehydreret gris med diarré. Antallet af hytter til søer og orner i fællesfold fandtes i underkanten af det nødvendige og der var ikke permanent adgang til rent drikkevand. Et læskur, der fungerede som hytte for ca. 120 fravænnede grise blev bedømt som utilstrækkelig idet der kun var afdækning på de to af siderne.

Der blev udstedt påbud om at få heget udbedret og bragt i overensstemmelse med kravene for hold af svin på friland ligesom der blev givet påbud om, at der skulle tilkaldes dyrlæge til de syge grise med henblik på behandling eller aflivning. Ejeren erkendte overtrædelserne og undskyldte sig med travlhed efter at gården var brændt. Han efterlevede påbudene og ville efterfølgende reducere besætningen betydeligt.

På baggrund af det fundne anmeldtes ejeren for overtrædelse af diverse bestemmelser vedrørende dyreværn og husning af svin på friland.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Lægges til grund, at der ved politiets og Fødevarerregionens besøg den 3. december 2002 fandtes tre grise, der a) havde kronisk hævet haseled med knoglefortykkelse til det dobbelte, b) ikke kunne støtte på venstre bagben, hvorved det humpede sig frem på højre bagben og c) helt mistreven og ekstrem mager, grå og dehydreret og dårligt kunne bevæge sig og, alle efter dyrlægernes skøn burde være isoleret i sygesti og tilset af en dyrlæge, evt. aflivet; vil dette da efter Rådets opfattelse indebære en uforsvarlig behandling af dyr, evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der under besøget blev iagttaget en gris med et voldsomt hævet haseled med knoglefortykkelse til det dobbelte som tegn på en længerevarende lidelse.

Endvidere befandt der sig en gris på 50-65 kg, som ikke kunne støtte på venstre bagben, men trak dette i spjæt gennem luften, når den humpede sig frem på det andet bagben. En gris på 15-40 kg var ekstremt mager, grå og dehydreret og den kunne dårligt bevæge sig. De nævnte dyr var ikke afsondrede fra de andre ligesom de ikke havde været tilset af en dyrlæge.

Lægges disse oplysninger til grund, finder Rådet, at grisene ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Ved ikke at have draget omsorg for, at de straks er blevet tilset og behandlet mod deres sygdomme eller straks aflivet, finder Rådet, at de har været udsat for en uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Lægges til grund, at der ved besøget den 3. december 2002 konstateredes mangelfuld indhegning ligesom 3 grise fra besætningen blev set gående på en vej uden for indhegningen, hvorved dyrene ikke var beskyttet bedst muligt mod rovdyr og smitterisici; vil dette da efter Rådets opfattelse indebære uforsvarlig behandling af dyr, evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 2:

Det var oplyst, at det indre hegn lå flere steder på jorden. Der gik flere svin imellem det ydre og det indre hegn. Det ydre hegn bestod nogle steder af 3 tråde og andre steder kun af 1 tråd, der over et 50-80 meter langt område var faldet ned, så der var fri adgang til de omkringliggende marker og offentlig vej, og flere grise befandt uden for hegnet.

Ved ikke at vedligeholde hegnet således at flere grise befandt sig udenfor hegnet, finder Rådet, at dyrene ikke var beskyttet bedst muligt. Rådet finder at dyrene herved har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 og 2 samt bekendtgørelse nr. 816 om hold af svin på friland, § 1 stk. 2 og 3, § 3 stk. 1 og 2 samt § 4 stk. 3 og 4.

Spørgsmål 3:

Lægges til grund, at der ved besøget den 3. december 2002 konstateredes, at dyrene ikke havde adgang til rent drikkevand, men i stedet blev tildelt vand ved, at ejeren hældte vand ud over jorden; vil dette da efter Sundhedsrådet opfattelse indebære uforsvarlig behandling af dyr, evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 3:

Det oplyses, at svinene i forbindelse med fodringen får drikkevand hældt ud på jorden og drikker det herfra.

Denne fremgangsmåde er efter Rådets opfattelse ikke dyrevelfærdsmæssig forsvarlig hold af svin på friland, idet udendørs svin, bortset fra pattegrise under 14 dage, altid skal have adgang til rent drikkevand bortset fra i frostperioder, hvor udbringning af drikkevand kan indskrænkes til fodrings-tidspunkterne.

Rådet vil anse fremgangsmåden som uforsvarlig behandling af svin, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt lov nr. 173 af 19. marts 2001 om udendørs hold af svin, §12.

Spørgsmål 4:

Lægges til grund, at der ved besøget den 3. december 2002 konstateredes, at ikke alle dyr havde adgang til hytte med lejeareal; vil dette da efter Rådets opfattelse være uforsvarlig behandling af dyr, evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 4:

Det fremgår af skrivelse af 17. december 2002 fra Fødevareregionen, at hver hytte kun er 7,6 m² altså i alt 8x7,6 m² = 60,8 m², og der var i folden 74 voksne svin, heraf 7 orner.

Minimumskravet til lejeareal i hytterne er for svin over 110 kg på 0,85 m², jf. lov nr. 173 af 19. marts 2001 om udendørs hold af svin, § 3, stk. 4. Dette indebærer, at 74 svin kræver minimum 63 m².

Rådet finder på den baggrund, at minimumskravet ikke er opfyldt, og finder at dyrene har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnsloven §§ 1 og 2 samt lov nr. 173 af 19. marts 2001 om udendørs hold af svin § 3, stk. 4.

Spørgsmål 5:

Lægges til grund, at der ved besøget den 3. december 2002 konstateredes, at ca. 120 grise i læskur bag laden ikke havde tilstrækkeligt læ og ly mod vejr og vind og læskuret ikke var indrettes således, at temperaturen kunne holdes på et niveau, der ikke var skadeligt for grisene; vil dette da efter Rådets opfattelse være uforsvarlig behandling af dyr, evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 5:

Det fremgår, at de 120 grise fra 15-40 kg som læ for vejr og vind har et overdækket læskur, der er lukket i 2 sammenstødende sider. Rådet finder ikke at et læskur, der kun giver læ i to retninger er tilstrækkeligt til at yde beskyttelse mod vind og vejr.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund finder Rådet, at dyrene har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, sidste punktum.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 6:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog ved Retten i Grindsted at betale en bøde på 12.000 kr. Forvandlingsstraffen var fængsel i 10 dage. Tiltalte betalte desuden sagens omkostninger.

2003-20-053-00029

Skrivelse af 10. februar 2003 fra politimesteren i Løgstør.

En gris, der havde et meget stort lyskebrok og var tydeligt gangbesværet heraf, blev transporteret levende til slagteriet. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Der var tydelige blodudtrædninger, og huden var bagest fortykket og rød som følge af irritation fra afføring og urin. Grisen måtte som følge af broksækkens omfang gå med skrævende bagben. Leverandøren oplyste, at brokket var blevet større over de sidste uger og erkendte, at grisen havde været besværet af det. Han havde ikke konstateret sår på

broksækken, hvorfor han mente, at grisen godt kunne transporteres. Chaufføren oplyste, at grisen bestemt ikke havde været gangbesværet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Har svinet ud fra de foreliggende oplysninger/fotos frem til leveringen været udsat for uforsvarlig behandling eller evt. groft uforsvarlig behandling.

Svar ad 1:

Grisens situation burde for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. Under sygdomsforløbet i besætningen har grisen været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder ud fra de forelagte sagsakter og fotos, at grisen hos leverandøren har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Har svinet ved håndtering i forbindelse med levering til slagteriet og under transporten været udsat for uforsvarlig behandling eller evt. groft uforsvarlig behandling?

Svar ad 2:

Under læsning og transport har grisen været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder ud fra de forelagte sagsakter og fotos, at grisen i forbindelse med levering har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Ejeren af bedriften vedtog udenretsligt en bøde på 3.000 kr.

Chaufføren vedtog udenretsligt en bøde på 1.000 kr.

2003-20-053-00030

Skrivelse af 20. februar 2003 fra politimesteren i Randers.

Sagen drejer sig om et læs slagtedyr på 33 søer og 1 orne transporteret til et eksportmarked på en varm forårsdag sidst i maj. Det var solskin med udendørs temperatur omkring 20 grader. De 33 søer og 1 orne stod på en lastbil, der holdt i kø før aflæsning. Vognen havde en samlet læsseflade på 22 m² opdelt i tre rum. Loftet og den øverste del af væggene bestod af lys plast

uden nogen form for isolering. Foroven i kassen var der i alt 7 ventilationsluger. Af disse var 4 lukkede, bl.a. forreste ventilationsluge. Dyrene i bageste rum blev læsset af, så midterste rum kunne ses. Søerne her stod tæt og var meget urolige. De åndede med åben mund. Bagerst i midterste rum lå tre dyr (én stor orne og to søer) fladt på siden. Idet dyrene gik meget tæt, trådte de stående dyr på de liggende. Dette kunne bl.a. ses på ornens højre forben, som blødte efter et frisk sår ved klovranden. De tre liggende dyr gispede efter vejret med åben mund, huden var blåligt misfarvet, og det var ikke muligt at få dyrene til at rejse sig. Dyrene var udsat for regulært hedeslag. I forreste rum stod endnu en flok dyr, der også var meget urolige og åndede med åben mund.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Idet jeg skal henvise til anmeldelse af 7. juni 2002 fra Dyrlæge D1, skal jeg anmode om en udtalelse om transporten af de nævnte dyr indebar en uforsvarlig behandling af dyrene eller evt. en mishandling eller en grov og uforsvarlig behandling.

Der lægges i sagen til grund, at der er tale om 34 dyr, 33 søer og 1 orne og at vognen havde en samlet læsseflade på 22 m² opdelt i 3 rum. Det er ikke muligt at udtale sig om, hvor mange dyr der var placeret i de 3 rum, men chauffør har ved afhøring den 17. januar 2003 oplyst, at det formentlig var 10 i det forreste, 12 i det midterste og 11 i det bageste rum.

Svar:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af 7. juni 2002 fra dyrlæge D1, at et læs slagtedyr på 33 søer og 1 orne blev transporteret til et eksportmarked på en varm forårsdag sidst i maj. Det var solskin med udendørs temperatur omkring 20 grader. De 33 søer og 1 orne stod på en lastbil, der holdt i kø før aflæsning. Vognen havde en samlet læsseflade på 22 m² opdelt i tre rum. Loftet og den øverste del af væggene bestod af lys plast uden nogen form for isolering. Foroven i kassen var der i alt 7 ventilationsluger. Af disse var 4 lukkede, bl.a. forreste ventilationsluge.

Da dyrene i bageste rum blev læsset af, kunne det i det midterste rum ses, at søerne her stod tæt og var meget urolige. De åndede med åben mund. Bagerst i midterste rum lå tre dyr (én stor orne og to søer) fladt på siden. Idet dyrene gik meget tæt, trådte de stående dyr på de liggende. Dette kunne bl.a. ses på ornens højre forben, som blødte efter et frisk sår ved klovranden. De tre liggende dyr gispede efter vejret med åben mund, huden var blåligt misfarvet, og det var ikke muligt at få dyrene til at rejse sig. Dyrene var udsat for regulært hedeslag. I forreste rum stod endnu en flok dyr, der også var meget urolige og åndede med åben mund. Dyrlægen beskrev opholdet under besigtigelsen i lastrummet på bilen som at være i et drivhus med mærkbar højere temperatur end udenfor i solen. Luften var tung og fugtig. Afprøvning af vandpiplerne var uden resultat. Systemet var tomt.

Dyrene er under de beskrevne forhold ikke behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med deres behov. De har under opholdet på lastbilen i ventetiden på aflæsning været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, samt såfremt transporten har været på en afstand < 50 km, § 2, 1. og 2. punktum og § 11, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 5a, jf. bilag 2D, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Afgørelse:

Denne forelås ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-053-00031

Skrivelse af 10. marts 2003 fra politimesteren i Silkeborg.

I forbindelse med en arbejdsnedlæggelse på et slagteri blev flere grise opstaldet på et slagteri, der ikke var i brug. Da grisene skulle afhentes næste dag, var en af grisene meget afkræftet. Chaufføren fandt ikke, at grisen var egnet til transport. Staldmanden kontaktede slagtemesteren på slagteriet, som skulle modtage grisen. Han fandt, at grisen skulle aflives. Dette var ikke umiddelbart muligt, idet der ikke fandtes en bolt pistol på stedet. Det blev i samråd med slagtemesteren besluttet, at grisen skulle forsøges transporteret. Chaufføren medtog grisen og adskilte en fra de andre grise på vognen. Grisen skulle hjælpes ombord på transportvognen. Ved ankomsten til slagteriet var grisen død.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan Rådet udfra de foreliggende oplysninger udtale sig om grisens tilstand forud for transporten og om dødsårsagen.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagens akter, at grisen virkede afkræftet og stresset. Udfra de forelagte sagsakter kan Rådet ikke afgøre, hvorvidt grisen havde et benbrud.

Rådet finder det sandsynligt, at stress har været en medvirkende årsag til, at grisen døde, men kan ikke afgøre, hvorvidt andre faktorer har været medvirkende årsager.

Spørgsmål 2:

Finder Rådet det på baggrund af de afgivne udtalelser sandsynligt, at grisen var uegnet til transport, jf. dyreværnslovens § 1, transportbekendtgørelsens § 2 og Det Veterinære Sundhedsråds Redegørelse om transport af syge og tilskadekomne dyr?

Svar ad 2:

På baggrund af de afgivne udtalelser burde grisen ikke have været transporteret levende, men have været aflivet på stedet. Rådet finder, at grisen under læsning samt transport har været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 3:

Er Rådet bekendt med afgørelser i tilsvarende sager, hvor en ansat slagtemester, som overordnet, er ifaldet strafansvar for overtrædelse af dyreværnsloven for beslutninger truffet på baggrund af telefoniske oplysninger?

Spørgsmål 4:

Er Rådet bekendt med afgørelser i tilsvarende sager, hvor de respektive arbejdsgivere, f.eks. et slagteri, er ifaldet strafansvar i medfør af dyreværnslovens § 28, stk. 7, jf. straffelovens § 27, for ansattes overtrædelser af denne og de dertil knyttede bekendtgørelser?

Svar ad 3 og 4:

Rådet har ikke umiddelbart mulighed for at tilvejebringe oplysninger vedrørende dette, men skal henvise til Rådets årsberetninger og Rigsadvokatens Redegørelse om afgørelser i straffe sager om overtrædelse af dyreværnsloven, af 12. September 2002

Spørgsmål 5:

Såfremt spørgsmål 4 besvares bekræftende, er de ansatte tillige ifaldet personligt strafansvar?

Svar ad 5:

Bortfalder.

Afgørelse:

Tiltalte 1 blev ved retten i Silkeborg idømt en bøde på 1.500 kr. med en forvandlingsstraf på 6 dages fængsel.

Tiltalte 2 blev ved samme ret idømt en bøde på 1.000 kr. med en forvandlingsstraf på 6 dages fængsel.

De tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00032

Skrivelse af 14. marts 2003 fra politimesteren i Herning.

En so, der blev transporteret til slagteriet, fandtes ved efterkontrollen at være piercet igennem tungen med en næse-/trynering. Ejeren af soen nægtede at have piercet soen. Han oplyste, at der intet formål var med en sådan handling, og at han på det kraftigste tog afstand fra en sådan. Han forklarede, at der kun kunne være tale om et uheld, hvor soen havde samlet en tabt næse-/trynering op og derefter gået og tygget på den. Besætningsdyrlægen oplyste, at han var vidende om, at det skete og var set på slagteriet, dog kun således at ringen var gået igennem siden af tungen. Han oplyste endvidere, at pågældende ejer ikke længere, det sidste ½ år, fik sat næse-/trynering på svinene, idet de ofte tabte dem igen. Dyrlægen var ikke i tvivl om, at det var soen selv, der ved et uheld havde fået fat i en tabt ring på jorden og ved et uheld/tilfælde havde fået ringen til at sidde fast i tungen. Han oplyste, at ringene var spidse og selvskærende, og når de blev presset sammen, gik de selv i lås s.f.a ringens fjedrende egenskab.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Kan soen have fået ringen i tungen af egen drift eller ikke?

Svar ad 1:

Rådet kan ikke afvise, at soen har fået ringen i tungen af egen drift.

Spørgsmål 2:

Anser Rådet dyreværnslovens regler for overtrådt?

Svar ad 2:

Rådet udtaler sig ikke om, hvorvidt en lov er overtrådt, idet Rådet alene besvarer veterinærfaglige spørgsmål?

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Politiet undlod påtale.

2003-20-053-00033**Skrivelse af 12. marts 2003 fra politimesteren i Haderslev.**

En so, som ikke kunne støtte på højre forben og hvor forknæet var stærkt hævet, blev transporteret levende til slagteriet, adskilt fra de andre grise på vognen. Ved ankomsten var soen uvillig til at stå op, og det blev besluttet at aflive den på vognen. Fem dage før transporten, var soen blevet tilset af en dyrlæge, som havde udstedt en nødslagtningsattest, hvor han havde godkendt densom sygetransport. Dyrlægen kunne ikke erkende sig skyldig i overtrædelse af dyreværnsloven. Han oplyste, at han havde undersøgt soen og havde konstateret, at der ikke var brud på benet, og at soen kunne støtte på det. Dette sammenholdt med, at soen var i god stand gjorde, at han udstedte en transporttilladelse. Chaufføren oplyste, at en uge tidligere havde en anden chauffør fra vognmandsfirmaet været ude at hente svin hos pågældende leverandør. Han havde nægtet at medtage omhandlende so. Chaufføren oplyste endvidere, at han havde undret sig over at transportattesten var udstedt af dyrlægen 4-5 dage før transporten skulle foregå og havde derfor kontaktet sin vognmand, som havde udtalt, at når der forelå en transportattest kunne de ikke undslå at medtage soen. Chaufføren havde adskilt soen fra de andre, idet den ikke rigtig ville tage støtte på højre forben, men var selv gået op i vognen og havde lagt

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Hvorledes kan ovennævnte lidelse (kronisk ledbetændelse med bylddannelse) være fremkommet?

Svar ad 1:

En sådan lidelse kan fremkomme ved overbelastning, tilskadekomst, infektion, disponerende arvelig bensvaghed o. a.. For udredning af disse mange muligheder skal Rådet tillade sig at henvise til relevant lærebogslitteratur, da det vil blive for omfattende i denne besvarelse at udrede de mange muligheder for den her opståede lidelse.

Spørgsmål 2:

Kan en sådan lidelse behandles?

Svar ad 2:

Ja, en sådan lidelse kan forsøges behandlet, dog ikke altid med den ønskede effekt. Hvis den ønskede effekt ikke i løbet af få dage opnås, bør grisen aflives. Af svar ad 3 fremgår tillige, at soen tillige havde ruptur af senen. En sådan tilstand behandles ikke hos grise, og soen burde af denne grund have været aflivet på et tidligt tidspunkt i dens sygdomsforløb.

Spørgsmål 3:

Kan man ud fra fotos og oplysninger vurdere hvor længe soen har haft denne lidelse.

Svar ad 3:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på et laboratorium. Ved undersøgelse af højre forben fandtes en udbredt fast hævelse omkring overarmen og forknæet med en omkreds på 35,5 cm målt på midten af overarmen. Forknæet var fikseret i bøjet tilstand og kunne ikke udrettes til normal position. På forknæets forside fandtes 3 opbrudskanaler. I forknæet fandtes en kronisk, svær, diffus arthritis med udtalt grad af leddestruktion omfattende såvel ledbrusk som det subcondrale knoglevæv. Leddet var sammenvokset og indeholdt en sparsom mængde pustilblandet væske. Fra leddet fandtes opbrud til forknæet forside. Samtlige af forknæets led fandtes omgivet af arvæv på en tykkelse omkring 2 cm, nogle steder indeholdende bylder. Forknæets knogler var sæde for knoglenyddannelser. Bagpå overarmsknoglen i hele dens længde og strækkende sig ned ad fandtes en svær kronisk, diffus, pusholdig seneskedebetændelse med ruptur af senen. Tilstanden vurderes til at være mindst af ugers varighed.

Spørgsmål 4:

Kan soen have fungeret normalt ved denne lidelse?

Svar ad 4:

Nej. Under sygdomsforløbet i besætningen har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse angst, varigt mén samt væsentlig ulempe.

Spørgsmål 5:

Hvor grundig en dyrlægeundersøgelse kræves der for at kunne udstede en ”slagteattest for syge og nødslagtede dyr” (transportattest) i det foreliggende tilfælde?

Svar ad 5:

Der kræves inspektion af dyret i hvile samt inspektion og palpation af højre forben. Tillige bør følgende parametre registreres: puls, temperatur og respiration. Soen bør tillige mønstres på fast underlag.

Spørgsmål 6:

Var soen efter det oplyste egnet til transport, eller burde den have været nødslagtet?

Svar ad 6:

Lægges svar ad 3 samt oplysningerne i sagsakterne med tilhørende fotos, til grund, finder Rådet, at soen på ingen måde burde have været godkendt til levende transport. Rådet finder, at soen på et langt tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet burde have været aflivet/nødslagtet. Rådet finder, at den undersøgende dyrlæge ved undersøgelse og tilladelse af soen til transport har udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed, idet normal ædelyst og god foderstand ikke efter Rådets bedømmelse legaliserer transport af en so, der så godt som ikke kan tage støtte på et ben, der er fikseret i bøjet tilstand og med udtalt leddestruktion omfattende både bruske og knoglevæv samt med 3 opbrudskanaler, jf. dyrlægelovens § 7, st. 1.

Spørgsmål 7:

Kan soen have været påført lidelse som følge af transporten?

Svar ad 7:

Under læsning og transport har soen været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder, at soen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov)

Spørgsmål 8:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 8:

Soens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været erkendt og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive/nødslette den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Under sygdomsforløbet i besætningen har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet, med henblik på soens ophold i besætningen, betragte forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadede dyr.

Afgørelse:

Retten lagde særlig vægt på Rådets svar på spørgsmålene 6 og 7 og idømte dyrlægen en bøde på 4.500 kr., da denne havde udstedt en slagteattest, og derved havde ladet den pågældende os transportere til et slagteri. Ved denne handling udviste dyrlægen ikke den nødvendige omhu og samvittighedsfuldhed ved udøvelsen af sin dyrlægegerning.

I bødestørrelsen lå ligeledes en overtrædelse vedrørende manglende indsendelse af gødningsregnskab.

2003-20-053-00034**Skrivelse af 24. marts fra politimesteren i Odense.**

En gris, som ikke støttede på venstre forben, blev transporteret levende til slagteriet. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Grisen var uvillig til at rejse sig. Venstre forben var kraftig fortykket fra albueleddet og ned. Benet blev holdt skråt bagud uden at tage støtte. Leverandøren nægtede at udtale sig til sagen. Chaufføren oplyste, at han intet havde bemærket, da grisene gik fra udleveringsvognen og over på transportvognen, ej heller ved aflæsningen på slagteriet. Han var ikke indstillet på at modtage et eventuelt bødeforlæg. Dyrlægen oplyste, at han havde påtalt det over for chaufføren, som havde udtalt, at man ikke kunne forvente, at han opdagede en sådan gris, når grisene blev læsset fra en udleveringsvogn og over på transportvognen.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at det ikke har været muligt at indhente materialet fra grisen, idet det var bortkommet.

Spørgsmål 1:

Rådet bedes efter en besigtigelse af de fotos samt øvrige observationer af den omhandlede gris, som medfølger dyrlægens anmeldelse af 10. september 2002, vurdere, hvorvidt det kan fastslås, at grisen på transporttidspunktet var springhalt som beskrevet af dyrlægen.

Svar ad 1:

Rådet har sendt fotos optaget fra den i sagen omtalte gris til vurdering på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Af billederne 1, 3, 8 og 9 fremgår det tydeligt, at venstre forben er fortykket i området omkring forknæleddet. På billederne 10, 11 og 12 ses det åbnede forknæled. I leddet ses en tydeligt fortykket og hyperæmisk ledmembran med fokale ansamlinger af et gulligt materiale. På de distale ledbruskflader ses ligeledes fokale ansamlinger af et tilsvarende gulligt materiale som på ledmembranen. Vævet omkring leddet ses at være sæde for let bindevævsdannelse, øget blodtilførsel og ansamlinger af pus. Ved sammenligning af udseendet af pusset omkring leddet med udseendet af det gullige materiale i leddet, er det overvejende sandsynligt, at der også er tale om pusdannelse i leddet. På baggrund af billedmaterialet vurderes det, at venstre forknæled er sæde for en kronisk proliferativ og pusholdig ledbetændelse med bindevævs- og pusdannelse omkring leddet. Det vurderes, at forandringerne i venstre forknæled og omgivelser har en alder på ikke under ca. 1 uge.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at forandringer af denne art er forenelige med at grisen med var springhalt på transporttidspunktet som beskrevet af dyrlægen.

Spørgsmål 2:

Givet at grisen var springhalt som beskrevet af dyrlægen, bedes Rådet vurdere hvor længe grisen må antages at have haft lidelsen i forbenet.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Givet at grisen var springhalt som beskrevet af dyrlægen, og at denne tilstand også var til stede før transporten, bedes Rådet vurdere, om dette betød at grisen under opfødning i sigtedes besætning var udsat for betydelig smerte, lidelse, angst og ulempe.

Svar ad 3:

Grisen burde, straks grisens situation ved de daglige tilsyn blev erkendt, i besætningen have været isoleret i sygesti og behandlet for lidelsen. Grisens tilstand burde efterfølgende have været vurderet med henblik på effekten af behandlingen. Såfremt grisen ikke blev helbredt, burde den efterfølgende have været aflivet.

Såfremt ovenstående ikke har været gennemført, finder Rådet, at grisen har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Rådet vil anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum i dyreværnsloven samt § 5 bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr samt § 11, 1. punktum i bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin.

Spørgsmål 4:

Givet at grisen var springhalt som beskrevet af dyrlægen, og at denne tilstand også var til stede før transporten, bedes Rådet vurdere, hvorvidt sigtede ved regelmæssige tilsyn af svinebesætningen, burde have opdaget grisens tilstand, samt om grisen burde have været aflivet.

Svar ad 4:

Grisens situation burde for længst have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen.

Spørgsmål 5:

Givet at grisen var springhalt som beskrevet af dyrlægen, bedes Rådet vurdere, om transportøren under almindelig agtpågivenhed kan antages at burde have bemærket slagtegrisens tilstand ved på- og aflæsning.

Svar ad 5:

Det er Rådets vurdering, at transportøren ved almindelig agtpågivenhed burde have bemærket slagtegrisens tilstand ved på- og aflæsning.

Spørgsmål 6:

Givet at grisen var springhalt som beskrevet af dyrlægen, bedes Rådet vurdere, hvorvidt slagtegrisen har været udsat for lidelse under transporten.

Svar ad 6:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsakter til grund, er det Rådets vurdering, at grisen ikke burde have været transporteret levende til slagting. Under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder, at grisen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand af 50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

De tiltalte ville ikke bestride, at det omhandlede dyr var i den tilstand, der var beskrevet i anklageskriftet. Herefter vedtog den ene sigtede en bøde på 3000 kr. med en forvandlingsstraf af fængsel i 6 dage, og den anden sigtede vedtog en bøde på 2000 kr. med en forvandlingsstraf af fængsel i 6 dage.

2003-20-053-00035

Skrivelse af 29. april 2003 fra politimesteren i Grenaa.

En frilandsbesætning, hvor bygningerne nyligt var nedbrændte, anmeldtes i februar måned af besætningsdyrlægen for formodet vanrøgt. Ved Fødevareregionens tilsyn konstateredes udover afmagrede søer i varierende grader også ca. 10 ådsler af døde svin af varierende alder. De overlevende havde ædt af ådslerne.

Der fandtes ikke foder eller vand hos dyrene. Der var intet strøelse i hytterne og bortset fra yderhegnet var al indhegning med eltråd nedtrådt, og al synlig vegetation inden for svinenes rækkevidde var fortæret.

Ejeren oplyste, at grisene fodredes med kraftfoder og majsensilage samt blev tildelt vand 2 gange daglig. Ejeren angav længere tids sygdomsproblemer i form af diarré, som årsag til dyrenes manglende trivsel. Der var ikke indenfor det sidste år leveret dyr til DAKA fra besætningen.

Ejeren var tidligere anmeldt dels af slagteriet på grund af mange magre og kasserede søer og dels af landbrugsskoleelever, der havde ærinde på ejendommen. Ved besigtigelse fra Fødevareregionen i disse anledninger skønnedes intet strafbart forhold at være tilstede, men

ejeren havde fået pålagt at få tilknyttet en dyrlæge, og at dennes besøgsrapporter skulle indsendes til Regionen for at følge besætningen.

Efter denne sidste anmeldelse blev besætningen tømt for svin. De mest vantrevne aflivedes, resten blev solgt til opfedning, og de døde dyr blev fjernet.

I forbindelse med sagen anmodedes Rådet ved skrivelse af 29. april 2003 fra Politimesteren om ud fra anmeldelsen og sagens akter, herunder fotos, at besvare følgende spørgsmål:

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er dyrene behandlet forsvarligt eller groft uforsvarligt?

Svar ad 1:

Det fremgår af anmeldelsen, at den nedbrændte ejendom bar præg af udtalt forfald, og at søer og grise gik frit omkring, idet al indre indhegning var nedtrådt. Der sås søer som i varierende grad var magre til tydeligt afmagrede med fremstående knogler. En enkelt var udtalt halt på et ben. Der fandtes ådsler af varierende alder i hytterne og spredt i området. Kadaverne bar præg af, at de levende havde ædt af dem. Vand- og fodertrug var tomme og tilsmudsede, og der fandtes intet foder eller vand hos dyrene. I hytterne var der intet strøelse til beskyttelse imod vejrliget.

Ejeren oplyste, at søerne fodredes 2 gange daglig med kraftfoder og majsensilage og mente, at det var længere tids sygdom med kronisk diarré, der havde forårsaget afmagringen. Der findes ikke i sagen oplysninger om, at syge dyr skulle være blevet behandlet, ligesom der ikke er stillet nogle diagnoser.

Ved ikke gennem længere tid at være blevet tilbudt tilstrækkeligt med foder og vand og at have manglet strøelse i hytterne samt ved ikke at være blevet behandlet for deres formodede sygdomme, således at flere er døde og andre er blevet sygeligt afmagrede eller generelt i dårligt huld, finder Rådet ikke, at dyrene er blevet beskyttet bedst muligt imod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dyrene er ikke behandlet omsorgsfuldt eller huset, fodret, vandet eller passet under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov.

Rådet anser forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3.

Spørgsmål 2:

Er dyrene behandlet omsorgsfuldt?

Svar ad 2:

Se Svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Er de arealer, hvor dyrene holdes, indrettet på en sådan måde, at dyrenes behov tilgodeses?

Svar ad 3:

Ved ikke at have haft nogen isolerende strøelse i hytterne finder Rådet ikke, at grisenes behov for et tørt og velstrøet leje er tilgodeset. Forholdene for dyrene er således ikke indrettet på en sådan måde, at deres behov tilgodeses. jf. lov nr. 173 af 19 marts 2001 om udendørs hold af svin, § 16, stk. 1, §§ 2 og 3 i dyreværnsloven, § 9 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Rådet finder yderligere, at det er særlig kritisabelt, at disse forhold har været til stede i vinterperioden. Der henvises her til Rådets udtalelse af 14. december 2001 om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr.

Spørgsmål 4:

Har forholdene haft karakter af mishandling?

Svar ad 4:

Se Svar ad 1.

Afgørelse:

De tiltalte straffedes ved Retten i Grenaa med 10.000 kr. i bøde hver. Forvandlingsstraffen blev for tiltalte fastsat til fængsel i 10 dage. De tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00036

Skrivelse af 1. maj fra politimesteren i Hjørring.

En gris, som var springhalt på venstre forben, blev transporteret levende til slagteriet. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. I området omkring albueledet sås tydelig fast hævelse med flere små bylder på hudoverfladen. Ved det kontrolmæssige eftersyn af slagtekroppen fandtes tillige knoglemarvsbetændelse i lændehvirvlerne samt byld i mørbraden. Leverandøren oplyste, at han ikke var bekendt med, at han havde leveret en syg gris. Han kunne ikke udelukke, at den var smuttet med i leveringen. Vognmanden var ikke klar over, at der var et problem. Leverandør og vognmand var bekendt med, at sagen ville udmunde i en bøde.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet alene tager stilling til veterinærfaglige spørgsmål og således ikke tager stilling til, om et forhold er omfattet af lovgivningen.

Spørgsmål 1:

Om hvorvidt forholdet vedrørende leverandøren er omfattet af dyreværnslovens §§1 og 2 – ved at have ladet en gris leve med en deformerende ledbetændelse og deraf følgende gangbesvær, hvilket medførte, at grisen var springhalt på venstre forben .

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes området omkring albueledet at være betydelig

fortykket, og ved sagital gennemsavning fandtes albueleddet at være sæde for en kronisk purulent ledbetændelse med bindevævsdannelse i og omkring leddet. Omkring leddet fandtes endvidere betydelige knoglenydannelser. Nedenfor albueleddet fandtes en større byld indeholdende 20 ml pus beliggende mellem muskulaturen. Muskulaturen oven- og nedenfor albueleddet var i varierende grad sæde for tilbagedannelse. Fra albueleddets ledhule fandtes en kanal med opbrud til hudoverfladen. De observerede læsioner har en alder på ikke under flere uger. Grisens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt medsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen, samt under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum, samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Om hvorvidt forholdet vedrørende vognmand en – er omfattet af bekendtgørelsen – om transport af dyr - § 2 – ved at han transporterede en springhalt gris til et slagteri, selv om grisen ikke var i skillerum.

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt medsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at grisen under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt, transporten har været på en afstand < 50 km, §§ 2, 1. punktum og 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Leverandøren vedtog udenretligt en bøde på 3.000 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, lov nr. 386 af 6. juni 1991 med senere ændringer § 28 stk. 1 jfr. §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum, samt § 32, stk. 2, 2. punktum jfr. tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum.

Vognmanden vedtog udenretligt en bøde på 2.500 kr. for overtrædelse af dyreværnsloven, lov nr. 386 af 6. juni 1991 med senere ændringer § 28 stk. 1 jfr. § 1 samt § 32, stk. 2, 2. punktum jfr. tidligere.

2003-20-053-00037

Skrivelse af 7. maj 2003 fra politimesteren i Køge.

En leverandør sendte 57 grise til slagting. På efterkontrollen fandtes på 20 af slagtekroppene velafgrænsede mærker, tydende på slag, på langs af hele ryggen. Slagene var ca. 0,8 cm brede og ca. 35 cm lange, flere med underliggende blødninger i spæk og rygmuskulatur. Det blev af anmeldende dyrlæge vurderet, at læsionerne havde været til stede i længere tid. Af veterinærkontrollen blev længere tid defineret som før kl. 01.00, hvor grisene var blevet afhentet hos leverandøren. Grisene ankom kl. 02.50. Der forelå ingen veterinærfaglig beskrivelse af præparatet fra anmeldende dyrlæge, som lagde vurderingen af læsionens alder til grund. To af de leverede gris var tatoveret omkring endetarmsåbningen og ydre kønsorganer. Leverandøren oplyste, at han tidligere var blevet kontaktet af slagteriet, idet grisene havde "striber". Han havde da talt med en chauffør, som havde udtalt, at hans grise kunne være svære at læsse. Han havde derfor udbygget "afhentningspladserne" på gården. Han oplyste endvidere, at han ikke kunne afvise, at det af og til hændte, at en gris blev tatoveret forkert. Chaufføren oplyste, at han ikke havde påført grisene fysisk overlast

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om en udtalelse om, hvorvidt den ovenfor beskrevne adfærd hos den person, som må anses for ansvarlig for påførslen af de kraftige mærker på grisene og tatoveringen af dem efter Rådets opfattelse har indebåret vanrøgt eller uforsvarlig behandling af dyrene eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling af dem.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra en af de i sagen omtalte grise og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af to hudstykker fandtes på begge 10-14 ensartede mærker med rødme og hævelse. Mærkerne havde en længde fra 25 cm til ca. 40 cm. Alle mærkerne havde en bredde på 0,8 cm. Under mærkerne fandtes varierende grader af blødning i huden og underhuden. Under flere af mærkerne fandtes blødningerne at strække sig ned i den underliggende muskulatur. Der blev udtaget materiale fra flere af mærkerne til histologisk undersøgelse.

Grundet mærkernes ensartede udseende er deres tilstedeværelse forenelig med hårdhændet slag med et stumpt redskab. Læsionerne har grundet de histologiske forandringer en alder på ikke under ca. 1 time.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at grisene ved at blive tildelt flere slag har været udsat for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Rådet finder, at grisene ved at blive tatoveret omkring endetarmsåbningen og ydre kønsorganer har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår således af ovenstående, at det ikke veterinærfagligt kan godtgøres, som konkluderet i dyrlægens anmeldelse af 26. november 2002, bilag 1, samt skrivelse af 5. maj 2003, punkt 3, at grisen er påført fysisk skade før kl. 01.00 den 03. maj 2002, men alene ud

fra en histologisk vurdering kan konkluderes, at grisene er påført fysisk skade ikke under en time før slagtning.

Spørgsmål 2:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Store-Heddinge idømt en bøde på 5.000 kr., med en forvandlingsstraf på 8 dages fængsel. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00038

Skrivelse af 26. maj fra politimesteren i Holbæk.

På et svineslagteri havde man genopsat og anvendt en elektrisk hegnsstøder, hvorfra der udgik 2 ledninger. Slagteriet havde tidligere fået besked fra embedsdyrlægen om, at nedtage pågældende el-giver, men havde genopsat den og tilmed forsøgt at skjule den. El-giveren havde en impulsenergi på 3,2 Joule og en topspænding på 8600 volt. Den var opsat lige før indgangen til bedøveren. Personalet benyttede anlægget til fremdrivning af slagtesvin fra drivgang til bedøver, således at elgiverens to uisolerede ledninger ved berøring af grisens bagpart fremkaldte stød. Herved gav grisen et kraftigt ryk og kraftige gnister føg ned ad ryggen på dyret. Firmaet, som forhandlede pågældende el-giver, kunne ikke anbefale, at man brugte el-giveren til pågældende formål. Pågældende el-giver var beregnet til brug i forbindelse med elhegn omkring marker til afgrænsning af store arealer

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Bliver slagtesvinene under fremdrift i drivgang ved brug af el-støderen behandlet forsvarligt og beskyttet mod smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der til fremdrivning af grisene på slagteriet er brugt en el-støder med en impulsenergiudladning på 3,2 joule med en topspænding på 8600 volt. Tillige fremgår det, at når de to ledninger berørte grisenes bagpart fremkaldte en kraftig reaktion hos grisene, idet disse reagerede med et kraftigt ryk samtidig med, at kraftige blå gnister føg ned ad ryggen på grisene.

Rådet finder, at anvendelse af elektriske drivmidler bør begrænses i videst muligt omfang og helst slet ikke benyttes, idet dette er muligt gennem hensigtsmæssig indretning af drivgang m. v. Hvis eldrivstav undtagelsesvis finder anvendelse, skal det ske efter retningslinjerne i § 25 i bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr. Rådet finder, at brug af strømstyrker højere end, hvad der kan frembringes af en 24 Volts batteridrevet eldriver ved fremdrivning af grise, er uforsvarlig behandling af dyr. Grisene har under

fremdrivning med den i sagen anvendte el-støder været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe samt stor risiko for tilskadekomst.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund finder Rådet, at grisene, under fremdrivning med pågældende el-støder, har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, samt §§ 3, 10 og 25 i bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr.

Spørgsmål 2:

Giver sagen i øvrigt Det Veterinære Sundhedsråd anledning til bemærkninger.

Svar ad 2:

Nej

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00039

Skrivelse af 12. juni fra politimesteren i Løgstør.

En gris med et meget stort lyskebrok blev transporteret levende til slagtning. Grisen var adskilt fra de andre grise under transporten. Grisen var tydeligt gangbesværet i bagparten, mistede let balancen og skred ud. På selve broksækken fandtes en del strækmærker og et mindre ar, men der var ingen egentlig sår dannelse. Grisen blev total kasseret og post mortem undersøgelsen viste, at broksækken havde udtalte bindevævsindlejringer og blodigt væske. Leverandøren oplyste, at 4 uger forud for leveringen havde omhandlede grise gået adskilt fra de andre grise i besætningen. Han havde vurderet, at grisen var behandlet forsvarligt, men var klar over, at grisen formentlig skulle have været slagtet tidligere

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Har svinet ud fra de foreliggende oplysninger/fotos frem til leveringen været udsat for uforsvarlig behandling eller evt. groft uforsvarlig behandling?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at grisen var tydeligt gangbesværet i bagparten, let mistede balancen og skred ud, hvilket Rådet finder med overvejende sandsynlighed skyldes det meget store lyskebrok. Ved veterinærkontrollens eftersyn af slagtekroppen fandtes broksækken at være 98 cm lang og 42 cm bred. Grisen havde bylder i bugen og kronisk bughindebetændelse med fibrin-udsvedninger. Ved indsnit på broksækken fandtes udtalte bindevævsindlejringer og blodig væske. Der var flere små bindevævsindkapslede blodansamlinger, hvor kapslerne havde en tykkelse på op til 5 mm. Grisen fremstod bleg.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, burde grisens situation på et tidligere tidspunkt have været afhjulpet, hvilket bedst burde være sket ved at aflive/nødslagte den. Grisen har i besætningen været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet finder, at grisen i besætningen samt ved at blive sendt levende til slagtning har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Har svinet ved håndteringen i forbindelse med levering til slagteriet og under transporten været udsat for uforsvarlig behandling eller evt. groft uforsvarlig behandling?

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 til grund, burde grisen ikke have været transporteret levende til slagtning. Under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet finder, at grisen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Ved besvarelsen af dette spørgsmål har Rådet lagt særlig vægt på, at grisen let mistede balancen og skred ud.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Rådet skal henvise til Rådets udtalelse af 14. oktober 1997 om levering af svin med store navle- eller lyskebrok til slagtning.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 3.000 kr.

2003-20-053-00040

Skrivelse af 13. juni 2003 fra politimesteren i Nakskov.

En gris, som havde et stort navlebrok med åbne sår, blev transporteret levende til slagteriet. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Leverandøren beklagede dybt, at den var smuttet med i leveringen. Der forelå ingen afhøring af chaufføren.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Har grisen været udsat for unødigt smerte, lidelse og væsentlig ulempe i forbindelse med levering og transport til slagteriet.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at grisen havde en navlecyste med en "cystesæk" med en diameter på 20 cm, med et stort overfladisk sår på venstre side og et ældre, dybere sår på højre side. Cysten havde en tyk kapsel på 5 cm og var flerkamret, indeholdende blodtilblandet væske. I cysten fandtes en byld med forbindelse til bughulen, hvor en tilsvarende byld fandtes i forbindelse med en stor spændt cyste på ca. 20 cm i diameter og med en 4-5 mm tyk væg. Cysten i bughulen indeholdt blodtilblandet vandig væske og havde sammenvoksninger til milten. Grisen havde udbredt kronisk bughindebetændelse. Cystesæk samt cysten uden indehold vejede 5,6 kg. Grisens indre organer var lettere blege som tegn på blodmangel. Grisen havde en slagtevægt på 60 kg. Rådet har rekvireret præparatet fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelsen fandtes tillige ved åbning af et af cystens kamre, at denne indeholdt fibrin, samt at den indvendige side af kammeret flere steder var beklædt med fibrin. De observerede forandringer skønnes at have en alder på flere måneder. Grisens situation burde for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt, transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Spørgsmål 2:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2:

Rådet skal henvise til Rådets udtalelse om levering af svin med store navle- eller lyskebrok.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Nakskov idømt en bøde af 5000 kr.

2003-20-053-00041

Skrivelse af 16.juni 2003 fra politimesteren i Haderslev.

Et slagtesvin, som var halt på begge forben samt højre bagben, blev transporteret levende til slagtning. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Højre forben var stærkt hævet i albueregionen. Grisen var i dårlig ernæringstilstand. Leverandøren nægtede sig skyldig. Han påpegede endvidere, at det fremgik af slagteafregningen, at grisen, som blev kasseret, at den havde normal vægt. Chaufføren oplyste, at han måtte have overset grisen og vedtog en bøde på 1500 kr.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet udelukkende besvarer spørgsmålene veterinærfagligt.

Spørgsmål 1:

Var grisen efter det oplyste egnet til transport eller burde den have været nød-/slaget forinden?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes grisen at have en voldsom, kronisk deformerende, ulcerativ og bindevævsdannende ledbetændelse af venstre albueled med fortykkelse omkring leddet. Forandringerne skønnedes at være ikke under 30 dage gammel.

Lægges ovennævnte samt det oplyste til grund, burde grisens situation for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halvhed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt, transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Spørgsmål 2:

- a) Kan grisen være påført smerte, lidelse, angst, varige mén og/eller væsentlig ulempe som følge af transporten?
- b) Hvis ja: indebærer transporten en uforsvarlig behandling af grisen eller en grovere uforsvarlig behandling eller eventuel mishandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 2a og 2b:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

- a) Kan man ud fra det oplyste og billederne af grisen vurdere, om lidelsen er medfødt eller senere udviklet, og hvad der i givet fald kan have forårsaget lidelsen?
- b) Hvis nej: Hvilke yderligere undersøgelser kræves før denne vurdering kan foretages?
- c) Hvis ja: bedes det oplyst, hvad der kan have forårsaget lidelsen, og hvor langt lidelsen kan tilbagedateres.

Svar ad 3:

Lidelsen er ikke medfødt. Årsagen til lidelsen er infektion eller traume. Se tillige svar ad 1.

Spørgsmål 4:

På hvilken måde ville lidelsen give sig udtryk, hvis man kunne se grisen i levende live?

Svar ad 4:

Grisen ville ligge meget ned, halte og skille sig ud fra flokken.

Spørgsmål 5:

Kan en gris med denne lidelse være stor og have normalvægt samtidig med, at den er i dårlig ernæringstilstand?

Svar ad 5:

Ja. Hvis grisens størrelse og vægt ved levering er som de øvrige slagtesvin, vil en leverandør betegne grisens vægt som normalvægt. Dette udelukker ikke, at grisen er i dårlig ernæringstilstand, idet grisen kan være meget ældre end andre normale slagtesvin

Spørgsmål 6:

- a) Burde en svineavler blive opmærksom på en gris med tilsvarende lidelse?
- b) Hvis ja: hvorfor og hvor tidligt i sygdomsforløbet - og hvad bør en svineavler i givet fald gøre?

Svar ad 6:

a) Ja.

b) Lidelsen burde ved de daglige tilsyn have været opdaget i det tidlige stadie, således at grisen kunne have været isoleret i velstrøet sygesti og behandlet. Se tillige svar ad 4.

Spørgsmål 7:

Vurderes den pågældende lidelse være forårsaget af en adfærd som indebærer en uforsvarlig behandling af en gris eller en grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2, 28, stk. 1 og 29, stk. 1

Svar ad 7:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 8:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 8:

Der skal henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadedekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte leverandør vedtog ved retten i Haderslev en bøde på 3.000 med forvandlingsstraf på 6 dages fængsel.

2003-20-053-00042

Skrivelse af 23. januar fra politimesteren i Kalundborg.

En gris, som blev transporteret levende til slagtning, kunne ved ankomsten ikke tage støtte på venstre forben. Grisen blev ikke transporteret adskilt fra de andre grise. Grisen blev skilt fra flokken og lagde sig hurtigt ned. Den havde gispende vejrtrækning og skreg ved berøring. Grisen blev aflivet på stedet. Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse fandtes kronisk ledbetændelse i begge haseled, byld i hypofysen, byld på venstre skulder, liggesår på venstre bagben, kronisk lungebetændelse, klovbyld i tå på højre bagben og gammelt bidsår med byld i det ene øre. Leverandøren udtalte, at der måtte være tale om en "smutter", idet der var lavet sygebokse til svin på stedet. Chaufføren havde oplyst til veterinærkontrollen, at han ikke havde bemærket grisen ved læsningen.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet kun besvarer veterinærfaglige spørgsmål og derfor ikke er i stand til at besvare, hvorvidt en handling er i strid med loven, idet dette udelukkende beror på en juridisk vurdering.

Politimesteren har bedt Rådet lægge følgende til grund:

Idet det lægges til grund, at den pågældende gris, som ikke under transporten havde været i særskilt aflukke fra de øvrige grise, straks ved ankomst til slagteriet måtte aflives, da den kun kunne støtte på 3 ben, havde gispende vejrtrækning og skreg ved berøring, og at en efterfølgende undersøgelse af grisen viste, at den led af:

- a) Ledbetændelse i venstre albueled, samt ødem i seneskederne neden for leddet.
- b) Kronisk arthritis i begge haseled
- c) Byld i hypofysen

- d) Byld på venstre skulder
- e) Liggesår på venstre bagben (ca. 5 cm. i diameter)
- f) Kronisk lungebetændelse
- g) Klovbyld i tå på højre bagben
- h) Gammelt bidsår med byld i det ene øre.

Spørgsmål 1:

Om transport af en gris i en sådan tilstand indebærer en uforsvarlig, groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 28 og 29?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes venstre albueled at være sæde for en kronisk deformerende ledbetændelse med sekundær fortykkelse af ledmembranen. Lidelsen vurderedes til at have en alder på ikke under flere uger. Ved undersøgelse af højre bagbens tå fandtes en kronisk pusholdig ledbetændelse med bindevævsdannelse omkring leddet. Forandringerne vurderes til at have en alder på ikke under 10 dage. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt det af politimesteren oplyste til grund, finder Rådet, at grisen ved at blive læsset og transporteret levende til slagteriet har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1, tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov), samt Det Veterinære Sundhedsråds Redegørelse om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Spørgsmål 2:

Om dette indebærer, at behandlingen af grisen forud for transporten til slagteriet har været uforsvarlig, groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 28 og 29?

Svar ad 2:

Grisens tilstand burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. Grisen har således ikke været behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med sine sundhedsmæssige behov. Under sygdomsforløbet forud for transporten har grisen været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt svar ad 1 til grund, finder Rådet, at grisen under sygdomsforløbet forud for transporten, har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Sundhedsrådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Rådet skal henvise til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt en bøde på 2000 kr.

2003-20-053-00043

Skrivelse af 17. juni 2003 fra politimesteren i Svendborg.

En SPF-sobesætning blev anmeldt for formodet dyremishandling, idet der lå døde forrådnede grise både udenfor og inde i stalden. Ved gennemgangen af besætningen, der bar præg af manglende vedligeholdelse og oprydning, fandtes der af en tilkaldt dyrlæge stærkt kritisable forhold. De fleste af søerne var stærkt afmagrede, en enkelt herudover lam i bagkroppen og med liggesår. Omkring 70 % af søerne var afmagrede eller stærkt afmagrede og mange havde liggesår og bylder. Foderautomaterne var ikke funktionsdygtige, idet flere rør var faldet af og lå i stierne. Der lå i stalden 3 døde søer, hvoraf de 2 var i kraftig forrådnelse. Under gennemgangen blev en gylt og en gris aflivet på grund af lammelse og afkræftelse.

Besætningsdyrlægen havde i mange besøgsrapporter påtalt, at besætningens generelle huld var under middel, hvilket man mente skyldtes en kombination af en lang diegivningstid med kraftig afmalkning, en lav foderstyrke og et influenzaangreb.

Ved veterinærchefens gennemgang af besætningen fandtes pasningen gennemgående for ringe. Der blev ikke foretaget aflivning af utrivelige og syge søer. Flere diegivende søer var magre, og der var ikke sørget for ekstra fodring af disse. Ca. 10 % af søerne havde sår eller trykninger fra inventaret. Fire søer og to fravænnede grise samt fem til seks grise i sygesti blev påbudt aflivet yderligere.

I forbindelse med anmeldelsen blev Rådet af politimesteren anmodet om ud fra sagens akter, herunder fotos, at besvare et spørgsmål vedrørende sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Der anmodes om en udtalelse om, hvorvidt sigtede efter Det Veterinære Sundhedsråds opfattelse har behandlet griseholdet forsvarligt og beskyttet dem bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, ligesom der ønskes en udtalelse om, hvorvidt grisene efter Rådets opfattelse er behandlet omsorgsfuldt, herunder om de er blevet huset, fodret, vandet og passet under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlægens erklæring, at de fleste af søerne i båsene var stærkt afmagrede, og at en gylt var afmagret og lam i bagkroppen med liggesår. Denne blev straks aflivet. Endvidere fandtes kadavere af 3 gylte/søer, der havde ligget længe og var i stærk forrådnelse.

Ca. 70 % af grisene var afmagrede til stærkt afmagrede og nogle var kun skind og ben. Der var en del grise med liggesår og bylder, og syge dyr havde ikke fået fornøden behandling.

Besætningsdyrlægen anførte, at besætningens generelle huld gennem længere tid havde været under middel, hvilket i mange skriftlige rapporter var blevet påtalt. Han anførte, at årsagen til de mange tynde søer var en kombination af en lang diegivningstid med malkning af kroppen, for lav foderstyrke i perioder, et influenza-udbrud samt fodring med rugbrød og alternative energifattige fodermidler (valset byg).

Veterinærchefen anførte, at kvaliteten af pasningen gennemgående havde været ringe og at der ikke i nødvendigt omfang var blevet fulgt op på forhold, der skulle rettes op på, f.eks. var der ikke blevet foretaget aflivning af de utrivelige grise og de magre syge søer. Der var ikke i nødvendigt omfang sørget for ekstra fodring af de magre diegivende søer. Fire søer, to fravænnede grise samt fem til seks grise i sygestier blev påbudt aflivet. Veterinærchefen angav, at ca. 10 % af søerne havde sår på bove og/eller trykninger af inventaret. Der sås ikke tegn på alvorlig sygdom i besætningen.

Lægges ovennævnte angivelser til grund, finder Rådet, at griseholdet ved underforsyning med foder samt udeladelse af indgriben og behandling eller aflivning af syge, afmagrede dyr, hvoraf nogle ikke kunne rejse sig, har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og ikke er behandlet omsorgsfuldt, herunder huset, fodret og passet under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Rådet vil betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og jf. bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, §§ 3, 5 og 12.

Såfremt det kan lægges til grund, at de døde dyr er døde som følge af sult og tørst, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved Retten i Svendborg idømt en bøde på 5000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage. Tiltalte blev frakendt retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr i produktionsmæssigt øjemed for et tidsrum af 3 år. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00044

Skrivelse af 7. juli 2003 fra politimesteren i Hobro.

En griseproducent med 550 søer og salg af grise ved 30 kg anmeldtes for vanrøgt af svin. Besætningen blev i den anledning gennemgået af en dyrlæge fra Fødeveddirektoratet.

Ved gennemgangen fandtes i en boks en mager so, der havde meget svært ved at rejse sig. Soens venstre bagben var meget hævet, manglede en biklov, var sæde for muskelatrofi i lårmuskulaturen samt havde en meget stor byld i låret samt en kronisk trykning på ryggen. En fravænningsgris havde et meget stort lyskebrok. To søer havde store dybe skulderrår med betændelse og smerte ved palpation. Søerne stod i bokse uden strøelse. Alle grise blev rutinemæssigt halekuperede, og der blev ved denne kupering klippet mere end halvdelen af halen væk. I en sygesti var en orne, der gennem 3 uger havde været dårligt gående. Den kunne ikke komme op ved egen hjælp, og når den blev hjulpet op, støttede den kun på 3 ben.

Ejeren fik påbud om at aflive soen med det hævede bagben, samt at sætte de to søer med skulderrår i velstrøede sygestier og få dem behandlet. Herudover skulle grisen med lyskebrokket dyrlægebehandles eller aflives, ligesom det blev ham pålagt maksimalt ved halekuperingen at fjerne halvdelen af halerne.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt omhandlede so 1, med hensyn til det, at den ikke tidligere er placeret i sygesti, og siden sygdommen udviklede sig i stadig mere negativ retning, ikke er blevet aflivet tidligere, anses at være behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlægens redegørelse, at so 1 stod i en almindelig goldsoboks på spalter uden strøelse. Den havde meget svært ved at rejse sig, var mager med meget hævet kode på venstre bagben. Bikloven var revet af. Benets skinkemuskulatur var sæde for udtalt muskelatrofi. På venstre bagpart var der en meget stor byld, 40 x 20 x 15 cm, og på ryggen var der en kronisk trykning.

Lægges dette til grund, finder Rådet, at soens lidelse har været langvarig og smertefuld. Soen burde straks ved lidelsens opståen have været anbragt i sygesti og behandlet og, såfremt lidelsen ikke bedredes i løbet af nogle dage, skulle soen have været aflivet. Soen har under forløbet været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og er ikke passet under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige behov.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, § 11.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt fravænningsgrisen med lyskebrok, med hensyn til det, at den ikke var blevet behandlet af dyrlæge eller aflivet, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Svar ad 2:

Det fremgår af dyrlægens redegørelse, at fravænningsgrisen havde et meget stort lyskebrok, 10 x 20 x 15 cm, og at ejeren fik påbud om at lade grisen dyrlægebehandle eller aflive.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke med nogen grad af sikkerhed besvare spørgsmålet, idet det ikke fremgår, hvorvidt tilstanden hæmmede grisen på nogen måde eller påvirkede dens almenbefindende, ligesom der ikke er angivelse af brokkets tilstand m. h. t. evt. sår dannelse.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt søerne med numrene 2 og 3, med hensyn til det, at de ikke var placeret i velstrøede sygestier og ikke har fået behandlet sårene, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Svar ad 3:

Det fremgår, at søerne 2 og 3 havde store dybe skuldereår med betændelse og udviste smertereaktion ved palpation af sårene. De stod i almindelige goldsokse på spalter og uden strøelse.

Lægges dette til grund, finder Rådet, at søerne straks skuldereårene brød gennem huden, som burde have været erkendt ved de daglige tilsyn, skulle have været sat på et velstrøet eller blødere underlag og behandlet. Ved ikke at have draget omsorg for dette har ejeren udsat søerne for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og ikke passet dem efter deres sundhedsmæssige behov.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3.

Spørgsmål 4:

Hvorvidt pattegrisene, med hensyn til det, at de ved halekuperingen fik klippet mere end halvdelen af halerne væk, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. (Vi er vel bekendt med bekendtgørelse nr. 324 om halekupering og kastration af dyr.)

Svar ad 4:

Det fremgår, at samtlige grise halekuperedes, og at mere end halvdelen af halerne blev klippet væk. Der blev udstedt påbud om maksimalt at klippe halvdelen af halerne væk.

Det fremgår ikke af sagsakterne, hvorvidt der har været skader på halerne, såfremt disse ikke kuperedes, hvilket er en betingelse for at halekupering må foretages. Halen skal i så tilfælde kuperes mindst muligt, og indgrebet må aldrig omfatte mere end halvdelen af halen.

Ved at få klippet mere end halvdelen af halen finder Rådet, at grisene har været udsat for unødigt varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og jf. bekendtgørelse nr. 324 af 6. maj 2003 om halekupering og kastration af dyr, § 4.

Spørgsmål 5:

Hvorvidt sagens fakta giver Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 5:

Rådet skal vedrørende den i sagen omtalte orne i sygesti anføre, at Rådet finder det forhold betænkeligt, at den gennem 3 uger ikke har kunnet rejse sig ved egen hjælp og ikke har kunnet støtte på venstre bagben. Ornen burde for længst have været aflivet.

Rådet finder anledning til som supplement til Svar ad spørgsmål 1 og 3 at henvise til Rådets udtalelse af 21. juni 2002 angående sygeafdeling til svin.

Afgørelse:

Retten idømte tiltalte en bøde på 12.500 kr. for uforsvarlig behandling af et svin, der havde en ubehandlet afrevet biklov samt for at have to svin med store og dybe skuldersår.

Derudover fik tiltalte en advarsel for at have behandlet samtlige svin i dennes besætning uforsvarligt med væsentlig ulempe og varigt mén til følge, da svinene rutinemæssigt havde fået kuperet haler, herunder havde fået kuperet mere end halvdelen af halen.

2003-20-053-00045

Skrivelse af 10. juli 2003 fra politimesteren i Ringkøbing.

En so, med en stor knude udgående fra venstre skulderblad, blev ved sundhedseftersynet på en eksportstald skilt fra, idet den fandtes uegnet til transport og blev aflivet. Ved inspektion fandtes knuden at være 12-15 cm i diameter. Knudens overflade var delvis dækket af en sårskorpe, idet det meste af sårskorpen var slået af under transporten, hvorfor det blødte fra knuden. Soen bevægede sig kun forsigtigt og var synligt påvirket. Leverandøren erkendte, at søerne tillagde sig knuder, svarende til liggesår, men fandt at det var efter forskrifterne, når soen lå i farestalden i op til 4 uger uden strøelse. Chaufføren nægtede og ønskede sagen forelagt for retten. Han fandt at det var umuligt at transportere levende dyr uden at komme i konflikt med lovgivningen

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Har soen været udsat for unødigt smerte, lidelse, angst, varigt mén eller væsentlig ulempe, når det i sagsakterne beskrevne lægges til grund? Er der tale om uforsvarlig eller grovere uforsvarlig behandling af dyret?

Svar ad 1:

Da der ikke har været frataget materiale til obduktion, har Rådet anmodet anmeldende dyrlæge D1, jf. § 3, stk. 3 i dyrlægeloven om, såfremt det var muligt, at give en mere eksakt patologisk beskrivelse af skuldarsåret. Heraf fremgår det, at soen havde en knude på ca. 13 cm i diameter. Knuden var ved ankomsten dækket af et blodigt sår antagelig på grund af oprivning under transporten. Under blodkoaglet i centrum af knuden kunne spidsen af skulderbladet mærkes, og omkring dette var der 3-4 cm tykt bindevæv. Rådet har endvidere sendt de i sagen medsendte fotos til vurdering på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. De tre af billederne mærket 1, 2 og 3 fandtes af acceptabel kvalitet, hvorimod billede mærket 4 ikke indgår i vurderingen, idet dette var uskarpt. På de tre kvalitetsmæssigt acceptable billeder, sås et sår i skulderregionen. Såret var cirkulært og skønnedes at have en diameter på 12-15 cm, hvilket modsvarer de i anmeldelsen angivne dimensioner. Randen af såret var sæde for en frisk blødning og sås at være hævet i periferien og rødlig i hele sin udstrækning ind mod centrum af såret. Dette er i overensstemmelse med anmelderens observationen af, at der omkring spidsen af skulderbladet var et 3-4 cm tykt lag bindevæv (granulationsvæv). Centralt i såret sås en knudeformet grå-hvid, noget uregelmæssig struktur. Som angivet i anmeldelsen er dette foreneligt med knoglenydannelser udgået fra spina scapula (skulderbladskammen). Denne antagelse bestyrkes ud fra det faktum, at dybereliggende skuldarsår hos søer karakteristisk afstedkommer paddehatlignende knoglenydannelser på skulderbladskammen, der ofte fremstår udækkede centralt i skuldarsår. Da der var betydelig knoglenydannelse i såret, er der tale om et grad 4 skuldarsår, der har en alder på flere uger. Soens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været afhjulpet, enten ved at soen fik et blødere underlag at ligge på, inden tilstanden udviklede sig til et forhold af dyreværnmæssigt betænkelig karakter eller ved at aflive den. Rådet finder, at de påviste læsioner gennem flere uger har påført soen en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at soen i besætningen har være udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Var det muligt at lade dyret transportere i den nævnte tilstand?

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet ikke, at soen i den nævnte situation burde have været transporteret levende. Under læsning samt transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet finder, at soen under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal i øvrigt henvise til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr samt Rådets udtalelse af 18. november 2003 om skuldersår hos søer, som vedlægges i kopi.

Afgørelse:

Tiltalte chauffør blev ved retten i Ringkøbing idømt en bøde af 1000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 6 dage.

Tiltalte landmand blev idømt en bøde af 2000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 6 dage.

2003-20-053-00046

Skrivelse af 15. juli 2003 fra politimesteren i Viborg.

Ved aflæsning af nogle grise på et slagteri blev en af grisene liggende ude af stand til at rejse sig. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Grisen blev skudt på vognen og efterfølgende slagtemæssigt behandlet. Ved kontrollen af slagtekroppen fandtes grisen at have brud på lårbensknoglen med betydelig blødning omkring bruddet. Grisen havde mange brandmærker efter brug af el-stav samt blødninger omkring venstre forbens albue.

Embedsdyrlægen vurderede, at bruddet kunne have været opstået før transporten.

Leverandøren oplyste, at de ikke brugte el-stave, idet det var ”Englandsgrise” og der derfor ikke måtte bruges el-stav. Han nægtede at have leveret en gris med brækket ben. Faderen, som havde hjulpet med at drive grisene til udleveringsrummet, kunne oplyse, at sønnens el-stav havde været i stykker de sidste 4 måneder, desuden fandt han, at el-stav ikke var til nogen hjælp. Vognmanden oplyste, at han brugte samt fandt det nødvendigt med en el-stav ved drivning af grisene og kunne ikke afvise, at en gris havde fået 10-20 stød med el-staven. Ved læsning af disse grise havde han ikke fundet noget unormalt ved nogen af grisene, det var først ved ankomsten til slagteriet, at en gris på øverste dæk ikke ville rejse sig

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Under henvisning til oplysningerne i Fødevarerdirektoratets brev af 14. januar 2003 om bruddet, anmodes om Det Veterinære Sundhedsråds vurdering af, hvornår bruddet må antages at være opstået, navnlig om det er opstået før pålæsningen, i forbindelse hermed eller under selve transporten.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Ved undersøgelse af de medsendte hudstykker fandtes omkring 50 cirkulære blødninger med en diameter på 0,1-0,2 cm og med central vævsdød. De fleste af blødningerne strakte sig ned i underhuden. Hudlæsionerne fandtes dels enkeltvis dels systematisk med en afstand imellem sig på 1-1,4 cm.

Ved undersøgelse af højre lårbensknogle fandtes et splintringsbrud på midten af knoglen. I de omkringliggende bløddel fandtes massiv blødning og "laceration".

Ved undersøgelse af venstre forben fandtes massive blødninger i muskulaturen og under huden oven- og nedenfor albueleddet. Ved åbning af albueleddet fandtes erosion af brusken på dele af ledfladen.

Der blev udtaget vævsprøver til histologisk undersøgelse fra hudlæsionerne, frakturområdet og de muskulære blødninger i venstre forben. På grundlag af dette samt den makroskopiske undersøgelse kan det konkluderes:

Lårbensfrakturen og de cirkulære hudlæsioner har en alder på ikke under ca. 2-4 timer, og læsionen omkring venstre albue har en alder på under 2 timer.

Lægges ovennævnte samt at grisene er læsset kl. 04.45-05.00 og at grisen er aflivet kort efter ankomsten til slagteriet kl. 06.10 til grund, finder Rådet, at grisen har brækket benet før læsning.

Spørgsmål 2:

Hvis det må antages eller anses for sikkert, at bruddet er opstået, inden selve transporten påbegyndes, bedes det oplyst, om dyret har kunnet gå selv, jf. herved brevet af 14. januar 2003 fra Fødevarerdirektoratet side 2 øverst.

Svar ad 2:

Rådet finder det sandsynliggjort, udfra de forelagte sagsakter samt svar ad 1, at grisen er blevet læsset ved grov overdreven brug af el-staven. Rådet finder det ikke sandsynligt, at grisens situation ved læsningen ikke er blevet opdaget, samt at grisen uden grov brug af fysiske hjælpemidler af sig selv er kommet op på transportmidlet.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger, herunder anvendelsen af el-drivstav/støder.

Svar ad 3:

De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde straks, det blev klart at den ikke var i stand til af sig selv at komme på vognen, ud fra det foreliggende have været aflivet. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under læsning og transport har den været udsat for høj grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen under læsning samt transport har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Den tiltalte vognmand straffedes ved retten i Viborg med bøde på 1500 kr.

Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 6 dage. Tiltalte, vognmand, betalte de af ham vedrørende sagsomkostninger.

Den tiltalte landmand blev frifundet og Statskassen betalte de af ham vedrørende sagsomkostninger.

2003-20-053-00047

Skrivelse af 15. juli 2003 fra politimesteren i Nykøbing Falster.

En vognmand/leverandør blev anmeldt for flere forhold:

Forhold 1:

En so fandtes liggende i slagteriets stald ude af stand til ved egen kraft at rejse sig. Soen havde store liggesår i skulderegionen på begge sider. Ved veterinærkontrollens undersøgelse af slagtekroppen fandtes bylder på henholdsvis 7 og 10 cm i bækkenet. Endvidere fandtes skuldersårene at involvere skulderbladsknoglen. Sigtede vognmand, som ligeledes var leverandør, kunne ikke erkende forholdet.

Forhold 2:

Efter slagtning fandtes en gris at have en stor hævelse på højre baglår. Ved undersøgelse af baglåret fandtes lårbensknoglen at være sæde for et brud. Det omgivende muskelvæv var infiltreret med blod og fibrin. Det blev vurderet, at bruddet var 1-2 dage gammelt. Chaufføren kunne ikke huske transporten. Vognmanden erkendte sit ansvar.

Forhold 3:

Ved ankomst til slagteriet fandtes 4 døde svin på transportvognen. På 3 af grisene var der indtrådt rigor mortis (dødsstivhed) samt ligpletter, 1 var nyligt død. Dyrene stod noget tæt, og det viste sig, at der var overlæs på vognen. Chaufføren oplyste, at vognmanden forlangte, at der blev kørt med overlæs. Politiet konkluderede, at der var et overlæs på 31 grise samt at transporten havde varet mere end 4 timer.

Forhold 5:

En gris, som bevægede sig stift på alle 4 ben og som var springhalt på venstre forben, samt støttehalt på højre bagben, blev transporteret levende til slagtning. Grisen bevægede sig nødtigt og gik med opadkrummet ryg samt stærkt understillet bagben. Begge forknæled samt begge haser var hævede og huden misfarvet. Ved kontrol af slagtekroppen fandtes kronisk ledbetændelse i begge forknæ og haser. Der fandtes sammenvoksninger i forknæ og haser

samt betydelig irritation af ledkapslerne i knæ. Ledkapslerne var fortykkede i forknæ, haser og bagknæ. Hoftegrenslymfeknuderne var meget forstørrede. Grisen var mager og blev på baggrund af fundene kasseret.

Forhold 6:

Ved ankomsten til slagteriet med 126 slagtesvin fandtes på bilen 7 svin døde med indtrådt dødsstivhed, og en enkelt måtte aflives på bilen. De fleste andre var meget afkræftede og pustede voldsomt og havde ætsninger på bug, bryst og skinker. Ved kødkontrollen fandtes der mange lunger med væskeansamling, ligesom ætsningerne medførte udrensning af ca. 5 kg spæk og fedtvæv pr. gris. Svinene var afhentede dagen før hos producenten og der var tvivl om, hvorvidt de havde overnattet på vognen eller i en stald hos en mellemmand, der ikke var godkendt som samlestald eller registreret til omlæsning.

Forhold 7:

Ved ankomsten til slagteriet fandtes 2 syge slagtesvin, der ikke var adskilt fra de andre. Den ene havde et 20 x 20 cm stort navlebrok med et 10 x 10 cm stort sår på undersiden. Den anden var støtthalt på bagbenene og meget gangbesværet med skævt bækken. Den viste sig at have kronisk ledbetændelse i hase-, knæ- og hofteled med knogleforandringer omkring det ene knæled. Herudover var der knoglemarvsbetændelse i højre bagben.

Rådet udtalte:

Forhold 1:

Den anmeldende dyrlæge ankom til et Slagtehus, og fandt en so liggende i slagtehusets stald. Soen var ude af stand til at rejse sig ved egen kraft, men kunne med hjælp fra dyrlægen rejse sig og holde sig oprejst. Soen havde et stort liggesår i skulderregionen på hver side af kroppen. Sårene var 5-7 cm i diameter og afgrænset af en fortykket sort rand.

Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse sås svinet at have en byld i bækkenet, og trykninger i skulderregionen gik i dybden og involverede skulderbladsknoglen.

Spørgsmål 1:

Kan denne lidelse være opstået under transporten eller har den været til stede før transportens begyndelse og i bekræftende fald hvor længe?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af det tilsendte hudstykke fandtes centralt i hudstykket et 5 x 8 cm stort hæmorrhagisk sår, der var omgivet af fast bindevæv. Bindevævslaget var 1 cm tykt på det tykkeste sted. Mængden af bindevæv omkring såret tyder på en udviklingstid, der er mindst 14 dage. Det fremgår endvidere af anmeldelsen, at skulderbladsknoglen var involveret, samt at der i bækkenet fandtes bylder på hhv. 7 og 10 cm. Lidelserne kan således ikke være opstået under transporten, men har en udviklingstid på ikke under 14 dage.

Spørgsmål 2:

Har svinet haft bevægelsesbesvær inden transportens begyndelse?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagens akter, at soen i slagtehuset fandtes liggende i stalden ude af stand til at rejse sig ved egen kraft og kunne kun ved hjælp udefra rejse sig og holde sig oprejst. Lægges dette samt svar ad 1 til grund, finder Rådet, at soen inden transportens begyndelse har haft bevægelsesbesvær.

Spørgsmål 3:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos soen ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 3:

Soens situation burde for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed. Soen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder, at soen i besætningen samt under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Nej.

Forhold 2:

Et svin blev kasseret ved et slagteri med en stor hævelse på højre baglår. Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse sås svinet at have brækket højre baglår, og ved hævelsen omkring bruddet sås en stor bule af rødlig serøs væske. Muskelvævet var totalt blodunderløben og med fibrin. Dertil sås slid af knogleenderne.

Spørgsmål 1:

Kan lidelsen have været opstået under transporten eller har den været til stede før transportens begyndelse og i bekræftende fald hvor længe?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte svin og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af højre baglår fandtes midt på lårbensknohlen en spiralfraktur. Det nederste brudstykke var dislokeret proksimalt, og begge brudender lå inde i en kaverne, der også indeholdt store mængder fibrin. På brudenderne fandtes der op til 10 mm tykke

knoglenydannelser. I muskulaturen omkring kavernen fandtes et bindevævslag, der var 12 mm på det tykkeste sted. Knoglenydannelserne og mængden af bindevæv tyder på en udviklingstid, der er mindst 3 uger. Lidelsen er således ikke opstået under transporten, men har været tilstede mindst 3 uger før transporten, jf. ovenstående.

Spørgsmål 2:

Har svinet udvist smerter inden transporten og hvordan har den vist det?

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 til grund, finder Rådet, at svinet inden pålæsning, under pålæsning samt under transporten har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed før, under og efter transporten.

Spørgsmål 3:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos svinet ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 3:

Rådet finder, at svinet under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Svinets situation burde for længst ved de daglige tilsyn i besætningen have været erkendt og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. Svinet burde således ikke have været transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen har den været udsat for høj grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finder, at svinet i besætningen har været udsat for groft uforsvarlig behandling.

Forhold 3:

Under denne transport på over 4 timer har der været læsset 131 svin i en lastbil med et samlet areal på 42 kvadratmeter fordelt på to etager, som ved udregning efter arealet kun måtte læsses med 100 svin. Fire svin var døde ved ankomsten til slagteriet, og på de tre var der ligpletter, og rigor mortis var indtrådt.

Spørgsmål 1:

Hvordan har denne læsning påvirket svinene?

Svar ad 1:

Ved at køre mere end 4 timer med et overlæs på 31 svin på en vogn beregnet til 100 svin, finder Rådet, at svinene ved denne læsning har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Spørgsmål 2:

Hvornår indtræder ligpletter og rigor mortis på svin?

Svar ad 2:

Spørgsmålet kan ikke besvares entydigt, da begge manifestationer afhænger af en række forhold hos det enkelte dyr. Rigor mortis kan begynde efter ½ time, men vil i de fleste kadavere være manifesteret efter 2-8 timer. For livores mortis (ligpletter) hos homo begynder disse at fremkomme efter ½-2 timer efter døden og er fuldt udviklede efter 6-12 timer.

Spørgsmål 3:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos svinene ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 3:

Idet der henvises til svar ad 1 finder Rådet det overvejende sandsynligt, at de 4 svin er døde under transporten som følge af for lidt plads og for dårlig ventilation kombineret med stress. Rådet finder, at svinene har været udsat for groft uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 4:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

Nej.

Forhold 5:

Ved aflæsning af svin på et slagteri fra en lastbil med 124 svin blev et svin liggende. Da det blev jaget op, sås det at bevæge sig stift på alle 4 ben. Den var springhalt på venstre forben og støttehalt på højre bagben. Den gik med opadkrummet ryg og stærkt understillede bagben. Den rystede over hele kroppen. Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse blev der fundet sammenvoksninger af leddene i det ene forknæled og haser og betydelig irritation af ledkapslerne i begge knæ. Hoftegrenslymfeknuderne var meget forstørrede.

Spørgsmål 1:

Må denne sygdom antages at have været tilstede inden transporten?

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlægens post mortem undersøgelse, at der fandtes kronisk ledbetændelse i begge forknæ og haser. Der fandtes sammenvoksninger i forknæ og haser samt betydelig irritation af ledkapslerne i knæ. Ledkapslerne var fortykkede i forknæ, haser og bagknæ. Hoftegrenslymfeknuderne var meget forstørrede.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at sygdommen har været til stede inden transporten.

Spørgsmål 2:

Kunne svinet have løbet uhindret op i lastbilen inden transportens start?

Svar ad 2:

Nej.

Spørgsmål 3:

Hvad kunne grunden være til, at den rystede over hele kroppen?

Svar ad 3:

Rådet finder det sandsynligt, at svinet rystede over hele kroppen som følge af smerter, udmattelse og stress.

Spørgsmål 4:

Hvorfor er hoftegrenslymfeknuderne forstørrede?

Svar ad 4:

Dette skyldes, at der er en inflammation/betændelse i det område lymfeknuderne dræner.

Spørgsmål 5:

Hvad er forskellen på støttehalt og springhalt?

Svar ad 5:

Ved støttehalt forstås, at et dyr kan tage støtte på det pågældende ben, men at støttefasen er afkortet, og dyret træder ikke igennem på benet. Ved springhalt forstås, at dyret under gang ikke tager støtte på pågældende ben, men springer på tre ben.

Spørgsmål 6:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos svinet ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 6:

Under læsning samt transport har svinet været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Svinet burde således ikke have været transporteret levende til slagtning.

Rådet finder, at svinet under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling.

Spørgsmål 7:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 7:

Nej.

Forhold 6:

Ved dyretransportens ankomst til et Slagtehus blev det konstateret, at syv svin var døde, fordelt med 6 stk. på underetagen og et på øverste etage af vognen. Rigor mortis var indtrådt. Svinene virkede meget afkræftede og pustede voldsomt. Et svin var så medtaget, at det måtte aflives på rampen. En overvejende del af svinene var højrøde på bug, bryst for- og bagben som følge af ætsningsagtige hudirritationer. Ved den kødkontrolmæssige undersøgelse fandtes mange lunger "tunge" med væskesamling.

Spørgsmål 1:

Hvordan må disse skader antages at have været opstået?

Svar ad 1:

Anmeldende dyrlæge beskriver hudlæsionerne således, at de forandrede hudområder på overfladen fandtes kraftigt rødlig som tegn på akut irritation, medens der i det subcutane væv fandtes udtalte friske blodudtrædninger og ødemer som følge af ætsningen. Mange af lungerne beskrives som "tunge" med væskeansamling. De overlevende svins almentilstand beskrives som generelt meget afkræftede, og flere pustede voldsomt.

Rådet vil ud fra det oplyste antage, at skaderne, der hos 7 svin har medført døden og hos de resterende har medført udbredte ætsninger i huden med ødemer i underhuden samt ødem i lungerne samt generel afkræftelse, er påført svinene gennem længere tids ophold under dyreværnsmæssigt stærkt kritisable forhold. Rådet finder, at den mest sandsynlige årsag til de påførte skader er længere tids ophold med alt for tæt belægning under dårlige ventilationsforhold og uden beskyttende strøelse. Dette har medført ætsningerne af huden (urin eller anden kemisk irritation) og lungeødem som følge af høj koncentration af ammoniak eller anden kemisk irritation i lungerne fra indåndingsluften, hvilket efterfølgende hos de værst angrebne har ført til kvælning.

Spørgsmål 2:

Kan skader af denne type opstå natten over i en stald med rigelig strøelse i form af savsmuld, rigelig plads og god udluftning?

Svar ad 2:

Nej.

Spørgsmål 3:

Hvad kan have været dødsårsagen hos de 7 svin og hvor længe har de været døde?

Svar ad 3:

Vedr. dødsårsag se Svar ad 1.

Vedr. hvor længe de har været døde henvises til Svar ad 2 i Forhold 3, idet det oplyses, at der hos de fleste var indtrådt dødsstivhed.

Spørgsmål 4:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos svinene ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 4:

Rådet finder, at svinene under transporten og det videre forløb efter pålæsning på gården den 11. marts 2003 kl. ca. 14.15 og frem til ankomsten på slagteriet den 12. marts 2003 kl. ca. 6.30 har været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og ikke er behandlet omsorgsfuldt under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov. Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Såfremt det kan lægges til grund, at de 126 svin har overnattet på lastbilen uden foder, vand, ordentlig ventilation eller strøelse, vil Rådet karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Forhold 7:

To svin blev frataget ved ankomsten til et slagteri. Ved det ene svin fandtes en ca. 20 x 20 cm stor brok med et sår på undersiden på ca. 10 x 10 cm, og det andet svin var støttehælt på bagbenene; der var skævhed af bækkenet med svind af muskulatur på venstre lår.

Ved den postmortelle undersøgelse fandtes sidstnævnte svin at lide af kroniske ledforandringer i begge baglemmers haser samt hofte- og knæled. Der var specielt knogleforandringer omkring højre knæled. Der var knoglemarvsbetændelse i højre bagben.

Spørgsmål 1:

Hvordan opstår et sår på brokket?

Svar ad 1:

Sår på brok opstår som følge af, at dyrene ikke er opstaldet på et hensigtsmæssigt underlag, og der opstår derved som følge af friktion mellem broksækken og underlaget sår på broksækken.

Spørgsmål 2:

Har det været muligt at se om der har været et sår på brokket og hvor lang tid tager det før et sådant sår opstår?

Svar ad 2:

Grise med brok identificeres let i besætningen under de daglige tilsyn. Sådanne grise skal ved øget inspektion og palpation af broksækken følges nøje og grise med sår identificeres. Hvor lang tid der går, før en sådan sår dannelse opstår på et brok, er blandt andet afhængig af brokkets størrelse, underlagets beskaffenhed og grisenes adfærd. Rådet kan derfor ikke med nogen grad af sandsynlighed besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 3:

Har svinet med ledforandringer haft bevægelsesbesvær inden transporten og i bekræftende fald hvor længe?

Svar ad 3:

Ja, det har haft bevægelsesforstyrrelse inden transportens start.

Rådet kan ikke ud fra de foreliggende oplysninger besvare, hvor længe tilstanden har været synlig.

Spørgsmål 4:

Herudover anmodes om en udtalelse om transporten har medført smerte hos svinene ved pålæsning og under transporten, samt hvorvidt transporten kan karakteriseres som forsvarlig, uforsvarlig, groft uforsvarlig eller som mishandling?

Svar ad 4:

Rådet finder det ikke muligt ud fra oplysningerne i sagen at vurdere, hvorvidt svinene var egnede til transport eller skulle være aflivede i besætningen.

Rådet finder dog ud fra det oplyste, at begge svin som minimum under transporten skulle have været adskilt fra de øvrige svin i separat aflukke og med strøelse på vognbunden. På det grundlag vil Rådet karakterisere transporten som uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Nej.

Supplerende spørgetema:

Rådet er i skrivelse af 12. april 2005 fra politimesteren i Nykøbing F blevet anmodet om at besvare supplerende spørgsmål i ovenstående sag.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Det Veterinære Sundhedsråd skriver i besvarelse af spørgsmål 2 ad forhold 3, at rigor mortis kan indtræde inden for et tidsrum af ½ time til 2-8 timer. I den anledning skal jeg anmode Det Veterinære Sundhedsråd om mere præcist at angive, hvornår rigor mortis må antages at være

indtrådt, når henses til de vedlagte oplysninger om vejrtemperaturen hhv. den 15. januar 2003 og den 11. marts 2003 indhentet ved DMI sammenholdt med den varmeudvikling, der må antages at opstå under en transport.

Jeg skal samtidig anmode Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse om, hvorvidt obduktionen af de selvdøde svin vil kunne medvirke til en mere præcis fastlæggelse af dødstidspunktet.

Svar ad spørgsmål:

Rigor mortis vil alt andet lige indtræde senere hos dyr ved lave temperaturer, medens stress hos dyrene på tidspunktet for dødens indtræden som følge af den øgede metaboliske omsætning vil betinge, at rigor mortis alt andet lige indtræder tidligere.

Rådet finder, at de pågældende dyr under de givne forhold har været stresspåvirkede.

Rådet finder det således ikke muligt, at komme med en nærmere angivelse af, hvornår rigor mortis må antages at være indtrådt med reference til de oplyste temperaturer.

Rådet finder således heller ikke, at en obduktion af dyrene ville kunne give en mere præcis tidsangivelse for dødens indtræden.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes med fængsel i 30 dage. Fuldbyrnelsen af straffen udsattes og bortfaldt efter en prøvetid på to år, på vilkår af, at tiltalte ikke begik strafbare forhold i prøvetiden.

Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr i produktionsøjemed i 3 år.

Tiltalte frakendtes retten til at udføre transport med hvirveldyr i 3 år.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00048

Skrivelse af 14. juli 2003 fra politimesteren i Hjørring.

Cirka klokken 23 lukkede en svineproducent 17 slagtesvin ind i et udleveringsrum på 7,2 m² til afhentning af vognmand den næstfølgende dag kl. ca.10. Rummet var uden ventilation bortset fra et mindre vindue på klem og der var ikke adgang til drikkevand. Der blev ikke set til svinene før vognmanden næste dag kl.10 åbnede døren og fandt 14 ud af de 17 svin døde. Ejeren var ked af det skete og oplyste, at han normalt anvendte udleveringsrummet på denne måde med op til 20 svin i rummet uden at der tidligere var sket noget. Normalt drejede opholdet sig om nogle få timer. Han plejede normalt at hælde vand på gulvet som drikkevand. Dette havde han glemmt denne gang ligesom det denne gang drejede sig om ca. 11 timers ophold.

Slagteriets dyrlæge anmeldte efter samråd med chaufføren forholdet til politiet og efter, at Fødevarerinspektatets dyrlæge og politiet havde gennemgået ejendommens forhold og besigtiget udleveringsrummet med de døde svin, blev Rådet anmodet om at besvare 2 spørgsmål i forbindelse med sagen.

Rådet udtalte:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet kun besvarer veterinærfaglige spørgsmål og derfor ikke er i stand til at besvare hvorvidt en handling er i strid med loven, idet dette udelukkende beror på en juridisk vurdering.

Spørgsmål 1:

Har sigtede ved at have lukket 17 slagtesvin ind i et udleveringsrum på 7,2 kvm. uden vand eller ventilation den 25. juni 2003 kl. ca. 23.00 med henblik på afhentning den 26. juni 2003 kl. 1000 handlet i strid med dyreværnslovens § 2 og 3?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, herunder fotos, at 17 slagtesvin blev lukket ind i et lukket udleveringsrum på 7,2 m² uden ventilation udover et mindre vindue på klem og uden adgang til drikkevand fra kl. ca. 23 til kl. 10 den næstfølgende dag. Dette havde til følge, at 14 ud af de 17 svin døde. Dyrene var ikke blevet tilset efter kl. 23. Ejeren oplyste, at han normalt hældte vand på gulvet som drikkevand og at han tidligere havde haft 20 svin i rummet, uden at der var sket noget lignende.

Ifølge bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, § 4, er arealkravet til svin i vægtklassen 85-110 kg 0,65 m² til hver. Dette indebærer, at der max. må være 11 slagtesvin i rummet. Herudover skal der være permanent adgang til frisk drikkevand, ligesom rummet skal sikres frisk luft gennem ventilation.

Lægges dette til grund, finder Rådet, at svinene er døde som følge af at være lukket inde i et alt for lille rum uden ventilation og drikkevand. De har på denne måde været udsat for den højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, idet de ved denne behandling er døde af kvælning og varme. Svinene er ikke behandlet omsorgsfuldt, herunder huset og vandet under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Det rum, hvor de er huset, har ikke tilgodeset deres behov, hvad angår bevægelsesfrihed, hvileplads, frisk luft og drikkevand.

Rådet finder, at dyrene har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. punktum samt bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, §§ 4 og 12, stk. 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Hvis behandlingen er i strid med dyreværnslovens § 2 og 3, har handlingen da været uforsvarlig behandling af dyr, eller har forholdet haft karakter af mishandling?

Svar ad 2:

Se Svar ad 1.

Afgørelse:

Tiltalte idømtes ved retten i Hjørring en bøde på 5000 kr.
Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.
Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-053-00049

Skrivelse af 12. august fra politimesteren i Århus.

To grise, med meget stort navlebrok, blev transporteret levende til slagteriet. Grisene var adskilt fra de andre grise under transporten. Brokkene nåede næsten jorden. Der var erkendelige sår på begge brok, og specielt den ene gris var bevægelseshæmmet som følge af at brokkets omfang. Leverandøren oplyste, at han ikke var vidende om, at grisene havde sår på brokket, samt at brokkets omfang havde udviklet sig, idet det ikke havde været muligt at få grisene slagtet til tiden på grund af juletravlhed

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Var det uforsvarlig behandling af svinene, at sigtede undlod på et tidligere tidspunkt at behandle/afhjælpe svinene.

Svar ad 1:

Det fremgår af fremsende sagsakter med anmeldelse af den 26. marts 2003 samt vedlagte fotos, at der vedrørende de to omhandlede grise har hersket dyreværnsmæssigt kritisable forhold. Således fandtes grisene at have meget store brok, som næsten nåede jorden og som havde erkendelige sår. Specielt den ene gris mærket nr. 11 var bevægelseshæmmet grundet brokkets omfang. Ved efterkontrollen af gris mærket nr. 11 fandtes udposningen at veje 5 kg og havde en 8 x 10 cm stor slitage, som var rød og væskende. Broksækken indeholdt et enterocystom (cyste/multicystisk dannelse som er opstået følge af manglende tilbagedannelse af nederste del af blommeseækgangen i sidste del af drægtigheden) og der var udbredt bughindebetændelse. Endvidere fandtes kronisk hjertesæksbetændelse samt gammelt brud på ryggen. Grisens foderstand var lidt under middel og der fandtes udbredt muskeldegeneration. Ved efterkontrol af gris mærket nr. 12, fandtes udposningen at veje 8 kg og havde 10 x 30 cm store slitager på begge sider af broksækken. Broksækken indeholdt et enterocystom og der var begrænset bughindebetændelse. Foderstanden fandtes at være normal.

Grisenes situation burde for længst have været erkendt og været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved på et langt tidligere tidspunkt at aflive/slagte dem. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har de været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og varigt mén samt væsentlig ulempe.

Rådet skal tillige anføre, at grisenes situation på trods af, at leveringen blev forsinket en uge, burde have været afhjulpet.

Spørgsmål 2:

Kan den ovennævnte mangel på behandling karakteriseres som mishandling evt. grov uforsvarlig behandling af dyr.

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at de to grise har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 3, 1. punktum.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal henvise til Rådets udtalelse af 14. oktober 1997 om levering af svin med store navle- eller lyskebrok

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for uforsvarlig behandling en bøde på 1.000 kr.

2003-20-053-00050

Skrivelse af 5. september 2003 fra politimesteren i Holstebro.

En gris, der var springhalt på venstre forben, blev transporteret levende til slagting. Grisen var under transporten adskilt fra de andre grise. Albueledet på venstre forben var hævet. Overladt til sig selv lagde grisen sig hurtigt ned. Ved veterinærkontrollens undersøgelse af slagtekroppen fandtes akut ledbetændelse af venstre albueled og kronisk ledbetændelse af højre albueled samt halebid med sår dannelse. Leverandøren oplyste, at han dagen før transporten havde opdaget, at grisen var halt. Han havde diskuteret grisen med sin medhjælper, som tillige var chauffør på transporten. De var blevet enige om, at grisen kunne transporteres adskilt fra de andre grise. Chaufføren/medhjælperen oplyste, at grisen hverken ved læsning eller aflæsning havde været springhalt, men at den kunne tage støtte på alle 4 ben.

Rådet udtalte:

Spørgsmål :

Idet oplysningerne i den af Fødevareregion Herning afgivne erklæring lægges til grund, bedes Rådet om en udtalelse om, hvorvidt det under 1) beskrevne forhold må anses for uforsvarlig eller groft uforsvarlig behandling af svinet.

Endvidere anmodes Rådet om en vurdering af, hvorvidt henholdsvis hævelsen af venstre albueled, ledbetændelsen i højre albueled og halebiddet har medført, at svinet ikke var egnet til levende transport.

Endelig anmodes Rådet om en vurdering af om nogen af de 3 lidelser kan betegnes som tilskadekomst.

Svar ad spørgsmålene:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes albueledet at være diffust ødematøst og med øget blodtilførsel. På ledkapslens indre membran og på ledfladerne i albueledet fandtes mindre mængder fibrin. Vævet omkring leddet var let ødematøst fortykket. Forandringerne er forenelige med fibrinøs ledbetændelse, som sammenholdt med en histologisk undersøgelse vurderedes at have en alder på ikke under 16-32 timer. Grisens situation burde, da det blev erkendt, at den var halt, have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være

sket ved, at den blev isoleret i en velstrøet sygesti og behandlet eller ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halvhed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt under læsning og transport har været udsat for uforsvarlig behandling.

Rådet finder, at grisen som følge af ledbetændelsen i venstre forbens albueled ikke var egnet til transport. Hvorvidt grisen var egnet/ikke egnet til transport som følge af den kroniske ledbetændelse i højre forben, kan Rådet ikke afgøre på det foreliggende grundlag. Rådet finder på det foreliggende grundlag, at grisen kunne transporteres, såfremt den kun havde haft halebid.

Det er Rådets vurdering, at alle 3 lidelser kan sidestilles med tilskadekomst.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt ved uforsvarlig behandling en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00051

Skrivelse af 15. september 2003 fra politimesteren i Ribe.

En gris, med et meget stort navlebrok, blev transporteret til slagtning. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Leverandør og chauffør var blevet enige om, at grisen kunne transporteres.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er det en omsorgsfuld behandling foretaget af ejeren med henblik på afhjælpning og begrænsning af smerte, lidelse og væsentlig ulempe, at aflevere svinet til transport under hensyntagen til det oplyste om svinets fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand.

Svar ad 1:

Det fremgår af fremsendte sagsakter med anmeldelse af 18. marts 2003 samt fremsendte foto, at der vedrørende omhandlede gris har hersket dyreværns-mæssigt kritisable forhold. Således fandtes grisen at have et meget stort navlebrok på ca. 30 cm i bredde og hængende ca. 25 cm under grisens bugniveau. På broksækkens distale del fandtes et ca. 20 x 20 cm betændt sår. Betændelsen strakte sig ned i underhuden og dækkede den nederste del af broksækken. Broksækken indeholdt tyndtarms-slynger, som det ikke var muligt at hive ud uden vold. Der var udbredt kronisk bughinde-betændelse og grisen var tillige bleg og afmagret. Grisens situation burde for længst have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved på et tidligere tidspunkt at aflive eller slagte den. Grisen burde således ikke

have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt ved at blive sendt levende til slagteriet, har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Er det en omsorgsfuld behandling foretaget af transportøren med henblik på begrænsning af smerte, lidelse og væsentlig ulempe, at modtage svinet til transport under hensyntagen til det oplyste om svinets fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand.

Svar ad 2:

Rådet finder, at grisen, som minimum, burde have været transporteret adskilt fra de andre grise og med et tykt lag strøelse i vognbunden, med henblik på begrænsning af smerte, lidelse og væsentlig ulempe. Dette ses ikke at være gjort.

Lægges ovennævnte samt svar ad 1 til grund, finder Rådet, at grisen under transporten har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt, såfremt, transporten har været på en afstand < 50 km, § 11, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, såfremt transporten har været på en afstand >50 km, § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

Spørgsmål 3:

Giver sagens fakta Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal henviser til Rådets udtalelse om levering af svin med store navle- eller lyskebrok.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 3.000 kr.

2003-20-053-00052

Skrivelse af 24. september 2003 fra politimesteren i Grenaa.

Ved aflæsning på et slagteri bemærkede veterinærkontrollen en gris med stærkt udspilet bug. Grisen var tydeligt mager, men og støttede normalt på alle 4 ben. Efter slagtning fandtes grisen før åbning at veje 122,5 kg. Ved åbning af bughulen sås grisen at være fyldt med væske. Efter udtømmning vejede grisen 105,0 kg. Der fandtes kronisk bughindebetændelse og et enterocystom, som vejede 25 kg. Grisen var tillige misfarvet og tarmene tomme. Leverandøren oplyste, at han havde været med til at udvælge dyrene til slagtning. Han havde bemærket, at grisen havde et stort navlebrok. Han havde undersøgt brokket og da der ingen

sår eller slitage havde været på brokket og da grisen virkede frisk og løb rundt som de andre, blev den sendt af sted.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er dyret behandlet uforsvarligt, groft uforsvarligt eller er der eventuelt tale om mishandling.

Svar ad 1:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet, jf. § 3, stk. 3 i dyrlægeloven, har bedt anmeldende dyrlæge, om yderligere oplysninger vedrørende dyrets almentilstand ved ankomsten til slagteriet. Af dette fremgår, at grisen var tydeligt mager, havde stærkt udspilet bug samt støttede ligeligt på alle 4 ben. Det fremgår tillige af sagsakterne, at grisen efter slagting, før åbning, fandtes at veje 122,5 kg. Ved åbning af bughulen sås grisen at være fyldt med væske. Efter udtømning vejede grisen 105,0 kg. Der fandtes kronisk bughindebetændelse og et enterocystom, som vejede 25 kg. Grisen var tillige misfarvet og tarmene tomme. Grisens situation burde på et tidligere tidspunkt ved de daglige tilsyn have været erkendt, således at grisens situation kunne have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at grisen har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. §§ 1 og 2 i dyreværnsloven, samt § 5 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Spørgsmål 2:

Var sygdomsudbredelse og tilstand ved slagting så åbenbart, at tilstanden burde have været erkendelig og afhjulpet på et tidligere tidspunkt.

Svar ad 2:

Ja. Se tillige svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Er der i øvrigt elementer i sagen, der giver anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Rådet skal henvise til Rådets udtalelse af 14. oktober 1997 om levering af svin med store navle- eller lyskebrok til slagting. Rådet har ikke yderligere at tilføje.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for overtrædelse af mindstekrav for beskyttelse af landbrugsdyr en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00053

Skrivelse af 24. september 2003 og 5. januar 2005 fra politimesteren i Haderslev.

Tre grise med stort navlebrok blev transporteret levende til slagtning. Grisene var sammen med 6 andre brokgrise adskilt fra de andre grise. De var alle 3 gangbesværede, som følge af brokket og deres almentilstand var i varierende grad påvirket. Dyrlægen påpegede, at grisenes høje slagtevægt skyldtes, at de ikke havde haft et normalt opfedningsforløb. Leverandøren oplyste, at han havde en gård, hvor grisene blev født og hvor de opholdt sig indtil de havde en vægt på ca. 25 kg. Derefter blev de flyttet til en anden gård, hvor de opholdt sig, indtil de blev slagtet. Inden de blev flyttet, blev grisene undersøgt nærmere bl.a. med henblik på om de havde brok. Havde grisene brok, blev de anbragt i en særskilt sti sammen med andre brokgrise. Grisene blev tilset 2 gange dagligt og, såfremt der f. eks. var slitage på et brok, blev grisen aflivet straks. Han oplyste endvidere, at når grisene blev tilmeldt til transport, oplyste han til vognmanden, at der var brokgrise med, således at de kunne transporteres adskilt. Brokgrisene blev transporteret sammen med de brokgrise de havde gået i samme sti med. Han forklarede, at den høje slagtevægt skyldtes, at brokgrisene gik i en særskilt sti, hvorved de faktisk fik en større slagtevægt.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorledes kan ovenstående lidelse være fremkommet?

Svar ad 1:

Navlebrok kan være medfødt eller erhvervet. Navleåbningen, der hos fostret tjener til gennemgang for navlekar og urachus, lukkes under normale forhold med bindevæv efter fødslen. Der dannes et karakteristisk ar, hvortil huden er fastvokset. Kompromitteres arvævsdannelsen, for eksempel som følge af navlebetændelse, eller ses en vid navleåbning, kan navleåbningen og et større eller mindre tarm- eller netparti pose sig ud med bughinden foran sig. Der dannes en af hud dækket hævelse, navlebrokket er udviklet og kan med tiden kunne antage store dimensioner.

Såfremt yderligere udredning ønskes, skal henvises til faglitteraturen.

Spørgsmål 2:

Kan brok behandles? I givet fald hvordan behandles et brok som her beskrevet?

Svar ad 2:

Afhængig af brokkets beskaffenhed kan det behandles operativt. Ved hensigtsmæssig opstaldning samt øget overvågning kan visse komplikationer undgås/minimeres. Afhængig af brokkets omfang/størrelse bør/kan aflivning vælges.

De i sagen omtalte brok, behandles initialt ved at isoleret dyret, som allerede gjort af producenten. Dyrene skal desuden opholde sig i velstrøet sti, og der skal være et øget tilsyn med den enkelte gris.

Det fremgår af det levende syn af gris 1, at den var tydeligt besværet af det 60 x 40 x 30 cm store pendulerende brok strækkende sig fra navlen til bækkenindgangen og at den bevægede

sig med opadkrummet ryg og skrævende bagben. I ro fandtes grisen at have muskelsitren og med forøget respiration og havde let fråden omkring munden. Grisens situation burde således ved de daglige tilsyn have været erkendt og afhjulpet. Grisen burde på et langt tidligere tidspunkt have været slagtet subsidiært behandlet eller aflivet.

Det fremgår af det levende syn af gris 2, at den var besværet af det 40 x 40 x 30 cm store pendulerende brok strækkende sig fra navlen mod bækkenet. Den var tydeligt generet af brokket og rejste og lagde sig gentagne gange. Grisens situation burde således ved de daglige tilsyn have været erkendt og afhjulpet. Grisen burde på et langt tidligere tidspunkt have været slagtet subsidiært behandlet eller aflivet.

Det fremgår af det levende syn af gris 3, at grisen havde et brok på 30 x 20 x 20 cm. Den bevægede sig forsigtigt med trippende gang. Grisens situation burde således ved de daglige tilsyn have været erkendt og afhjulpet. Grisen burde på et langt tidligere tidspunkt have været slagtet subsidiært behandlet eller aflivet.

Spørgsmål 3:

Kan adskillelse /isolering fra raske dyr være en relevant behandling?

Svar ad 3:

Isolering af grisen kan være en beskyttende foranstaltning, som afhængig af brokkets omfang samt grisens almenbefindende, bør bruges. Se i øvrigt svar ad 2.

Spørgsmål 4:

Kan man ud fra vedlagte fotos og beskrivelser af de tre grise vurdere, hvor længe grisene har haft brok?

Svar ad 4:

Det er Rådets vurdering, at grisene med stor sandsynlighed siden fødselen har haft brok, som hvad angår størrelse har udviklet sig med tiden.

Spørgsmål 5:

Kan grisene fungere normalt ved brok som her beskrevet?

Svar ad 5:

Det fremgår af sagens akter, at alle tre grise var motorisk påvirket, samt at to af grisenes almenbefindende var påvirket. De tre grise var således påvirkede og fungerede ikke normalt. Se i øvrigt svar ad 2.

Spørgsmål 6:

Er grisene behandlet forsvarligt, hvis det antages, at grisene har været adskilt/isoleret fra andre grise i stien, men i øvrigt ikke behandlet?

Svar ad 6:

Grisene burde alle 3 på et langt tidligere tidspunkt have været slagtet subsidiært aflivet. Ved at gå med de store brok har de været udsat for betydelig smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt svar ad 2 samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisene 1, 2 og 3 har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 7:

Var grisene efter det oplyste egnede til transport, hvis ja hvordan skulle transporten da ske?

Svar ad 7:

Lægges svar ad 5 og 6 samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet ikke, at gris 1, 2 og 3 var egnet til transport.

Spørgsmål 8:

Kan grisene være påført lidelse som følge af transporten.

Svar ad 8:

Ja.

Spørgsmål 9:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 9:

Rådet skal henvise til Rådets udtalelse om levering af svin med store navle- eller lyskebrok til slagtning.

Supplerende spørgetema:

Skrivelse af 5. januar 2005 fra politimesteren i Haderslev.

Rådet har den 20. februar 2004 besvaret spørgsmål i denne sag. På baggrund af de givne svar anmodedes Rådet i skrivelser af 5. januar 2005 og 19. januar 2005 fra politimesteren i Haderslev om at besvare uddybende tillægsspørgsmål fremsendt fra sigtedes forsvarere.

Rådet udtalte:

Spørgsmål A:

Kan Det Veterinære Sundhedsråd ud fra beskrivelse og foto fastlægge, om der har været hudlæsioner på brokudposning hos de omhandlede grise?

I bekræftende fald bedes det oplyst, hvor lang tid hudlæsionerne antages at have eksisteret - friske eller af ældre dato?

Svar ad A:

Rådet finder, efter studier af medsendte fotos visende de i sagen omhandlede 3 slagtesvin både før slagtning og efter slagtning, at der på alle ses hudlæsioner i større eller mindre grad.

Rådet kan ikke ud fra fotos eller de øvrige oplysninger i sagen udtale sig om hudlæsionernes alder, men de kan dateres tilbage til opholdet i stalden.

Spørgsmål B:

Er en brokdannelse statisk?

I benægtende fald har den situation de anførte grise har befundet sig i, - hensat i venterum til afhentning – pålæsning og transport til slagteri – aflæsning og indsættelse i nye omgivelser – udsat for observationer og undersøgelse af dyrlæge -, medvirket til, at en brok ændrer sig i omfang?

Svar ad B:

Nej.

En broklidelse udvikler sig oftest, hvad angår størrelse, når grisen vokser, idet brokket giver efter for den stigende vægt og tryk fra de bughuleorganer, der poser sig ud gennem brokporten afhængig af dennes størrelse. En sådan ændring i størrelse og omfang sker over en længere periode. Rådet finder ikke, at de i spørgsmålet nævnte manipulationer kan have bidraget væsentligt til grisenes fremtoning ved ankomsten til slagteriet.

Spørgsmål C:

Henset til den situation grisen har befundet sig i jf. spørgsmål B, er der noget usædvanligt i, at grisen i ro havde muskelsitring, hurtigt åndedræt og let fråde om munden?

I bekræftende fald hvori består det usædvanlige?

Svar ad C:

Rådet finder det usædvanligt, at en gris i ro har muskelsitren, hurtigt åndedræt og let fråde omkring munden. Rådet anser det som et tydeligt tegn på, at grisen er eller har været udsat for smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe og ikke er passet omsorgsfuldt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål D:

I Dansk Veterinær Tidsskrift 2004, 87, 13, 1/7 fremgår det, at ”Selv store brok ikke nødvendigvis er forbundet med smerter eller gener for grisen”.

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om detaljeret at redegøre for besvarelsen i ”svar ad C”, navnlig redegøre for, hvor den uforsvarlige behandling har fundet sted, og hvori består den uforsvarlige behandling?

Svar ad D:

Grisene i sagen beskrives som tydeligt besværede, gik med opadkrummet ryg, skrævende bagben, havde muskelsitren, forøget respiration, fråde om munden, rejste og lagde sig gentagne gange og/eller bevægede sig med en trippende gang.

Alle dyr skal behandles forsvarligt, herunder beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og de skal passes omsorgsfuldt. Grisenes situation burde ved det daglige tilsyn straks havde været erkendt og afhjulpet. Syge dyr skal omgående have en passende behandling og kommer de sig ikke umiddelbart heraf eller forværres deres tilstand skal de straks slagtes eller aflives.

Lægges dette til grund, vurderer Rådet, at grisene har været udsat for en betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe både under opholdet i besætningen og under transporten til slagteriet.

Spørgsmål E:

Såfremt spørgsmål B besvares benægtende, bedes Det Veterinære Sundhedsråd oplyse, hvordan tilstanden har været ved transportens begyndelse.

Svar ad E:

Rådet finder ikke i sagsakterne oplysninger, der giver anledning til at vurdere grisenes tilstand ved transportens begyndelse anderledes end det er beskrevet ved ankomsten til slagteriet, hvad angår graden af brokkesens størrelse og graden af bevægelsehæmning hos grisene.

Spørgsmål F:

I publikationen "Vet-Nyt", hvoraf kopi vedlægges, har formand for Det Veterinære Sundhedsråd, Ove Svendsen udtalt følgende:

"Såfremt det vurderes, at grisens tilstand ikke er af en sådan karakter, at den skal aflives/slagtes, skal grise med store brok isoleres i sygesti med et tykt lag strøelse, da de er stærkt udsatte for stifællers bid, tråd, puf, og stød, ligesom der er stor risiko for sår dannelse på broksækken."

I publikationen "Uge-Nyt" som udgives af Danish Crown er følgende formulering anvendt om samme problematik:

"Såfremt det vurderes, at grisens tilstand ikke er af en sådan karakter, at den skal aflives/slagtes, skal grise med store brok isoleres i sygesti med tykt lag strøelse. Også i udleveringsfolden skal grise med store brok isoleres i særligt aflukke."

Med udgangspunkt i de citerede formuleringer anmodes Det Veterinære Sundhedsråd om at svare på, om kravet om sygesti er opfyldt, hvis flere slagtesvin med brok samles i en sygesti med et tykt lag strøelse?

Svar ad F:

Rådet finder, at det kan være forsvarligt, at flere grise med ukomplicerede broklidelser af en vis størrelse (op til håndboldstørrelse) sættes sammen i en sygesti med et tykt lag strøelse, ro og god plads i stien. De i sagen omhandlede grise havde komplicerede broklidelser.

Spørgsmål G:

I publikationen "Vet-Nyt" er følgende formulering anvendt:

"Hvad angår transporten til slagteriet finder Sundhedsrådet, at grise med store brok, såfremt de vurderes transportegnede, skal transporteres adskilt, således at dyreværns-mæssigt kritisable situationer undgås."

I publikationen "Uge-Nyt", som udgives af Danish Crown er samme formulering anvendt.

Med udgangspunkt i de to formuleringer bragt i hhv. "Vet-Nyt" og "Uge-Nyt" anmodes Det Veterinære Sundhedsråd om at svare på, om kravet om adskillelse af grise med brok under transporten fra slagtesvin uden brok er opfyldt, hvor de pågældende slagtesvin med brok transporteres samlet i et rum, men adskilt fra de øvrige slagtesvin uden brok?

Svar ad G:

Rådet finder, at sådanne stærkt udsatte grise med store brok, såfremt de vurderes transportegnede, bør transporteres enkeltvis, hvorved de undgår kontakt og evt. slagsmål med andre grise og derved undgår at komme yderligere til skade. På den måde er de beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe under transporten.

Spørgsmål H:

Såfremt Det Veterinære Sundhedsråd under besvarelsen af spørgsmål F måtte nå frem til, at kravet om adskillelse af slagtesvin med brok er opfyldt, hvor flere slagtesvin med brok er placeret i en sygesti med et tykt lag strøelse, og såfremt Det Veterinære Sundhedsråd under besvarelsen af spørgsmål G måtte nå frem til, at slagtesvin med brok under transporten skal transporteres enkeltvis adskilt fra alle øvrige slagtesvin, anmodes Det Veterinære Sundhedsråd om at redegøre for begrundelsen for, at kravet om adskillelse fra slagtesvin i sygestien hos landmanden er opfyldt, hvor flere slagtesvin går sammen i en sygesti med dyb strøelse, hvorimod kravet om adskillelse af slagtesvin med brok under transporten medfører et krav om, at slagtesvin med brok skal være isoleret enkeltvis?

Svar ad H:

Rådet finder generelt, at grise med broklidelser, der medfører dårligt almenbefindende, tydeligt besværet bevægelse eller omfattende hudlæsioner på broksækken straks skal aflives/slagtes i besætningen.

Rådet finder som begrundelse for den i spørgsmålet anførte forskel i vurderingen af, at det i besætningen kan være forsvarligt, at flere grise med ukomplicerede broklidelser af en vis størrelse (op til håndboldstørrelse) sættes sammen i en sygesti, medens de samme grise under transporten til slagteriet bør transporteres adskilt fra andre grise, da grisene under transporten i høj grad udsættes for tråd, puf og stød under bilens bevægelser. Dette er ikke tilfældet i en sygesti med kun få dyr, ro, god plads og gode forhold i øvrigt.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-053-00054**Skrivelse af 24. september 2003 fra politimesteren i Ribe.**

En so, som var tydeligt støtتهalt på højre forben grænsende til springhalt, blev transporteret levende til slagtning. Højre forklov var hævet og rød. Ved veterinærkontrollens eftersyn af slagtekroppen fandtes pusholdige bylder i kronranden og kloven. Soen var ikke adskilt fra de andre dyr under transporten. Leverandøren var ikke vidende om, at soen havde skader. Chaufføren huskede ikke at have transporteret en so, som var skadet

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Har skaden været så synbar for ejeren og transportøren, at den ved almindelig omhu ville været opdaget dels under opholdet i stalden dels i forbindelse med transporten?

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af højre forben fandtes højre yderklov at være unormalt fortykket fra kronranden og 5 cm op. I kronranden fandtes en fistelåbning. Ved gennemsavning af hele yderkloven fandtes klovleddet at være sæde for en nekrotiserende arthritis (ledbetændelse med vævsdød) med opløsning af alt brusk og delvis af kronbenet. Omkring klovbenet og ovenfor dette fandtes betydelig bindevævsdannelse. Fistelåbningen havde forbindelse til det nekrotiske klovled. Muskulaturen på højre forben vurderedes at være moderat tilbagedannet som tegn på, at benet har været aflastet/skånet. De observerede læsioner har en alder på ikke under 10-14 dage.

Soens situation kunne og burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Soens situation burde således tillige ved læsningen have været opdaget. Soen burde ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Spørgsmål 2:

Har det været en omsorgsfuld behandling foretaget af ejeren med henblik på afhjælpning og begrænsning af smerte, lidelse og væsentlig ulempe, at have ladet svinet gå i stalden og afleveret det til transport under hensyntagen til det oplyste om svinets fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand.

Svar ad 2:

Rådet finder ikke, at soen i besætningen samt ved at blive afleveret levende til transport er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, samt behandlet under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand. Se tillige svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Har det været en omsorgsfuld behandling foretaget af transportøren med henblik på begrænsning af smerte, lidelse og væsentlig ulempe, at modtage svinet til transport under hensyntagen til det oplyste om svinets fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand.

Svar ad 3:

Rådet finder ikke, at soen ved at blive læsset og transporteret er behandlet omsorgsfuldt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, samt behandlet under hensyntagen til dens fysiologiske og sundhedsmæssige tilstand. Se tillige svar ad 1.

Spørgsmål 4:

Giver sagens fakta Rådet anledning til yderligere bemærkninger?

Svar ad 4:

Lægges svar ad 1, 2 og 3 samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at soen i besætningen, ved at blive sendt levende til transport, samt ved at blive læsset og transporteret har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af den 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Ved retten i Ribe blev leverandøren og vognmanden hver idømt en bøde på 3.000 kr. De tiltalte skulle desuden betale sagsomkostningerne in solidum.

2003-20-053-00055

Skrivelse af 25. september 2003 fra politimesteren i Odense.

Under aflæsning af nogle grise fra en dobbeltdækker på et slagteri var der en gris, som sakkede bagud. Den satte sig til sidst i forgangen på slagteriet. Grisen forsøgte at rejse sig, men kunne ikke. Ved inspektion fandtes højre bagben at dingle. Embedsdyrlægen oplyste, at det havde været både hans og staldmedarbejderens opfattelse, at benet var brækket. Embedsdyrlægen bad en medarbejder om at aflive grisen, dette ville han først, når han var færdig med at aflæse bilen, hvorpå han greb grisen i halen og flyttede den 8-10 meter. Da aflæsningen var færdig, havde embedsdyrlægen kontaktet staldmedarbejderen for at få grisen aflivet. Medarbejderen havde modvilligt, idet han overfor embedsdyrlægen gav udtryk for, at det ikke var hans opgave, indvilliget i at aflive grisen. Ved undersøgelse af slagtekroppen fandtes status efter sublaxation af haseleddet med delvis overrivning af ledbånd og ledkapsel

samt blødninger i og omkring akillessenen. Embedsdyrlægen anmeldte staldmedarbejderen. Medarbejderen kunne ikke umiddelbart huske episoden. Han fortalte, at han daværende uge ikke havde haft sit høreapparat og undrede sig over, at dyrlægen ikke havde kontaktet ham

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet bedes vurdere, om det ville have været eller er forsvarligt, uforsvarligt eller groft uforsvarligt at lade grisen gå med støtte under bugen eller lign. de 8-10 meter væk fra aflæsningsområdet.

Svar ad 1:

Rådet finder ikke, at pågældende gris burde flyttes, heller ikke ved at støtte den under bugen. Rådet finder, at grisen, såfremt den skulle gå med støtte under bugen, ville blive udsat for yderligere smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Rådet ville da finde, at pågældende gris havde været udsat for uforsvarlig behandling, jf. § 1 dyreværnsloven, samt § 22, sidste punktum i bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagting og aflivning af dyr.

Spørgsmål 2:

Rådet bedes vurdere, om det ville have været eller er forsvarligt, uforsvarligt eller groft uforsvarligt at skyde grisen efter aflæsning (under 5 minutter) af det pågældende dæk på lastbilen.

Svar ad 2:

Såfremt pågældende gris ikke ville forsøge at rejse sig og følge med flokken og dermed udsættes for yderligere smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe, ville Rådet finde det forsvarligt.

Såfremt grisen forsøgte at rejse sig og følge med flokken, ville Rådet finde, at grisen ved ikke straks at blive aflivet blev udsat for uforsvarlig behandling, jf. § 1 i dyreværnsloven.

Spørgsmål 3:

Rådet bedes vurdere, om det var eller er forsvarligt, uforsvarligt eller groft uforsvarligt at trække grisen 8-10 meter i halen for at få den væk fra aflæsningsrampen.

Svar ad 3:

Ved at trække grisen 8-10 meter i halen for at få den væk fra aflæsningsrampen, finder Rådet, at grisen har været udsat for smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. § 1 i dyreværnsloven, samt §§ 22, sidste punktum og 24, 2. punktum i bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagting og aflivning af dyr.

Afgørelse:

Tiltalte arbejdsgiver vedtog udenretlig en bøde på 5000 kr.

Tiltalte medarbejder vedtog udenretlig en bøde på 2500 kr.

2003-20-053-00056

Skrivelse af 9. oktober fra politimesteren i Haderslev.

Ved det levende syn af en so på et slagteri, blev det konstateret, at soen havde et stort hængende yver umiddelbart foran bagbenene. På yveret fandtes et stort åbent blødende sår ca. 15 x 25. Ved hvert skridt trådte soen op i såret med bagbenene og der flød blod fra såret. Soen var meget sky og skræmt. Ved undersøgelse af yveret efter slagting fandtes kroniske forandringer med arvævsdannelse ind i dybden af yveret samt voldsom forstørrelse i yverets bageste del. Leverandøren oplyste, at soen 5 uger før havde fået et kuld grise, og i den forbindelse havde han behandlet soen mod yverbetændelse. Han vedgik, at yveret havde været lettere hævet, da soen blev sendt af sted, men kunne ikke vedkende sig, at der var hul på yveret og at det blødte fra yveret. Han mente, at blødningen måtte være pådraget senere under transporten

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan man ud fra det oplyste og billederne af grisen vurdere, årsagen til lidelsen og hvornår lidelsen

- a) er udviklet – herunder det formodede tidspunkt for såret/hullet i yveret.
- b) Hvis nej: hvilke yderligere undersøgelser kræves før denne vurdering kan foretages?
- c) Hvis ja: bedes det oplyst, hvad der kan have forårsaget lidelsen, og hvor langt lidelsen kan tilbagedateres.

Svar ad 1 a, b, c:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet ikke har modtaget det i sagen nævnte fotomateriale.

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af det modtagne yverstykke, der var 13 cm tykt, med påsiddende hud fandtes på hudoverfladen 5 mindre og 1 større sår. De mindre sår, der var cirkulære, havde en diameter på ca. 3-5 cm. Det største sår målte 20 x 15 cm. Sårene var sæde for helingsvæv, med tykkelser varierende mellem 3 og 5 cm. Ved sondering og gennemskæring af præparatet fandtes alle at strække sig fra 5 – 8 cm i dybden af yvervævet, hvor der i dybden fandtes en samling af byldehuler med et ildelugtende, henflydende indhold (ca. 100-200 ml.) med vævsdød. Byldernes kapsel havde en tykkelse varierende fra 1 – 5 cm. På baggrund af forandringerne kan det konkluderes, at yveret var sæde for en kronisk yverbetændelse med bylder og mange kroniske sår. Det er overvejende sandsynligt, at de observerede sår primært var et resultat af opbrud til hudoverfladen fra samlingen af dybereliggende bylder. Alle læsioner i yveret og huden havde en alder på flere uger.

Rådet finder ud fra obduktionsfundet og oplysningerne i anmeldelsen, at der er tale om dels en kronisk yverbetændelse med bylde dannelse og opbrud til overfladen og dels en akut beskadigelse af yveret som årsag til den i anmeldelsen anførte blødning.

Vedr. den kroniske yverbetændelse:

Rådet finder ud fra obduktionsfundet, at der højst sandsynligt er tale om såkaldt "yversvamp", en kronisk yverbetændelse, der oftest er forårsaget af *Corynebakterium pyogenes* eller *Actinomyces suis*. Denne lidelse er kronisk og giver hævelse og tykvæggede bylder i den angrebne kirtel med opbrud til overfladen og arvævsdannelse. Lidelsen påvirker normalt ikke i den kroniske fase søerne særligt, og slagting efter fravæning af grisene er oftest tilrådeligt, idet den/de angrebne kirtler ikke siden hen bliver mælkeproducerende. Rådet vil ud fra ovenstående vurdere, at lidelsen er opstået i forlængelse af det akutte og af ejeren behandlede angreb af yverbetændelse 5 uger tidligere.

Vedrørende det blødende sår:

Der er hverken i anmeldelsen eller i obduktionserklæringen anført oplysninger, der kan danne grundlag for en udtalelse om årsag eller tidspunkt for sårets opståen.

Spørgsmål 2:

På hvilken måde ville lidelsen give sig udtryk, hvis man kunne se grisen i levende live?

Svar ad 2:

Der ville med hensyn til yverbetændelsen være hævelse af den /de angrebne kirtler med kroniske sår til overfladen.

Spørgsmål 3:

a): Burde en svineavler blive opmærksom på en gris med tilsvarende lidelse?

a): Hvis ja: hvorfor og hvor tidligt i sygdomsforløbet – og hvad bør en svineavler i givet fald gøre?

Svar ad 3:

a): Ja.

b): Tilstanden viser sig ved synlig hævelse af yveret og eventuelt sårddannelser. Straks tilstanden opdages, bør yverbetændelsen forsøges behandlet og tilstanden følges nøje. Bliver tilstanden kronisk, bør soen sendes til slagting, når grisene kan fravænes.

Spørgsmål 4:

Vurderes den pågældende lidelse at være forårsaget af en adfærd, som indebærer manglende omsorgsfuld behandling af dyret under hensyn til dyrets fysiologiske og sundhedsmæssige behov? Hvorfor/hvorfor ikke?

Svar ad 4:

Rådet finder ikke i sagen holdepunkter for, at soens ejer skulle have udvist manglende omsorg for soen, hvad angår yverbetændelsen.

Spørgsmål 5:

Var grisen efter det oplyste egnet til transport eller burde den have været nød-/slagtet forinden?

Svar ad 5:

Det fremgår af sagen, at soen var ved normal huld og der er ingen oplysninger, der godtgør, at soen ikke skulle være normalt gående. Der er ikke af hverken ejer, vognmand eller modtagende staldpersonale fundet nogen form for blødning eller noget, der skulle indikere, at soen ikke skulle være transportegnet. Soen er ikke blevet synet af embedsdyrlægen ved aflæsningen men først på et senere tidspunkt efter ophold i slagteriets stald.

Lægges dette til grund, vil Rådet nære betænkelighed ved at betragte soen som værende ikke transportegnet.

Spørgsmål 6:

- A) Kan grisen være blevet påført smerte, lidelse, angst, varige mén og/eller væsentlig ulempe som følge af transporten?
- B) Hvis ja: indebærer transporten en uforsvarlig behandling af grisen eller en grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt en mishandling, og burde chaufføren have opdaget dette og derfor ikke have transporteret grisen?

Svar ad 6:

Se svar ad 5.

Spørgsmål 7:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger?

Svar ad 7:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog en udenretlig bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00057

Skrivelse af 15. oktober 2003 fra politimesteren i Kalundborg.

Ejeren af en svinebesætning bestående af 80-90 dyr anmeldtes af en slagteridylæge for formodet overtrædelse af dyreværnsloven på grund af levering af magre grise, der var fyldte med sten i maveindholdet. Ved Fødevarerregionens gennemgang af besætningen fandtes grisene i besætningen generelt magre, skarprykkede og vommede, ligesom de fleste grise udviste en stærk kløe, formentlig på grund af skab. Der sås trang til at tygge sten fri fra væggene som tegn på, at grisene herved forsøgte at kompensere for mineral-ubalance i foderet

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Idet det lægges til grund, at:

1. to grise på ca. 35 kg gik i samme boks. Den ene var afmagret og havde et fodboldstort navlebrøk. Den anden var mager og havde meget svært ved at rejse sig. Den var støtthalt på venstre forben og havde kraftig hævelse omkring albuen, formentlig på grund af gammelt brud eller en svær ledbetændelse.

2. en rød gris på ca. 40 kg var halt på højre bagben, som den knap kunne støtte på. Der var en stor hævelse omkring knæleddet med bylde dannelse. Der var formentlig tale om et gammelt benbrud.
3. en gris på ca. 15 kg var afmagret og havde en byld på venstre side af hovedet, som var ca. håndboldstor. På grund af bylden havde grisen vejrtrækningsproblemer og måtte trække vejret med åben mund.
4. Disse 4 grise måtte alle aflives straks, ligesom 4 andre grise måtte aflives på grund af meget dårlig trivsel spørges, om dette indebærer en uforsvarlig, en groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens § 28 og § 29?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at ovennævnte grises lidelser ikke er søgt behandlet ligesom lidelserne har stået på igennem længere tid. Grisene har gennem længere tid været udsat for en høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og er således ikke passet efter deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov. Rådet finder, at de syge og tilskadekomne grise på et tidligt tidspunkt skulle være behandlet, tilset af en dyrlæge eller aflivet.

Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyrene, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Spørgsmål 2:

Idet det lægges til grund, at det for den øvrige besætnings vedkommende var således at de fleste grise havde store hoveder i forhold til kroppens størrelse, hvilket formentlig skyldes, at de ikke blev fodret korrekt.

- de fleste var langhårede og mange kløede sig meget. Mange havde blodører, formentlig opstået på grund af ubehersket kløen, som fx kan skyldes skab.
  - en del var magre og skarprykkede, og nogle var meget vommede.
  - nogle af grisene tyggede sten fri fra væggene og åd dem, hvilket formentlig var for at kompensere for mineral-ubalance i fodret.
  - dyrene ikke havde været tilset af en dyrlæge i mindst 2 år
- spørges, om dette indebærer en uforsvarlig, en groft uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling, jf. dyreværnslovens § 28 og § 29?

Svar ad 2:

Ejeren indrømmer, at grisene i besætningen ikke er blevet tilbudt tilskudsfoder og mineraler nok, hvilket efter Rådets vurdering er stærkt medvirkende til besætningens generelle problemer.

Ejeren burde på et tidligt tidspunkt, da grisenes problem med trivsel og sygdomme begyndte have søgt rådgivning hos sin dyrlæge og rettet op på forholdene.

Rådet finder, at ejeren ved at undlade dette ikke har fodret og passet grisene efter deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov, hvorved han har udsat dem for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, og de syge dyr har ikke fået en passende behandling.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyrene, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog en udenretlig bøde på 2000 kr.

2003-20-053-00058

Skrivelse af 28. oktober 2003 fra politimesteren i Nakskov.

En so fandtes ved det levende syn i slagteriets stald at være liggende og kun i stand til ved besvær at komme på benene. Den havde væskende sår på begge skuldre, var svært støtتهalt på venstre forben og bevægede sig kun nødigt. Benet var voldsomt hævet fra albuen og ned. Hævelsen var hård med opbrud flere steder. Klovene på pågældende ben var kun slidt i spidsen, som udtryk for, at den ikke havde støttet normalt på benet igennem længere tid. Soen lagde sig hurtigt ned efter undersøgelsen. Foderstanden var lidt under middel. Leverandøren ville ikke bestride, at soen havde været støtتهalt. Derfor var den blevet isoleret under transporten. Han fandt derfor ikke, at transporten var i strid med gældende regler. Slagteriet havde forestået transporten, men kunne ikke huske, hvem der havde transporteret grisen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt anser Rådet under de beskrevne omstændigheder, at den svært støtتهalte so ved levering og transport til et slagtehus, har været udsat for unødige smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes en kronisk, sårdannende, proliferativ og deformerende ledbetændelse. Bedømt udfra ledmembranens proliferation kunne årsagen hertil være rødsygebakterier. I bløddelsvævene omkring underarmen fandtes akut blødning. Ud for albueleddet fandtes kronisk, pusholdig og sårdannende hudbetændelse med vævsdød. Omkring albueleddet forekom bindevævsdannelse på op til 2 cm i tykkelse. Ud for leddet fandtes tillige knoglenydannelser, med en udstrækning på 5 cm i diameter og en tykkelse på 1 cm. Tillige fandtes ud for leddet et inficeret hæmatom, hvis samlede diameter var 10 cm og hvis væg stedvis opnåede en tykkelse på 4 cm. Den beskrevne ledbetændelse har en alder på én til flere uger, det inficerede hæmatom en alder på ikke under 5 uger. Soens situation burde for længst have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være

sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Soen burde således ikke have været leveret og transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at soen har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. §§ 1 og 2 i dyreværnsloven samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Giver sagens fakta i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2

Rådet skal henvise til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for overtrædelse af dyreværnsloven en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00059

Skrivelse af 27. oktober 2003 fra politimesteren i Holbæk.

Et mindre svinehold på en ubeboet landbrugsejendom blev anmeldt for vanrøgt, idet der på ejendommen gik 8 grise, der var de sidste af et hold på 250 slagtesvin. Af disse 8 grise var 2 lamme i bagkroppen, 1 havde en kronisk ledbetændelse og et hævet led med bylder i et albueled, og en gris havde et stort navlebrok. Ingen af grisene havde et tørt og rent leje, men der var foder og vand, og grisene var, bortset fra en enkelt, trivelige.

De 2 lamme grise, ornen med albuehævelsen og grisen med navlebrok aflivedes af en tilkaldt dyrlæge, idet det skønnedes, at en evt. behandling ville være nytteløs.

Rådet udtalte:

I politimesterens skrivelse anføres følgende:

Som sagens faktum må følgende antages at kunne lægges til grund:

Holbæk politi modtog den 24. maj 2003 en anmeldelse om grise i dårlig stand på ejendom tilhørende ejeren af ejendommen. Ved en politipatruljes besigtigelse samme dato konstateredes et svinehold på stedet. Ved politiets ankomst var der ingen mennesker til stede på ejendommen, som tilsyneladende var ubeboet. Ved patruljens besigtigelse den 24. maj 2003 ca. kl. 15.45 fandtes ca. 10 grise i forskellige stier, hvoraf en gris slæbte bagkroppen efter sig. Der sås at være foder og automatikvanding i alle stier. På politiets foranledning besigtigede en dyrlæge den 25. maj 2003 ca. kl. 19.00 svinebestanden på ejendommen. Dyrlægen udfærdigede i den forbindelse en erklæring dateret 27. maj 2003, hvoraf det fremgår, at ejendommen var forladt, da dyrlægen var til stede. Der gik 8 grise i stalden, og der

var ingen foder i krybberne, men grisene havde adgang til vandkopper. Der var ingen steder grisene kunne finde tørt rent leje. Af de 8 grise var 2 lamme i bagparten og blev derfor aflivet. En orne havde albuebyld på venstre forben og blev derfor også aflivet. En anden orne havde fastgroet navlebrøk og blev derfor også aflivet. Der var ikke mulighed for medicinsk behandling af de 4 grise, der blev aflivet af dyrlægen. Ejeren har oplyst, at besætningen havde bestået af ca. 250 slagtesvin, og at besætningen var under afvikling på det pågældende tidspunkt, ligesom ejendommen var til salg. Der var den 19. maj 2003 aftalt slagtning af de tilbageværende 8 grise, som skulle afhentes den 26. maj 2003, idet der kun kunne ske afhentning om mandagen. Grisene var sidst tilset og fodret af Erik Hansen den 23. maj 2003. Ejeren havde aftalt weekendpasning med en medhjælper, som skulle tilse og fodre grisene. Af hensyn til afføringsaffald blev der fodret minimalt den sidste dag før den aftalte slagtning, det vil sige dagen før mandag den 26. maj 2003.

Spørgsmål 1:

Såfremt ovennævnte faktum lægges til grund, er de 8 grise da blevet behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe?

Svar ad 1:

Det fremgår af ovennævnte samt sagens akter, herunder erklæringer fra både tilkaldt dyrlæge samt besætningsdyrlæge, at de 8 grise fik foder og vand. Der er lidt divergenser i angivelserne vedr. grisenes trivsel. De angives som dels lettere utrivsel og normalt trivsel bortset fra grisen med navlebrøk.

Det fremgår af sagens akter, at der ikke var tørt og rent leje. Dyr skal behandles omsorgsfuldt, herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at de 8 grise ikke er behandlet forsvarligt, jf. dyreværnslovens § 2.

Se i øvrigt svar ad 3.

Spørgsmål 2:

Såfremt ovennævnte faktum lægges til grund, er de 8 grise da blevet behandlet omsorgsfuldt, herunder huset, fodret, vandet og passet under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Såfremt ovennævnte faktum lægges til grund, er de 4 grise, som dyrlægen aflivede den 25. maj 2003, da forud for aflivningen blevet behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe?

Svar ad 3:

Rådet skal ud fra sagens fakta vedr. de 4 aflivede grise udtale følgende:

Vedr. de 2 grise med lammelse af bagparten: Disse havde efter det oplyste ingen udsigt til på noget tidspunkt at restituere sig, hvorfor det er Rådets opfattelse, at de skulle have været aflivet på et tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet.

Vedr. ungornen med albuebylden: Da tilstanden skyldtes en kronisk ledbetændelse med bylde dannelse, hvor behandling ville være formålsløs og som gav bevægelseshæmning, finder Rådet, at den skulle have været aflivet på et langt tidligere tidspunkt i sygdomsforløbet.

Vedr. grisen med navlebrøk: Der er i de to dyrlægeerklæringer divergerende angivelser af brokkets størrelse og hvorvidt, det var reponibelt eller fastgroet, men det anføres, at grisen var mager, tynd og med markeret rygsøjle. Rådet finder på den baggrund, at grisens situation på et langt tidligere tidspunkt skulle have været afhjulpet gennem aflivning.

Rådet finder således, at alle de 4 aflivede grise gennem deres sygdomme har været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe og at ejeren ikke har passet dem omsorgsfuldt, herunder huset og passet dem under hensyntagen til deres sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 4:

Såfremt ovennævnte faktum lægges til grund, er de 4 grise, som dyrlægen aflivede den 25. maj 2003, da forud for aflivningen blevet behandlet omsorgsfuldt, herunder huset, fodret, vandet og passet under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer?

Svar ad 4:

Se svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for overtrædelse af dyreværnsloven en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00060

Skrivelse af 7. november fra politimesteren i Hobro.

En gris, som gik dårligt, blev transporteret levende til slagting. Grisen var adskilt fra de andre grise under transporten. Grisen ville helst ligge ned, den var bleg, langhåret og havde en stor hævelse af byldagtig karakter omkring haseleddet på venstre bagben. Leverandøren kunne godt huske grisen. Han troede, at grisen havde brækket benet. Han skønnede ikke, at denne gris var anderledes end andre grise med skavanker, som han tidligere havde sendt af sted. Han havde ikke vurderet, at denne gris skulle aflives inden transporten. Chaufføren oplyste, at han efter aftale med landmanden havde adskilt grisen fra de andre grise under transporten. Han mente, han havde gjort, hvad han kunne, og forstod ikke han skulle sigtes.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Der anmodes om en udtalelse om:

1. Hvorvidt omhandlede gris, med hensyn til den deformerende ledbetændelse med deraf følgende gangbesvær og ledstivhed, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe medens den var hos sin ejer, herunder også henset til, at lidelsen tyder på at være mindst en måned gammel.
2. Hvorvidt samme gris med samme lidelse, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe ved at blive transporteret levende til slagteri, selv om den blev transporteret adskilt fra de øvrige grise på læsset.
3. Hvorvidt sagens fakta giver Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af området omkring haseleddet fandtes udtalt hævelse, idet hævelsen havde en diameter på 15 cm. Hævelsen fandtes palpatorisk hård. På indvendige side sås en fistelkanal at udmunde. På udvendige side sås 4 områder med sår, hvor bunden af sårene var dækket med helingsvæv. Det største sår havde en diameter på 8 cm, og i bunden fandtes en fistelkanal, der havde forbindelse til det underliggende bindevæv og ledkapslen. I disse væv sås talrige kroniske bylder. Ved undersøgelse af leddene var disse sæde for kronisk deformerende ledbetændelse med indlejring af bindevæv og sammenvoksning af leddene. Der fandtes omfattende knoglevævsnydannelse omkring leddet. De observerede læsioner har en udviklingstid på ikke under 5 uger. Grisens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Under sygdomsforløbet i besætningen har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst og varigt mén samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt ved at blive sendt levende til slagtning har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet ikke, at grisen burde have været transporteret levende til slagtning. Under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Rådet finde, at grisen under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt gældende lov for transport af dyr.

Svar ad 3:

Rådet skal henvide til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretlig for uforsvarlig behandling en bøde på 5.000 kr.

2003-20-053-00061

Skrivelse af 25. november 2003 fra politimesteren i Sønderborg.

En gris, som var tydelig halt på venstre bagben, blev transporteret levende til slagteriet. Grisen var ikke adskilt fra de andre grise under transporten. Ved det levende syn fandtes venstre skinke forstørret. I bevægelse var den tydelig halt. Almenbefindendet var uforstyrret og grisens huld var normal. Ved kontrollens undersøgelse af slagtekroppen fandtes venstre skinke meget deform. Ved indsnit langs lårbenet væltede det ud med væske. Lårbenet var brækket og de 2 brudender forskudt 5-6 cm i forhold til hinanden. Ud for højre forknæ fandtes en 10 x 6 cm stor hævelse med pustuløse opbrud fra dybden. Leverandøren ville ikke bestride, at grisen var fra hans besætning, men han var ikke bekendt med, at der var en tilskadekomne gris, idet han selv havde drevet grisene til udleveringsrummet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt den beskrevne adfærd - at sigtede ikke havde kendskab til grisens tilstand - indebærer en uforsvarlig eller en grovere uforsvarlig behandling af dyret, jf. dyreværnslovens § 28, og om sagen i øvrigt giver Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 1:

Det skal indledningsvis bemærkes, at Rådet udelukkende udtaler sig veterinærfagligt.

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre bagben fandtes lårbensknoglen at være sæde for et spiralbrud med dislokation af nederste bruddel. Brudenderne var dækket af hård callus (helingsvæv ved knoglebrud) med en tykkelse på 2-3 cm. På den nederste bruddel fandtes lokalt dødt knoglevæv, der var udækket af callus, hvorved det fremstod spidst. Brudområdet var omgivet af en 2-3 cm tyk bindevævskapsel. Dele af lårbensmuskulaturen var udbredt tilbagedannet og fibroseret. På baggrund af de observerede forandringer kan det konkluderes, at bruddet havde en alder på flere uger. Grisens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været erkendt og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagting. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt ved at blive sendt levende til slagteriet har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsmateriale til grund, finder Rådet, at grisen ved at blive læsset samt transporteret levende til slagteriet, har været udsat for uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov), samt gældende regler for transport af dyr.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens slutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-053-00062

Skrivelse af 26. november 2003 fra politimesteren i Hjørring.

En gris, som var springhalt på venstre forben, blev transporteret levende til slagteriet. Chaufføren havde intet bemærket ved hverken på- eller aflæsning af grisen. Han oplyste, at den kontrollerende dyrlæge intet havde sagt til ham om en halt gris, og han var derfor meget uforstående overfor, at han skulle have transporteret en syg gris. Dyrlægen oplyste, at det ikke var hendes opgave at være informativ overfor chaufførerne, idet dette ville tage tiden fra det primære arbejde. Leverandøren oplyste, at han ikke havde set omhandlende gris. Han oplyste, at det var hans holdning, at det var en ikke observeret og ubehandlet skade, som var brudt op under transporten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Vedr.: A: Om hvorvidt dette, at A den 29. oktober 2003 leverede en gris til slagteri, selvom grisen havde tydelig halthed og synlige forandringer på venstre albueled, leve og transportere til slagtning, er omfattet af dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Svar ad 1:

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af venstre forben fandtes venstre albueled at være sæde for en kronisk fibrinøs, pusholdig betændelse med omfattende sårhelingsvæv og arvæv omkring leddet. Læsioner har en alder på ikke under 2 uger. Grisens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den. De påviste læsioner har medført tydelig og let erkendelig halthed, således som det også fremgår af anmeldelsen. Grisen burde således ikke have været transporteret levende til slagtning. Under sygdomsforløbet i besætningen samt under læsning og transport har den været udsat for betydelig grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen i besætningen samt ved at blive sendt levende til slagtning har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov).

Spørgsmål 2:

Vedr.: B: Om hvorvidt dette, at B 29. oktober 2003 transporterede en gris til et slagteri, en strækning på over 50 km, selv om grisen havde tydelig halthed og synlige forandringer på venstre albueled, er omfattet af dyreværnslovens § 1.

Svar ad 2:

Lægges svar ad 1 samt fremsendte sagsakter til grund, finder Rådet, at grisen under læsning samt transport har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum, i nugældende lov) samt § 13, stk.1, i bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport.

I øvrigt henvises til Rådets redegørelse af 20. december 1991 om transport af syge eller tilskadekomne dyr.

Afgørelse:

Tiltalte besætningsejer blev ved retten i Hjørring idømt en bøde på 5000 kr.

Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

Tiltalte chauffør blev frifundet.

2003-20-053-00063

Skrivelse af 4. december 2003 fra politimesteren i Hjørring.

Ved det levende syn fandtes en so at have sår på begge skuldre med voldsom vævsnydannelse. På det ene skulderblad fandtes knoglen at være blottet. Soen var ikke alment påvirket. Leverandøren erkendte forholdet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Det Veterinære Sundhedsråd anmodes om en udtalelse om, hvorvidt soen med skuldersår er omfattet af dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Svar ad 1:

Rådet skal indledningsvis bemærke, at Rådet ikke udtaler sig om, hvorvidt forholdet er omfattet af loven, men udelukkende udtaler sig om veterinærfaglige forhold.

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte so og ladet det obducere på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Ved undersøgelse af de to skulderregioner fandtes der i begge centrale sår. I præparat A fandtes såret at have en diameter på 7 cm. Perifert i sårrandene fandtes nydannet væv og sårhelingsvæv med en tykkelse på op til 3 cm. I sårets bund fandtes der blottet knoglevæv med deformation af skulderbladsknoglens tuber spinae som følge af knoglenydannelser. I præparat B fandtes såret at have en diameter på 4 cm. Sårrandene var i hele den omgivende udstrækning dækket af et 1,5 cm tykt lag sårhelingsvæv. I bunden af såret fandtes skulderbladsknoglens tuber spinae at være dækket af et ca. 0,5 cm tykt lag nydannet bindevæv. På det underliggende knoglevæv fandtes deformation som følge af knoglenydannelse. Præparat A's skulderbladssår gradueredes til en grad 4 og B til en grad 3. De observerede læsioner havde en alder på flere uger.

Soens situation burde for længst ved de daglige tilsyn have været opdaget og afhjulpet, hvilket bedst ville være sket ved at opstalde soen på et blødere underlag. Under sygdomsforløbet i besætningen har soen været udsat for høj grad af smerte, lidelse og angst samt væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at soen vedrørende grad 3 såret har været udsat for uforsvarlig behandling samt, at soen vedrørende grad 4 såret har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt en bøde på 10.000 kr.

2003-20-053-00064

Skrivelse af 16. december fra politimesteren i Nyborg.

Et slagtesvin blev ved aflæsningen på slagteriet fundet meget dårligt gående på det højre bagben, idet benet virkede blødt og skævt og den indsynende dyrlæge var ikke i tvivl om, at benet var brækket. Grisen var under transporten til slagteriet ikke adskilt fra de øvrige. Ved kødkontrollen blev der konstateret et gammelt brud af højre lårbensknogle. Brudfladerne var ikke friske og skarpe, men var afdækkede af bindevæv og også forandringerne i det omkringliggende væv viste, at der var tale om et ældre brud. Både svinets ejer og chaufføren hævdede, at de ikke havde bemærket, at grisen haltede. I forbindelse med anmeldelse for overtrædelse af dyreværnsloven af både ejer og vognmand anmodedes Rådet om at besvare følgende spørgsmål til sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Der skete levering til et slagteri, af en gris, hvis bagben var brækket mere end en måned forud for den 18. marts 2003.

Det bedes ved besvarelsen lagt til grund, at grisen den 18. marts 2003 kl. 14.00-15.00 blev afhentet til slagtning, og at levering til slagteriet skete samme dag ca. kl. 18.30

Der anmodes om en udtalelse om, hvorvidt den ansvarshavende for grisen har handlet uforsvarligt i strid med dyreværnslovens § 1 og § 2 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum i nugældende lov) ved ikke at tage skridt til at afhjælpe grisens situation i den anførte periode samt ved at lade grisen transportere levende til slagtning?

Svar ad 1:

Rådet skal indledningsvis anføre, at Rådet udelukkende besvarer spørgsmål af veterinærfaglig karakter, hvorfor spørgsmål om, hvorvidt gældende lovgivning måtte være overtrådt overlades til domstolene.

Rådet har rekvireret materiale fra den i sagen omtalte gris med henblik på obduktion på Laboratorium for Veterinær Patologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, men materialet er desværre bortkommet, hvorfor Rådets besvarelse af spørgsmålene baserer sig på de fakta, der fremgår af sagsakterne, herunder medsendte fotos.

Det fremgår af sagsakterne, at grisen ved aflæsningen på slagteriet gik meget dårligt på højre bagben, der virkede blødt og skævt. Dyrlægen var ikke i tvivl om, at benet var brækket. Grisen var ikke adskilt fra de øvrige grise under transporten. Ved den efterfølgende kødkontrol blev det konstateret, at det drejede sig om et gammelt brud af højre lårbensknogle. Brudfladerne var ikke friske og skarpe, men var afdækket med bindevæv. Forandringerne i det omgivende væv viste også, at der var tale om et ældre brud. Bruddets alder vurderedes af anmelderen til mere end en måned før slagtningen. Af medsendte fotos fremgår, at der i området omkring brudstedet er store partier bestående af reparationsvæv i form af arvævsdannelse omkring hulen med brudsted og ældre blødninger i organisation. Ud fra billedmaterialet bedømmer Rådet bruddet til at have en alder på flere uger.

Lægges dette til grund, finder Rådet, at grisens situation for længst ved de daglige inspektioner i besætningen burde være opdaget og afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at aflive den, straks lidelsen blev erkendt. Bruddet har medført tydelig og let erkendelig halthed. Under sygdomsforløbet i besætningen har grisen været udsat for en betydelig grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Grisen burde således ikke være tilladt transporteret levende til slagteriet.

Rådet vil karakterisere forholdet som en grov uforsvarlig behandling af grisen, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og lov om værn for dyr § 7, 2. punktum, der fortsat var i kraft, jf. § 32, stk. 2, 2. punktum i dyreværnsloven, indtil den 1. juli 2004 jf. § 2 i bekendtgørelse af 29. juni 2004 nr. 699 om ændring af bekendtgørelse om transport af dyr.

Spørgsmål 2:

Der anmodes endvidere om en udtalelse om, hvorvidt den ansvarlige for transporten har handlet uforsvarligt i strid med dyreværnslovens § 1 samt tidligere dyreværnslovs § 7, 2. punktum, der fortsat er i kraft (jf. § 32, stk. 2, 2. punktum i nugældende lov) samt § 13 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 201 af 16. april 1993 om beskyttelse af dyr under transport, ved at transportere grisen levende til slagtning?

Svar ad 2:

Lægges Svar ad 1 samt fremsendte akter til grund, burde grisen ikke have været transporteret levende til slagtning. Under læsning og transport har den været udsat for en betydelig grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet vil karakterisere forholdet som grov uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 og lov om værn for dyr § 7, 2. punktum, der fortsat var i kraft, jf. § 32, stk. 2, 2. punktum i dyreværnsloven, indtil den 1. juli 2004 jf. § 2 i bekendtgørelse af 29. juni 2004 nr. 699 om ændring af bekendtgørelse om transport af dyr samt bekendtgørelse nr. 208 af 17. juni 1964 om transport af dyr, § 2, 1. punktum. Herudover skal Rådet henvise til ”Redegørelse af 20. december 1991 fra Det Veterinære Sundhedsråd om transport af syge og tilskadekomne dyr”

Afgørelse:

Tiltalte vedtog en udenretlig bøde på 3000 kr.

5.4 Dyreværnssager vedrørende hunde og katte

2003-20-054-00013

Skrivelse af 6. januar 2003 fra politimesteren i Nakskov.

En politipatrulje blev kaldt til en ejendom, hvor der gik en hund i en hundegård uden mad og vand. Hunden skulle være meget afmagret. En tilkaldt dyrlæge beskrev i en erklæring, at der i hundegården var en kraftig ophobning af afføring af både nyere og ældre dato. En del afføring bestod i stor grad af sammenpressede hår kun opblandet med lidt tarmindehold. Der var hverken mad eller vand til rådighed for hunden. Hunden, der var sød og tillidsfuld, var i meget dårlig foderstand. Der var ingen underhudsfedt, kun ringe periculært fedt (fedt i øjenhulerne), og

muskelfylden på hunden var meget ringe. Ribben og samtlige knoglefremspring var på trods af et kraftigt hårlag helt synlige. Flankerne var totalt indfaldne, og i mave/tarme kunne ikke mærkes indhold. Foderstanden måtte nærmest betegnes som kakektisk. Slimhinderne var meget blege, hvilket indikerer blodmangel. Pelsen var meget uplejet og der var synlige tegn på lopper. Hunden var let dehydreret (udtørret). Der var ældre overfladiske sår på benene, der ikke viste tegn på at være behandlet. Kløerne på alle 4 ben var meget lange og uden tegn på normalt slid. Hunden kastede sig grådigt over vand og foder, som blev fremskaffet.

Politimesteren anmodede Rådet om at besvare to spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt Rådet ud fra de beskrevne omstændigheder samt erklæringen fra dyrlæge D1. anser, at hunden pga. sin dårlige pasning, foderstand samt dehydrering befandt sig i en livstruende tilstand.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten med vedlagt erklæring af 19. december 2002 fra dyrlæge D1., at der i hundegården var en kraftig ophobning af afføring af både nyere og ældre dato. En del afføring bestod i stor grad af sammenpressede hår kun opblandet med lidt tarmindehold. Der var hverken mad eller vand til rådighed for hunden. Hunden, der var sød og tillidsfuld, var i meget dårlig foderstand. Der var ingen underhudsfedt, kun ringe perioculært fedt (fedt i øjenhulerne), og muskelfylden på hunden var meget ringe. Ribben og samtlige knoglefremspring var på trods af et kraftigt hårlag helt synlige. Flankerne var totalt indfaldne, og i mave/tarme kunne ikke mærkes indhold. Foderstanden måtte nærmest betegnes som kakektisk. Slimhinderne var meget blege, hvilket indikerer blodmangel. Pelsen var meget uplejet og der var synlige tegn på lopper. Hunden var let dehydreret (udtørret). Der var ældre overfladiske sår på benene, der ikke viste tegn på at være behandlet. Kløerne på alle 4 ben var meget lange og uden tegn på normalt slid. Hunden kastede sig grådigt over vand og foder, som blev fremskaffet.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse hunden for at befinde sig i en livstruende tilstand som følge af underernæring.

Spørgsmål 2:

Giver sagens karakter i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2:

Lægges ovennævnte beskrivelse af hundens dårlige pasning samt utilstrækkelige fodring og forsyning med vand til grund, har hunden ikke været passet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med sine behov. Rådet vil anse, at hunden ved de nævnte forsømmelser har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Hundeejeren vedtog udenretsligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-054-00014**Skrivelse af 6. januar 2003 fra politimesteren i Århus.**

Sagen drejer sig om en hund, der var efterladt uden vand i en bil, der stod i solen, således at temperaturen i bilen oversteg 50 grader, mens udetemperaturen i solen var 30° C. Vinduerne var rullet helt op, men et lille plastsoltag var åbnet ca. 10 cm.

Politimesteren stillede Rådet to spørgsmål.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Jeg skal forespørge, hvorvidt der har været tale om en uforsvarlig behandling af dyret eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten, at hunden var efterladt uden vand i bilen, der stod i solen, således at temperaturen i bilen oversteg 50° C, mens udetemperaturen i solen var 30° C. Vinduerne var rullet helt op, men et lille plastsoltag var åbnet ca. 10 cm. Ved politiets ankomst til stedet og påvisning af hunden inde i bilen blev det noteret, at hunden halsede kraftigt, og det var tydeligt for betjentene, at hunden led under varmen inde i bilen.

Efterladt i bilen under de ovenfor beskrevne omstændigheder har hunden ikke været behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med sine behov. Den har været udsat for lidelse og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betragte forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Jeg skal endvidere forespørge, hvorvidt det ville give Rådet anledning til en ændret besvarelse, såfremt der var vand til dyret.

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Hundens ejer vedtog udenretsligt en bøde på 1.000 kr.

2003-20-054-00015

Skrivelse af 31. januar 2002 fra politimesteren i Holstebro.

Naboen til ejeren af en pekingeser på 8 år ville hævne sig. Naboen var tidligere blevet idømt en bøde, efter at pekingeserejeren havde anmeldt hans hund, der løb løs. Naboen fangede pekingeseren, da den strejfede ind på hans grund en dag i januar 2003. Han kørte den 10 km væk til et øde strandområde og slap den løs her.

Politimesteren stillede Rådet et spørgsmål i sagens anledning.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Idet foranstående beskrivelse (at en 8 årig pekingeser blev indfanget og kørt 10 km væk og efterladt i et øde strandområde i januar måned) lægges til grund ved besvarelsen, skal jeg anmode om Rådets udtalelse om, hvorvidt handlemåden anses for uforsvarlig behandling af hunden.

Svar:

Det fremgår af sagsakterne, at en 8 årig pekingeser blev indfanget og kørt 10 km væk og efterladt i et øde strandområde i januar måned. Hunden er således ikke blevet behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med sine behov. Ved den beskrevne handlemåde har hunden været udsat for lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Sigtede vedtog en udenretlig bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af dyreværnslovens § 1.

2003-20-054-00016

Skrivelse af 14. februar 2003 fra politimesteren i Varde.

En 8 måneder gammel tæve blev af sin ejer tildelt 9 knivlæsioner i hovedet med en køkkenkniv. Sårene blødte kraftigt. Ejeren begrundede handlingen med psykisk uligevægt og manglende selvbeherskelse under handlingen. Ejeren og den dyrlæge, der efter politiets mellemkomst blev konsulteret, blev enige om, at det var bedst at aflive hunden, idet ejeren ikke var sikker på, hvad han kunne finde på at gøre ved hunden fremover.

Politimesteren bad om en udtalelse til følgende spørgsmål:

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Lægges til grund, at hundeejer den 28. januar 2003 i tiden kl. 20.30 – 20.45 har tildelt sin 8 måneder gamle schæfer 9 knivlæsioner med en køkkenkniv, vil det da efter Rådets opfattelse indebære uforsvarlig behandling af dyr, eller evt. mishandling eller grovere uforsvarlig behandling.

Svar:

Det fremgår af politirapporten med fotooptagelser samt erklæring af 7. februar 2003 fra dyrlæge D1., at den 8 måneder gamle tæve var blevet overfaldet og tildelt 9 dybe stærkt blødende stik- og snitsår på næseryg, overkæbe og isse. Hunden er ved den beskrevne handlemåde ikke behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med sine behov. Den har været udsat for højeste grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Sigtede vedtog en udenretlig bøde på 2.000 kr. for overtrædelse af dyreværnslovens § 1.

2003-20-054-00017

Skrivelse af 4. marts 2003 fra politimesteren i Randers.

Besidderen af en tævehund og besidderens søn, der havde passet hunden den sidste tid, blev begge anmeldt i november 2002 for at have undladt at have sørget for behandling af hundens skedeudkrængning. Hunden var allerede den 8. juli 2002 blevet tilset af dyrlæge D1 i forbindelse med vaccination; denne dyrlæge havde udtalt, at skeden, der på dette tidspunkt var lidt udkrænget, ville gå ind igen af sig selv, og at tilstanden skyldtes, at hunden var i løbetid.

Noget senere blev udkrængningen total – altså ”livet blev skudt helt ud”. Dette stod på i flere uger, indtil den 10. november 2002, hvor en repræsentant for en dyreværnsforening bragte hunden til dyrlæge D2. Her blev konstateret flere store svulster i skeden. Da dyrlægen skønnede, at svulsterne havde et ondartet vækstmønster og udsigterne til helbredelse ved operation var dårlige, blev hunden aflivet.

Besidderen og dennes søn forklarede, at de ikke havde handlet, fordi dyrlæge D1 havde fastslået, at udkrængningen ville gå ind af sig selv. Desuden oplyste de, at hunden virkede glad, spiste normalt og virkede uhæmmet af den udkrængede skede og svulsterne.

Politimesteren forespurgte Rådet:

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt den beskrevne tilstand har forårsaget smerte, lidelse, angst eller væsentlig ulempe for hunden?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af 30. januar 2003 fra dyrlægen, at de væsentlige fund ved dyrlægens undersøgelse af hunden var en omfattende skedeudkrængning forårsaget af adskillige skedesvulster i størrelser op til mindst 5 cm i diameter. Svulsterne lå såvel skjult under slimhinden som synlige gennem slimhinden, og enkelte var brudt igennem i champignon-lignende gevækster; heraf én på mindst 5 cm i diameter. Svulsternes form, indvækst i sundt væv og "flæskede" konsistens antydede en ondartet tilstand. Slimhinden var

udspændt, hævet, rød, irriteret og øm med ældre kroniske sår, der viste, at udkrængningen havde stået på i adskillige dage. Dyrlægen vurderede, at vandladningen i mindst samme periode havde været forbundet med besvær, ubehag og med stor sandsynlighed smerte. Hunden har på grund af de beskrevne forandringer med den omfattende skedeudkrængning ikke været behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med dens behov. Hundens situation burde langt tidligere i forløbet have været afhjulpet, hvilket ud fra det foreliggende bedst ville være sket ved at bringe den til dyrlæge med henblik på behandling eller aflivning. Den har i perioden med den omfattende skedeudkrængning været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Såfremt dette er tilfældet, igennem hvor lang en periode må det antages at have været tilfældet?

Svar ad 2:

Sagsakterne indeholder ikke nøjagtige angivelser af, hvornår skedeudkrængningen blev omfattende, ligesom der heller ikke findes detaljerede angivelser af udkrængningens omfang. Rådet kan således ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sikkerhed.

Spørgsmål 3:

Kan det, at lade hunden gå ubehandlet med den nævnte lidelse betegnes som uforsvarlig, eller groft uforsvarlig behandling af dyr eller som mishandling?

Svar ad 3:

Se svar ad 1.

Afgørelse:

Tiltalte besidder og tiltalte ejer af hunden blev ved retten i Randers straffet med en bøde på 1000 kr. hver. Forvandlingsstraffen blev fastsat til fængsel i 4 dage. Der blev i sagen lagt vægt på Det Veterinære Sundhedsråds udtalelser.

De tiltalte betalte in solidum sagens omkostninger, dog således at de hver især betalte halvdelen af salæret til den beskikkede forsvarer.

2003-20-054-00018

Skrivelse af 29. april 2003 fra politimesteren i Gråsten.

En kat blev beskudt med luftbøsse. Naboen til kattens ejer havde gentagne gange skudt på katte, der kom i hans have, fordi de angiveligt ridsede hans bil og skræmte hans vagtler. Katten blev undersøgt og behandlet på dyrehospital, hvor der blev fjernet et 5,5 mm spidshagl, der sad lige under huden i højre side nogle cm bag forbenet. Katten havde desuden et indskudshul i venstre side.

Rådet udtalte:

Det fremgår af politirapporten, at katten blev undersøgt og behandlet på dyrehospital for en skudskade. Den fik herunder fjernet et 5,5 mm spidshagl, der sad lige under huden i højre side nogle cm bag forbenet. Katten havde desuden et indskudshul i venstre side.

Ved at være blevet anskudt med de ovenfor anførte skader til følge har katten været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnsloven.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Aabenrå idømt en bøde på 2.000 kr. for grov uagtsomhed, idet retten ikke fandt det bevist, at tiltalte havde ramt katten forsætligt.

Forvandlingsstraffen var fængsel i 6 dage.

Tiltalte blev endvidere dømt til at betale 1.962 kr. til dyrlægeregningen til kattens ejer samt sagens omkostninger.

2003-20-054-00019**Skrivelse af 4. juli 2003 fra politimesteren i Aalborg.**

En hunkat på 1 år blev aflivet med de bare næver. Den, der udførte aflivningen, oplyste efterfølgende, at det foregik ved at holde fast i nakkeskindet og kroppen på katten og derefter ved et hurtigt ryk at knække kattens nakke. Katten blev herefter fastholdt med det ene knæ, mens dødskrammerne fortog sig.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Hvorvidt sigtede ved at tage fat i nakkeskindet og kroppen på en kat og derpå ved ryk knække nakken på katten, som han fastholdt med sit ene knæ, medens dødskrammerne fortog sig, jf. bilag 3 side 2, har udsat katten for unødigt lidelse samt ikke sikret sig, at den blev aflivet så hurtigt og smertefrit som muligt.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med vidneforklaring, at katten skreg voldsomt op af tre omgange under indfangning og aflivning. Det fremgår af sigtedes forklaring, at aflivningen foregik ved at holde fast i nakkeskindet og kroppen på katten og derefter ved et hurtigt ryk at knække kattens nakke. Katten blev herefter fastholdt med det ene knæ, mens dødskrammerne fortog sig.

Lægges ovennævnte til grund, har katten ved den beskrevne aflivning været udsat for højeste grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Den beskrevne aflivningsmetode tilsikrede ikke, at katten blev aflivet så hurtigt og smertefrit som muligt.

Rådet vil anse forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 13, stk. 1, 1. punktum samt muligvis Justitsministeriets Bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994, § 13, stk. 2.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Ålborg idømt en bøde på 2.000 kr. med forvandlingsstraf på 6 dages fængsel.

Tiltalte betalte sagsomkostningerne.

2003-20-054-00020

Skrivelse af 20. august 2003 fra politimesteren i Hobro

En kattekillling på ca. 4 mdr. blev kastet eller slået 2 – 3 gange mod en væg. Den, der udførte handlingen, anførte, at killingen havde irriteret den pågældende ved at miave uden for vinduet hele natten. Et vidne havde overværet handlingen og berettede, at aflivningen var sket ved, at killingen var blevet holdt i bagbenene og slået med hovedet først 2 – 3 gange mod husets mur. Killingen havde skreget, og efter slagene mod væggen blødte den ud af munden og så helt død ud.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt omhandlede ca. 4 måneder gamle kat, med hensyn til det, at den blev kastet 2-3 gange mod en væg, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jfr. dyreværnslovens § 1.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten, at kattekillingen på ca. 4 mdr. blev kastet eller slået 2 – 3 gange mod en væg. Et vidne havde overværet handlingen og berettede, at aflivningen var sket ved, at killingen var blevet holdt i bagbenene og slået med hovedet først 2 – 3 gange mod husets mur. Killingen havde skreget, og efter slagene mod væggen blødte den ud af munden og så helt død ud.

Ved at aflive katten på den ovenfor beskrevne måde er det ikke muligt at sikre sig, at aflivningen foregår så hurtigt og så smertefrit som muligt.

Såfremt det kan lægges til grund at katten er død efter første slag mod muren, finder Rådet, at katten ved at blive holdt i bagbenene og slået mod en mur har været udsat for smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe. Rådet finder da, at katten har været udsat for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 13, stk.1, 1. punktum.

Såfremt det kan lægges til grund, at katten er død efter 2. –3. slag mod muren, finder Rådet, at katten ved at blive holdt i bagbenene og slået mod en mur har været udsat for høj grad af smerte, angst og væsentlig ulempe. Rådet finder da at katten har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 13, stk.1, 1. punktum.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt tiltalte anses at have sikret sig at katten blev aflivet så hurtigt og så smertefrit som muligt, da han kastede den 2-3 gange mod en væg, jfr. dyreværnslovens § 13.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt sagens fakta giver Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 3:

Rådet skal gøre opmærksom på, at hunde og katte ældre end 1 uge kun må aflives af personer, der har modtaget uddannelse i aflivning, jf. § 13, stk. 2, i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994.

Afgørelse:

Retten fandt, at tiltalte havde handlet uforsvarligt, idet tiltalte ikke havde sikret sig, at aflivningen skete så smertefrit som muligt. På baggrund af et vidneudsagn lagde retten til grund, at katten døde efter det første slag mod væggen og i henhold til udtalelsen fra det Veterinære Sundhedsråd var der derfor ikke grundlag for at anse behandlingen for groft uforsvarlig.

Retten idømte tiltalte en bøde på 5.000 kr. og forvandlingsstraffen blev fastsat til fængsel i 8 dage.

2003-20-054-00021

Skrivelse af 1. oktober 2003 fra politimesteren i Aalborg

En hundeejer blev sigtet for overtrædelse af dyreværnsloven ved flere gange med flad hånd at have slået sin hund, en ca. ni måneder gammel hanhund, i hovedet, hvorved hunden fik næseblødning, ligesom sigtede med begge hænder forsøgte at kvæle hunden, hvorefter sigtede kørte hunden til en øde strækning på en landevej, hvor han efterlod den alene efter at have fjernet hundens halsbånd. Hunden er ikke senere fundet.

Politimesteren stillede Rådet et spørgsmål i anledning af sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvis den i sigtelsen beskrevne adfærd lægges til grund, er der da efter Rådets opfattelse tale om, at den udviste adfærd indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten, at sigtede flere gange med flad hånd slog sin hund, en ca. ni måneder gammel hanhund, i hovedet, hvorved hunden fik næseblødning, ligesom sigtede med

begge hænder forsøgte at kvæle hunden, hvorefter sigtede kørte hunden til en øde strækning på en landevej, hvor han efterlod den alene efter at have fjernet hundens halsbånd. Hunden er ikke senere fundet.

Ved således at være blevet slået med næseblødning til følge, derefter at være forsøgt kvalt med de bare næver for til sidst at være blevet efterladt på en øde landevej uden halsbånd har hunden ikke været behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med sine behov. Den har ved den beskrevne adfærd været udsat for meget høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Aalborg idømt 10 dages fængsel. Tiltalte betalte sagsomkostningerne.

2003-20-054-00023

Skrivelse af 29. oktober 2003 fra politimesteren i Odense.

En killing på 8 uger blev aflivet ved stump vold og flere knivstik. En efterfølgende obduktion viste talrige skader efter stik og snit uden blødninger, enkelte skader med blødninger, samt at dødens indtræden sandsynligvis var forårsaget af en svær traumatisering af den bageste del af kraniet med dybtgående lædering af hjernen. Dette kan være sket ved et kraftigt slag. Påvirkningen må antages umiddelbart at have forvoldt kattens død eller have medført dybt bevidsthedstab med efterfølgende død.

I forbindelse med sagen blev Rådet stillet 2 spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet bedes vurdere, om det ville have været eller er forsvarligt, uforsvarligt, groft uforsvarligt eller mishandling, at have tilføjet kattekillingen de i obduktionsrapporten nævnte kvæstelser.

Svar ad 1:

Det fremgår af obduktionsrapporten af den 14. august 2003, at der ved obduktionen af killingen fandtes adskillige læsioner. Obduktionsrapporten konkluderede, at dødsårsag kunne tilskrives en svær traumatisering af den bagerste del af kraniet med dybtgående lædering af hjernen. Dette kan være sket ved et kraftigt slag. Påvirkningen må antages umiddelbart at have forvoldt kattens død eller have medført dybt bevidsthedstab med efterfølgende død.

Omkring den forreste brystindgang (apertura thoracis cranialis) og enkelte andre steder fandtes traumatiske beskadigelser af bløddele, som skønnedes at være opstået umiddelbart efter den dødelige påvirkning af hjernen. Disse læsioner karakteriseredes ved en vis grad af blødning og har afblødt katten i det omfang, der stadig var blodcirkulation/blodtryk.

Efterfølgende er kadaveret i betydelig grad blevet udsat for post mortel traumatisering, karakteriseret ved læsioner uden blødning. Disse er foretaget med såvel et skarpt instrument, primært læsionerne lokaliseret til huden, og ved stump påvirkning resulterende i knoglebrud.

Såfremt det kan eftervises, at katten først er tildelt den dødelige kranielæsion og efterfølgende de øvrige i obduktionsrapporten beskrevne læsioner, vil Rådet nære betænkelighed ved at anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, idet døden eller dybt bevidsthedstab er indtrådt umiddelbart.

Såfremt det kan eftervises, at katten ikke er tildelt den dødelige kranielæsion som den første skade, vil Rådet anse forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens § 1 og 13, stk.1, 1. punktum.

Spørgsmål 2:

Rådet bedes vurdere, om det ville have været eller er forsvarligt, uforsvarligt, groft uforsvarligt eller mishandling, at have aflivet kattekillingen ved knivstik og anvendelse af stump vold som beskrevet i obduktionserklæringen.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Afgørelse:

Politimesteren i Odense besluttede at opgive påtalen i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 for overtrædelse af Dyreværnsloven, idet videre forfølgning ikke kunne ventes at føre til straf.

2003-20-054-00024

Skrivelse af 10. november 2003 fra politimesteren i Herning.

En nabo til en familie, der havde 5 kattekillinger på 3 måneder, var irriteret over, at familiens katte den ene gang efter den anden løb rundt i dennes have. En dag kom killingerne løbende gennem hækken og ind på naboens grund. Naboen spulede den ene killing med haveslangen for at få den til at gå hjem. Da dette ikke lykkedes, tog naboen killingen i nakkeskindet og satte den ned i en balje med 10 cm vand. Medlemmer af familien, der ejede kattene, overværede dette og berettede, at killingen var blevet kastet ned i baljen; desuden blev de andre killinger spulet med vandslangen. Derefter sprang killingen op over baljens kant og løb gennem hækken til sin egen have. Da killingerne kom tilbage, var de drivvåde. På den, der var blevet kastet i baljen, stak det ene bagben ”lige ud til siden”; den kunne ikke støtte på benet. En efterfølgende dyrlægeundersøgelse med røntgenfotoografering viste, at der ikke var knoglebrud.

Rådet blev anmodet om at besvare en række spørgsmål.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Foreligger der uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af kattekillingerne, såfremt vidne V1's forklaring om sigtedes adfærd, lægges til grund?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med vidne V1's forklaring, at den ene killing af sigtede blev kastet ned i en balje med vand. Herunder ramte killingen kanten af baljen, inden den faldt ned i vandet. Derefter spulede sigtede alle killingerne med en haveslange med påsat sprøjtepistol. Killingen, der havde været i baljen, kunne nu næsten ikke gå, idet dens ene bagben sad skævt. Killingerne har således ikke været behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med deres behov. Ved den beskrevne adfærd har killingerne været udsat for smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betragte forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Foreligger der uforsvarlig behandling, grovere uforsvarlig behandling eller eventuelt mishandling af kattekillingen, såfremt sigtedes egne forklaring om sin adfærd, lægges til grund?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med sigtedes forklaring, at fordi hun ikke kunne fordrage, at naboens katte den ene gang efter den anden løb rundt i hendes have, spulede hun den ene killing med en let stråle for at få den til at gå hjem til sig selv. Dette lykkedes imidlertid ikke, hvorfor hun tog den i nakkeskindet og satte den ned i en balje, hvor hun havde skyllet salat, og hvor der var ca. 10 cm vand. Killingen sprang omgående selv over baljens kant og løb gennem hækken til sin egen have.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet nære betænkelighed ved at anse, at der foreligger uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 3:

Kan den i dyrlægeerklæringen af 11. september 2003 beskrevne hævelse/ømhed af kattekillingens højre bagben være fremkommet ved, at kattekillingen, som forklaret af vidne V1

- a. blev kastet ned i baljen, hvorved den ramte kanten af baljen?
- b. blev spulet med en haveslange med påsat sprøjtepistol?

Svar ad 3 a:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af den 11. september 2003 fra dyrlæge D1, at den ca. 3 mdr. gamle killing var springhalt på højre bagben, d.v.s. ikke støttede på dette ben. Killingen var meget øm ved passiv bevægelse, manipulation og berøring af lår og

hoftområdet. Der blev foretaget en røntgenundersøgelse, og ved denne kunne det konstateres, at der ikke var tale om knoglebrud eller hofteskred. Diagnosen var derfor: Halvhed som følge af hævelse/ømhed, der stammede fra et voldsomt slag.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at den beskrevne hævelse/ømhed af kattekillingens højre bagben kan være fremkommet ved, at kattekillingen blev kastet ned i baljen, hvorved den ramte kanten af baljen.

Svar ad 3 b:

Lægges ovennævnte beskrivelse i erklæring af den 11. september 2003 fra dyrlæge D1 under svar ad 3 a til grund, vil Rådet vurdere, at det ikke kan udelukkes, at den beskrevne hævelse/ømhed af kattekillingens højre bagben ligeledes kan være fremkommet ved, at kattekillingen blev spulet med en haveslange med påsat sprøjtepistol.

Spørgsmål 4 (5):

Kan den i dyrlægeerklæring af 11. september 2003 beskrevne hævelse/ømhed af kattekillingens højre bagben være fremkommet ved at killingen, som forklaret af sigtede.

a. selv sprang over baljens kant?

b. med en let stråle fra haveslange påsat spuler/bruser blev spulet af hende?

Svar ad 4 a:

Nej. Se svar ad 2.

Svar ad 4 b:

Nej. Se svar ad 2.

Spørgsmål 5 (6):

Hvor stor en sandsynlighed er der for en sammenhæng mellem de i dyrlægeerklæring af 11. september 2003 beskrevne objektive fund og de under punkt 3 og punkt 4 stillede spørgsmål, for så vidt disse kan besvares bekræftende?

Svar ad 5:

Sammenholdes beskrivelserne i svar ad 1 og svar ad 3 a og b, vil Rådet vurdere, at der er stor sandsynlighed for en sammenhæng mellem de i dyrlægeerklæring af 11. september 2003 beskrevne objektive fund og de nævnte hændelser i de under punkt 3 stillede spørgsmål a og b.

Sammenholdes beskrivelserne i svar ad 2 og svar ad 4 a og b, vil Rådet vurdere, at der er ringe sandsynlighed for en sammenhæng mellem de i dyrlægeerklæring af 11. september 2003 beskrevne objektive fund og de nævnte hændelser i de under punkt 4 stillede spørgsmål a og b.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej.

Afgørelse:

Retten i Herning lagde vægt på det Det Veterinære Råds udtalelser og tiltalte straffedes med en bøde på 5000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

5.5 Dyreværnssager vedrørende får og geder

2003-20-055-00004

Skrivelse af 12. juni 2003 fra politimesteren i Hvidovre.

To yngre mænd medbragte en bue, 2 almindelige pile, 1 kulfiberpil samt ringskiver. Ringskiverne satte de op i en indhegning, hvor der gik får med lam. På et tidspunkt skød de med kulfiberpilen og ramte et lam i ryggen. Af afhøringsrapporterne fremgår det samstemmende, at de to bueskytter ikke så, at lammet blev ramt af en pil. Først senere blev de klar over, at de havde ramt lammet med deres pil. De løb fra stedet uden at forsøge at få fat i lammet eller derudover foretage sig noget for at tilkalde hjælp. Sagen blev senere anmeldt af en forbipasserende, der så lammet med pilen i ryggen. Lammet blev bragt til Dyrehospitalet i København. Det fremgår af dyrlægeerklæring, at lammet var smertepåvirket. Pilen sad i muskulaturen i ryggen og havde boret sig ca. 20 cm ind i dyret i retning mod bugen. Ved almindelig let manipulering var det ikke muligt for dyrlæge at fjerne pilen, da lammet var bragt på dyrehospital. Det ville kræve narkose og operation at fjerne pilen. Da det ikke på det givne tidspunkt om aftenen var muligt at få kontakt med ejeren af lammet, blev det af dyreværnsmæssige grunde aflivet af dyrlægen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan lammet have været udsat for smerte i forbindelse med skuddet? I bekræftende fald i hvilket grad af smerte?

Svar ad 1:

Rådet finder, at lammet har været udsat for høj grad af smerte, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 2:

Kan skuddet have medført lidelse hos lammet? I bekræftende fald: Hvilken grad af lidelse?

Svar ad 2:

Rådet finder, at lammet har været udsat for høj grad af lidelse, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 3:

Kan lammet have været angst i forbindelse med skuddet? I bekræftende fald: hvilken grad af angst?

Svar ad 3 :

Rådet finder, at lammet har været udsat for høj grad af angst.

Spørgsmål 4:

Kan det at efterlade lammet med en pil i ryggen betegnes som overanstrengelse, vanrøgt eller uforsvarlig behandling af lammet? I bekræftende fald i hvilken grad?

Svar ad 4:

Det fremgår af sagsakterne, at de to yngre mænd, da de blev klar over, at lammet var ramt af deres pil, løb fra stedet uden at forsøge at få fat i lammet eller foretage sig andet for at tilkalde hjælp.

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af lammet, jf. dyreværnslovens § 1 og 13, stk. 1, 1. punktum..

Spørgsmål 5:

Kan det at efterlade lammet med en pil i ryggen betegnes som mishandling af lammet? I bekræftende fald i hvilken grad af mishandling?

Svar ad 5:

Se svar ad 4.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til yderligere bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej

Afgørelse:

Tiltalte T1 blev frifundet.

Tiltalte T2 betalte en bøde af 800 kr. Forvandlingsstraffen blev fastsat til fængsel i 4 dage. Statskassen betalte sagens omkostninger

5.6 Dyreværnssager vedrørende andre dyr

2003-20-056-00009

Skrivelse af 22. januar 2003 fra politimesteren i Sønderborg.

En kanin blev fundet død i sit bur. Der var kun gødning i buret; ingen synlig strøelse. Der var ikke vand eller foder i skålene i buret. Kaninen blev obduceret på dyrehospital. Kaninen var stærkt afmagret; ”ikke andet end skind og ben”. Det fremgik af obduktionsrapporten, at kaninen var stærkt afmagret, at der ikke var fedt i tarmkrøset, og at tarmene og blæren var tomme. I ventriklen var der et indhold svarende til fæces i buret. Det skønnedes, at kaninen var død 1-2 døgn før obduktionen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Kan Rådet tilslutte sig dyrlægens vurdering af den sandsynlige dødsårsag? I modsat fald, hvad er da Rådets vurdering af de(n) formodede dødsårsag(er)?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at kaninen var stærkt afmagret, at der ikke var fedt i tarmkrøset, og at tarmene og blæren var tomme. I ventriklen var der et indhold svarende til fæces i buret. Lægges dette til grund, finder Rådet, at kaninen sandsynligvis er død af sult og tørst.

Spørgsmål 2:

Er resultatet af obduktionen foreneligt med, at kaninen senest skulle have fået foder og vand den 4. oktober 2002 om eftermiddagen?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at tarmene og blæren var tomme, og at der i ventriklen var et indhold svarende til fæces i buret. Lægges dette til grund, finder Rådet det sandsynligt, at kaninen ikke har indtaget føde inden for de tre seneste døgn inden dødsfaldet.

Spørgsmål 3:

Såfremt der svares Ja til spørgsmål 2, giver det da Rådet anledning til at ændre de(n) formodede dødsårsag(er)?

Svar ad 3:

Udgår

Spørgsmål 4:

Såfremt det lægges til grund, at kaninen senest har fået foder og vand den 4. oktober 2002 om eftermiddagen, giver det da Rådet anledning til at ændre på de(n) formodede dødsårsag(er)?

Svar ad 4:

Nej

Spørgsmål 5:

Såfremt det lægges til grund, at dødsårsagen er sult og/eller tørst, vil den ansvarlige for pasningen af kaninen da have udvist en adfærd, der indebærer en uforsvarlig behandling af dyr, en grovere uforsvarlig behandling eller mishandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 5:

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at kaninen er behandlet groft uforsvarligt med karakter af mishandling. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Desuden skal enhver, der holder dyr, sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes

og passes under hensyntagen til deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2.

Spørgsmål 6:

Såfremt det lægges til grund, at der ikke har været muget ud i kaninburet i ca. 1 måned (herunder henset til bundlagets karakter den 7. oktober 2002), har den ansvarlige for pasningen af kaninen da udvist en adfærd, der indebærer en ikke omsorgsfuld behandling af dyr, en uforsvarlig behandling eller en grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 6:

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at kaninen er behandlet uforsvarligt. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Desuden skal enhver, der holder dyr, sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2.

Spørgsmål 7:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 7:

Nej

Afgørelse:

På baggrund af bl.a. udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd, blev de tiltalte ejere af kaninen kendt skyldige og straffet med hver en bøde på 1.500 kr. Forvandlingsstraffen var fængsel i 6 dage.

2003-20-056-00010

Skrivelse af 4. februar 2003 fra politimesteren i Horsens.

En dyreejer blev anmeldt for at holde kvælerslanger uden tilladelse. Slangerne var to tigerpythoner, to kongepythoner og en kongeboaa. Politimesteren anmodede Sundhedsrådet om at besvare 5 spørgsmål i relation til sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er en kanin/rotte med hensyn til aflivningsmetode behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varige men og væsentlig ulempe ved at blive lukket levende ind (som foder) i et bur str. 120x100x70 (længde-bredde-højde) til 2 levende slanger a ca. 1 meters længde?

Svar ad 1:

Nej. Dyr skal aflives så hurtigt og smertefrit som muligt. Ved at blive lukket sammen med 2 levende kvælerslanger vil en kanin/rotte blive udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og

væsentlig ulempe. Rådet vil anse en sådan handlemåde for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 13, stk. 1, 1. punktum.

Spørgsmål 2:

Er en kanin/rotte med hensyn til aflivningsmetode behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varige men og væsentlig ulempe ved at blive lukket levende ind (som foder) i et bur str. 180x70x70 (længde-bredde-højde) til levende slanger a ca. 3 meters længde?

Svar ad 2:

Nej. Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Er en kanin/rotte med hensyn til aflivningsmetode behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varige men og væsentlig ulempe ved at blive lukket levende ind (som foder) i et bur str. 480x230x230 (længde-bredde-højde) til 2 levende slanger a ca. 3 meters længde?

Svar ad 3:

Nej. Se svar ad 1.

Spørgsmål 4:

Er en slange med en længde på ca. 3 m behandlet omsorgsfuldt og sikret et tilstrækkeligt opholdsareal under hensyn til dens fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, såfremt den holdes i et bur med målene 120x100x70 (længde-bredde-højde)?

Svar ad 4:

Nej, en kongeboa på ca. 3 meter skal have et væsentligt større terrarie (jf. Rådet for Zoologiske Anlægs anbefalinger til hold af eksotiske dyr i private hjem). Er slangen mellem 2 og 3 meter, er minimumskravene til en kongeboa (trælevende) 1,5 m² bundareal og minimum 1,2 m højde. Er slangen længere end 3 meter skal der være 2,6 m² bundareal og 1,5 m i højden (oplyste mål var 1,2 m² og 0,7 m i højden).

Spørgsmål 5:

Er 2 slanger med en længde på ca. 1 m behandlet omsorgsfuldt og sikret et tilstrækkeligt opholdsareal under hensyn til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, såfremt de holdes i et bur med målene 120x100x70 (længde-bredde-højde)?

Svar ad 5:

Ja, kravene til kongepython (jordlevende) med en kropslængde på ca. 1 meter er opfyldt med to slanger i 1,2 m² og højde 0,7 m (kravene er 0,4 m² og 0,4 m højde for den første slange og 50% ekstra for den næste slange svarende til 0,6 m²).

Afgørelse:

I overensstemmelse med anklagemyndighedens påstand frifandtes tiltalte for overtrædelse af dyreværnslovens § 2 og § 3.

Retten fandt det ikke bevist, at tiltaltes slanger ikke var effektive dræbere eller at hun ikke arbejdede hen imod at lære slangerne at tage friskslagt bytte. Retten fandt det herefter ikke med den til domfældelse fornødne styrke bevist, at tiltalte havde overtrådt dyreværnslovens § 1 og § 13, stk. 1, hvorefter tiltalte frifandtes.

2003-20-056-00011

Skrivelse af 14. februar fra politimesteren i Holbæk.

En losseplads på 100 x 200 m var overdækket med et fiskenet med 10x10 cm masker udspændt mellem 25-12,5 m høje master. Fiskenettet dannede også side vægge. Nettet var opsat for at forhindre, at fugle spreder affaldet. Spredning kunne rumme en sundhedsmæssig risiko for de omkring liggende marker og gårde. I nettet var der fanget omkring 150 fugle, hovedsagelig måger, krager og råger. Den ansvarlige for lossepladsen forklarede, at medarbejder ved lossepladsen straks skød og aflivede fugle, som måtte være fanget i nettet. Den ansvarlige for lossepladsen oplyste tillige, at der kun var fugle på lossepladsen, når der blev modtaget affald i arbejdsdagene, og at der i weekenden ikke sås fugle på stedet. Politimesteren i Holbæk stiller nu Rådet en række opfølgende spørgsmål, idet det oplyses, at der har været spændt net ud over og omkring pladsen siden 1993. Lossepladsen åbningstid er mandag til torsdag kl. 7-15 og fredag kl. 7-13, og der er kun undtagelsesvis personale på pladsen uden for åbningstiden. Personalet på lossepladsen er pålagt at aflive fugle fanget i nettet, så snart man bliver opmærksom herpå. Aflivningen sker ved, at personale med jagttegn skyder fuglen. Nettet renses for døde fugle ca. 2 gange årligt, og der fjernes ca. 150 døde fugle hver gang.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Det er i et retsmøde forklaret, at fugle ikke tiltrækkes af lossepladsen, når der ikke er menneskelig aktivitet på pladsen. På baggrund af dette udsagn bedes Rådet vurdere, om det er sandsynligt, mere sandsynligt eller overvejende sandsynligt, at fugle vil blive tiltrukket af lossepladsen på tidspunkter, hvor der ikke er menneskelig aktivitet på pladsen.

Svar ad 1:

Rådet finder det overvejende sandsynligt, at fugle også vil blive tiltrukket af lossepladsen på tidspunkter, hvor der ikke er menneskelig aktivitet på pladsen. Når det bliver lyst er fuglene sultne, og det er deres natur at søge føde. Om sommeren vil denne fødesøgning finde sted adskillige timer før lossepladsen åbnes kl. 7. Det er ligeledes fuglenes natur at søge føde sidst på dagen. Om sommeren vil denne fødesøgning finde sted til ud på aftenen.

Spørgsmål 2:

Det er oplyst, at nettet over og omkring lossepladsen har været etableret i en årrække. Det er endvidere oplyst, at fugle flyver ind i nettet, og at ikke alle kan komme fri igen, hvorfor disse må aflives. Under disse omstændigheder bedes det vurderet, om fuglene behandles forsvarligt

og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, når man fortsat har nettet opsat over og omkring lossepladsen.

Svar ad 2:

Ved indfangning i nettet har fuglene været udsat for smerte, angst og væsentlig ulempe. Denne tilstand har stået på, indtil fuglene er blevet skudt eller er død af anden årsag. Fuglene er således ikke blevet beskyttet bedst muligt mod smerte, angst eller væsentlig ulempe eller aflivet så hurtigt og så smertefrit som muligt. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af fugle, jf. dyreværnslovens § 1 og § 13, stk. 1, 1. pkt.

Spørgsmål 3:

Såfremt en fugl hænger fast i nettet i op til tre døgn, er det da sandsynligt, mere sandsynligt eller overvejende sandsynligt, at fuglen i løbet af denne periode vil dø af sult, tørst, stress, udmattelse eller andet?

Svar ad 3:

Fast hængende i nettet i op til tre døgn vil fuglen være udsat stærkt for smerte, angst og væsentlig ulempe. I samme periode vil fuglen tillige ikke kunne indtage føde eller drikkevand. Det er derfor overvejende sandsynligt, at fuglen i løbet af denne periode vil dø af udmattelse, sult, tørst og stress. Lægges dette til grund, vil Rådet vurdere forholdet som groft uforsvarlig behandling af fugle med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 4:

Såfremt det lægges til grund, at der går omkring 15 minutter fra en fugl flyver ind i nettet og fanges, til fuglen aflives ved skydning af en person med jagttegn, er aflivningen da sket så hurtigt og smertefrit som muligt?

Svar ad 4:

Rådet finder, at en fugl, der holdes fangen i et net i omkring 15 minutter efter indfangningen ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, angst og væsentlig ulempe. Rådet vil betegne forholdet som uforsvarlig behandling af fugle, jf. dyreværnslovens § 1. Lægges det til grund, at indfangningen er sket med det formål at aflive fuglen, finder Rådet, at aflivningen ikke er sket så hurtigt og smertefrit som muligt, jf. dyreværnslovens § 13, stk. 1.

Spørgsmål 5:

Såfremt det lægges til grund, at der går få timer fra en fugl flyver ind i nettet og fanges, til fuglen aflives ved skydning af en person med jagttegn, er aflivningen da sket så hurtigt og smertefrit som muligt?

Svar ad 5:

Rådet finder, at en fugl, der holdes fangen i et net i få timer efter indfangningen ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, angst og væsentlig ulempe. Rådet vil betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af fugle, jf. dyreværnslovens § 1. Lægges det til grund, at indfangningen er sket med det formål at aflive fuglen, finder Rådet, at aflivningen ikke er sket så hurtigt og smertefrit som muligt, jf. dyreværnslovens § 13, stk. 1, 1. pkt. Rådet vil betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af fugle, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 6

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej

Afgørelse:

Den tiltalte losseplads frifandtes og statskassen skulle betale sagens omkostninger. Frifindelsen begrundedes bl.a. med, at formålet med nettet ikke er at indfange fugle mhp aflivning af disse, at der fanges mindre end en fugl dagligt, at fuglene er udsat for farer fra andre kilder (biler m.v.) samt at det ikke er godtgjort, at en fanget fugl ikke aflives inden for ca. 15. min. og at det må lægges til grund, at aflivningen er sket så hurtigt og smertefrit som det e.o. er muligt.

2003-20-056-00012

Skrivelse af 6. december fra politimesteren i Slagelse.

En jæger havde angiveligt i foråret 2002 søgt at fange skader i tre fælder af to forskellige typer; en to-rumsfælde og to tre-rumsfælder. I tre-rumsfælderne kunne midterrummet huse en lokkefugl; i dette tilfælde en anden skade. Efter et vidneudsagn blev fælder i nogle tilfælde kun tilset med en uges mellemrum. Vidnet havde lukket skader ud af fælderne ved flere lejligheder; herunder også skader fra trerumsfældernes midterrum. Jægeren nægtede ethvert kendskab til fælderne.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Under forudsætning af tilsyn med flere dages mellemrum udgør da brugen af nævnte to-rumsfælde en a. uforsvarlig behandling af fugle eller b. mishandling af fugle?

Svar ad 1:

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne et tilsyn med flere dages mellemrum af en fælde, hvor der tillige ikke er adgang til vand eller foder, som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 2:

Under forudsætning af tilsyn med flere dages mellemrum udgør da brugen af nævnte 3-rumsfælde med en levende lokkefugl i midterste rum en a. uforsvarlig behandling af fugle eller b. mishandling af fugle?

Svar ad 2:

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at

de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne et tilsyn med flere dages mellemrum af en fælde med en lokkefugl uden tilgang til vand eller foder som groft uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 3:

Samme spørgsmål ønskes besvaret under forudsætning af tilsyn to gange i døgnet.

Svar ad 3:

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov, jf. dyreværnslovens § 2. Lægges dette til grund, vil Rådet uanset tilsyn to gange dagligt betegne indfangning af fugle i fælde samt anvendelse af vild lokkefugl som uforsvarlig behandling af dyr.

Afgørelse:

Tiltalte blev idømt en bøde på 2.500 kr. Forvandlingsstraffen er fængsel i 6 dage. Tiltalte skulle betale sagens omkostninger.

Tiltalte blev bl.a. fundet skyldig i overtrædelse af dyreværnslovens § 2, jf. § 1, jf. § 28 samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 45 af 21. januar 1994 § 1, stk. 1. Til grund for denne afgørelse lå blandt andet udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd.

2003-20-056-00013

Skrivelse af 15. januar 2004 fra politimesteren i Holstebro.

I en sag med ammoniakætsninger af trædepuder og løb hos et stort antal kyllinger voterede Rådet groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling. Tilstanden var opstået p.g.a. kraftig frost ca. minus 15 grader. Dette gav kondensvand i indsugningsspjældene, der derved frøs fast med utilstrækkelig lufttilførsel til følge. Det manglende luftskifte var årsagen til, at strølsen blev fedtet/klæbrig, hvilket efterfølgende havde givet kyllingerne forbrændinger grundet ammoniak

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Der anmodes om en supplerende udtalelser om 1) årsagen til udviklingen af ammoniakdampe, 2) mulighederne for at erkende situationen og 3) mulighederne for at afværge denne.

Svar ad 1:

Ad 1. Årsagen til udvikling af ammoniakdampe:

Sigtede har til afhøringsrapporten af 25. marts 2003 forklaret, at "situationen var opstået p.g.a. kraftig frost ca. minus 15 grader. Dette gav kondensvand i indsugningsspjældene, der derved frøs fast med utilstrækkelig lufttilførsel til følge. Det manglende luftskifte var årsagen til, at strølsen blev fedtet/klæbrig, hvilket efterfølgende havde givet kyllingerne forbrændinger grundet ammoniak. Sigtede havde ikke været tilstrækkelig opmærksom på dette forhold, og

skaden var sket ca. midtvejs i produktionsperioden, som er 40 dage". Ammoniakdampene udvikles ved, at urinstoffet i kyllingernes gødning i tilstedeværelse af fugtighed bakterielt omdannes til ammoniak, som efter opløsning i fugtigheden danner ammoniakvand, der i tilstrækkelig koncentration er stærkt ætsende. Såfremt gulvet, hvor kyllingerne gik på, har været meget urent, vil ammoniakdannelsen være stor. Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at denne forklaring er sandsynlig. Rådet finder tillige, at ventilationsanlæggets konstruktion har været utilfredsstillende, samt at tilsynet med ventilationsanlægget har været mangelfuld.

Ad 2. Mulighederne for at erkende situationen:

Udvikling af ammoniakdampe samt fedtet/klæbrig strøelse vil være let erkendeligt for det personale, som har det daglige tilsyn med kyllingerne. Erkendelsen heraf bør straks føre til, at der strøes ekstra i stalden dels for at opsuge fugtigheden og dels for at give kyllingerne et mindre ætsende underlag. Desuden bør et repræsentativt udsnit af kyllingerne direkte undersøges for ætsninger, som er let erkendelige.

Ad 3. Mulighederne for at afværge situationen.

Kyllinger med ætsninger på trædepuderne vil på grund af smerter være utilbøjelige til at flytte sig. De vil derfor også være mindre trivelige end andre kyllinger. Ovennævnte situation med udvikling af ammoniakdampe og fedtet/klæbrig strøelse burde have ført til skærpet tilsyn med undersøgelse af kyllinger med unormal adfærd og aflivning af de mest medtagne dyr. Ekstra strøelse ville også kunne virke afværgende.

Spørgsmål 2:

Det bedes på baggrund af materialet fra Fødevareregion Herning genovervejet, om forholdet stadig må betragtes som groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling.

Svar ad 2:

Rådet finder, at dyrene har været udsat for groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling. Fødevareregion Hernings materiale giver således ikke Rådet anledning til ændring af tidligere votering.

Afgørelse:

Tiltalte blev idømt 30 dages fængsel. Straffen blev gjort betinget med en prøvetid på 1 år. Derudover skulle tiltalte betale sagens omkostninger.

2003-20-057-00014

Skrivelse af 5. maj 2003 fra politimesteren i Århus.

Tre unge mænd i alderen 16 – 17 år havde begået en række ulovligheder omfattende tyverier, hærværk, vold og meget mere. Sagen omhandlede i alt 57 forhold. Et forhold, nr. 30 bestod i, at de tre unge mænd på en legeplads havde slået tre kaniner ihjel ved slag med hænder, jernstænger og spark. Et andet forhold, nr. 52 bestod i, at de unge mænd en måned senere på den samme legeplads havde spillet bold med en kanin, indtil den døde.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Om der er tale om mishandling, såfremt de sigtedes forklaring om, at de tre kaniner i forhold 30 fik henholdsvis et slag med en jernstang, knækket nakken med hænderne og trampet ihjel, inden de blev udsat for den behandling, der fremgår af politirapporterne, lægges til grund.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten, at de tre unge mænd havde taget kaninerne én efter én ud af deres bur og dræbt dem ved slag med hænderne, spark og slag med en jernstang. Én kanin (brungrå) fandtes hængt i en lyskæde. Begge bagben var brækket flere steder og led og sener var ødelagt. Det venstre forben var skåret eller rykket af, så en benstump stak ud af såret. En anden kanin (hvid) hang hen over lågen til et kaninbur. Den havde fået stukket og trukket begge øjne ud af hovedet. Den tredje kanin (hvid med sorte pletter) lå på jorden neden for buret og havde stiksår i brystet. Lægges ovennævnte til grund, har kaninerne ved aflivningen været udsat for højeste grad af smerte, lidelse og angst. Rådet vil betragte forholdet som groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens § 1 og § 13, 1. punktum samt bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr, § 13, stk. 2.

Spørgsmål 2:

Om det er mishandling, også selv om forklaringen i forhold 52 om, at de brækkede nakken på kaninen med hænderne, inden de spillede fodbold med den, lægges til grund.

Svar ad 2:

Det fremgår af politirapporten, at to af de unge mænd havde taget en kanin (sort) ud af buret og dræbt den på den måde, at de i fællesskab havde spillet bold med den til den lå helt stille og var død.

Lægges ovennævnte til grund, har kaninen ved aflivningen været udsat for højeste grad af smerte, lidelse og angst. Rådet vil betragte forholdet som groft uforsvarlig behandling med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens § 1 og § 13, 1. punktum samt bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr, § 13, stk. 2.

Såfremt de to unge mænd aflivede kaninen ved at brække nakken med hænderne, vil Rådet betragte forholdet som groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1 og § 13, 1. punktum samt bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagtning og aflivning af dyr, § 13, stk. 2.

Afgørelse:

Tiltalte var i sagen tiltalt for overtrædelse af 41 forhold herunder mishandling af kaniner. Retten i Århus fastsatte straffen til fængsel i 4 år. En voterende dommer fastsatte straffen til fængsel i 5 år. Afgørelsen blev anket.

De tiltalte blev ved Vestre Landsret dømt til anbringelse på i en socialpædagogisk behandlingsinstitution. Længstetiden for opholdet kunne ikke overstige 2 år. Der fastsattes ingen længstetid for foranstaltning. I øvrigt stadfæstedes dommen.

Statskassen betalte sagens omkostninger for landsretten. Erstatningen skulle betales inden 14. dage.

2003-20-056-00015

Skrivelse af 13. januar 2003 fra politimesteren i Roskilde.

En dyrehandler modtog i vinteren 2002/2003 fire tilskadekomne musvåger til behandling. Dyrehandleren havde ingen tilladelse til at holde musvåger. På et tidspunkt modtog dyrehandleren en besked fra Skov og naturstyrelsen om at aflevere musvågerne til Nærum Vildtplejestation. Ved ankomsten hertil blev det konstateret, at musvågerne var oplejede og havde kroniske skader på tæer, næb og øje. Desuden havde to musvåger akutte blødende skader ved næbbets rod og på vingerne. Alle fire musvåger blev straks tilset af en dyrlæge. Derefter blev tre transporteret til et Dyrehospital, hvor de senere blev aflivet og sendt til obduktion på Dansk Veterinærinstitut. Den fjerde musvåge blev senere aflivet på grund af utrivelighed. De kroniske skader havde dyrehandleren søgt at behandle bl.a. ved injektion af antibiotikum. To af musvågerne var transporteret i kattetransportkasser af dimensionerne 52 cm lang, 30 cm bred og 30 cm høj. De akutte skader var opstået enten under transporten eller i forbindelse med indfangningen forud for transporten.

Rådet udtalte:

Det Veterinære Sundhedsråd skal indledningsvis bemærke, at Rådets vurdering alene er veterinærfaglig.

Spørgsmål 1:

Indebærer det forhold, at man modtager og beholder 3 stk. tilskadekomne musvåger i flere uger, uden at foranledige, at musvågerne bliver tilset af en dyrlæge, en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle musvågerne ansvarsfuldt, eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk.1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, herunder en dyrlægeerklæring fra dyrlæge D-1, og dyrlæge D-2, obduktionsrapport fra Danmarks Veterinærinstitut og fotos optaget af dyrlæge D-2, at tre musvåger igennem længere tid havde lidt af kroniske forandringer omfattende kronisk åbent sår på en fod med blottet muskulatur, sener og knogler, stærkt hævet misfarvet tå lidende af osteomyelitis og delvis destruktion af øje under delvis opheling. To af musvågerne havde akutte blødende skader omfattende blødende sår på håndroden, større parti af issen og over næbroden. Alle tre musvåger var stærkt befængt med utøj og havde beskadiget fjerdragt på både hale- og svingfjer. Vægten af fuglene var under middel.

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal tillige sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de passes under hensyntagen til deres behov. Forsvarlig behandling af musvågerne ville have bestået i at tilkalde dyrlæge med henblik på behandling af musvågerne eller at lade musvågerne aflive. Ved at undlade dette har musvågerne ikke været passet omsorgsfuldt og har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Indebærer det forhold, at man under transport af en musvåge/to musvåger over en strækning på omkring 37 km, der tidsmæssigt tager omkring 30 minutter at tilbagelægge, placerer musvågen/musvågerne i et hamstertransportbur/kattetransportbur, hvis størrelse er på omkring 30 cm. x 30 cm. x 52 cm. (højde x bredde x længde), en uforsvarlig behandling af dyr, en undladelse af at behandle musvågerne omsorgsfuldt eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jfr. dyreværnslovens § 1, § 2, § 28, stk.1, og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne, at to musvåger var transporteret i bure beregnet til transport af katte af dimensionen 30 x 30 x 52 cm enten enkeltvis eller to per bur. Musvåger har en længde på ca. 55 cm og et vingefang på 113-128 cm. En transportkasse til musvåger skal være dimensioneret, så dyret har den fornødne bevægelsesfrihed og er beskyttet bedst mulig mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Dette indebærer, at kassen ud over at være dimensioneret til fuglenes behov også er udstyret med blødt materiale i toppen af kassen samt, at åbninger er dækket af f.eks. hessian, der tillader luft at passerer men dæmper lyset inde i kassen, samt at gulvet er gjort skridsikkert. Disse fugle reagerer voldsomt, når de bliver bange og kan skade sig selv alvorligt, hvis de går i panik i en ikke forsvarlig kasse. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3.

Spørgsmål 3 og 4:

Kan de "friske" skader, som de omhandlede 3 musvåger havde den 23. januar 2003 ved indleveringen til Nærum Vildtplejestation, være opstået under transport af musvågerne i kattetransportbure/hamstertransportbure, der havde en størrelse på omkring 30 cm. x 30 cm. x 52 cm. (højde x bredde x længde)?

Kan de "friske" skader, som de 3 musvåger havde den 23. januar 2003 ved indleveringen til Nærum Vildtplejestation, være opstået under indfangning af musvågerne fra et større bur for at placere dem i et transportbur?

Svar ad 3 og 4:

Det fremgår af sagsakterne, at de friske skader på to af de tre musvåger var meget blodige og, at blodet var meget rødt. Dette viser, at de blødende læsioner er meget friske. På dette grundlag kan det imidlertid ikke afgøres, om læsionerne er opstået under indfangning til transporten eller under transporten, da disse hændelsesforløb tidsmæssigt ligger tæt på hinanden.

Uanset, om skaderne er opstået under indfangning til transport eller er opstået under transport, vil Rådet karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 5:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrehandleren har taget imod stærkt tilskadekomne musvåger og igennem længere tid behandlet deres skader med medicin og på anden måde. En sådan behandling må ikke varetages af lægpersoner, men alene af dyrlæger, jf. § 4 i dyrlægeloven.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes i Retten i Roskilde med en bøde på 100.000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 40 dage. Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele taget beskæftige sig med dyr i et tidsrum af 2 år.

Hos tiltalte konfiskeredess en sortøret mamoset og en græsk landskildpadde.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

2003-20-056-00016

Skrivelse af 21. juli 2003 fra politimesteren i Slagelse.

På en ejendom, der var indrettet til ægproduktion, konstaterede medarbejdere i et demontage- og nedrivningsfirma mange døde høns og anmeldte sagen til politiet. Ejendommen havde været på tvangsauktion og var overtaget af en bank, men den tidligere ejer havde beholdt hønseholdet. Politiet konstaterede, at der overalt var en utrolig stank af døde høns. Der lå mange døde høns i flere af ejendommens længer. Flere steder var døde høns lagt i sorte affaldsposer. Der var intet anvendeligt fjerkræfoder på ejendommen. På gårdspladsen stod 20-30 sække med gammelt brød. Der var lukket for vandtilførsel og vandledningerne var frosne. I rummene med de mange døde høns gik 5-6 levende høns, som senere blev aflivet. I en stald gik ca. 200 høns, som blev fordret med brød. Også disse høns blev aflivet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål

hvorvidt den nedenfor beskrevne adfærd indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling jfr. dyreværnslovens § 1, § 28 stk. 1 og § 29 stk. 1, såfremt sigtedes forklaring lægges til grund, eller såfremt Dyrlægeattestens omstændigheder lægges til grund: Hoslagt fremsendes en sag vedrørende ejeren af et hønseri, idet jeg skal anmode om en udtalelse,

Sigtedes forklaringer jfr. sagens bilag 1-10:

Primo december 2002 blev de ca. 6000 høns aflivede af sigtede ved at sigtede tog hønsene i den ene hånd og holdt fast om halsen. Med den anden trak han op i hovedet samtidig med at han kvalte hønen. Sådan gjorde han med alle hønsene. 50 til 100 høns blev tilbage og fik 1 eller 2 sække brød dagligt samt vand.

En dyrlæge har i erklæring af 22.02.2003, bilag 1-20 bl.a. oplyst, at hun ved inspektion af 2 adskilte staldafsnit fandt flere hundrede døde høns i vekslende forrådnelsesstadier overalt og i flere lag, omkring 200 høns var aflivet af et nedrivningsfirma/politiet og der gik stadigt enkelte levende høns rundt mellem de døde. Flertallet af de døde høns var skaldede på kroppen med markant fremstående brystben og i mange tilfælde var vingeknoglerne blottede. Der lå meterhøjt fasttrampet hønsegødning i hele stalden, gulvet var ikke synligt noget sted, men der var 50 cm huller ned i underlaget, og der var døde høns i hele underlagets tykkelse.

Hønsene lå jævnt fordelt i hele staldområdet m.v. Der blev ikke konstateret tegn på, at skaderne kunne være forårsaget af rovdyr. Det fremgår videre, at der ikke blev fundet spor af strøelse i de 2 hønsestalde m.v., der var mudret fedtet og vådt overalt. I et staldafsnit lå flere gamle brød på underlaget, der kunne ikke findes egnet hønsefoder på ejendommen. Der blev ved undersøgelse af staldbunden næsten ingen frisk gødning fundet.

Svar

Det fremgår af sagsakterne (sigtedes afhøringsrapport dateret 19. februar 2003), at ejeren af en flok æglæggende høner personligt havde aflivet ca. 6.000 af disse høner ved at tage hønen i den ene hånd og holde fast om halsen samtidig med, at der med den anden hånd blev trukket op i hovedet, hvorved hønen kvaltes. Ved denne aflivningsmetode er aflivningen ikke foregået så hurtigt og smertefrit som muligt. En metode til aflivning af høns, der opfylder angivne betingelser, består i at bedøve hønen med et slag mod hovedet med efterfølgende afblødning efter afhugning af hovedet.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne den anvendte aflivningsmetode som groft uforsvarlig, jf. dyreværnslovens § 13.

Det fremgår af sagsakterne (dyrlægeattest dateret 22. februar 2003), at der i de forladte stalde med et metertykt fasttrampet lag gødning i de øverste 50 cm lå døde høns i hele gødningslagets tykkelse. Der lå desuden døde høns jævnt fordelt i hele staldområdet inklusive inde under redekasser og volierenet samt ude i en mindre løbegård. I en ladebygning og ude i en større indhegning lå ligeledes døde høns. Flere steder var der lagt forskelligt byggemateriale oven på de døde høns. De døde høns bar ikke præg af at være aflivede. Mange af de døde høns havde markant fremstående brystben. Der var ikke egnet hønsefoder på ejendommen, idet én fodersilo var tom og foderet i en anden silo bestod i muggent uspiseligt korn. Lægges ovenstående beskrivelse fra dyrlægeattesten til grund, finder Rådet det sandsynliggjort, at hønsene ikke er døde som følge af aflivning men som følge af tørst og sult. Lægges dette til grund, finder Rådet, at forholdet er groft uforsvarligt med karakter af mishandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1 og 2.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Slagelse for overtrædelse af dyreværnslovens § 28, stk. 1 og stk.2 jf. § 1 og § 2 samt bekendtgørelse nr. 1387 af 28/12-2000 om bortskaffelse og forarbejdning af animalsk affald og fremstilling af dyrefoder med animalsk indhold § 15, stk. 1, jf. §6, stk. 1, idømt fængsel i 30 dage og frataget retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med dyr i 5 år fra dommens dato.

Der skete delvis frifindelse for den rejste tiltale.

Dommen blev anket til Østre Landsret. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Tiltalte betalte sagens omkostninger for landsretten.

2003-20-056-00017

Skrivelse af 22. juli 2003 fra politimesteren i Slagelse

Ved besigtigelse af lossepladsens net i august og september 2002 blev konstateret 10 døde fugle (råger, sølvmåger, gråkrager og en musvåge) uforvarende fanget i nettet, der er af nylon og stort set flugtende med omgivende terræn med en maskestørrelse for taget vedkommende

på 20 x 20 cm (8 døde fugle) og for sidernes vedkommende 10 x 10 cm (2 døde fugle). Der var i daglig arbejdstid tilsyn med fuglene, der blev hjulpet fri eller skudt med luftbøsse cal. 5.5. Der var ingen tilsyn om morgenen, aftenen eller i weekenderne.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Udgør brugen af nævnte net med det beskrevne tilsyn

- uforsvarlig behandling af fugle
- mishandling af fugle

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten, at en losseplads på 5.000 m² var overdækket med et net med 20 x 20 cm masker i taget og 10 x 10 cm masker i siderne udspændt mellem høje master. Nettet er flugtende med det omgivende terræn, da lossepladsen er en tidligere grusgrav. I nettet var der fanget omkring 10 fugle, hovedsagelig måger, krager og råger samt en musvåge. Den ansvarlige for lossepladsen forklarede, at medarbejder ved lossepladsen straks løsnede fangede fugle fra nettet eller aflivede fuglene ved skydning med en cal. 5.5 luftbøsse. Løsning eller aflivning af nødstedte fugle kan kun have fundet sted inden for almindelig arbejdstid. I perioder med dagslys uden for arbejdstiden, har der ikke været personale til stede for at aflive nødstedte fugle.

Ved indfangning i nettet har fuglene været udsat for smerte, angst og væsentlig ulempe. Denne tilstand har stået på, indtil fuglene er blevet skudt eller er død af anden årsag. Fuglene er således ikke i alle tilfælde blevet aflivet så hurtigt og så smertefrit som muligt.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af fugle, jf. dyreværnslovens § 1 og § 13, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Under forudsætning af tilsyn lørdag og søndag, udgør da brugen af nævnte net jf. bilag 17 (8 fugle i perioden 10.12.02-04.04.03)

- uforsvarlig behandling af fugle
- mishandling af fugle

Svar ad 2:

Rådet forstår spørgsmålet således, at der én eller to gange i løbet af lørdag og søndag føres tilsyn med, om der er nyindfangede fugle i nettet. Lægges dette til grund henvises til svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger

Svar ad 3:

Nej

Afgørelse:

Efterforskningen blev i sagen indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2 på baggrund af, der var sket frifindelse i en lignende dom fra retten i Holbæk af 28. august 2003.

2003-20-056-00018**Skrivelse af 23. juli 2003 fra politimesteren i Herning.**

En kyllingeproducent blev af veterinærkontrollen meldt til politiet for at have leveret og transporteret 10.625 slagtekyllinger til et slagteri, hvoraf 217 kyllinger havde voldsomme hævelser omkring skulder og/eller albue samt meget kraftige misfarvninger. I nogle tilfælde var der åbne sår med synlige knoglestykker (åbne brud) enten med fremskredne helingsprocesser med bindevæv og delvist organiserede blodansamlinger og infektion med pus eller samtidig kraftig infektion ved åbne brud. Kyllingerne havde været genstand for en hårdhændet flytning den 22. maj 2002. De blev indfanget og sendt til slagtning den 28. maj 2002. Det fremgår af obduktionsrapporten, at læsionerne på vingerne med knoglenydannelse kan tilbagedateres til før den 22. maj 2002 mens de sekundære læsioner kan være opstået den 22. maj 2002.

Rådet udtalte:

Politimesteren anmodede Det Veterinære Sundhedsråd efter obduktion af kyllinger og vinger at besvare følgende spørgsmål.

Indledningsvis skal Rådet gøre opmærksom på, at sagen alene kunne besvares efter en anmodning om obduktionsattest samt efterfølgende yderligere oplysninger fra obducenten, hvilket desværre har resulteret i en forlænget sagsbehandlingstid.

Spørgsmål 1

Er Rådet enig med dyrlægen i, at skaderne er af ældre dato?

Svar ad 1

Rådet har ladet kyllinger og vinger obducere ved Fjerkræsygdomme, Institut for Veterinær Mikrobiologi, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole. Følgende fremgår af obduktionsrapporten af 2.12.2003:

Ti slagtekyllinger og tre særskilte vinger er modtaget og efterfølgende undersøgt. Alle dyrene var slagtemæssigt behandlet og generelt uens af størrelse uden at bære præg af afmagring – hos enkelte var foderstanden dog noget under middel. Det skal ligeledes bemærkes, at de observerede læsioner var bemærkelsesværdigt ens i omfang, lokalisation og karakter. De undersøgte dyr var alle af hankøn.

Dyr 1 :

Venstre vinge afficeret. En ældre primær fraktur på proximale humerus ledsaget af knoglenydannelse fra skulderled til midt på humerus. En ligeledes ældre sekundær fraktur på den distale del af humerus havde medført penetration af hud og var ledsaget af kapseldannelse. Sårrenden var regelmæssigt afrundet s.f.a. fibroserende arvæv. En periartikulær absces var dannet omkring albueled. Sekundært blev observeret subkutant ødem

og blødning ved håndled som formodentligt er opstået i forbindelse med at dyret har søgt støtte.

Dyr 2:

Kronisk ventral luksation af højre skulderled med en 5 mm tyk bindevævskapsel omgivende læsionen. Der kunne observeres opbrud gennem hud med afrundet knogle stikkende frem. Ældre skråbrud ledsaget af knoglenydannelse og bindevævsdannelse blev observeret midt på humerus.

Dyr 3:

Der blev observeret kraftig hævelse af højre overarm med misfarvning udfor albueleddet. Tæt på skulderleddet blev der observeret en gammel fraktur omgivet af nydannet knoglevæv samt en ca 2 mm tyk bindevævskapsel. Granulationsvæv og blodkoagler under reorganisering kunne ligeledes observeres i tilslutning til læsionen. Et sekundært brud uden knoglenydannelse sås på den distale del af humerus uden opbrud. Kronisk pododermatitis med hyperkeratose i begge de store trædepuder.

Dyr 4:

Ældre fraktur proximalt på venstre humerus med tynd bindevævskapsel, granulationsvæv og knoglenydanelser. Et senere sekundært brud på distale del af humerus, i dette tilfælde uden opbrud til hud, men ledsaget af kraftig hævelse i regionen og misfarvning.

Dyr 5:

Gammelt primær brud på højre proximale humerus tæt på skulderleddet med kraftig knoglenydannelse (ca. 2 mm tyk). Et senere sekundært brud på distale humerus med opbrud gennem hud var ledsaget af produktiv inflammation (fibrino-purulent) og en 3-5 mm tyk bindevævs kapsel. Pododermatitis med hyperkeratose blev observeret svarende til dyr nr 3.

Dyr 6:

Lukket brud af højre proximale humerus og luksation af skulderleddet som så ud til at være sekundær til et primær brud på distale humerus med kraftige knoglenydanelser og en 3-5 mm tyk bindevævskapsel. Luksationen af skulderleddet så ud til at være af nyere dato p.g.a. blødning og ødem mellem overarmens muskler. Der blev observeret "hock burns" og kronisk pododermatitis med hyperkeratose på begge ben.

Dyr 7:

Et lukket brud på venstre humerus ledsaget af kraftig knoglenydannelse samt en ca. 5 mm tyk bindevævsdannelse ud for det forandrede område. Ingen led involveret. Kronisk pododermatitis.

Dyr 8:

Gammelt primær brud på højre proximale humerus med voldsom knoglenydannelse. Senere sekundært inficeret brud på distale humerus ledsaget af opbrud gennem hud og ledsaget af en ca. 5 mm tyk omgivende bindevævsdannelse.

Dyr 9:

Gammelt primær brud på venstre proximale humerus med voldsom knoglenydannelse. Senere sekundært inficeret brud på den distale del af humerus med opbrud gennem hud var ledsaget af en 5 mm tyk kapseldannelse.

Dyr 10:

Gammelt primær brud på højre proximale humerus ledsaget af voldsom knoglenydannelse. Senere sekundært inficeret brud på distale humerus og s.f.a opbrud gennem hud ledsaget af en 5 mm tyk kapseldannelse. Blodkoagler under reorganisering blev observeret i området.

3 særskilte vinger:

Læsioner identiske med dem beskrevet under dyr 10). Dog var læsionerne (de to frakturer) i den ene vinge helt indesluttet i en ca. 2 mm tyk absces kapsel.

Fremsendt billede materiale:

Det fremsendte billede materiale fremviser læsioner som er meget lig dem beskrevet ovenfor. Både mht. lokalisation og karakter er der overensstemmelse. Det ses således tydeligt hvordan de åbne læsioner er regelmæssigt afrundet som følge af fibroserende arvæv.

Lægges ovennævnte til grund, kan det konstateres, at de observerede læsioner var bemærkelsesværdigt ens i omfang, lokalisation og karakter. Læsionerne bestod oftest af to frakturer på højre eller venstre humerus (overarmsknogle). En primær fraktur på øverste (proximale) del af humerus med knoglenydannelse og en sekundær på nederste (distale) humerus. Den distale fraktur var ofte åben og derfor inficeret. Lægges karakteren af læsionerne (primært knoglenydannelsen og bindevævsdannelse) til grund, kan det entydigt konkluderes, at skaderne er af ældre karakter og derfor påført dyrene inden læsning og transport til slagteri.

Det fremgår således af obduktionsrapporten, at nogle af knogleskaderne med knoglenydannelse kan tilbagedateres til før flytningen af kyllingerne den 22. maj 2002 mens øvrige skader på vingerne kan være opstået ved flytningen den 22. maj 2002.

Spørgsmål 2

Hvad er den omtrentlige alder på skaderne?

Svar ad 2

Dette kan ikke entydigt fastslås. Se svar ad 1.

Spørgsmål 3

Er det sandsynligt, at skaderne kan være opstået den 22. februar 2002?

Svar ad 3

Ja, og knogleskaderne med knoglenydannelse endda tidligere end den 22. maj 2002, jf. svar ad 1.

Spørgsmål 4

Er kyllingefangst med fangemaskine forsvarlig og anerkendt?

Svar ad 4

Kyllingefangst med godkendt fangstmaskine og udført af uddannet personale er forsvarlig og anerkendt.

Spørgsmål 5

Er det forsvarligt og anerkendt at flytte kyllinger på den foreskrevne måde?

Svar ad 5

Det fremgår af sagsakterne og af skrivelse af den 23. juli 2003 fra Herning politi til Det Veterinære Sundhedsråd, at kyllingerne blev udsat for hårdhændet behandling, idet de blev fejlet ud af kasserne, nogle af dem fra op til 1½ meters højde.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet ikke, at det er forsvarligt og anerkendt at flytte kyllingerne på den beskrevne måde.

Spørgsmål 6

Har fangerne og producenten efter Rådets vurdering handlet uforsvarligt ved flytningen af kyllingerne?

Svar ad 6

Ja. Det fremgår af sagsakterne og obduktionsrapporten, at mange kyllinger er blevet stærkt beskadigede ved pågældende indfangning og flytning. Lægges dette til grund, finder Rådet, at der er handlet groft uforsvarligt ved indfangning af kyllingerne, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2. Rådet finder, at det er særlig uforsvarligt, at de lemlæstede kyllinger ikke straks blev behandlet af dyrlæge eller aflivet. Kyllingerne blev først aflivet, efter de var afleveret på slagteri 6 døgn efter læsionernes optræden. Nogle af læsionerne er imidlertid opstået før den 22 maj 2002.

Spørgsmål 7

Kan skaderne på kyllingerne efter Rådets vurdering være opstået, da de blev hældt/fejlet ud af kasserne?

Svar ad 7

Det fremgår af sagsakterne, at kyllingerne blev indfanget med almindeligt anerkendt fangstmaskine, som under normale omstændigheder ikke læderer kyllingerne under indfangningen. Rådet finder det sandsynligt, at læsionerne er blevet påført kyllingerne under anden håndtering end indfangning, herunder da de blev hældt/fejlet ud af kasserne, men også ved håndtering på et tidligere tidspunkt.

Spørgsmål 8

Har producenten efter Rådets vurdering svigtet sin tilsynspligt i perioden fra den 22. februar 2002 til den 28. februar?

Svar ad 8

Ja, jf. svar ad 6.

Spørgsmål 9

Har producenten efter Rådets vurdering haft mulighed for at opdage, at der gik 217 kyllinger med dårlige eller brækkede vinger blandt de raske kyllinger?

Svar ad 9

Det fremgår af obduktionsrapporten, at der typisk var dobbelt knoglebrud på overarmsknoglen på både højre og venstre vinge. Knoglelæsioner af dette omfang betyder, at vingerne ikke kan holdes normalt ind til kroppen, men vil stritte ud fra kroppen i forskellige retninger. Lægges dette til grund, finder Rådet, at den/de ansvarlige for kyllingeholdet ved rettidig omhu har haft gode muligheder for at opdage de stærkest beskadigede kyllinger. Ved ikke at have opdaget disse kyllinger, har de igennem 6 døgn eller mere været genstand for høj grad af smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rådet vil karakterisere forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 10

Har indfangerne den 28. februar 2002 efter Rådets vurdering haft mulighed for at se, at der var 217 skadede kyllinger blandt de indfangede?

Svar ad 10

Se svar ad 9

Spørgsmål 11

Har producenten handlet uforsvarligt efter Rådets vurdering ved at lade kyllingerne transportere levende til slagtning den 28. februar 2002 og ikke lade dem aflive i besætningen?

Svar ad 11

Det fremgår af sagsakterne og obduktionsrapporten, at kyllingerne var svært beskadigede. Lægges dette til grund, finder Rådet, at de beskadigede kyllinger ikke var transportegnede, jf. dyreværnslovens § 1.

Spørgsmål 12

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 12

Nej.

Afgørelse:

Sagen, vedrørende de sigtede for overtrædelse af dyreværnsloven, blev henlagt jf. straffelovens § 93, stk.1, nr. 1, idet forholdene var undergivet en 2-årig forældelsesfrist. Der blev ikke foretaget videre i anledning af det passerede.

2003-20-056-00019

Skrivelse af 17. september 2003 fra politimesteren i Randers.

En dyrehandel blev anmeldt for dyremishandling. Fødevarerregionens dyrlæge vurderede forholdene sammen med politiet. Dyrehandlen var beliggende i en butik i stue- og kælderetage til en etageejendom i byens centrum. I stueetagen var der salgsløkkale, akvarieafdeling og lager og i kælderetagen dyrestald, lager og depot. Dyrehandlen fremtrådte meget rodet, støvet og fluebefængt især i kælderetagen, hvor dyrebure, foder og strøelse stod i et rod. Der blev i dyrehandlen holdt akvariefisk, marsvin, hamstere, mus, kaniner og prydburflugle, deriblandt undulater.

Akvarierne i stueetagen fremtrådte som helhed ikke i god vedligeholdelsestilstand. Der var trådalger på glasset af mange af dem, og "lammehaler" i selve vandet (en koloni af encellede organismer), hvilket klart tydede på utilstrækkelig rengøring og vandudskiftning i akvariet og relativ lav vandstand. Der var iltningsudstyr i alle akvarier.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Er dyrene behandlet omsorgsfuldt, herunder huset, fodret, vandet og passet under hensyn til deres behov, og var rum og arealer indrettet på en sådan måde, at dyrenes behov blev tilgodeset?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med politirapport og erklæring af 23. juli 2003 fra dyrlægen, at dyrehandlen fremtrådte meget rodet, støvet og fluebefængt især i kælderetagen, hvor dyrebure, foder og strøelse stod i et rod.

Akvarierne i stueetagen fremtrådte som helhed ikke i god vedligeholdelsestilstand. Der var trådalger på glasset på mange af dem, og "lammehaler" i selve vandet (en koloni af encellede organismer), hvilket klart tydede på utilstrækkelig rengøring og vandudskiftning i akvariet og relativ lav vandstand. Der var iltningsudstyr i alle akvarier.

Marsvinene gik i en kasse med lave sider på gulvet med relativt god plads. Strøelsen i kassen var dog ikke blevet skiftet i flere uger, måske måneder. Der lå et ca. 5 cm tykt lag af fugtige gamle ekskrementer med fluelarver under den på overfladen tørre strøelse der bestod af gennemgnavet høg og foderrester. Der var en ren vandskål med friskt vand og en foderskål med gnaverblanding. Der var ikke noget skjul for dyrene.

Hamsterne gik i 2 kasser med god plads, én på gulvet med lave sider og én hævet 1 m over gulvniveau med høje sider. Der var tør savsmuldsstrøelse med mange foderrester, der iblandt muggent franskbrød. Der var i den ene kasse en ren vandskål med friskt vand og en foderskål med gnaverblanding. I den anden en halvt fyldt snavset vandskål med slimede sider indvendigt og en foderskål med lidt gnaverblanding.

Musene gik i 2 kasser med god plads med høje sider hævet over gulvniveau. Der var tør savsmuldsstrøelse med foderrester, der iblandt tørre franskbrød, som musene brugte som skjul. Der var snavsede vandskåle med slimede sider indvendigt.

Kaninerne gik i 2 bure i et buranlæg på ydervæggen vendt væk fra dagslys. Trådnettet foran burene var støvet og så fuldt af hør, at kaninerne knapt kunne ses, selv om det var en solskinsdag. Der var meget mørkt i burene. I bunden var et tykt lag gammel strøelse med store mængder gødning og foderrester. Der var foderskåle med lidt gnaverblanding og halvt fyldte snavsede vandskåle med slimede sider indvendigt.

Fuglene gik i bure af varierende størrelse sat på hylder langs 2 af indervæggene. Enkelte af undulatburene var overfyldte. Der var et tykt lag frøskaller og fugleklatte i bunden af næsten alle bure. Der var foderskåle med frøblanding/frøskaller og halvt fyldte snavsede vandskåle med slimede sider indvendigt. I et bur var der hverken foder eller vandskåle, men indehaveren anførte, at han lige var ved at skifte hos fuglene.

Dyrene som helhed virkede i normal foderstand, og uden synlige men. Ved manglende rengøring, ved manglende udskiftning af strøelse, foder og vand, ved at være holdt i mørke bure, ved ikke at have adgang til skjul og ved at have siddet i overfyldte bure har dyrene ikke været behandlet omsorgsfuldt eller huset, fodret, vandet og passet i overensstemmelse med deres behov. De har under de beskrevne mangelfulde pasningsforhold været udsat for lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Har dyrene ved de konstaterede forhold været udsat for væsentlig ulempe eller lignende?

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Såfremt spørgsmål 1 eller 2 besvares bekræftende, bedes det oplyst, om behandlingen af dyrene kan betegnes som uforsvarlig.

Svar ad 3:

Se svar ad 1.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretligt en bøde på 5.000 kr.

2003-20-056-00020

Skrivelse af 23. oktober 2003 fra politimesteren i Randers

En skraldemand fandt kl. 08.00 om morgenen, 2 levende og 2 døde høns i en affaldssæk udenfor et hus. Ved politiets henvendelse til ejeren af huset, kunne denne oplyse, at han dagen før kl. ca. 17.00 havde slået hønsenes hoveder mod en betonkant 4 gange for at aflive dem og havde derefter puttet dem i affaldssækken.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1:*

Kan den i sagen beskrevne aflivningsmåde anses for forsvarlig?

Svar ad 1:

Rådet finder ikke, at den i sagen omtalte aflivningsmetode er anerkendt og forsvarlig, jf. §§ 1, 2 og 13, stk. 1, 1. pkt. i dyreværnsloven samt §§ 11, stk. 2, og 42, stk. 2 i bekendtgørelse nr. 1037 af 14. december 1994 om slagting og aflivning af dyr.

Spørgsmål 2:

Kan den beskrevne behandling af hønsene anses for uforsvarlig – grovere uforsvarlig eller mishandling.

Svar ad 2:

Ved at slå hønsenes hoveder 4 gange ned i betonkanten samt ved ikke at sikre sig, at dyrene var aflivet samt ved efterfølgende at lægge hønsene ned i en affaldssæk, finder Rådet, at hønsene har været udsat for høj grad af smerte, lidelse, angst og væsentlig ulempe.

Rådet finder, at hønsene har været udsat for groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 13, stk. 1, 1. pkt.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog udenretligt for grovere uforsvarlig behandling af dyr en bøde på 5.000 kr.

2003-20-056-00022**Skrivelse af 8. december 2003 fra politimesteren i Esbjerg.**

I forbindelse med en fagedudsættelse blev der fundet 10 Boa slanger i en lejlighed. Fem af slangerne blev opbevaret i terrarier; disse var stadig i en rimelig god stand. En slange befandt sig frit i stuen; denne bar tydelige tegn på underernæring og var stærkt angrebet af blodmider. Tre slanger lå på gulvet i nogle dynebetræk, hvor de tilsyneladende havde ligget i længere tid, da de lå i en større mængde af gammel ham og indtørrede ekskrementer. Den sidste slange lå i en alt for lille plastkasse, hvor den lå i sit eget ”skidt” med en voldsom urinstank til følge. Denne slange var fuldstændig afmagret og afkræftet og blev efterfølgende aflivet. Den havde en kraftig infektion i kæben, som havde medført, at den ikke havde været i stand til at indtage føde i lang tid. Ingen af dyrene havde nogen form for drikkevand eller mad til rådighed.

Rådet udtalte:*Spørgsmål 1.*

Den beskrevne adfærd og fremgangsmåde indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1, herunder om dyrene kan siges at være påført smerte, lidelse, angst, varigt men eller væsentlig ulempe, jf. § 1.

Svar ad 1.

Det fremgår af sagsakterne med politirapport, fotoalbum og attest fra en dyrlæge af 24. september 2003, at 10 kongeboaer, *Boa constrictor*, blev taget i forvaring af en Zoo på politiets anmodning.

Alle dyrene var under middel i foderstand. Tre slanger var decideret underernærede, heraf to kritisk. Den ene var en mindre albino slange, som skønnedes at ville kunne komme sig ved intensiv pleje. Den anden, en stor albino, havde brækket overkæbeknoglen, og der var en kraftig infektion i og omkring den øverste hjørnetand. Infektionen var gået ned i undermund. Dette dyr blev straks aflivet i henhold til lov om værn af dyr.

Mange af slangerne var kraftigt befængt med blodmider og bar præg af, at de ikke havde været plejet med bad og hygiejne i en længere periode.

Indehaveren af Ribe Zoo Center oplyste, at alle slangerne blev fundet i en ekstremt smudsig tilstand, flere i egen ham og afføring blandet sammen. Dyrene var tydeligt tørstige, og opbevaringen af flere dyr var under al kritik, f.eks. indpakket i gamle dynebetræk.

Lægges ovennævnte til grund, er slangerne ud fra en samlet betragtning ikke behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med deres behov. De har under de beskrevne forhold med manglende pasning, rengøring, fodring og vanding været udsat for højeste, grad af smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet for groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2.

Sagen i øvrigt giver Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 2.

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte blev idømt en bøde på 10.000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 10 dage. Tiltalte betalte sagens omkostninger.

5.7 Dyreværnssager vedrørende blandede besætninger

2003-20-057-00012

Skrivelse af 21. januar 2003 fra politimesteren i Holstebro.

Forhold 1: I december måned, hvor det var vintervej, gik et kreaturhold i fire indhegninger og 3 heste i en anden indhegning ude på åbne markarealer uden adgang til drikkevand og læskur, hvor dyrene kunne søge tørt leje. Desuden fik de ikke tilført supplerende foder.

Forhold 2: I en af indhegningerne havde ejeren ikke konstateret en syg kalv, selv om kalven haltede betydeligt, da den manglede den nederste del af højre bagben ca. 10 cm under haseleddet, hvor der var et åbent sår under opheling med begyndende opheling omkring knoglestumpen. Kalven blev aflivet på foranledning af en tilkaldt dyrlæge.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Vedrørende sagens forhold 1) ønskes, idet oplysningerne i dyrlægeerklæringen og politirapporten lægges til grund, en udtalelse om, hvorvidt behandlingen af dyrene kan betegnes som uforsvarlig eller groft uforsvarlig.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagens akter, at 3 heste i en indhegning, 3 kreaturer i en anden indhegning og ca. 30 kreaturer i en tredje indhegning samt 10 kreaturer i en femte indhegning ikke havde adgang til læskur/bygning, tørt leje eller drikkevand. Opstillede drikkekar var enten tomme eller vandet i karrene var frosset. I en fjerde indhegning gik der ca. 20 kreaturer, der havde mulighed for at gå i overdækket læ, men uden adgang til tørt leje og drikkevand.

Udegående dyr skal i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr have adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyr samtidigt kan hvile på et tørt strøet leje.

Lægges ovennævnte og sagsakterne til grund, finder Rådet, at dyrene i sagen ikke er beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst eller væsentlig ulempe ligesom dyrene ikke er blevet huset, fodret, vandet og passet under hensyntagen til deres behov. Rådet finder, at der er tale om uforsvarlig behandling af hestene og kreaturerne, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 og § 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Vedrørende sagens forhold 2) ønskes en tilsvarende udtalelse samt en udtalelse om karakteren af skaden på kalvens bagben og om lidelsens varighed.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagens akter, at der i ovennævnte fjerde indhegning gik en stærkt haltende kalv, der manglede den nederste del af højre bagben ca. 10 cm under haseleddet. For enden af benstumpen var der et åbent sår under begyndende opheling omkring en synlig knoglestump. Den begyndende opheling viser, at beskadigelsen er af flere dages varighed. Tilstanden burde være konstateret på et tidligere tidspunkt ved jævnlige tilsyn med dyrene.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at der er tale om groft uforsvarlig behandling af kalven, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 3:

Endelig ønskes det oplyst, om sagen i øvrigt giver Rådet anledning til bemærkninger.

Svar ad 3:

Nej

Afgørelse:

Sigtede modtog en udenretlig bøde på 2.000 kr. men nægtede at betale. Sagen kom i retten hvorefter tiltalte erkendte forholdet og betalte en bøde på 5.000 kr. Derudover betalte tiltalte salæret til den beskikkede forsvarer.

2003-20-057-00013

Skrivelse af 20. februar 2003 fra politimesteren i Silkeborg.

FORHOLD 1

Tre hingste på 4, 9 og 10 år var opstaldet i hver sin boks. Stalden var meget ringe oplyst, idet alle vinduer var lukket med byggematerialer. Der var ikke strøet i boksene. Grundet de meget ringe lysforhold kunne fodrings- og vandingsforhold ikke vurderes. Fodringsstanden var middel, men muskelmassen var ikke normalt udviklet, antagelig som følge af permanent opstaldning i boksene.

FORHOLD 2

En af de tre hingste havde en læsion på venstre øje, angiveligt som følge af spark fra en anden hest. Det var først muligt at undersøge hesten efter aflivning. Det konstateredes, at øjenhulen i en dybde på 5 cm var fyldt med pus, idet selve øjeæblet var undergået fuldstændig nedbrydning (nekrose) ligesom der rundt om øjet sås indtørret pus. Knoglegrundlaget over øjet var knust ca. 3 cm over øjet. Læsionen skønnedes at have en alder på 2-3 uger. Hesten havde ikke været tilset af en dyrlæge, da ejeren mente, at en dyrlæge ikke kunne komme ind til hesten. Ejeren havde selv søgt at behandle hesten med penicillinpulver.

FORHOLD 3

De tre hingste samt to heste på en mark bar præg af mangelfuld hovpleje. På den aflivede hingst konstateredes, at huden på koden var blotlagt, idet en kronisk betændelsestilstand i området havde medført hårfald antagelig som følge af, at hesten i længere tid havde gået i meget fugtig dybstrøelse eller gødning. Desuden fandtes en forvokset hov, hvor hornlaget var vokset ind under huden og havde dannet en såkaldt dobbeltsål, hvori der var indkilet en masse gødning, hvilket dannede grundlag for forrådnelse op i det levende hudlag af hovens sål. Den forreste del af denne hov var forvokset i en sådan grad, at der var tale om en snabelhov.

FORHOLD 4

Ejeren havde aflivet fire får ved skud i hovedet med salonriffel (cal. .22) og gravet dem ned. De to øverste får blev gravet fri. En dyrlæge konstaterede, at klovene på de fritgravede får var kraftigt forvoksede med "dobbeltsål" som følge af manglende klopleje. Dyrene var desuden afmagrede.

Rådet udtalte:

FORHOLD 1

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne indretning af stalden med meget ringe belysning, manglende strøelse, samt forholdene omkring adgang til foder og vand, at dyrene er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3, sammenholdt med bekendtgørelse om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr bl.a. § 10?

Svar ad 1:

Lægges sagens akter til grund finder Rådet med hensyn til indretning af stalden, manglende strøelse samt forholdene omkring fodring og vanding, at hestene er behandlet uforsvarligt jf. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyrene eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej

FORHOLD 2

Spørgsmål 1:

Indebærer manglende dyrlægebehandling af en øjenlæsion af den ovenfor beskrevne type under de beskrevne omstændigheder, at dyret er behandlet forsvarligt og omsorgsfuldt, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 1 og § 2?

Svar ad 1:

Lægges beskrivelsen af øjenlæsionen samt varigheden heraf til grund, finder Rådet, at hingsten er behandlet groft uforsvarligt, jf. dyreværnslovens § 1 og § 2. Hingsten burde straks efter læsionens opståen have været tilset af en dyrlæge.

Spørgsmål 2:

Indebærer det i spørgsmål 1 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 2:

Se svar ad 1

Spørgsmål 3:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 3:

Nej

FORHOLD 3

Spørgsmål 1:

Kan det for så vidt angår den i forhold 2 omtalte hest antages, at de beskrevne tilstande af koden og hovene er opstået som følge af, at der ikke har været muget ud i boksen gennem længere tid og/eller at hesten ikke har haft adgang til tørt underlag?

Svar ad 1:

Lægges sagens akter til grund, finder Rådet, at de beskrevne tilstande af koden og hovene er opstået som følge af mangelfuld hovpleje suppleret med, at der ikke har været muget ud i boksen gennem længere tid, og at hesten ikke har haft adgang til tørt underlag.

Spørgsmål 2:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand af koden og hovene, at dyret er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrets behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 2:

Lægges sagens akter til grund, finder Rådet, at hesten med hensyn til opstaldning og hovpleje er behandlet uforsvarligt, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 3:

Indebærer det i henholdsvis spørgsmål 1 og 2 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyret eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 3:

Se svar ad 2

Spørgsmål 4:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand af hovene på de øvrige heste, at de er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 4:

Lægges sagens akter til grund, finder Rådet, at hovplejen for de øvrige heste har været uforsvarlig, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2

.

Spørgsmål 5:

Indebærer det i henholdsvis spørgsmål 4 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyrene eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 5:

Se svar ad 4

Spørgsmål 6:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 6:

Nej

FORHOLD 4

Spørgsmål 1:

Indebærer den ovenfor beskrevne tilstand af hovene, at dyrene er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at klovene på de fritgravede får var kraftigt forvoksede med ”dobbeltsål” som følge af manglende klovpleje. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af får, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Indebærer den ovenfor beskrevne fodringsstand af dyrene, at de er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 2:

Beskrivelsen i sagsakterne giver ikke Rådet grundlag for at udtale sig om spørgsmålet.

Spørgsmål 3:

Indebærer den ovenfor beskrevne indretning/tilstand af fårestalden, at dyrene er behandlet omsorgsfuldt, og at dyrenes behov er tilgodeset, jf. henholdsvis dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 3:

Beskrivelsen i sagsakterne giver ikke Rådet grundlag for at udtale sig om spørgsmålet.

Spørgsmål 4:

Indebærer det i henholdsvis spørgsmål 1, 2 og 3 beskrevne en uforsvarlig behandling af dyrene eller eventuelt mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 4:

Se svar ad 1

Spørgsmål 5:

Giver det beskrevne i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 5:

Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværnsmæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske helt eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jvf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved Retten i Silkeborg idømt en bøde på 5.000 kr., med en forvandlingsstraf på 8 dages fængsel. Tiltalte blev videre frakendt retten til at eje, brug, passe eller i det hele beskæftige sig med produktionsdyr, herunder heste og får, for en periode på 3 år. Dommen blev anket til Vestre Landsret, der stadfæstede dommen.

2003-20-057-00014

Skrivelse af 19. maj 2003 fra politimesteren i Thisted.

På en ejendom fandtes 4 hunde og 3 heste. Af dyrlægens erklæring i sagen fremgår det, at der blev konstateret følgende faktiske forhold: 1) En varmblodshest gik uden strøelse, 2) en 1 års hingstplag var mager, underudviklet men virkede tilpas. Den havde endnu ikke tabt hele vinterpelsen, 3) der var ingen jordtilliggender til ejendommen og dermed ikke nogen mulighed for at lade hestene komme på fold, 4) stedet var befængt med skab og skulle rengøres grundigt og desinficeres af hensyn til smittefaren, 5) en hund var moderat undervægtig med skarp rygsøjle, 6) en hund af blandingsrace, højde 45 cm, vægt 10 kg, var udtalt mager med meget sparsom muskelfylde, fremstående hoftehjørner, fremstående tværtappe på lændehvirvler, fremstående torntappe på ryghvirvler, fremstående kam på skulderblade, tydelige konturer af overarms- og lårbensknogler, ribben kun dækket af hud. Huden var på store dele af kroppen sæde for store skorpede sår. På halsen havde stållænken, som den stod bundet til på gårdspladsen, gnavet sig gennem huden, 7) en myndehund var afmagret lige som den under pkt. 6 nævnte hund og havde desuden et stort (5 krone) åbent blødende sår af nyere dato i nakken. Dette formodes at stamme fra slag med f. eks. kæp. I venstre øre var der en meget voldsom pusproducerende øregangsbetændelse. Hunden virkede forknyt og ville kun nødtigt stå op og 8) de under pkt. 6 og 7 nævnte hunde måtte aflives af dyrlægen for at hindre fortsatte unødige lidelser.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1 – 8:

Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt de under pkt. 1-8 nævnte forhold – såfremt de lægges til grund – indebærer en uforsvarlig behandling, groft uforsvarlig behandling eller mishandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1-3 og § 29.

På en ejendom fandtes 4 hunde og 3 heste. Af dyrlægens erklæring i sagen fremgår, at der på ejendommen blev konstateret følgende faktiske forhold:

1. En varmblodshest i en lille boks gik uden strøelse.
2. En 1 års hingsteplag var mager, underudviklet men virkede tilpas. Den havde endnu ikke tabt hele vinterpelsen.
3. Der var ingen jordtilliggender til ejendommen og dermed ikke nogen mulighed for at lade hestene komme på fold.
4. Stedet var befængt med skab og skulle rengøres grundigt og desinficeres af hensyn til smittefaren.
5. En hund var moderat undervægtig med skarp rygsøjle.
6. En hund af blandingsrace, højde 45 cm, vægt 10 kg, var udtalt mager med meget sparsom muskelfylde, fremstående hoftehjørner, fremstående tværtappe på lændehvirvler, fremstående torntappe på ryghvirvler, fremstående kam på skulderblade, tydelige konturer af overarms- og lårbensknogler, ribben kun dækket af hud. Huden var på store dele af kroppen sæde for store skorpede sår. På halsen havde ställænken, som den stod bundet til på gårdspladsen, gnavet sig gennem huden.
7. En hund var afmagret lige som den under pkt. 6 nævnte hund og havde desuden et stort (5 krone) åbent blødende sår af nyere dato i nakken. Dette formodes at stamme fra slag med f. eks. kæp. I venstre øre var der en meget voldsom pusproducerende øregangsbetændelse. Hunden virkede forknøst og ville kun nødtigt stå op.
8. De under punkt 6 og 7 nævnte hunde måtte aflives af dyrlægen for at hindre fortsatte unødige lidelser.

Svar ad 1:

Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Heste har behov for strøelse i den boks, hvori de huses.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Svar ad 2:

Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de fodres under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. En mager hest bør enten tildeles mere foder eller tilses af en dyrlæge.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Svar ad 3:

Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Heste, der er opstaldet, har behov for daglig motionering.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Svar ad 4:

Det fremgår af sagsakterne, at huden på en stor del af kroppen på en hund var sæde for store skorpede sår karakteristisk for skab. Tilstanden var ubehandlet og der havde ikke været tilkaldt dyrlæge.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Svar ad 5:

Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de fodres under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. En mager hund bør enten tildeles mere foder eller tilses af en dyrlæge.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Svar ad 6:

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelsen, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Endvidere skal enhver, der holder dyr, sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Det fremgår af sagsakterne, at en hund af blandingsrace, højde 45 cm, vægt 10 kg, var udtalt mager med meget sparsom muskelfylde, fremstående hoftehjørner, fremstående tværtappe på lændehvirvler, fremstående torntappe på ryghvirvler, fremstående kam på skulderblade, tydelige konturer af overarms- og lårbensknogler samt ribben kun dækket af hud. Huden var på store dele af kroppen sæde for store skorpede sår. På halsen havde stållænken, som den stod bundet til på gårdspladsen, gnavet sig gennem huden.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Svar ad 7:

Det fremgår af dyreværnslovens § 1, at dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelsen, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Det fremgår tillige af dyreværnslovens § 2, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Det fremgår af sagsakterne, at en myndehund var afmagret lige som den under pkt. 6 nævnte hund og havde desuden et stort (5 krone) åbent blødende sår af nyere dato i nakken. I venstre øre var der en meget voldsom pusproducerende øregangsbetændelse. Hunden virkede forknyt og ville kun nødtigt stå op.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Svar ad 8:

Nødvendigheden af, at de under pkt. 6 og 7 nævnte hunde måtte aflives af dyrlægen for at hindre fortsatte unødige lidelser, bestyrker Rådets opfattelse af, at forholdet anses for groft uforsvarlig behandling af dyr.

Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværnmæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jvf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Spørgsmål 9:

Det ønskes endvidere oplyst, om sagens fakta giver Rådet anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 9:

Nej.

Afgørelse:

Tiltalte blev ved retten i Nykøbing Mors dømt til at undergive sig behandling på psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen i forbindelse med afdelingen under udskrivning, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kunne træffe bestemmelse om genindlæggelse.

Længstetiden for den idømte behandling var 5 år.

Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele taget beskæftige sig personligt med dyr i et tidsrum af 5 år.

Tiltalte betalte sagens omkostninger.

Afgørelsen blev anket til landsretten. Vestre Landsret ændrede byrettens dom, således at tiltalte blev idømt at undergive sig Kriminalforsorgen. Længstetiden for denne foranstaltning fastsattes til 2 år, der regnedes fra landsretsdommen. Tiltalte frakendtes retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr for bestandig. I øvrigt stadfæstedes dommen.

Statskassen betalte sagens omkostninger for landsretten.

2003-20-057-00015

Skrivelse af 11. juni 2003 fra politimesteren i Løgstør.

På en ejendom fandtes ca. 70 kreaturer. I en lade lå en syg stærkt afmagret ko uden adgang til vand eller foder. Koen havde adskillige trykninger og koen var ikke i stand til at rejse sig.

Klovene på begge bagben var forvoksede. Der var kronisk betændelse i højre bagben. På næseryggen var der en trykning og sår af ældre dato efter en for stram grime. Koen havde ikke været tilset af dyrlæge. Koen blev straks nødslagt.

I en gammel lade stod 6 kalve opbundet i grimer fremstillet af høstbindegarn. Kalvene var 2-6 måneder gamle. Alle kalve havde trykning i huden over næseryggen efter stramme grimer. En

af kalvene havde dybe sår af ældre dato, og kraniet var blevet deformeret som følge af en stram grime. Kalvene havde adgang til foder men ikke til drikkevand.

To kalve i kostalden var bundne. De havde ingen strøelse og kunne ikke finde tørt leje som følge af ophobning af gødning og urin.

Tre køer i kostalden havde trykninger. En af disse køer var blevet klovbeskåret et par dage tidligere. En anden ko havde i henhold til dyrlægeerklæring en nervelammelse i venstre bagben. Den tredje ko var ikke i stand til at rejse sig. Der var en betændelsestilstand i venstre bagben. Det blev beordret, at disse tre køer blev tilset af den praktiserende dyrlæge.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Indebærer det ved besigtigelsen af 5. maj 2003 konstaterede en uforsvarlig eller groft uforsvarlig behandling af dyr, eller mishandling af dyr?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der i en lade lå en syg stærkt afmagret ko uden adgang til vand eller foder. Koen havde adskillige trykninger og var ikke i stand til at rejse sig. Under en trykning på venstre lår var der nekrotisk væv. Klovene på begge bagben var forvoksede. Der var kronisk betændelse i højre bagben. På næseryggen var der en trykning og sår af ældre dato efter en for stram grime. Koen havde ikke været tilset af dyrlæge.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår tillige af sagsakterne, at der i en gammel lade stod 6 kalve opbundet i grime fremstillet af høstbindegarn. Kalvene var 2-6 måneder gamle. Alle kalve havde trykning i huden over næseryggen efter stramme grimer. En af kalvene havde dybe sår af ældre dato og kraniet var blevet deformeret som følge af en stram grime. Kalvene havde adgang til foder men ikke til drikkevand.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår yderligere af sagsakterne, at to kalve i kostalden var bundne og ikke kunne finde tørt leje som følge af langvarig ophobning af gødning og urin. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Det fremgår endvidere af sagsakterne, at 2 hunde var bundet på gårdspladsen uden adgang til opholdsrum der kunne yde dem forsvarligt læ mod regn, blæst og kulde. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, samt § 5, stk. 2, i lov nr. 164 af 18. maj 1937 om hunde.

Endelig fremgår det af sagsakterne, at tre køer i kostalden havde trykninger. En af disse køer var blevet klovbeskåret et par dage tidligere. En anden af disse køer havde i henhold til dyrlægeerklæring en nervelammelse i venstre bagben. Den tredje ko var ikke i stand til at rejse sig. Der var en betændelsestilstand i dens venstre bagben. Det blev beordret, at disse tre køer blev tilset af den praktiserende dyrlæge. Lægges dette til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 2:

Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværnsmessigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Sigtede vedtog en udenretlig bøde på 3.000 kr. for overtrædelse af: 1) dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. pkt., jf. § 28, stk. 1, samt hundelovens § 5, stk. 2, jf. § 12, stk. 1 og 2) bekendtgørelse nr. 759 af 10. sept. 2002, § 2, stk. 1 og § 12, stk. 1, jf. § 30, stk. 1.

2003-20-057-00016

Skrivelse af 1. juli 2003 fra politimesteren i Ringkøbing.

En besætning, der gik i en indhegning, blev meldt til politiet. Hegnet omkring folden bestod af armeringsjern og almindeligt trådnæt. Højden på armeringsjernet var de fleste steder 2-2,5 meter. På en mindre strækning af hegnet var hegnets højde 0,8-1 meter.

I indhegningen var der 12 store fedesvin, 13 hængebugsvin, 9 moderfår og ca. 6 lam. På folden lå der store mængder armeringsjern med talrige spidser og mange bilvrag med ituslåede ruder og skarpe blikkanter. Ved en afbrændingsplads lå der glasstumper og skarpe metalgenstande.

Et får havde vanskeligt ved at rejse sig. Med hjælp lykkedes det fåret at rejse sig. Det gik med små trippende skridt og lagde sig igen. Et lam, der var meget lille og tyndt, havde diarré. Dyrene havde ikke adgang til drikkevand i indhegningen. Stillestående vand i et fugtigt område var fyldt med alger og ikke egnet som drikkevand. På folden var der ca. 750 l vand i en 1000 l tank. Vandet var gulligt med en hinde over. Tanken blev fyldt med vand ved hjælp af en lille vindmølle fra en boring på folden.

Rådet udtalte

Spørgsmål 1:

Hvordan vil Rådet betegne indhegningen til dyrene?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at hegnet omkring folden bestod af armeringsjern og almindeligt trådnæt. Højden på armeringsjernet var de fleste steder 2-2,5 meter. På en mindre strækning af hegnet var hegnets højde 0,8-1 meter og flere steder var der spidse ender på hegnet, hvor dyrene kunne komme til skade som følge af de spidse ender. Dyr skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene ved at være indhegnet som beskrevet er behandlet uforsvarligt, jf. dyreværnslovens §§ 1 –3.

Spørgsmål 2:

Lever indhegningen op til de krav, der stilles i dyreværnslovens § 2 og § 3?

Svar ad 2:

Se svar ad 1

Spørgsmål 3:

Tilgodeses dyrenes behov på opholdsarealerne?

Svar ad 3:

Se svar ad 4

Spørgsmål 4:

Hvilken betydning har det, at der er fundet diverse effekter i indhegningen?

Svar ad 4:

Det fremgår af sagsakterne, at der i indhegningen lå store mængder armeringsjern med talrige spidser og mange bilvrag med ituslåede ruder og skarpe blikkanter. Ved en afbrændingsplads lå der tillige glasstumper og skarpe metalgenstande. Dyrene kunne komme til skade som følge af disse effekter på folden. Dyr skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene ved at være i en indhegning som beskrevet er behandlet uforsvarligt, jf. dyreværnslovens §§ 1-3.

Spørgsmål 5:

Skal dyrene have frisk drikkevand dagligt? Og hvad forstås ved frisk drikkevand?

Svar ad 5:

Ja, dyr skal have konstant adgang til frisk drikkevand. Det fremgår af sagsakterne, at dyrene ikke havde adgang til frisk drikkevand. Ved frisk drikkevand forstås klart og rent, ukontamineret drikkevand. Det fremgår af sagsakterne, at der på folden i et fugtigt område var stillestående vand fyldt med alger, og at der i en 1000 l tank var ca. 750 l gulligt vand med en hinde over. Hverken det algefylde stillestående vand eller det gullige vand i tanken kan opfattes som frisk, rent, ukontamineret drikkevand.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, samt § 19 i bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 om beskyttelse af svin, samt § 14 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Spørgsmål 6:

Hvordan vurderes det, at der er fundet et dødt dyr i indhegningen?

Svar ad 6:

Da der ikke forligger en beskrivelse af det fundne døde dyr, giver sagsakterne ikke Rådet grundlag for en udtalelse.

Spørgsmål 7:

Hvordan vurderes det, at der blev fundet afkræftede/syge dyr?

Svar ad 7:

Det fremgår af sagsakterne, at et får havde vanskeligt ved at rejse sig. Med hjælp fra mennesker lykkedes det fåret at rejse sig. Det gik med små trippende skridt og lagde sig igen. Det fremgår også af sagsakterne, at et lam, der var meget lille og tyndt, havde diarré. Dyr skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt. Syge dyr skal enten tilses og behandles af en dyrlæge eller aflives. Dyr på stald skal tilses mindst en gang om dagen. Dette gælder dog ikke fritgående dyr på græs eller lignende. Sådanne dyr skal tilses jævnlige, jf. dyreværnslovens § 3 stk. 3, samt § 5 i bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet det betænkeligt at anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr.

Spørgsmål 8:

Giver sagen i øvrigt Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 8:

Nej.

Afgørelse:

Forelå ikke ved redaktionens afslutning og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-057-00017

Skrivelse af 21. August fra politimesteren i Slagelse.

Fødevareregionen anmeldte til politiet, at der på en landbrugsejendom, hvor der fandtes et stort antal dyrearter omfattende heste, kreaturer, geder, får, svin, duer, høns, ænder, kaniner, katte og hund, var dyreværnsmæssigt kritisable forhold for flere af dyrearterne.

To mindre kalves huld var under middel, idet der var tydelige torntappe fra rygsøjlen, tydelige ribben og meget lidt subkutant fedtvæv. Kalvene havde ikke en størrelse, der svarede til deres alder, som var 5-6 måneder. Kalvene var tillige usøgnede med glansløst og strittende hårlag. Disse to kalve og to andre kalve havde ikke adgang til tørt strøet leje.

På ejendommen fandtes en død mager og utrivelig kalv. Der havde ikke været tilkaldt dyrlæge til behandling af kalven for utrivlighed.

I stalden fandtes 2 magre geder med skarp ryg, manglende fedtlag og begyndende nedbrydning af rygmuskulaturen.

I et staldafsnit gik en so og en orne i en boks, hvor dyrene ikke kunne finde hvile på tørt, strøet leje.

I et hønsehus fandtes talrige våde og skuttende høns. Der var for lidt plads til de mange høns, som ud over at sidde på siddepinde tillige sad på redekasser og underlaget bestående af fugtig jord. Fritløbende høns var ligesom hønsene i hønsehuset forpjuskede med delvis manglende fjerdragt og skarpbrystede (manglende ernæring). I et forrum fandtes sammen med adskillige levende høns en bunke døde høns (15-20 stk.).

I et duehus sad 60-70 våde og skuttende duer. Duerne havde ikke mulighed for at komme ud og der var intet foder eller rent vand.

I udendørs kaninbure var der 5 kaniner, der ikke havde adgang til foder eller rent vand. Bunden i burene var dækket af et tykt lag gødning og gammel strøelse.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Politimesteren i Slagelse har anmodet Rådet om en udtalelse om, hvorvidt den i sigtelsen i forhold 1. beskrevne adfærd indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 28 stk. 1 og 2 samt § 29 stk. 1.

Svar:

Rådet skal indledningsvist gøre opmærksom på, at Rådet ikke besvarer juridiske spørgsmål, men alene den veterinære del af spørgsmålet.

Det fremgår af sagsakterne og Fødevareregionens notat af 20.11.2002, at der på en landbrugsejendom med blandet dyrehold var dyreværnsmæssigt kritisable forhold for en række af dyrearterne.

To mindre kalves huld var under middel, idet der var tydelige torntappe fra rygsøjlen, tydelige ribben og meget lidt subkutant fedtvæv. Kalvene havde ikke en størrelse, der svarede til deres alder, som var 5-6 måneder. Kalvene var tillige usoignerede med glansløst og strittende hårlag. Disse to kalve og to andre kalve havde ikke adgang til tørt strøet leje. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dyr skal tillige behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

På ejendommen fandtes en død mager kalv med tegn på utrivelighed. Der havde ikke været tilkaldt dyrlæge til behandling af kalven for utrivelighed. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dette ville have været tilgodeset ved tilkaldelse af dyrlæge til behandling af kalven eller ved aflivning af kalven. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 1.

I stalden fandtes 2 magre geder med skarp ryg, manglende fedtlag og begyndende nedbrydning af rygmuskulaturen. Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dyr skal tillige behandles

omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Tre ponyer og en hest var bundet op med halsrem og kort tov til en glidestang. Dyrene havde tilsyneladende ikke været på fold i længere tid. Dyr skal behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

I et staldafsnit gik en so og en orne i en boks, hvor dyrene ikke kunne finde tørt strøet leje. Dyr skal behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

I et hønsehus fandtes talrige våde og skuttende høns. Der var for lidt plads til de mange høns, som ud over at sidde på siddepinde sad på redekasser og underlaget bestående af fugtig jord. De fritløbende høns var ligesom hønsene i hønsehuset forpjuskede med delvis manglende fjerdragt og skarpbrystede (manglende ernæring). I et forrum fandtes en bunke døde høns (15-20 stk.). Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Dyr skal tillige behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2. Såfremt hønsene i bunken af døde høns er døde som følge af mangelfuld pasning, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr med karakter af mishandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

I et duehus sad 60-70 våde og skuttende duer. Duerne havde ikke mulighed for at komme ud og der var intet foder eller rent vand. Dyr skal behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

I udendørs kaninbure var der 5 kaniner, der ikke havde adgang til foder eller rent vand. Bunden i burene var dækket af et tykt lag gødning og gammel strøelse. Ved ikke at rense burene med jævne mellemrum og strø jævnlige kan kaninerne ikke holde sig tørre, hvorfor de ikke kan modstå fugt og kulde. Dyr skal behandles omsorgsfuldt og herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres behov. Lægges ovennævnte til grund vil Rådet betegne forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Afgørelse:

Tiltalte straffedes ved Retten i Slagelse med en bøde på 5000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

Der blev ved behandlingen af sagen lagt vægt på Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse. Tiltalte betalte sagens omkostninger, dog således at statskassen endeligt betalte halvdelen af salæret til den beskikkede forsvarer, mens tiltalte betalte den resterende del.

2003-20-057-00018

Skrivelse af 18. september fra politimesteren i Holstebro

I en kontraktbesætning af svin havde der igennem længere tid hersket dyreværns-mæssigt uforsvarlige tilstande. Forholdet blev meldt til politiet af en inspicerende dyrlæge. Situationen, da politiet og Fødevarerregionens dyrlæge aflagde besøg, var følgende: Hele besætningen bestod af 123 grise, der generelt var udtalt undervægtige som følge af mangelfuld fordring og pasning. Grisenes hoveder var meget større end normalt for grise i den pågældende vægtklasse. Der var intet foder i foderautomaterne. I flere af stierne var der adskillige døde grise, hvoraf flere havde været genstand for kannibalisme. Ingen af de døde grise blev obdiceret med henblik på erkendelse af dødsårsagen. Underlaget i stierne bestod af et tykt lag gødning, der var stærkt gennemvædet af urin. Grisene kunne således ikke finde tørt strøet leje i stierne. I en sti bestod underlaget af 30-40 cm tyktflydende gylle, som grisene vadede rundt i. Grisene kunne ikke lægge sig ned, idet der herved ville være stor risiko for, at de ville drukne i gyllen. Grisene i stierne var overalt stærkt indsmurte i gødning. Politiet overlod pasning af besætningen til en landbrugsvikar.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet anmodes om en udtalelse med hensyn til, om der har været tale om uforsvarlig eller groft uforsvarlig behandling af dyrene, eller om der har været tale om vanrøgt.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagens akter, herunder dyrlægeerklæring af 15. april 2003, at 123 grise var udtalt undervægtige som følge af mangelfuld fordring og pasning. Grisenes hoveder var meget større end normalt for grise i den pågældende vægtklasse. Der var intet foder i foderautomaterne. I flere af stierne var der adskillige døde grise, hvoraf flere havde været genstand for kannibalisme. Underlaget i stierne bestod af et tykt lag gødning stærkt gennemvædet af urin. Grisene kunne således ikke finde tørt strøet leje. I en sti bestod underlaget af 30-40 cm tyktflydende gylle, som grisene vadede rundt i. Grisene kunne ikke lægge sig ned, idet der herved ville være stor risiko for at de druknede i gyllen. Grisene i denne sti og i de øvrige stier var overalt stærkt indsmurte i gødning.

Dyr skal beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Enhver der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske behov.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af grisene, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Endvidere anmodes om en udtalelse om, hvorvidt en påstand om rettighedsfrakendelse bør overvejes.

Svar ad 2:

Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværnsmæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jvf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Tiltalte fandtes ved Vestre Landsret skyldig i groft uforsvarlig behandling af grise. Navnlig under hensyn til den usikkerhed, der efter bevisførelsen er om varigheden af tiltaltes groft uforsvarlige behandling af dyrene og om eventuel sygdom i besætningen, fastsatte Landsretten straffen til en bøde på 5000 kr. Forvandlingsstraffen fastsattes til fængsel i 8 dage.

Da tiltalte fandtes skyldig i groft uforsvarlig behandling af dyr, frakendtes tiltalte retten til at eje, bruge, passe, slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med produktionsdyr som sket.

Tiltalte betalte sagens omkostninger, dog kun 6800 kr. af forsvarersalæret.

2003-20-057-00019

Skrivelse af 22. september fra politimesteren i Hobro.

Et dyrehold blev anmeldt, fordi der ifølge anmeldelsen på ejendommen gik en meget mager hund i en hundegård, og fordi der i en staldbygning lå et lige så magert vildsvin.

Hunden, en ruhåret hønsehund, gik i en hundegård (anslået størrelse 3 x 4 m) bestående af netsider og jordbund. Der lå en del hundelort i hundegården. I hundegården forefandtes fodertrug, dog uden hverken vand eller foder. Udenfor hundegården var der stablet en del tomme fodersække og mælkekartoner. Hunden blev iagttaget udefra. Den virkede forskræmt, var tynd, men virkede i øvrigt rask.

Svinet, et kastreret vildsvin, lå i en større sti i en staldbygning. I stien var der rimeligt med strøelse, et fodertrug med foderpiller og et trug med vand. Svinet kunne ikke umiddelbart rejse sig, men kom op at stå ved hjælp, hvorefter svinet kunne gå, dog med en slingrende gang. Svinet virkede meget tørstigt, idet det efter at være kommet op at stå, umiddelbart efter gik over til vandtruget og indtog en del vand. Svinet var meget tyndt, havde en del hudafskrabninger på kroppen, især hen over knoglefremspring og på lemmerne. Sandsynligvis er hudafskrabningerne kommet som følge af, at svinet igennem længere tid har ligget meget ned og samtidig været tyndt. Svinet virkede desuden dehydreret. Svinet blev aflivet. Ved en efterfølgende obduktion fandtes ingen tegn på sygdom.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt vildsvinet, med hensyn til dets foderstand, sårene på kroppen, det at det ikke selv kunne rejse sig for at skaffe sig foder og vand og derfor var meget tørstigt og dehydreret, og i øvrigt dets hele situation, anses at have været behandlet forsvarligt og beskyttet bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe af dets ejer.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten med erklæring af 9. september 2003 fra en dyrlæge, at et kastreret vildsvin, lå i en større sti i en staldbygning. I stien var der rimeligt med strøelse, et fodertrug med foderpiller og et trug med vand. Svinet kunne ikke umiddelbart rejse sig, men kom op at stå ved hjælp, hvorefter svinet kunne gå, dog med en slingrende gang. Svinet virkede meget tørstigt, idet det efter at være kommet op at stå, umiddelbart efter gik over til vandtrug og indtog en del vand. Svinet var meget tyndt, havde en del hudafskrabninger på kroppen, især hen over knoglefremspring og på lemmerne. Sandsynligvis er hudafskrabningerne kommet som følge af, at svinet igennem længere tid har ligget meget ned og samtidig været tyndt. Svinet virkede desuden dehydreret. Svinet blev aflivet. Ved en efterfølgende obduktion fandtes ingen tegn på sygdom.

Lægges ovennævnte til grund, har svinet ikke været behandlet omsorgsfuldt og i overensstemmelse med dets behov. Det burde langt tidligere have været tilset af en dyrlæge med henblik på behandling eller aflivning. Under opholdet i stalden har svinet været udsat for smerte, lidelse og væsentlig ulempe.

Rådet vil anse forholdet for uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Såfremt svinet af dyrlægen blev aflivet af dyreværnsmæssige årsager, vil Rådet betragte forholdet som groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt sagens fakta giver Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

Sigtede vedtog udenretlig en bøde på 5.000 kr.

2003-20-057-00020

Skrivelse af 22. september 2003 fra politimesteren i Holstebro.

I et større kreaturhold på to ejendomme og et svinehold på den ene ejendom fandtes kritisable forhold vedrørende pasning og fodring. Kreaturholdet på den ene ejendom var udendørs mens kreaturholdet på den anden ejendom var på stald. Sagens karakter fremgår af de nedenfor angivne iagttagelser beskrevet af dyrlæge D1 ved en inspektion den 8. maj 2003.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Politimesteren anmodede om en udtalelse om, hvorvidt den pågældende har handlet uforsvarligt eller groft uforsvarligt. Det bedes ved afgivelsen af udtalelsen lagt til grund, at

forholdene har været som beskrevet i dyrlæge D1's erklæring af 9. maj 2003 og som det fremgår af fotomaterialet.

Svar ad 1:

Det fremgår af dyrlæge D1's erklæring af 9. maj 2003 vedrørende første ejendom, at

- adgangen til foderpladser og læskure var vanskeliggjort på grund af større plørede og mudrede områder,
- der ikke var tørt leje i staldområder og skure,
- flere kreaturer havde mudder på benene op til niveau af forknæene,
- i staldbygningen fandtes et på grænsen til sygeligt afmagret kreatur,
- i en bygning var der opstaldet svin. Staldforholdene betegnedes som elendige, rodede og snavsede med mangelfuld udmugning.

Det fremgår af dyrlæge D1's erklæring af 9. maj 2003 vedrørende den anden ejendom, at

- en kreaturstald var snavsset, kreaturerne var snavsede, og flere havde urinætsninger på lårene på grund af mangelfuld udmugning og strøning,
- på en fold ved ejendommen fandtes en ko med tilbageholdt efterbyrd, et kreatur med stærkt udad vigende venstre forben forårsagende stærk halthed samt et magert kreatur med store hårløse partier på lårene tilsyneladende som følge af urinætsninger.

Dyr skal beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrene har været udsat for smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Rådet finder ligeledes, at dyrene ikke er behandlet omsorgsfuldt. Rådet vil betegne forholdet som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Spørgsmål 2:

Den 14. juli 2003 blev der meddelt et påbud på baggrund af erklæring af 9. maj 2003 fra dyrlæge D1's. Som det fremgår af skrivelse vedr. tilsyn af 9. september 2003 er der nu rettet op på nogle af forholdene. Sagen viser, at der eksisterer et behov for gennemførelse af en ordning, der åbner mulighed for, at der administrativt kan gives pålæg om tvangsmæssige besætningsreduktioner.

Svar ad 2:

Følgende fremgår af politimesterens skrivelse af 14. juli 2003 vedr. påbud:

1. Der skal inden 14 dage efter meddelelse af pålægget finde oprydning og rengøring sted på arealer, hvor dyrene opholder sig.
2. Der skal straks efter meddelelse af pålægget udlægges tilstrækkeligt strøelse på de arealer, hvor dyrene opholder sig. Udmugning skal finde sted jævnlige, således at der hele tiden er sikret dyrene tørt leje.
3. Der skal straks efter meddelelse af påbuddet iværksættes en forbedret fodring af dyrene.
4. Dyr med sygdomme eller lignende skal straks behandles.

Det fremgår af dyrlægens skrivelse vedr. tilsyn af 9. september 2003, at

- punkt 1 ikke er efterkommet, idet der fortsat er rodet og snavset overalt.
- punkt 2 ikke er efterkommet. Hos fedesvinene var der flere uger gammel gødning. Der fandtes kun et ganske ringe område, hvor der var tørt på gulvet. Svinene var meget snavsede, og nogle af svinene gik i en svinesti, hvor der praktisk talt ikke var dagslys.
- punkt 3 er efterkommet, idet foderstanden hos såvel kreaturer, svin og heste fandtes normal.
- punkt 4 er efterkommet, idet ejeren har tilkaldt dyrlæge til behandling af syge dyr.

Lægges ovennævnte og sagens karakter og varighed til grund peger dette på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværns-mæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, herunder besætningsreduktion, jf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Tiltalte vedtog en udenretlig bøde på 3000 kr.

2003-020-057-00021

Skrivelse af 20. oktober 2003 fra politimesteren i Odense.

Foranlediget af en anmeldelse om uforsvarlige forhold for hunde aflagde politiet besøg på en ejendom.

Ejendommens ejer ville ikke tillade besigtigelse af forholdene på ejendommen. Derfor blev der tilkaldt forstærkning samt 2 vidner til at overvære ransagningen af ejendommen.

Ejendommen var et gartneri bestående af 2 x 4 drivhuse, en vinkelbygning, der fungerede som maskinhus, samt en beboelse med garage. Alle drivhuse og bygninger på ejendommen bar præg af omfattende mangel på vedligeholdelse og pasning. Der var et usandsynligt rod og ophobning af gamle maskiner og affald overalt på ejendommen.

Ved ransagningen kunne det konstateres, at der på ejendommen var et dyrehold bestående af 2 vaskebjørne, 6 ponyer, 17 katte, 17 hunde deraf 2 hvalpe, 2 hunde af stor race og 13 hunde af mindre race. Desuden var der et ikke optalt antal ænder, gæs og høns, der skønsmæssig vurderedes til ca. 100 stk.

En af ponyerne, et føl, gik i en indhegning ved indkørslen til ejendommen. Fem ponyer stod bundne til udrangerede landbrugsmaskiner, hvor der var rigeligt med græs til hestene. Der var ikke tegn på, at de havde stået her i længere tid. Ponyerne havde ikke adgang til vand, der hvor de stod bundne.

Alle ponyerne var i god foderstand, og der var ikke tegn på sygdom hos nogen af dem.

Ænder, gæs og høns gik i indhegninger, volierer og bure, der var indrettet i et af drivhusene. Syv ænder gik i et bur under uacceptable små og uhygiejniske forhold. I samme drivhus var der indrettet 9 bure af trådned til katte. Bunden af burene var jord. I alle bure lå der gammelt gødning. Foderskålene og drikkeskålene, der var uden vand, var overalt beskidte.

I et bur i samme område, som der var katte, var der en tævehund med 2 hvalp

Kattene fremstod uplejede, men der kunne ikke ses tegn på sygdom hos dem.

Uden for drivhuset var der indrettet en løbegård, hvori der gik 2 hunde. I denne løbegård var der en overdækket hule bestående af 2 overdækkede halmballer til ophold for hundene. I en anden løbegård på 2 x 3 m var der 4 hunde, der havde adgang til et træhus, hvor bunden var strøet med rent halm. Her var der gode forhold for hundene.

Vaskebjørnene gik i en voliere på 3 x 4 m, hvor der var opstillet klatretræ og kasser til ophold for dyrene samt vandskål.

For enden af drivhuset var der opstillet 10-12 minkbure der var overdækkede med løse plader af forskelligt materiale. Burene blev tilsyneladende anvendt til ophold for de 8 voksne hunde, der under besøget var anbragt i stuehusets bryggers og køkken, da der ikke kunne ses andre steder, hvor de 8 hunde kunne anbringes.

Minkburene var uegnede til ophold for hundene, da de var for små til, at hundene kunne stå oprejst i dem. De ydede helt utilstrækkelig beskyttelse mod vejrliget for hundene.

Det kunne konstateres, at hundene var velnærede, og der var ingen tegn på sygdom hos dem.

De eksisterende hygiejniske forhold og faciliteterne for hundene kunne på ingen måde godkendes til kennelvirksomhed.

Ved skrivelse af den 20. oktober 2003 er Rådet blevet anmodet om at besvare en række spørgsmål.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet bedes på baggrund af især forklaringerne gengivet i bilag 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/11 og 1/12 samt de optagne fotos i bilag 1/10 og 1/13 vurdere, hvorvidt den heri beskrevne anvendelse af minkbure til hold af hunde er i overensstemmelse med omsorgsfuld pasning af hundene under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, samt herunder, hvorvidt de holdte hundes behov tilgodeses i henseende til bevægelsesfrihed.

Svar ad 1:

Det fremgår af politirapporten med ransagningsrapporten af den 11. september 2002, vidneudsagn, billedmateriale og udtalelse af 17. september 2002 fra veterinærchef vedr. besøg på ejendommen, at 10 – 12 minkbure blev anvendt til ophold for 8 voksne hunde. Ved flere lejligheder blev det iagttaget, at hundene opholdt sig i burene. En collie og en siberian husky var anbragt i bure, der var så små, at de kun kunne ligge ned, hvorved de fyldte hele buret.

Veterinærchefen konkluderede, at minkburene var uegnede til ophold for hundene, fordi de var for små til at hundene kunne stå oprejst i dem, og at de ydede hundene helt utilstrækkelig beskyttelse mod vejrliget.

Den beskrevne anvendelse af de 10 – 12 minkbure tilgodeså således ikke hundenes behov for bevægelsesfrihed og beskyttelse mod vejrliget. Ved den beskrevne opstaldningsform er hundene ikke behandlet omsorgsfuldt eller i overensstemmelse med deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. De har ved opholdet i for små bure og uden beskyttelse mod vejrliget været udsat for lidelse og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, og hvis det kan eftervises, at hundenes ophold i burene havde langvarig eller permanent karakter, vil Rådet anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Rådet bedes på baggrund af især bilag 1/4 og 1/11 samt de optagne fotos i bilag 1/10 vurdere, hvorvidt det heri beskrevne hold af 7 ænder i et bur er i overensstemmelse med omsorgsfuld pasning af fjerkræ under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, samt herunder, hvorvidt de holdte fjerkræs behov tilgodeses i henseende til bevægelsesfrihed og hygiejne.

Svar ad 2:

Det fremgår af politirapporten med vidneudsagn, at 7 ænder opholdt sig i et drivhus i et mindre bur, hvor der ikke var tilstrækkeligt med plads. Det fremgår af udtalelse af 17. september 2002 fra veterinærchefen vedr. besøg på ejendommen, at syv ænder gik i et bur under uacceptable små og uhygiejniske forhold. De 7 ænder har således ikke været behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Ved at gå i et mindre bur med utilstrækkelig plads og under uhygiejniske forhold har de 7 ænder været udsat for lidelse og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. og 2. punktum.

Spørgsmål 3:

Rådet bedes på baggrund af især bilag 1/4, 1/11, 1/14 og 1/15 samt de optagne fotos i bilag 1/10 vurdere, hvorvidt det heri beskrevne hold af katte i trådnetsbure er i overensstemmelse med omsorgsfuld pasning af katte under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer, samt herunder, hvorvidt de holdte kattes behov tilgodeses i henseende til bevægelsesfrihed og hygiejne.

Svar ad 3:

Det fremgår af politirapporten med ransagningsrapporten af den 11. september 2002, vidneudsagn, billedmateriale og udtalelse af 17. september 2002 fra veterinærchefen vedr. besøg på ejendommen, at 15 katte opholdt sig i 9 bure af trådnets i et drivhus. Bunden af burene var jord. I alle bure lå der gammelt gødning. Foderskålene og drikkeskålene, der var uden vand, var overalt beskidte. De 15 katte har således ikke været behandlet omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Ved at gå i trådnetsbure med gammel gødning og under uhygiejniske forhold med beskidte foder- og drikkeskåle og uden konstant adgang til rent drikkevand har de 15 katte været udsat for lidelse og væsentlig ulempe.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1, 1. og 2. punktum.

Spørgsmål 4:

Rådet anmodes desuden om at tilkendegive, hvorvidt sagen i øvrigt giver anledning til bemærkninger.

Svar ad 4:

Nej.

Afgørelse:

Hver af de tiltalte blev ved Retten i Odense idømt en bøde på 2.500 kr. De tiltalte straffedes for overtrædelse af dyreværnsloven og hundeloven. Forvandlingsstraffen var fængsel på 6 dage.

De tiltalte skulle betale de sagsomkostninger, som vedrørte hver af dem.

2003-20-057-00022

Skrivelse af 27. november fra politimesteren i Thisted.

Efter anmeldelse for dyreværnsmæssigt kritisable forhold foretog politiet og Fødevarerregionens dyrlæge ransagning på 3 ejendomme tilhørende samme ejer. Dyrene opholdt sig på ejendommene i et meget rodet miljø og der fandtes mange kritisable forhold. En flok heste stod i ikke strøede eller sparsomt strøede spiltove. Flere havde ubehandlede sår. To ponyer var meget magre med stærkt fremstående ryghvirvler og bækkenknogler. Den ene hoppe havde aborteret og efterfølgende stået i et par måneder med udflåd. Den var ikke tilset af en dyrlæge. Der var ikke vand hos dyrene. En mager og svækket plag lå i en for kort bås udover en 15 cm høj, skarp grebningskant og den kunne kun rejse sig med stort besvær. En blind hoppe med føl gik i boks. Både hoppe og føl var i ringe foderstand. Der var hos flere af hestene hudkløe og pletter, hvor hårlaget var slidt af. En tilkaldt dyrlæge konstaterede, at det var skab.

6 kreaturer gik ude på marken i februar måned uden adgang til læ og tørt leje. Der var et tilfrosset vandkar i folden samt en frossen vandpyt.

En hund med hvalpe havde gået rundt med et ældre ødelagt bagben. Der var tale om et lukseret haseled, der gjorde, at hunden gik på 3 ben. Hunden havde ikke været tilset af dyrlæge i forbindelse med tilskadekomsten.

Et antal voksne kreaturer og en spædkalv gik i en fold i stalden rundt imellem oplagret materiel og en traktor med påhængsredskab og ved et foderbord var en række ikke strøede spiltove med dels bundne og løsgående heste og i gangen bag disse stod en traktor med påhængsredskab.

I dybstrøelsesfolde, der var stærkt fyldte med kreaturer, var det ikke muligt for disse at finde tørt leje. Småkalve i alderen fra 2 uger til 6 måneder, havde ikke adgang til vand.

Ved et tilsyn nogle måneder senere fandtes i en boks en tyrekalv gående med lange klove og en klovbyld og betændelse i området over kloven. Den havde ikke været tilset af dyrlæge. 2 heste stod med delvist afhelede sår på hals og lår. Der var ikke adgang til vand. Over hestene var stablet diverse effekter med fare for nedstyrtning på hestene.

Hestene på marken havde ikke vand

1 hest gik med meget lange hove og et betændt sår over højre baghov og havde ikke været tilset af en dyrlæge.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Rådet bedes udtale sig om, hvorvidt den konkrete adfærd indebærer en uforsvarlig behandling af dyr eller eventuelt en mishandling eller grovere uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens § 1, § 28, stk. 1 og § 29, stk. 1?

Svar ad 1:

Rådet har efter gennemgang af sagens akter, der omfatter dyr på 2 ejendomme og gennemgang af besætningerne i 2 omgange, valgt at liste de fundne kritisable forhold op i 15 punkter som følger:

1. 8 heste stod i ikke strøede eller sparsomt strøede spiltove. Flere havde ubehandlede sår. To ponyer var meget magre med stærkt fremstående ryghvirvler og bækkenknogler. Den ene hoppe havde aborteret og efterfølgende stået i et par måneder med udflåd. Den var ikke tilset af en dyrlæge. Der var ikke vand hos dyrene.
2. En mager og svækket plag lå i en for kort bås udover en 15 cm høj, skarp grebningskant. Den kunne kun rejse sig med besvær.
3. 6 kreaturer gik ude i februar måned uden adgang til læ og tørt leje. Der var et tilfrosset vandkar i folden samt en frossen vandpyt.
4. En stor hund med hvalpe gik med et ødelagt bagben. Skaden var af ældre dato, da der var atrofi af muskulaturen. Der var tale om et lukseret haseled, hvilket gjorde, at hunden gik på 3 ben. Hunden havde ikke været tilset af dyrlæge i forbindelse med tilskadekomsten.
5. Et antal voksne kreaturer og en spædkalv gik i en fold i stalden rundt imellem oplagret materiel og en traktor med påhængsredskab.
6. I dybstrøelsesfolde, der var stærkt fyldte med kreaturer, var det ikke muligt for disse at finde tørt leje.
7. Småkalve i alderen fra 2 uger til 6 måneder, havde ikke adgang til vand.
8. En blind hoppe med føl gik i boks. Både hoppe og føl var i ringe foderstand.
9. Ved et foderbord var en række ikke strøede spiltove med dels bundne og dels løsgående heste. I gangen bag disse stod en traktor med påhængsredskab.
10. Der var hos flere af hestene hudkløe og pletter, hvor hårlaget var slidt af. En tilkaldt dyrlæge konstaterede, at det var skab.
11. En tyrekalv gik i boks med lange klove og en klovbyld og betændelse i området over kloven. Den havde ikke været tilset af dyrlæge.
12. 2 heste stod med delvist afhelede sår på hals og lår. Der var ikke adgang til vand. Over hestene var stablet diverse effekter med fare for nedstyrtning på hestene.
13. Flere småkalve, hvoraf 2 stod bundne, havde ikke adgang til vand.
14. Heste på marken havde ikke vand.

15. 1 hest gik med meget lange hove og et betændt sår over højre baghov og havde ikke været behandlet eller tilset af en dyrlæge.

Generelt skal Rådet anføre, at enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. Herudover skal dyr beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe. Rum og arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrenes behov tilgodeses.

Vedr. punkt 1, 4, 10, 11, 12 og 15:

Hvis et dyr kommer til skade eller bliver sygt skal det omgående behandles. Hvis denne behandling ikke hurtigt resulterer i, at dyret bliver raskt, skal der tilkaldes dyrlæge eller dyret skal aflives. De i punkterne nævnte dyr er ikke blevet behandlet for deres lidelser eller aflivet. Rådet vil karakterisere forholdene under punkt 1, 10, 11 og 15 som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2 samt Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000 om mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr, § 5.

Rådet vil karakterisere forholdet under punkt 4 vedr. hunden med det ubehandlede ledskred i haseleddet som groft uforsvarlig behandling, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2. Rådet finder et sådant ledskred smertemæssigt sammenligneligt med et knoglebrud, hvorfor øjeblikkelig behandling eller aflivning burde have fundet sted.

Vedr. punkt 1, 3, 6, 7, 12, 13 og 14:

Dyr skal, bortset fra kalve under 2 uger, altid have adgang til frisk drikkevand og til et tørt leje.

Rådet vil karakterisere forholdene som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2 og 3 samt Bekendtgørelse nr. 999 af 14. december 1993 om beskyttelse af kalve §§ 14, stk. 2 og 17.

Vedr. punkt 1, 2 og 8:

Dyr skal tilbydes tilstrækkelig foder, der tilgodeser deres fysiologiske og sundhedsmæssige behov.

Rådet vil karakterisere forholdene som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 2.

Vedr. punkt 3:

Kreaturer, der opholder sig udendørs om vinteren eller under vinterlignende forhold, skal have permanent adgang til læskur eller bygning, hvor alle dyrene kan hvile samtidigt på et tørt, strøet leje.

Rådet vil karakterisere forholdet som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 2 og 3, stk. 1.

Endvidere henvises til udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd og DyreværnsRådet om udendørs hold af dyr i vinterperioden og i perioder med vinterlignende vejr af 14. december 2001.

Vedr. punkt 1, 2, 5, 9 og 12:

Rum og lokaler, hvor dyr holdes, skal indrettes således, at dyrenes behov tilgodeses, herunder at de ikke nemt kan komme til skade.

Rådet vil karakterisere forholdene som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens § 3, 1. punktum.

Vedr. punkt 11 og 15:

Kreaturer og heste, der ikke selv kan slide deres klove eller hove, skal regelmæssigt beskæres, således at deres normale benstilling og heraf følgende mulighed for en smertefri og uhæmmet bevægelse tilgodeses.

Rådet vil karakterisere forholdene som uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1. og 2.

Spørgsmål 2:

Det ønskes oplyst, om sagen i øvrigt giver Rådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 2:

Sagen drejer sig om 15 forskellige dyreværns-mæssigt kritisable forhold omfattende mange dyrearter og dyr af meget forskellig alder. Lægges dette til grund, vil Rådet samlet karakterisere forholdene som groft uforsvarlig behandling af dyr, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Rådet finder, at oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede ikke viser vilje eller evne til at tilvejebringe dyreværns-mæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske hel eller delvis frakendelse af retten til at eje, bruge, passe eller slagte eller i det hele beskæftige sig personligt med dyr, jf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene.

Afgørelse:

Retten i Nykøbing Mors fastsatte salær på 13.200 kr. med tillæg af moms til den beskikkede forsvarer. Salæret betalte af henholdsvis domfældte og det offentlige med hver en halvdel.

6 Sager vedrørende dyrlægers virksomhed

2003-20-07-00007

Skrivelse af 7. august 2003 fra politimesteren i Horsens.

Dyrlæge D, der tidligere var dømt for et lignende forhold, skrev og afleverede en attest på, at han havde aflivet en hest, før den skulle aflives. Ejeren ombestemte sig i mellemtiden, og hesten blev ikke aflivet. Attesten blev sendt til forsikringsselskabet, der udbetalte forsikringssummen til ejeren. To år senere blev forholdet opklaret i forbindelse med en TV udsendelse, hvoraf det fremgik, at hesten stadig levede, men nu under et nyt navn. Dyrlægen forsvarede sig med, at han gik ud fra som en selvfølge, at attesten ikke blev sendt ind til forsikringsselskabet, da det blev besluttet at lade hesten leve. Ejeren tilbagebetalte forsikringssummen til forsikringsselskabet, da sagens rette sammenhæng kom frem.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Rådet anmodes om en udtalelse om hvorvidt Rådet finder, der er grundlag for en yderligere rettighedsfrakendelse i henhold til straffelovens § 79.

Svar ad spørgsmål:

Rådet foretager alene bedømmelse af veterinærfaglige forhold og af forhold vedrørende god dyrlægeskik. Rådet ser sig således ikke i stand til at give en vurdering ud fra straffelovens § 79, idet dette forudsætter juridiske overvejelser.

Det fremgår af det fremsendte sagsmateriale, at dyrlæge D1 har udfærdiget en attest af 29. november 1999, hvoraf det fremgår, at en hest var blevet aflivet samme dag og ville blive afhentet. Det fremgår ligeledes af sagsakterne, at hesten siden blev konstateret i live og nu under et nyt navn.

Såfremt det, som beskrevet i politirapporten, lægges til grund, at dyrlæge D1 i strid med sandheden over for forsikringsselskabet skriftligt har attesteret, at hesten var blevet aflivet, finder Rådet, når det sammenholdes med dyrlægens øvrige handlinger, at dyrlæge D1s handlemåde var i strid med god dyrlægeskik og stærkt kritisabel. Dyrlæge D1 har således på det groveste tilsidesat sin pligt til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed i sin gerning som dyrlæge, jf. dyrlægelovens §7, stk. 1.

Afgørelse:

Tiltalte blev frifundet ved retten i Horsens, idet retten fandt i det hele, efter den bevisførelse der havde fundet sted, at det var usikkert og utilstrækkeligt belyst, hvad der var foregået i sagen, og at det ikke var til domfældelse fuldt tilstrækkeligt bevist, at tiltalte var skyldig i tiltalen.

Det offentlige betalte sagens omkostninger.

2003-20-09-00015

Skrivelse af 23. januar fra Føde-region Vejle.

En fødevareregion modtog 2 klager (sag A og B) over en dyrlæges behandling af henholdsvis en hund og en kat, tilhørende forskellige ejere.

Sag A.

Hunden, på ca. 4½ år, var blevet steriliseret midt på eftermiddagen ved fjernelse af livmoder og æggestokke. Fem kvarter efter aflevering til operation blev hunden hentet af ejeren, der fandt hunden siddende på et koldt stengulv rystende af kulde og fugtig. Dyrlægen oplyste, at hunden ved tandrensning og negleklipping efter operationen var ved at vågne op, og derfor blev bedøvelsen gentaget. Den blev hjemsendt med ordination af 5 tabletter Primcillin 400 mg, 1 tablet i 5 dage og ½ tablet Pamol 125 mg 2 gange daglig. Primcillin fra om aftenen dagen efter operationen og Pamol fra om morgenen to dage efter operationen. I de næste tre dage havde hunden problemer med at komme af med afføringen. Den første nat efter operationen vandrede hunden rundt i ejernes seng og faldt i søvn både stående, siddende og liggende. Tredje dag kontaktedes dyrlægen, der ordinerede Klyx; hunden havde da ikke haft afføring i fire dage. Fjerde dag efter operationen kontaktedes dyrlægen, da der kom væske fra såret. Dyrlægen indgav en sprøjte med penicillin og binyrebarkhormon. Efter endnu en dag med forstoppelse og opkast og behandling med Klyx, sukkervand og rigelig med motion, fik hunden det bedre.

På 11. dagen fra operationen fjernedes trådene. Der ordineredes Primcillin i samme dosering som før pga. ”vabler” ved stingene. Såret var meget hævet ved det øverste stykke, hvilket dyrlægen forklarede med irritation ved stingene. Fra 17. dagen efter operationen havde hunden tiltagende problemer med bl. a. smerter, uro om natten, forstoppelse, ingen appetit, opkast. På 19. dagen, hvor hunden stadig ikke havde sovet om natten, ordineredes Primcillin endnu engang samt Klyx og Pamol. Hunden havde nu udviklet en hævelse i højre side på 2x7 cm. Denne hævelse var fordoblet om morgenen på 20. dagen. Hundens temperatur var 39,40. Dyrlægen blev kontaktet, og denne afviste tilstanden som alvorlig. Dyrlægen opfordrede ejerne til at køre hunden til en anden by ca. 56 km væk, hvorfra dyrlægen ville tage hunden med til en tredje by ca. 98 km væk, hvor dyrlægen oplyste at have klinik. Kort efter tilbød dyrlægen at komme til ejernes hjemby ved middagstid, men ejerne ønskede hunden tilset straks. Det aftaltes herefter, at ejerne skulle tage kontakt til det lokale dyrehospital.

På dyrehospitalet blev der på 21. dagen foretaget operativ undersøgelse af bughulen og konstateret en betændelse ved underbindingen af den ene æggestok, hvilket havde medført en byld i tarmen med perforation af 10 cm af denne. Dette stykke tarm blev fjernet, bughulen renses for betændelse og dræn ilagt. Trods støttebehandling med antibiotika og væske frem til 28. dag rettede hunden sig ikke. På 29. dagen efter operationen var hunden sløv, ville ikke æde eller drikke, den havde smudsige slimhinder og pustende åndedræt. Ved en efterfølgende operation blev der konstateret tyndtflydende, ildelugtende sekret i lukkede lommedannelser fremkommet ved sammenvoksninger mellem alle strukturer i bughulen. Desuden sås nye bylde-dannelser. Hunden blev aflivet.

Sag B.

Katten, en hankat på 8 måneder, blev afleveret til kastration hos dyrlægen. Ejeren blev bedt om at hente katten en time senere. Ejeren betalte og gik. Da ejeren kom for at hente katten, var den død. Ejeren bad om at få katten, dens kasse samt pengene udleveret. Dette skete først efter nogen diskussion. Dyrlægen gav ingen forklaring på dødsfaldet, og ejeren følte sig smidt ud. Katten blev efterfølgende obduceret på et dyrehospital, hvor dødsårsagen ikke kunne påvises.

Rådet udtalte:

Vedrørende sag A.

Spørgsmål 1:

Kan de postoperative komplikationer betragtes som hændeligt uheld, eller som et udtryk for manglende omhu ved dyrlægen D1s behandling af hunden, dvs. en overtrædelse af § 7, stk. 1 i dyrlægeloven?

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med skrivelse af den 5. februar 2002, skrivelse af den 17. december 2001 fra et dyrehospital og skrivelse af den 16. december 2002 fra dyrlæge D1, at hunden, en tæve på ca. 4½ år, var blevet steriliseret af dyrlægen den 16. november 2001 ved fjernelse af livmoder og æggestokke. Fem kvarter efter aflevering til operation blev hunden hentet af ejeren, der fandt hunden siddende på et koldt stengulv rystende af kulde og fugtig. Dyrlægen oplyste, at hunden ved tandrensning og negleklipping efter operationen var ved at vågne op, og derfor blev bedøvelsen gentaget. Den blev hjemsendt med ordination af 5 tabletter Primcillin 400 mg, 1 tablet i 5 dage og ½ tablet Pamol 125 mg 2 gange daglig. Primcillin fra om aftenen dagen efter operationen og Pamol fra om morgenen to dage efter operationen. I de næste tre dage havde hunden problemer med at komme af med afføringen. Den første nat efter operationen vandrede hunden rundt i ejernes seng og faldt i søvn både stående, siddende og liggende. Tredje dag kontaktedes dyrlægen, der ordinerede Klyx; hunden havde da ikke haft afføring i fire dage. Fjerde dag efter operationen kontaktedes dyrlægen, da der kom væske fra såret. Dyrlægen indgav en sprøjte med penicillin og binyrebarkhormon. Efter endnu en dag med forstoppelse og opkast og behandling med Klyx, sukkervand og rigelig med motion, fik hunden det bedre.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at de postoperative komplikationer kan betragtes som hændeligt uheld.

Spørgsmål 2:

Har dyrlæge D1 i forbindelse med de efterfølgende komplikationer ydet hunden og klienten den hjælp, som dyrlægen er forpligtet til?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med hundeejernes redegørelse af den 5. februar 2002 og dyrlæge D1's redegørelse af den 12. december 2002, at hunden, efter de første fem dage med forstoppelse og problemer med at sove samt behandling med Klyx mod forstoppelse på tredje dagen og penicillin og binyrebarkhormon mod væsken fra operationssåret på fjerde dagen, fik det bedre. På 11. dagen fjernedes stingene, og hunden blev igen behandlet med penicillin pga. "vabler" ved

stingene. Operationssåret var hævet ved det øverste stykke. Fra 17. dagen efter operationen havde hunden tiltagende problemer med bl.a. smerter, uro om natten, forstoppelse, ingen appetit og opkast. På 19. dagen, hvor hunden stadig ikke havde sovet om natten, ordineredes Primcillin endnu engang samt Klyx og Pamol. Hunden havde nu udviklet en hævelse i højre side på 2x7 cm. Denne hævelse var fordoblet om morgenen på 20. dagen. Hundens temperatur var 39,99. Dyrlæge D1 blev kontaktet, og denne afviste tilstanden som alvorlig. Dyrlægen opfordrede ejerne til at køre hunden til en anden by ca. 56 km væk, hvorfra dyrlægen ville tage hunden med til en tredje by ca. 98 km væk, hvor dyrlægen oplyste at have klinik. Kort efter tilbød dyrlægen at komme til ejernes hjemby ved middagstid, men ejerne ønskede hunden tilset straks. Det aftaltes herefter, at ejerne skulle tage kontakt til det lokale dyrehospital.

Det fremgår af attest fra dyrehospitalet af den 17. december 2001, at der på 21. dagen blev foretaget operativ undersøgelse af bughulen, og herved blev der konstateret en betændelse ved underbindingen af den ene æggestok, hvilket havde medført en byld i tarmen med perforation af 10 cm af denne. Dette stykke tarm blev fjernet, bughulen renses for betændelse og drænet ilagt. Trods støttebehandling med antibiotika og væske frem til 28. dag rettede hunden sig ikke. På 29. dagen efter operationen var hunden sløv, ville ikke æde eller drikke, den havde smudsige slimhinder og pustende åndedræt. Ved en efterfølgende operation blev der konstateret tyndtflydende, ildelugtende sekret i lukkede lommedannelser fremkommet ved sammenvoksninger mellem alle strukturer i bughulen. Desuden sås nye bylde-dannelser. Hunden blev aflivet.

Ved en samlet bedømmelse af ovenstående er det Rådets opfattelse, at dyrlæge D1 ved to undersøgelser samt flere telefonkontakter efter operationen har ydet hjælp. Da der ikke i sagsakterne er detaljeret dokumentation for den hjælp, der er ydet, ligesom der ikke er detaljerede oplysninger om undersøgelser lagt til grund for de ordinerede behandlinger, kan Rådet ikke udtale sig om, hvorvidt dyrlæge D1 har ydet den hjælp, han er forpligtet til.

Rådet finder det kritisabelt, at dyrlæge D1 på 20. dagen ifølge ejeren har udtalt, at hundens tilstand ikke var alvorlig.

Vedrørende sag B

Spørgsmål 1:

Kan kattens død som følge af dyrlæge D1s behandling betragtes som hændeligt uheld, eller som udtryk for dyrlægens manglende omhu, dvs. en overtrædelse af § 7, stk. 1 i dyrlægeloven?

Svar ad 1:

Det fremgår af skrivelse af den 9. december 2002 fra dyrlæge D1, at katten ved kastrationen den 23. januar 2002 blev narkotiseret med Ketalar og Domitor, afmålt efter kattens vægt, kastreret lege artis og vækket op med Antisedan, igen afmålt efter kattens vægt. Katten trak vejret stille og regelmæssigt 4 minutter før ejeren kom for at hente den. Men ved ejerens ankomst var katten død. Det fremgår af skrivelse af den 14. oktober 2002 fra et dyrehospital vedrørende kattens obduktion, at der ikke kunne påvises blødninger eller tegn på sygdom som årsag til kattens død.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke besvare spørgsmålet på grund af manglende detaljerede oplysninger om sygdomsforløbet, bl.a. undersøgelse af katten før bedøvelsen blev indledt, kattens vægt, nøjagtige doser af Ketalar, Domitor og Antisedan samt administrationsmåden af medicinen. Der foreligger ingen oplysninger om behandlingen af katten og om kattens underlag og omgivelsernes temperatur under og efter operationen.

Spørgsmål 2:

Har dyrlæge D1 i forbindelse med klientens afhentning af katten udvist omhu og samvittighedsfuldhed over for klienten?

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med skrivelser fra kattens ejer af 23. januar 2002 og 2. august 2002 samt skrivelse af den 9. december 2002 fra dyrlæge D1, at katten, en hankat på 8 måneder, blev afleveret til kastration hos dyrlægen. Ejeren blev bedt om at hente katten en time senere. Ejeren betalte og gik. Da ejeren kom for at hente katten, var den død. Ejeren bad om at få katten, dens kasse samt pengene udleveret. Dette skete først efter nogen diskussion. Dyrlægen gav ingen forklaring på dødsfaldet, og ejeren følte sig smidt ud. Katten blev efterfølgende obduceret på et dyrehospital, hvor dødsårsagen ikke kunne påvises.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ikke har udvist omhu og samvittighedsfuldhed i tilstrækkeligt omfang i forbindelse med afhentningen af den døde kat. Dyrlæge D1 burde have forsøgt at give en mulig forklaring på dødsfaldet samt givet klienten tilbud om en udredning ved f. eks. obduktion.

Midlertidig afgørelse:

Fødevareregionen har besluttet at anmelde dyrlægen for overtrædelse af lov om dyrlægegerning m.v.

Baggrunden for anmeldelsen er behandlingen af nogle klager over dyrlægen. I forbindelse hermed fremsendte fødevareregionen spørgsmål til Det Veterinære Sundhedsråd. Rådet kunne ikke afgive udtalelse på flere af spørgsmålene grundet manglende detaljeret dokumentation og detaljerede oplysninger. Disse punkter kunne være blevet bedre belyst med en redegørelse fra dyrlægen, som imidlertid ikke har ville medvirke til sagernes oplysning, og derfor er blevet anmeldt til politiet.

2003-20-09-00025

Skrivelse af 22. maj fra Fødevareregion Nordøstsjælland

Fødevareregion F havde modtaget en klage fra en hundeejer over dyrlæge D1's undersøgelse, behandling og efterbehandling af hendes hund. Dyrlæge D1 havde i et vagttilkald undersøgt hunden, påvist og behandlet den for inkomplet fraktur af os metacarpale III's base samt ligament ruptur. Dyrlæge D1 havde taget røntgenbilleder under bedøvelse samt konstateret hævelse i carpal-metacarpal regionen, stærk ømhed i digit II og III, krepitation ved bevægelse af metacarpale II og III og luksation af proximale base af metacarpale III. Dyrlæge D1 havde anlagt en Soft Cast/Scotch Cast Plus bandage og sendt hunden hjem med besked om, at bandagen skulle ligge i op til tre uger.

Seks dage senere gik hundeejeren til sin sædvanlige dyrlæge D2. Hunden havde ellers brugt det bandagerede ben, men var nu pludselig holdt op med at støtte på det. Dyrlæge D2 rekvirerede dyrlæge D1's røntgenbilleder. Dyrlæge D2 havde vanskeligheder ved på disse, at konstatere de af dyrlæge D1 påviste problemer, men ved samtale med dyrlæge D1 fik dyrlæge D2 bekræftet, at der var tale om fissur af os metacarpale III. Dyrlæge D2 konstaterede, at bandagen havde gnavet et 3 cm stort sår ved den proximale kant over albuen. Bandagen blev fjernet. Pga. trykningen og at der konstateredes god stabilitet i området fandtes det ikke tilrådeligt at anlægge ny Soft Cast/Scotch Cast Plus bandage. Der blev i stedet anlagt en Robert/Jones forbindelse i 10 dage. Ifølge hundens ejer heled tryksåret i løbet af en uge efter fjernelse af bandagen.

Fødevareregion F, Veterinærafdelingen, anmodede om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om:

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse, herunder bedøvelse, af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrlæge D1 i et vagttilkald har undersøgt hunden, påvist og behandlet den for inkomplet fraktur af os metacarpale III's base samt ligament ruptur. Dyrlæge D1 tog røntgenbilleder under bedøvelse samt konstaterede hævelse i carpal-metacarpal regionen, stærk ømhed i digit II og III, krepitation ved bevægelse af metacarpale II og III og luksation af proximale base af metacarpale III. Dyrlæge D1 har anlagt en Soft Cast/Scotch Cast Plus bandage og sendt hunden hjem med besked om, at bandagen skulle ligge i op til tre uger.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 i sin undersøgelse og behandling har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved diagnosticering og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Rådet kan ikke entydigt besvare spørgsmålet på det foreliggende grundlag. Rådet kan ikke erkende knoglefissur eller fraktur. Rådet kan ikke udelukke, at der har været tale om en ligamentskade, selvom Rådet ikke på røntgen-optagelserne kan erkende den forventelig tilhørende bløddelshævelse, således som den er beskrevet af dyrlæge D1 i attest af 30. november 2001. Rådet finder, at Dyreklinikkens journal optegnelse, hvoraf det fremgår "... At det skønnes, at den gode bløddelsstabilitet i området kombineret med en Robert/Jones forbindelse i 10 dage er tilstrækkelig behandling" sammenholdt med dyrlæge D1's undersøgelse den 26. juli 2001, er et sikkert udtryk for, at der har været bandageringskrævende skader til stede ved undersøgelsen den 26. juli 2001.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 i sin diagnosticering og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved efterbehandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrlæge D1 efter udført bandagering har sendt hunden hjem med besked om, at bandagen skulle ligge i op til tre uger. Sagsakterne indeholder ikke oplysninger om, hvorvidt ejerne til hunden er blevet instrueret om at holde øje med symptomer på komplikationer til bandage-behandlingen.

Såfremt det forholder sig således, at dyrlæge D1 har undladt at instruere ejerne til hunden om at holde øje med symptomer på komplikationer til bandage-behandlingen, finder Rådet, at dyrlæge D1 ikke har udvist tilstrækkelig omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Spørgsmål 4:

Hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 4:

Nej.

Afgørelse:

Fødevarere regionen fandt på baggrund af udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd at dyrlægen havde handlet med den nødvendige omhu og samvittighedsfuldhed.

2003-20-09-00026

Skrivelse af 22. maj 2003 fra Fødevarere region Herning.

I forbindelse med et velfærdsbesøg aflagt af en af Fødevarere regionens dyrlæger i en malkekvægsbesætning, der havde indgået sundhedsrådgivningsaftale med en stor landsdækkende veterinær konsulent tjeneste, blev bl. a. besøgsrapporter og medicinregnskab gennemgået. Besøgsrapporterne fandtes i vid udstrækning mangelfulde og ulæselige samt bar præg af at være skrevet i stor hast. På medicinregistreringslisterne var kun registreret de dyr, der var behandlet den dag, dyrlægen havde været på besøg, og der var udleveret medicin til efterbehandling af disse dyr, hovedsagelig til køer med yverbetændelse og kalve med lungebetændelse. I tidsrummet imellem dyrlægebesøgene var der tilsyneladende ingen syge dyr i besætningen ligesom der ikke på noget tidspunkt ved besøgene fandtes registreret nogen medicinrester.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Finder Rådet, at dyrlægens besøgsrapporter af 08-05-2002, 12-06-2002, 12-07-2002, 13-08-2002, 13-09-2002, 22-10-2002 og 28-11-2002 er fagligt acceptable samt, at de hver især opfylder kravene i Veterinærdirektoratets bek. nr. 304 af 11. maj 1995? Se Bilag 1.

Svar ad 1:

I Veterinærdirektoratets bekendtgørelse nr. 304 af 11. maj 1995 om sundhedsrådgivningsaftaler for kvæg- og svinebesætninger foreskrives, at der skal udføres mindst 12 årlige rådgivningsbesøg. Besætningsejeren skal imellem besøgene foretage optegnelser over medicinanvendelse, sygdomme og dødsfald i besætningen. Besætningsdyrlægen afslutter hvert rådgivningsbesøg med en besøgsrapport indeholdende beskrivelse af sundhedsforhold, sammendrag og konklusion af besøget samt handlingsplan for den kommende periode.

Ved rådgivningsbesøget gennemgås ejerens optegnelser siden sidste besøg. Der foretages en vurdering af den aktuelle sundhedstilstand i alle staldafsnit. Der tilrettelægges registrering af relevante sundhedsdata. Besætningsproblemer identificeres og analyseres, og omfanget af laboratorieundersøgelser vurderes. Dyr over 1 år skal have stillet diagnosen og skal 1. gangsbehandles af besætningsdyrlægen.

Ved gennemgangen af de i sagen værende papirer findes besætningens hovedproblem at være yverbetændelser hos køerne med deraf følgende forhøjede celletal samt lungebetændelse blandt kalvene.

Rådet finder i vid udstrækning sagens papirer mangelfulde, idet de er rodede, nogle steder ulæselige og rummer uoverensstemmelser vedr. datoer for ejerbehandlinger og underskrifter. Ingen af besøgsrapporterne rummer rådgivning vedr. yversundheden, som er det største problem. Der er ikke på noget tidspunkt foretaget bakteriologiske undersøgelser på sekret fra de behandlede køer. Trods manglende effekt, hvilket for flere af køerne kan aflæses på celletalslisterne, behandles måneden efter med det samme præparat, Penovet, i 4-6 nye dage uden at identificere agens til vurdering af præparatvalg.

At behandle celletalskøer hver 30. dag uden at angive nogen form for rådgivning vedrørende celletalsproblemet finder Rådet ikke fagligt acceptabelt.

Besøgsrapporternes angivelser vedrørende de sundhedsmæssige forhold består i lovprisninger eller konstateringer såsom: ”Særdeles velpasset besætning”, ”Celletallet på vej ned”, ”Celletallet gået jævnt ned”, ”Der kæmpes noget med celletallet”, ”Velstrøede kobåse og fin hygiejne” og ”Flere er gjort trepattede med held”.

Vedrørende handlingsplaner angives ”Som vanlig” i 3 af rapporterne, og i resten er intet angivet. Dette finder Rådet ikke fagligt acceptabelt eller i overensstemmelse med kravene i Bek. nr. 304 af 11. maj 1995.

Der er ikke anvendt intramammær behandling til køerne bortset fra besøget den 13.-08.-2002, hvor der i besøgsrapporten angives, at ” vi langtidsbehandler disse høje celletal v. goldning”. Samme dag angives 5 køer behandlet for yverbetændelse med Penovet i. m. samt Orbenin i 11 kirtler. Af anvisningsseddelen fremgår, at de 5 identificerede køer denne dato er goldbehandlet med Orbenin, og tilbageholdelsesperioden for mælk er angivet til 30 dage, ligesom slagtefristen (fejlagtigt!) angives til 30 dage. Af udskrifterne i bilag 2 vedr. de enkelte køers ydelseskontrolleringer fremgår, at ingen af disse køer er goldet af den 13.-08. men langt senere, nemlig for 3 af køernes vedkommende 2½ måned senere og for 1 ko's vedkommende over 4 måneder senere. Dette finder Rådet suspekt og ikke fagligt acceptabelt, dels fordi Orbenin udelukkende har indikationen golddyrsmastitis, og dels fordi ejeren ved denne behandling er påført et tab på over 3300 liter tilbageholdt mælk, hvis det noterede lægges til grund.

Vedr. medicinregistreringslisterne er de alle udelukkende udfyldt af dyrlægen uden datoangivelser for ejerens behandlinger og af hvilke dyr. På anvisningssedlerne ses ingen opdeling af medicin i anvendt og udleveret medicin.

Kalvene med lungebetændelse angives behandlet af ejer uden datoangivelser på medicinregistreringslisten strækkende sig fra 13.-08 til 28.-11., underskrevet af ejeren den 13.-09. selvom han den 22.-10. får ordineret Curamox til 10 kalve i 5 dage. Der er på intet af materialet konstateret restmængder af medicin.

Ingen af de nævnte forhold finder Rådet veterinærfagligt i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse nummer 304 af 11. maj 1995.

Spørgsmål 2:

Finder Rådet det fagligt korrekt at behandle køer med kronisk forhøjet celletal i yveret med antibiotika, og fremgår det af sagsakterne, at behandlingen har haft effekt, jf. bilag 2?

Svar ad 2:

Behandling med antibiotika kan indgå som et led i behandlingen af køer med kronisk forhøjet celletal. Dette kræver identifikation af bakterierne og resistensbestemmelse af disse gennem udtagelse af mælkeprøver. På baggrund af sådanne dyrkninger kan tilfældene vurderes og egnede kandidater udvælges til behandling, medens andre sættes på slagtelisten, idet nogle, f.eks. køer inficeret med Staphylokokker, oftest vil være refraktære overfor behandling og udgøre en stor risiko for smitteoverførsel til sunde køer.

Ved gennemgang af de enkelte behandlede køers data ses celletallet hos flere at stige trods op til flere behandlinger. Der ses også køer, hvor celletallet falder, ligesom der ses køer, der ved behandlingsstart ikke har haft forhøjet celletal og ikke siden får det.

Rådet finder ikke, at gentagen antibiotikabehandling uden at vide, hvilket agens, der forårsager yverbetændelsen, er fagligt korrekt, og generelt ses behandlingerne heller ikke at have haft effekt på celletallet.

Spørgsmål 3:

Finder Rådet det sandsynligt, at der i en mælkeproducerende besætning på ca. 110 årskøer i tidsrummet imellem dyrlægebesøgene ingen syge og/eller behandlingskrævende dyr findes i besætningen?

Svar ad 3:

Det ses af sagsakterne, at der den 08.-05. er behandlet 5 køer med yverbetændelse og den 12.-06. 6 køer med yverbetændelse, den 13.-08. 5 køer med yverbetændelse og den 22.-10. 2 køer med yverbetændelse.

Kalve med lungebetændelse behandles med 10 kalve den 08.-04., 8 kalve den 12.-07., 10 kalve den 22.-10. og 6 kalve den 28.-11. og ingen i perioden imellem besøgene bortset fra 5 dages efterbehandling til alle.

Dette mønster for sygdomsudbrud finder Rådet meget lidt sandsynligt i en besætning med 110 årskøer. Blandt malkekøer ses normalt en stort set jævn fordeling over tid af akutte yverbetændelser og ikke udelukkende celletalskøer, ligesom tilfælde af f.eks. lungebetændelse blandt dyr under 1 år, der må førstegangsbehandles af ejeren selv, heller ikke normalt optræder med 30-35 dages intervaller. Der er normalt ved medicinopførelsen under de månedlige besøg altid restmedicin til evt. genordinerings. Dette ses ikke at være tilfældet i denne besætning på noget tidspunkt.

Spørgsmål 4:

Giver det tilsendte materiale i øvrigt Sundhedsrådet anledning til bemærkninger?

Svar ad 4:

På grundlag af sagens akter finder Rådet det værende en noget utraditionel måde at behandle sygdomme på, idet der altid ved de forudaftalte besøg 1.gangs behandles et vist antal dyr og efterfølgende udleveres medicin til efterbehandling i 5 dage. Denne fremgangsmåde passer efter Rådets opfattelse ikke, som nævnt i Svar ad 3, til den måde, sygdomstilfælde opstår på i en kvægbesætning. Rådet er ikke bekendt med besætninger, hvor sygdomme opstår med fast aftalte månedsintervaller, og finder på den baggrund ikke at fremgangsmåden er acceptabel og gængs med veterinær sygdomsbehandling og intentionerne bag indgåelse af sundhedsrådgivningsaftaler.

Afgørelse:

Retten gav tiltalte medhold i at have stillet en diagnose før ordinerings af antibiotika. Som tiltalen var formuleret, fandtes der ikke at kunne straffes, selvom dette eventuelt måtte være sket på et mangelfuldt grundlag.

Retten gav ligeledes tiltalte medhold i, at det ikke var dokumenteret, at han havde ordineret antibiotika til et fiktivt antal køer med henblik på efterfølgende behandling af syge køer.

Tiltalte fandtes skyldig i at have udfærdiget en mangelfuld besøgsrapport jf. dyrlægelovens § 19, jf. § 7a og fik for dette en bøde på 1.000 kr.

Det offentlige skulle betale 3/4 af sagens omkostninger og skulle endvidere godtgøre tiltalte 6.000 kr. plus moms til delvis dækning af omkostninger til tiltaltes forsvarer.

2003-20-09-00027

Skrivelse af 23. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland

En hankat blev afleveret på en dyreklinik til kastration, øremærkning, vaccination og sundhedseftersyn. Ejerne gjorde ved afleveringen dyreklinikkens personale opmærksom på, at katten kun havde en testikel i pungen. Ejerne tog herefter hjem. Dyrlægen, der undersøgte katten før operationen, konstaterede, at der kun var en testikel i pungen og søgte herefter telefonisk kontakt til ejerne. Da dette ikke lykkedes, blev katten vaccineret, øretatoveret og kastreret på den testikel, der var i pungen. Katten blev senere udleveret til ejerne med besked om, at kun den ene testikel var fjernet, og at katten derfor ikke kunne gøre hunkatte drægtige, men at den stadig ville kunne strinte og miave.

Ejerne klagede til Fødevareregion F, Veterinærafdelingen, der anmodede om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om:

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1's ved undersøgelse af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med bl.a. skrivelse af den 21. februar 2001 fra dyrlæge D1, at katten blev undersøgt før operation og herved blev konstateret kryptorkid.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse, at dyrlæge D1 har udvist den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved behandlingen af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagens akter, at dyrlæge D1 forgæves søgte telefonisk kontakt til kattens ejere for at oplyse om dens kryptorkisme. Dyrlæge D1 valgte herefter, at katten kun blev kastreret på den ene testikel, der var tilstede i pungen. Det fremgår ligeledes af skrivelse af 27. december 2000 fra kattens ejere, at formålet med at kastrere katten var at slippe for dennes strinten og miaven. Dyrlæge D1 har således ikke afventet, at kontakt til ejerne lykkedes, således at kattens tilstand og konsekvenserne for behandlingsmuligheder og det ønskede behandlingsresultat kunne være blevet fuldt oplyst for ejerne.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse, at dyrlæge D1 ikke har udvist den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Det er normal procedure at fjerne begge testikler på hankatte for at forhindre forplantning, strinten og urolig adfærd. Dette er ligeledes de i overvejende grad almindeligste begrundelser for, at katteejere ønsker hankatte kastreret.

Afgørelse:

På baggrund af udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd fastslog Fødevareregionen, at dyrlægen ikke havde handlet i strid med dyrlægelovens § 7, stk. 1 ved undersøgelsen af katten. Derimod fandt Fødevareregionen, at dyrlægen ved behandlingen af katten havde handlet i strid med dyrlægelovens § 7, stk. 1.

2003-20-09-00028

Skrivelse af 23. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

En kat blev indbragt på dyrehospital DH1 med Falck. Der blev ved undersøgelse konstateret brud på venstre overarm og på flere tåknogler i venstre forpote. Desuden var huden beskadiget på samme ben. Katten blev indlagt og fik førstehjælp, smertebehandling, sårbehandling med forbindelse og antibiotose.

Kattens ejers identitet blev fundet via øretatovering på katten, og ejeren forsøgt kontaktet via telefonnummer. Telefonnummeret var ikke korrekt. Dyrehospitalet fandt efterfølgende et mobiltelefonnummer på kattens ejer, men heller ikke ved flere opringningsforsøg på dette lykkedes det at få kontakt til ejeren. Der blev lagt besked på telefonsvarer. Efter to dages indlæggelse uden at ejeren henvendte sig skønnede dyrehospitalets personale, at kattens smerteplagede tilstand med begyndende nekrose i det beskadigede hudområde nødvendiggjorde aflivning af dyreværns-mæssige grunde.

Regningen blev fremsendt til ejer, der efterfølgende returnerede denne og klagede til fødevareregion F1 over, at dyrehospitalet ikke havde søgt andre kanaler til kontakt til ejeren, f. eks. pr. post, inden man aflivede katten.

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Dyrehospitalet DH1 ved undersøgelse af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at der ved undersøgelse af katten blev konstateret brud på venstre overarm og på flere tåknogler i venstre forpote. Desuden var huden beskadiget på samme ben. Katten blev indlagt og fik førstehjælp, smertebehandling, sårbehandling med forbindelse og

antibiose. Katten blev stabiliseret og smertelindret ved behandlingen i to dage. Derefter valgtes aflivning, da kattens ejer ikke havde henvendt sig, selv om det var forsøgt at ringe til ejer flere gange, og der var lagt besked på telefonsvarer.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at Dyrehospitalet DH1 ved undersøgelse af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1, i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Dyrehospitalet DH1 ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges beskrivelsen i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at Dyrehospitalet DH1 ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1, i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Ud fra en samlet vurdering af de fremlagte sagsakter finder Rådet, at hospitalet i bestræbelserne på at kontakte kattens ejer, tidligt i forløbet, burde have udnyttet alle tilgængelige ejerinformationer.

Afgørelse:

Under henvisning til udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd fandt Fødevareregion København og Nordøstsjælland ikke, at Dyrehospitalet DH1 havde udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

2003-20-09-00029

Skrivelse af 23. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

En 7 år gammel collie hanhund blev undersøgt og behandlet hos dyrlæge D1 for en sårdannelse på snuden. I forbindelse med etablering af bedøvelsen til udtagelse af biopsier fra snuden blev der ved et uheld injiceret lidt bedøvelsesmiddel, thiopental, ved siden af venen på det ene forben. Der blev straks behandlet med en fortyndende indsprøjtning med fysiologisk saltvand ind i det injicerede område for at hindre skader på vævet omkring venen. Efterfølgende udviklede hunden en sårdannelse på injektionsstedet. Der er i de fremlagte sagsakter forskellige angivelser af, hvornår sårdommen blev konstateret af hundens ejer, samt hvornår hundens ejer herefter henvendte sig til dyrlæge D1 igen. Ved den telefoniske henvendelse otte dage efter det uheldige bedøvelsesforløb oplyser dyrlæge D1, at hundeejeren blev anbefalet at komme til undersøgelse med det samme. Hundeejeren bragte dog først hunden til undersøgelse hos dyrlæge D1 11 dage efter bedøvelsen. Her var dyrlæge D1 overrasket over sårets størrelse, 2x4 cm. Der aftaltes et behandlingsforløb med sårrensning, forbindelse og antibiotikabehandling. Det blev anbefalet, at hunden skulle komme til hyppige kontrolbesøg med forbindsskift.

Hundeejeren vælger herefter at afbryde behandlingsforløbet hos dyrlæge D1 og henvender sig 4 dage senere til dyrehospital DH1, der udreder videre på snudelidelsen samt færdigbehandler såret på benet over ca. 4 måneder.

Hundeejeren klagede til fødevareregion F1 over dyrlæge D1's behandling af hundens sår på benet.

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrlæge D1 straks ved præsentationen af problemet med sår-dannelsen på forbenet anbefalede at komme til undersøgelse med hunden med det samme. Ligeledes fremgår det, at efter at såret var blevet undersøgt og vurderet, blev det behandlet ved sårrensning, forbindelse og antibiotikabehandling. Det blev efterfølgende anbefalet, at hunden skulle komme til hyppige kontrolbesøg med forbindelsesskift.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved sin undersøgelse af hunden, har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Dyrlæge D1 ved behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges beskrivelsen i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved sin behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Fødevareregionen fandt på baggrund af bl.a. udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd, at dyrlægen ved undersøgelsen og behandling af hunden havde udvist den nødvendige omhu og samvittighedsfuldhed.

2003-20-09-00030

Skrivelse af 22. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

En 15 år gammel hunkat blev akut sløj med manglende æde- og drikkelyst og slingrende gang. Den blev indleveret til undersøgelse på dyreklinik D1 i vagten en lørdag eftermiddag. Dyrlæge D1 vurderede her, at katten var lidt tynd og præget af sin alder; derudover ingen objektive fund. Katten gik rundt og virkede på ingen måde ”døende”. Der blev foretaget blodundersøgelser, hvorved fandtes moderate forhøjelser af blodets indhold af sukker, urinstof og leverenzymmer. Det blev vurderet, at der ikke var indikation for en akut påbegyndt behandling. Ejeren blev informeret om blodprøvesvar og bedt om at henvende sig til sin sædvanlige dyrlæge med henblik på start af evt. insulinbehandling samt kontrol. Ejeren blev også opfordret til fornyet henvendelse i vagten ved behov.

Ejer henvendte sig imidlertid ikke til sin sædvanlige dyrlæge. Om mandagen kl. 14.30 fik ejeren en tid til katten hos dyrlæge D2, der på forhånd indhentede blodprøveresultater fra dyrlæge D1. Ved undersøgelse hos dyrlæge D2 konstaterede denne, at katten var en meget tynd lille hunkat, der virkede nysgerrig og opmærksom, og den gik rundt i konsultationsrummet uden besvær. Der blev ikke konstateret specifikke sygdomstegn udover generelle alderdomstegn og flere små mammatumorer. Det blev vurderet, at der kun var tale om en lille forhøjelse af blodsukkeret; derfor indledtes behandlingen med Mindiab og aftale om ny blodprøve efter 14 dage. Senere på dagen henvendte ejeren sig igen telefonisk til dyrlæge D2, fordi katten havde fået det dårligere. Det blev aftalt at indlægge katten på et dyrehospital, da dyrlæge D2 ikke havde indlæggelsesfaciliteter.

På dyrehospital H1 blev katten undersøgt yderligere, og herved stilledes diagnosen akut lymfoblastocytær leukæmi og katten blev efterfølgende aflivet.

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af katten og efterfølgende diagnose har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med vedlagte kopier af journalmateriale og laboratorieresultater, at den 15 år gamle hunkat blev akut sløj med manglende æde- og drikkelyst og slingrende gang. Den blev indleveret til undersøgelse hos dyrlæge d1 i vagten lørdag eftermiddag den 10. februar 2001. Dyrlægen vurderede her, at katten var lidt tynd og præget af sin alder; derudover ingen objektive fund. Katten gik rundt og virkede på ingen måde ”døende”. Der blev foretaget blodundersøgelser, hvorved fandtes moderate forhøjelser af blodets indhold af sukker, urinstof og leverenzymmer. Katten observeredes for mulig diabetes mellitus, jf. kopi af patientjournal for den 10. februar 2001. Det blev vurderet, at der ikke var indikation for en akut påbegyndt behandling. Ejeren blev informeret om blodprøvesvar og bedt om at henvende sig til sin sædvanlige dyrlæge med henblik på start af evt. insulinbehandling samt kontrol. Ejeren blev også opfordret til fornyet henvendelse i vagten ved behov.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at dyrlæge D1 ved undersøgelse af katten, efterfølgende diagnose og rådgivning til ejeren om evt. fornyet henvendelse i vagten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Kan ikke besvares, da dyrlæge D1 ikke indledte en behandling af katten, men henviste den til sædvanlig dyrlæge til kontrol og eventuel behandling.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt dyrlæge D2 ved undersøgelse af katten og efterfølgende diagnose har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne, at kattens ejer ikke henvendte sig til sin sædvanlige dyrlæge. Om mandagen den 12. februar 2001 kl. 14.30 fik ejeren en tid til katten hos dyrlæge D2, der på forhånd indhentede blodprøveresultater fra dyrlæge D1. Ved undersøgelse hos dyrlæge D2 konstaterede denne, at katten var en meget tynd lille hunkat, der virkede nysgerrig og opmærksom, og den gik rundt i konsultationsrummet uden besvær. Der blev ikke konstateret specifikke sygdomstegn udover generelle alderdomstegn og flere små mammatumorer. Det blev vurderet, at der kun var tale om en lille forhøjelse af blodsukkeret; derfor indledtes behandlingen med Mindiab og aftale om ny blodprøve efter 14 dage. Senere på dagen henvendte ejeren sig igen telefonisk til dyrlæge D2, fordi katten havde fået det dårligere. Det blev aftalt at indlægge katten på et dyrehospital, da dyrlæge D2 ikke havde indlæggelsesfaciliteter.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at en kat, der henvises til kontrol og evt. behandling for en mistænkt diabetes mellitus på grundlag af en blodglukose værdi på 13,4 mmol/l, bør kontrolleres inden behandling indledes ved yderligere laboratorietestning for at konsolidere den tentative diagnose sukkersyge og for at udelukke stressbetinget forhøjelse af blodsukkeret. Rådet finder således, at dyrlæge D2 har udøvet et fejlskøn ved sin undersøgelse af katten og efterfølgende diagnose.

Spørgsmål 4:

Hvorvidt dyrlæge D2 ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 4:

Lægges svar ad 3 til grund, vil Rådet vurdere, at dyrlæge D2 har udøvet et fejlskøn ved sin behandling af katten.

Spørgsmål 5:

Hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 5:

Nej.

Afgørelse:

Fødevareregionen fandt på baggrund af Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse, at begge dyrlæger ved undersøgelse og efterfølgende diagnose har udvist den nødvendige omhu og samvittighedsfuldhed.

2003-20-09-00031

Skrivelse af 22. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

En kat kom hjem og var halt på venstre forben. Ejeren konstaterede nogle småsår på venstre forpote, sandsynligvis efter bid. Fem dage senere haltede katten stadig og blev derfor bragt til dyrehospital DH1, hvor det blev vurderet, at det var nødvendigt med en røntgenfotoaføring for at udelukke skader på led og knogler. Røntgenfotoaføringen afslørede ingen tegn på læsioner. Dyrlægen på hospitalet vurderede samtidig, at bidsårene var afhelede og derfor ikke krævede antibiotikabehandling. Katten blev hjemsendt med smertestillende medicin og besked til ejeren om at holde øje med poten.

To dage senere hævede poten, og ejeren blev af dyrehospitalet opfordret til at bringe katten til ny konsultation. Dette efterkom ejeren ikke, men bragte katten til undersøgelse dagen efter på en anden dyreklinik hos dyrlæge D1. Denne konstaterede, at der var gået infektion i poten, og katten blev behandlet med penicillin. Der blev ligeledes udleveret penicillin til efterbehandling.

Katteejeren klagede til fødevareregion F1 over, at katten ikke fik penicillin med det samme på dyrehospital DH1

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Dyrehospitalet DH1 ved undersøgelse af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at katten haltede i fem dage og derefter blev undersøgt på Dyrehospitalet DH1. Ejeren havde konstateret nogle småsår på venstre forpote, sandsynligvis efter bid. Dyrehospitalet vurderede, at det var nødvendigt med en røntgenfotoaføring for at udelukke skader på led og knogler. Røntgenfotoaføringen afslørede ingen tegn på læsioner. Dyrlægen på hospitalet vurderede samtidig, at bidsårene var afhelede og derfor ikke krævede antibiotikabehandling. Katten blev hjemsendt med smertestillende medicin og besked til ejeren om at holde øje med poten.

To dage senere hævede poten, og ejeren blev af dyrehospitalet opfordret til at bringe katten til ny konsultation. Dette efterkom ejeren ikke, men bragte katten til undersøgelse dagen efter på

en anden dyreklinik. Her blev det konstateret, at der var gået infektion i poten, og katten blev behandlet med penicillin. Der blev ligeledes udleveret penicillin til efterbehandling.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrehospitalet DH1 ved undersøgelse af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1, i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Dyrehospitalet ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges beskrivelsen i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at dyrehospitalet DH1 ved behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Rådet lægger i sin vurdering vægt på, at ejeren var instrueret i at holde øje med poten. Ved den fornyede henvendelse til dyrehospitalet pga. den efterfølgende opståede hævelse af poten blev ejeren opfordret til at bringe katten ind til kontrolundersøgelse. Rådet finder det korrekt at forholde sig afventende og forbeholde penicillinbehandling til de tilfælde, hvor infektion bliver konstateret på grundlag af sikre symptomer herpå.

Supplerende spørgsmål:

Skrivelse af 24. oktober 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

Fødevareregionen fremsendte en anmodning om yderligere udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd i anledning af sagen.

Rådet udtalte:

Med henvisning til ovennævnte sag skal Fødevareregion Nordøstsjælland, Veterinærafdelingen, hermed anmode om yderligere udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Dyrlægerne D1 og D2 fra Dyrehospital DH1 ved deres undersøgelse af katten (fleksion og dyb palpation) kan have fremprovokeret betændelsestilstanden og hvorvidt de i givet fald har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med erklæring af 9. maj 2002 fra DH1, at der ved undersøgelsen af katten den 25. marts 2002 blev konstateret upåvirket almenbefindende, temperatur 38,8 °c samt små afhelede bidsår på venstre forpote. Katten virkede øm for fleksion af carpalledet, men der fandtes ingen hævelse eller andre tegn på infektion. Der blev derfor aftalt yderligere

dyb palpation under sedering og røntgenfotografering af området med henblik på evt. knogle- eller ledlæsioner.

Begge undersøgelser forløb negativt. Katten blev hjemsendt samme dag af dyrlæge D1, der instituerede en behandling med Romefen® 10 mg dagligt uden antibiotikose pga. manglende tegn på infektion 4 dage efter sårenes opståen. Ved hjemsendelsen blev ejeren opfordret til at observere området og henvende sig igen ved manglende bedring.

To dage efter ringede ejeren, da poten var begyndt at hæve, idet hun mente, at ”dyrlægen havde hevet for meget i benet”.

Det fremgår af skrivelse den 28. oktober 2002 fra kattens ejer, at da hun ringede til dyrehospitalet DH1 den 27. marts 2002, gjorde hun opmærksom på, at poten var hævet allerede ved hjemkomsten den 25. marts 2002. Sagsakterne ses ikke at indeholde detaljerede oplysninger fra DH1 om den kliniske undersøgelse af poten. Ligeledes forefindes der ikke oplysninger om potens tilstand ved hjemsendelsen den 25. marts 2002.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke besvare spørgsmålet med nogen grad af sikkerhed.

Spørgsmål 2:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til ovenstående.

Svar ad 2:

Nej.

Afgørelse:

I henhold til udtagelsen fra det Veterinære Sundhedsråd, fandt Fødevareregion København og Nordsjælland ikke, at der var handlet i strid med love og bekendtgørelser om dyrlægegerning mv.

2003-20-09-00032

Skrivelse af 22. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland

En puddel tæve på 10 år fik konstateret livmoderbetændelse ved konsultation hos dyrlæge D1. På grund af hundens alder blev det besluttet at forsøge medicinsk behandling frem for en operation. Hunden fik antibiotika og et middel til at trække livmoderen sammen.

18 dage senere konsulterede ejeren igen dyrlæge D1, da hunden ikke var rask. Dyrlæge D1 konstaterede, at hunden havde analkirtelbetændelse og behandlede hunden herfor. Dyrlæge D1 kunne på dette tidspunkt ikke konstatere nogen problemer med livmoderen.

Tre dage senere begyndte hunden igen at have udflåd fra skeden. Dyrlæge D1 vurderede, at en operation var nødvendig, og hunden blev opereret om eftermiddagen, hvor den betændte livmoder blev fjernet og nogle mælkekirtelknuder bortopereret.

Ifølge dyrlæge D1 vågnede hunden normalt efter operationen. Dyrlæge D1 kørte derefter i praksis. Ved hjemkomsten fandt dyrlæge D1 hunden død. Der var i perioden efter opvågningen ikke professionel overvågning af hunden. Ejeren klagede over, at dyrlæge D1 ikke på forsvarlig måde overvågede hunden under opvågningen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden den 27. september 2001 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. §7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med skrivelse fra dyrlæge D1 af 15. juli 2002, at hunden den 6. september 2001 fik konstateret livmoderbetændelse. Dyrlægen anbefalede operativ fjernelse af livmoderen, men ejeren foretrak indledningsvis at forsøge medicinsk behandling. Dette vurderede dyrlæge D1 som forsvarligt, da livmoderbetændelsen var åben med udflåd og uden stor forstørrelse af livmoderen. Den 24. september 2001 blev hunden igen undersøgt, denne gang viste problemet sig at være betændte anal-kirtler. Der havde ikke været symptomer fra livmoderen i flere dage, og ved palpationen af abdomen fandtes intet unormalt.

Den 27. september blev hunden igen bragt til undersøgelse hos dyrlæge D1, fordi hunden igen havde fået udflåd fra skeden. Det vurderedes, at valget stod mellem en aflivning og en hasteoperation. Risikoen ved operationen i hundens svækkede tilstand blev diskuteret med ejerne. Operationen forløb godt, og der blev ved samme lejlighed fjernet nogle store knuder i mælkekirtlerne.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden den 27. september 2001 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. §7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved operation og det postoperative forløb den 27. september 2001 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. §7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med skrivelser af den 14. november 2001 og den 17. marts 2002 fra dyrlæge D1, at hun observerede hunden, indtil den var vågnet helt op. Den blev herunder vurderet klinisk. Dens vejrtrækning var normal, den var rolig og reagerede normalt, og dens slimhinder havde normal vaskularisering, pulsen var lidt hurtigere end normalt, men fast og jævn. Hunden havde fået væskebehandling både før og efter operationen, og efter opvågningen var den rehydreret. Den fik antibiotika og et smertestillende middel.

Ovenstående faglige vurdering efterlod ikke dyrlæge D1 i tvivl om, at det var forsvarligt at efterlade hunden uden overvågning. Den var så frisk, at hun vurderede, at hun kunne have sendt den hjem. Dyrlæge D1 kørte herefter i praksis. Ved hjemkomsten herfra konstaterede hun, at hunden var død. Der blev ikke foretaget obduktion til nærmere udredning af dødsårsagen.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet ikke at have et tilstrækkeligt grundlag for at besvare spørgsmålet, idet dødsårsagen ikke er søgt udredt.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Det fremgår af sagsakterne med skrivelse af 14. november 2001 fra dyrlæge D1 og skrivelse af 31. oktober 2001, at hundens livmoder ved operationen den 27. september 2001 blev konstateret noget større end først antaget med en vægt på 750 g. Rådet finder på denne baggrund, at dyrlæge D1 ikke i tilstrækkelig grad, f. eks. ved billeddiagnostik og blodprøveundersøgelser, har søgt at sikre sig, at livmoderbetændelsen, konstateret den 6. september 2001, var kureret.

Afgørelse:

Fødevareregion København og Nordøstjylland henholdte sig til Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse og fandt derfor, at dyrlægen ved undersøgelse af hunden den 27. september 2001 handlede i overensstemmelse med §7, stk. 1 i Dyrlægeloven jf. lovbekendtgørelse nr. 492 af 28 juni 1990 om dyrlægegerning mv., hvoraf det fremgår at en autoriseret læge er forpligtet til at vise omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelse af sin gerning.

2003-20-09-00033

Skrivelse af 23. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

Kortfattet sygehistorie: Fransk hanhund, født 10. november 1995; har været på sommerferier i det sydlige Frankrig i 2000 og 2001. Hunden undersøgt og behandlet på dyreklinik K1 den 5. april 2000 for akut bilateral conjunctivitis; den 4. juli 2000 for markant otitis externa højre øre samt vejrtrækningsbesvær; den 10. juli 2000 for fortsat ørebetændelse, undersøgt fæces mhp. lungeorm og blodprøve mhp. thyreoideastatus, undersøgt pga. motionsintolerance og smerteytringer ved pludselige bevægelser; den 12. juli 2000 og 13. juli 2000 igen undersøgt og behandlet pga. stærke smertereaktioner ved mindre hovedtryk og bump i bilen - blodprøvning for thyreoideastatus pegede på hypothyreoidisme; den 31. juli 2000 konstateres bedring mhp. smertereaktionerne; den 10. oktober 2000 virker patienten "forbløffende OK" og bliver vaccineret med Nobivac DHPPiL og Rabisin; den 5. marts 2001 telefonisk henvendelse fra ejer vedr. ømhed i ørerne; den 9. marts 2001 konsultation vedr. betændelse i højre øre samt konstateret en tyk stiv skorpe på pungen; den 12. marts 2001 undersøgelse af pungen i bedøvelse pga. 5 mm tyk, tjære/læderagtig belægning – vurderet, at bedste behandling var kastration med amputation af pungen; den 22 marts 2001 fjernes sting, og såret konstateres "fint"; den 26. marts 2001 fremstår hunden til konsultation afmagret, trist, den sover meget og kaster en del op – blodundersøgelser afslører bl. a. let blodmangel og stærkt forøget blodsænkingsreaktion – udtaget finnålspræparat tolkes som 90% sikkert tydende på cancer i det lymfoide system; den 27. marts 2001 aftales prednisolonbehandling; den 5. april 2001 oplyser ejer pr. tlf., at hunden har det meget bedre, er glad og tilfreds, æder fint og har taget på; den 25. september 2001 undersøgt og behandlet for punktformet sår i højre hornhinde; den 1. oktober 2001 stadig prominente højre øje med ødem i senehinde – henvist til øjenspecialist – desuden behandlet for diarre; den 9. oktober 2001 stadig diarre med slim og lidt blod; den 23. oktober 2001 nedstemt, blodig diarre,

mandibulære lymfeknuder monstrøst forstørrede, poplitære lymfeknuder moderat forstørrede, finnålspræparat af mandibulære lymfeknude viser massiv forekomst af vakuoliserede store lymfocytter, den 24. oktober 2001 øges prednisolondosis fra 7,5 mg dagligt til 15 mg; den 21. november 2001 aflivet på dyrehospital H1 med hudforandringer, lymfadenopathi, diarre, hjertemislyd samt påvisning i finnålspræparat af lymfeknude af talrige Leishmania organismer.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at dyrlæge D1 og dyreklinikken DH1 har behandlet hunden med følgende kortfattede sygehistorie: Fransk bulldog, han, født 10. november 1995; var på sommerferier i det sydlige Frankrig i 2000 og 2001. Hunden undersøgt og behandlet på dyreklinikken den 5. april 2000 for akut bilateral conjunctivitis; den 4. juli 2000 for markant otitis externa højre øre samt vejrtræk-ningsbesvær; den 10. juli 2000 for fortsat ørebetændelse, undersøgt fæces mhp. lungeorm og blodprøve mhp. thyreoideastatus, undersøgt pga. motionsintolerance og smerteytringer ved pludse-lige bevægelser; den 12. juli 2000 og 13. juli 2000 igen undersøgt og behandlet pga. stærke smertereaktioner ved mindre hovedtryk og bump i bilen - blodprøvning for thyreoideastatus pegede på hypothyre-oidisme; den 31. juli 2000 konstateres bedring mhp. smertereaktionerne; den 10. oktober 2000 virker patienten "forbløffende OK" og bliver vaccineret med Nobivac DHPPiL og Rabisin; den 5. marts 2001 telefonisk henvendelse fra ejer vedr. ømhed i ørerne; den 9. marts 2001 konsultation vedr. betændelse i højre øre samt konstateret en tyk stiv skorpe på pungen; den 12. marts 2001 undersøgelse af pungen i bedøvelse pga. 5 mm tyk, tjære/læderagtig belægning – vurderet, at bedste behandling var kastration med amputation af pungen; den 22. marts 2001 fjernes sting, og såret konstateres "fint"; den 26. marts 2001 fremstår hunden til konsultation afmagret, trist, den sover meget og kaster en del op – blodundersøgelser afslører bl. a. let blodmangel og stærkt forøget blodsænkingsreaktion – udtaget finnålspræparat tolkes som 90% sikkert tydende på cancer i det lymfoide system; den 27. marts 2001 aftales prednisolonbehandling; den 5. april 2001 oplyser ejer pr. tlf., at hunden har det meget bedre, er glad og tilfreds, æder fint og har taget på; den 25. september 2001 undersøgt og behandlet for punktformet sår i højre hornhinde; den 1. oktober 2001 stadig prominente højre øje med ødem i senehinde – henvist til øjenspecialist – desuden behandlet for diarre; den 9. oktober 2001 stadig diarre med slim og lidt blod; den 23. oktober 2001 nedstemt, blodig diarre, mandibulære lymfeknuder monstrøst forstørrede, poplitære lymfeknuder moderat forstørrede, finnålspræparat af mandibulære lymfeknude viser massiv forekomst af vakuoliserede store lymfocytter, den 24. oktober 2001 øges prednisolondosis fra 7,5 mg dagligt til 15 mg; den 21. november 2001 aflivet på et hospital for mindre husdyr, med hudforandringer, lymfadenopathi, diarre, hjertemislyd samt påvisning i finnålspræparat af lymfeknude af talrige Leishmania organismer.

Det fremgår ligeledes af skrivelse af den 1. januar 2001 og af 30. januar 2002 fra dyreklinik DH1, at dyreklinikken tre dyrlæger, der alle var involveret i at behandle hunden, opfattede hundens ejer som tilbageholdende og meget afvisende med at ville have hunden undersøgt og behandlet. Heroverfor står skrivelser fra hundens ejer af 30. januar 2002 og 17. marts 2002,

hvoraf det fremgår, at denne opfattelse af ejerens tilbageholdenhed og afvisning af tilbundsgående undersøgelse og behandling ”er simpelthen urigtig”.

Det fremgår endelig af sygdomsbeskrivelsen i sagsakterne, at det bl. a. havde været relevant at vævsundersøge bortopereret væv fra pungen og af forstørrede lymfeknuder.

Lægges ovennævnte uoverensstemmelse mellem ejerens og dyrlægenes opfattelse af det faktiske hændelsesforløb til grund, finder Rådet ikke at kunne besvare spørgsmålet.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved diagnosticering og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Se svar ad 1.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Rådet finder, at et væsentligt element i klagesagens opståen har været kommunikationsproblemer mellem ejer og dyrlæger.

Afgørelse:

Fødevareregionen henholdte sig til Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse og fandt ikke grundlag for at Dyreklinik v/ tiltalte havde handlet i strid med dyrlægelovens § 7, stk.1. Fødevareregionen fandt på denne baggrund ikke at tiltalte havde handlet i strid med dyrlægelovens § 7, stk.1, hvoraf det fremgår at en autoriseret dyrlæge er forpligtet til at vise omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelse af sin gerning

2003-20-09-00034

Skrivelse af 23. maj 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

Kortfattet sygehistorie fra udskrift af dyrehospital DH1's journal: Hanhund, født 1990. Hunden undersøgt og behandlet på dyrehospital DH1 fra august 1994 til september 2001. Den 21. november 1994 for hoste med feber, obs. Kennelhoste. Den 2. december 1995 halt højre forben. Den 10. januar 1996 rygproblemer. Den 17. januar 1998 halt højre forben. Den 2. februar 1999 for hoste; diagnose kennelhoste. Den 8. februar 1999 hæmoragisk enteritis. Den 11. juni 1999 stadig hoste; ved røntgenundersøgelse konstateres hjertet normalt, evt. en smule forstørret; i lunger ses kraftig cuffing om bronkierne især nær bifurkaturen; diagnose kronisk bronkitis, der blev behandlet med Synulox og Medrol. Den 9. juli 1999 kontrol med oplysning fra ejer, at det var blevet meget bedre med hosten siden start på behandling med Medrol; aftalt at fortsætte med lavere dosis Medrol; diagnose bronkitis. Den 20. august 1999 igen hoste efter en pause med Medrol; diagnose kronisk bronkitis; genoptaget Medrol. Den 7. januar 1999 næseblod; fortsat meget hoste, mest om morgenen; røntgenundersøgelse og rhinoskopi af næsehulen viste i højre næsebor en meget lys, let blomkålslignende udvækst fra den mediale

del af næsehulen; diagnose nasal tumor; da blødningen var ophørt, afventedes; prognose tvivlsom. Den 1. januar 2000 "strubehosteagtig" hoste anfaldsvis både dag og nat; øget vesikulær respiration over højre lungefelt; diagnose kronisk bronkitis/tracheitis; behandlet med Codyl og Mucomyst. Den 8. januar 2000 hoste og bronkitis; sat i behandling med prednisolon samt fortsætte med Mucomyst. Den 1. februar 2000 gik det meget bedre, men hunden havde pustet noget de sidste få dage 1-2 gange dagligt; ru, forstærket vesikulær respiration med en smule krepitation ventralt; aftalt se tiden an, og hvis det ikke blev helt godt evt. foretage bronkieskylning mhp. dyrkning og resistensundersøgelse; fortsat prednisolon 5 mg daglig i 8 uger, derefter 5 mg hver 2. dag; Mucomyst; slankefoder pga. overvægt. Den 1. maj 2000 hoste igen efter prednisolon dosis sat ned; kontrol aftalt. Den 9. maj 2000 kontrol pga. lidt hoste igen om morgenen, efter at prednisolon dosis sat ned til 5 mg hver 2. dag; taget ½ kg på; ved auskultation konstateret lidt blæsende respiration; behandling ikke ændret. Den 19. maj 2000 kontrol for bronkitis; auskultation viste forstærket respiration i lungefeltet, men ingen krepitation; kun lidt hoste, som var startet efter seponering af prednisolon for 14 dage siden; anbefalet Mucomyst, ellers prednisolon igen. Den 23. november 2000 almen vel, men fortsat hoste med let knitrende respiration ventralt i lungefelt; diagnose kronisk bronkitis fortsat, let overvægt; prednisolon hver 2. dag samt slankefoder. Den 6. marts 2001 hoste, og ved auskultation konstateredes mere udbredt krepitation end tidligere; der konstateredes tydelig hævelse af lymfeknuder ved palpation af hals, og popliteus lymfeknuderne var meget forstørrede; aftalt snarlig undersøgelse med nålebiopsi, og hvis dette ikke var konklusivt, så biopsi af en lymfeknude; desuden måske røntgen kontrol af lunger. Den 22. marts 2001 oplyste ejer, at hunden hostede noget mere, men at det gik bedre med hævede lymfeknuder; aftalt at se tiden an på behandling med Paradryl og Synulox; ejer ikke interesseret i stor undersøgelse. Den 14. april 2001 igen hoste på trods af prednisolon og Paradryl med efedrin; der var hvæsende respiration ventralt på begge lungefelter; der var forstørrede submandibulære og poplitære lymfeknuder; diagnose kronisk bronkitis og mistanke om lymfom; fortsat prednisolon, Synulox og evt. også Mucomyst igen; anbefalet røntgen, blodundersøgelse samt finnålsaspirat. Den 31. maj 2001 lymfeknuder blevet lidt større, men hunden havde det alment ok, hostede stadig; fortsat prednisolon evt. i forøget dosis. Den 25. juli 2001 sundhedscheck; hostet 100 gange en nat for nylig; tabt sig fint på slankefoder; almen OK, men hoster meget nu; auskultation viste lidt pibende åndedræt; generelt hævede lymfeknuder, der var blevet lidt mindre udtalt; diagnose forværring af kronisk bronkitis; prednisolon dosis forøget til 5 mg 2 gange dagligt i 14 dage, derefter 1 gange dagligt. Den 4. september 2001 sundhedseftersyn; almen OK hjemme og i klinikken; flot væggtab; auskultation OK, men der var lidt knitren ventralt i lungefeltet; alle lymfeknuder var meget store nu; aftalt, at finnålsaspirat ikke ville give en ændret behandling; diagnose lymfom og bronkitis.

Efterfølgende blev hunden undersøgt på dyreklinik DK1 ved blodprøver, finnålsaspirat og lymfeknudebiopsier. Herved bekræftedes diagnosen lymfom. Ejeren klagede herefter til fødevareregion F1 over dyrlæge D1 på dyrehospital DH1.

Rådet udtalte:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af de fremlagte sagsakter med journaludskrift fra dyrehospitalet DH1, at hunden i længere tid har været undersøgt og behandlet for kronisk hoste med antibiotika, hostestillende midler og steroider. Det første besøg vedrørende hoste var ved mistanke om kennelhoste den 21. november 1994, og første gang, kronisk hoste optræder i journalen, er den 2. februar 1999. Derefter har hunden været undersøgt og behandlet flere gange for hosten, og den 11. juni 1999 underbyggedes diagnosen kronisk bronkitis ved røntgenundersøgelse. Den 7. oktober 1999 konstateredes ved røntgen og rhinoskopi en meget lys, let blomkålslignende udvækst fra den mediale del af næsehulen. Da blødning fra denne tumor ophørte, valgtes det at vente med behandling. Den 1. februar 2000 blev der i forbindelse med et kontrolbesøg vedrørende hosten konstateret bedring, men anbefalet bronkieskyllning med dyrkning og resistensundersøgelse, hvis bedringen ikke fortsatte. Den 6. marts 2001 blev der konstateret hævede lymfeknuder, hvilket forværredes over tiden frem til det sidste besøg på hospitalet den 4. september 2001. Det fremgår af journaludskriften og af skrivelse af 23. oktober 2001 fra dyrlæge D1, at en fra hospitalet ved flere lejligheder foreslået nærmere undersøgelse af de hævede lymfeknuder ikke ønskedes af hundens ejer.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved diagnosticering og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges ovennævnte sagsfremstilling i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved diagnosticering og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Fødevarerregionen henholdte sig til udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd, og fandt at dyrlægen ikke havde handlet i strid med § 7, stk. 1 i lovbekendtgørelse nr. 492 af 28. juni 1990 om dyrlægegerning mv. (erstattet af lovbekendtgørelse nr. 43 af 23. januar 2003).

2003-20-09-00035

Skrivelse af 16. juni 2003 fra Fødevarerregion Nordøstsjælland

En kat løb væk fra ejeren og blev fundet af en nærtboende. Denne bragte dagen efter katten til dyrlæge D1 for at få hjælp til at aflæse øremærket. Katten var mager, der løb pus fra øjne og

næse, og ørerne var fyldt med øremider. Den formodede ejer blev forsøgt kontaktet. Finderen af katten tog den med hjem i pleje, indtil ejeren blev fundet.

Næste dag fandt man ud af, at øremærket var forkert aflæst. Øremærket blev igen aflæst, og man forsøgte forgæves at få kontakt med ejeren. Katten var i det forløbne døgn blevet dårligere, virkede slap og havde mistet ædelysten.

Dyrlæge D1 behandlede katten med antibiotika og dåsefoder a/d og instruerede finderens i at lokke katten til at æde.

Dagen efter var katten blevet endnu dårligere, havde ingen appetit og var slinger. Den kastede op og kunne hverken komme af med urin eller afføring. Der var pusflåd fra øjne og næse, og den havde vejrtræknings-besvær. Temperaturen var på trods af antibiotika-behandlingen 40,1. Der var betændelse i luftvejene. Dyrlæge D1 forsøgte forgæves, både via Kattens Værn og Inges Kattehjem, at finde ejeren til katten. Katten blev indlagt, fordi dyrlæge D1 ikke fandt det forsvarligt at lade den være i pleje. I løbet af dagen blev kattens tilstand forværret. Der blev taget blodprøver til undersøgelse for FIV og FeLV, og det blev konstateret, at katten var FIV-positiv. I løbet af dagen blev katten stadig dårligere. Sidst på dagen havde man stadig ikke fået kontakt med kattens ejer. Den var meget sløj og havde ikke reageret på den iværksatte behandling. Det blev derfor valgt at aflive katten af dyreværns-mæssige grunde.

Kattens ejer klagede efterfølgende til fødevareregionen over dyrlæge D1's undersøgelse, behandling og aflivning af katten.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse og behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at katten løb væk fra ejeren og blev fundet af en nærtboende. Denne bragte dagen efter katten til dyrlæge D1 for at få hjælp til at aflæse øremærket. Katten var mager, der løb pus fra øjne og næse, og ørerne var fyldt med øremider. Den formodede ejer blev forsøgt kontaktet. Finderen af katten tog den med hjem i pleje, indtil ejeren blev fundet.

Næste dag fandt man ud af, at øremærket var forkert aflæst. Øremærket blev igen aflæst, og man forsøgte forgæves at få kontakt med ejeren. Katten var i det forløbne døgn blevet dårligere, virkede slap og havde mistet ædelysten.

Dyrlæge D1 behandlede katten med antibiotika og dåsefoder a/d og instruerede finderens i at lokke katten til at æde.

Dagen efter var katten blevet endnu dårligere, havde ingen appetit og var slinger. Den kastede op og kunne hverken komme af med urin eller afføring. Der var pusflåd fra øjne og næse, og den havde vejrtræknings-besvær. Temperaturen var på trods af antibiotika-behandlingen 40,1. Der var betændelse i luftvejene. Dyrlæge D1 forsøgte forgæves, både via Kattens Værn og et

kattehjem, at finde ejeren til katten. Katten blev indlagt, fordi dyrlæge D1 ikke fandt det forsvarligt at lade den være i pleje. I løbet af dagen blev kattens tilstand forværret. Der blev taget blodprøver til undersøgelse for FIV og FeLV, og det blev konstateret, at katten var FIV-positiv. I løbet af dagen blev katten stadig dårligere. Sidst på dagen havde man stadig ikke fået kontakt med kattens ejer. Den var meget sløj og havde ikke reageret på den iværksatte behandling. Det blev derfor valgt at aflive katten af dyreværns-mæssige grunde.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved undersøgelse og behandling af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved aflivning af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges ovennævnte sagsfremstilling i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved aflivning af katten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 3.

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

FIV er en virus, der giver anledning til sygdommen katte-AIDS, som terminalt resulterer i dødeligt forløbende infektioner pga. nedbrydning af kattens immunforsvar. Ved at konstatere, at katten var FIV-positiv og samtidig havde voldsomt udtalte infektioner og var stærkt lidende, har dyrlæge D1 beskyttet katten bedst muligt mod smerte, lidelse og høj grad af væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1.

Afgørelse:

Fødevareregion København og Nordøstsjælland fandt ikke, at dyrlægen havde handlet i strid med § 7, stk. 1 i lov om dyrlægegerning vedrørende pligten til at vise omhu og samvittighedsfuldhed.

Sagen blev påklaget til Fødevareregionens direktorat, som nåede frem til samme afgørelse. Der blev henholdt til udtalelsen fra det Veterinære Sundhedsråd.

2003-20-09-00036

Skrivelse af 16. juni 2003 fra politimesteren i Fødevareregion Nordøstsjælland.

En hvalp, han, på 4½ måned blev undersøgt og behandlet af dyrlæge D1 pga. hoste, opkast af gult slim med blod i samt vejtrækningsproblemer. Dyrlægen stillede diagnosen ”Kennelhoste”, gav hunden en indsprøjtning og hjemsendte den med Synulox tabletter 250 mg til efterbehandling. Hosten gik væk efter en uges tid, og der var ikke nogen problemer med hunden indtil 3 måneder og 10 dage senere. Her blev den syg igen og blev få dage senere aflivet hos dyrlæge D2 pga. hjerteorm.

Ejeren klagede herefter til fødevareregionen over dyrlæge D1's undersøgelse, behandling og efterbehandling af hunden i forbindelse med "kennelhosten", idet det blev gjort gældende, at hunden burde have været undersøgt for hjerteorm.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne, at en hvalp, han, født den 6. juni 2002, blev undersøgt og behandlet den 24. oktober 2002 af dyrlæge D1 pga. hoste, opkast af gult slim med blod i samt vejrtrækningsproblemer. Dyrlæge D1 stillede diagnosen "Kennelhoste", gav hunden en indsprøjtning og hjemsendte den med Synulox tabletter 250 mg til efterbehandling. Hosten gik væk efter en uges tid, og der var ikke nogen problemer med hunden indtil 3 måneder og 10 dage senere. Her blev den syg igen den 4. februar 2003 og blev den 6. februar 2003 aflivet på en dyreklinik pga. hjerteorm.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved undersøgelse af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Hvorvidt dyrlæge D1 ved behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Lægges ovennævnte sagsfremstilling i svar ad 1 til grund, finder Rådet, at dyrlæge D1 ved behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i Dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Tiden, den såkaldte præpatensperiode, fra en hund bliver smittet med *Angiostrongylus vasorum* og til symptomerne bryder ud, er typisk 35 – 60 dage.

Afgørelse:

Fødevareregionen fandt, at dyrlægen havde handlet med omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelse af sin gerning. Fødevareregionen lagde Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse til grund for sin afgørelse.

2003-20-09-00037

Skrivelse af 16. juni 2003 fra Fødevareregion Nordøstsjælland.

En hest anbringes på hestehospital X den 13. juli kl. ca. 19.00 efter et akut uheld hvor hesten havde pådraget sig sår og beskadigelse af højre forbens kodeleds region. Såret omtales i

journalmaterialet som en laseration dvs. et revet sår med kontusion dvs. med knusning. Hesten der kunne støtte normalt på benene blev beroliget og der blev anlagt lokalbedøvelse på højre forben omkring såret som blev desinficeret hvorefter der blev anlagt sårsuturer og sugende forbindelse. Hesten blev herefter behandlet med antibiotika og nonsteroid antiinflammatorisk middel. Den 14. juli 2001 var hestens temperatur normal og tog støtte på benet. Der blev foretaget forbindelsesskift med ny sugende forbindelse samt antibiotika og nonsteroid antiinflammatorisk middel. Dette blev gentaget den 15. 16. og 17. juli. Den 17. juli dog uden antibiotika og nonsteroid antiinflammatorisk middel. Den 18. juli 2001 var temperaturen stadig normal men hesten tydeligt halt på benet. Ejeren ønskede på daværende tidspunkt at overføre hesten til et andet dyrehospital med henblik på en second opinion, hvorfor hesten blev smertebehandlet før transporten. Hesten ankommer til dette dyrehospital, Y, samme dag kl. ca. 13.00. Her findes hesten at være stærk smertepåvirket og springhalt på højre forben, samt med bandage på højre forben samt begge bagben. Efter at hesten er blevet røntgenundersøgt på højre forben lægges den i total narkose og undersøges nærmere da der foreligger en begrundet mistanke om perforation til led. Det fremgår af operationsbekrivelsen at der via et horisontalt sår mediallyt for kronleddet er perforation til kronleddet og et andet longitudinelt indvendigt sår på kodeleddet. Det er dette sår som blev sutureret på dyrehospital, X. Efter fjernelse af disse suturer åbnede sig en stor sårhule som gik ind til seneskedens og dybere ned til codesenebenene og kodeleddet. Disse sår fandtes stærkt væskende med indhold af jord og skidt. Hesten blev aflivet i forbindelse med anæstesen.

I forbindelse med sagens behandling ved Fødevareregionen anmoder Veterinærafdelingen om en udtalelse fra det Veterinære Sundhedsråd om hvorvidt:

- 1) Dyrlæge D1 ved undersøgelse af hesten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jvf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.
- 2) Dyrlæge D1 ved behandlingen af hesten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jvf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.
- 3) Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføre til sagens akter.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Om hvorvidt dyrlæge D1 ved undersøgelse af hesten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jvf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagens akter, journal materiale og redegørelse, at dyrlæge D1 foretog en klinisk undersøgelse, hvor han vurderede, at det drejer sig om et forurenede sår. Dette blev rensset og sutureret i lokalbedøvelse og sedation, med ilæggelse af et dræn og applikation af en sugende forbindelse. Hesten modtog samtidig antibiotika og nonsteroid antiinflammatorisk behandling. Det fremgår desuden af erklæring af 3. maj 2002 fra et dyrehospital bl.a., at: ”Kodeled og kronled er stærkt inficerede, purulente, og såret er stærkt væskende, med indhold af jord og skidt”.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse, at dyrlæge D1 ikke har udvist den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed ved undersøgelse af hesten, jf. dyrlægelovens § 7, stk. 1.

Spørgsmål 2:

Om hvorvidt Dyrlæge D1 ved behandlingen af hesten har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jvf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad. 2:

Det fremgår af dyrlæge D1 journal afskrift fra 14 – 17. juli 2001, at hesten ved de daglige 4 forbindingsskift havde normal temperatur og tog støtte på benet, men der foreligger ingen registrering af, hvorledes det suturerede sår og øvrige beskadigelser af benet havde udviklet sig. Den. 18. juli registrerede dyrlæge D1, at hesten var tydelig halt på benet, hvorefter den smertebehandledes i forbindelse med transport til dyrehospitalet. Her konstateredes samme dag, at hesten var springhalt, havde en hævet koderegion med væskende sår med indhold af jord og skidt, hvor der via såret var perforation til kronled, kodeled og bøjesevens nederste seneskede.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet anse, at dyrlæge D1 ikke har udvist den fornødne omhu og samvittighedsfuldhed i forbindelse med behandlingen af hesten jvf. dyrlægelovens § 7, stk. 1. Det Veterinære Sundhedsråd skal præcisere, at Rådet anser, at dyrlæge D1 burde have observeret, at hesten ikke i ønsket omfang har responderet på den initiale behandling og de efterfølgende forbindingsskift, hvorfor dyrlæge D1 burde have initieret, at sårene blev mere omhyggeligt undersøgt med henblik på vurdering og evt. revidering af behandlingsstrategi.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Rådet har intet yderligere at bemærke.

Supplerende spørgsmål:

Skrivelse af 25. januar 2005 fra Fødevareregion København og Nordøstsjælland.

Rådet fik forelagt supplerende spørgsmål i sagen.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1.

Er det indiceret eller kontraindiceret at foretage en percutan injektion i en region med en phlegmonøs tilstand?

Svar ad 1.

Rådet skal understrege, at der i sagsakterne ikke ses fremlagt en detaljeret beskrivelse af sårets karakter i den aktuelle sag.

I det aktuelle tilfælde finder Rådet, at det med baggrund i anamnesen om et lednært sår, der sandsynligvis er opstået ved tråd i en uren plov, tidligt burde have været undersøgt, om der var tale om et forurenset sår med evt. fremmedlegemer. Dette kunne enten være sket ved den

første undersøgelse af patienten eller i perioden derefter, hvor patientens tilstand forværredes. Undersøgelse af muligheden for forurening af dybere strukturer som led kunne bl. a. være foretaget i fuld anæstesi ved kontralateral indføring af skyllevæske til aktuelle led for at afgøre, om der var perforation til led, og om disse var forurenede. Mht. forsvarligheden af at foretage percutane indgreb i det aktuelle tilfælde forstår Rådet, at D1 har vurderet, at det var forsvarligt, idet der blev anlagt dræn.

Rådet skal mht. generelle retningslinier for undersøgelse og behandling af phlegmonøse tilstande henvise til kirurgisk faglitteratur.

Spørgsmål 2.

Er det rigtigt eller forkert vurderet i ovennævnte tilfælde, om der er tale om et inficeret sår med plegmonøs forandring i sårområdet?

Svar ad 2.

Rådet forstår spørgsmålet som en vurdering af det aktuelle sår på den i sagen omhandlede hest den 13. juli 2001.

Rådet skal således svare, at sagsakterne ikke ses at indeholde detaljerede oplysninger til grund for en nærmere vurdering af sårets karakter.

Spørgsmål 3.

Foruden ovennævnte mail fremsendes desuden mail af 20. november 2003 ligeledes fra dyrlæge D1

Endvidere skal Fødevarere regionen anmode Rådet om en udtalelse om, hvorvidt det af dyrlæge D1 fremlagte, jf. ovennævnte to e-mails, ændrer på Rådets udtalelse af 3. oktober 2003?

Svar ad 3.

Nej.

Spørgsmål 4.

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 4.

Rådet har i sin tidligere vurdering i svar ad 2 i Rådets udtalelse af 3. oktober 2003 især lagt til grund, at der den 18. juli 2001 blev konstateret ”jord og skidt” i såret ved en operation af hesten på et dyrehospital. Rådet har tolket dette fund således, at ”jord og skidt” blev introduceret i såret allerede ved den akutte skade den 13. juli 2001; det er således Rådets vurdering, at såret ikke er undersøgt og behandlet tilstrækkeligt omhyggeligt ved indlæggelsen den 13. juli 2001.

Afgørelse:

Fødevarere regionen henholdte sig til Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse og fandt, at Dyrlægen ikke havde udvist omhu og samvittighedsfuldhed ved undersøgelsen af hesten og ej heller ved behandling af hesten jf. Dyrlægelovens § 7, stk.1.

Fødevarere regionen foretog sig ikke yderligere i sagen i forhold til anklagemyndigheden, da forholdet faldt for forældelsesfristen jf. Straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1.

Fødevareregionen indskærpede dog overfor Dyr lægen, at denne var forpligtet til at udvise omhu og samvittighedsfuldhed under udøvelse af sin gerning jf. Dyr lægelovens § 7, stk. 1.

2003-20-09-00043

Skrivelse af 20 november 2003 fra Fødevareregion Århus.

En 4-årig hunkat blev afleveret om morgenen til sterilisation hos dyrlæge D1. Aftalen var, at katten skulle afhentes senere samme dag. Katten blev bedøvet, og under operationen fjernedes begge æggestokke og livmoderen. Efter operationen blev katten lagt til opvågning i sit bur. Da ejeren kom for at afhente katten, var denne endnu ikke vågnet, og det blødte fra operationssåret. Dyr læge D1 erkendte straks, at noget var galt, og han beholdt katten for at give den væskebehandling og operere den igen. Katten blev om aftenen bedøvet igen, og dyrlæge D1 fandt, at katten blødte fra den ene underbinding. Denne blødning blev stoppet, og katten syet sammen igen. Næste morgen var katten død.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Fødevareregion Århus har den 20. januar 2003 modtaget en klageskrivelse vedrørende dyrlæge D1's behandling af en 4-årig hunkat. I brev af 26. september 2003 blev der bedt om Det Veterinære Sundhedsråds vurdering af den præ- og peroperative behandling ved reoperationen den 27. oktober 2003 udbad fødevareregion Århus sig yderligere oplysninger fra dyrlæge D1 vedrørende den første operation.

Fødevareregion Århus ønsker Det Veterinære Sundhedsråds vurdering af, om katten har fået en optimal præ-, per- og postoperativ behandling ved den første operation, specielt ønskes afklaret, om rutinemæssig behandling med fluormetylprednisolon er indiceret ved en kirurgisk patient.

Svar ad 1:

Det fremgår af breve af 9. august 2003 og af 9. november 2003 fra dyrlæge D1 til Fødevareregion Århus, at katten fik rutinemæssig injektion med Fluormetylprednisolon vet. 2 mg/ml samt Noromox prolongatum vet. 150 mg/ml, afmålt efter kattens vægt (mg). Katten blev opereret første gang omkring klokken 10-11 om formiddagen. Katten blev lagt til opvågning på et tæppe i et flisebelagt bur, som dyrlæge D1 har i sin kliniktilbygning. Patienterne lægges altid på tæpper og efterses under hele opvågningsfasen. Kliniktilbygningen er opvarmet af en stor radiator og indeholder i alt 6 bure, bygget i mursten og med fliser på alle siderne. Samme dag var der andre operationspatienter i burene, og dyrlæge D1 var på klinikken hele dagen og holdt derfor regelmæssigt opsyn, cirka hver halve time dagen igennem.

Sagsakterne ses ikke at indeholde oplysninger om bedøvelsen eller kattens kliniske data før, under og efter den første operation så som temperatur, puls, respiration, slimhindefarver og hydreringstilstand. Der er ikke oplysninger om temperaturforholdene i kattens umiddelbare nærhed.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke bedømme med nogen grad af sandsynlighed, om katten har fået en optimal præ-, per- og postoperativ behandling ved den første operation.

Rådet er ikke bekendt med dokumentation for indikationer for rutinemæssig behandling af katte med fluormetylprednisolon før operativ neutralisation. Hos mennesker er der for nylig etableret et videnskabeligt godt underbygget grundlag for anvendelse af fluormetylprednisolon prækirurgisk til reduktion af kirurgisk stress, bl. a. ved abdominal kirurgi. Rådet kan således for nærværende ikke afklare, om rutinemæssig behandling med fluormetylprednisolon generelt for alle dyrearter er indiceret ved en kirurgisk patient.

Spørgsmål 2:

Endvidere ønskes en vurdering af den præ-, per- og postoperative behandling af katten ved reoperationen, specielt ønskes afklaret om subcutan administration af væskebehandling er lege artis til en formodet hypovolæmisk patient.

Svar ad 2:

Det fremgår af breve af 9. august 2003 og af 9. november 2003 fra dyrlæge D1 til Fødevareregion Århus, at da kattens ejer kom om eftermiddagen samme dag for at hente sin kat, så dyrlæge S1, at katten ikke var ordentligt ved bevidsthed, men var meget påvirket af narkosen samtidig med, at det var begyndt at bløde fra operationssåret.

Katten blev straks efter, at klienten var gået, givet væskebehandling i form af 250 – 300 ml natriumklorid isotonisk 9 g/l subcutant, penicillin subcutant og derefter reopereret. Ved reoperationen fandtes en blødning fra den ene underbinding.

Katten var regelmæssigt under opsyn hele aftenen, og dyrlæge D1 var oppe et par gange i nattens løb for at tilse katten.

Døden indtrådte mellem klokken 5 og 6 om morgenen.

Sagsakterne ses ikke at indeholde oplysninger om bedøvelsen eller kattens kliniske data før, under og efter reoperationen så som temperatur, puls, respiration, slimhindefarver og hydreringstilstand. Der er ikke oplysninger om temperaturforholdene i kattens umiddelbare nærhed.

Lægges ovennævnte til grund, kan Rådet ikke bedømme med nogen grad af sandsynlighed, om katten har fået en optimal præ-, per- og postoperativ behandling ved reoperationen.

Hvorvidt subcutan væskebehandling af en formodet hypovolæmisk patient er lege artis, kan ikke besvares entydigt. Det afhænger af graden af hypovolæmi og dermed af graden af eventuelle følgetilstande hertil som dehydrering og shock. De fremlagte sagsakter ses ikke at indeholde detaljeret dokumentation til støtte for en vurdering af kattens behov for væskebehandling, herunder for applikationsmåde.

Spørgsmål 3:

Derudover vil regionen gerne høre om Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere kommentarer til sagen. Vedlagt sendes kopier af det materiale Fødevareregion Århus har modtaget i sagen efter september 2003.

Svar ad 3:

Rådet har ikke yderligere kommentarer til sagen.

Afgørelse:

At en sutur springer op efter operationen, er at betragte som hændeligt uheld, og giver ikke anledning til at antage, at der er begået procedurefejl i forbindelse med selve operationen, eller at der burde have været en tættere postoperativ overvågning.

På baggrund af Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 4. marts 2004 og de modstridende udtalelser fra kattens ejer af 20. januar 2003 og dyrlægen af 9. august og 9. november 2003, finder Fødevareregion Århus ikke, at der er et grundlag for at vurdere, om der er sket en overtrædelse af dyrlægelovens §7 stk. 1.

2003-20-09-00045

Skrivelse af 25. september 2003 fra Fødevareregionens direktorat.

I forbindelse med udbrud af Newcastle Disease (ND) i Danmark, fik Rådet forelagt spørgsmål. Sygdommen spredte sig fra besætning A til andre via salg herunder besætning B.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at nogen af de implicerede dyrlæger har udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed i forbindelse med indsendelse af materiale til undersøgelse, jf. bemærkningerne til § 7 stk. 2 i lov nr. 351 af 2. juni 1999 om sygdomme og infektioner hos dyr m.m.

Svar ad 1:

Oplysninger om sygdommens prævalens (200-400 ud af 3.000 syge jf. bilag A; 130 dyr ud af 14.000 aflivet i løbet af to dage jf. bilag IV) stemmer ikke overens med dyrlæge D1's observationer i flokken (bilag D). Gennemgang af besætningsjournal/staldtavler kunne have givet værdifulde supplerende oplysninger (foderforbrug, vandforbrug, dødelighed, antal frasorterede m.v.). Efterfølgende havde det også været værdifuldt at rekonstruere dødeligheden på baggrund af antal indsatte og antal leverede, jf. staldtavle, som i øvrigt er bortkommet.

Vedrørende blindhed fremgår det fra dyrlæge D1, at hornhinderne var mælkede (bilag IX), medens det fra dyrlæge D2 beskrives som uklarhed i øjets forkammer (bilag A). Det er således ikke muligt at afgøre, om det er ammoniakpåvirkning eller infektion.

Uanset at lovgivningen forudsætter påvisning og karakterisering af virus både i forbindelse med ND og influenza, så er forløbet så langvarigt, at andet materiale/andre undersøgelser burde have været overvejet, jf. faldende/stop af virusudskillelse i forbindelse med antistofdannelse/CMI begyndende ca. 1 uge p. i. Asymptomatiske bærere af virus formodes at være et væsentligt problem hos psittacine fugle. Hvorvidt dette er tilfældet hos høns, er dog mere usikkert.

Den 21. juni fik dyrlæge D1 oplysninger om, at hønsene, som blev leveret til besætning B, havde øget dødelighed og voldsomme symptomer. I følgesedlen henviste dyrlæge D1 til aftale med undersøgen laboratorier L1 tydende på, at der har været en mundtlig aftale. Af dyrlæge D3's e-mail fremgår det, at dyrene havde symptomer på transient paralysis. Denne brist i kommunikationen var alvorlig. Rådet kan ikke ud fra det foreliggende afgøre, hvor/hos hvem den fejl opstår. Det ændrede kliniske billede burde have givet anledning til mistanke om epizootisk sygdom.

Udtagelse af blodprøver aktualiseres den 3. juli 2002, jf. bilag V og F. Heraf fremgår: "Hønerne udviste centralnervøse symptomer i forskellig grad. Der var abnorme hovedbevægelser. Hovedet blev drejet ind under kroppen, andre var stjernekiggere. I det hele taget var hovedbevægelserne abnormt vridende". Sygdomsforløbet taget i betragtning bør en sådan klinisk observation føre til mistanke om ND.

Det er velkendt, at såvel sygdomsbillede som patologiske forandringer i forbindelse med PMV 1 udviser stor variation. For at simplificere billedet opererer man om fem forskellige pathotyper.

Rådet finder, at det ændrede kliniske billede den 21. juni 2002 burde have givet anledning til serologisk undersøgelse for ND, og at denne information burde have været givet videre til rette myndighed. Rådet finder, at der i denne forbindelse har været en alvorlig kommunikationsbrist mellem de involverede veterinærer.

Rådet kan ikke på det foreliggende grundlag vurdere, hvorvidt de implicerede dyrlæger har udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed i forbindelse med indsendelse af materiale til undersøgelse, jf. bemærkningerne til § 7, stk. 2 i lov nr. 351 af 2. juni 1999 om sygdomme og infektioner hos dyr m.m.

Spørgsmål 2:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at nogen af de implicerede dyrlæger har udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed i forbindelse med undersøgelse af det indsendte materiale, jf. § 7 stk. 2 bemærkninger til lovforslaget til lov nr. 351 af 2. juni 1999 om sygdomme og infektioner hos dyr m. m

Svar ad 2:

Sygdomsforløbet taget i betragtning burde de kliniske observationer, som L1 iagttager den 3. juli 2002 og igen den 11. juli 2002, have ført til mistanke om ND. Rådet finder derfor, at udtagelse af blodprøver burde have været foretaget af de 10 levende høns indsendt den 3. juli 2002, bilag V og F, med henblik på serologisk diagnostik for ND.

Rådet er bekendt med, at diagnosen officielt kun kan stilles ved påvisning og karakterisering af virus. Rådet skal imidlertid anføre, at det er muligt og hensigtsmæssigt at bruge serologisk diagnostik til bekræftelse af mistanke eller udelukkelse af ND i et ikke vaccinerende land og specielt i senfasen, hvor mulighederne for påvisning af virus er stærkt formindsket.

Lægges ovennævnte til grund, finder Rådet, at de implicerede dyrlæger har udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed i forbindelse med undersøgelse af det indsendte materiale den 3. juli 2002 ved ikke at have udtaget blodprøver med henblik på serologisk diagnostik for ND.

Rådet skal endvidere bemærke, at det er påfaldende, at svarene på de iværksatte undersøgelser først fremkommer på et meget sent tidspunkt.

Spørgsmål 3:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at det er hensigtsmæssigt, at der ved indsendelse af materiale fra fjerkræbesætninger til undersøgelse på et privat laboratorium L1 ikke er krav om, at indsenderen er dyrlæge, eller at dyrene forud har været tilset af en dyrlæge.

Svar ad 3:

Siden opstarten af bekæmpelse og forebyggelse af fjerkræsygdomme med udgangspunkt fra Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og efterfølgende etablering af Institut for Fjerkræsygdomme under Landbrugsministeriet i 1972/1973 og indfusionering af instituttet i det daværende Statens Veterinære Seruminstitut i 1991 har fjerkræproducenter/-holdere kunnet henvende sig direkte m.h.p. diagnostik og rådgivning, uden at dyrene forinden har været tilset af en dyrlæge.

Rådet finder, at denne ordning er til gavn for alle parter og er med baggrund i hidtidige erfaringer hensigtsmæssig. Baggrunden herfor er forekomst af komplicerede, multifaktorielle sygdomsproblemer, hvis løsning kræver laboratorieopbakning, samt at kun et mindretal af dyrlæger i Danmark har den nødvendige faglige viden indenfor denne sektor. Det kræver dog, at den korrekte information kommer med materialet, så som flokkens sundhedsstatus, symptomer, morbiditet, dødelighed og andre fakta, som kan være af betydning for, hvordan diagnostikken skal udføres og hvilke prøver, der bør udtages. Set i forhold til anmeldepligtige sygdomme påhviler det tillige ejerne at anmelde mistanke om forekomst af lovomfattede sygdomme i henhold til gældende lovgivning.

Rådet skal anføre, at det veterinærfaglige personale på laboratoriet må anses for at være i besiddelse af særlig ekspertise. Rådet finder, at dette bevirker, at der kræves ekstra årvågenhed m.h.p. især identificering af anmeldepligtige sygdomme. Dette aktualiseres yderligere af, at der ikke optræder en dyrlæge som mellemlid, hvilket tillige stiller særlige krav til rådgivning og vejledning af fjerkræproducenterne.

Spørgsmål 4:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd at det giver anledning til bemærkninger, at klinikken K1, der er registreret som en dyrlægepraksis, foretager undersøgelser for besætninger uanset om disse besætninger er klienter K1's praksis.

Svar ad 4:

Nej. Der henvises tillige til svar ad 3.

Spørgsmål 5:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at de ikke entydige oplysninger om, hvor de indsendte høns stammer fra og de divergerende oplysninger om antal høns i besætningen og dødeligheden heri, kan have haft indvirkning på sagsforløbet, herunder for L1's håndtering af sagen?

Svar ad 5:

I sager, der vedrører lovomfattede sygdomme, kan epidemiologiske oplysninger være afgørende for korrekt sagshåndtering. Rådet finder det dog næppe sandsynligt, at tidlig afklaring af divergerende oplysninger kunne have ført til et ændret sagsforløb.

Spørgsmål 6:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at den under punkt 23 anførte praksis fra L1's side om at indsendelser fra praktiserende dyrlæger og besætningsejere alene skal undersøges for de i forbindelse med indsendelsen anførte mistanker/ønsker, er i overensstemmelse med god laboratoriepraksis.

Svar ad 6:

Rådet finder, at der i forbindelse med god laboratoriepraksis, såfremt der er et synligt behov herfor, bør ske en vejledning med henblik på yderligere undersøgelser i forhold til anamnesen. Laboratoriet bør ellers udføre de undersøgelser, som rekvirenten anmoder om.

Findes der imidlertid oplysninger om sygdommen i den aktuelle flok, som kan foranledige mistanke om epizootisk sygdom, må laboratoriet anmelde dette til rette myndighed og foretage de relevante undersøgelser i samråd med førnævnte.

Får laboratoriet leveret syge levende dyr, er der her en mulighed for selv at foretage en kliniske observation og bedømmelse, som kan lede til mistanke om anden sygdom end den af indsenderen mistænkte, hvilket i så fald må meddeles rekvirenten. Der kan så i samråd med denne afgøres hvilke prøver som skal foretages, med mindre laboratoriet får mistanke om epizootisk sygdom, da skal laboratoriet forholde sig, som anført tidligere.

Rådet skal anføre, at det påhviler L's -ansatte at anmelde mistanke om forekomst af anmeldtepligtige sygdomme i henhold til gældende lovgivning.

Der henvises endvidere til svar ad 3.

Spørgsmål 7:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at L1 burde have fået mistanke om, at fjerkræet kunne være smittet med ND, således at der kunne have været iværksat en undersøgelse herfor før den 21. juni 2002?

Svar ad 7:

Nej, ikke med den definition som K1 og L1 henviser til med meget kraftige symptomer og høj dødelighed. Se tillige svar ad 1 og 2.

Spørgsmål 8:

Såfremt spørgsmål 7 besvares bekræftende, bedes det oplyst, hvornår mistanken burde have foreligget? Besvarelsen bedes venligst begrundet.

Svar ad 8:

Bortfalder.

Spørgsmål 9:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at K1 henset til de uafklarede sygdomsforhold ved besøget på besætning A den 14. juni 2002 burde have frarådet flytning af fjerkræ fra besætningen?

Svar ad 9:

De sundheds- og velfærdsmæssige overvejelser fremgår af bilag IX. Dyrlæge D1 foreslår et kompromis, men det fremgår ikke klart, om dyrlæge D1 i denne sammenhæng sikrer sig, at syge dyr ikke underkastes transport. Det forhold, at der ikke er observeret sygdom i en stald få meter derfra med samme personale, indgår klart i dyrlæge D1's beslutningsgrundlag. Medinddragelse af data fra og analyse af besætningsjournal ville have styrket grundlaget for dyrlæge D1's beslutning.

På det foreliggende grundlag er der ingen begrundelse for at mistænke flokken for at være angrebet af lovomfattet sygdom, og såfremt syge dyr ikke underkastes transport, forekommer dyrlæge D1's pragmatiske forslag om at afvente resultatet af første transport fornuftigt.

Spørgsmål 10:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at K1 burde have kontaktet den til besætning A knyttede besætningsdyrlæge under sagsforløbet, herunder forud for undersøgelse og indsendelse af materiale fra besætningen?

Svar ad 10:

Nej, besætningsdyrlægen var der umiddelbart ingen anledning til at kontakte, set i lyset af den tentative diagnose, som K1 var kommet frem til. På et senere tidspunkt, da man ikke kunne nå frem til en endelige diagnose, kunne besætningsdyrlægen have været kontaktet for indhentning af eventuelle yderligere oplysninger. Se endvidere svar ad 3 og 12.

Spørgsmål 11:

Såfremt spørgsmål 10 besvares bekræftende, bedes det oplyst, om dette forhold kan have indvirkning på sagsforløbet?

Svar ad 11:

Bortfalder.

Spørgsmål 12:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at besætning A burde have tilkaldt besætningsdyrlægen under sagsforløbet?

Svar ad 12:

Såfremt besætning A tidligere kun havde haft kontakt til besætningsdyrlægen i forbindelse med blodprøveudtagning, da er svaret nej.

Såfremt besætningsdyrlægen har besøgt besætning A i forbindelse sundhedsproblemer, da er svaret ja.

Spørgsmål 13:

Såfremt spørgsmål 12 besvares bekræftende, bedes det oplyst, om dette forhold kan have haft indvirkning på sagsforløbet?

Svar ad 13:

Rådet kan ikke på det foreliggende grundlag afgøre, hvorvidt dette ville have haft indvirkning på forløbet.

Spørgsmål 14:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at det giver anledning til bemærkninger, at det anføres under punkt 14 og punkt 19, at der ikke har været tale om spontane dødsfald, og at der ikke ved besøget fandtes nogle selvdøde dyr, når det i bilag III anføres at ejeren af besætning A aflivede høns, der var dårligt seende.

Svar ad 14:

ND giver ikke altid akut dødelighed. Såfremt producenten kontinuerligt afliver dyr med symptomer på sygdom og forløbet ikke er meget akut, da vil dyrene umiddelbart ikke fremstå som værende døde hverken af sygdommen eller af sult og tørst. De dyr som viste symptomer hos besætning A, haltede eller lå ned og havde ikke kun dårligt syn. Opgørelsen af dødeligheden i en besætning bør omfatte såvel selvdøde som aflivede dyr.

Spørgsmål 15:

Finder Det Veterinære Sundhedsråd, at det giver anledning til bemærkninger, at inddrage symptomer kraftigt fald i ægydelsen i symptombilledet i dette tilfælde, hvor hønsene kun er i begyndende lægning, punkt 16 og 18.

Svar ad 15:

Rådet finder det ikke relevant at inddrage symptomet "kraftigt fald i ægydelsen" i symptombilledet i dette tilfælde, hvor hønsene kun var i begyndende æglægning. En nedsat ægproduktion kan ikke konstateres før hønsene er kommet i fuld ægproduktion.

Spørgsmål 16:

Giver sagen på baggrund af de foreliggende oplysninger Det Veterinære Sundhedsråd anledning til yderligere bemærkninger.

Svar ad 16:

Nej.

Afgørelse:

Afgørelse forelå ikke ved redaktionens slut og vil blive bragt i en senere årsberetning.

2003-20-09-00047

Skrivelse af 10. november 2003 af Fødevarerregion Nordøstsjælland.

Fødevarerregionen F1, Veterinærafdelingen modtog en klage over en dyreklinik, DK1's, undersøgelse og behandling af en hund i perioden 14. januar 2002 til 17. januar 2002.

Hændelsesforløb:

Hundeejeren konsulterede den 14. januar 2002 DK1, fordi hendes hund i et par dage havde været sløj og utilpas og ikke havde spist i disse to dage, samt at hunden var meget stiv i benene.

Af klinikjournalen fremgår, at hunden havde kastet op i 3 dage, var sløv og havde ingen appetit. Ved dyrlægen D1's undersøgelse af hunden blev der fundet pusholdigt øjenflåd med røde hævede bindehinder, flere sårddannelser på tandkød, gane og tunge, savlen og dårlig ånde (halitosis) samt ømme led på alle 4 ben. Gennemfølgning af bughulen gav ikke anledning til bemærkninger. Temperaturen blev målt til 37,5 °C.

Dyrlæge D1 stillede ikke en eksakt diagnose, men behandlede hunden symptomatisk med 2 ml Primperan, 3 ml Noro, og 1½ ml Fluvet og udleverede Tribriksen, Primperan og Decadron til efterbehandling.

Klageren hævdede, at ovennævnte undersøgelse og behandling blev foretaget af veterinærsygeplejerske V1. Dyrlæge D2 fra Dyreklinik DK1 har derimod oplyst, at undersøgelsen og behandlingen blev foretaget af dyrlæge D1.

Dagen efter den 15. januar 2002 rettede klageren telefonisk henvendelse til dyreklinik D1, hvor hun talte med dyrlæge D3. Dyrlægen fik oplyst, at hunden fortsat var dårlig, at den "lå dvask hen", at den drak rimeligt, men ikke spiste, at den lugtede meget ilde og tissede i søvne. Desuden at hunden havde røde udslæt under forbenshullerne samt på brystet og svampelignende udslæt i munden.

Af klinikjournalen for den 15. januar 2002 fremgår, at hunden var kommet af med ildelugtende afføring, at den fortsat ikke spiste, at den tissede i søvne, og at den stadig gik stift. I klinikjournalen for denne dato er anført: "nyrer?"

Dyrlæge D3 aftalte med klageren, at hun skulle forsætte med at behandle hunden med den udleverede medicin og se tiden an. Dyreklinik DK1 har oplyst, at baggrunden for dyrlæge D3's vurdering ved den telefoniske henvendelse var, at klageren igennem årene har haft mange dyr og dermed stod med en rimelig erfaring i at observere dyrets almentilstand.

Natten mellem den 16. og den 17. januar 2002 døde klagerens hund.

Hunden blev den 17. januar 2003 obduceret og af klinikjournalen fremgår, at der blev fundet en ferskensten i mavesækken, at nyrerne var normale af form og tekstur, men en anelse blodfyldte, og at der var sårddannelser i mundhulen. Dødsårsagen blev ved obduktionen ikke fastslået med sikkerhed, men dyrlægen har i journalen skrevet mistanke om akut nyre insufficiens.

Rådet udtalte:

Veterinærafdelingen anmoder hermed om en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om, hvorvidt:

Spørgsmål 1:

Dyrlæge D1 ved undersøgelse og behandling af hunden den 14. februar 2002 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 1:

Det fremgår af sagsakterne med udskrift af den 14. januar 2002 af klinikjournalen fra dyreklinik DK1, at hunden havde kastet op i 3 dage, var sløv og havde ingen appetit. Ved dyrlæge D1's undersøgelse af hunden blev der fundet pusholdigt øjenflåd med røde hævede bindehinder, flere sårddannelser på tandkød, gane og tunge, savlen og dårlig ånde (halitosis) samt ømme led på alle 4 ben. Gennemføling af bughulen gav ikke anledning til bemærkninger. Temperaturen blev målt til 37,5 °C.

Dyrlæge D1 stillede ikke en eksakt diagnose, men behandlede hunden symptomatisk med 2 ml Primperan, 3 ml Noro, og 1½ ml Fluvet og udleverede Tribriksen, Primperan og Decadron til efterbehandling.

Lægges ovennævnte til grund, er det Rådets vurdering, at hundens samlede symptombillede tydede stærkt på en alvorlig og behandlingskrævende intoksikationstilstand. Rådet finder, at der allerede ved den første præsentation af patienten burde have været anbefalet ejeren en indlæggelse af patienten på klinik eller hospital til yderligere udredning i form af blodprøveundersøgelser og billeddiagnostik for nærmere at karakterisere hundens sygdomstilstand og behandlingsbehov.

Rådet finder således ikke, at dyrlæge D1 ved undersøgelse og behandling af hunden har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 2:

Dyrlæge D2 ved den telefoniske konsultation den 15. februar 2002 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Svar ad 2:

Det fremgår af sagsakterne med udskrift af den 15. januar 2002 af klinikjournalen fra dyreklinik DK1, at hundens ejer den næste dag den 15. januar 2002 rettede telefonisk henvendelse til dyreklinik DK1, hvor hun talte med dyrlæge D2. Dyrlægen fik oplyst, at

hunden fortsat var dårlig, at den ”lå dvask hen”, at den drak rimeligt, men ikke spiste, at den lugtede meget ilde og tissede i søvne. Desuden at hunden havde røde udslæt under forbenshullerne samt på brystet og svampelignende udslæt i munden.

Af klinikjournalen for den 15. januar 2002 fremgår, at hunden var kommet af med ildelugtende afføring, at den fortsat ikke spiste, at den tissede i søvne, og at den stadig gik stift. I klinikjournalen for denne dato er anført: ”nyrer?”

Dyrlæge D2 aftalte med hundens ejer, at hun skulle forsætte med at behandle hunden med den udleverede medicin og se tiden an. Dyreklinik DK1 har oplyst, at baggrunden for dyrlæge D2's vurdering ved den telefoniske henvendelse var, at klageren igennem årene har haft mange dyr og dermed stod med en rimelig erfaring i at observere dyrets almentilstand.

Natten mellem den 16. og den 17. januar 2002 døde hunden.

Lægges ovennævnte og oplysningerne i svar ad 1 til grund, er det Rådets vurdering, at hundens fortsatte alvorlige symptombillede burde have givet anledning til en anbefaling til ejeren om yderligere undersøgelser og behandling af hunden på klinik eller hospital, jf. svar ad 1. Rådet finder således ikke, at dyrlæge D2 ved den telefoniske konsultation den 15. februar 2002 har udvist omhu og samvittighedsfuldhed jf. § 7, stk. 1 i dyrlægeloven.

Spørgsmål 3:

Endelig hvorvidt Det Veterinære Sundhedsråd har yderligere at tilføje til sagens akter.

Svar ad 3:

Nej.

Afgørelse:

Under henvisning til udtalelsen fra Det Veterinære Sundhedsråd fandt Fødevareregion København og Nordøstsjælland, at dyrlæge D1 ved undersøgelse og behandling af hunden ikke havde udvist omhu og samvittighedsfuldhed.

Dyrlæge D2 have ligeledes ikke ved den telefoniske konsultation udvist omhu og samvittighedsfuldhed

2003-20-09-00048

Skrivelse af 13. november 2003 fra Fødevareregion Herning.

Efter aftale med Fødevareministeriets Departement fremsendtes en klage fra en hundeejer over dyrlæge D1 på dyrehospital DH1.

Klagen var blevet behandlet i Klientklageudvalget/Den Danske Dyrlægeforening, der gav klageren medhold.

Sagen vedrørte klagerens hund, der var en 12 år gammel tysk ruhåret hønsehund. Klageren henvendte sig til dyrlæge D2, fordi hunden havde smerter og drak meget vand, som den kastede op igen. Dyrlæge D2 henviste hunden til dyrehospital DH1.

På dyrehospital DH1 blev hunden undersøgt af dyrlæge D1. Der blev taget EKG af hjertet og røntgenbilleder af brysthulen. Efter klagerens opfattelse havde hunden under besøget fortsat smerter. På baggrund af undersøgelsen henviste dyrlæge D1 hunden til behandling hos egen dyrlæge D2 to dage senere; røntgenbillederne ville blive sendt til denne. Dyrlæge D1 foretog ingen behandling af hunden.

Da hunden fortsat havde stærke smerter, henvendte klageren sig derefter samme dags aften til dyrehospital DH2. Hunden blev indlagt og smerte- samt væskebehandlet. Hunden blev de følgende dage undersøgt og der blev udtaget blodprøver og røntgenfotos. Det var dog ikke muligt at stille en diagnose, så det blev besluttet at åbne hundens bughule, hvor der fandtes begyndende nekrose i tyktarm og blindtarm som følge af kræft i tarmen. Det blev herefter besluttet at aflive hunden.

Hundeejeren klagede over den behandling, der blev ydet af dyrlæge D1 på dyrehospital DH1. Dyrlæge D1 erkendte i skrivelse til Klientklageudvalget/Den Danske Dyrlægeforening, at klagen over den behandling, eller mangel på samme, som blev udført af dyrlæge D1, var fuldt berettiget.

Sagen fremsendtes til videre behandling, idet sagen rejste spørgsmål om fratagelse af autorisation eller dele heraf, jf. dyrlægelovens §§ 12-15, jf. Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 1044 af 13. december 2001, § 8, stk. 2, nr. 4. Det blev oplyst, at parterne var blevet hørt i henhold til forvaltningslovens § 19, ligesom de øvrige involverede dyrlæger havde haft mulighed for at komme med bemærkninger til sagen.

Rådet udtalte:

Det fremgår af de fremsendte sagsakter, at ejeren den 27. januar 2003 henvendte sig til dyrlæge D2 med sin hund, der er 12 år gammel, fordi hunden havde smerter og drak meget vand, som den kastede op igen. Dyrlæge D2 henviste hunden til dyrehospital DH1.

På dyrehospital DH1 blev hunden undersøgt af dyrlæge D1. Der blev taget EKG af hjertet og røntgenbilleder af brysthulen. Efter klagers opfattelse havde hunden under besøget fortsat smerter. På baggrund af undersøgelsen henviste dyrlæge D1 hunden til behandling hos egen dyrlæge to dage senere, den 29. januar 2003. Dyrlæge D1 foretog ingen behandling af hunden.

Da hunden fortsat havde stærke smerter iflg. klageren, henvendte denne sig derefter samme dags aften til dyrehospital DH2. Hunden blev indlagt og smerte- samt væskebehandlet. Hunden blev de følgende dage undersøgt, og der blev udtaget blodprøver og røntgenfotos. Det var dog ikke muligt at stille en diagnose, så det blev besluttet at åbne hundens bughule, hvor der fandtes begyndende nekrose i tyktarm og blindtarm som følge af kræft i tarmen. Det blev herefter besluttet at aflive hunden.

Det fremgår af udateret kopi af brev til Den Danske Dyrlægeforening, Klientklageudvalget, fra dyrlæge D1, at denne erkender ikke at have optaget en tilstrækkelig grundig anamnese. Fra den henvisende dyrlæge forlød det, at hunden havde akut hoste, opkastfølelser og drak

meget. At hunden kastede op efter at have drukket, blev dyrlæge D1 ikke klar over i forbindelse med undersøgelsen af hunden, ligesom der tilsyneladende ikke var tegn på smerte, heller ikke ved dyrlæge D1's undersøgelse af bughulen. Der blev ikke konstateret unormalt bugomfang.

Rådet vil lægge følgende forhold til grund for en vurdering af undersøgelsen af hunden hos dyrlæge D1

1) anamnese om akut hoste, opkastførmelser og forøget drikkelyst, 2) manglende tegn på smerte ved undersøgelsen, heller ikke ved undersøgelse af bughulen, 3) tilstedeværelse af normalt bugomfang, 4) røntgenundersøgelse og EKG uden konklusiv diagnose og 5) det forhold, at dyrlæge D1 i forbindelse med undersøgelsen ikke blev klar over, at hunden kastede op efter at have drukket vand.

Med baggrund i de ovenstående 5 punkter valgte dyrlæge D1 at sende patienten tilbage til den henvisende dyrlæge.

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet nære betænkelighed ved at anse, at dyrlæge D1 ikke har udvist omhu og samvittighedsfuldhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 43 af den 23. januar 2003 af lov om dyrlægegerning m.v., § 7, stk. 1 og stk. 2, 1. punktum.

Rådet er opmærksom på, at der i hændelsesforløbet hos dyrlæge D1 synes at indgå et væsentligt element af kommunikationsbrist mellem såvel dyrlæge D1 og hundens ejer samt mellem dyrlæge D1 og den henvisende kollega.

Rådet har noteret sig, at sagsakterne ikke indeholder dokumentation for en konklusiv diagnose af hundens sygdom efter undersøgelse og aflivning dyrehospital DH2.

Afgørelse:

Fødevarerregion Herning fandt ikke, at dyrlægen havde udvist manglende omhu og samvittighedsfuldhed, men regionen fandt dog, at dyrlægen burde styrke sine kommunikative kompetencer ved udøvelsen af sin dyrlægegerning.

7 Høringer

2003-20-08-00025

Skrivelse af 27. januar 2003 til Justitsministeriet

Rådet er i skrivelse af 20. december fra Justitsministeriet blevet anmodet om at komme med eventuelle bemærkninger til lovdkastet om ændring af hundeloven (indgreb over for farlige hunde, forbud mod hundekampe m.v.)

Rådet udtalte:

Det Veterinære Sundhedsråd kan i det hele tilslutte sig lovens generelle hensigt, nemlig en stramning af kontrollen med farlige hunde, og at der i samsvar med intentionerne i dyreværnsloven foreslås en skærpelse af straffen for overtrædelser.

I skrivelse af 15. januar 2003 til Justitsministeriet, høring af forslag om ændring af dyreværnsloven have Rådet følgende bemærkning:

Paragraf 29 tager ikke højde for, at rettighedsfrakendelse i nogen sager efterfølges af en overførsel af et ejerforhold til et andet familiemedlem, som pro forma herefter ejer dyrene, mens det fortsat er den rettighedsfradømte, der passer dyrene. Dette finder Rådet problematisk og skal derfor henstille, at der ved lovrevisionen tages højde for dette.

Rådet finder at samme forhold gør sig gældende i § 12 i udkastet.

Afgørelse:

[LOV Nr. 385 af 28/05/2003](#) (historisk)

Seneste ændring:

[LBK nr. 259 af 12/04/2005](#)

2003-20-08-00026

Skrivelse af 14. januar 2003 til Justitsministeriet.

I anledning om høring af forslag om ændring af dyreværnsloven skal Rådet udtalte følgende:

Paragraf 29 tager ikke højde for, at rettighedsfrakendelse i nogen sager efterfølges af en overførsel af et ejerforhold til et andet familiemedlem, som pro forma herefter ejer dyrene, mens det fortsat er den rettighedsfradømte, der passer dyrene. Dette finder Rådet problematisk og skal derfor henstille, at der ved lovrevisionen tages højde for dette.

I øvrigt vedlægger Rådet kopi af en korrespondance med Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vedrørende en uklar afgrænsning af dyrlægers handlemuligheder og handlepligter i dyrlægeloven overfor dyreværnsloven og dyreforsøgsloven.

Afgørelse:

[LOV nr. 384 af 28/05/2003](#) (historisk)

Seneste ændring:

[LBK Nr. 344 af 13/05/2005](#)

2003-20-08-00028

Skrivelse af 30. januar 2003 til Fødevarerdirektoratet.

Høring om bekendtgørelse om lægemidler til dyr.

Rådet udtalte:

Det Veterinære Sundhedsråd afgiver hermed følgende udtalelse til høring af bekendtgørelse om lægemidler til dyr.

Der henvises indledningsvist til Rådets skrivelse af den 10. februar 2002 vedrørende bemærkninger til et tidligere udkast til en bekendtgørelse om samme emne. Der henvises især til afsnittet om den betydelige kollision til andre regler, som er indeholdt i dyreværnsloven og dyrlægeloven.

I relation til § 3, stk. 4 ville det være en betydelig hjælp, dersom bekendtgørelsens liste over euforiserende lægemidler fandtes som et bilag til denne bekendtgørelse.

§ 3, stk. 5 bør ikke affattes som angivet, idet der ikke er umiddelbar let adgang til ATC-Vet klassifikationen. Rådet har i ovennævnte skrivelse henvist hertil med den hensigt, at de under psykotrofe lægemidler anti epileptika, psykoleptika og psykoanaleptika hørende specifikke lægemidler skulle anføres, evt. i et bilag.

I § 3, stk. 7. peges på restindholdet af veterinærmedicinske præparater. Da der også findes humanmedicinske præparater med en MRL-værdi uden samtidig veterinærmedicinsk markedsføring, kan sådanne humanmedicinske præparater anvendes jf. kaskadereglen. Disse bør også være omfattet af stk. 7.

Rådet tolker kapitel 2 i den foreliggende formulering som omfattende alle dyrearter, men regelsættet herunder kan begrænses til husdyr.

Under § 11, 3) er der anført en begrænsning til lægemidler med en tilbageholdelsestid på højst 15 dage. Rådet er ikke bekendt med, hvorledes denne begrænsning begrundes.

§ 14, 1) omhandler analgetika. Herunder hører lægemidler med smertestillende effekt, hvilket i dag omfatter opioider, alfa₂ adrenerge agonister, NMDA-antagonister (ketamin og tiletamin) og NSAIDs. Hvis der med analgetika alene tænkes på opioider, så bør dette præciseres. Se i øvrigt Rådets skrivelse af den 10. februar 2002 vedrørende samme emne.

Vedrørende § 14, 6 henvises til Rådets skrivelse af den 10. februar 2002 om samme emne.

§ 14, stk. 2 begrænser anvendelsen af euforiserende og psykotrofe lægemidler til indgift gennem munden til behandling af andre dyr end husdyr. Rådet er bekendt med, at sådanne lægemidler i dag finder anvendelse til behandling af svin og heste.

Afgørelse:

[BEK Nr. 134 af 06/03/2003](#)

2003-20-08-00029

Skrivelse af 29. marts til Fødevaredirektoratet.

Høring om udkast til cirkulære om udøvelse af kødkontrol.

Rådet udtalte:

§ 6, stk. 2:

Rådet finder det uholdbart, at der ikke er pligt til dyrlægetilsyn ved aflæsningen af dyrene på slagteriet. Rådet behandler årligt en række dyreværnsager, hvor dyr er blevet aflæst og efterladt i en uforsvarlig tilstand. De alvorligste sager af denne karakter ses ved slagterier, hvor det tillades, at dyr aflæses uden for slagteriets almindelige arbejdstid, hvilket oftest er sidst på eftermiddagen eller om natten.

pkt. 2.12 a 2.:

Macarerede fostre: På grundlag af resorption af af stoffer produceret af specielt *Micrococcus Indolicus* har køer med macarerede fostre en ubehagelig lugt, som afgiver smag i kødet. Rådet finder på dette grundlag at disse bør totalkasseres.

pkt. 2.12.e:

Børvattersot: Disse køer er meget magre, de har nedsat nyrefunktion og kødet er tørt. Af denne grund finder Rådet at de disse bør totalkasseres.

Afgørelse:

[CIR nr. 34 af 21/05/2003](#)

2003-20-08-00036

**Skrivelse af 7 november 2003 til Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og fiskeri
Departementet.**

Rådet er i skrivelse af 15. oktober 2003 fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Departementet blevet anmodet om at kommentere udkast til forslag til lov om hold af dyr og udkast til forslag til lov om dyrlæger.

Rådet udtalte:

1) Kommentarer til udkast til forslag til lov om hold af dyr

§ 1:

Rådet finder det uheldigt, at hensynet til dyrs sundhed kobles direkte med hensynet til eksport. Dyrs sundhed og velfærd finder Rådet bør have første prioritet. I bemærkningerne anvendes udtrykket ”beskyttelse” af dyrs sundhed. Rådet foreslår udtrykket ”sikre” eller ”forbedre” dyrs sundhed.

§ 11:

Rådet finder det udmærket, at der nu åbnes for regulering af fødevarerdelene – som det formodes at dreje sig om - af genetisk modificerede og/eller klonede husdyr, idet dette ikke findes nu. Der findes ikke EU regler vedrørende konsum af klonede dyr, så måske danske regler kunne danne grundlag for EU's.

§ 40, stk. 1:

I teksten samt i bemærkningerne anvendes ”overførsel af oocyt(ter)”. Rådet er ikke bekendt med eksistensen af dette. Derfor bør oocytter tages ud af denne sammenhæng.

Kap 12:

Rådet finder, at reglerne for myndighedernes adgang til kontrol er tilfredsstillende, dersom der er adgang til tilsyn alene på tip fra udenforstående eller mistanke, således at der ikke skal ske en politianmeldelse først.

2) Kommentarer til udkast til forslag til lov om dyrlægegerning

Vedr. kap. 7: Det Veterinære Sundhedsråd.

Rådet skal her henvise til Rådets skrivelse af 10. juli 2003 til Departementet, som vedlægges i kopi.

Rådet har ikke yderligere at bemærke til lovforslaget.

Afgørelse:

[LOV nr. 432 af 09/06/2004](#) (Om hold af dyr)

[LOV nr. 433 af 09/06/2004](#) (Om dyrlæger)

2003-20-08-00037

Skrivelse af 23. oktober 2003 fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Rådet blev i ovenstående skrivelse anmodet om at kommentere rapporten om:

Genmodificerede og klonede dyr.

Rådet udtalte:

Det Veterinære Sundhedsråd skal indledningsvis udtrykke sin tilfredshed med, at der med rapporten er skabt et solidt fagligt grundlag for at vedtage den nødvendige lovgivning på området. Rapporten er præcis og kortfattet i sine anbefalinger, og Det Veterinære

Sundhedsråd kan støtte flertalsindstillingen, som til væsentlige formål henregner grundforskning.

Det Veterinære Sundhedsråd har desuden bemærkninger af veterinærfaglig og administrativ karakter.

Rapporten omtaler velfærdsmæssige problemer hos såvel recipient som foster og afkom. Dette omfatter en øget frekvens af abort, vanskelige fødsler, svagt afkom og lidelser i en række organer (yverbetændelse, mavesår, ledlidelser m.m.) opstået som en direkte konsekvens specielt af den genetiske modifikation. Disse tilstande kan være smertevoldende, hvilket efter Sundhedsrådets opfattelse og i overensstemmelse med rapportens anbefalinger betyder, at teknologierne ikke kan benyttes i husdyrproduktionen, idet der i mange tilfælde vil være dyreværnmæssigt betænkelige tilstande. Der er således ikke blot tale om velfærdsmæssige, men også dyreværnmæssige problemstillinger, som kræver nøje veterinærfaglig bedømmelse og ikke blot en etisk vurdering. Som nævnt i rapporten overføres de nævnte komplikationer ved kloning og genmodifikation ikke til anden generation, hvilket måske kunne være uddybet noget mere.

Da den somatiske kloning alene eller kombineret med genetisk modifikation i alt overvejende grad vil blive knyttet til forskning og udvikling, og da der allerede findes et råd for dyreforsøgsaktiviteter, skal Det Veterinære Sundhedsråd anbefale, at området reguleres under Rådet for Dyreforsøg, idet man dog kunne overveje at ændre rådets sammensætning således, at den dyreværnmæssige og forskningsmæssige profil skærpes. Men det er Sundhedsrådets opfattelse, at der ikke er behov for endnu et organ for at tilse, at et så begrænset område reguleres i overensstemmelse med intentionerne.

2003-20-09-00014

Skrivelse af 17. januar 2003 til Justitsministeriet.

I skrivelse af 17. december 2002 har Justitsministeriet anmodet Det Veterinære Sundhedsråd om at komme med eventuelle bemærkninger til høring om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport og bekendtgørelse om transport af dyr (opfølgning på Retsudvalgets beretning om transport af dyr).

Rådet udtalte:

Rådet har bemærket, at udkastet til bekendtgørelse ved langvarige transporter af større svin har prioriteret kravet til volumen pr. enhed ved alene at tillade transport af større svin i 2 etager, frem for et øget areal pr. dyreenhed ved transport i 3 etager. Rådet er ikke overbevist om, at dette i alle tilfælde dyreværnmæssigt er mest hensigtsmæssigt.

Rådet er i en særskilt henvendelse fra ministeriet dateret 18. december 2002 blevet anmodet om en udtalelse vedrørende transport og slagtning af højdrægtige dyr. Besvarelse af denne henvendelse vil først kunne foreligge i løbet af februar måned på grund af rådsmedlemmers længerevarende udenlandsrejse. Rådet skal derfor på nuværende tidspunkt undlade at kommentere dette punkt i udkastet til ny bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport.

Afgørelse:

[BEK Nr. 698 af 29/06/2004](#)

8 Andre sager

2003-20-08-00033

Skrivelse af 25. august 2003 til Rigsadvokaten.

Der henvises til Rigsadvokatens skrivelse af den 12. august 2003, hvori Rigsadvokaten anmoder Det Veterinære Sundhedsråd om at tilbagesende sager til politikredsene, hvis spørgsmålene til Rådet ikke er formuleret i overensstemmelse med de angivne retningslinier.

Det skal oplyses, at der allerede i januar 2002 er foretaget de nødvendige tiltag til tilbagesendelse af sager til politikredsene. Dette er sket jf. Rigsadvokatens meddelelse af 27. september 2000 vedrørende sager om overtrædelse af dyreværnsloven, samt jf. dyrlægelovens § 3, stk. 1.

Første tiltag vedrører proceduren ved nye sager. Proceduren blev ændret, således at den juridiske sekretær som den første efter indskanningen af sagerne gennemgår disse med henblik på en eventuel tilbagesendelse af de sager, der ikke iagttager kravene.

Andet tiltag var udfærdigelse af et paradigma til en skrivelse til politimesteren som vedlægges den tilbagesendte sag. Paradigmaet hertil blev udfærdiget i samarbejde mellem den veterinære sekretær og den juridiske sekretær og forklarer udførligt, hvordan politimesteren skal forholde sig ved en henvendelse til Det Veterinære Sundhedsråd. Herudover medsendes kopi af Vestre Landsrets dom U 2002/168 samt Rigsadvokatens meddelelse af den 27. september 2000 om overtrædelse af dyreværnsloven. Skrivelsen og kopierne vedlægges i kopi.

Tilbagesendelse af sager sker overordnet i 2 tilfælde:

1. Der anmodes om en generel udtalelse på baggrund af det fremsendte materiale
2. Spørgsmålene opfylder ikke retningslinierne, idet de f.eks. er fokuseret på juraen. Som eksempel kan en politimester anmode om Rådets vurdering af materialet i forhold til en eventuel tiltalerejsning.

2003-20-09-00016 og 2004-20-08-00039

Skrivelse af 18. december 2002 fra Justitsministeriet, Civil- og Politiafdelingen.

Justitsministeriet, Civil- og Politiafdelingen, har i brev af 18. december 2002 anmodet Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse vedrørende:

1. transport af højdrægtige dyr og
2. slagtning af højdrægtige dyr.

Rådet udtalte:

Ifølge afsnit 3 og 4 på side 2 er det uklart, om det for så vidt angår transport drejer sig om transporter over en afstand af 50 km, men under 8 timer, eller hvorvidt det drejer sig om det dyreværns-mæssigt forsvarlige i at transportere højdrægtige dyr i det hele taget. Den sidstnævnte fortolkning er valgt i denne besvarelse.

1.

Hvad angår transporter har man haft den grundlæggende holdning, at det drejer sig om at beskytte moderdyret mest muligt mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens bestemmelser. Endvidere, at længerevarende transporter, dvs. transporter på over 8 timer af dyr i mindst de sidste 10% af drægtigheden, ”vurderes at udgøre en sådan større belastning af dyret, at der er risiko for, at fødslen går i gang under transporten”. Med hensyn til fastlæggelse af de sidste 10% af drægtigheden må dette anses for at være et arbitrært valg, men alligevel rimeligt af følgende grunde. I de første 90% af drægtigheden er denne generelt ikke til gene for moderdyrets fulde bevægelighed, og det er vanskeligere at inducere fødslen medikamentelt eller ved stress. Samtidig kan fostre ikke overleve, hvis de fødes. Det er imidlertid utilstrækkeligt kun at vurdere afstand og tid, idet også kortvarige transporter af en varighed på under 8 timer og over 50 km kan udgøre en meget betydelig belastning for moderdyr og igangsætte en fødsel, der kan resultere i en dystoki (fødselshindring) og dermed udgøre en dyreværns-mæssig uacceptabel situation. Det er derfor Rådets anbefaling, at ”10% reglen” kommer til at gælde transporter af alle højdrægtige hovdyr, der holdes som husdyr og husdyr af kvæg-, fåre-, gede- og svinearterne.

2.

Hvad angår aflivning og slagtning af højdrægtige dyr drejer det sig primært om at beskytte fostrene mod smerte, lidelse og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens bestemmelser. Dette er et nyt princip, idet man ikke hidtil har taget hensyn til fostres smerteopfattelse, men alene til moderdyrets. Der foreligger ikke sikre undersøgelser over husdyrfostres smerteopfattelse, herunder hvornår den med sikkerhed optræder i drægtighedsstadiet, og hvor stor en belastning der skal til at udløse en smertereaktion. Imidlertid synes fåre-fostres ilttension at være så lav, at de ikke kan have en smerteopfattelse. Sikre videnskabelige undersøgelser til belysning af denne problemstilling foreligger ikke hos kvæg, men man kan antage, at da disse to arters placenta er meget ens, vil forholdene hos får og kvæg være meget lig hinanden. For så vidt angår aflivning ved intravenøs injektion af barbiturater (thiopental) vil fostrene, grundet dette stofs uhindrede, simple diffusion over placenta, blive aflivet på en meget skånsom vis. Erfaringer fra anæstesi i forbindelse med fosterkirurgi på kvæg og svin kan bekræfte dette. For så vidt angår slagtning, vil bedøvelse med boltipistol eller CO₂, hvor moderdyrets hjerteaktion er opretholdt, efter al sandsynlighed ikke udløse en smertereaktion hos fosteret. Ved efterfølgende akut afblødning vil trykket i fosterblodet falde drastisk, og dette i kombination med den allerede eksisterende lave ilttension vil betyde, at fosteret ikke vil opleve smerte eller lidelse.

Det er på denne baggrund Rådets opfattelse, at et foster (fostre) ikke oplever smerte, lidelse og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, i forbindelse med en regelret aflivning eller slagtning af højdrægtige dyr.

Skrivelse af 27. januar til Justitsministeriet

Rådet blev af Justitsministeriet anmodet om en udtalelse i anledning af en dyreværnsforenings høringsvar.

Rådet udtalte:

Justitsministeriet har i skrivelse af januar 2004 anmodet Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse i anledning af en dyreværnsforenings høringsvar til udkast til Lov om forbud mod slagtning og aflivning af drægtige produktionsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden.

Dyreværnsforeningen er i deres svar fremkommet med kritiske bemærkninger til Rådets udtalelse af 17. marts 2003 og herunder brugt udtryk som "tvivlsom" og "kategorisk".

Rådet har baseret sin udtalelse ikke alene på grundlag af den af dyreforeningens nævnte oversigtsartikel fra 2003, men også ud fra den viden, som anerkendte forskere er enige om gælder for fostres smerteopfattelse, nemlig at de sandsynligvis ikke oplever smerte. Grundlaget for Rådets opfattelse er, at fostre i livmoderen har reduceret bevidsthed eller er helt uden bevidsthed. Derfor kan de næppe opleve lidelse eller smerte. Den sparken, som er observeret hos kalvefostre under afblødningen af moderdyret, er ikke nødvendigvis udtryk for smerte, men snarere af reflektorisk karakter. Sparken kan også iagttages ved tilstande, hvor man med sikkerhed ved, at dyret (eller mennesket) er uden bevidsthed og derfor ikke kan føle noget som helst.

Imidlertid er Rådet opmærksom på, at der grundet misforståelser, kan være behov for en omformulering af sidste sætning under 2. i udtalelsen af 17. marts 2003, der herefter bliver som følger:

"Ved efterfølgende akut afblødning vil blodtilførslen til moderkagen (placenta) og dermed ilttilførslen til fosteret falde drastisk, og dette i kombination med den allerede eksisterende lave ilttension vil betyde, at fosteret ikke vil opleve smerte eller lidelse".

Rådet skal sluttelig bemærke, at det forekommer irrelevant i denne forbindelse, at dyreværnsforeningen inddrager kloningsproblematikken.

Afgørelse:

[BEK Nr. 698 af 29/06/2004](#)

2003-20-09-00018

Skrivelse af 9. januar 2003 fra Fødevedirektoratet.

Fødevedirektoratet har anmodet Rådet om at besvare spørgsmål i ovenstående sag.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Hvorvidt indgivelse af børstave i børen kræver veterinærfaglig indsigt.

Svar ad 1:

Spørgsmålets principielle aspekter rummer dels et spørgsmål om dyreværnsmessige aspekter, selve indgrebet/behandlingen, og dels et spørgsmål om anvendelse af veterinære lægemidler, herunder anvendelsen af antibiotika/kemoterapeutika.

Ad 1, selve indgrebet:

De særlige anatomiske, fysiologiske og infektionsmæssige forhold, der gør sig gældende i perioden under og umiddelbart efter kælvning, betyder, at koens kønsorganer i denne periode er særlig sårbar over for såvel fysiske skader som over for at blive påført infektioner. Det er derfor velbegrunder, at foretagelse af indgreb, ud over ukompliceret fødselshjælp, i perioden forudsætter veterinær sagkundskab. Inseminøruddannelsen (eller landmandsuddannelsen) omfatter ikke instruktion i at foretage undersøgelser eller manipulationer direkte ind i livmoderen (uterus) gennem den vidtåbne livmoderhals (cervix) i perioden under eller i den første periode efter kælvning. Det vil derfor ikke være dyreværnsmessig forsvarligt at dispensere fra bestemmelserne om, at anbringelse af lægemidler i livmoderen kun må foretages af dyrlæger.

Ad 2, anvendelsen af veterinære lægemidler:

Lidelsen "tilbageholdt efterbyrd" (retentio secundinarum) hos kvæg omfatter ikke aspekter, der kan begrunde en fravigelse fra de regler, der gælder for anvendelsen af receptpligtige veterinære lægemidler, herunder antibiotika/kemoterapeutika. Der er således hverken et hensyn at tage til nødvendigheden af et hurtigt akut indgreb eller grund til at betragte behandlingen som en ren "rutinebehandling", da behandling forudsætter de samme overvejelser og undersøgelser som gælder for andre behandlinger med veterinære lægemidler.

Afgørelse:

Fødevederedirektoratet var på baggrund af Rådets udtalelse ikke indstillet på at meddele dispensation fra gældende regler på området, jf. § 16, stk. 1 i bekendtgørelse nr. 134 af 6. marts 2003 om lægemidler til dyr.

2003-20-09-00019

Skrivelse af 9. januar 2003 fra Fødevederedirektoratet.

Fødevederedirektoratet har forelagt Rådet en skrivelse dateret den 9. januar 2003, hvori der forespørges, om daglig indgivelse af oxytocin eller oxytocinanaloger over en længere periode til malkekøer vurderes at have et ydelsesfremmende formål, eller om det kan betragtes som sygdomsbehandling.

Det må lægges til grund, at der er tale om daglige subkutane/intramuskulære injektioner, idet intravenøs injektion er forbeholdt dyrlæger

Rådet udtalte:

Fødevederedirektoratet har forelagt Rådet en skrivelse dateret den 9. januar 2003, hvori der forespørges, om daglig indgivelse af oxytocin eller oxytocinanaloger over en længere periode til malkekøer vurderes at have et ydelsesfremmende formål, eller om det kan betragtes som sygdomsbehandling.

Det må lægges til grund, at der er tale om daglige subkutane/intramuskulære injektioner, idet intravenøs injektion er forbeholdt dyrlæger.

Rådet er bekendt med, at der for yngre nykælvede malkekøer kan forekomme problemer med mælkenedlægningen, og at dette problem kan afhjælpes ved injektion af oxytocin, der formidler, at de såkaldte kurvceller i yvervævet kontraheres og presser mælken fra kirtelvævet ind i yverets cisterne, hvorfra det kan udmalkes. Problemer med nedlæggelse af mælk i yverets cisterne skyldes sjældent primært nedsat syntese og udskillelse af oxytocin fra hypofysens baglap eller primært nedsat følsomhed af oxytocinreceptorerne på kurvcellerne. Oftest ligger der andre primære forhold til grund for tilstanden. Dette kunne være stress, voldsomt yverødem m.v.. Rådet finder, at anvendelse af oxytocin til nedlæggelse af mælk i sådanne situationer vil være både forsvarligt og gavnligt i en kortere periode sideløbende med en udredning af de primære forhold, der ligger til grund for tilstanden. En sådan anvendelse anser Rådet for sygdomsbehandling.

Hvis tilstanden skyldes primær endokrinologisk fejlfunktion eller andre primære forhold, som ikke i løbet af relativ kort tid kan udredes og afhjælpes, finder Rådet det uforsvarligt fortsat at anvende injektion af oxytocin til tvangsmæssig nedlæggelse af mælk i yverets cisterne. Behandling af en sådan malkeko må anses for helbredelsesmæssig udsigtsløs, hvorfor fortsat behandling alene kan tillægges ydelsesfremmende formål.

2003-20-09-00021

Skrivelse af 12. februar 2003 fra Fødevaredirektoratet.

Rådet fik forelagt skrivelse fra Fødevaredirektoratet vedr. øretatovering uden anvendelse af bedøvelse:

”Vedlagt sendes kopi af skrivelse af 3. januar 2003 fra en dyrlægeforening vedrørende øretatovering uden bedøvelse.

Det fremgår af Dyrlægeforeningens skrivelse, at foreningen ønsker direktoratets vurdering af, om foretagelse af øretatovering af hunde uden, at der anvendes bedøvelse, fortsat findes at være i overensstemmelse med bestemmelserne i Dyreværnsloven (lov nr. 386 af 6. juni 1991).

Øretatovering af hunde er i en årrække blevet foretaget både af dyrlæger og af særlige tatovører, blandt andet foretager en kennelklubs tatovører regelmæssigt øretatovering af hunde. Øretatovering, der foretages af tatovører, sker således uden anvendelse af bedøvelsesmidler, hvis anvendelse som bekendt er forbeholdt dyrlæger. Det samme må antages at være tilfældet for lysketatovering af hunde.

Fødevaredirektoratet skal henlede opmærksomheden på, at det også er almindeligt at foretage tatovering af visse andre dyrearter. Udover katte, der dog af praktiske årsager næppe tatoveres uden bedøvelse, foretager besætningsejere også øretatovering af svin, dette vil typisk være tilfældet i avlsbesætninger. Et krav om bedøvelse forud for øretatovering af hunde, vil således også kunne have konsekvenser for tatovering af andre dyrearter, der almindeligt er blevet tatoveret uden anvendelse af bedøvelse.

Fødevedirektoratet skal anmode om Rådets vurdering af, hvorvidt det må anses for at være i overensstemmelse med bestemmelserne i Dyreværnsloven fortsat at foretage øretatovering af hunde uden anvendelse af bedøvelse”.

Rådet udtalte:

Det har ikke været muligt for Rådet at finde dokumentation for, at hunde oplever mere lidelse end uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed ved øretatovering uden bedøvelse. Rådet forudsætter, at tatoveringen gennemføres af en til formålet uddannet og trænet person.

Rådet finder derfor for nuværende, at øretatovering af hunde kan foregå forsvarligt uden anvendelse af bedøvelse, såfremt indgrebet foretages af en uddannet og trænet person, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 14, stk. 1 og 4.

Supplerende spørgsmål

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 5. maj 2003 om øretatovering af hunde uden bedøvelse hvor Rådet udtaler, at ”Rådet finder derfor for nuværende, at øretatovering af hunde kan foregå forsvarligt uden anvendelse af bedøvelse, såfremt indgrebet foretages af en uddannet og trænet person, jf. dyreværnslovens § 1 og 14, stk. 1 og 4”. Denne udtalelse har givet anledning til, at Fødevedirektoratet er blevet stillet en række spørgsmål vedrørende metoder til mærkning af hunde.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 1:

Øretatovering og chipmærkning er begge anerkendt af Dansk Hunderegister som mærkningsmetode. Er man enig i, at disse metoder derfor kan opfattes som teknisk (mærkningsmæssigt) ligeværdige?

Svar ad 1:

Det Veterinære Sundhedsråd afgiver udtalelser om veterinære spørgsmål og besvarer således ikke spørgsmål af teknisk karakter.

Spørgsmål 2:

Er man enig i, at korrekt udført chipmærkning er mindre smertevoldende end øretatovering (uden analgesi eller anæstesi)?

Svar ad 2:

Rådet er ikke bekendt med undersøgelser, der dokumenterer, at chipmærkning er mindre smertevoldende end øretatovering foretaget uden analgesi eller anæstesi, der udføres korrekt af en trænet og rutineret tatovør. Rådet finder, at begge procedurer ved korrekt udførelse er forbundet med uvæsentlig smerte af forbigående beskaffenhed, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 14, stk. 1, 1. punktum.

Spørgsmål 3:

Er det korrekt, at hvis en dyrlæge har valget mellem to ligeværdige behandlinger eller procedurer, skal han / hun vælge den mindst smertevoldende procedure, altså i dette tilfælde chipmærkning?

Svar ad 3:

Se svar ad spørgsmål 2.

Spørgsmål 4:

Vil læge tatovører/hundemærkere også være omfattet af pligten til at anvende den mindst smertevoldende procedure?

Svar ad 4:

Se svar ad spørgsmål 2.

2003-20-09-00022

Skrivelse af 17. februar 2003.

Med brev af 17. februar 2003 har Fødevaredirektoratet på foranledning af forespørgsel af 6. januar 2003 fra Den Danske Dyrlægeforening anmodet Det Veterinære Sundhedsråd om en udtalelse vedrørende fortolkningen af Dyrlægelovens § 4, stk. 4, om udtagelse af blodprøver intravenøst af andre end autoriserede dyrlæger.

Rådet udtalte:

Med det formål i visse specificerede situationer at kunne åbne adgang for, at en dyrlæge lader sig assistere af teknikere ved udtagning af diagnostiske prøver, er der i dyrlægelovens § 4, stk. 4, åbnet adgang til, at Fødevareministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser for en sådan assistance. De nærmere betingelser for sådanne teknikeres autorisation og virke er fastlagt i bekendtgørelse. nr. 769 af 23. oktober 1998 om autorisation af teknikere til udtagning af blodprøver m.v.

Det fremgår blandt andet af bekendtgørelsen, at autorisation af sådanne teknikere kan foretages efter et godkendt og dokumenteret undervisningsforløb, og at teknikeren virker under en navngiven dyrlæges ledelse og ansvar. Prøver til brug ved indberetninger, attester og sundhedscertifikater skal dog altid udtages af en autoriseret dyrlæge personligt.

Rådet tolker på den baggrund lovgivningen på området som følger:

1. Udtagning af blodprøver kræver veterinær indsigt og er forbeholdt autoriserede dyrlæger eller autoriserede teknikere for at undgå dyreværnsmæssigt betænkelige situationer.
2. Prøver, der skal bruges til attesteringer og som sådan er et led i en retsmedicinsk procedure, skal udtages af dyrlægen personligt med det ansvar, han gennem sin autorisation har påtaget sig.

3. Undtaget herfra vil Rådet anse det forhold, at uddannede veterinærsygeplejersker og laboranter i klinikker og hospitaler under en dyrlæges direkte tilsyn og ansvar kan foretage indgreb af den art.

4. Undtaget herfra vil Rådet tillige anse det forhold, at personer, der har tilladelse til dyreforsøg samt andre personer, som tilladelsesindehaveren, jf. § 4 i dyreforsøgsloven, må uddelegere opgaver til.

6. Prøver udtaget intravenøst af andre end de nævnte, det være sig lægmænd som f. eks. dyreejere, bør således ikke finde sted.

Afgørelse:

Fødevederedirektoratet tiltrådte det Veterinære Sundhedsråds udtalelse.

2003-20-09-00023

Skrivelse af 3. april fra Det Veterinære Råd til Dansk Faglig Tidsskrift

En politikommissær skrev en artikel om tvangsmæssige besætningsreduktioner. På baggrund af manuskriptets indhold blev artiklen sendt til Det Veterinære Råd, som afgav udtalelse angående artiklen.

Politikommissærens artikel:

Om tvangsmæssige besætningsreduktioner - én gang til.

I en artikel i Dansk Veterinærtidsskrift nr. 19, 1997, gjorde jeg mig til talsmand for, at der i dyreværnsloven bør indsættes en bestemmelse om, at der administrativt skal kunne gives besætningsejere påbud om at reducere deres besætninger, hvis disse er så store, at ejerne ikke magter at passe dem ordentligt. Forslaget gik nærmere ud på, at der skulle kunne gives pålæg om besætningsreduktion, ganske som der i medfør af dyreværnslovens § 21, stk. 1, kan gives pålæg om dyrenes behandling, for eksempel om hovpleje, opstaldning, fodring m.m. Mit forslag byggede på den antagelse, at dyreværnslovens § 21, stk. 1, ikke indeholder hjemmel til at give pålæg om besætningsreduktioner. Jeg henviste således i artiklen til en udtalelse fra Det Veterinære Sundhedsråd, der i et konkret tilfælde i meget forsigtige vendinger havde givet udtryk for, at det ville være ønskeligt, om en besætningsejer kunne bibringes forståelse for, at han burde reducere sin besætning.

Jeg tog udtalelsen til indtægt for, at Rådet var af den opfattelse, at besætningsejeren ikke kunne tvinges, men måtte søges overtalt. Min artikel blev omtalt i forordet til Det Veterinære Sundhedsråds årsberetning for året 1997, der er dateret den 1. juni 1998. I årsberetningen er det på side 96-98 omtalt, at Rådet har forelagt spørgsmålet om tvangsmæssige besætningsreduktioner for Justitsministeriet. Justitsministeriets svar på Rådets henvendelse er også gengivet i årsberetningen.

Ministeriet svarede, at der kan ske tvangsmæssig besætningsreduktion ved dom, og der blev nævnt et eksempel, hvor en person var blevet frakendt retten til at eje og beskæftige sig med dyr, bortset fra en hund, en kat, duer og indtil 10 kreaturer. I Justitsministeriets svar ligger en

forudsætning om, at der skal dom til, hvis en tvangsmæssig besætningsreduktion skal gennemføres. Rådet erklærede sig tilfreds med svaret. Efter min opfattelse skulle Rådet ikke således have ladet sig affærdige af ministeriet, men burde i stedet have stået fast på, at der var behov for en lovændring. I en sag, der er gengivet i Det Veterinære Sundhedsråds årsberetning for årene 1999-2000 under nr. 1636-60.98 har Rådet tilsyneladende indtaget et helt andet standpunkt end det, der fremgår af årsberetningen for 1997. I en udtalelse giver Rådet nemlig udtryk for, at man er enig i, at et pålæg om tvangsmæssig besætningsreduktion er givet administrativt. Pålægget var senere blevet godkendt af den lokale byret. Fastholdes det udgangspunkt, at besætningsreduktion kun, som Justitsministeriet har givet udtryk for, kan ske ved dom, er der her tale om, at retten har godkendt et pålæg givet uden hjemmel, og at Det Veterinære Sundhedsråd gennem omtalen i årsberetningen efterfølgende har blåstemplet pålægget.

Der er herved skabt en usikkerhed om, hvad der egentlig gælder på dette område. Denne artikel skrives, fordi jeg fortsat - ligesom Justitsministeriet - er af den opfattelse, at der i dyreværnsloven ikke er hjemmel til at give administrative pålæg om besætningsreduktioner. Jeg foreslår, at den usikkerhed, der synes at være skabt, fjernes gennem en lovændring, således at al diskussion om sådanne pålægs lovlighed for fremtiden afskæres. Der er flere tungtvejende grunde til, at pålæg om tvangsmæssige besætningsreduktioner skal kunne gives administrativt af politiet efter modellen i dyreværnslovens § 21, stk. 1, naturligvis med adgang til efterfølgende domstolsprøvelse. Fremgangsmåden er for det første langt hurtigere end gennemførelsen af en partiel frakendelse ved retten. For det andet vil fremgangsmåden være anvendelig i alle tilfælde, hvor dyreværnsloven er overtrådt. Frakendelse - herunder også delvis frakendelse - kan nemlig kun ske, hvis forholdet består i mishandling eller groft uforsvarlig behandling af besætningen, eller hvis der er tale om gentagen overtrædelse af dyreværnsloven. I de almindeligt forekommende tilfælde vil der ikke kunne gennemtvinges en besætningsreduktion ved dom.

Grænserne er således for snævre. Der vil være indlysende fordele forbundet med at indføre en udtrykkelig lovhjemmel til at give påbud om besætningsreduktioner. Tvivl og vaklen vil ikke længere kunne forekomme. Sagerne vil kunne fremmes hurtigt og effektivt, og ordningen vil ikke være bundet af begrænsninger med hensyn til overtrædelsens karakter. Jeg er overbevist om, at hvis mit forslag blev sendt til afstemning ude i besætningerne, ville det vinde fuld tilslutning. Besætningerne ville formentlig sige: "Vi vil hellere være lidt færre og have det godt end være mange og have det skidt".

Rådet kommenterede indlægget:

Vicepolitikommisæren har til orientering sendt sit indlæg til Det Veterinære Sundhedsråd.

Af indlægget sås der tvivl om Rådet holdning til muligheden for administrativt pålæg om besætningsreduktion.

På denne baggrund skal Rådet fremkomme med følgende bemærkninger:

Rådet tolker dyreværnsloven således, at der ikke er hjemmel for pålæg om besætningsreduktion, såfremt de uforsvarlige forhold gælder hele besætningen, men at § 21,

stk. 1, giver politiet hjemmel ved uforvarlig behandling af dyr til at give ansvarlige pålæg om den eller de pågældende dyrs behandling. Hvis med et sådant pålæg ikke efterkommes har politiet i henhold til § 22, stk. 1, pligt til at overtage ansvaret for dyrenes pasning.

På den baggrund deler Rådet for så vidt bemærkningerne vedrørende den i artiklen refererede sag 1638.60/98, gengivet s. 168 i årsberetningen 1999-2000, hvor der med hjemmel i dyreværnslovens § 21, stk. 1, administrativt blev givet pålæg om besætningsreduktion. At Rådet i sin udtalelse støtter pålægget om besætningsreduktion kan imidlertid ikke tolkes som en juridisk "blåstempling", således som det gøres i artiklen. Der er (alene) tale om, at Rådet ud fra en veterinærfaglig vurdering var enig i behovet for en besætningsreduktion. Den juridiske tolkning af rækkevidden af f.eks. dyreværnslovens § 21, stk. 1 i den konkrete sag, falder uden for Rådets kompetence. Rådet har således ingen anden mulighed end at tage politiets og domstolenes tolkning til efterretning og loyalt referere den konkrete sags udfald i årsberetningen.

I Justitsministeriets svar af 10. juni 1998 på Rådets henvendelse af 21. november 1997 (gengivet s. 96, sag 169-54.97, i Det Veterinære Sundhedsråds årsberetning af 1997) fremgik det bl.a. med henvisning til § 29, at det ved retspraksis var fastslået, at bestemmelserne kunne danne grundlag for en tvangsmæssig besætningsreduktion ikke blot i arter, men også i antal. Dette erklærede Rådet sig tilfreds med. Det skal i den forbindelse understreges, at Rådets henvendelse alene vedrørte muligheden for tvangsmæssig besætningsreduktion ved dom, og Rådets bemærkninger til svaret fra Justitsministeriet skal læses i denne sammenhæng.

Rådet har fulgt op på udtalelsen fra Justitsministeriet ved i lignende sager at foretage en henvisning til § 29, med følgende ordlyd: "Oplysningerne i sagsakterne peger på, at sigtede gennem længere tid ikke har vist evne eller vilje til at tilvejebringe dyreværnsmæssigt forsvarlige forhold i sit dyrehold. Dette bør efter Rådets opfattelse føre til overvejelser om, hvorvidt der skal ske helt eller delvis frakendelse af retten til dyrehold, jvf. dyreværnslovens § 29. Anvendelse af § 29 beror imidlertid på en juridisk vurdering, der alene foretages af domstolene"

Med hensyn til muligheden for administrativt at give pålæg om besætningsreduktion finder Rådet, at politiet med hjemmel i dyreværnsloven § 21 på betryggende vis kan sikre dyrenes tarv. Såfremt alle dyr i en besætning er udsat for uforvarlig behandling finder Rådet, det betryggende, at politiet har pligt til at tage sig af alle dyrene i henhold til § 22, således at der hurtigt og effektivt kan rettes op på forholdene. Hvis de dyreværnsmæssigt uforvarlige forhold kun gælder dele af besætningen bør pålæg efter § 21 begrænses til de berørte dyr og politiets pligt efter § 22 vil i konsekvens heraf være begrænset til at tage sig af disse dyr.

Åbnes der mulighed for, at politiet kan give pålæg om besætningsreduktion, vil det efter Rådets opfattelse give en både for dyrene og deres ejer usikker retstilstand. Det vil i sådanne sager være vanskeligt for politiet – selv med assistance fra f.eks. fødevarerregionerne - at foretage en korrekt og på landsplan ensartet vurdering af størrelsen af den nødvendige besætningsreduktion, og desuden er der en åbenbar risiko for, at politiet vælger en besætningsreduktion frem for et pålæg efter § 21 med deraf følgende pligt efter § 22 til at tage sig af alle dyr, som er udsat for uforvarlig behandling.

Rådet finder er retssikkerhedsmæssigt betryggende, at vurderingen af, om der skal ske en tvangsmæssig besætningsreduktion i medfør af dyreværnslovens § 29, er henlagt til domstolene.

Rådet kan derfor ikke støtte forslaget om, at der åbnes mulighed for administrativt pålæg om besætningsreduktion.

Rådet kan derimod tilslutte sig ønsket om en revision af dyreværnsloven, således at muligheden for besætningsreduktion ved dom direkte fremgår af loven.

Rådet er også enig i, at muligheden for tvangsmæssig besætningsreduktion ved dom bør udvides til at gælde sager om uforsvarlig behandling af dyr. Som det også fremgår af Rådets henvendelse til Justitsministeriet i 1997, finder Rådet, at hensynet til dyrene fuldt ud vil kunne tilgodeses gennem en besætningsreduktion, som lader ejeren beholde et dyreværnsmæssigt forsvarligt antal dyr.

2003-20-09-00038

Skrivelse af 24. juni 2003 fra politimesteren i København.

En kommune overvejede at anvende et lasergevær til at bortskræmme skarver fra sø. Våbensektionen under Rigspolitiet, Kriminalteknisk Afdeling og Rejsehold, har efter anmodning fra en kriminalassistent ved Københavns Politi, udtrykt den opfattelse, at lasergeværet ikke er særligt beregnet, idet det kan forårsage permanent blindhed på ubeskyttede øjne.

Til Rådets sagsbehandling var der medsendt en række artikler og korrespondancer omhandlende lasergeværer, bortskræmning af fugle med lasergeværer og skadevirkninger af laserstråler.

Rådet udtalte:

Spørgsmål:

Rådet anmodes om en udtalelse om, hvorvidt Rådet finder det forsvarligt at anvende lasergevær af anførte type mod skarver?

Svar:

Det fremgår af det medsendte materiale, at det omhandlede lasergevær "Desman Laser model FLR 005" benytter en laserenhed i klasse 3B, der ved direkte eksponering kan give øjenskader og i visse tilfælde hudskader. Øjets forsvarsmekanisme yder normalt ikke tilstrækkelig beskyttelse mod skader.

Det fremgår af en rapport, "The assessment of the effectiveness of management measures to control damage by fish-eating birds to inland fisheries in England and Wales", fra "Central Science Laboratory" til "Ministry of Agriculture, Fisheries and Food", at et nærmere specificeret lasergevær indeholdt en klasse 3B laser. Det blev bl. a. konkluderet, at: "This laser could cause eye damage to an unprotected eye out to a distance of 155 m".

Afgørelse:

Lægges ovennævnte til grund, vil Rådet vurdere, at det er uforsvarligt at anvende lasergeværet "Desman Laser model FLR 005" til at bortskræmme skarver, jf. dyreværnslovens § 1.

2003-20-09-00039**Skrivelse af 17 juli 2003 fra Fødeveddirektoratet.**

Fødeveddirektoratet forespurgte Rådet om de "Dyreværnsmæssige aspekter ved forekomst af skuldarsår hos søer" i relation til oplysninger fra et specialestudium.

Rådet udtalte:

Udvikling af sår på skulderen hos søer er ofte forekommende. Hyppigheden i en besætning er relateret til en række disponerende faktorer så som opstaldningsform, huld, temperament, liggeadfærd, pasning, stadie i produktionen m.m. Sårene udvikles især i laktationsperioden hos søer i farestalde. Sårene er at opfatte som liggesår og opstår som følge af længerevarende trykning mod et hårdt underlag resulterende i iskæmi af hud og underliggende væv mellem huden og kammen (tuber spina scapulae) på skulderbladet. Sårene, der kan være ensidige eller dobbeltsidige, kan udvikle sig så kraftigt, at huden bliver gennembrudt og tilstanden medinddrager subkutis alene eller subkutis og dybereliggende strukturer som muskulatur og skulderbladsknogle, der i svære tilfælde kan være blotlagt. Ofte er sårene sæde for voldsom granulationsvævsdannelse eller knoglenydannelse som tegn på en længerevarende tilstand. Sårene heler forholdsvis hurtigt med dannelse af ar, når søerne tilbydes en anden opstaldningsform med et blødere underlag. Udviklingen af disse kroniske skuldarsår påfører søerne en ikke ubetydelig smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe og er tegn på manglende omsorg for deres situation.

Dyr skal beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, og enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt og huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres sundhedsmæssige behov. Rum og arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses.

Rådet anser udvikling af kroniske skuldarsår hos søer for en tilstand, der kan forebygges eller afhjælpes tidligt i forløbet ved tilstrækkelig opmærksomhed og rettidig indgriben fra staldpersonalets side. Skuldarsår kan herved undgås eller afheles ved, at søerne får et blødere underlag at ligge på, inden tilstanden udvikler sig til et forhold af dyreværnsmæssigt betænkelig karakter.

Med udgangspunkt heri finder Rådet, at optræden hos søer af kroniske skuldarsår (ulcera i regio scapularis), der har en udstrækning medinddragende subkutis alene eller subkutis og dybereliggende strukturer som muskulatur og skulderbladsknogle, er dyreværnsmæssigt stærkt kritisabelt, jf. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1.

Rådet skal tillige gøre opmærksom på, at skuldarsår af ovennævnte karakter kan udgøre et kødkontrolmæssigt og levnedsmiddelhygiejnisk problem, idet regionale lymfeknuder kan huse sår bakterier, hvilket kan føre til pyæmisk tilstand.

Afgørelse:

Fødevedirektoratet udarbejdede en meddelelse og instruktion til samtlige praktiserende dyrlæger om skuldarsår hos dyr.

[Link til meddelelse](#)

2003-20-09-00041**Skrivelse af 9. juli 2003 fra Fødevedirektoratet, VA3**

Det Veterinære Sundhedsråd modtog den 9. juli 2003 en skrivelse fra Fødevedirektoratet vedrørende rutinemæssig behandling af søer med antibiotika efter hver faring. Der blev i skrivelsen givet et eksempel på, at besøgsrapporter fra dyrlæger kan indeholde anvisning på antibiotikabehandling af alle søer i en besætning, og at eneste bemærkning i landmændenes behandlings journaler i flere tilfælde har været ”faring”. Endvidere kunne det ud fra VetStat-data sandsynliggøres, at de fleste søer behandles med oxytocin.

Rådet udtalte:

Indledningsvis skal Rådet bemærke, at behovet for sygdomsbehandling i forbindelse med faring kan variere betydeligt mellem besætninger. Den hyppigste årsag til sygdomsbehandling af søer i denne periode er såkaldt farefeber, der ofte betegnes MMA (Mastitis, Metritis, Agalakti). Forhold af betydning for forekomsten af farefeber i besætninger er udover infektionsrisikoen f.eks. fodringsstrategi, opstaldning og styring af huld. Ofte er der ved farefeber tale om et sygdomskompleks med almen påvirkning af dyret. Tilstanden kan dermed ikke relateres til et enkelt organ. Påvisning af sygdommen farefeber kræver samtidig tilstedeværelse af flere af følgende kliniske tegn: 1) Feber (det skal i den forbindelse bemærkes, at legemstemperaturen ved faring ofte stiger til 39,5 °C, uden at der er tale om en patologisk eller behandlingskrævende tilstand), 2) ophørt ædelyst, idet det skal bemærkes, at ædelysten ofte under normale omstændigheder først indfinder sig et stykke tid efter faring, 3) nedstemthed, 4) mastitis, 5) agalakti / dysgalakti eller 6) metritis. Diagnostik af farefeber kræver således en indgående klinisk undersøgelse af det mistænkte dyr.

Rådet blev anmodet om at udtale sig om 4 spørgsmål:

Spørgsmål 1:

Hvilken procentdel af søerne i en svinebesætning kan med rimelighed forventes at have et diagnosticeret behov for en sådan antibiotika behandling efter faring?

Svar ad 1:

Danske undersøgelser i firserne anslog, at den gennemsnitlige incidens af farefeber var ca. 10 %. Nye produktionssystemer med bl.a. løsgående søer har sandsynligvis medført en reduktion af incidensen. Variationer mellem besætninger fra 0 – 100 % angrebne dyr, kan dog forekomme, ligesom incidensen inden for samme besætning kan variere meget fra måned til måned.

Spørgsmål 2:

Er det sandsynligt, at mere end 50 % af søerne i en besætning gennem et længere tidsrum får antibiotikabehandlingskrævende farefeber?

Svar ad 2:

Ved anvendelse af objektive diagnostiske kriterier, som ovenfor anført, er det Rådets opfattelse at farefeber kun i ganske sjældne tilfælde, vil kræve behandling af mere end halvdelen af besætningens søer gennem et længere tidsrum.

Spørgsmål 3:

Er det sandsynligt at antage, at en landmand allerede ved faringen kan afgøre for sygdommen farefeber, at dyrene befinder sig i en veldefineret sygdoms inkubationsfase?

Svar ad 3:

Det anses ikke for muligt, at afgøre for en sygdom som farefeber, at dyrene befinder sig i en veldefineret sygdoms inkubationsfase, der kunne begrunde en forebyggende behandling af dyr, der ikke udviser kliniske tegn.

Spørgsmål 4:

Endvidere ønskes det vurderet, hvilken andel af søer i en besætning, der kan forventes at have problemer med manglende mælkeproduktion i en sådan grad, at det kan betinge behandling med oxytocin.

Svar ad 4:

Rådet skal anmode om at få spørgsmål præciseret.

Supplerende Spørgsmål:

Skrivelse af 16. december 2003 af Fødevaredirektoratet.

Rådet var tidligere efter anmodning af Fødevaredirektoratet fremkommet med en udtalelse vedrørende 4 spørgsmål i denne sag vedr. rutinemæssig behandling af søer med antibiotika og oxytocin efter hver faring i visse svinebesætninger.

Rådet så sig ikke i stand til at besvare spørgsmål 4 vedr. behandling med oxytocin på det i spørgsmålet angivne grundlag. Fødevaredirektoratet fremkom efterfølgende gennem skrivelse af 16. december 2003 med en uddybelse af spørgsmålet.

Rådet udtalte:

Spørgsmål 4:

Endvidere ønskes det vurderet, hvilken andel af søer i en besætning, der kan forventes at have problemer med manglende mælkeproduktion i en sådan grad, at det kan betinge behandling med oxytocin.

Uddybelse af spørgsmålet:

Ud fra data i Vetstat kan det sandsynliggøres, at en meget stor andel af søerne i en svinebesætning behandles med oxytocin. Oxytocin kan lovligt benyttes til mælkenedlægning, men må ikke anvendes til vestimulation af søer. I forbindelse med sandsynliggørelsen af brug

af oxytocin rutinemæssigt til vestimulation vil vi anmode Rådet om en veterinærfaglig vurdering af hvor stor en andel af søerne i en besætning der i gennem længere tid kan forventes at have behov for behandling med oxytocin til mælkenedlægning.

Svar ad 4:

Rådet skal indledningsvis anføre, at indikationerne for brug af oxytocin er vesvækkelse (dysdynam), tilbageholdt efterbyrd (retentio secundinarum), puerperal endometritis, agalakti, dysgalakti og mastitis. Brug af oxytocin er kontraindiceret ved mekaniske hindringer i fødselsvejen, idet dette kan fremkalde dyreværns-mæssigt betænkelige situationer (stærke veer og ruptur af livmoderen).

Anvendelse af oxytocin til de øvrige indikationer efter fødsels afslutning og specielt til MMA ser Rådet ingen problemer i, da brugen af oxytocin er livreddende for mange nyfødte svage grise. En nedsat forsyning med råmælk, hvad enten en sådan skyldes sygdom (agalakti, dysgalakti, mastitis eller endometritis) hos soen eller svaghed hos spædgrisen, kan hurtigt blive fatal for både gris og so, hvorfor behandling med oxytocin til disse indikationer anses for værende tilrådelig. Efter kuldudjævning, hvor svage grise samles hos den samme so, er brug af oxytocin lige efter udjævningen således livreddende for de svage grise.

Frekvensen af de nævnte sygdomme er forskellig fra besætning til besætning og fra periode til periode i den enkelte besætning. Rådet ser sig på den baggrund ikke i stand til med nogen grad af præcision at angive, hvor stor en andel af søer i en besætning, der gennem længere tid kan forventes at have behov for behandling med oxytocin til mælkenedlægning.

2003-20-09-00046 / VE 069-30/02 (s. 259 i årsberetning 2002)

Skrivelse af 16. oktober 2001 fra Fødevedirektoratet.

Det Veterinære Sundhedsråd havde ved brev af 28. juni 2002 besvaret Fødevedirektoratets spørgsmål vedrørende evt. krav om lokalbedøvelse af heste, der skulle chipmærkes, og om hvilke faglige kvalifikationer, der skulle stilles til personer, der skulle chipmærke heste.

I besvarelsen havde Rådet anført, at man gerne ville tage stilling til et oplæg til beskrivelse af uddannelsesforløbet for uddannede chipmærkere, når et oplæg hertil forelå.

I foråret 2003 nedsatte direktoratet 2 arbejdsgrupper, der skulle fremkomme med et samlet forslag til hhv. krav til mærkning/registrering og pasudstedelse til heste. Forslaget skulle danne grundlag for udarbejdelse af bestemmelser til fuldstændig gennemførelse af Kommissionens beslutning 2000/68/EF i dansk lovgivning.

Det var arbejdsgruppernes opfattelse, at chipmærkning var den mærkningsmetode, der mest hensigtsmæssigt kunne anvendes, når der skulle stilles lovmæssige krav om entydig mærkning af heste. Landscentret for heste havde i den forbindelse udarbejdet en kursusbeskrivelse for kursus i mikrochipmærkning for ID-mærkere.

På baggrund af Rådets brev af 28. juni 2002 skulle Fødevedirektoratet venligst anmode om Rådets vurdering af kursusbeskrivelsen til brug for arbejdsgruppernes videre arbejde.

Rådet udtalte:

Rådet kan tilslutte sig den af Landscentret for Heste udfærdigede kursusplan for kursus i mikrochipmærkning af heste for ID-mærkere med uddybende beskrivelser.

Rådet har dog noteret sig, at der i forbindelse med beskrivelsen af kurset ikke omtales en afsluttende evaluering af kursusdeltagernes opnåede færdigheder i form af en eksamen med censorer. Rådet er bekendt med, at der ved uddannelse af tatovører til at kunne chipmærke hunde i Dansk Hunderegisters regi skal bestås en mundtlig-praktisk prøve med censur.

Rådet vil vurdere, at en afsluttende bestået eksamen med censur skal være forudsætningen for at kunne opnå autorisation som chipmærker af heste.

2003-20-06-00002**Skrivelse af 28. marts til Fødevarerdirektoratet**

Fødevarerdirektoratet anmodede Det Veterinære Råd om en udtalelse angående brugen af fluoroquinoloner.

Rådet udtalte:

Ang.: Bekendtgørelse nr. 119 om lægemidler til dyr

Det fremgår af bekendtgørelse nr. 119, at fluoroquinoloner til injektion alene må administreres af dyrlæger, jf. § 14, stk. 1, nr. 7 samt, at fluoroquinoloner kun må anvendes til behandling af husdyr, når der på grundlag af en resistensundersøgelse ikke findes andre muligheder, jf. § 30 stk. 1. Det Veterinære Sundhedsråd finder i den forbindelse anledning til at fremkomme med følgende udtalelse.

Det Veterinære Sundhedsråd har stor forståelse for, at fluoroquinoloner bør have en begrænset anvendelse ved sygdomsbehandling af husdyr.

Det Veterinære Sundhedsråd er imidlertid ud fra et veterinærmedicinsk synspunkt betænkelig ved de gældende meget restriktive muligheder for anvendelse af fluoroquinoloner til husdyr. Det Veterinære Sundhedsråd ønsker i den forbindelse at henstille, at der inden en fremtidig revision af bekendtgørelsen foretages en udredning af følgende muligheder for ændring af restriktionerne. Rådet savner udredning i retning af anvendelse af fluoroquinoloner under specificerede og nøje afgrænsede sygdomsforhold med en afvejning af effektiviteten af fluoroquinoloner overfor andre antibiotika sideløbende med en afvejning af risikoen for udvikling af lægemiddelresistens ved anvendelse af de pågældende antibiotika overfor det pågældende sygdomsforhold. Ved sådan udredning og afvejning kunne der muligvis findes begrundelser for selektiv og styret anvendelse af fluoroquinoloner til husdyr.

2003-20-01-00008**Skrivelse af 9. april 2003 til Fødevarerdirektoratet**

Rådet fandt det uholdbart, at der ikke var krav om dyrlægetilsyn ved aflæsning af dyr på slagterier og henvendte sig til Fødevarerdirektoratet:

Der er en betydelig konflikt mellem reglerne for dyrlægetilsyn ved aflæsning af dyr på samlestadde, markeder m.m. og slagterier. Ved førstnævnte er der regler om dyrlægetilsyn ved aflæsning, jf. § 5, stk. 2 og 3 i bekendtgørelse 771 af 29. august 2001 om omsætning af husdyr via samlesteder og eksportisolationsstalde. Sådanne regler er der ikke ved aflæsning af dyr på slagterier. På slagterierne bliver dyrene først synet ved det levende syn, inden de drives til aflivning.

Rådet finder det uholdbart, at der ikke er dyrlægetilsyn ved aflæsningen af dyrene på slagteriet. Rådet behandler årligt en række dyreværnsager, hvor dyr er blevet aflæst og efterladt i en uforsvarlig tilstand. Placering af ansvaret vanskeliggøres undertiden ved, at involverede påberåber sig, at den uforsvarlige tilstand er opstået i tidsrummet fra aflæsning til tilstanden er blevet konstateret. De alvorligste sager af denne karakter ses ved slagterier, hvor det tillades, at dyr aflæses uden for slagteriets almindelige arbejdstid, hvilket oftest er sidst på eftermiddagen eller om natten.

Rådet skal derfor henstille, at Fødevarerdirektoratet foretager det fornødne.

Skrivelse af 14. november til Fødevarerdirektoratet

I skrivelse af 17. september er Rådet blevet anmodet om en opgørelse over antallet af sager der vedrører problemstillingen vedrørende dyrlægetilsyn ved aflæsning af dyr på slagteri.

En opgørelse af sager, hvor manglende dyrlægetilsyn har medført en dyreværnsmæssig kritisabel/uacceptabel situation, kan Rådet af ressourcemæssige årsager ikke give. Det er Rådets opfattelse, at ud af de sager, hvor en sådan situation er opstået, bliver der forelagt op til et par sager for Rådet om året.

9 Generelle udtalelser

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 10. april 2003 om indgroede hjørnetænder hos orner.

Igennem de senere år har Rådet behandlet gentagne sager, hvor unormal vækst af hjørnetænder hos orner har resulteret i dyreværns-mæssigt uforsvarlige forhold. Situationen har typisk været den, at ornen er sendt til slagting, hvor det ved det levende syn eller i forløbet af den slagtemæssige proces konstateres, at én eller flere hjørnetænder igennem længere tid er vokset unormalt med indtrængen i læber, kind, tandkød eller kæbeknogle. I nogle tilfælde har den unormale vækst af en hjørnetand ikke været direkte synlig, idet væksten har været skjult af læber og kind, hvilket har været begrundelsen for, at tilstanden ikke er konstateret på et tidligere tidspunkt. Rådet er imidlertid af den opfattelse, at tilsynspligten med orner, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2, også bør omfatte kontrol af unormale forhold vedrørende vækst af hjørnetænder, herunder manglende synlighed af hjørnetænder hos orner. Orner med normal vækst af hjørnetænderne har på et tidligt tidspunkt synlige hjørnetænder.

Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse 24. juni 2004 om opstaldning og fremdrivning af svin til CO₂ bedøvelse på slagterier.

Rådet skal indledningsvis henvise til de gældende regler for fodring, pasning og opstaldningsforhold samt slagting og aflivning af dyr på slagterierne. Rådet skal særligt henvise til Europarådets rekommandation nr. (91) 7 af 17. juni 1991 om slagting af dyr. Rådet finder imidlertid, at der herudover er behov for specifikke retningslinier for opstaldning samt fremdrivning af svin på slagterier.

Det bør gennem hensigtsmæssig planlægning af indtransporten tilstræbes, at opstaldningsperioden på slagteriet gøres så kort som muligt og kun undtagelsesvis medfører, at svinene skal overnatte på slagteriet.

Det er Rådets grundlæggende holdning, at opstaldningsforholdene for overnattende svin på slagterier skal efterkomme de til enhver tid gældende krav, som stilles til et velfærdsmæssigt forsvarligt svinehold både vedrørende areal, adgang til foder og drikkevand samt ventilation.

Rådet skal ud over ovenstående fremsætte følgende anvisninger vedrørende håndtering af svin, der føres til slagteri:

1. Rådet finder, at stier og stalde til overnattende svin på slagterier skal indrettes i henhold til de til enhver tid gældende krav til hold og opstaldning af svin således, at dyreværns-mæssige forhold tilgodeses. Vedrørende søer finder Rådet, at disse bør opstaldes i grupper på

maksimalt 10 søer, og vedrørende slagtesvin, at disse bør opstaldes i grupper på maksimalt 15 svin. Herved undgås i videst muligt omfang aggressiv adfærd samt dyreværnsmessigt betænkelige situationer.

2. Svin, der opstaldes på slagterier, skal have let tilgængelig adgang til frisk drikkevand. Svin, der overnatter på slagteriet, skal herudover fodres med en tilstrækkelig mængde foder således, at svinene som minimum får dækket deres vedligeholdelsesbehov samt således, at mæthedsfornemmelse opnås, for at minimere aggressiv adfærd.

3. Højdrægtige søer samt syge og tilskadekomne dyr skal slagtes uden unødigt ophold, med mindre det efter en dyrlægeundersøgelse findes forsvarligt at opstalde dyrene. Opstaldning skal i så fald ske adskilt fra de andre dyr i en passende dimensioneret sygeboks, hvor dyrene har mulighed for at søge hvile på et tørt, velstrøet leje. Dyrene skal slagtes snarest og senest ved opstart den følgende arbejdsdag.

4. Der skal føres tilsyn morgen og aften af en kyndig person. Tilsynet sikrer, at ovennævnte anvisninger efterkommes såvel for de dyr, der blev opstaldet før lukning af stalden som for senere tilførte dyr. Tilsynet sikrer yderligere, at der om nødvendigt tilkaldes dyrlæge til syge eller tilskadekomne dyr. Der skal i forbindelse med enhver modtagelse af dyr på slagteriet være en person til stede, der er ansvarlig for forskriftsmæssig opstaldning. Denne skal i påkommende tilfælde være behørigt uddannet i aflivning af dyr, i henhold til gældende lov på området, og skal om nødvendigt tilkalde dyrlæge til syge eller tilskadekomne dyr.

5. Fremdrivning generelt: For i videst muligt omfang at undgå aggressiv adfærd samt dyreværnsmessigt betænkelige situationer, finder Rådet, at svin bør drives fremad i mindre flokke, hvor svinenes normale adfærdsmønster udnyttes. Dette indebærer for slagtesvin maksimalt 15 individer og for søer maksimalt 10 individer i flokken.

6. Fremdrivning til bedøvelsesanlæg: Grise har en udtalt modvilje mod fremdrivning gennem snævre tunnelsystemer. Dette er dokumenteret gennem de betydelige fysiske virkemidler, herunder hyppig elektrisk stimulation, som ofte er nødvendig at benytte for at drive grisene fremad i sådanne systemer. Der findes i dag velfungerende alternativer, hvor grisenes normale adfærdsmønster udnyttes, således at fremdrivning kan foregå med minimal anvendelse af direkte fysiske hjælpemidler. Der henvises i den forbindelse til artikel om ”Transportation and pre-stun handling: CO2-systems” af Patricia Barton Gade og Leif Christensen. Med udgangspunkt i eksistensen af sådanne dyreværnsmessigt velfungerende metoder finder Rådet, at fremdrivning til bedøvelsesanlæg gennem snævre tunnelsystemer må karakteriseres som værende uhensigtsmæssig og bør afvikles, jf. dyreværnslovens §§ 1, 2 og 3, stk. 1.

Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse af 19. december om visse operative indgreb

Rådet har i forbindelse med konkrete sager og efter anmodninger om en vurdering udtalt sig om det dyreværnsmessigt forsvarlige ved en række operative indgreb. Ud fra et ønske om at samle disse udtalelser skal Det Veterinære Sundhedsråd afgive følgende udtalelse:

Det er Rådets opfattelse, at:

1. Fjernelse af stemmebånd hos hunde
2. Amputation af kløerne på katte
4. Fjernelse af duftkirtler på stinkdyr
5. Fjernelse af analsække samt slibning/klipning/udtrækning af hjørnetænderne på ildere/fritter
6. Blodig stækning af fugle

alle har det fællestræk, at formålet er en tilpasning og modifikation af dyrenes adfærd og egenskaber med det ene formål at lette menneskers samvær med dyrene samt håndtering og pasning af disse. Altså er formålet alene at tilpasse dyrene til et liv sammen med mennesker. Et andet fællestræk er, at indgrebene i større eller mindre omfang begrænser dyrenes livsudfoldelser samt påfører dyrene varigt mén og væsentlig ulempe. Indgrebene er ikke begrundet i biologiske behov eller patologiske tilstande hos dyrene.

Rådet finder således ikke, at de nævnte indgreb opfylder dyreværnslovens krav om, at dyr skal behandles forsvarligt og omsorgsfuldt og under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov. Udførelsen af indgrebene påfører dyrene varigt mén og væsentlig ulempe.

Rådet finder derfor, at udførelse af disse indgreb samt lignende indgreb med samme formål som nævnt ovenfor er dyreværns-mæssigt kritisable, jf. dyreværnslovens §§ 1 og 2.

Følgende af Rådets udtalelser udgår og erstattes af denne:

- Udtalelse af 28. maj 1976 om fjernelse af stemmebånd hos hunde
- Udtalelse af 16. maj 1994 om fjernelse af duftkirtler på stinkdyr
- Udtalelse af 10. april 1986 om amputation af kløerne på en kat
- Udtalelse af 10. oktober 1997 vedrørende fjernelse af analsække samt slibning/klipning/udtrækning af hjørnetænderne på ildere/fritter
- Udtalelse af 1. september 1998 om blodig stækning af fugle

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 14. februar 2003 om afgrænsning af hestetandpleje og akupunktur af ikke-dyrlæge i henhold til § 4 i lov om dyrlægegerning

Hestetandplejer: Afgrænsning af aktiviteter i henhold til lov om dyrlægegerning, § 4.

Indgreb på tænder under tandkødsniveau kræver veterinær indsigt. Såfremt en hest viser symptomer fra mundhulen eller fra regioner nær mundhulen, kræves der veterinær indsigt med henblik på diagnose og behandling. Symptomerne kan omfatte: Blødninger, sår, savlen, flåd fra næsen, unormal lugt, hævelser inkl. tumordannelse, adfærdsforandringer, smerteytringer og/eller væggtab.

Rådet finder, at en hestetandplejer under hensyn til dyreværnsloven kan foretage pleje af

tænder hos hest med henblik på normal bidefunktion, når plejen omfatter de dele af en hests tænder, der ligger udenfor tandkødsniveau, forudsat hesten ikke viser symptomer fra mundhulen eller fra regioner nær mundhulen. Dette svarer i princippet til hov- og klovspleje, der varetages af beslagsmede eller klovbeskærere.

Tandpleje af eller behandling på de dele af en hests tænder, der ligger indenfor tandkødsniveau eller behandling af en hest, der viser symptomer fra mundhulen eller fra regioner nær mundhulen kræver veterinær indsigt, hvorfor sådan behandling ikke kan udøves af ikke-dyrlæger, jf. § 4 i lov om dyrlægegerning.

Akupunktur udført på dyr af ikke-dyrlæger: Afgrænsning af aktiviteten i henhold til lov om dyrlægegerning, § 4

Rådet finder, at behandling med akupunktur forudsætter en diagnose, hvor akupunktur skønnes at være en relevant behandling. Da det kræver veterinær indsigt at stille en diagnose og tage stilling til behandling, finder Rådet, at akupunktur på dyr ikke kan udøves af ikke-dyrlæger, jf. § 4 i lov om dyrlægegerning.

Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse af 17. marts 2003 om transport af slagtedyrl med bækkenbrud og/eller hofteskred

En ansat ved veterinærkontrollen på et kreaturslagteri har i et indlæg i Dansk Veterinærtidsskrift den 15. september 2002 rejst en debat vedrørende de dyreværnsmæssige aspekter i transport til slagteri af henholdsvis dyr med bækkenbrud og nykælvere.

Det oplystes, at transport til slagteri af dyr med et ikke diagnosticeret bækkenbrud og/eller hofteskred jævnligt forekommer. Ud fra et dyreværnsmæssigt synspunkt er dette efter Fødevaredirektoratets opfattelse stærkt betænkeligt, da det må formodes, at disse dyr, såvel i det akutte stadium som når tilstanden forværres under transport, udsættes for smerte, lidelse og væsentlig ulempe, jf. dyreværnslovens § 1. Fødevaredirektoratet anmodede på den baggrund Det Veterinære Sundhedsråd om at vurdere problemstillingen på ny, især set i lyset af de i indlægget indeholdte oplysninger.

Det fremgår af debatindlægget, at indtransport af slagtedyrl med bækkenbrud og/eller hofteskred er et tilbagevendende problem på slagterierne og som sådan lidelser med en vis udbredelse blandt kreaturer. De nævnte tilfælde er ofte ældre afhelede eller delvis afhelede brud eller ledeskred, der under transport bryder op på grund af overlast, så koen ankommer til slagteriet med en betydelig forværret grad af halthed. Dette finder Rådet ud fra et dyreværnsmæssigt synspunkt meget betænkeligt.

Det er Rådets opfattelse, at mange hoftebrud/hofteskred ikke præsenteres for den praktiserende dyrlæge, da symptomerne også i det akutte stadium kan være lette, uspecifikke og hurtigt aftagende, hvilket ikke får landmanden til at kontakte dyrlægen. Sådanne dyr vil ikke få diagnosen stillet inden en evt. transport.

Efter revurdering af anvisningerne i Redegørelse fra Det Veterinære Sundhedsråd om transport af syge eller tilskadekomne dyr af 20. december 1991 finder Rådet dog, at såfremt disse efterleves vedr. såvel dyr med sværere grader af halthed eller gangbesvær (Punkt 1) som dyr med lettere grader af halthed eller gangbesvær (Punkt 2), findes disse normalt tilstrækkelige til at sikre dyrene imod belastninger og unødigt lidelse.

Rådet finder her anledning til fra ovennævnte redegørelse at citere følgende:

Fra punkt 1:

"Dyr, der er springhalte, svært støtthalte eller udpræget gangbesværede på grund af diagnosticeret eller formodet knoglebrud, ledscred...., må ikke transporteres levende til slagtning men skal aflives på stedet".

Fra punkt 2:

"Dyr med lettere haltheder samt gangbesvær forårsaget heraf kan transporteres levende enten ledsaget af en dyrlægeerklæring eller på ejerens og vognmandens ansvar. Ved transport af syge, tilskadekomne eller afmagrede dyr skal vognbunden være forsynet med et ekstra tykt lag strøelse. Dyrene skal under og efter transporten holdes adskilt fra raske dyr ved velbefæstede skillerum, og vognen skal være forsynet med skridsikert underlag".

De i debatindlægget nævnte tilfælde, hvor der ikke ved afsendelsen fra besætningen er stillet en diagnose, men hvor der er tale om en lettere grad af halthed, falder efter Rådets vurdering ind under punkt 2 og kan transporteres. Opmærksomheden skal her henledes på, at alle betingelserne, herunder særskilt af- og pålæsning, skridsikker bund, tykt lag strøelse og adskillelse fra de øvrige dyr, skal være opfyldte. Der er i debatindlægget ingen oplysninger om, hvorvidt disse transportbetingelser har været overholdte.

For dog i fremtiden at forsøge at undgå disse uheldige tilfælde finder Rådet anledning til at indskærpe 2 ting:

Opmærksomheden skal henledes på præcis overholdelse af de ovenfor nævnte betingelser for transport af lettere halte dyr. For at sikre imod, at producenter og transportører sender kreaturer af sted med lettere bagbenshalthed uden synlig årsag, hvilket kunne være forårsaget af afhelet eller delvis afhelet bækkenbrud eller hofteskred, finder Rådet, at sådanne dyr ikke må transporteres, med mindre de er undersøgt af en dyrlæge, der efter en grundig undersøgelse, herunder eventuelt rektaleksploration, giver skriftlig tilladelse til transport til slagteri.

Rådet finder, at i de tilfælde, hvor en dyrlæge hos et halt eller gangbesværet dyr stiller diagnosen bækkenbrud eller hofteskred, skal dette medføre umiddelbar aflivning og/eller nødslagtning, idet det ofte vil være forbundet med en betydelig grad af smerte, lidelse og væsentlig ulempe at afvente afheling. En sådan afheling vil dels være usikker m.h.t. fuld restitution, tage lang tid og ved overbelastning pludselig kunne forværres med stor smerte og lidelse til følge.

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 10. april 2003 vedrørende advokaters spørgetema

På baggrund af de spørgetemaer, der forelægges Rådet til udtalelse i erstatnings- og ansvarssager, er det Rådets erfaring, at spørgetemaerne ofte er unøjagtige og mindre relevante i forhold til sagens karakter, herunder især det faglige indhold. Da Rådet i besvarelsen er begrænset af spørgetemaet, har dette i en række sager ført til, at Rådet har været afskåret fra at give en præcis vurdering af samtlige for sagen relevante oplysninger. Efter Rådets opfattelse ville dette kunne afhjælpes ved at anvende veterinær bistand med særlig ekspertise ved udformning af spørgetema. Det vil herved kunne sikres, at de indsendte spørgetemaer forholder sig veterinærfagligt til det konkrete indhold i sagen.

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 18. november 2003 om skuldarsår hos søer

Med skrivelse af 17. juli 2003 forespurgte Fødevarerdirektoratet Det Veterinære Sundhedsråd således: "Dyreværnmæssige aspekter ved forekomst af skuldarsår hos søer. Vedlagt var et veterinært speciale med titlen skuldarsår hos søer. Det Veterinære Sundhedsråd blev anmodet om en udtalelse i relation til oplysningerne i nærværende speciale".

Udvikling af sår på skulderen hos søer er ofte forekommende. Hyppigheden i en besætning er relateret til en række disponerende faktorer så som opstaldningsform, huld, temperament, liggeadfærd, pasning, stadie i produktionen m.m. Sårene udvikles især i laktationsperioden hos søer i farestalde. Sårene er at opfatte som liggesår og opstår som følge af længerevarende trykning mod et hårdt underlag resulterende i iskæmi af hud og underliggende væv mellem huden og kammen (tuber spina scapulae) på skulderbladet. Sårene, der kan være ensidige eller dobbeltsidige, kan udvikle sig så kraftigt, at huden bliver gennembrudt og tilstanden medinddrager subkutis alene eller subkutis og dybereliggende strukturer som muskulatur og skulderbladsknogle, der i svære tilfælde kan være blotlagt. Ofte er sårene sæde for voldsom granulationsvævsvækst eller knoglenydannelse som tegn på en længerevarende tilstand. Sårene heler forholdsvis hurtigt med dannelse af ar, når søerne tilbydes en anden opstaldningsform med et blødere underlag. Udviklingen af disse kroniske skuldarsår påfører søerne en ikke ubetydelig smerte, lidelse, varigt mén og væsentlig ulempe og er tegn på manglende omsorg for deres situation.

Dyr skal beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt mén og væsentlig ulempe, og enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt og huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres sundhedsmæssige behov. Rum og arealer, hvor dyr holdes, skal indrettes på en sådan måde, at dyrets behov tilgodeses.

Rådet anser udvikling af kroniske skuldarsår hos søer for en tilstand, der kan forebygges eller afhjælpes tidligt i forløbet ved tilstrækkelig opmærksomhed og rettidig indgriben fra staldpersonalets side. Skuldarsår kan herved undgås eller afheles ved, at søerne får et blødere underlag at ligge på, inden tilstanden udvikler sig til et forhold af dyreværnmæssigt betænkelig karakter.

Med udgangspunkt heri finder Rådet, at optræden hos søer af kroniske skulderrår (ulcera i regio scapularis), der har en udstrækning medinddragende subkutis alene eller subkutis og dybereliggende strukturer som muskulatur og skulderbladsknogle, er dyreværnsæssigt stærkt kritisabelt, jf. dyreværnslovens § 1, § 2 og § 3, stk. 1.

Rådet skal tillige gøre opmærksom på, at skulderrår af ovennævnte karakter kan udgøre et kødkontrolmæssigt og levnedsmiddelhygiejnisk problem, idet regionale lymfeknuder kan huse sår bakterier, hvilket kan føre til pyæmisk tilstand.

Register

AFGØRELSER I TIDLIGERE REFEREDE SAGER

VE 1621-20.99	Forsikringsselskabs afslag af udbetaling for livsforsikret hest trods aflivning foregik i overensstemmelse med Dyreværnsloven	s. 13
VE 1611-29.00	Hest med ”kissing spines”	s. 13
2002-20-03-00011	Ophævelse af køb af dressurhest på grund af mangler	s. 13
VE 0611-12.02/ 2003-20-03-00026	Tvivel om rigtigheden af en hests højde mål	s. 13
VE 0611-15.02	Handelssag, hvor hest havde ledmus	s. 13
VE 0611-16.02/ 2003-20-03-00014	Erstatningssag, om hest med knoglelidelser	s. 13
2002-20-04-0002	Hest med ledmus givet anmærkningsfri helbredsattest	s. 14
VE 0623-5.02/ 2003-20-04-00014	Ejer af svinebesætning mod dyrlæge	s. 14
2002-20-04-00001	Svinebesætning med Ap2	s. 14
2002-20-04-00011	Smågrise var vaccineret med PRRS	s. 14
VE 0631-31.02	Vanrøgt af tre heste og et føl	s. 14
2002-20-052-00026/ 2004-20-052-00091	Besætning, hvor kreaturerne var afmagrede	s. 14
2002-20-052-00028	Pasning af kvæg havde været dyreværnsmæssig kritisabel	s. 15
2002-20-054-00011/ VE 0634-44.02	Vanrøgt af 5 hvalpe	s. 15
VE 0635-12.02/ VE 1635-29.99	Dyreværnsmæssig kritisabel pasning af får	s. 15

2002-20-057-00007/
VE 0638-28.02   Vanrøgt af kreaturer og svin   s. 15

2002-20-09-00005   Klage over dyrlæges behandling af kat   s. 15

HANDELSSAGER VEDRØRENDE HESTE

2003-20-03-00013   Hest konstateret halt   s. 16

2003-20-03-00014   Hest konstateret halt efter en handelssundersøgelse uden
anmærkninger   s. 20

2003-20-03-00018   Hest konstateret halt efter en dyrlægeundersøgelse uden
anmærkninger   s. 21

2003-20-03-00026   Tvivl om en hests højdemål   s. 24

2003-20-03-00027   Problemer med en hest på leveringsdagen   s. 25

HANDELSSAGER VEDRØRENDE HUNDE OG KATTE

2003-20-03-00015   Handel med hund med albueledsdysplasi   s. 27

2003-20-03-00016   Hvalp med craniomandibulær osteopathi   s. 28

2003-20-03-00017   Hund aflivet på grund af lidelse   s. 29

2003-20-03-00019   Hvalp med parvovirus   s. 30

2003-20-03-00020   Klagesag over køb af hund med øjenlidelse   s. 31

2003-20-03-00021   8 mdr. gammel hund med livmoderbetændelse   s. 33

2003-20-03-00022   Hund med albue- og hofteledsdysplasi   s. 34

2003-20-03-00023   Hund med akut mave-tarmbetændelse   s. 37

2003-20-03-00024   Klagesag over hund med gastrointestinale problemer, øremider og
øjenbetændelse   s. 38

2003-20-03-00025   Hund med psykisk afvigende adfærd   s. 41

ANSVARSSAGER VEDRØRENDE HESTE

2003-20-04-00013	Kastrering af hingst endte med aflivning	s.44
2003-20-04-00017	Hoppe døde efter forløsning af dødt føl	s.51
2003-20-04-00022	Hest udviste ataksi/slingherhed efter handlens indgåelse	s. 52
2003-20-04-00024	Hest insemineret flere gange uden at blive drægtig	s. 54
2003-20-04-00025	Hest konstateredes med lidelse eller skade, som gjorde hesten uegnet til ridebrug.	s. 55

ANSVARSSAGER VEDRØRENDE KVÆG

2003-20-04-00016	Forsikringselskabs erstatningssag mod vognmand i forbindelse med transport af køer	s. 58
------------------	--	-------

ANSVARSSAGER VEDRØRENDE SVIN

2003-20-04-00014/ 2003-20-04-00020	Svinebesætning med PRRS-VAC, dyrlæges manglende statusblodprøvning	s. 60
2003-20-04-00018	126 svin aflivet pga. ætsningsskader sfa. strøning med hydratkalk/stalosan blanding	s. 63
2003-20-04-00019	Levering af foder med for lavt A- vitamin indhold	s. 66
2003-20-04-00021	Militærkøretøjer kørt ind på SPF-udendørsbesætningsejers område trods "adgang forbudt" skilte.	s. 66

ANSVARSSAGER VEDRØRENDE HUNDE OG KATTE

2003-20-04-00023	To dværggravhunde bidt ihjel af en anden hund	s. 75
------------------	---	-------

ANSVARSSAGER VEDRØRENDE MINK

2003-20-04-00026 Minkfoder mistænkt for at være inficeret med salmonelle dublin
s. 77

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE HESTE

2003-20-051-00008 Hest fundet udenfor indhegning blødende fra sår omkring anus og
hale s. 92

2003-20-051-00011 Pony fundet i en boks uden strøelse og ude af stand til at rejse sig
s. 94

2003-20-051-00012 Beslagsmed anmeldt efter at have stukket grovfilen ind i siden på
en hest under skoning s. 94

2003-20-051-00013 Hestetransport stoppet uden transportpapirer. 3 beligske heste
havde mange blødende sår s. 95

2003-20-051-00014 Hest havde i 6 år haft svulster ved øjenene s. 99

2003-20-051-00015 Islandsk hest rykket hårdt i biddet. s. 101

2003-20-051-00016 To hopper gik på mark med ekstremt forvoksede hove s. 104

2003-20-051-00017 Næserem med påsatte nitter formodet brugt til hest s. 106

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE KVÆG

2003-20-052-00036 Vanrøgt af ammekobesætning s. 107

2003-20-052-00037 To køer liggende på ladet af transportvogen ude af stand til at rejse
sig s. 109

2003-20-052-00038 69 kreaturer uden adgang til tørt leje s. 113

2003-20-052-00039 5 små kalve havde ikke adgang til læ s. 114

2003-20-052-00040 Kos højre horn vokset ind igennem huden et par cm fra højre øje
s. 116

2003-20-052-00041	Byttehandel med tyr annulleret, men tyr fandtes afmagret og sløv ved hjemkomst	s. 117
2003-20-052-00042	Døde dyr på ejendommen	s. 118
2003-20-052-00043	Vognmand sigtet for 14 forhold	s. 122
2003-20-052-00044	Ko transporteret til slagteri i hestertrailer	s. 128
2003-20-052-00045	En fedekalvproducent anmeldt for vanrøgt	s. 129
2003-20-052-00046	En ungtyr, der var fremførings- og støtتهalt i middelsvær grad, blev transporteret levende til slagting	s. 136
2003-20-052-00047	Vinterudegående kreaturer tilhørende samme ejer	s. 138
2003-20-052-00049	20 kreaturer fundet i forskellig ernæringstilstand	s. 141
2003-20-052-00051	3 køer fundet med ældre og dybe trykninger	s. 144
2003-20-052-00052	To tyre bundet i længere tid i transportvogn uden at kunne lægge sig og uden adgang til vand og foder	s. 145
2003-20-052-00053	En ko, som var kraftig halt på højre bagben, blev transporteret levende til slagting	s. 147
2003-20-052-00054	På ejendom gik mange kreaturer udendørs om vinteren	s. 149
2003-20-052-00055	Ejer af kreaturbesætning anmeldt for mangelfuld fodring og pasning af dyrene	s. 151
2003-20-052-00056	Stærkt afmagret ko transporteret levende til slagting	s. 155
2003-20-052-00057	Ko havde på tværs af skedeåbning gennem to stikkannaler fået stukket bindegarn igennem skamlæber	s. 157
2003-20-052-00058	Ko fandtes ved ankomst til slagteri stærkt forkommen	s. 158
2003-20-052-00059	To tyrekalve med stærkt forvoksede klove	s. 160
2003-20-052-00060	18 døde amagrede kreaturer fundet på ejendom	s. 161
2003-20-052-00061	Ved 100 malkekøer havde 98 % af køerne skæve eller krumme haler	s. 167
2003-20-052-00062	4 kreaturer skudt og efterfølgende overskåret ved halspulsårene	

		s. 169
2003-20-052-00063	Syg ko transporteret til slagtning	s. 170
2003-20-052-00064/ 2004-20-052-00091	Ko på mark fundet meget mager	s. 172
2003-20-052-00065	Kreaturer på fold havde i en periode ikke haft adgang til drikkevand	s. 173

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE SVIN

2003-20-053-00024	Tre syge grise transporteret til slagtning	s. 175
2003-20-053-00025	So med dybe sår i halsregionen	s. 178
2003-20-053-00027	Ornes højre hjørnetand indgroet gennem underkæbeknoglen	s. 179
2003-20-053-00028	Svin fra frilandssobesætning brød ud af indhegning og løb på nabomarkerne og offentlig vej	s. 181
2003-20-053-00029	En gris med stort lyskebrok	s. 183
2003-20-053-00030	Slagtedyrt transporteret til eksportmarked på varm sommerdag	s. 184
2003-20-053-00031	Gris som skulle afhentes blev fundet meget afkræftet	s. 186
2003-20-053-00032	So fundet piercet igennem tungen med en næse/trynering	s. 187
2003-20-053-00033	So, som ikke kunne støtte på højreforben, og hvor forknæet var stærkt hævet, transporteret til slagtning	s. 188
2003-20-053-00034	Gris, halt venstre ben, blev transporteret til slagtning	s. 191
2003-20-053-00035	Afmagrede søer og ca. 10 ådsler af døde svin	s. 193
2003-20-053-00036	Gris, springhalt på venstre forben, blev transporteret levende til slagtning	s. 195
2003-20-053-00037	På 20 slagtekroppe fandtes velafgrænsede mærker, tydende på slag, på langs af hele ryggen.	s. 197
2003-20-053-00038	Svineslagteri havde genopsat og anvent hegnsstøder	s. 198

2003-20-053-00039	Gris, med stort lyskebrok, transporteret levende til slagtning	s. 199
2003-20-053-00040	Gris, med stort navlebrok	s. 200
2003-20-053-00041	Slagtesvin, halt på begge forben samt højre bagben, transporteret	s. 202
2003-20-053-00042	Gris, halt på på højre og venstre forben, trnasporteret levende til slagtning	s. 204
2003-20-053-00043	Døde forrådnede grise	s. 206
2003-20-053-00044	Griseproducent anmeldt for vanrøgt af svin	s. 208
2003-20-053-00045	So, med stor knude udgående fra venstre skulderblad	s. 210
2003-20-053-00046	Gris ude af stand til at rejse sig efter aflæsning på et slagteri	s. 212
2003-20-053-00047	Vognmand/leverandør anmeldt for flere forhold	s. 214
2003-20-053-00048	14 ud af 17 grise fundet døde efter ophold i udliveringsrum	s. 223
2003-20-053-00049	To grise, med meget stort navlebrok	s. 225
2003-20-053-00050	Gris, halt på venstre forben, transporteret	s. 226
2003-20-053-00051	Gris med meget stort navlebrok	s. 227
2003-20-053-00052	Gris fundet med stærkt udspilet bug ved aflæsning på slagteri	s. 228
2003-20-053-00053	Tre grise med stort navlebrok	s. 230
2003-20-053-00054	So, halt på højre forben grænsende til springhalt, transporteret levende til slagtning	s. 236
2003-20-053-00055	Gris med brækket bagben	s. 237
2003-20-053-00056	So havde et stort hængende yver umiddelbart foran bagbenene, hvor der fandtes et stort blødende sår	s. 239
2003-20-053-00057	Levering af magre grise som var fyldte med sten i maveindholdet	

		s. 241
2003-20-053-00058	So havde, ved syn på slagteri, væskende sår på begge skuldre og var svært støttehalt på venstre forben	s. 243
2003-20-053-00059	Vanrøgt af et mindre svinehold på en ubeboet landbrugsejendom	s. 244
2003-20-053-00060	Gris, som gik dårligt, transporteret levende til slagting	s. 247
2003-20-053-00061	Gris, halt på venstre forben, blev transporteret	s. 248
2003-20-053-00062	Gris, springhalt på venstre forben, transporteret levende til slagting	s. 249
2003-20-053-00063	So havde sår på begge skuldre	s. 251
2003-20-053-00064	Et slagtesvin fundet med brækket ben ved aflæsning på slagteri	s. 252

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE HUNDE OG KATTE

2003-20-054-00013	Afmagret hund fundet i hundegård uden mad og drikke	s. 253
2003-20-054-00014	Hund efterladt uden vand i bil med temperatur over 50 grader, da bilen stod i solen	s. 255
2003-20-054-00015	Nabo til ejer af hund fangede hunden og kørte 10 km væk, og slap hunden fri	s. 256
2003-20-054-00016	8 mdr. gammel tæve tildelt 9 knivlæsioner af ejer	s. 256
2003-20-054-00017	Hund ikke behandlet for skedeudkrængning	s. 257
2003-20-054-00018	Kat beskydt med luftbøsse	s. 258
2003-20-054-00019	Hunkat på 1 år aflivet med de bare næver	s. 259
2003-20-054-00020	Kattekillning kastet eller slået 2-3 gange mod væg	s. 260
2003-20-054-00021	Hund slået flere gange med en flad hånd i hovedet og forsøgt kvalt	s. 261
2003-20-054-00023	Killing aflivet ved stump vold og flere knivstik	s. 262

2003-20-054-00024 Nabo spulede kat med haveslange for at få den til at gå hjem s. 263

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE FÅR OG GEDER

2003-20-055-00004 Lam ramt med pile s. 266

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE ANDRE DYR

2003-20-056-00009 Kanin fundet død i sit bur s. 267

2003-20-056-00010 Hold af kvælerslanger s. 269

2003-20-056-00011 I net over losseplads var der fanget ca. 150 fugle s. 271

2003-20-056-00012 Manglende tilsyn af opsat fælde s. 273

2003-20-056-00013 Stort antal kyllinger med ammoniakætsninger s. 274

2003-20-056-00014 Kanin slået ihjel ved slag med hænder s. 275

2003-20-056-00015 Dyrhandler modtog tilskadekomne musvåger, selvom denne ikke havde tilladelse til at holde musvåger s. 277

2003-20-056-00016 Døde høns fundet på ejendom s. 280

2003-20-056-00017 10 døde fugle fundet i net over losseplads s. 275

2003-20-056-00018 217 kyllinger med voldsomme hævelser omkring skulder/albue samt meget kraftige misfarvninger s. 282

2003-20-056-00019 Dyrehandel anmeldt for dyremishandling s. 287

2003-20-056-00020 Skraldemand fandt to levende og to døde høns i en affaldsæk s. 288

2003-20-056-00022 10 boa slanger fundet i lejlighed s. 289

DYREVÆRNSSAGER VEDRØRENDE BLANDEDE BESÆTNINGER

2003-20-057-00012	Udegående heste og kreaturer samt syg kalv	s. 290
2003-20-057-00013	Vanrøgt af heste og får	s. 292
2003-20-057-00014	Vanrøgt af 4 hunde og 3 heste	s. 296
2003-20-057-00015	Vanrøgt af kreaturer	s. 299
2003-20-057-00016	Vanrøgt af blandet besætning	s. 301
2003-20-057-00017	Stort antal dyrearter havde kritisable forhold	s. 303
2003-20-057-00018	Svinebesætning havde dyreværnsmæssige kritisable forhold	s. 306
2003-20-057-00019	Vanrøgt af et vildsvin og en hund	s. 307
2003-20-057-00020	Kritisable forhold for et større kreaturhold og et svinehold	s. 308
2003-20-057-00021	Kritisabel forhold i større dyrehold	s. 310
2003-20-057-00022	Kritisabel pasning af blandet besætning	s. 313

SAGER VEDRØRENDE DYRLÆGERS VIRKSOMHED

2003-20-07-00007	Attest på aflivning af hest uden at hesten blev aflivet	s. 317
2003-20-09-00015	Klagesag over en dyrlæges behandling af en hund og en kat tilhørende forskellige ejere	s. 318
2003-20-09-00025	Klage over dyrlæges undersøgelse af hund	s. 321
2003-20-09-00026	Mangelfulde besøgsrapporter	s. 323
2003-20-09-00027	Kastration af kryptorkid kat	s. 327
2003-20-09-00028	Dyreklinik kunne ikke finde ejers identitet	s. 328
2003-20-09-00029	Klage over dyrlæges behandling af sår på en hund	s. 329
2003-20-09-00030	Klager over dyrlægers behandling af en kat	s. 330

2003-20-09-00031	Klage over dyrehospitals behandling af kat med bidsår	s. 333
2003-20-09-00032	Hund med livmoderbetændelse	s. 335
2003-20-09-00033	Klage over dyrlæges undersøgelse	s. 337
2003-20-09-00034	Klage over dyrlæges behandling af hund	s. 339
2003-20-09-00035	Klage over dyrlæges undersøgelse, behandling og aflivning af en kat	s. 341
2003-20-09-00036	Klage over dyrlæges undersøgelse, behandling og efterbehandling af hund med hjerteorm	s. 343
2003-20-09-00037	Undersøgelse af dyrlæges undersøgelse og behandling af akut skadet hest	s. 344
2003-20-09-00043	Klage over dyrlæges sterilisation af hunkat	s. 348
2003-20-09-00045	Spørgsmål vedr. håndteringen af New Castle Disease udbrud i fjerkræbesætning	s. 350
2003-20-09-00047	Klage over dyrekliniks undersøgelse og behandling af hund	s. 356
2003-20-09-00048	Klage over dyrlæges manglende behandling af hund	s. 358

HØRINGER

2003-20-08-00025	Høring af lovudkast om ændring af hundeloven	s. 361
2003-20-08-00026	Høring af forslag om ændring dyreværnsloven	s. 361
2003-20-08-00028	Høring af bekendtgørelse om lægemidler til dyr	s. 362
2003-20-08-00029	Skrivelse fra Rådet til Fødevarerdirektoratet om manglende pligt til dyrelægetilsyn ved aflæsning dyrene på slagteriet	s. 363
2003-20-08-00036	Kommentering af udkast til lovforslag om hold af dyr og udkast til forslag til lov om dyrlæger	s. 363

2003-20-08-00037	Kommentering af rapport om genmodificerede og klonede dyr	s. 364
2003-20-09-00014	Høring om ændring af bekendtgørelse om beskyttelse af dyr under transport og bekendtgørelse om transport af dyr	s. 365

ANDRE SAGER

2003-20-08-00033	Tilbagesendelse af sager til politiet	s. 367
2003-20-09-00016	Transport og slagtning af højdrægtige dyr	s. 367
2003-20-09-00018	Kræver ilægning af børstave veterinærfaglig indsigt	s. 369
2003-20-09-00019	Indgivelse af oxytocin eller oxytocianaloger over længere periode til malkekøer	s. 370
2003-20-09-00021	Øretatovering uden anvendelse af bedøvelse	s. 371
2003-20-09-00022	Fortolkning af Dyrlægelovens § 4, stk. 4 om udtagelse af blodprøver af andre end dyrlæger	s. 373
2003-20-09-00023	Rådets kommentarer til artikel om tvangsmæssige besætningreduktioner	s. 374
2003-20-09-00038	Anvendelse af lasegevær til bortjagning af skarver	s. 377
2003-20-09-00039	Høring om de dyreværnsmæssige aspekter ved forekomst af skuldarsår hos søer	s. 378
2003-20-09-00041	Rutinemæssig behandling af søer med antibiotika efter faring	s. 379
2003-20-09-00046	Chipmærkning af heste	s. 381
2003-20-06-00002	Brugen af fluoroquinoloner	s. 382
2003-20-01-00008	Manglende krav om dyrlægetilsyn ved aflæsning af dyr på slagterier	s. 382

GENERELLE UDTALELSER

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 10. april 2003 om indgroede hjørnetænder hos orner. s. 384

Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse af 24. juni 2004 om opstaldning og fremdrivning af svin til CO₂ bedøvelse på slagterier. s. 384

Det Veterinære Sundhedsråd udtalelse af 19. december om visse operative indgreb s. 385

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 14. februar 2003 om afgrænsning af hestetandpleje og akupunktur af ikke-dyrlæger i henhold til § 4 i lov om dyrlægegerning s. 386

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 17. marts 2003 om transport af slagtedyr med bækkenbrud og/eller hofteskred s. 387

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 10. april 2003 vedrørende advokaters spørgetema s. 389

Det Veterinære Sundhedsråds udtalelse af 18. november 2003 om skuldarsår hos søer s. 389